תלמוד בבלי · אחרונים · חק נתן

חק נתן על זבחים

רבי נתן בורגיל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חק נתן על זבחים

רבי נתן בורגיל

מקור הטקסט: פנינים · רישיון: GNU FDL 1.3

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חק-נתן-על-זבחים/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 7
דף ב: 11
דף ג. 13
דף ג: 14
דף ד. 15
דף ד: 16
דף ו. 19
דף ו: 20
דף ז. 20
דף ז: 24
דף ח. 25
דף ח: 27
דף ט. 29
דף ט: 29
דף י. 30
דף י: 32
דף יא. 35
דף יא: 35
דף יב. 37
דף יב: 37
דף יג. 41
דף יג: 43
דף יד. 44
דף יד: 46
דף טו. 47
דף טו: 49
דף טז. 51
דף טז: 53
דף יז. 53
דף יז: 54
דף יח. 57
דף יח: 58
דף יט. 59
דף יט: 60
דף כ. 61
דף כ: 62
דף כא. 63
דף כא: 66
דף כב. 67
דף כב: 68
דף כג. 69
דף כג: 70
דף כד. 73
דף כד: 74
דף כה. 76
דף כה: 77
דף כו. 77
דף כו: 78
דף כז. 80
דף כז: 82
דף כח. 82
דף כח: 83
דף כט. 84
דף כט: 86
דף ל. 88
דף לא. 89
דף לא: 91
דף לב. 91
דף לג. 92
דף לג: 94
דף לד. 95
דף לד: 96

דף לה. 98
דף לה: 99
דף לו. 100
דף לו: 100
דף לז. 101
דף לז: 103
דף לח 103
דף לח: 103
דף לט. 105
דף לט: 108
דף מ. 109
דף מ: 109
דף מא. 110
דף מא: 111
דף מב. 113
דף מב: 114
דף מג. 116
דף מג: 117
דף מד. 117
דף מה. 119
דף מו. 121
דף מו: 123
דף מז 125
דף מז: 125
דף מח. 126
דף מח: 126
דף מט. 128
דף מט: 128
דף נ. 130
דף נ: 135
דף נא. 137
דף נא: 138
דף נב. 142
דף נב: 144
דף נג. 145
דף נג: 146
דף נד. 146
דף נד: 148
דף נה. 148
דף נה: 149
דף נו. 149
דף נו: 151
דף נז. 151
דף נז: 155
דף נח. 156
דף נח: 158
דף נט. 158
דף ס. 160
דף ס: 161
דף סא. 162
דף סא: 162
דף סב. 162
דף סב: 163
דף סג. 163
דף סג: 164
דף סד. 165
דף סד: 165
דף סה. 166
דף סה: 166
דף סו. 167
דף סו: 167
דף סז. 168
דף סז: 169
דף סח. 172

דף סח: 173
דף סט. 176
דף סט: 177
דף ע. 178
דף ע: 179
דף עא. 180
דף עא: 181
דף עב. 183
דף עב: 184
דף עג. 186
דף עג: 187
דף עד. 188
דף עד: 191
דף עה. 193
דף עה: 194
דף עו. 195
דף עו: 197
דף עז. 199
דף עז: 201
דף עח. 205
דף עח: 207
דף עט. 212
דף עט: 213
דף פ. 214
דף פ: 216
דף פא. 217
דף פא: 219
דף פב. 220
דף פב: 222
דף פג. 224
דף פג: 225
דף פד. 225
דף פד: 227
דף פה. 230
דף פה: 230
דף פו. 231
דף פו: 234
דף פז. 235
דף פז: 237
דף פח. 239
דף פט. 239
דף פט: 239
דף צ. 240
דף צ: 241
דף צא. 244
דף צא: 246
דף צב. 249
דף צב: 251
דף צג. 252
דף צג: 256
דף צד. 259
דף צד: 259
דף צה. 263
דף צה: 263
דף צו. 266
דף צו: 268
דף צז. 269
דף צז: 271
דף צח. 273
דף צח: 273
דף צט. 274
דף צט: 278
דף ק. 278
דף ק: 279

דף קא. 281
דף קא: 282
דף קב. 283
דף קב: 284
דף קג. 285
דף קג: 286
דף קד. 287
דף קד: 289
דף קה. 290
דף קה: 293
דף קו. 295
דף קז. 296
דף קז: 299
דף קח. 300
דף קח: 300
דף קט. 306
דף קט: 306
דף קי. 307
דף קי: 308
דף קיא. 309
דף קיא: 309
דף קיב. 310
דף קיב: 312
דף קיג. 312
דף קיג: 312
דף קיד. 314
דף קיד: 315
דף קטו. 315
דף קטו: 316
דף קטז. 316
דף קטז: 318
דף קיז. 318
דף קיז: 319
דף קיח. 319
דף קיח: 321
דף קיט. 321
דף קיט: 321
דף קכ. 323

דף ב.

פרק ראשון

גמרא כל הזבחים וכו' הרמב"ם ז"ל בפירוש המשניות בהקדמתו דף קכא ע"ב שיטה ב' ואשר הביאני לכך עם היות וכו' כצ"ל:

שם ע"ג שיטה י"ג ואינם באים מן העוף כל עיקר וכו' כצ"ל:

שם שיטה ל"ו ומוסיפין עוד על זה בכל שבת ב' כבשים וכו' כצ"ל:

שם שיטה מ"ג העולות י"ד שני תמידין וכו' כצ"ל:

שם ע"ד שיטה י"ד החלק הא' שיהיה היחיד וכו' כצ"ל:

שם שיטה כ"ו כן זבה ויולדת וכו' כצ"ל:

שם שיטה נ"ח אחד לעולה וא' לחטאת וקרבן נזיר שנטמא שני תורים או ב' בני יונה א' לעולה וא' לחטאת וכבש בן שנתו לאשם וכו' כצ"ל:

שם דף קכ"ב ע"א שיטה י"ד עולות וחציין חטאות חוץ וכו' כצ"ל:

שם שיטה ט"ו מנחות ונסכים לא יצא לא אמרו (הן) [לוח הטעיות חק נתן: קן] אלא להקל וכו' כצ"ל:

שם שיטה י"ט וכן אם יביא בכורים יקריב עמהם שלמים וכו' כצ"ל:

שם שיטה כ"ג וקרבן שלמים שני מלבד וכו' כצ"ל:

שם שיטה מ"א מן העוף אלו הן כל וכו' כצ"ל:

שם ע"ב שיטה ב' ועל כן שמנו וכו' כצ"ל:

שם בפי' המשניות מה שאמר כשרים ר"ל כשנגמרה העבודה לשם הזבח אע"פ ששחט שלא לשמן כגון ששחט עולה לשם חטאת ואח"כ נודע שהוא קרבן עולה אז הוא מקבל הדם לשם עולה אע"פ שהעולה הזאת לא עלתה לבעלים וכו' עכ"ל משמע מדבריו דלא אמרינן כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא בתנאי שנגמרה העבודה לשם הזבח הא לאו הכי פסולים וזה לא ידעתי מניין לו גם בפרש"י לקמן ד"ה ואסור לשנויי בהו כתב בהדיא דזה אינו אלא לכתחלה אבל אם עבר ושינה כשר. גם בחיבורו בס' הי"ד בפ' ט"ו מהל' פסולי המוקדשים לא כתב לתנאי זה אלא אדרבא לא משמע שם מדבריו אלא לכתחלה אבל לא בדיעבד וצ"ע גם מ"ש כגון ששחט עולה לשם חטאת ואח"כ נודע וכו' משמע דלא אמרינן כשרים אלא כשהיה השינוי בטעות אבל אם שינה במזיד פסולים וזה אינו דלא אמרינן כשרים ולא עלו אלא כששינה במזיד אבל כששינה בטעות עלו לבעלים לשם חובה ואפי' החטאת והפסח כשרים משום שעקירה בטעות אינה עקירה כמו שפסק בחיבורו בריש פט"ו מהל' פסהמו"ק וצ"ע. עוד כתב וממה שאמר לבעלים

תבין שאינו מדבר אלא על הקרבנות שיש להן בעלים ידועים אמנם קרבנות הציבור אין פוסלת אותן שחיטה שלא לשמן שכך אמרו רז"ל קרבנות הציבור סכין מושכתן לכמות שהן וכו' עכ"ל כתב עליו בס' פנים מאירות וז"ל ונפלאתי דהא האי דסכין מושכתן הוא בדף ו' ופשיטא לפרש"י אין ענין כלל להכי דהתם מיירי ששחט סתם ולא ידע מה הן ואפי' לפי' הערוך שהביאו התוס' מיירי דלב ב"ד מתנה עליהן אעפ"י שאמרו שהן תמידין אם ירצו להקריבו לשם זבח אחר כגון למוספין רשאין לפי שבזמן שמשך הסכין לשחיטת התמיד הרי הוא תמיד ובזמן שמשך הסכין לשל מוסף הרי הוא מוסף וא"כ דוקא התם שב"ד התנו מתחלה לכך שאם ירצו ליקח מן כבשים המוכנים לתמיד לשל מוסף רשאין אבל אם שינה הכהן ושחט עולת מוסף לשם חטאת פשיטא דפסולה וכו' עכ"ל ולי נראה דגם הרמב"ם יודה בזה דאם שחט מוסף לשם חטאת דפסול דהא חטאות הצבור אינן באין מן הצאן אלא מן השעירים וכן עולות ציבור אינן באין מן השעירים אלא דהוא מפרש כפי' הערוך דסכין מושכתן דהיינו שיכול להקריב התמיד לשם מוסף ועלה לחובת מוסף דסכין מושכתן. וכן איפכא משא"כ קרבנות יחיד שאם שחט עולה לשם שלמים שאינה עולה להם לא לשם עולה ולא לשם שלמים כמ"ש הוא ז"ל בריש פרק ט"ו מהלכות פסולי המוקדשין וז"ל שם כיצד לא עלו לשם חובה כגון ששחט עולה לשם שלמים לא עלתה לבעלים לא משום עולה שהם חייבים בה ולא משום שלמים אלא חייבים להביא זבח אחר עכ"ל ביאור דבריו כגון שהיו חייבים עולה ושלמים בתורת נדר והפרישו עולה לחובתם ובשעת שחיטה שחט לשם שלמים שהיו חייבים על זה קאמר לא עלתה לא משום עולה ולא משום שלמים שהם חייבים בהן דמ"ש שהם חייבים בה גבי עולה קאי נמי אשלמים וצריך להביא זבח אחר אבל מיהא הויא נדבה כדאיתא בגמ' ודו"ק ועיין לקמן דף ו' שכתבתי דרך אחר ודו"ק עוד כתב בספר הנז' וכן משמע בפסחים דף ס"א ובזבחים דף ד' דשינוי קדש ישנו בציבור כביחיד אבל שינוי בעלים אינו בצבור ואם איתא לדברי הרמב"ם הא איכא שינוי קדש בשחיטה דאינו בצבור כביחיד וכו' עוד כתב וראיתי ברמב"ם בפרק ט"ו מהל' פסולי המוקדשין שכתב כל הזבחים שנשחטו במחשבת שינוי השם בין בקרבנות ציבור בין בקרבנות יחיד כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ מן החטאת והפסח וכו' הרי להדיא שכתב בעצמו ששינוי קדש בשחיטה פסול בין ביחיד בין בצבור וע"כ צריכין אנו לומר שחזר בחיבורו מפירושו שפירש במתני' עכ"ל ול"נ הא דפריך גמ' לקמן דף ד' מה לשינוי קדש שכן ישנו בצבור כביחיד הרמב"ם מפרש דלאו למימרא דשוין הם לגמרי אלא ר"ל דשייך בצבור כביחיד דהיינו דלכתחלה אסור לשחוט בשינוי קדש בין בקרבנות צבור בין בקרבנות יחיד והיינו

הא דקא מבעיא לן לקמן מנלן דבעינן זביחה לשמה היינו דלכתחלה אסור כפירש"י שם משא"כ בשינוי בעלים דלא שייכי בצבור כלל דכולהו בעליו נינהו אבל אם עלו לשם חובה או לאו הא כדאיתיה והא כדאיתיה דבקרבנות יחיד שיש להם בעלים ידועים לא עלו לשם חובה אבל צבור שאין להם בעלים ידועים עלו לשם חובה וזה מ"ש הרמב"ם בריש פרק ט"ו מהל' פסולי המוקדשין כל הזבחים שנשחטו במחשבת שינוי השם בין בקרבנות יחיד בין בקרבנות צבור כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה וכו' הא דהשוה קרבנות צבור לקרבנות יחיד היינו לענין איסור לכתחלה דמדכתב כשרים משמע דלכתחלה אסור לעשות כן בזה שוין הם אבל מ"ש אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה זה לא קאי אלא אקרבנות יחיד תדע מדלא כתב סתם אלא שלא עלו לשם חובה ולא הו"ל להזכיר לבעלים אלא הא דכתב לבעלים למידק שיש להם בעלים ידועים כמו דדייק במתני' ודוק וכבר היה עולה על דעתי לישב הא דקאמר גמרא מה לשינוי קדש שכן ישנו בצבור לא קאי אלא אשאר עבודות אבל שחיטה אינה בצבור משום דקרבנות צבור סכין מושכתן אלא משום דהרמב"ם בחיבורו כתב דגם בשחיטה ישנו בצבור לכך תפשתי שיטה זו ודוק עוד כתב בס' הנז' ועוד מאי דייק הש"ס מדקתני כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן ולא קתני שלא נזבחו לשמן ש"מ סתמא כשרים ועלו דילמא לעולם סתמא נמי לא עלו והא דלא נקט שלא נזבחו לשמן דלמא משום דיוקא דבקרבן צבור אף שלא לשמן כשרים ומרצין וכו' עכ"ל י"ל דאה"נ דה"מ הש"ס למדחי הכי אלא דבלאו הכי דחי שפיר ובזה מיתרצי כמה קושיות דמקשים המפרשים לקמן בגמ' ודוק נ"ל:

שם ע"ג שיטה ב' לשם פסח ושני כתובים וכו' כצ"ל:

שם שיטה ז' וצריך שתדע מה שאמר מחטאתו אשר חטא שתהא לשם אותו החטא ודע שאם שחט וכו' כצ"ל:

תוס' ד"ה כל הזבחים וכו' אבל שינוי בעלים לא שייך אלא בזריקה וכו' עיין בס' משנה למלך ריש פט"ז מהל' פסולי המוקדשין וכתב שם שנראה מדבריהם דשינוי בעלים שהיה בזריקה עלו לבעלים לשם חובה ודוק עכ"ל ולא ידעתי מהיכן נראה לו כן מכאן אם מפני שלא כתבו או זורק לשם אחרים אין צריך דכ"ש הוא כמ"ש לקמן דף ד' ע"ב ד"ה רב אשי וכן כתבו בהדיא בפ' תמיד נשחט דף ס"א ד"ה ואיתקש אוכליו ע"ש:

בא"ד וכולה מתניתין לא משתמעא כלל שינוי בעלים ולישנא דלשמן משמע לאפוקי שינוי קדש וכולה מתני' לא נקיט וכו' כצ"ל נ"ל ור"ל דמשלשה כוחות באים להכריח דמתני' לא איירי אלא בשינוי קדש חדא דכולה מתני' לא משמע ממנה כלל שינוי בעלים דקתני הנשחטין לשם פסח וכו' שחטן לשם גבוה מהן וכו' הכל איירי בשינוי קודש

אבל שינוי בעלים לא נזכר כלל ועוד מלישנא דלשמן לא משמע ממנה אלא שינוי קדש דלשמן קאי אזבחים ועוד מדקתני סיפא כיצד לשמן ושלא לשמן לשם פסח לשם שלמים דבכולה סיפא דמתני' לא נקיט אלא שינוי קודש וק"ל:

בא"ד וי"ל דלא אתי לפרושי וכו' אבל הנך כשרים כו' כצ"ל:

בא"ד ולהכי נמי בפרקין לא בעי בהנך ד' דברים מנא לן דלא מיירי בהן במתני' וכו' כצ"ל נ"ל והגהת הב"ז אינה מבוררת לי:

בא"ד וי"ל דקרא דהתם בהקטרת אימורים וכו' הזבח נזבח ה"ה הזבח נקטר וכו' עיין בס' לחם משנה בסוף פ"ד מהל' מעשה הקרבנות:

בא"ד ומיהו הא לא מצינן למילף מהיקישא דנימא ולא עלו לשם חובה וכו' עיין בס' לחם משנה בפ' ד' מהלכות מעשה הקרבנות וע"ש בספר משנה למלך:

בא"ד ובפ' המפקיד פי' הא דמחשבה פוסלת בקדשים אי בדיבור הזבח נעשה שלא לשם או אפי' במחשבה עכ"ל עיין בס' משנה למלך פי"ג מהל' פסולי המוקדשין הלכה א':

ד"ה לשם גבוה מהן כשרים וכו' אבל בנמוך פשיטא [לוח הטעיות חק נתן: ליה] לומר דפסולים לגמרי קאמר ותימא וכו' ועוד יש לדקדק מגופא דמתניתין הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמם כשרים משום דהני לשם גבוה דאי לשם נמוך מיפסלי והיינו לענין פסול גמור וכו' עכ"ל יש מקשים דאימא הא כדאיתיה והא כדאיתיה כדדחי גמרא לקמן דף נ"ב ע"א ולי נראה דלק"מ דבשלמא אי הכריחו התו' דאין לפרש פסולים ר"ל דאין מרצין מדקתני הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים כשרים ומוכרח לפרש כשרים היינו לגבי מזבח והוי דומיא דידיה פסולים לגבי מזבח דאין לפרש כשרים ר"ל דמרצין דהא בכור ומעשר לאו בני רצויי נינהו איכא למימר הא כדאיתיה והא כדאיתיה כדאמר הש"ס לקמן אבל התוס' הם מכריחין מהדיוקא דקתני לשם גבוה מהן כשרים הא לשם נמוך מהן פסולים דאי מפרשינן פסולים היינו שאין מרצין א"כ האי דיוקא לא קאי דהא דאמרינן לשם גבוה מהן כשרים היינו לגבי מזבח דבכור ומעשר לא שייך ריצוי וא"כ כד דייקת נמי לשם נמוך מהן פסולים היינו מוכרח לגבי מזבח דאין לפרש דאין מרצין דהא גם לשם גבוה מהן אין מרצין דלאו בני רצויין נינהו אלא מוכרח דפסולים לגבי מזבח א"כ כיון דהדיוקא הוא פסולים היינו לגמרי א"כ גם הא דקתני מתני' לשם נמוך מהם פסולים היינו לגמרי ודו"ק:

דף ב:

גמרא וזבחים בסתמא כשרים וכו' הא לשם פסח וסתמא כשרים וכו' כ' בספר ברה"ז ז"ל מבואר מזה דאף בפסח וחטאת סתמא כשר ולהדיא מסקינן כך בסוגיא ממתניתין דלשם ו' דברים שר"י קאי אחטאת שתנאי ב"ד הוא בסתמא כי היכי דלא לימא שלא לשמו וא"כ מ"ש הרמב"ם פ"ד מהל' מעה"ק דין י' וז"ל ואם שחט ועבד שאר עבודות סתמא דלא חישב כלל בעולה ושלמים הרי הם כשרים ועלו לבעלים עכ"ל צ"ל דלרבותא נקט עולה ושלמים דסד"א וכו' ע"ש וראיתי בס' חזון נחום דף א' ע"ב שכתב וז"ל ולעד"נ שדעת הרמב"ם דעולה ושלמים דוקא סתמא עלו לשם חובה וכן אם שחטן לשם חולין עלו לשם חובה כדאיתא בש"ס דל חולין מהכא הו"ל סתמא אבל חטאת ופסח אם שחטן לשם חולין כשרים ולא עלו לשם חובה כמ"ש בפ' ט"ו מהל' פסולי המוקדשים משום דדל חולין הוו להו סתמא וכשרים ולא עלו וכו' וטעמא דמילתא דעולה ושלמים דכשרים שלא לשמן אלא דלא עלו לבעלים לשם חובה נחתינן חד דרגא דבסתמא כשרים ועלו אבל בחטאת ופסח דקפיד רחמנא בהו דלא לשמן ליהוי פסולים הילכך סתמא אעפ"י דכשרים אינם עולים עכ"ל מה שרצה לדמות חטאת ששחטה לשם חולין לסתמא משום דדל חולין מהכא הו"ל סתמא האי סברא לא קיימא במסקנא אלא דטעמא הוא משום דכתיב ולא יחללו את קדשי בני ישראל אין חולין מחללין קדשים ועוד קשה דהרי בהדיא בשילהי פ' ב"ש מחלק גבי חטאת בין סתמא לשם חולין דבסתמא כשרים ומרצין ולשם חולין כשר ואינו מרצה דאיתא התם אמר רב יהודה אמר רב חטאת ששחטה לשם עולה פסולה לשם חולין כשרים מ"ט דרב ולא יחללו את קדשי מתיב רבה אמר רבי יוסי אף מי שלא היה בלבו לשם א' מכל אלו כשר שהוא תנאי ב"ד טעמא שלא היה בלבו הא לשם חולין פסול א"ל אביי דילמא לא היה כלל כשר ומרצה הא היה בלבו לשם חולין כשר ואינו מרצה ע"כ הא קמן בהדיא דבסתמא כשר ומרצה וא"כ העיקר הוא כדברי ס' הנז' ודו"ק ומה שסיים הרמב"ם וכתב והשוחט חטאת ואשם צריך שתהיה מחשבתו לשם אותו החטא שבא עליו עכ"ל משמע דבסתמא פסול מדלא כתב זה קודם שכתב ואם שחט סתם כשר ש"מ דאף בסתמא פסול נראה דס"ל הא דא"ר יוסי אף מי שלא היה בלבו לשם א' מכל אלו לא קאי אלא אלשם ו' דברים הזבח וכו' דדוקא באלו הששה דברים אף בסתמא מרצין גם בחטאת אבל לא קאי אחטאת לשם חטא דבזה אפי' סתם פסול דבעי לפרט החטא וגירסת רבינו במשנה והחטאת והאשם לשם חטא דכיון דשניהם באין על חטא שוין הן בזה דבעי מחשבה לשם חטא ודוק נ"ל:

שם א"ר יוסי אף מי שלא היה בלבו לשם א' מכל אלו כשר שתנאי ב"ד הוא אתנו ב"ד דלא לימא לשמו וכו' ק"ל איך אפשר לפרש שתנאי ב"ד הוא דלא לימא לשמו הא מתני' בהדיא קתני שהוא תנאי ב"ד שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד משמע דת"ק ס"ל שצריך מחשבת בעל הקרבן לאלה הששה דברים מלבד מחשבת העובד ואמר רבי יוסי שהוא תנאי ב"ד שאין הולכין אלא אחר מחשבת העובד בלבד ר"ל השוחט או המקבל או המוליך או הזורק אבל בעל הזבח לא וכן פירש הרמב"ם ז"ל שם בפי' המשניות ויש לישב במ"ש התוספות ד"ה אתנו ב"ד וכו' בשמעתא קמייתא דגיטין דמפרש דלכך לא תיקנו לומר בפני נכתב לשמה למ"ד שאין בקיאין לשמה וכו' לא ה"מ למימר דילמא אתי למימר שלא לשמה דמי הוא שוטה כל כך שנותן גט לאשה זו שנכתב לשמה והוא אומר לשם אחרת נכתב אבל אדם השוחט קרבן פעמים שטועה וסבור שהוא קרבן אחר וכן המקבל ומוליך וזורק עכ"ל נראה מדבריהם דלא אמרינן דילמא אתי למטעי ולומר שלא לשמו אלא באדם העובד שיש קרבנות הרבה לפניו ולכך איפשר שטועה וסבור שהוא קרבן אחר אבל בעל הקרבן אינו טועה כיון שאינו עובד דומיא דמי שהוא נותן גט לאשה והשתא ניחא מתניתין דת"ק קאמר לשם ו' דברים הזבח נזבח ובא ר' יוסי למימר אף מי שלא היה בלבו לשם א' מכל אלו כשר שהוא תנאי ב"ד פי' דלא לימרו לשמו דילמא אתי למימר שלא לשמו כדפירש הש"ס וקאמר טעמא דחיישינן חששא זו משום דהדין הוא שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד והעובד שכיחא ביה טעותא אבל אי הוה דאין המחשבה הולכת אלא אחר הבעלים לא הוה חיישינן חששא זו דבעל הקרבן אינו טועה כמ"ש ודוק והשתא בהא דאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד לא פליג בה ת"ק דלא פליגי אלא בתנאי ב"ד דר' יוסי אית ליה תנאי ב"ד כיון דאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד וחיישינן דילמא אתי למיטעי ות"ק לא חייש דכהנים זריזין הם ואע"ג דשחיטה כשרה בזר מ"מ במקום זריזין הם והשתא ניחא הא דפסק חרמב"ם ז"ל בריש פי"ד מה' פסולי המוקדשין שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד ותנאי ב"ד זה דלא לימא לשמו לא הזכירו אלא אדרבא כתב בסוף פ"ד מהל' מעה"ק שצריך העובד לכתחלה שתהא מחשבתו לשם ו' דברים ואי אמרינן הא דקתני אין המחשבה הולכת וכו' היא סברת רבי יוסי ופליג עליה ת"ק א"כ קשיא על הרמב"ם אמאי פסק בזה דאין המחשבה הולכת כו' כרבי יוסי ובתנאי ב"ד דלא לימרו לשמו פסק כת"ק דליתליה ולפי מ"ש ניחא דל"פ בהא דאין המחשבה הולכת וכו' אלא בתנאי ב"ד הוא דפליגי ופסק כת"ק ודוק ומהאי סוגיא קשיא למה שפירש הרמב"ם ז"ל שם בפי' המשניות וכעת צ"ע ואחרי כתבי זה שוב ראיתי שם בפ' ב"ש שרש"י ז"ל נתעורר בקשיותינו וכתב וז"ל שאין

המחשבה הולכת אלא אחר העובד הילכך אי הוה שלא לשמו אע"ג דבעלים אמרו לשמו לאו מידי הוא דלאו בדידהו תליא מילתא דכתיב המקריב אותו לא יחשב עכ"ל ולפי שנראה בעיני שגם שיטה שכתבתי נכונה היא לא רציתי להעביר עליה הקולמוס:

דף ג.

גמרא אמר רב יהודה אמר רב חטאת ששחטה וכו' לשם חולין כשרה כתב הרמב"ם ז"ל בפ' ט"ו מהל' פסולי המוקדשין דין י"א וז"ל הפסח ששחטו וכו' בין ששינהו לשם חולין פסול שנא' ואמרתם זבח פסח הוא לה' עכ"ל וכתב בס' הב"ז וז"ל ואני איני כמשיב על דברי רבינו אלא כגון דא צריכא לי רבה דא"כ מאי פריך בכאן אלמא דמינה מחריב בה דלאו מינה לא מחריב בה והתניא תוכו וכו' ולדעת הרב אדפרכת תוכו מחטאת ליסייעיה מפסח דלא מינה מחריב בה ואי משום דשאני פסח דכתיב לה' א"כ גם טומאה שאני דכתיב תוכו ואפי' כלי שתף ועוד דמקרא מלא דבר הכתוב קדשים מחללין קדשים ואין חולין מחללין קדשים ומנ"ל לחלק בין פסח לשאר קדשים ועוד כשבא לומר לקמן דף ו' ע"ב פסח יוכיח ופריך מה לפסח שכן זמנו קבוע טפי הו"ל למיפרך מה לפסח שפוסל בו מחשבה אפי' לשם חולין וכו' עכ"ל ולעד"נ דהרמב"ם דייק לה מדקאמר רב חטאת ששחטה לשם חולין כשרה ולא נקט פסח בהדי חטאת כדקתני מתני' חוץ מן הפסח והחטאת ואדרבא פסח חביבא ליה ואקדמיה ש"מ דוקא חטאת אבל פסח פסול מקרא דמייתי רבינו ומה שהקשה הב"ז א"כ אמאי לא פריך ליה מפסח יש להשיב כמ"ש דשאני פסח דכתיב ביה לה' ומה שהקשה דא"כ גבי טומאה שאני דכתיב ביה תוכו וכו' אה"נ דה"מ לשנויי הכי אלא דעדיפא משני כמ"ש התוס' גם מ"ש דמקרא מלא דבר הכתוב וכו' איכא למימר דאתי קרא דכתיב לה' גבי פסח ואפקיה מקרא דולא יחללו גם מ"ש כשבא לומר לקמן פסח יוכיח ופריך מה לפסח וכו' הו"ל למפרך מה לפסח שפוסל בו לשם חולין י"ל דאה"נ דה"מ למפרך ליה הכי אלא דבלאו הכי פריך ליה שפיר ודוק נ"ל: **שם** ורמינהו כל הגט וכו' ואפי' לשם נכריות נמי פסול הקשה בס' צ"ק וז"ל אין לדקדק לפ"ז היכא דייק לעיל גבי גט נמי הא קתני כל הגט וכו' ולא קתני שלא נכתב לשם אשה דילמא אי הוה תני שלא נכתב לשם אשה הוה משמע שלא נכתב כלל לשם אשה הא נכתב לשם אשה לשם נכריות כשר וכו' עכ"ל ולא קשיא מידי דכ"ש הוא השתא סתמא פסול לשם נכריות לא כ"ש דשם נכריות גרע מסתמא כמו שהוכחתי לעיל מהש"ס גבי לשם חולין דגרע מסתמא ודוק ומ"ש בס' הנ' ליישב וז"ל וי"ל אפ"ה פריך שפיר דאי אמרינן מש"ה תני שלא לשם אשה לאשמועינן אפילו לשם נכריות פסול וכו' לפ"ז [לוח

הטעיות חק נתן: מ]מתני' נמי ליכא למידק דסתמא כשר דילמא הא דתני שנזבחו שלא לשמן לאשמועינן אפי' נזבחו לשם חולין וכו' עכ"ל וליתא דמנזבחו שלא לשמן לא שמעינן אפי' נזבחו לשם חולין אלא שמעינן שנזבחו שלא לשם זבח זה אלא לשם זבח אחר כמ"ש התוספות ד"ה ואפי' לשם נכריות וק"ל:

תוס' ד"ה קיימי ב"ד ומתני וכו' יש תימה למה לו להאריך וכו' ונראה לפרש שלא היה בלבו היינו שלא אמר בהדיא וכו' אבל חישב בלבו וכו' עכ"ל תימא איך אפשר לומר שחישב בלבו הא קאמר אף מי שלא היה בלבו דמשמע אפי' בלבו לא חישב שוב ראיתי כתיבת יד בשם תוספות טו"ך שכתוב הא דקאמר שלא היה בלבו ר"ל שלא היה ניכר ונודע מה שהיה בלבו כיון שלא הוציא בשפתיו אבל לעולם אימא לך דחישב בלבו ודוק ועיין בס' צ"ק ובס' פנים מאירות:

ד"ה הכותב טופסי גיטין וכו' ותימא דלא קתני בהך יתר על כן וכו' וי"ל משום דאמר ללבלר וכו' עיין בס' ב"ז:

בא"ד וק' להדיא וכו' וי"ל אע"ג דקתני הוסיף אי לא הוה תני ליה לא הוה קשיא ליה מידי עכ"ל כצ"ל ר"ל אי הוה מההיא בתרייתא שמעינן חידושא דשמעינן מקמייתא וג"כ שמעינן חידושא אחרינא דלא שמעינן מקמייתא מוכרח למתני יתר על כן והוסיף ואי לא תני הוה ק"ל אמאי לא תני אבל אי לא שמעינן מההיא בתרייתא חידושא דאיכא בקמייתא אע"ג דשמעינן חידושא אחרינא דלא שמעינן מקמייתא אינו מוכרח למתני יתר על כן או הוסיף ואי תני ליה ל"ק לן אמאי תני ליה כיון דאיכא חידושא דלא שמעינן מקמייתא ואי לא תני ג"כ לא הוה ק"ל אמאי לא תני ליה כיון דליכא למשמע מינה חידושא דאיכא בקמייתא זהו מ"ש אע"ג דקתני הוסיף אי לא הוה תני ליה (נ"ל) [לוח הטעיות חק נתן: ר"ל] אי לא הוה תני ליה בעלמא בכה"ג דליכא למשמע מינה חידושא דאיכא בקמייתא כגון ההיא דהכותב טופסי גיטין לא הוה ק"ל אמאי לא תני ליה כמ"ש ודוק ועיין בס' ב"ז וס' צ"ק:

דף ג:

גמרא אי הכי התם נמי נימא ק"ו קדשים מחללים וכו' הקשה בס' ב"ז וז"ל ויש לדקדק לרבנן נמי קשה נימא ק"ו קדשים מחללים וכו' דהא בכוורת נמי ס"ל הק"ו דר"א אלא דס"ל כיון דאין חולקים באוהלים תוכו קרינן ביה דלאו מיניה הוא ואינו מציל וא"כ בקדשים כיון דהק"ו הוא טוב אם כן ליחריב ביה דהא אכתי לא אסיק אדעתיה טעמא דרב כר' אלעא וכו' עכ"ל ע"ש וכדי ליישב זה נ"ל במה שיש לדקדק עוד לקמן דפריך

אלמא אתא קרא אפקיה מק"ו ה"נ ליתי תוכו ליפקיה מק"ו וכו' אמאי לא פריך לה הכא כשאמר ר"א ק"ו קאמר ליפרוך מיד ליתי תוכו ליפקיה מק"ו וכבר הקשה זה בס' צ"ק לכך נ"ל דעיקר קושית המקשה היא ליתי תוכו לפקיה מק"ו אלא דבעי למפרך ליה בהנחה אחת וכך הוא המשך דבריו אי הכי התם נמי נימא ק"ו קדשים מחללים וכו' אלא מאי אית לך למימר טעמא דרב כר' אלעא קדשים מחללים וכו' א"כ אתא קרא ואפקיה מק"ו ה"נ ליתי קרא וליפקיה מק"ו ודו"ק דהכל הוא דברי המקשן דהמקשן ידע טעמא דר' אלעאי ומניה קא פריך והכל הוא קושית א' וק"ל:

רש"י ד"ה ורבנן הני אוכלין לא צריכי וכו' ואיתרבו הנך דלאו מיניה נינהו לבטולי שם תוכו ולא אצטריך קרא לריבויינהו להני לטומאה דהני מתוך נפקי כו' כצ"ל נ"ל:

תוס' ד"ה שכן חולקים כו' תאמר בכלי חרס פי' שמחיצה אחת המפסקת בתנור אינה חוצצת אלמא בתנור שחצצו ל"פ כו' עכ"ל וק' לפ"ז מאי מקשה התינח לרבנן לר"א מאי איכא למימר הא ר"א מודה לרבנן במחיצה אצל תנור שאינה חוצצת ולא פליג עליה אלא בכוורת וי"ל דסמיך אברייתא דת"כ דא"ר יוסי אמרתי לריב"נ תמיה אני אם קבל ממך ר"א תשובה מפני שהוא הנדון פי' שגם שם פליג ר"א אלמא דלפי המסקנא פליג ר"א אף במחיצה ולכך פריך שפיר א"נ מכוורת פריך ליה דסבר חולין אצל קדשים לא דמי אלא לכוורת אצל תנור והא דקאמר כמחיצה אצל תנור רישא דמתני' נקט ודוק:

בא"ד והא דמסיים בת"כ בתר הכי קתני כלשון שמועתינו וכו' ועל זה צ"ע ר"ל דק"ל בין לפי' רש"י בין לפירושם דלפירושם שכן חולקים אוהלים היינו מחיצות א"כ ריב"נ היינו ת"ק ואי כפירש"י דחולקים אוהלים היינו שדרך בני אדם לחלוק אינו מתיישב שהוא הנדון ודוק:

דף ד.

תוס' ד"ה מה לזריקה וכו' וא"ת ונילף קבלה והולכה משחיטה וזריקה וכו' עכ"ל הולכה לא אתיא דאיכא למפרך דהויא עבודה דאפשר לבטלה כדקאמר בש"ס אלא ר"ל כיון דאתיא קבלה משחיטה וזריקה אתיא נמי הולכה מדאפקי' רחמנא לקבלה בלשון הולכה כדאמר הש"ס וק"ל:

בא"ד וי"ל מה להנך שכן חייבים בחוץ וכו' לפי מ"ש התוס' בפ' תמיד נשחט דף ס"א ע"א ד"ה ואיתקש אוכליו וכו' דשלא למנויו לא פסיל אלא בשחיטה דוקא ובפסח ה"מ לשנויי מה להנך שכן פוסל בהן שינוי בפסח אלא דמשני שפיר דמה להנך שכן חייבים בחוץ שהם שוים בכל הקרבנות וק"ל:

שם גמרא אמר קרא ובשר זבח תודת שלמיו וכו' האי להכי הוא דאתא וכו' ואכתי מ"ל חטאת ואשם מניין ת"ל זבח א"כ נכתוב קרא וכו' איכא למידק אמאי איצטריך לכל הני שינויי דהא איכא כמה קראי בהאי פרשתא דתודה זבח התודה והקריב על זבח תודת שלמיו וא"כ נילף מנייהו לשינוי בעלים ואמאי איצטריך למילף ליה מהאי קרא דכתיב גבי אכילה דאיצטריך לדרשא אחרינא שוב ראיתי בת"כ דדרשי כולהו לדרשא אחרינא ע"ש:

רש"י ד"ה תודה קרויה שלמים כו' כמו חטאת הקהל וכו' ביאור דבריו דק"ל אמאי לא אמרינן נמי מהאי קרא דשלמים נמי קרוי תודה ע"ז משני דתודת שלמים כמו חטאת הקהל תורת משה ר"ל כמו דהתם א"א לפרש אלא חטאת של הקהל ולא הקהל של החטאת וכן תורת משה ר"ל תורה של משה ולא משה של התורה ה"נ תודת שלמיו א"א לפרש אלא תודה של שלמים ולא שלמים של תודה וק"ל:

ד"ה וישנן בד' עבודות וכו' אבל שינוי בעלים לא שייך אלא בזריקה וכו' אבל שחט שלא לשם בעליו וכו' אין זו מחשבה דשם בעלים לא שייך בקרבן אלא להתכפר בו וכפרה בזריקה היא וכו' עכ"ל משמע מדבריו הא דאמרן אין שינוי בעלים אלא בזריקה סברא הוא כיון דשם בעלים לא שייך בקרבן אלא להתכפר בו וכפרה בזריקה היא ולא צריך קרא לזה אלא סברא היא. ובזה נסתלק מה שהקשה בס' פנים מאירות ע"ש:

דף ד:

תוס' ד"ה מחשבה בעלמא כו' ויש תימא כו' הקשה בס' צ"ק וז"ל ותמיה לי דלא משני דלאוכלים ושלא לאוכלים אפשר לברר איסורא מ"ה הוו אין פסולו בגופו אבל בשינוי בעלים דהכא א"א לברר איסורא מש"ה משני הכא דהוי פסולו בגופו כ"כ התוס' התם עכ"ל זה אינו אלא לסברת רב אשי דאמר פסולו בגופו ואי אפשר לברר איסורו חדא מילתא היא אבל ר' יוחנן לא ס"ל הכי וחשיב להו תרתי וכאן התוס' מקשינן לסברת ר' יוחנן וק"ל:

ד"ה רב אשי וכו' תימא ל"ל קרא וכו' כתב בס' צ"ק וז"ל ונ"ל ליישב דבאמת הא דאמרינן דבשאר עבודות לא מיפסלי אלא בע"מ לזרוק מהאי קרא ילפי וכו' ע"ש וכן כתב בס' פנים מאירות וכבר הוכחתי לעיל מפירש"י דילפינן לה מסברא ולא צריך קרא וא"כ שפיר מקשו התוס' עוד כתב בס' פנים מאירות תירוץ אחר וז"ל ועוד נראה דאין כאן קושיא לרב אשי דהא כתבו התוס' בפסחים דף ס"א ד"ה שחטו למולין דרב אשי אסיק דרבה ל"פ ארב חסדא אלא דאם שחטו לאוכלים לזרוק דמו שלא לאוכלים דפסול אבל

אם נזרק שלא לשם אוכלים כ"ע מודים דכשר דאין מחשבת אוכלים בזריקה א"כ ה"נ הייתי אומר דעיקר קפידא על זביחה בשינוי בעלים שיתכפרו בזריקה פסול אבל אם נשחט כהוגן וזרק שלא לשם בעלים כשר ואצטריך קרא עכ"ל ונ"ל דלא משני מדי דלא דמי דהתם אם חישב בשחיטה שלא לאוכלים פסול ולכך נמי אם חישב בשחיטה על הזריקה מהני לפסול כיון דעומד בשחיטה אבל אם חישב בשעת זריקה כשר דאין מחשבת אוכלים בזריקה אבל הכא גבי שינוי בעלים אם חישב בשחיטה אינו פסול עד שיחשב על הזריקה כ"ש אם חישב בשעת זריקה דזריקה דשינוי בעלים הוי כמו שחיטה שלא לאוכלים ודוק:

ד"ה אימא היכא דשחיט וכו' וי"ל דפריך משינוי קודש דאיכא תרי קראי ואמרינן לעיל אם אינו ענין וכו' ופריך דהשתא אימור תרווייהו בשינוי קודש לעכב. ראיתי בס' עומר מן שהקשה וז"ל איכא למידק כיון דהך קרא דלעיל דדרשינן מניה באם אינו ענין בתודה כתיב ובתודה יש הוכחה גדולה דע"כ שלא לשמה כשירה דאמרי' במנחות דף ע"ח ע"ב חלות לחם יקריב קרבנו על זבח מלמד שאין הלחם קדוש אלא בזבח זבח תודה מלמד שאם שחט שלא לשמן לא קדש הלחם ע"ש ואי ס"ד שלא לשמה פסול א"כ ל"ל קרא שאם שחט שלא לשמה לא קידש הלחם פשיטא דלא קידש כיון דכבר גלי לן קרא דבשחיטת הזבח נתקדשו ופשיטא דבשחיטה פסולה לא יתקדשו עכ"ל ולי נראה הא דאמרו התוס' דאיכא תרי קראי ואמרינן לעיל אם אינו ענין וכו' לאו על ההוא קרא דתודה דההוא קרא לא צריכין ליה השתא ואיכא למימר דלא אתי אלא להנהו דרשי דמייתי הש"ס לעיל אלא הא דאמרו דאיכא תרי קראי היינו קרא דשלמים וקרא דאיל נזיר דנפקא לן מניה לעיל כל ד' עבודות ואמרינן לעיל אם אינו ענין לשינוי קדש תנהו ענין לשינוי בעלים וע"ז מקשו התוס' שפיר אימא תרווייהו לשינוי קודש לעכב ודוק:

בא"ד וקשה מאי משני אמר קרא מוצא שפתיך דילמא ההוא קרא אתא לשינוי בעלים וכו' הקשה בס' פנים מאירות וז"ל ויש לדקדק דהא על שינוי בעלים לא צריך לן קרא דלא ליפסלו דהא לא שנה ביה קרא וכו' וליכא למימר דאי לאו קרא ה"א דבדיעבד עולים ומרצין זה אי אפשר לומר דהא כתיב ונרצה לו לכפר משמע דאם חישב על אחרים דאינו מרצה עכ"ל אי מיהא ל"ק דאיכא למימר דוקא בזריקה דגלי קרא דאינו מרצה משום דכפרה תלויה בה אבל בשאר עבודות איכא למימר דמרצה מש"ה איצטריך קרא דמוצא שפתיך עוד כתב בס' הנז' וז"ל ועוד דכתבו ולא ק' מידי דבמוצא שפתיך לא משמע שינוי בעלים ויקשה דאף אם אינם פסולים לגמרי מדלא שנה הכתוב מ"מ דילמא כשרים ומרצין כיון דמוצא שפתיך לא משמע שינוי בעלים עכ"ל ונ"ל דלק"מ כיון דלפי

המסקנא לא ילפי' שינוי בעלים אלא באם אינו ענין לשינוי קודש איכא למימר כיון דאפקיה רחמנא לשינוי בעלים בלשון שינוי קודש ש"מ דלא תפקיה לדין שינוי בעלים מדין שינוי קודש כמו דשינוי קדש אינו מרצה מקרא דמוצא שפתיך אף שינוי בעלים אינו מרצה וכה"ג קאמר הש"ס לעיל מדאפקיה רחמנא לקבלה בלשון הולכה למימרא דהולכה לא תפקה מכלל קבלה ועיין לקמן לתוס' דף ז' ע"ב ד"ה הוא לעכב בין הכא ודוק:

בא"ד כמו שאר קדשים דלא שנה בהן לעכב או ליפסלו וכו' כתב בס' ב"ז וז"ל ליפסלו ר"ל מכח קרא דמוצא שפתיך וק"ל עכ"ל לא ידענא מאי קאמר דאדרבא מקרא דמוצא שפתיך אתא למימר דכשרים הם אלא שלא עלו כדמוכח בש"ס אלא נ"ל הא דפריך ליפסלו הוא ג"כ מכח סברא כדאמר ר"ל אם אין מרצין למה באין וק"ל:

בא"ד ואי פריך ליפסלו דניגמר מחטאת ופסח במה מצינו איכא למיפרך שכן צד כרת כדפריך בסמוך (דף י' ע"ב) ואי וכו' כצ"ל ר"ל דפסח יש בו כרת וג"כ חטאת יש מהן שיש בהן צד כרת כגון חטאת חלב וחטאת דם משא"כ שאר קדשים וק"ל:

בא"ד ואי בהיקשא דזאת התורה א"כ ליכתוב חדא או לחטאת גרידא או לפסח גרידא ואידך ליתי מהיקשא כצ"ל ר"ל דבהאי הקישא דזאת התורה נזכר בה פסח נמי כדאיתא לקמן דף ז' ע"ב דקאמר אלא מנלן דכתיב זאת התורה לעולה למנחה וגו' וכתיב ביום צוותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם זה בכור ומעשר ופסח הקיש הכתוב וכו' ע"ש וא"כ אי סברת המקשה היא דפריך וליפסלו הוא משום דנגמר מחטאת ופסח בהיקשא דזאת התורה א"כ אמאי איצטריך קרא למיכתב בחטאת ופסח דליפסלו ליכתוב בחדא מינייהו ותיתי אידך מהיקשא דזאת התורה אלא מדאיצטריך למיכתב בתרווייהו ש"מ דליכא למילף מהאי הקישא לפיסולא וק"ל:

בא"ד ואי נאמר בכל דוכתא דמצריכנן שנה לעכב היינו מהכא מדאיצטריך מוצא שפתיך וכו' ר"ל כיון דשמעינן מקרא דבעינן לשמן פשיטא אם עשה שלא לשמן דאין מרצין ואמאי אצטריך קרא דמוצא שפתיך לאשמעינן דאין מרצין דקרא להכי הוא דאתא כדאיתא לקמן דבשלמא הא דכשרים משום דכתיב גבי חטאת אותה דדוקא חטאת שלא לשמה פסולה הא שאר קדשים כשרים כדאיתא לקמן אלא הא דאין מרצין אמאי אצטריך קרא דמהיכי תיתי דמרצין כיון דקרא בעי לשמן אלא ש"מ דאתא קרא לאשמעינן דלא אמרינן לעכב אלא א"כ שנה עליו ולכך אצטריך מוצא שפתיך ולכך המקשן דאכתי לא ידע זה פריך שפיר וליפסלו כיון דגלי קרא דבעי לשמן ודוקא וס' ב"ז כתב דברים מגומגמים ונ"ל דט"ס נפל בדבריו:

דף ו.

תוס' ד"ה אלא מאי לא כיפרו למה הוא קרב צ"ע דהיינו קושית דר"ל דאם כשרים הם ירצו ואם אינן מרצין למה הן באין עכ"ל ונלע"ד ליישב הוא במה שיש לדעת הא דאמרינן לעיל אם כאשר נדרת עשית יהיה נדר ואם לאו נדבה יהא יש לחקור האי נדבה מאי היא אי אזלינן בתר הפרשה או בתר מחשבה ר"ל אם נדר עולה ושחטה לשם שלמים דאמרן לא עלה לבעלים לשם חובה והויא נדבה האי נדבה מאי היא אי אמרן דהויא עולת נדבה כשעת הפרשה או הויא שלמי נדבה כשעת שחיטה ונ"ל דאזלינן בתר הפרשה והויא עולת נדבה מדאמרן בריש מכילתין למה לי למתני אלא לא עלו ליתני לא עלו הא קמ"ל לבעלים הוא דלא עלו אבל בקדושתייהו קיימי ואסור לשנויי בה וכדרבא דאמר עולה ששחטה שלא לשמה אסור לזרוק דמה שלא לשמה וכו' הא קמן בהדיא דנדבה הויא כשעת הפרשה וזהו מ"ש הרמב"ם ז"ל בריש פ ט"ו מהל' פסולי המוקדשין וז"ל כיצד לא עלו לשם חובה כגון ששחט עולה לשם שלמים לא עלתה לבעלים לא משום עולה שהם חייבים בה ולא משום שלמים אלא חייבין להביא זבח אחר עכ"ל דנראה דדבריו קשים דלכאורה משמע מדבריו דלא עלתה לא משום חובה ולא משום נדבה והא ליתא דהא קרא קאמר דליהוי נדבה וכבר נתקשה בזה בס' חזון נחום דף ב' ע"א ע"ש אבל לפי דרכנו יבוא על נכון דה"ק רבינו לא עלתה לבעלים לא משום עולה שהם חייבים בה דבהמה זו הופרשה בשבילה ולא משום שלמים ששחט לשמן אלא הויא עולת נדבה דבתר הפרשה אזלינן כמו שהוכחנו וחייב להביא זבח אחר לחובתו ודוק ועיין בריש מכילתין שכתבתי דרך אחר בדברי רבינו מעתה י"ל דר"ל קשיא ליה כיון דאין מרצין למה הן באין כלל ועיקר ועל זה השיב דקרא אמר דבאין נדבה אבל כאן בסוגיא דידן קאמר רב ששת מסתברא דלא כיפרו דאי ס"ד כיפרו שני למה הוא בא דמאשם קדייק כתירוץ שני דהתוס' דנ"ל שהוא עיקר דהיינו אם הפריש אשם ושחטו שלא לשמו דאמרו דהוי נדבה והיינו דמקריבין אותו בתורת אשם כמו שהוכחנו מהש"ס וע"ז פריך דאי ס"ד כיפרו שני למה הוא בא דהא אין אשם בא בנדר ונדבה אלא מסתברא דלא כיפרו ועל זה פריך ליה אלא מאי לא כיפרו למה הוא קרב ר"ל למה הוא קרב בתורת אשם כשעת הפרשה כיון דאינו מכפר הא אין אשם בא בנדבה והיה ראוי להשלים כל עבודותיו שלא לשמן אלא לשם דשייך ביה נדבה ועל זה השיב רב אשי רב ששת הכי ק"ל אי אמרת בשלמא לא כיפר שלא לשמו מכח לשמו קאתי כפרש"י אפ"ה מקרב קרב דשלא לשמו מכח לשמו קאתי דמתחילתו לשמו הוקדש ר"ל כיון דמתחילתו הוקדש כראוי לשם אשם אע"ג דאינו מכפר מ"מ קרב בתורת אשם ושני בא לכפר משא"כ אי אמרת כיפרו

שני למה הוא בא דכיון דכיפר לא הוקדש זה כראוי נמצא לפ"ז שיש הפרש גדול בין קושית הש"ס לקושית ר"ל ודוק נ"ל:

ד"ה או דילמא לא דמיא לחטאת תימא דליפשוט ממתני' וכו' ק"ל דקשיא להו ליפשוט ממתניתין תיקשה להו עדיפא מינה דהכא פשיטא להו דחטאת לא מיכפרא דלאחר הפרשה והתם קאמר שעיר שלא קרב ברגל זה יקרב ברגל אחר אלמא דקאתי האי שעיר ומכפר אטומאה שאח"כ וי"ל דשאני חטאת צבור של מוספי רגלים דאיכא למימר דמיכפרא אף דלאחר הפרשה דהא אשכחן בה דחד חטאת מכפרא על כמה חטאים של צבור ולא דמיא לחטאת יחיד דעל כל חטא וחטא בעי לאתויי חד חטאת ודמיא ממש לעולת נדבה ולכך ל"ק להו אלא דליפשוט ממתני' וכו' ודוק:

דף ו:

תוס' ד"ה לא כיפר מתנות הראש וכו' וצ"ל דלר' יוחנן בן נורי נמי אין מעכבות וכו' נ"ל דחרמב"ם ז"ל סובר כהאי תירוצא שהרי בפ"ה מהלכות מחוסרי כפרה דין ה' פסק שמתנת הראש אינה מעכבת ואינו צריך להביא לוג אחר כפשטא דסוגיא דפ' הוציאו ובפ"ד סוף דין ב' כתב והנותר מן השמן שבכפו יתננו על ראש המטהר ואם לא נתן לא כיפר וזה א"א לומר דפסק כר"ע וצריך להביא לוג אחר דהא כבר כתב בפ"ה דאין צריך אלא הא דקאמר לא כיפר היינו קמי שמיא וכר' יוחנן בן נורי וכהאי תירוצא דתוס' ודוק:

ד"ה וליקו ולימא ליה לקרא וכו' אלא הכי פריך דאטו מי לימא לקרא דכי משתעי על ידי לב ב"ד וכו' ר"ל דא"א לומר דמה שציותה תורה להביא שני שעירים בעצרת הוא בתנאי שצריך להפרישן בזה אחר זה דא"כ הו"ל לקרא לבאר תנאי זה דאטו מי לימא ליה לקרא דכי מישתעי ע"י לב ב"ד מישתעי דמפרשי לקרא הכי ושמא לא יעלה על דעתם לפרש כך וא"כ הו"ל לפרש זה אלא ש"מ לא שנא הפרישן בזה אחר זה ולא שנא הפרישן בבת אחת מהני ודוק נ"ל ואין צורך להגהת הב"ז שוב ראיתי בס' פנים מאירות שפי' קרוב לזה ע"ש:

דף ז.

תוס' ד"ה דילמא את"ל וכו' ועוד דהיכא דלית ליח תקנתא ברעייה אית ליה לר"ש לב ב"ד מתנה כדמוכח במנחות פ' התודה ומיהו הא מוכח היכא דאית ליה וכו' וכאן אית ליה תקנתא ברעיה עכ"ל תירוץ זח קשה להבין דמעיקרא קאמרי דהיכא דלית ליה תקנתא ברעייה אית ליה לר"ש לב ב"ד מתנה משמע דפשיטא לחו הכא בשעירי עצרת דלית

לחו תקנתא ברעייה ולכך אפי' ר"ש מודה דאמרינן לב ב"ד מתנה עליהם ואח"כ תוך כדי דיבור דחו תירוץ זה וכתבו ומיהו הא מוכח היכא דאית ליה תקנתא ברעיה לית ליה לב ב"ד מתנה וכאן אית ליה תקנתא ברעייה משמע דפשיטא להו דשעירי עצרת אית להו תקנתא ברעיה לא ידענא מעיקרא מאי סברי ולבסוף מאי סברי וראיתי בס' ב"ז שכתב וז"ל וכאן אית ליה תקנתא ברעייה ר"ל בתמידין שלא הוצרכו וכו' עכ"ל ודבריו סתומים ונ"ל דק"ל מה שהקשינו ולכך מפרש דהאי תירוצא קאי ולא נדחה דהיינו שעירי עצרת לית להו תקנתא ברעייה כיון דחטאות נינהו וחטאת שכפרו בעליה למיתה אזלא ולכך אית ליה לר"ש לב ב"ד מתנה עליהן ומ"ש ומיהו הא מוכח וכו' וכאן אית ליה תקנתא ברעייה קאי אתמידין שלא הוצרכו לצבור דלר"ש אין נפדין תמימים דלית ליה לב ב"ד מתנה עליהן משום דאית להו תקנתא ברעייה זה מה שנ"ל בכוונת דבריו ופי' זה ליתא דהא דאמרן חטאת שכיפרו בעליה למיתה אזלא דוקא חטאת יחיד אבל חטאת צבור ליכא מאן דסבר למיתה אזלא אלא ר' יהודה אבל ר"ש ס"ל רועה כדאיתא בתמורה ועוד דפ"ק דשבועות דף י"ב איתא התם אמר רב שמואל בר רב יצחק ומודה ר"ש בשעירי חטאת שאין מקיצין בגופן אלא בדמיהן הא בהדיא דחטאת צבור אית לה תקנתא ברעיה ותמהני מהב"ז אם נתכוון לזה הפי' איך כתב בא"ד וז"ל וה"ה דאית ליה תקנתא במקיצין אלא משום מותר חטאת נקט ליה וכו' הא בהדיא כתב דמותר חטאת אית ליה תקנתא ברעייה וצ"ע וראיתי בס' צ"ק שהגיה בדבריהם כך ועוד דהיכא דלית ליה תקנתא בקייץ המזבח אית ליה לר"ש לב ב"ד מתנה ומיהו הא מוכח במנחות פ' התודה דהיכא דאית ליה תקנתא ברעייה וכו' ור"ל הא דשמעינן דר"ש לית ליה לב ב"ד מתנה הוא מדאמר רבי יוחנן תמידין שלא הוצרכו לצבור לדברי ר"ש אין נפדין תמימין וכו' וא"כ איכא למימר דוקא תמידין דמקיצין בגופן את המזבח הוא דלית ליה לב ב"ד מתנה אבל חטאות דאין מקיצין בגופן אלא בדמיהן כדאיתא בפ"ק דשבועות איכא למימר דר"ש מודה דאמרינן לב ב"ד מתנה וחזרו ודחו תירוץ זה מכח סוגיא דמנחות דקאמר התם דהיכא דאית ליה תקנתא ברעייה לית ליה לב ב"ד מתנה וכאן גבי חטאת צבור אית ליה תקנתא ברעייה ומקיצין בדמיהן כדאיתא בפ"ק דשבועות וא"כ לר"ש לית ליה לב ב"ד מתנה ודוק ונכון הוא:

רש"י ד"ה תודה ששחטה וכו' לא ששחטה ע"מ שיתכפר מי שאינו בעלים ואין זה שינוי בעלים וכו' ר"ל דלכאורה נראה דאיירי בשינוי בעלים וא"כ ק' הא אין שינוי בעלים בשחיטה אלא בזריקה וא"כ מ"ט דרב חסדא דס"ל לא עלתה ומפני זה איכא לאוקמי ששחטה ע"מ שיתכפר בזריקה מי שאינו בעלים לכך כתב לא ששחטה ע"מ שיתכפר

ר"ל דליכא לאוקומי הכי וטעמו משום דקשה מ"ט דרבה דאמר עלתה לבעלים הא איכא שינוי בעלים בזריקה וכתב עוד ואין זה שינוי בעלים ר"ל דל"פ משום שינוי בעלים דהא אין שינוי בעלים בשחיטה ומ"ט דרב חסדא אלא דלא איירי בשינוי בעלים כלל אלא בשינוי קודש וכגון שהיתה לראובן תודה על נס יורדי הים והיתה לשמעון תודה אחרת על נס שיצא מבית האסורים והשוחט החליף ושחט תודת ראובן לשם ראובן על נס שיצא מבית האסורים שהיה לשמעון דהשתא ליכא שינוי בעלים כלל אלא שינוי קדש שהחליף נס בנס ובהא פליגי דרבה סבר עלתה לבעלים כיון דתודה לשם תודה נשחטה לא הוי שינוי קודש כלל דלא איכפת לן בשינוי הנסים ורב חסדא סבר דלא עלתה דהוי שינוי קודש משום דבעינן לשם שלמים דידיה נשחטה ר"ל לשם הנס שלו ולא לשם נס של אדם אחר אבל אם זה האיש היו לו שני נסים אע"פ שהחליף ל"פ דעלתה לו כיון דהוא חייב להודות על שניהם לא הוי שינוי קדש וקרינן ביה שלמיו והא דכתב רש"י דהוי כשוחט חטאת חלב לשם חטאת דם לדוגמא נקטיה אבל לא דמי לגמרי דהתם ללישנא בתרא דפסול לקמן דף ט' ע"ב אפי' שניהם של אדם א' משום דכתיב ושחט אותה לחטאת לשם אותה חטאת אבל הכא אם היו שניהם של אדם א' כ"ע מודו דעלתה לבעלים כדאיתא הכא בש"ס ודוק ותמהני מהרמב"ם ז"ל שהשמיט דין זה דתודה ששחטה לשם תודת חבירו בפ' ט"ו מהל' פסולי המוקדשין ולא ידעתי למה וראיתי בס' חזון נחום דף א' ע"ב שנתעורר בזה וכתב ואולי הטעם בזה לפי שנראה מדברי רש"י שדין זה דומה לחטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם וכיון שפסק שם דפסולה ה"ה הכא וכו' עכ"ל ומ"מ עדיין ק' דאף אם נאמר שדין זה דומה לחטאת מ"מ לא דמי לגמרי דגבי חטאת אפי' שניהם של אדם א' פסולה משום דכתיב ושחט אותה לחטאת לשם אותו חטאת אבל גבי תודה לא פסיל רב חסדא אלא כששניהם של ב' בני אדם אבל כששניהם של אדם א' מודה רב חסדא דעלתה לבעלים כדאיתא בש"ס כמ"ש וא"כ היה לו להרמב"ם לבאר זה ולא לסמוך על מ"ש גבי חטאת כיון דלא דמי ואפשר לומר שסמך על מ"ש גבי שלמים ששחטן לשם תודה לא עלו לבעלים משמע הא תודה לשם תודה אחרת דידיה עלתה כדדייק בש"ס ודוק:

ד"ה חטאת ששחטה וכו' כשרה ועלתה לו כתב בס' הב"ז ונ"ל דצ"ל ולא עלתה וכו' ותדע דהא לקמן רב אחא וכו' ע"ש וכתב עליו בס' צ"ק ותמיה לי אם יצא מפי קדוש דבר זה מכמה טעמים חדא דבחטאת לא שייך לומר כשרה ולא עלתה דק' קושית דר"ל אם כשרים ירצו וכו' ע"ש וק"ל עליו הא דקאמר דבחטאת לא שייך לומר כשרה ולא עלתה [חק נתן: הא חטאת ששחטה לשם חולין כשרה ולא עלתה] כדאיתא לקמן שילהי פ'

ב"ש דף מ"ו ע"ב ופסקו הרמב"ם ז"ל בפ' ט"ו מהלכות פסולי המוקדשין דין ד' וכן גבי חטאת ששחטה על מי שמחויב עולה כשרה ולא עלתה כדפסק שם דין ח' גם מה שרצה להביא ראיה מפרש"י שכתב לעיל בד"ה תודה ששחטה וכו' דהוי כשוחט וכו' ע"ש אינה ראיה דמ"ש רש"י דהוי כשוחט חטאת חלב וכו' אינו אלא לדוגמא בעלמא כמ"ש לעיל ומ"ש דא"כ ק' קושית דר"ל אם כשרים ירצו דהא חטאת אינח באה לאחר מיתה וגם ממוצא שפתיך ליכא למילף דליקרבה דיהא בנדבה דהא חטאת לא באה בנדבה איכא למימר כיון דגלי קרא גבי אשם דכשר ואינו מרצה אע"ג דאינו בא לאחר מיתה וגם ליתיה בנדבה הה"נ גבי חטאת דכל היכא דאיכא שינוי וקתני כשרה היינו כשרה ואינה מרצה ודוק:

תוס' ד"ה אמר רבא חטאת וכו' פי' ר"ת וכו' וטעמא דתודה משום שלמיו ואיירי וכו' כצ"ל ור"ל דר"ת משמע ליה הא דקאמר רבא חטאת ששחטה לשם חטאת כשרה היינו לשם חטאת חבירו דומיא דתודה ששחטה לשם תודת חבירו וק"ל לפ"ז א"כ רבא לא אתי כרב חסדא אלא כרבה ורבה אידחי לכך מפרש דרב חסדא ל"פ ארבה אלא אתודה משום דכתיב שלמיו אבל בחטאת מודה דלא בעי' חטאת דידיה וע"ז כתבו התוספות דלאו בהכי איירי רבא אלא איירי בחטאת חלב לשם חטאת דם ותרווייהו של אדם א' ובהא ל"פ רבה ורב חסדא וק"ל:

בא"ד אע"ג דרבא לא פי' הפסוקים בדבריו וכו' דרב יוסף בר אמי רמי שינוי קודש ומשני והא דלקמן נקט לחלק בחטאות וגם משום בעיא וכו' כצ"ל:

ד"ה חטאת ששחטו וכו' וכגון שלא הפריש עדיין וכו' (נ"ל) [לוח הטעיות חק נתן: ר"ל] דמוכרח לומר בכה"ג כגון שזה האיש נדר עולה אבל עדיין לא הפרישה דאז כל עשה שבידו שייכי כולהו אעולה ותו לא שייך גביה חטאת אבל אם כבר הפרישה אי אמרינן דלא מכפרא אעשה דלאחר הפרשה א"כ כולהו עשה דלאחר הפרשה שייכי גבי חטאת והו"ל כמי ששחטה על מי שאינו מחויב כלל דפסולה אלא מוכרח דאיירי שלא הפריש עדיין דאז כל עשה שבידו שייכי כולהו אעולה והא דכתב רש"י לקמן בד"ה מקופיא אבל מי שלא הפריש כלום ועבירות עשה בידו שייך חטאת גביה וכו' היינו שלא נדר כלל שאין עליו חיוב עולה אבל אם נדר ולא הפריש שייכי אעולה דכיון שנדר מסתמא יביא עולה ויכפר על הכל ולכך לא שייכי גבי חטאת א"נ כשנדר אמר בפירוש דכשיפרישנה יכפר על כל עשה שעבר ולכך לא שייכי גבי חטאת וק"ל. ומה שיש לדקדק בזה עיין בס' פנים מאירות:

ד"ה על שאינו מחוייב כלום אית דגרסי בהא מימרא עולה וכו' עיין להרמב"ם ז"ל בפט"ו מהל' פסולי המוקדשין וע"ש בכ"מ וראיתי בס' חזון נחום דף ב' ע"ב שהביא דברי הרמב"ם וכתב שלא נתקררה דעתו בדברי הכ"מ וכו' ועוד דגבי חטאת כתב פסולה שמא מחויב וכו' וגבי עולה כתב לא עלתה דמשמע כשרה אלא שלא עלתה דומיא דשלמים לשם תודה לא עלו ר"ל כשרים ולא עלו כדפרש"י ז"ל ואיפכא מבעי ליה למימר וצ"ע עכ"ל ודבריו קשים להבין דאיך אפשר לומר איפכא גבי חטאת כשרה ולא עלתה וגבי עולה פסולה לגמרי הא תנן כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ מן הפסח והחטאת דזה ששחט על מי שאינו מחויב כלל היינו שינוי בעלים ונ"ל דכונת הרב שהקשה ואיפכא מבעי ליה למימר לאו אעיקר דינא קאי אלא אטעמים קאי והוא דהוקשה לו דהו"ל לסדר טעם דאין לך אדם מישראל שלא עבר מעולם על מצות עשה דהוי ודאי מחויב הוא גבי חטאת שהיא פסולה לגמרי וגבי עולה היא כשרה אלא שלא עלתה סגי בהאי טעמא דשמא מחויב הוא ואינו יודע ודוק:

דף ז:

תוס' ד"ה הוא לעכב בין הכא וכו' ושינויא דהואיל וגלי גלי לא ניחא להאי פירושא וכו' ע' בס' צאן קדשים ובס' פנים מאירות:

ד"ה מה שלמים בין בזביחה וכו' לשתוק קרא מזביחה וכו' כתב בס' צ"ק וז"ל דבריהם אינם מובנים לי דאי קושית התוס' דתיבת זבח ל"ל דהוא אצטריך כדאמרינן לקמן לגלויי על הוא דגבי אשם דהא תרווייהו איצטריך זבח והוא לגלות וכו' ע"ש י"ל דאה"נ דלפי האמת דאמרינן דהוא אתיא לגלויי על הוא דגבי אשם לא הוה ק"ל כלל אלא דק"ל השתא דאכתי לא ידעינן דאתי לגלויי על הוא דגבי אשם אמאי איצטריך קרא דזבח לעכב בשינוי בעלים תיתי משלמים וכו' ולעיקר קושית התוס' י"ל דזימנין דטרח וכתב קרא וכן תירצו לקמן בד"ה הילכך מצוה משלמים וכו' ובס' הב"ז כתב לישבם וז"ל וי"ל דאי לא גלי קרא בזביחה בשינוי בעלים לעכב לא הוה ילפי' מהיקשא וכו' אבל כיון דגלי בזביחה לעכב בשינוי בעלים ע"כ אמרינן היקשא אף בשאר עבודות וכו' עכ"ל ויש לי להביא לו סמוכות ממ"ש התו' לקמן דף ח' ד"ה זריקה מנלן שכתבו ושינוי בעלים בחטאת חלב נגמר משמיעת קול וכו' ואמאי לא כתבו דילפינן ליה הכי מה שלמים לא חלקת בין שינוי קדש לשינוי בעלים למצוה כך חטאת לא חילקת לעכב אלא ש"מ דלא אמרינן לא חלקת אא"כ גלי קרא בחדא עבודה לעכב ילפי' שאר עבודות מיניה בלא חילקת אבל היכא דלא גלי קרא בחד עבודה לעכב לא אמרי' לא חילקת ועוד יש להביא ראיה ממה

שהקשו התוס' שם בד"ה הילכך מצוה משלמים וכו' שכתבו בסוף הדיבור וא"ת מנ"ל בחטאת נזיר עיכובא בשינוי בעלים וכו' ומאי קושיא לימא מה שלמים לא חילקת בין ש"ק לש"ב למצוה אף חטאת נזיר לא תחלק לעכב אלא ש"מ כמ"ש ודוק:

דף ח.

רש"י ד"ה א"ר הונא וכו' הרי למצוה ובשלמים וכו' כתב בס' צ"ק וז"ל ואין לדקדק לפ"ז נילף שאר עבודות בשינוי בעלים מזריקה בין למצוה בין לעכב מהיקשא דשלמים דלא חילקת בין זריקה לשאר עבודות וחטאת חטאתו ל"ל וכו' עכ"ל ולק"מ דלא אמרינן לא חילקת אלא כד אשכחן בכולהו עבודות למצוה ובחדא מנייהו לעכב אז אמרי' לא חילקם לעכב אבל אי אכתי לא ילפינן אפי' למצוה לא אמרינן לא חילקת למצוה ולעכב דהא דאמרינן לא חילקת אינו אלא גילוי מילתא ולא אמרינן אלא כשהן קרובים בדמוי שמצינו בכולהו למצוה ובחד מינייהו לעכב אבל לא כשהן רחוקים ודוק בכל הני לא חילקת דאיתא בש"ס ותוספות ותשכח כן:

תוס' ד"ה זריקה מנלן וכו' ושאר נילף כדאמר לעיל מה שלמים וכו' ה"ה דה"מ (אתי) למימר דנילף משמיעת קול כמ"ש גבי שינוי בעלים אלא דניחא למילף מלא חילקת דהוי גילוי מילתא טפי מלמילף במה מצינו ודוק:

בא"ד ולא חילקת לא נימא בזריקה לפי שהוא עיקר כפרה כתב הב"ז וז"ל ומדברי רש"י ד"ה אמר רב הונא וכו' לא משמע כן דגם מזריקה אמרינן הקישא דלא חילקת ויש (לדחוק) [לוח הטעיות חק נתן: לדחות] דהתם עכ"פ כבר ילפינן בשינוי בעלים כולהו למצוה וא"כ ה"ה לעכב ילפינן מזריקה משא"כ כאן ודו"ק נ"ל עכ"ל לא ידענא מאי קאמר דהא גם כאן גבי שמיעת קול שפיר ילפינן בשינוי בעלים בכולהו למצוה מהקישא דזאת התורה דחטאת דכתיב בהקישא בכל מיני חטאת איירי וא"כ לפ"ז ילפי' לעכב מזריקה לפרש"י וראיתי בס' צ"ק שכתב ליישב וז"ל פי' דשינוי קודש ישנו בד' עבודות וזריקה היא עיקר כפרה לא ילפינן שאר עבודות מזריקה אבל שינוי בעלים לא שייך כ"א בזריקה או בשאר עבודות ע"מ לזרוק ילפי' שפיר בשינוי בעלים שאר עבודות מזריקה מש"ה כתב רש"י נמי בד"ה אמר רב הונא וכו' דילפינן שאר עבודות מזריקה בשינוי בעלים עכ"ל וחילוק נכון הוא ויש להכריח אותו מדברי התוס' עצמן כאן שכתבו ושינוי בעלים בחטאת חלב נגמר משמיעת קול וכו' וק' דהא בחטאת דשמיעת קול עצמה לא גלי קרא בשינוי בעלים לעכב אלא דוקא בזריקה וא"כ שאר עבודות מנלן אלא מוכרח לומר לא

חילקת גם בזריקה וא"כ התוס' סתרי דבריהם תוך כדי דיבור אלא מוכרח לומר שיש חילוק בין ש"ק לש"ב כמ"ש הרב בעל ס' צ"ק ודוק:

ד"ה וזריקה בשינוי בעלים וכו' תימא דמהאי קרא וכו' דרשי' תרווייהו וכו' הקושיא כאן מבוארת וכבר נתעורר בה הרב בעל ס' צ"ק וז"ל ואיני מבין תמיהא זו בשלמא ש"ב ילפינן שפיר מהאי קרא לעיכובא דשנה בה לעכב דעליו משמע ולא על חבירו היינו ש"ב וחטאתו נמי משמע חטאתו ולא חטאת חבירו דהיינו ש"ב מש"ה ילפינן מיניה עיכובא בש"ב אבל ש"ק ילפינן מתיבת חטאת דמיותר דמשמע דוקא לשם חטאת ולא שנה הכתוב מש"ה לא ילפינן מיניה עיכובא בש"ק עכ"ל ונ"ל ליישב דתמיהתם היא לפי יש ספרים (דגרסינן) [לוח הטעיות חק נתן: דגרסי] אם אינו לש"ק תנהו ענין לש"ב אשכחן למצוה לעכב מנלן א"ר הונא חטאת חטאתו ולהאי גי' מוכרח לומר דחטאת חטאתו דילפינן לעכב הוא בין לש"ק בין לש"ב דמוי"ו יתירה דרשינן כאלו כתיב חטאת ב"פ וא"כ שנה עליו לעכב וילפינן בין לש"ק בין לש"ב דקרא איירי בש"ב באא"ע ומדאפקי' בלשון ש"ק ש"מ דאתא לעכב לתרווייהו כמ"ש התוס' לעיל ד"ה הוא לעכב בין הכא בין הכא ע"ש דאלת"ה אלא לש"ב דוקא כדמשמע מחטאתו דהיינו חטאתו ולא חטאת חבירו א"כ הו"ל להש"ס להקשות אשכחן לעכב בש"ב לעכב בש"ק מנלן ומדלא פריך הכי ש"מ כדאמרן ודוק:

ד"ה ועשה את חטאתו וכו' ואינו משמע כן וכו' גבי שלמים (ופסק) [לוח הטעיות חק נתן: ופסח] וכו' (נ"ל) [לוח הטעיות חק נתן: ר"ל] דגבי שלמים ילפינן תחילה למצוה בש"ק ואח"כ ילפינן למצוה בש"ב באא"ע ולא אשכחנא קרא לעכב ואמאי נימא דקרא דמפקת מיניה לש"ב באם אינו ענין נימא דלא אתא אלא לש"ק לעכב וש"ב אפילו מצוה ליכא אלא ש"מ דלא דרשינן לעכב אלא עד דדרשינן לש"ב למצוה אע"ג דבאם אינו ענין ואחר כך אי אשכחן קרא לעכב דרשינן ואי לא אשכחן לא דרשינן לעכב וק"ל אבל ק"ל לפ"ז א"כ מאי מקשה גמרא לעיל דף ד' ע"ב אימא דכי שחיט להו שלא לשמן ליפסלו ופי' התוס' שם דפריך מש"ק דאיכא ב' קראי ואמרינן לעיל אא"ע לש"ק תנהו ענין לש"ב ופריך דהשתא אימור תרווייהו בש"ק לעכב ומאי פריך הא אמרן דבעי לאוקמי ברישא בש"ב בא"ע קודם שיעמיד קרא לעכב וי"ל דלא כתבו תוס' דבר זה אלא דבתר דמשני גמ' שם אמר קרא מוצא שפתיך וכו' דאתא קרא וגלי לן דלא דרשינן בש"ק לעכב עד דדרשינן בש"ב למצוה אעפ"י דבאא"ע ודוק:

ד"ה הילכך מצוה משלמים וכו' וא"ת ל"ל למיכתב וכו' ליכתוב בחדא נימא מה שלמים לא חילקת וכו' כתב בס' פנים מאירות וז"ל אין להקשות כיון דאף עיכובא נלמד משלמים

בהקישא א"כ איך נלמד שאר חטאת במה הצד הלא דבר הלמד בהקישא אינו חוזר ומלמד בבנין אב וכו' ע"ש ולי נראה דלימוד זה דלא חילקת וכו' לא מיקרי הקישא אלא גילוי מילתא בעלמא הוא תדע דהא לעיל בהאי סוגיא מקמי דידעינן הקישא דזאת התורה הוה אמרי' לימוד זה דלא חילקת וכו' כמבואר בפרש"י וא"כ ש"מ דגילוי מילתא הוא ודוק:

דף ח:

רש"י ד"ה ואם מן הצאן וכו' לאו קרא יתירה קדריש וכו' כתב בס' צ"ק פי' הא דדריש וכו' ומה שהקשו תוס' דאי לאו מיתורא מנ"ל לאוקמי בפסח לקמן פריך הא קושיא דילמא במותר אשם ומשני דמן אתי לרבות פסח עכ"ל ע"ש לא ידענא מאי קא מיישב דקושית התוס' היא מנ"ל לאוקמי במותר פסח דילמא לא אתי קרא אלא לשלמים גופיה לאשמעינן דינא שאם הביא שלמים מן הצאן איך הוא דינו וכן פי' הוא בתוס' אבל לקמן דפריך דילמא במותר אשם הוא אף את"ל דאית לן יתורא דהצאן דמניה ילפינן מותר פסח אפ"ה פריך שפיר דילמא במותר אשם דאשם נמי אינו בא אלא מן הצאן כפרש"י שם וק"ל:

ד"ה ה"ג אי הוה כתיב לשלמים וזבח וכו' כתב בס' פנים מאירות וז"ל לא ניחא לרש"י גי' זו שלפנינו אי הוה כתיב לזבח ושלמים דא"כ מאי פריך המקשה לבסוף דקאמרינן אלא לזבח ריבוי הוא ופריך ואימא כל דשחיט להוי כוותיה מאי פריך הא כבר תירצו דאי הוה כתיב לזבח ושלמים כדקאמרת אבל השתא דכתיב זבח שלמים כל דשחיט להוי שלמים וכו' ולכן גריס אי הוה כתיב לשלמים וזבח ולכן אצטריך להאריך בפירושו לקמן וכו' וז"ל אבל לזבח שלמים שני תיבות דבוקות הן וכו' וקרא יתירה בעלמא הוא וכו' וכמאן דכתיב לשלמים וזבח דמי ואתי לרבות אחר המיעוט ואין דורשין בריבוי ומיעוט אבל לגירסא אי הוה כתיב זבח ושלמים אין לומר דהשתא כמאן דכתיב זבח ושלמים מ"מ ק' קושית הגמ' כיון דזבח ריבוי הוא ושלמים מיעוט א"כ שלמים אין מידי אחרינא לא וכו' עכ"ל ע"ש באורך לא ידעתי מאי קושיא איכא אי אמרינן דשני תיבות דבוקות הן וקרא יתירה בעלמא הוא וכמאן דכתיב זבח ושלמים ולכך פריך ואימא כל דשחיט וכו' אי משום מאי דכתב הרב דמ"מ ק' קושית הגמ' כיון דזבח ריבוי הוא ושלמים מיעוט וכו' תמהני מאי קא מקשה דהא הכלל ידוע הוא דריבוי ומיעוט דינו כמו כלל ופרט וכלל ומרבה כעין הפרט וריבוי ומיעוט וריבוי מרבה כל מילי דדמי למיעוט אפילו בקצת ולא ממעט אלא מילי דלא דמי כלל וא"כ ה"נ הא איכא ריבוי ומיעוט וריבוי (דל"ה) [לוח

הטעיות חק נתן: דלה'] ריבויא ומרבה כל מילי לכן נ"ל דטעמו של רש"י הוא כמ"ש בס' צ"ק ע"ש ודוק:

ד"ה אלא לזבח ריבוי הוא וכו' אבל לזבח שלמים וכו' כאלו כתוב לזבח השלמים וכו' כצ"ל וכן הגיה בס' צאן קדשים אבל מס' פנים מאירות נראה דהוה בנוסחתו כאלו כתוב לזבוח שלמים וכו' ר"ל לשחוט שלמים ונוסחא נכונה היא:

תוס' ד"ה ואם מן הצאן וכו' ונראה דמיתורא דריש וכו' ובסמוך דריש וכו' רוצה לומר דהשתא אית לן יתורא דהצאן למידרש למותר פסח וזבח שלמים דמותר פסח יהא לשלמים וק"ל כתב בס' צ"ק וז"ל אין לדקדק לפ"ז מאי פריך לקמן רב חנא בגדת' ומי מצית אמרת וכו' והא מדכתיב אם כבש אם עז מכלל דלאו במותר פסח כתיב דא"כ אם כבש אם עז מיותר דהא השתא דבשלמים כתיב נמי מיותר לזבח השלמים ומן הצאן אפשר לישב דתוס' ס"ל דהכי פריך דילמא במותר אשם כתיב ולאו דוקא דבר השוה בכל הצאן קאמר וכו' עכ"ל וק"ל איך אפשר לפרש כן דהשתא נמי ק' אם כבש אם עז דהא אשם אינו בא מן העז אלא מאי אית לך למימר אם כבש אם עז איצטריך לשום דרשא א"כ אי הכי נוקי קרא במותר פסח דהוא דבר השוה בכל הצאן ואם כבש ואם עז אמרינן דאיצטריך לשום דרשא ולעיקר קושית הרב הנז' דרב חנא בגדתאה פריך שפיר דאי אמרינן דקרא איירי בשלמים גרידי ניחא דהא דכתיב מן הצאן אינו יתור פשוט כל כך דאורחיה דקרא הכי הוא דכיון דכתב למעלה מן הבקר כתב ה"נ מן הצאן אבל אי אמרינן דבמותר פסח איירי לא צריך קרא לומר אם עז דהא בגופיה כתיב כפרש"י וזה יתור פשוט הוא יותר ודוק:

ד"ה ברוך אי הוה כתיב לזבח וכו' הו"ל למימר אי הוה כתיב לזבח כדאמרת דשלמים לא צריך כלל עכ"ל ק"ל לפ"ז למסקנא דקאמר אלא לזבח ריבויא היא ור"ל וכמאן דכתיב לשלמים וזבח דמי וכפרש"י ולכך פריך אימא לכל דשחיט ליה ליהוי כוותי' אכתי מאי פריך הא איכא למימר אי הוה כתיב לזבח כדאמרת דשלמים לא צריך כלל וי"ל דלא אמרינן זה אלא לפי מאי דס"ד דלזבח שלמים שני תיבות נפרדות אבל למסקנא דאמרינן דלזבח ריבויא היא והוו שני תיבות דבוקות וכאלו כתיב לזבוח שלמים אז לא מצי למימר אי הוה כתיב לזבח כדקאמרת וכו' דזבח לאו שם הזבח אלא פועל הוא דהיינו לזבוח וקאי אשלמים ולכך מוכרח לומר שלמים ולא הוה יתיר כי אם תיבת זבח דאמאי איצטריך ליה לומר לזבוח שלמים דסגי בתיבת לשלמים אלא ריבויא הוא וכאילו כתיב לשלמים וזבח לגירסת רש"י או כאילו כתיב לזבח ושלמים לגי' האחרת ולכך פריך שפיר ודוק:

ד"ה אלא לזבח ריבויא הוא וכו' שהוא ריבויא כדאמר בב"ק (דף ס"ג) בכל כללא כל ריבויא דמשמע ליה לחלק בין כל לבכל ה"נ משמע ליה לחלק בין זבח ובין לזבח הילכך וכו' כצ"ל ולא באו לחלוק על רש"י אלא בדבר זה דלרש"י לא אמרינן ריבויא אלא א"כ יתורא הוא אבל התוס' ס"ל דאפילו אינו יתורא אלא ממשמעות ידעינן דהוא ריבויא כמו שחילקו בש"ס בין כל לבכל דכל משמע ריבויא ובכל משמע כללא ה"נ יש לחלק בין זבח לבין לזבח דזבח שם לכך הוא כללא אבל לזבח פעל הוא דהיינו לזבוח ולכך הוי ריבויא כפרש"י שהן שני תיבות דבוקות דבזה ל"פ ארש"י דאלת"ה א"כ קשה מאי פריך ואימא לכל דשחיט ביה וכו' הא הו"ל למימר אי הוה כתיב לזבח כדקאמרת דשלמים לא צריך כלל אלא כמ"ש ודוק:

דף ט.

תוס' ד"ה דילמא במותר אשם וכו' תימא וכו' וי"ל וכו' כדדרשינן לעיל בכלל ופרט ולעולם קרב עולה וכו' כצ"ל ר"ל דלעיל דרשינן מה הפרט מפורש שהוא שלא לשמו וכשר אף כל וכו' דהיינו לענין עקירה לכל הזבחים ולא שיהיה הוא עצמו כן דהא אינו קרב אלא בתורת שלמים כדאמרינן דוחין קדשים הנאכלים וכו' וה"ה הכא דאמרינן דילמא במותר אשם כתיב הא דכתיב לזבח השלמים לא שיהיה לזבח השלמים דהא קי"ל מותר אשם קרב עולה אלא שיעקור שם אשם ממנו וה"ה דילפי' בריבוי ומיעוט דאי לאו הכי הא איכא למפרך אי מה הפרט מפורש דבר הבא בנדר ונדבה אף כל וכו' אבל ליכא למפרך אימא לכל דשחיט ליה ליהוי כוותיה דהא קי"ל מותר אשם קרב עולה ועוד דוחין קדשי קדשים אצל קדשי קדשים ואין דוחין קדשי קדשים אצל קדשים קלים ודוק נ"ל

דף ט:

רש"י ד"ה טעמא וכו' אלמא אפילו וכו' ולרבא דאמר לעיל וכו' כתב בס' צ"ק וי"ל ודברים אלו אינם מובנים לי דהא לרבא בלא"ה לק"מ דרבא מפרש טעמא דר"ש התם מזאת תורת וכו' עכ"ל ולי נראה דל"ק אע"ג דלרבא גופיה לא תקשי ליה מר"ש מ"מ קשיא ליה מרבנן דלא דרשינן זאת תורת וק"ל:

דף י.

גמרא ואידך פריך הכי מה להנך וכו' כתב בס' פנים מאירות וז"ל יש להקשות דלמאי דמקשי התוס' דנילף מחשבת אוכלים בזריקה בפסח בק"ו משחיטה וכו' לפי קושיא זו יש להקשות עוד קושיא חזקה ועצומה דמאי פריך ואידך דילמא ר"י נמי סבר דהייתי יכול למילף זריקה משחיטה וקבלה וכו' ועכ"ז איצטריך קרא בזריקה דאי לא גלי רחמנא קרא בזריקה אלא הייתי יליף מבינייהו לא הייתי יכול למילף מחשבין מעבודה לעבודה בק"ו דרב אשי מש"ב דאיכא למימר שוחט שלא לשם אוכלין בפסח יוכיח וכו' ואין לומר תירוץ התוספות דהתם זורק עצמו וכו' זה אינו כיון דהכא זריקה לא כתיב רק ילפינן בק"ו משחיטה א"כ בפסח נמי הייתי יליף זריקה מק"ו משחיטה שיפסול וכו' עש"ב ונ"ל דאה"נ דלפי מאי דמקשו התוס' ה"מ הגמרא לשנוי' הכי דכתב רחמנא זריקה לגלויי דלא ילפינן זריקה בפסח משחיטה לפסול בזורק שלא לשם אוכלים אלא דבלא"ה משני שפיר ועוד דלפי האמת שכתבו התוס' דאיכא מיעוט בפסח דאין מחשבת אוכלים בזריקה תו לא הוה מצי גמ' לשנוי' הכי ודוק:

שם ואידך השתא מיהא בשלמים קיימי כתב בס' פנים מאירות וז"ל וק"ל דילמא להכי כתבה רחמנא זריקה דאי הייתי יליף זריקה מק"ו א"כ איך נלמד כל עבודות בשאר קדשים בהקישא משלמים בשלמא ג' עבודות שפיר אבל זריקה איך אפשר למילף בהיקשא כיון דזריקה גופיה נלמד בק"ו ודבר הלמד בק"ו אינו חוזר ומלמד בהיקש עכ"ל ונ"ל דל"ק דלא הוה ילפינן משלמים בהקישא אלא שחיטה וקבלה ובתר דילפינן שחיטה וקבלה בשאר קדשים בהקישא דשלמים אז ילפא זריקה מגופיה מק"ו דשחיטה וקבלה דדבר הלמד בהקישא חוזר ומלמד בק"ו מדתנא דבי ר' ישמעאל כדאיתא לקמן פ' איזהו מקומן דף נ' ע"ב ודוק וא"ת אפ"ה אכתי ק' איך ילפא זריקה מק"ו משחיטה וקבלה בשאר קדשים דהיינו עולה ואשם וחטאת אפילו מגופייהו הא איכא למיפרך מה לשחיטה וקבלה שבגופייהו שכן טעונות צפון ובחטאת איכא למפרך עוד שכן ישנן בחטאות הפנימיות וי"ל דאיכא למימר שלמים יוכיחו שאינן טעונות צפון וליתנהו פנימיות ואפ"ה בעינן לשמן דכיון דלא בעינן למילף לשמן אלא למצוה אמרינן שלמים יוכיחו אבל לעיל דבעינן למילף זריקה משחיטה וקבלה בחטאת לפסולא איכא למפרך שכן טעונות צפון וכו' ואיכא למימר שלמים יוכיחו דשלמים אינם פסולים שלא לשמן ודוק אבל ק' דהו"ל למימר פסח יוכיח אלא משום דאיכא למפרך מה לפסח שכן זמנו קבוע כדפריך לקמן ה"נ איכא למפרך מה לשלמים שכן טעונים סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק כדפריך לעיל דף ד' ע"ב וא"כ הדרא קושית הרב לדוכתא וצ"ע ונ"ל ליישב

כמ"ש דלא הוה ילפינן משלמים בהקישא אלא שחיטה וקבלה ובתר דילפינן שחיטה וקבלה אז אמרינן מה שלמים לא חילקת בין שחיטה וקבלה לזריקה למצוה אף שאר קדשים לא תחלוק בין שחיטה וקבלה לזריקה למצוה דזה מה שאנו לומדים מה שלמים לא חלקת וכו' אינו לא הקישא ולא בנין אב אלא גלוי מילתא בעלמא ועיין מ"ש לעיל דף ח' ברש"י ד"ה אמר רב הונא וע' עוד מ"ש שם בתוס' ד"ה הילכך מצוה משלמים:

תוס' ד"ה מחשבין מעבודה וכו' וקבלה דלא עשה בה וכו' כגון בשוחט ע"מ לקבל וכו' ר"ל ומתני' דפסלא בקבלה עצמה דשינוי קודש ישנו בכל הארבעה עבודות וק"ל:

ד"ה לא תאמר בזריקה וכו' ועוד ל"ל קרא בזריקה לש"ב כתב בס' פנים מאירות וז"ל יש להקשות דילמא איצטריך קרא הכא דמחשבין מעבודה בש"ב דהכא ליכא למיפרך לישתוק קרא מיניה ותיתי בק"ו וכו' עכ"ל ולק"מ דעיקר מחשבת שינוי בעלים אינו אלא דמחשבין מעבודה לעבודה דהיינו בשוחט או מקבל מחשב ע"מ לזרוק בשינוי בעלים אבל כשמחשב על השחיטה עצמה או על הקבלה בש"ב אינו חל דש"ב אינו בכל הד' עבודות אלא בזריקה דוקא דלא שייך שם בעלים אלא על הכפרה כפרש"י ד"ה שחט לשם פלוני וא"כ הא דכתב רחמנא שחיטה וקבלה בש"ב אינו אלא דמחשבין מעבודה לעבודה וא"כ לא איצטריך קרא בזריקה להכי וק"ל:

בא"ד וע"ק אמאי אין מחשבת אוכלים בפסח בזריקה וכו' ומיהו דלמא תכוסו מיעוטא הוא ואע"ג דשלא למנויין דהיינו שינוי בעלים דכתיב במכסת נפשות קאי נמי תכוסו לא ממעטי זריקה דלא דמי עכ"ל כצ"ל נ"ל ר"ל דשמא התנא ס"ל דתכוסו מיעוטא הוא דהא דכתיב לפי אכלו דבעינן מחשבה לשם אוכלים דוקא בשחיטה כדמשמע תכוסו שהוא כוס כוס ושוב כתבו התוס' אע"ג דהאי קרא דכתיב ביה תכוסו מיעוטא כתיב ביה נמי שלא למנוין דכתיב במכסת נפשות דהיינו שינוי בעלים ואמאי לא אמרינן נמי מהאי מיעוטא דאין ש"ב אלא בשחיטה ולא בזריקה כמו מחשבת אוכלים וע"ז כתבו דלא דמי וטעמא הוא משום דעיקר פסולא דשינוי בעלים הוא בזריקה שהוא עיקר כפרה כדאמרן לעיל לכפר עליו ולא על חבירו וק"ל וכן פי' הב"ז ואע"ג דהתוס' שם בפסחים דף ס"ח ע"ב ד"ה רבה אמר כשר כתבו דתכוסו לא משמע מיעוטא אין זה מן הקושי דהא לפי מ"ש שם ע"א ד"ה ואיתקש אוכליו לא תקשי הא דכתבו הכא ואע"ג דשלא למנוין וכו' דהא שם תירצו דשלא למנוין לאו היינו שינוי בעלים ושלא למנוין אינו פסול אלא בשחיטה דוקא ובפסח דומיא דשלא לאוכלין משא"כ ש"ב דאינו אלא במחשב על הזריקה ושייך בכל הקרבנות ודוק ובס' פנים מאירות פי' בע"א ע"ש:

דף י:

גמרא א"ל ר"א פסח יוכיח וכו' ק' אמאי לא א"ל חטאת העוף תוכיח שדמה למטה ופסולה אף אשם נמי וליכא למפרך מה לחטאת העוף שכן אינה מין זבח דזהו קולא כדמשמע לקמן ואפ"ה פסולה וכ"ש אשם דמין זבח הוא וראיתי בס' צ"ק שנתעורר בזה וכתב וז"ל ויש ליישב דה"מ למיפרך מה לשם חטאת דדמה למעלה לאפוקי אשם שלא מצינו שם אשם דדמו למעלה עוד כתב ואע"ג דפירכא כל דהו וחדא מחדא לא פרכינן וכו' ע"ש מה שנדחק בזה ואין צורך דה"נ חדא מתרתי הוא דבתחלה הוה יליף מחטאת בהמה וכד פריך ליה אי הוה אמר חטאת העוף תוכיח הוה חדא מתרתי ואע"ג דלא הדר דינא פרכינן כל דהו דדוקא חדא מתלת אי לא הדר דינא לא פרכינן כל דהו אבל חדא מתרתי בין הדר דינא בין לא הדר פרכינן כל דהו ודוק:

שם בחטאת דשמיעת קול והא דקאמר לעיל משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד כרת אע"ג דחטאת דשמיעת קול לית בה כרת ה"ק דשם חטאת יש בה כרת אע"ג דפירכא כל דהוא היא חדא מתרתי פרכינן כל דהו כמ"ש לעיל וק"ל:

שם לימא ליה ר"א אשם נמי דמו למעלה אינו ר"ל וכיון דדמו למעלה א"כ ילפינן מחטאת דשלא לשמו פסול דהא איכא פירכי אחריתא מה לחטאת שכן טעונה ד' קרנות ואצבע וקרן וחודא ור"י חדא מתרתי תלת טעמי נקט אלא ה"ק מדשתיק ר"א על האי פירכא ש"מ דמודה דאשם דמו למטה ואמאי לא יליף מחטאת דדמו למעלה כיון דלפי האמת אית ליה היקשא דיליף מיניה לפסול שלא לשמו אמאי לא אמרינן אין היקשא למחצה ודוק. ועוד י"ל כדס"ד כיון דדמו למעלה א"כ ילפינן מחטאת שלא לשמו וליכא למיפרך כל הני פירכי שכן טעונה ד' קרנות וכו' דהא דבעינן למילף דאשם דמו למעלה בעינן למילף נמי לכל הני ודוק:

שם ק"ו מעולה ומה עולה שהיא כליל דמה למטה וכו' ק' דהיא גופה תיתי בק"ו ומה חטאת שאינה כליל דמה למעלה עולה שהיא כליל לכ"ש וליכא למיפרך מה לחטאת שכן מכפרת וכן כל הני פירכי דאיכא למימר עולת העוף תוכיח שאינה מכפרת ולית בה כל הני פירכי אפ"ה דמה למעלה וי"ל דאיכא למיפרך שכן טעונה מליקה בראשו של מזבח אבל אכתי קשה דליהדר דינא וליתי במה הצד וצ"ע:

רש"י ד"ה הרי הוא אומר וכו' מפרש טעמייהו דרבנן וכו' כתב בס' צ"ק וז"ל כך הגירסא שלפנינו ולא ניחא ליה גירסא זו דהא לעיל דף ה' אסיקנא דטעמייהו דרבנן מדכתיב גבי חטאת אותה מיעוטה היא דוקא חטאת פסולה ולא שאר קדשים ולקמן נמי לא מפרש טעמייהו דרבנן באשם משום היקשא רק שקיל וטרי אליבא דרבנן וכו' ע"ש ולי נראה

טעמו של רש"י דהוצרך לומר דטעמייהו דרבנן דסמכי אהיקשא אחרינא משום דנראה לו דמיעוט אותה לאו מיעוט גמור הוא דהא מוכרח לומר דאותה לאו דוקא דהא שייר פסח כדאיתא לקמן ולכך הוצרך להכריח ממקום אחר ודוק:

ד"ה תיתי במה הצד דפסח וחטאת נאכלים ליום ולילה וכו' לא ידענא אמאי הוצרך לפרש כך אמאי לא פי' הכי הצד השוה שבהן שטעונין לשמן ואם שחט שלא לשמן פסולים אף אני אביא אשם שטעון לשמו אם שחט שלא לשמו פסול וצ"ע:

תוס' ד"ה הרי הוא אומר כחטאת כאשם באשם מצורע כתב וכו' הא דלא ניחא להו לומר כחטאת כאשם הכתוב בפ' צו בפ' אשם משום דלא כתיב אלא גבי אכילה אבל באשם מצורע כתיב גבי שחיטה ולפ"ז צ"ל כחטאת האשם דכן הוא כתוב באשם מצורע וק"ל אבל ק"ל דההוא קרא איצטריך לגופיה לאהדריה לכלליה כדאיתא לקמן בפ' איזהו מקומן דף (ו') [מ"ט ע"א] ע"ש וא"כ לא הו"ל לפרש אלא ההוא קרא דכתיב בפ' צו וצ"ע:

ד"ה ומה עולה שכן כליל תימא כיון דאתי האי ק"ו ומפיק מהיקשא וכו' ר"ל אף דלפי האמת דלומד ר"א מהיקשא דכחטאת וכאשם אפ"ה אינו לומד בהיקשא רק בשלא לשמו אבל דמו למעלה לא יליף אע"ג דאין היקש למחצה משום דאתא ק"ו ומפיק מהיקשא אע"ג דהיקשא עדיף כיון שלא נפל לגמרי ואהני לשלא לשמו דפסול עבדינן ק"ו (דה"נ) [לוח הטעיות חק נתן: דק"ו] אתי ומבטל הא דאמרן אין היקש למחצה א"כ ה"נ נימא דעולה פסולה שלא לשמו מק"ו מחטאת אע"ג דעולה איתקש לשלמים בהיקשא דזאת תורת העולה מ"מ נימא ק"ו מפיק מהיקשא ואמרינן דהיקש בא למצוה וק"ו בא לעכב וק"ל:

בא"ד (וכתב) [לוח הטעיות חק נתן: וכ"ת] מה לחטאת וכו' פסח יוכיח וכו' הקושיא כאן מפורסמת דהא איכא למפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד כרת כדפריך גמרא לעיל וכבר נתעורר בזה בס' הב"ז וכתב מ"מ ר"א בהתחלת לימוד אשם דלא אסיק אדעתיה עדיין פירכא זו וכו' ע"ש ואין נראה כן מדברי התוס' דמשמע דקושיתם היא אף לפי האמת שכתבו כיון דאתי האי ק"ו ומפיק מהיקשא וזה לא ידעינן אלא לפי המסקנא ודוק. ובס' צ"ק כתב וז"ל אבל לע"ד לאו פירכא היא דהשתא דאסקינן דר"א יליף מחטאת דשמיעת קול לחוד לפ"ז הקשו התוס' לילף נמי עולה מחטאת דשמיעת קול בק"ו שאינה מכפרת על חייבי כריתות וליפוק מהיקשא דשלמים עכ"ל לא ידענא מאי קא מיישב בשלמא אי לא הוה ילפי' אלא מחטאת דשמיעת קול לחוד דהוי חדא מחדא ליכא למפרך מה לשם חטאת שכן יש בה שם כרת דחדא מחדא לא פרכינן כל דהו אבל כיון דאצטריך למילף נמי מפסח משום דאיכא למפרך מה לחטאת שכן מכפרת

א"כ הוי חדא מתרתי וחדא מתרתי בין הדר דינא ובין לא הדר פרכינן כל דהו וכדפריך גמ' לעיל אע"ג דאוקימנא דמחטאת דשמיעת קול יליף עוד כתב הרב הנז' ועוד אפשר לומר כיון דר"א סבר דאשם נמי פסול שלא לשמו מ"ה ליכא למפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד כרת דאיכא למימר אשם יוכיח אע"ג דבא נמי על כרת אינו בא לכפר כמ"ש התו' בד"ה מה להצד נ"ל עכ"ל גם זה אינו דלא כתבו תוס' זה אלא לגבי חטאת ופסח אבל לגבי עולה מיקרי יש בו צד כרת כמ"ש התו' לקמן דף י"ב ע"ב ד"ה מה להצד השוה שבהן ע"ש וצ"ע:

בא"ד ומיהו כיון דכתב אותה בחטאת לא קשה נראה שר"ל כיון דכתב אותה בשחיטת חטאת מיעוטא הוא דוקא חטאת ולא שאר קדשים וזה תימא דהא ר"א סבר דאותה דגבי שחיטה לאו דוקא דהא שייר פסח ולכך יליף אשם לעכב ובס' צ"ק פי' בע"א ע"ש והוא בעצמו חזר והקשה לפירושו מלבד מה שיש לי עוד להקשות עליו ואין להאריך וצ"ע:

בא"ד ותימא לסברתו דעביד ק"ו מעולה שהיא כליל שלא לשמו נמי ליכשר באשם גם כאן קשה דנימא מה לעולה שכן אינה מכפרת וליכא למימר חטאת העוף תוכיח דהא חטאת העוף פסולה שלא לשמה וכבר נתקשה בזה ס' הב"ז ומ"ש בזה בס' צ"ק אינו נכון ע"ש וצ"ע:

בא"ד ותו לימא חטאת יוכיח עכ"ל ר"ל היכי בעי למילף אשם מעולה בק"ו דאין דמו למעלה לימא חטאת תוכיח שאינה כליל ודמה למעלה אף אני אביא אשם וק"ל גם בכאן כתב הב"ז וז"ל וצ"ע דהא איכא למימר מה חטאת שכן אם נכנס דמה לפנים פסולה ושכן צד כרת ושכן באה בציבור משא"כ עולה (אשם צ"ל נ"ל) וכמ"ש התוס' לקמן וכו' עכ"ל הנה מ"ש מה לחטאת שכן אם נכנס דמה לפנים פסולה זו אינה פירכא דר"א סבר אף האשם אם נכנס דמו לפנים פסול גם הא דפריך שכן צד כרת ושכן באה בצבור נ"ל דגם הני לאו פירכי נינהו כיון דלא ילפינן אלא מחטאת לחוד ומחטאת יחיד דשמיעת קול הוא דילפינן שאין בה כרת ואינה בצבור לא פרכינן מה לשם חטאת שכן יש בו שם כרת ושם באה בצבור דהא פירכא כל דהו היא וכיון דחדא מחדא ילפינן לא פרכינן כל דהו והא דכתבו התוס' לקמן לא שייך למימר חטאת תוכיח דאיכא למימר מה לחטאת שכן דמה למעלה ושכן צד כרת ושכן באה בצבור אע"ג דהתם נמי חדא מחדא יליף עיקר פירכת התוס' היא מה לחטאת שכן דמה למעלה שהיא פירכא גמורה אלא דנקטי הני פירכי אחריני בדרך אגב ודוק:

דף יא.

תוס' ד"ה כל דמים וכו' לא דמי להא דאמר שלמים שנשחטו בהיכל כשירות וכו' כצ"ל והוא לקמן דף ס"ג ע"א ומ"ש בספרים שלפנינו לא דמי להא דאמר מנחות שנקמצו בהיכל וכו' ט"ס הוא דהתם דכשירות לאו מטעמא דלא מצינו טפל חמור מן העיקר אלא מטעמא אחרינא שכן מצינו סילוק בזיכין בהיכל ודוק ע"ש:

דף יא:

גמרא א"ל (לא) [לוח הטעיות חק נתן: ר"א] או חילוף הדברים וכו' ויוכשר פסח בי"ד שלא לשמו וכו' אין להקשות איך אפשר למיעבד ק"ו הכי ולהכשיר פסח בזמנו שלא לשמו הא כבר למדנו מקרא דפסח בזמנו פסול שלא לשמו וא"כ אע"ג דלא עבדינן ק"ו זה [לוח הטעיות חק נתן: הא עבדינן ק"ו] דר' יהושע להכשיר אחרים לשמו דלאו הא בהא תליא ל"ק דה"ק ר"א לר"י דק"ו שעשית אין יכול להתקיים אלא א"כ תדרוש ק"ו זה ולהכשיר פסח בזמנו שלא לשמו דאז ליכא למפרך מה לי הוכשרו וכו' יוכשרו אחרים בזמנו לשמו שכן הוא פסול לשם אחרים כיון דעבדינן נמי ק"ו זה פסח נמי בזמנו כשר לשם אחרים אבל כיון דא"א לעשות ק"ו זה דהא גלי קרא דבזמנו פסול שלא לשמו א"כ ק"ו נמי שעשית אינו מתקיים דהא איכא למפרך מה לי הוכשרו אחרים וכו' ודוק:

שם חזר ר"א ודנו דין אחר וכו' הא דלא פריך לימא נמי הכא א"כ הורעת כח פסח וכו' משום דהשתא איכא למימר דין הוא שיורע כח פסח משום דאית ביה קולא דמותרו בא שלמים אבל שלמים חמורים דאין מותרן בא פסח וק"ל:

שם ומה פסח שמותרו וכו' שחטו בזמנו לשם שלמים פסול וכו' קשה הא איכא למפרך מה לפסח שכן פסול לשם כל הקרבנות תאמר בשלמים שכשרים לשם שאר קרבנות וכן קשה ג"כ על ק"ו דעביד גבי עולה וחטאת ולגבי פסח י"ל דעיקר טעמו סמיך כדאיתא בפסחים כמ"ש התוס' אבל גבי חטאת קשה אליבא דר' יוחנן דהא גבי חטאת לא כתיב הוא יתירה כמו גבי פסח ועיין מה שכתבתי בתוס' בד"ה לא אם אמרת וזאת הקושיא היא ראיה לגירסת ר"ת אבל מ"מ עדיין קשה לסברת יוסי בן חוני דאית ליה פסח וחטאת דין א' להם ומוכרח הוא דסמיך אהאי ק"ו ונ"ל ליישב במה שיש להקשות עוד קושיא חזקה וגדולה והיא היכי ילפי שלמים מפסח בק"ו הא איכא למיפרך עוד מה לפסח שכן כרת ושכן זמנו קבוע וליכא למימר חטאת תוכיח שאין בה כרת ואין זמנה קבוע ואפ"ה אם שחטה שלא לשמן פסולה אף אני אביא שלמים שאם שחטן לשם פסח בזמנו שיהיו פסולים וכי פרכת מה לחטאת שכן מכפרת וכו' איכא למימר ליהדר דינא וליתי במה

הצד הא ליתא דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד כרת כדפריך לעיל גמרא דף י' ע"ב וליכא למימר אשם יוכיח לדעת ר"א דס"ל אשם שלא לשמו פסול דליכא למימר שכן יש בו צד כרת דאע"ג דאשם תלוי נמי בא על כרת אינו בא לכפר אלא להגן כמ"ש התוס' לעיל דף י' ע"ב ד"ה מה להצד השוה שבהן זה אינו דכבר הוכחתי לעיל דף י' ע"ב ד"ה ומה עולה שכן כליל דלא כתבו תוס' זה אלא לגבי חטאת ופסח אבל לגבי עולה ושלמים מיקרי יש בו צד כרת ע"ש וכן קשה נמי איך יליף עולה מחטאת בק"ו הא איכא למיפרך מה לחטאת שכן מכפרת שכן טעונה ד' קרנות וכו' כדפריך גמ' לעיל לכך מכח אלו הקושיות נראה לי הא דבעינן למילף שלמים ששחטן לשם פסח פסולים וכן עולה ששחטה לשם חטאת פסולה לאו משום חומרא דידהו דא"כ אמאי כששחטן לשם קרבנות אחרים כשרים אלא טעמא דפסולים אינו אלא משום חומרא דפסח וחטאת כיון שהם פסולים לשם אחרים אף אחרים פסולים לשמן דכל הקרבנות לא שייכי לגבי חטאת ופסח כיון שהם פסולים לשמן זהו עיקר טעמא של יוסי בן חוני ור"א ולכך כל הקרבנות פסולים לשם חטאת ופסח אלא דגבי שלמים בעי ר"א ליפסלנהו בק"ו ועביד הכי ומה פסח שמותרו בא שלמים דשייך קצת גבי שלמים אפ"ה שחטו בזמנו לשם שלמים פסול שלמים דלא שייכי כלל גבי פסח שאין מותרן בא פסח אינו דין שאם שחטן לשם פסח בזמנו שיהיו פסולים כיון שהוא פסול לשמן וכן יש לפרש גבי חטאת והשתא ל"ק כל הני פירכי מה לפסח וכו' דאדרבא מה שפוסלים אחרים לשם פסח וכן לשם חטאת הוא משום חומרא דפסח וחטאת ודוק נ"ל:

רש"י ד"ה א"כ אם אתה וכו' נמצאת מחשבת שלא לשמו גדול כח בשלמים וכו' כצ"ל נ"ל:

תוס' ד"ה בא לעובדה וכו' וא"ת הלא איבעיא לן וכו' אי ילפינן היקשא מג"ש ואי מצורע חולין הוה אתי שפיר וק' למ"ד דלא בעי למד קדש וכו' כתב הב"ז וז"ל וכוונתם דלא ילפי' אפילו בלמד קודש לחוד אף דמלמד חולין כגון מצורע וכו' עכ"ל וכן פי' בס' צ"ק ע"ש וק' לפי' זה מאי מקשו התוס' דהא הבעיא היא כך בפ' איזהו מקומן דבר הלמד בג"ש מהו שילמד בהיקש ופשיט רב פפא מדכתיב וזאת תורת זבח השלמים אם על תודה למדנו לתודה שבאה מן המעשר מדאשכחן שלמים דאתו ממעשר ושלמים גופייהו מג"ש דכתיב שם שם אלמא רב פפא פשיטא ליה דדבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש משום דרב פפא ס"ל דלא בעי אלא למד קדש וא"ל מר זוטרא לא תפשוט מהכא דבקדשים דבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש משום דמעשר דגן חולין בעלמא הוא דמר זוטרא ס"ל הא דאמרן בקדשים אין למדים למד מלמד בעינן למד קדש ומלמד קדש ולכך לסברתו לא איפשוט בעיין וא"כ מאי מקשי תוס' למ"ד לא בעי למד קדש ומלמד קדש הא לאותו מ"ד

איפשיטא בעיין מתודה דדבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש וא"כ ה"נ אתי שפיר לכן נ"ל להגיה כן ואי מצורע חולין הוה אתי שפיר ולא קשה למ"ד דלא בעי וכו' וכן מצאתי בד"ח והמשך דברי התוס' כך הוא דבתחילה הקשו היכי יליף היקש מג"ש הא בעיא היא בפ' איזהו מקומן ולא איפשיט למ"ד דבעי למד קדש ומלמד קדש וסברי השתא דמתן שמן דמצורע קדש הוא כיון דנעשה במקדש וא"כ תיפשוט מהכא וכתבו ואי מצורע חולין הוה אתי שפיר אע"ג דנעשה במקדש כיון דניתן על המצורע לאו קדש הוא ולכך למדין למד מלמד ואח"כ כתבו אף אם נאמר דמתן שמן דמצורע קדש הוא מ"מ לא ק' למ"ד דלא בעי למד קדש ומלמד קדש משום דלדידיה בעיין איפשיטא דדבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש ודוק:

ד"ה ה"ג עיקר קרא וכו' תימא דבריש מנחות וכו' דפריך וכו' דפסיל רחמנא היקשא הוא עכ"ל שם תירצו התוס' הא דקאמר היקשא הוא לאו אהאי היקשא הוא אלא אהיקשא דזאת התורה ע"ש:

ד"ה אמר ר"א לא אם אמרת וכו' וי"ל דעיקר טעמו סמיך כדאיתא בפסחים ר"ל דשם דף ס"ב ע"ב קאמר רב פפא דטעמא דר"א דאמר קרא הוא הוא בהוייתו לא הוא לשם אחרים ולא אחרים לשמו וע"ש בתוס' והא דלא דריש הכי בהוא דכתיב גבי חטאת משום דאצטריך לגופיה לעכב אבל הוא דגבי פסח יתירא כדאיתא לעיל דף ז' סוף ע"ב וע"ש בתוס' ודוק:

דף יב.

גמרא א"כ ליכתוב קרא אשר הורמו מאי אשר ירימו ש"מ תרתי הא דלא אמרי' דילמא כוליה קרא להכי דאתא ר"ל לטבל לחוד עיין בס' תי"ט:

תוס' ד"ה הג"ה א' בבקר וכו' בעלמא דרשינן וכו' ר"ל דק"ל לרבנן דס"ל דבין הערבים ממש הוא א"כ אמאי איצטריך א' בבקר וכו' לכך כתבו דבעלמא דרשי' וכו' וק"ל:

דף יב:

תוס' ד"ה לילה לקדושה וכו' דבתמורה משמע דתם במעי תמימה קדוש וכו' והיאך קדוש בין לבר פדא בין לר' יוחנן וכו' כתב בס' צ"ק וז"ל ואיני מבין דבריהם דהא בר פדא ס"ל התם דאין קדושה חלה על עוברין ועיין בתמורה דף י' ע"א ואפשר שיש כאן ט"ס עכ"ל ואישתמיטתיה הסוגיא שם דף י"א דקאמר התם אמרי בתם במעי תמימה אפי' בר פדא נמי מודה דקדיש לא נחלקו אלא בתם במעי בעלת מום וכו' ע"ש והתוס' דמקשין הכא

בין לבר פדא בין לר"י מתם במעי תמימה מקשים כמ"ש בהדיא דבזה כ"ע מודו דקדושה חלה על העוברין ודוק:

רש"י ד"ה ואי דאפרשיה מאתמול נראה ונדחה הוא וכו' ונראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה לדברי הכל וכו' תמיהא לי איך כתב גבי בעלי חיים דנראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה לדברי הכל והא עיקר פלוגתא דרב ורבי יוחנן בפ' שני שעירי דף ס"ד ע"א היא בנראה ונדחה דרב סבר חוזר ונראה ומייתי ראיה מבעל מום עובר ע"ש כל הסוגיא באורך ונ"ל הא דקאמר לד"ה קאי אתנאי דמתני' דפרק שני שעירי דהיינו ת"ק ור"י אליבא דר' יוחנן דמפרש שני שבזוג ראשון ירעה אבל אליבא דרב דמפרש שני שבזוג שני ירעה ס"ל דפליגי תנאי בהכי וע"ש דף ס"ד ע"ב ודוק:

תוס' ד"ה ש"מ ב"ח נדחין וכו' הא אמרה רבי יוחנן חדא זמנא פי' שם בפ' שני שעירי דפליגי שם רב ור' יוחנן בפי' דברי ת"ק דקאמר והשני ירעה מדפי' ר' יוחנן שני שבזוג א' ירעה אלמא ס"ל ב"ח נדחין וק"ל:

בא"ד וי"ל וכו' ומיהו קשה מאכל חלב ונשתמד דהוי דחייה בידים ק"ל דילמא אתא לאשמעינן אע"ג דיש בידו לחזור אפ"ה אינו חוזר ונראה כדמצריך לקמן בגמ' וראיתי בס' הב"ז שעשה מקושיא זו תירוץ לקושייתם וע"ק דילמא רבי יוחנן אתא לאשמעינן אע"ג דהדחייה אינה מחמת הקרבן כמו מפריש נקבה לפסח אלא מחמת הבעלים אפ"ה (הנייה) [לוח הטעיות חק נתן: הוייא] דחייה ואפשר לומר דגם זה כבר אשמעינן ליה רבי יוחנן לקמן פ' קדשי קדשים דף נ"ט גבי מזבח שנפגם אע"ג דהתם נמי בידו לתקן המזבח והדחייה נמי אינה מחמת הקרבן ודוק:

בא"ד ועוד דהוי נראה ונדחה ול"ל לר"י לאשמעינן ר"ל כיון דכבר אשמעינן אפי' דיחוי מיעקרו הוי דיחוי אע"ג דלא איתחזי כלל כ"ש היכא דנראה ונדחה דודאי שוב אינו נראה וק"ל:

בא"ד וצריך לדקדק וכו' הנך תלת דב"ח נדחין ובשני מקומות דפליג רב וכו' ר"ל דקשיא להו אמאי בהני תלת מימרות דר' יוחנן דהיינו בהמה של שני שותפים ואכל חלב ונשתמד ואכל חלב ונשתטה לא הוזכר פלוגתא דרב בהדיא ובההיא דפ' שני שעירי ובההיא דפ' קדשי קדשים הוזכר פלוגתא דרב בהדיא ודוק דזהו הדרך הנכון בפי' דבריהם:

ד"ה ושמא יש דיחוי בדמים וכו' וא"ת א"כ דיחוי מעיקרא וכו' וי"ל דמשכחת לה וכו' וא"ת אכתי קשה נהי דאשכחן דיחוי מעיקרא דלא הוי דיחוי בדמים אבל דיחוי בדמים לא אשכחן דלא הוי דיחוי מעיקרא וא"כ לאשמעינן דיחוי מעיקרא ולא אצטריך

לאשמועינן דיחוי בדמים וי"ל דאשכחן נמי דיחוי בדמים דלא הוי דיחוי מעיקרא כגון המפריש נקבה לפסחו וילדה זכר דהוי קדושת דמים דאין פסח בא מנקבה ולא הוי דיחוי מעיקרא שהרי הולד ראוי להקריב כן כתבו התוס' בפ"ק דקידושין דף ז' ע"ב ד"ה ש"מ בעלי חיים ע"ש:

בא"ד אלמא אלימא קדושת דמים לומר בה תורת דיחוי וכו' הרמב"ם בפ' ט"ו מהל' מעה"ק דין ד' כתב וז"ל בהמת השותפין וכו' הרי זו קדושה וקריבה וכו' ואע"פ שהוא קדושת דמים הואיל והוא ב"ח אין ב"ח נדחין וכו' נראה מדבריו דבקדושת דמים הסברא היא לומר דנדחית אלא מפני שהיא ב"ח אין נדחית וכן כתב נמי בסוף פ"י מהלכות שגגות עיין עליהם ותימא שהרי מדקאמר גמ' ש"מ יש דיחוי בדמים משמע דהסברא היא לומר דאין דיחוי בדמים דלא אלימא בקדושת דמים ליפסל משום דיחוי לכך אשמעינן דיש דיחוי כמבואר בפרש"י ותוס' וכבר כתב קושיא זה הכ"מ בשם המאירי ועיין להל"מ ונ"ל לומר לעולם הסברא היא כמ"ש הרמב"ם ז"ל דקדושת דמים ראויה היא שתהא נדחת אלא מפני שהיא בבעלי חיים אין ב"ח נדחין והא דמשמע מהגמרא דהסברא היא איפכא מדקאמר ש"מ יש דיחוי בדמים משום דכבר הזכיר ש"מ ב"ח נדחין וכיון דכבר גילה דבבעלי חיים איירי אז הסברא היא מתהפכת כיון דבב"ח איירי אין דיחוי בדמים ולכך איצטריך לאשמעינן ש"מ יש דיחוי בדמים ודוק:

בא"ד ולא אשכחן תנאי דפליגי בהא מילתא וכו' ק"ל איך קאמר דבדיחוי בדמים לא אשכחן תנאי דפליגי הא אשכחן בשילהי כריתות דפליגי דקתני המפריש נקבה לפסחו תרעה וכו' ילדה זכר ירעה וכו' ויביא בדמיו פסח ר"ש אומר הוא עצמו יקרב פסח אלמא לר"ש לית ליה דיחוי בדמים דכבר כתבנו בשם התוס' דזכר זה שילדה הוי קדושת דמים וכן אשכחן נמי בתמורה בפ' ואלו קדשים דפליגי דקתני המפריש נקבה לעולה וילדה זכר ירעה ר"א אומר אף הוא עצמו יקרב עולה וי"ל הא דאמר ולא אשכחן תנאי דפליגי בהא מילתא לא קאי אלא אהא דתנן המפריש נקבה לפסחו דהוי דחייה בידים וקתני תרעה ויביא בדמיה שלמים ולא אשכחן תנא דפליג עלה אע"ג דהויא קדושת דמים כיון דהוי דחייה בידים ודוק:

בא"ד ור"ח מפרש וכו' שלא יקריב מן הדמים קרבנו שהיה בדעתו להפריש כמו יש דיחוי בדמים דמי שהיה טמא וכו' ק"ל בשלמא ממתניתין דמי שהיה טמא יכול לדקדק יש דיחוי בדמים דהיינו שלא יקריב מן הדמים קרבנו שהיה בדעתו להפריש מדקתני ויביא בדמיה שלמים ולא קתני יביא פסח אבל מהאי מימרא דר' יוחנן דהקדיש חציה מהיכא משמע ליה יש דיחוי בדמים בזה האופן וצ"ע:

בא"ד וי"ל דת"ק נמי מודה דב"ח אין נדחין וכו' וא"ת א"כ מאי משני ליה כי אמרינן לרבנן וכו' והא מקשה ליה אפי' מרבנן וי"ל דהמתרץ משמע ליה דפליגי בב"ח נדחין דליכא הוכחה לפרש כדעת המקשן ולכך הביא דאשכחן דפליגי בהכי וק"ל:

בא"ד וק"ל ע"ז מאי פריך לעיל אי (אפרש"י) [אפרשי'] מצפרא דיחוי מעיקרא הוא הלא בידו להשהותו עד חצות וכו' כתב בס' פנים מאירות וז"ל ואיני יודע שום קושיא בזה דבאמת דייקינן בזה לימא קסבר ר"י וכפרש"י מדאיצטריך לן לשינויי אליביה במפריש לאחר חצות ש"מ דאית ליה דב"ח נדחין אף דבידו לתקן ותירץ המתרץ דהאמת כן דבבהמת שותפים אית ליה לר"י דב"ח נדחין אף דבידו לתקן כמ"ש התוס' לעיל דר"י ור' אושעיא הם בסגנון א' ואין ספק שאין זה מדברי התוס' אלא הג"ה מאיזה תלמיד עכ"ל ואישתמיטיתיה התוס' לקמן בפ' קדשי קדשים דף נ"ט ע"א ד"ה עד שלא נבנה המזבח דחזרו והקשו קושיא זו שם ולא תירצו כלום ע"ש לכך נ"ל דקושית התוס' היא קושיא חזקה וגדולה והקושיא היא כך אע"ג דר"י אית ליה אפי' בידו לתקן אפ"ה דיחוי הוא דהא גבי בהמת השותפין דבידו לתקן ואפ"ה ס"ל דהוי דיחוי מ"מ בהא יודה ר"י דלא הוי דיחוי כיון דחוזר ונראה ממילא ואינו מחוסר מעשה כמ"ש התוס' לקמן גבי מחוסר זמן וזה שכתבו הכא כמו הקדיש חובות בגלגל דכשרים וכו' ר"ל דבגלגל אסור להקריב חובות ואפ"ה אם הקדיש חובות בגלגל כשרים להקריב בשילה ואע"ג דדיחוי מעיקרו הוא דהוי מחוסר זמן אפ"ה כיון דחוזר ונראה ממילא לא הוי דיחוי וכן אותו ואת בנו דקדשים אע"ג דכששחט הא' נאסר הב' אפ"ה חוזר ונראה ממילא וא"כ ה"נ אע"ג דכי אפרשינן מצפרא הוי דיחוי מעיקרו אפ"ה כיון דחוזר ונראה ממילא בביאת חצות לא הוי דיחוי ודוק:

ד"ה הכא קרבן אידחי וגרע מדאידחי גברא נראה דלא הוו גרסי הכא קרבן נמי אידחי דאי הוו גרסי הכי אמאי הוצרכו [לוח הטעיות חק נתן: לומר] וגרע מדאידחי גברא דהא פשיטא דמיגרע גרע דהא אידחי גברא ואידחי קרבן כנראה מפירש"י אלא נראה ודאי דל"ג נמי ולכך קשיא להו שפיר מהוריות ודוק:

בא"ד ור"ת פי' איפכא דגבי הורו ב"ד לא היה דיחוי אלא גברא וכו' כצ"ל ולפי' זה גרסינן הכא קרבן נמי אידחי וקאי אמומר ונשתטה והא דקאמר כי פתח ר"י בדיחויין מהא פתח לאו משום רוב פשיטותיה דהוי דיחוי כנראה מפירש"י אלא משום דהוי חידושא חביבא ליה למנקט ברישא ובזה ניחא הא דהשמיט חרמב"ם ז"ל לדין זה בפ' ג' מהל' שגגות וכתב להא דאכל חלב ונשתמד ונשתטה ופסק שחוזר ונראה שאין ב"ח נדחין לשיטתו שפסק כרב בפ' ט"ו מהל' מעה"ק כמו שנתן טעם לדבר הכ"מ ע"ש והשמיט לדין זה

דהורו ב"ד משום דלא איצטריך דכיון דפסק בהני דאין נדחין אע"ג דאידחי גברא ואדחי קרבן וכ"ש גבי הורו ב"ד דלא אדחי אלא גברא דודאי אין נדחה אבל לפירש"י דאית ליה גבי הורו ב"ד אדחי גברא ואדחי קרבן דהוי גרוע מנשתמד ונשתטה א"כ אמאי לא אשמעינן הרמב"ם ז"ל דין זה דהוי חידושא טפי דאף על גב דדיחוי גמור הוא ואפ"ה אינו נדחה ועוד נ"ל דטעמו הוא דהשמיט לדין זה דהורו ב"ד משום דאזיל לשטתיה שפסק שם פ' י"ג מהל' שגגות סוף דין א' דיחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב וא"כ ליכא דיחוי כלל דבעיא זו היא אליבא דמ"ד יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור כפרש"י ודוק:

ד"ה בן עזאי בק"ו וכו' אע"ג דפסול שלא לשמן מוציאו מידי פגול דבעינן וכו' ר"ל והוי תחלתו להחמיר דאם שחט שלא לשמה פסולה וסופו להקל דאם אירע שפיגל בשחיטה שלא לשמה לא הוי פגול דבעינן שיהו בו מתירין בכשרות וכל ק"ו כי האי דהוי תחלתו להחמיר וסופו להקל לא עבדינן ותירצו לא דמי להא דאמרינן בפ' ב' דפסחים (דף כ"ז ע"ב) כל דין שתחלתו להחמיר וכו' כצ"ל ור"ל דשם דן ר"י ק"ו דאין ביעור חמץ אלא שריפה והשיבו לו חכמים כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין לא מצא עצים לשורפו יהא ישב ובטל והשתא מחלקים התוס' דשם לא דייני' האי ק"ו משום דודאי סופו להקל דאם לא מצא עצים יהא יושב ובטל אבל הכא אינו מוכרח דמתרמי מילתא דבשחיטה שלא לשמה דמיפגל כיון דפסולה מוציאו מידי פגול (והני) [לוח הטעיות חק נתן: והוי] סופו להקל וכיון דאינו מוכרח דייני' ק"ו כזה וכן נמי לא דמי להא דאיתא בת"כ ריש פ' תזריע וז"ל אשה כי תזריע וילדה זכר מת"ל לפי' שנאמר וטמאה שבעת ימים וביום השמיני ימול שומע אני ביוצא חי שהוא מטמא את אמו טומאת לידה מנין ליוצא מת שיטמא את אמו טומאת לידה אמר ר"י הריני דן ומה אם ביוצא חי שאינו מטמא את אמו ואת הבא עם אמו לאהל טומאת ז' הרי הוא מטמא וכו' היוצא מת שהוא מטמא את אמו וכו' טומאת ז' אינו דין שיטמא את אמו טומאת לידה א"ל לר"י כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר וכו' פי' כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר להביא לו טומאת לידה וסופו להקל שדמיה לאחר ז' הם דמי טוהר אינו דין דהתם נמי מוכרח הוא דהא בהא תליא דאם מטמא טומאת לידה יהיה לה ימי טוהר וק"ל:

דף יג.

גמרא דיקא נמי דקתני שהזבח נפסל ולא קתני מתפגל ש"מ כתב בס' צ"ק וז"ל ולע"ד האי דיקא נמי שלא לצורך הוא דמהיכא תיתי לומר דמתני' איירי במחשבת פיגול כיון דלא אידכר כלל במתני' מפיגול רק דס"ד דהמקשה דר"ע איירי במחשבת שלא לשמה וכו'

ע"ש ולי נראה דהאי דיקא לצורך הוא והוא במה שיש לדקדק עוד אמאי דייק מסיפא דמתני' ולא דייק מרישא דמתני' דלא איירי במחשבת פגול אלא דהכי דייק דק"ל אמאי איצטריך למתני סיפא שהזבח נפסל בד' דברים וכו' הא כבר שמעינן כל הד' עבודות מרישא דמתני' אלא מוכרח לומר הא דקתני סיפא שהזבח נפסל בד' דברים וכו' הוא כמו כללא בעלמא הוא ובא ללמד אף על הפגול שמתפגל בד' דברים ומהאי כללא המקשה ס"ד דמתני' איירי נמי בפגול כמו דס"ד נמי כר"ע דאיירי בין בחישב חוץ לזמנו בין בחישב שלא לשמו וקאמר כד תידוק שפיר האי כללא לא קאי אפגול מדקתני שהזבח נפסל ולא קתני מתפגל נמי ש"מ דלא איירי בפגול כלל ודוק:

רש"י ד"ה אתה אומר וכו' או אינו אלא לזריקה דהא לשון וכו' אבל קבלה לא צריך כלי מאהל מועד ואילך כצ"ל ור"ל אע"ג דאשכחן בסיני קבלה בכלי דכתיב וישם באגנות מ"מ מאהל מועד ואילך אין צריך כלי וק"ל עיין בס' קרבן אהרן פ' ויקרא פרשתא ד' דף נ"ד שהאריך הרבה בפי' האי (סעיף) [לוח הטעיות חק נתן: סוגיא]:

תוס' ד"ה בכהן כשר וכו' וק' דהא נפקא לקמן וכו' כתב בס' צ"ק וז"ל ונ"ל דל"ק היה כלל דאי לאו ג"ש הוה ילפי' מקרא דאין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם והוו להו זרים וכיון דאיתרבאי מזרות לא הוה שמעינן קבלה מיניה דבעינן בגדי כהונה כיון דזר בקבלה כשר וכו' ע"ש דברים תמוהים קאמר דזר בקבלה כשר דדוקא בשחיטה הוא דכשר אבל מקבלה ואילך מצות כהונה דהא דקאמר ר"ע קיבלוהו פסולים אין חייבין עליו דוקא חיובא הוא דליכא אבל עבודה פסולה היא וכן כתב הרמב"ם בפ"י מהלכות ביאת מקדש פ' ט' דין ה' ע"ש והנה מדברי הרמב"ם ז"ל ריש פ' ה' מהל' מעשה הקרבנות שכתב כל הזבחים קבול דמן בכלי שרת ביד כהן נראה דמפרש הא דקתני בכהן כשר ובכלי שרת היינו על קבלת הדם בכלי ומוכרח דהוה גריס הכי הא מה אני מקיים והקריבו זו קבלת הדם שלא תהא אלא בכהן כשר ובכלי שרת וכן היא הגי' בת"כ וניחא ליה בגי' זו כדי שלא תקשי קושיא זו דהתוספות ודוק:

ד"ה דיקא נמי וכו' דאיירי בשלא לשמן דהוי בכל ד' עבודות פי' דשלא לשמן שייך בכל ד' עבודות עצמן דהיינו שחט שלא לשמו או קיבל שלא לשמו וכו' אבל פגול לא שייך בכל ד' עבודות עצמן אלא דוקא בזריקה אבל שאר עבודות צריך לחשב על הזריקה אבל אם שחט ע"מ לגמור השחיטה חוץ לזמנו לא הוי פגול וכן בהולכה וקבלה דבעינן שיחשב על דבר שהוא אכילת אדם כגון לאכול למחר או אכילת מזבח כגון לזרוק או לשפוך שיריים או להקטיר חוץ לזמנו ודוק:

דף יג:

גמרא אלא ל"ק הא דאמר הריני שוחט על מנת לקבל דמה למחר לפי מ"ש התוס' לעיל דף ט' ע"ב ד"ה מחשבין מעבודה שכתבו ונ"ל דלקמן מיירי שחשיב בעבודה עצמה אם קבל לגמור הקבלה שלא לשמן וכו' נ"ל דע"כ גרסי הכא ל"ק הא דאמר הריני מקבל ע"מ לגמור הקבלה למחר הא דאמר וכו' ודו"ק:

שם הא רבנן הא ר"ש אע"ג דאמרן לקמן מודה ר"ש בהולכת חטאות הפנימיות שמחשבה פוסלת בהן הואיל ועבודה שאין יכול לבטלה היינו דוקא לפסול אבל אינו מתפגל להתחייב כרת והיינו דתניא לא מפגלת ודוק:

תוס' ד"ה ע"מ לשפוך וכו' צ"ע בפ"ק דמעילה דמיבעיא לן חישב לנשפכין מהו ר"ל דקשה לפי שני הפירושים שפירש שם רש"י ע"ש ועיין שם בדבריהם:

ד"ה הג"ה תהי בה וכו' תימא הא ריש לקיש גופיה קאמר לקמן מודה ר"ש בהולכת חטאות הפנימיות עכ"ל כצ"ל וקשה מאי ותימא זו דהא לא קאמר ריש לקיש ומודה ר"ש בהולכת חטאות הפנימיות אלא לענין לפסול שלא לשמה דזה לא ילפינן משלמים אבל לענין פגול דילפינן משלמים שפיר קא תהי ריש לקיש אי מה שלמים אין טבילת אצבע מפגלת בהן אף חטאת וכו' ובס' הב"ז כתב וז"ל ור"ל אע"ג דלא למדו אלא משלמים ובשלמים הולכה לא פסלה לר"ש ק"ל עכ"ל לא ידענא מאי קאמר וכי פסול חטאת שלא לשמה ילפינן משלמים והלא שלמים אינם אלא למצוה והא דפסול בחטאת אינו אלא מדשנה עליו לעכב ועוד מאי קאמר ובשלמים הולכה לא פסלה לר"ש והא אפי' בשאר עבודות לא פסלי בשלמים לכ"ע ול"פ אלא בהולכה דחטאת ופסח ואפשר לומר דט"ס נפל בדבריו וכצ"ל אע"ג דלא למדו אלא מחטאת חיצוניות ובחטאות חיצוניות הולכה לא פסלה לר"ש ור"ל דפיסול שלא לשמן בחטאות הפנימיות ילפינן מחטאות חיצוניות ואע"ג דהולכה בחטאות חיצוניות לא פסלה לר"ש אפ"ה קאמר ריש לקיש דמודה ר"ש בהולכת חטאות פנימיות וא"כ ה"נ נימא הכי גבי פגול אבל עכ"ז אינו מחוור דהא כתבו התוס' לעיל דף ח' ע"ב בד"ה ה"ג הנך כולהו כתבו בסוף הדיבור דחטאות הפנימיות לא ילפא מחיצוניות משום דאיכא למפרך אלא דבת"כ ילפי לה מקרא דחטאת הקהל היא ע"ש וצ"ל דקושיא היא לפי מאי דמסיק ר' יוסי בר' חנינא מודה היה לפסול מק"ו וכו' דהיינו אע"ג דאמר ר"ש כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבים עליו משום פגול אפ"ה מודה הוא דפסול אם חישב עליו חוץ לזמנו והשתא הא דאמר ריש לקיש מודה ר"ש בהולכת חטאות הפנימיות שמחשבה פוסלת בהן וכו' אייר אפילו במחשבת חוץ לזמנו ואע"ג דאינה בשלמים לר"ש דמכשיר בהילוך אלמא אע"ג דמחשבת פגול

בחטאות הפנימיות ילפא משלמים אפ"ה הולכה פסלה בחטאות הפנימיות אע"ג דלא פסלה בשלמים לר"ש ה"נ נימא גבי טבילת אצבע ודוק וזהו כוונת הרב הב"ז ואין לומר דהתם משום דילפינן בק"ו משלא לשמן דלא ילפינן בק"ו אלא שאר עבודות שפוסלות בשלמים אבל הולכה לא אתיא (מק"ו) [לוח הטעיות חק נתן: בק"ו] דהיכי תיתי בהאי ק"ו ומה שלא לשמן שהוכשרו בשלמים פסול בחטאת חוץ לזמנו שפוסל בשלמים וכו' הא חוץ לזמנו בהולכה אינו פוסל בשלמים לר"ש דהא תנן ר"ש מכשיר בהילוך ואפי' גבי פגול כדמשני לעיל הא רבנן הא ר"ש וכן איתא בת"כ הא דר"ש מכשיר בהילוך גבי פגול ודוק:

ד"ה אי מה שלמים וכו' זה אין שייך לומר דמחשבת וכו' דבכל חד אזלינן בתר חוץ לזמנו דידיה עכ"ל קשה איך כתבו זה אין שייך לומר דמחשבת יום שני לא יפסול בחטאת וכו' דהא בת"כ פ' צו פרשה ח' דף ל' הקשו קושיא זו ומכח קושיא זו הוצרכו למילף מריבוייא ע"ש. ובני ידידי טוב עלם אליהו חי יצ"ו השיב לי דהתוס' הכי קאמרי כיון דאילפא היה משיב לפי סברת רב פדא דלא הוה ידע ריבוייא וקס"ד דיליף משלמים במ"מ א"כ לפי סברתו אמאי לא השיב לו דמחשבת יום שני לא יפסול בחטאת כמו בשלמים וכתבו משום דסברת בר פדא היתה דזה אין שייך לומר דפשיטא וכו' אבל האמת דאין זה פשיטות כדמוכח בת"כ והא דבת"כ לא השיב כדהשיב הכא אילפא משום דהא עדיפא ליה להשיב בענין זמן הפגול גופיה ודוק ונכון הוא:

דף יד.

גמרא שלא לשמן במאי נוהג בפסח וחטאת פסח וחטאת בבמה לא קרבו תימא הא הכא אליבא דר"ש קיימינן ור"ש אית ליה לקמן דף קי"ז דפסח קרב בבמה גדולה וא"כ איכא למיפרך מה שלא לשמו שכן נוהג בבמה גבי פסח תאמר בחוץ למקומו שאינו נוהג כלל בבמה וצ"ע:

תוס' ד"ה ומה שלא לשמן וכו' ומיהו קשה מה לשינוי בעלים שכן פוסל בזביחה בפסח או בזריקה לחודיה ר"ל דשינוי בעלים שייך בזריקה לחודיה כגון אם זרק בשינוי בעלים פסול אבל גבי פגול אם כשזרק חישב חוץ לזמנו כשר עד שיחשב על דבר אחר או בתחלת זריקה מחשב על גמר זריקה ודוק:

בא"ד וי"ל דשלא לשמן יוכיח וכו' לא ידענא מאי קא מיתרצי דהא שלא לשמן נמי פוסל בזביחה בפסח ואף בחטאת וג"כ איתיה בזריקה לחודיה ודוק:

ד"ה הג"ה תוך עזרה מקדשה וכו' וצ"ע דמיבעיא לקמן ירדו מהו שיעלו ועוד י"ל וכו' דיבור זה עמוק הוא מי ימצאנו דלא ידענא מאי קשיא להו והנה הב"ז כתב וז"ל ולעד"נ דכצ"ל וצ"ע דלקמן (דף ק"כ ע"א) מבעיא להו ירדו מהו שיעלו (ר"ל ק"ק ששחטן בדרום אם עלו לא ירדו ואיבעיא לן ירדו מהו שיעלו וא"כ צ"ע הא אישחיט על הרצפה וכבר עלו דהרצפה קדשו ק"ל) וי"ל דשחט על הרצפה ואח"כ נתן על הדף ועי"ל דמודה וכו' צ"ל נ"ל עכ"ל דבריו מגומגמים ועוד לפי ההג"ה זו קושייתם היא מעין קושיתם הראשונה ותירוץ זה הוא תירוץ הראשון בעצמו וא"כ כיון דכבר כתבו תירוץ זה אמאי חזרו וכתבו וצ"ע הא בתירוץ זה שכבר כתבו אין כאן צ"ע ובס' צ"ק כתב וז"ל ונ"ל דה"פ דהשתא דמשני דכל פסולים קרי ירידה אפי' מעל רצפה ולא יעלו א"כ צ"ע לקמן דמבעיא להו בק"ק ששחטן בדרום אם ירדו מהו שיעלו מאי תיבעי להו הא שחיטת דרום גרוע משאר פסולים כמ"ש התוס' לקמן ובשאר פסולים אמרינן דאם ירדו אפי' מעל רצפה לא יעלו מכ"ש גבי שחיטת דרום בשלמא לרבנן דלא משכחת עליה וירידה אלא מע"ג המזבח מבעיא להו אם משלה בהן האור וירדו מהו שיעלו ובשאר פסולים דלא יעלו מיירי בלא משלה בהן האור וכ"כ תוס' לקמן בפירוש דמיירי בהכי אלא אליבא דר"י דאפי' ירידה מעל רצפה הוה ירידה לגבי שאר פסולים ולא יעלו מכ"ש בשחיטת דרום ומאי מיבעיא להו וכו' עכ"ל הן אמת דקושיא נכונה היא אבל עמוקה היא בדברי התוס' ועוד דקושיא זו אינה אלא לפי א"נ שחט על הרצפה וכו' אבל לפי תירוץ א' שכתבו דמשכחת ליה דירדו בלשכה וכו' לאו קושיא היא כיון דהירידה היא מע"ג המזבח ויש לחלק כמו שחלק הרב הנז' וא"כ אמאי כתבו וצ"ע וכו' דמשמע דלכל התירוצים צ"ע ובס' פנים מאירות כתב וז"ל לפי שראיתי בדברי מורינו הב"ז שהגיה בכאן ולעד"נ דא"צ להגיה כלל דהא לפי דבריהם לעיל דאשכחן ירידה או בלשכה או באולם או ע"ג דף וע"כ הא דנקט בגמ' אם עלו לא ירדו מיירי לאחר שירדו עלו ואשמעינן דאין צריך לירד ובהא פשיטא ליה דלא ירדו רק מבעיא אם ירדו מהו שיעלו לכתחלה והקשו התוס' תמיהה רבה עד שהוכרחו להניח בצ"ע דמאי מבעיא לקמן דפשיטא לתירוץ התוס' דאם ירדו שלא יעלו דאי יעלו לכתחלה א"כ הא דפסלה תורה שחיטת דרום לא אשכחן בשום ענין אי שחיט בעזרה שרי להקריב ואי מיירי שירדו באולם וכו' כיון דשרי לכתחלה לעלות למקום הראוי להקרבה א"כ אפילו בקרבן כשר אם הוא באותן מקומות אין יכול להקריב באותו מקום עד שיעלה למקום הראוי להקרבה א"כ אין חילוק בין פסולים לכשרים דבשלמא אי כל עזרה לא מקדשה א"כ פסול שאסור לכתחלה להקריב אלא אם עלו לא ירדו ושפיר קא מיבעיא ליה אם ירדו לאחר שעלו מהו שיעלו כיון דקידשם המזבח אבל

לר"י לא איצטריכא התורה לפסול כל הפסולים אם לא דאם ירדו שלא לעלות ליה וא"כ מאי מיבעיא ליה וכו' עכ"ל ונכון הוא וראיתי בהגהות שנדפסו בתלמוד שנדפס מחדש שכתבו ז"ל נ"ב בפ' המזבח מקדש דף פ"ז ע"א מיבעיא לנו בראשו של מזבח ואח"כ ירדו מהו שיעלו לשלחן מדמינן לה דלא נפסל בלינה או לקרקע מדמינן לה ש"מ דפשיטא ליה דבקרקע היינו ירדו ופסול בלינה ולא חשיב כמו על המזבח ואפי' בראשו של מזבח רוצה לחשוב כמו לינה ואי ס"ד דעזרה מקדשת כמו מזבח למה פשיטא ליה בלן בקרקע יותר מבלן בראשו של מזבח עכ"ל ולפי פי' זה העיקר חסר מדבריהם ועוד ק' לי לכל הני הפירושים מאי קשיא להו להתוס' מהנהו בעיי דילמא הנהו בעיי אליבא (דרבי) [לוח הטעיות חק נתן: דרבנן] דסברי דעזרה לא מקדשה דהכי הלכתא ומאי צ"ע איכא ולעד"נ להגיה דבריהם הכי וצ"ע דלקמן תנן (פ' המזבח מקדש דף פ"ד ע"א) כשם שאם עלו לא ירדו וכו' כצ"ל ור"ל דמתחלה הקשו מהא דתנן אם ירדו לא יעלו לר"י היכי משכחת לה בפסולים אם ירדו כיון דעזרה מקדשת כמזבח ותירצו דמשכחת לה דירדו בלשכה וכו' חזרו והקשו מההיא מתניתין גופא דתנן שאם עלו לא ירדו דקשיא להו לישנא דאם עלו דמשמע דמשכחת לה דלא עלו והא לר' יהודה דס"ל דרצפה מקדשת כמזבח א"כ כולן עלו ולא משכחת דלא עלו והיכי משכחת פיסול בפגול ונותר וטמא דאפי' ר' יהודה מודה באלו דאם עלו לא ירדו כיון דלא משכחת ולא עלו כיון דרצפה מקדשת עלו הם משעת שחיטה זהו כונת קושיתם וזהו מ"ש בתירוץ בתרא ותו דלשון אם עלו דנקט וכו' משמע דלישנא דאם עלו קשיא להו וכן הקשו לקמן בהדיא פ' המזבח מקדש דף פ"ד ע"א בד"ה זאת היא העולה וכן בריש פ' יוצא דופן דף מ' ע"א ע"ש כנ"ל להגיה דבריהם ולפרשם כך ונ"ל דחסר תירוץ א' מדבריהם וכצ"ל וי"ל כגון שיש הפסק בין הבהמה לרצפת העזרה ועי"ל וכו' כצ"ל וזה התירוץ נזכר בדבריהם לקמן פ' המזבח מקדש ובריש פרק יוצא דופן א"נ יש להגיה בדבריהם בע"א וי"ל דשמא הא דעזרה מקדשת כמזבח היינו כשרים להקטיר עליה אבל פסולים לא ועי"ל וכו' כצ"ל וזה התירוץ נזכר בדבריהם שם בפ' המזבח מקדש דף פ"ז ע"א ד"ה כבש מנין ע"ש ודוק נ"ל:

דף יד:

תוס' ד"ה שיכור וכו' ולא משמע כן בפ' מומין אלו פוסלים באדם אלא שיכור בשאר דברים המשכרין וכר' יהודה דאמר מחלי עבודה מיהו שיכור וכו' כצ"ל ור"ל דהתם משמע דסתם שיכור פירושו בשאר דברים המשכרין ע"כ ה"נ דקתני סתם שיכור ולא תני שתויי יין ע"כ דמיירי נמי בשאר דברים המשכרין והא דקתני פוסל דמשמע דמחלי

עבודה היינו כר' יהודה דס"ל הכי אבל לרבנן לא מחלי עבודה אלא שתויי יין ואח"כ כתבו מיהו שיכור דתנן התם וכו' פי' דנראה להו דוחק להעמיד האי ברייתא כר' יהודה ודלא כרבנן לכך כתבו אע"ג דשיכור דמתני' התם הוי בשאר דברים המשכרין שיכור דהאי ברייתא הוי שתויי יין והא כדאיתא והא כדאיתא ובס' הב"ז הגיהו אלא שכור בשאר דברים המשכרין ודלא כר' יהודה וכו' נראה דמפרש דבריהם דקאי אמתני' דהתם וכך הוא שיעור דבריהם ולא משמע כן בפ' מומין אלו פוסלים באדם אלא שיכור דתנן התם בשאר דברים המשכרין ודלא כר' יהודה דאמר מחלי עבודה דהא מתניתין דהתם קתני שיכור בהדי דברים דלא מחלי עבודה וכתבו מיהו שיכור וכו' ר"ל דאין מוכרח לפרש שיכור דהכא כשיכור דהתם אלא הא כדאיתא והא כדאיתא וכולהו אליבא דרבנן וק"ל:

ד"ה והא שחיטה וכו' ותימא מאי פירכא לרבנן וכו' עיין בס' צ"ק מה שהקשה בזה וצ"ע לישב:

ד"ה הג"ה שחיטה לאו עבודה היא פי' (בק"ו) [לוח הטעיות חק נתן: בקונטריס] מדאתכשרו בה כל הפסולים וא"א לומר כן דאהכשר זר גופיה מייתי לה הכא וכו' כצ"ל עיין לדבריהם בפ' טרף בקלפי דף מ"ג ע"א ששם דבריהם מבוארים כל הצורך:

ד"ה איבעיא להו וכו' פרש"י לפסול וכו' או פגול פוסלת בה או אם זר מוליך אפי' בהושטת יד פסולה ואינו יכול לתקנה בכהן להחזירה ולהוליכה כהן ואי לא שמה הולכה אינה קרויה עבודה וכו' אין בכך כלום ויכול לתקנה בכהן בהולכת רגל דכהן וקאמר ת"ש וכן יושב וכו' אבל מיושב פסול לא מצי מוכח דהויא הולכה שלא ברגל עבודה בלאו דיוקא משום דדילמא וכו' כצ"ל:

דף טו.

רש"י ד"ה ונהי נמי וכו' וכ"ש דשמעת וכו' דהואי שלא ברגל כשרה היא מ"מ ש"מ וכו' ר"ל דממה נפשך שמעינן דאפשר לתיקונא דאי מפרשינן יחזיר לכשר קמא ושמעינן מינה דהולכה שלא ברגל לא הויא הולכה מדקתני יחזיר לכשר קמא ואי הויא הולכה אמאי יחזירנה לאחור יבא כשר שמצד המזבח ויטלנה מידו אלא ש"מ דלא הויא הולכה מ"מ שמעינן דאפשר לתיקונה מדקתני יחזיר לכשר ולא קתני פסולה ואי נמי מפרשת לה דבכשר אחר של צד מזבח קאמר כ"ש דשמעת דהולכת כשר קמא דהואי שלא ברגל דכשרה היא ואין צריך לתקונה וא"כ מ"מ לפחות שמעינן דכשר על ידי תיקון והא

דקאמר גמרא אי ס"ד לא איכשר וכו' קאי אי מפרשינן יחזיר לכשר קמא קאמר ודוק ובס' צ"ק פי' בע"א ואינו מחוור:

ד"ה דקאי זר בראי וכו' וכי פשיט יחזיר כשר ויטלנו וכו' ר"ל דהשתא דאוקימנא דקאי זר אבראי ליכא למימר יחזיר לכשר דבשלמא אי קאי זר אגואי אתי שפיר יחזיר לכשר דלא איפסלא בהושטת הפסול דבהאי הושטה שהחזירה לכשר הרחיקה מן המזבח הילכך לא הואי הולכה לפסול אבל השתא דאוקימנא דקאי זר אבראי ליכא למימר יחזיר לכשר דהא בהאי הושטת יד דפסול להחזיר לכשר מקרבתו לצד המזבח לכך מוכרח לפרש כי פשיט יחזור הכשר ויטלנו וזר מעשה איצטבא הוא דעבד וק"ל ודברי צ"ק בזה אינן מבוררין לי:

ד"ה בהולכה רבתי וכו' דכי פליגי ר"ש ורבנן בהולכה זוטרתי פליגי ששחט בצד המזבח וזרק דהיינו שלא ברגל אבל בהולכה רבתי דהיינו ברגל לא פליגי ולקמן מותיב לה ממתניתין דשמעינן מינה דבשוחט נמי רחוק מן המזבח מכשיר ר"ש מדקתני שאם רצה שוחט בצד המזבח וזורק הס"ד ואח"כ ד"ה מחכו עלה דהא שמעתא דמוקי טעמא דר"ש בהולכה זוטרתי ולמימר דלאו הולכה היא וכו' כצ"ל כן כתב בס' הב"ז שכן מצא בס"א ועיין בס' משנה למלך בפ"א מהל' פסולי המוקדשין הלכה כ"ג שפלפל הרבה בהאי שמעתא ע"ש:

ד"ה היינו חובה וכו' ובהולכה רבתי לא פליגי והא כי פליגי וכו' דהא קתני אפשר שלא בהילוך וכו' שאפשר לבטלה הוא ורבנן ס"ל הא מיהא לא ביטל כצ"ל והס"ד משמע מפרש"י דרבנן מודו לר"ש שאם שחט בצד המזבח וזרק שהקרבן כשר אע"ג דלא קיים מצות הולכה דההולכה אפשר לבטלה וכן כתב בהדיא לעיל דף י"ג ע"א ד"ה כשהוא אומר וכן כתבו שם התוס' ד"ה אתה אומר וע"ש אבל קשה מהא דכתב לעיל דף י"ד ע"ב ד"ה והא שחיטה וכו' שכתב וליכא למיפשטיה לרבנן דמשום דס"ל הולכה א"א לבטלה תפסול בזר וכו' יע"ש והא כבר הוכחנו מפירושו שיכול לבטלה וי"ל הא דכתב לעיל דס"ל הולכה א"א לבטלה היינו כששחט רחוק מן המזבח דאיכא הולכה בזה ס"ל רבנן דא"א לבטלה ולעשותה בהולכה שלא ברגל אבל אי שחט בצד המזבח וזרק אע"ג דליכא הולכה הקרבן כשר ודוק אבל הרמב"ם ז"ל בפ"א מהל' פסולי המוקדשין דין כ"ג כתב וז"ל והולכה שלא ברגל אינה הולכה לפיכך כהן שקיבל את הדם ועמד במקומו וזרקו למזבח נפסל הזבח עכ"ל נראה דמפרש הא דקאמר ר"ש במתניתין אבל אפשר בלא הילוך שוחט בצד המזבח וזורק זאת הראיה אינה אלא לדעתו אבל רבנן אף בזה

פליגי וס"ל א"א בלא הילוך ואפילו שוחט בצד המזבח צריך לחזור לאחריו כדי לקיים מצות הילוך ודוק וע"ש בס' משנה למלך שהאריך הרבה יע"ש:

תוס' ד"ה חטאת העוף דפסלה הזאה וכו' ולהכי בחטאת העוף פסלה מחשבה בהזאה מכי נפיק וכו' עיין בס' הב"ז ובס' צ"ק:

ד"ה אלא חטאת העוף וכו' משום דדם הנתון בצואר כנתון בכלי שרת ולא דמי לבעיא דר' אבין וכו' דאיבעי' ליה אי צואר ככלי שרת אי לא וכו' טעמא הוא דלא דמי נ"ל דהתם הוא דמספקא ליה משום דפיסול כניסת דם לפנים לא כתיב אלא בחטאת בהמה ולכך מספקא ליה אי צואר עוף חשיב ככלי שרת ומפסיל או דילמא כיון דלא ילפי' אלא מחטאת בהמה כצואר בהמה דמי ומדמה אמר רחמנא ולא בשרה אבל הכא בפיסול מחשבה דכתיב בחטאת העוף גופיה פשיטא לן דדם הנתון בצואר כנתון בכלי שרת דמי ודוק:

דף טו:

רש"י ד"ה אי תניא וכו' ואין מחלוקת בין ר"א לת"ק וכו' אבל הרמב"ם ז"ל סוף פי"ג מה' פסולי המוקדשין והראב"ד שם דפליגי בהוציאו לחוץ דלרבנן מחשבה פוסלת ועיין בס' קרבן אהרן פ' צו פי"ב סי' ה' יע"ש:

הדרן עלך כל הזבחים

פרק שני

תוס' ד"ה זר ואונן הא דלא תנא בעל מום ושתויי יין ופרועי ראש וכו' קשה מאי מקשו מפרועי ראש הא בהדיא אסיקנא בפ"ב דתענית דף י"ז ע"ב דכי איתקוש למיתה הוא דאיתקוש אבל לאחולי עבודה לא איתקוש וכן כי גמירי הלכה למיתה אבל לאחולי לא גמירי וכן אסיקנא בפ"ב דסנהדרין דף נ"ב ע"ב וכמ"ש התוס' שם וכמ"ש לקמן בד"ה אתיא בק"ו וי"ל דמקשה לפי מאי דבעי למימר התם גמ' דמחלל וק"ל:

בא"ד משום דכתב בהן חילול בהדיא דלקמן דף י"ח ע"ב יליף ליה ממחוסר בגדים בג"ש חוקה חוקה ופרועי ראש למ"ד דמחלל יליף ליה משום דאיתקש לשתויי יין כמ"ש התוס' לקמן בד"ה אתיא בק"ו וי"ל משום דאי לא הוה ג"ש הוה מוקמינן לקרא דולהבדיל בין הקדש ובין החול אשתויי יין דמחלל עבודה מדקא' ובין החול משמע עבודה שאתה עובד בשכרות קרוייה חול (והנה) [לוח הטעיות חק נתן: והוה] כתוב בהדיא ופרועי ראש כיון דאיתקש לשתויי יין הוה נמי כאילו כתוב בהדיא ואפ"ה קתני ליה מתניתין וי"ל משום דאיכא תרי קראי בטמא וילפי' בא' מינייהו בואם אינו ענין לטמא תניהו

לענין לטבול יום לכך תני במתני' תרוייהו לרמוז לנו דטבול יום נפיק מטמא באם אינו ענין ונ"ל דלזה נתכונו התוס' לקמן בד"ה טבול יום ודוק:

ד"ה טבול וכו' והא דלא תני טמא ברישא וכו' ר"ל דהוה ליה למתני טמא בתר טבול יום וזו ואצ"ל זו קתני ותירצו דניחא למתני טמא בהדי ערל וא"ת מה בכך מ"מ ליתני ערל טמא בתר טבול יום א"נ מקמי טבול יום וי"ל כיון דערל לא ילפי' מדברי תורה אלא מדברי קבלה לא ניחא ליה למתני ברישא וק"ל:

ד"ה אלא למעוטי עכו"ם וכו' וע"ק אדנפקא ליה בעל מום ששמש במיתה מטמא ששמש נילף מאכילת הקודש דבכרת וחילול דרביהם דבריהם תמוהים דגם טמא ששמש חילול דרבים הוא ועוד דבעל מום דיחיד כתיב ועוד מאי קושיא הא איכא לשנויי דבפסול הגוף דעבודה מפסול הגוף דעבודה עדיף טפי למילף וכה"ג תירצו התוס' שם בשילהי פ' הנשרפין דף פ"ד ד"ה אלא מטמא ששמש עיין שם וא"כ כיון דל"ק להו האי קושיא דפרק הנשרפין משום דנימא להו בההוא תירוצא ג"כ האי קושיא נמי הוה ליה לתירוצי נמי הכי לכן נראה לי להגיה כן ועוד קשה וכו' מטמא ששמש דהוי חילול דרבים נילף מנותר דהוי חילול יחיד מחילול יחיד כצ"ל והיא הקושיא עצמה שהקשו שילהי פ' הנשרפין וכאן לא אסיק אדעתייהו ההוא תירוצא דמתרצי התם ודוק נ"ל:

ד"ה אתיא בק"ו וכו' מיושב שאוכל וכו' ר"ל דבק"ו לבד לא מצי למילף אבל במה הצד אין ה"נ דהוה מצי למילף וכיון דלא מצי למילף מיושב בק"ו לבד אלא במה הצד לכך לא קפיד למילף מיושב ויליף מבעל מום וק"ל:

בא"ד וממחוסר בגדים וכו' דהני לא פסילי אלא מטעם זרות וק' לפ"ז א"כ אמאי לא כתבו נמי דמיושב לא מצי למילף משום דלא פסיל אלא מטעם זרות כדאיתא לקמן דף כ"ג ע"ב אמר ליה רבא לר' נחמן מכדי יושב כזר דמי ומיחל עבודה וכו' ע"ש מ"ש התוס' בזה וכן פרש"י ז"ל שם לעמידה בחרתים ולא לישיבה כיון דלא נבחרו הוו להו זרים וזר מחיל עבודה עכ"ל וקושיא זו תקשי לר' משרשיא לקמן דיליף זר דמחיל עבודה מק"ו מיושב והאי יושב דלא מחיל אלא מטעם זר כמ"ש כיון דהשתא אכתי לא ילפינן זר דמחיל מנ"ל דיושב מחיל כדי לילף מיניה זר וי"ל דלא דמי יושב למחוסר בגדים דמחוסר בגדים דילפינן לעכב אינו אלא מטעם זר דהא לא שנה עליו הכתוב לעכב ואע"ג דכתיב ביה חוקה לאו משמעותיה הוא עיכובא אלא היכא דילפינן חוקה בג"ש ועיין לתוס' לקמן דף י"ח ע"א ד"ה ת"ל חוקה ועיין עליהם פ' ג' דמנחות דף י"ט ע"א ד"ה תורה בעיא חוקה אבל גבי יושב הא דמחיל עבודה לאו מטעם זר הוא דמיחל אלא משום דשנה עליו הכתוב לעכב כדאיתא לקמן דף כ"ג ע"ב בברייתא ולכך שפיר מצי למילף זר מיושב

והא דקאמר גמ' התם מכדי יושב כזר דמי וכו' הוא לפי האמת דאית לן זר מיחל גם יושב נקרא זר כיון שלא בחר בכהנים יושבים נחשבים כמו ישראל זרים כמ"ש התוספות שם ודוק:

בא"ד אבל ק' דנילף וכו' או עומד ע"ג כלים וכו' קשה הא מעומד על גבי כלים לא מצי למילף מק"ו לבד משום דאיכא למפרך שכן עשה בו קרב כמקריב דאם הניחו הקרבן ע"ג דף פסול ונ"ל שט"ס נפל וצריך למחוק או עומד ע"ג כלים דמיניה לא ק' מידי כדכתיבנא ושוב מצאתי בס' צ"ק שמחק אותן ונ"ל דמהאי טעמא מחק אותו אבל אכתי קשיא לי היכי מצי למילף משתויי יין בק"ו לבד הא איכא למיפרך מה לשתויי יין שכן אסור בהוראה תאמר בזר וצ"ע:

דף טז.

גמרא מה לבעל מום שכן עשה בו קרב וכו' קשה אמאי לא אפיך ק"ו מהנושאים למקומות ויעביד הכי ומה אכילה שמותר בבעל מום אסורה בזר עבודה שפסולה בבעל מום אינו דין שפסולה בזר דהשתא ליכא למפרך מה לבעל מום שכן עשה בו קרב וכו' דהא לא ילפינן מבעל מום לעבודה מאכילה ילפא וכן קשה לקמן אדרב משרשיא דעביד ק"ו זר מיושב דפריך ליה מה ליושב שכן פסול לעדות אמאי לא עביד ק"ו ממקומות הכי ומה אכילה שמותרת ביושב אסורה בזר עבודה שפסולה ביושב אינו דין שפסולה בזר דהשתא ליכא למיפרך (מאי) [לוח הטעיות חק נתן: מה] ליושב וכו' וי"ל משום דאיכא למפרך נמי מה לאכילה שכן אסורה בכ"ג אונן תאמר בעבודה שכשרה בכ"ג אונן ודוק:

שם דבי ר' ישמעאל תנא אתיא בק"ו מבעל מום וכו' זר יוכיח וכו' תימא היכי בעי רבי ישמעאל למילף אונן מזר והא איהו גופיה יליף לעיל זר מאונן וליכא למימר דלפי המסקנא דקאמר טמא יוכיח תו אין אנו צריכין למילף מזר הא ליתא דעל כרחך אף לפי המסקנא צריכין נמי למילף מזר דאלת"ה איכא למפרך מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו בבמה כדפריך לעיל וי"ל הא דבעי רבי ישמעאל למילף אונן מזר הוא אליבא דמאן דמפיק זר מקרא וכן הא דבעי למילף לעיל זר מאונן הוא ג"כ אליבא דמאן דמפיק אונן מקרא והכי קאמר רבי ישמעאל דלא בעי קרא לתרוייהו לזר ולאונן אלא אי איכא קרא לאונן תו לא צריך קרא לזר דאתי מאונן וכן אי איכא קרא לזר תו לא צריך קרא לאונן דאתי מזר ודוק:

תוס' ד"ה אף אני אביא זר שמוזהר וכו' לכך צריך לטעמא דאזהרה משום דלא תימא טמא בקרבן צבור וכ"ג יוכיח וכו' קשה איך אפשר לומר טמא וכו' יוכיח הא כל מה

הצד מגופיה פרכינן מעלמא לא פרכינן כדאיתא בפ' כל הבשר וע"ק מאי קאמרי לכך צריך לטעמא דאזהרה וכו' הא ע"כ צריך לטעמא דאזהרה כדי להשוותו בזה לצד השוה ולמילף מיניה דאי לא הוה זר שוה להם באזהרה איכא למפרך מה להצד השוה שבהן שהן מוזהרין וי"ל דה"ק דאזהרה גופה תיתי בק"ו ומה בע"מ שאוכל מוזהר ואם עבד חילל זר שאינו אוכל א"ד שמוזהר ואם עבד חילל לכך כתבו דצריך לטעמא דאזהרה משום דלא תימא טמא וכו' יוכיח והא דקאמרי יוכיח הוא על עיקר הקושיא אבל אכתי קשה אמאי הוצרכו לדחות משום דלא תימא טמא בקרבן צבור וכו' הו"ל לדחות מה לב"מ שכן עשה בו קרב כמקריב כדפריך הש"ס וצ"ע:

ד"ה ומה יושב שאוכל כגון במורם מקדשים ובכור עכ"ל פי' דקשיא ליה היכי משכחת יושב ואוכל בקדשי קדשים והא אין ישיבה בעזרה והיכי קאמר ומה יושב שאוכל ומיתרצי כגון במורם מקדשים קלים ובכור דנאכלין בכל העיר ומיהו לפי מ"ש לקמן בד"ה יושב ת"ח בהג"ה דהא דאין ישיבה בעזרה אינו מן התורה יכול לפרש אפי' בקדשי קדשים וק"ל ועיין בפסקי תוס' מ"ש כאן ועיין לדבריהם שם בפ' ב' דיומא דף כ"ה בד"ה אין ישיבה בעזרה ושם בפ' אלו נאמרין דף מ' ע"ב בד"ה והא אמר מר:

ד"ה מה ליושב וכו' ולאו קושיא היא כיון דגזלן אינו מוזהר וכו' ר"ל דאיכא למפרך מה להנך שכן מוזהרין שלא לעבוד תאמר בגזלן שאינו נזהר שלא לעבוד וק"ל:

ד"ה יושב ת"ח וכו' דהא אי אזיל לאסהודי מנפשיה וכו' ותו דאמר פ' שבועת העדות ה"מ לממונא אבל לאיסורא ילך להעיד אין חכמה וכו' ר"ל אא"כ משום זילותא הוא אי אזיל לאסהודי לקמי דזוטר מיניה אבל לעולם הוא מעיד מיושב הילכך באיסורא ילך להעיד וימחול על זילותא דיליה משום דאין חכמה וכו' אבל אי אמרת משום דצריך להעיד מעומד ולכך אינו הולך להעיד כדי שלא יבטל עשה דכבוד תורה א"כ מאי אירייא ממונא אפי' איסורא נמי אע"ג דאין חכמה וכו' מ"מ עשה דכבוד תורה עדיף וק"ל:

בא"ד אלמא טעמא משום דהוי כמו דין ויכול ת"ח לישב וכו' ר"ל דיכול ת"ח לישב בחליצה אפילו לכתחלה ולכך מייתי שפיר ק"ו מיושב ת"ח דיכול לישב לכתחלה בין לדין ובין לחליצה אבל מיושב שאינו ת"ח אינו יכול ללמוד אע"ג דבדיעבד אם חלצה מיושב כשרה משום דאיכא למפרך שכן פסול לחליצה לכתחלה כמו דפריך שכן פסול לעדות אע"ג דבדיעבד כשר כמו שכתבו התוספות לעיל ודוק:

דף טז:

תוס' ד"ה והיכן מוזהר וכו' וא"ת בפ' כיצד צולין וכו' והר' חיים תירץ דאנינות לא אמר לו משה בפירוש וכו' עכ"ל לפי מ"ש התוס' היה ויכוח גדול בין משה ואהרן בזה ואיך כתבו דאנינות לא אמר לו משה בפירוש אלא נראה כוונתם לומר דאנינות אע"ג דהוה ויכוח בזה מ"מ אינו כתוב בתורה בפירוש אלא ברמז ולכך איכא למימר שמא בטעות שרפו אבל הן לא הובא את דמה שכתוב בתורה בפירוש דמשמע מיניה הא אם הובא את דמה שפיר אישתריף ליכא למימר דלפי טעותם כתוב בתורה דהתורה אינה כותבת בפירוש אלא האמת ולא הטעות:

ד"ה אבל בקרבן צבור מרצה תימא וכו' וי"ל כיון דלא ילפי' אלא מטומאה דינו כטומאה וכו' כתב בס' פנים מאירות וז"ל יש להקשות דלפי זה מנ"ל ללמוד אזהרה מן [חק נתן: הן] הקריבו הלא מותר להקריב קרבן צבור באנינות אלא שהבשר אינו נאכל ונשרף ודוק היטב עכ"ל ולי נראה דלא ילפי' אנינות מטומאה דבקרבן צבור מותר להקריב באנינות אלא אם אין שם כהן אחר כשר דאז מתירין להקריב באנינות אלא שהבשר אינו נאכל ונשרף אבל אם יש שם כהן כשר להקריב אז אין מתירין לכהן אונן להקריב אפי' בקרבן צבור כדי שלא יגרום לבשר שריפה ולכן בני אהרן שהיו אוננים אסורים להקריב כדי שלא יגרמו לבשר שריפה כיון דאיכא אהרן אביהם שהותר לו להקריב אונן אפי' בקרבן יחיד ולפי סברת משה היה מותר הבשר באכילה ולכך (בעי הן היום לאזהרה) [לוח הטעיות חק נתן: בניו היו באזהרה] ודוק היטב:

דף יז.

רש"י ד"ה טבול יום דאם עבד וכו' ילפי' לה בסנהדרין וכו' חילול חילול וכו' והילכך הואיל והאי קרא לג"ש מתרומה אתא וכו' לא תתנהו ענין אלא לפסולי לתרומה וכו' ר"ל אע"ג דלא ילפי' חילול מתרומה דמיתה אלא דוקא אם מוקמינן להאי קרא כר' סימאי באא"ע כדאיתא בסנהדרין א"כ אימא דאתיא לקרח קרחה מ"מ כיון דגמירי דהאי קרא לג"ש מתרומה אתא לא תתנהו ענין אלא לטבול יום דפסול בתרומה והילכך מחיל עבודה ולא לקרח קרחה דכשר בתרומה ודוק:

ד"ה במחוסר כפורים וכו' ועוד דטמא לא קמיבעיא ליה וכו' כתב בס' צ"ק וז"ל והך הוכחה שלא לצורך הוא דהא כבר כתב רש"י בדיבור שלפניו הטעם דאטמא לא קמבעיא ליה עכ"ל ונ"ל דהוצרך נמי להוכחה זו משום דאי מהך הוכחה שכתב לעיל דאי לא כתב טמא לא הוה אתי לן טבול יום באא"ע וכו' איכא למימר לעולם אטמא נמי קמיבעיא

ליה והכי קמיבעיא ליה לכתוב טבול יום בפירוש ולא ליכתוב טמא כמו שהק' בתוס' לכך הוצרך רש"י להוכחה זו נמי ודוק:

תוס' ד"ה טבול יום מנ"ל וכו' ואע"ג דבפ' הערל דרשי' ימי טהרה לט"י וכו' לא אתי מיניה טבול יום גרידא ומיהו ק' וכו' כצ"ל:

בא"ד ומיהו ק' דגבי נגיעת כלי כתיב במים יובא וטמא עד הערב וטהר מכלל שהוא טמא וצ"ל וכו' כצ"ל ועיין בס' חידושי הלכות שם בפרק הערל דף ע"ד ע"ב בד"ה מכלל שהיא טמאה:

בא"ד וי"ל דצריך קרא גבי עבודה וכו' ולא ילפינן מהדדי אבל וטהרה וכו' דרשי' מיניה מחוסר כפורים פ' הערל וגבי דמחלל עבודה וכו' פי' משום דסתמא כתיב וטהרה משמע לכל מילי בין לעבודה בין לקדשים והא דכתבו דאשה כשרה לשחוט קדשים וכו' משום דק"ל היכי ילפינן מוטהרה דמחוסר כפורים מחלל עבודה והא קרא באשה כתיב ואשה לאו בת עבודה היא לכך כתבו דאשה כשרה לשחוט קדשים א"כ שייך בה חילול עבודה ואע"ג דאפי' טמא כשר לשחוט קדשים אלא דלכתחלה לא ישחוט שמא יגע בבשר וכ"ש מחוסר כפורים וא"כ היאך ילפי' מינה דמחוסר כפורים מחלל עבודה מ"מ שייך חילול כששחטה ונגעה בבשר א"כ כיון דשייך גבה חילול בשחיטה כגון במחשבה שפיר מצי יליף מינה דמחלל עבודה במילתא אחריתי ודוק:

ד"ה גמר חילול מתרומה וכו' וכן ט"י ששימש וכו' טפי מבעל מום ומיהו לא יתכן כלל דלענין תרומה ממעטי טבול יום ממיתה מדכתיב בו ולענין טבול יום ששימש דהיא גופה מתרומה ילפא לא ממעטינן ליה לכן נראה דה"ה לתרומה וכו' כצ"ל נ"ל וכ"ה בדבריהם שם בשילהי פ' הנשרפין ע"ש:

דף יז:

תוס' ד"ה קסבר רבא וכו' ואיתקש קדש למקדש בהערל וכו' פי' דק"ל דילמא דוקא גבי ביאת מקרש הוא דחייב אבל גבי אכילת קדש אינו חייב למ"ד לאו כזב דמי לכך כתבו דהא איתקש קדש למקדש וק"ל:

בא"ד ודוחק לומר דכל הני אתיין כמ"ד מחוסר כפורים כזב דמי נראה דהרמב"ם ז"ל סבר לה להאי סברא שהרי פסק בפ"ג מהל' ביאת מקדש דין ט' דמחוסר כפורים שנכנס לעזרת ישראל אפי' מלקות אין בו ע"ש וכן פסק שם בפ"ד דין דמחוסר כפורים שעבד אעפ"י שחילל הרי זה פטור וכן פסק בפי"ח מהלכות פסולי המוקדשין דין י"ד דטבול יום ומחוסר כפורים שאכלו קדש לוקין ואינן חייבין כרת וכבר הושג מהראב"ד ז"ל

בכולהו עיין עליהם והנה מוכרח דהרמב"ם סבר דכל הני דקתני חייב הוא משום דסברי כמ"ד מחוסר כפורים כזב דמי ואיהו פסק כמ"ד לאו כזב דמי וכן כתב מרן הכ"מ שם אבל קשה הא דמקשו התוס' דבההיא סוגיא דנזיר וטמא יהיה לרבות ט"י דכ"ע מחוסר כפורים דזב לאו כזב דמי ואפ"ה מרבה התם כרת למקדש במחוסר כפורים וצ"ל דרבינו גורס שם כ"ע כזב דמי וכן גריס שם רש"י ומהתימא ממהרי"ק שכתב שם הכ"מ בשמו דטעמיה דרבינו שפסק דמחוסר כפורים לאו כזב דמי משום דבפ"ג מינין אמרינן דכ"ע מחוסר כפורים דזב לאו כזב דמי ואי רבינו גריס כן א"כ יקשה לו קושית התוס' דמשמע התם דאפי' למ"ד לאו כזב דמי אפ"ה חייב אבל קשה כיון דרבינו פסק דמחוסר כפורים שעבד אע"פ שעבודתו פסולה וחילל ה"ז פטור א"כ איך מנה בפי"ט מהל' סנהדרין גבי מחויבי מיתה בידי שמים שלוקין מחוסר כפורים י"ל הא כבר כתב שם מהרי"ק שט"ס הוא וצריך לכתוב במקומו יתר בגדים ששימש אבל אכתי ק"ל אמאי לא מנה גבי מחויבי כרת שלוקין עליהם טבול יום שנכנס לעזרה שהרי מדברי רבינו כאן משמע שאינו פטור אלא אם נכנס לעזרת נשים אבל אם נכנס לעזרת ישראל חייב וי"ל הא דמשמע אם נכנס לעזרת ישראל חייב היינו מלקות אבל לא כרת אבל אכתי ק' אמאי לא מנה אותו בהדי חייבי לאוין שאין בהן לא כרת ולא מיתה וכן קשה ג"כ אמאי לא מנה נמי בהדי חייבי לאוין אלו שאין בהן כרת טבול יום שאכל קדש ומחוסר כפורים שאכל קדש כיון שפסק בפי"ח מהל' פסולי המוקדשין שחייבין מלקות וצ"ע:

בא"ד ראשון ושני לקדש תימא הלא מחוסר כפורים אין מונין בו ראשון ושני לטומאה דתנן במסכת מעילה וכו' כצ"ל וכן הגיה בס' צ"ק:

בא"ד ומפרש הרב ר' חיים דנ"מ לענין פסח הבא בטומאה דתנן וכו' דלמ"ד מחוסר כפורים דזב כזב דמי אין שוחטין וכו' ר"ל אע"ג דפסח הבא בטומאה הוא אפ"ה לא יאכלו ממנו זבים וזבות דלא אישתראי בצבור אלא טמא מת ואי אמרת מ"כ דזב כזב דמי ג"כ אין שוחטין וזורקין עליו אע"ג דבא בטומאה הוא ואע"ג דתנן בפסחים בפ' האשה דף צ' זב שראה שלש ראיות שוחטין עליו בשמיני שלו וכן קאמר רב התם שוחטין וזורקין על טבול יום ומחוסר כפורים וזה אפילו בפסח הבא בטהרה ודוחק לומר דהתם סברי מ"כ דזב לאו כזב דמי ועוד דא"כ אמאי לא כתבו נפקותא זו בפסח הבא בטהרה אלא היינו טעמא התם כדאוקי שם גמ' דמסר קינו לב"ד דחזקה אין ב"ד של כהנים עומדים משם עד שיכלו לו מעות שבשופרות אבל אם לא מסר קינו לב"ד אין שוחטין וזורקין עליו ולכך אף בפסח הבא בטומאה אין שוחטים עליו כיון דמחוסר כפורים כזב דמי ולא אשתרי בצבור אלא טומאת מת אבל למ"ד מ"כ דזב לאו כזב דמי ששוחטים וזורקין עליו

אע"ג דלא מסר קינו לב"ד כיון דפסח הוא הבא בטומאה דהוי כטמא שרץ ששוחטין עליו בפסח הבא בטומאה לכ"ע אפי' למ"ד אין שוחטין וזרקין עליו בפסח הבא בטהרה ודוק נ"ל שהוא נכון ודברי ס' צ"ק וס' פנים מאירות אינם מבוררין:

בא"ד ועוד דנ"מ לענין טומאה דחויה בצבור עכ"ל ר"ל דאיכא פלוגתא ביומא אי טומאה הותרה בצבור היא או דחויה היא בצבור ונ"מ כגון שהיו כל אותו בית אב טמאי מתים אי אמרת הותרה בצבור אין צריכין לחזר אחר בית אב אחר ואי אמרת דחויה היא צריכין לחזר עיין להרמב"ם ז"ל בפ"ד מהל' ביאת מקדש דין י"ד וט"ו והשתא קאמרי התוס' דהנפקותא היא אי אמרי' מ"כ כזב דמי או לאו כזב דמי הוא אליבא דמ"ד טומאה דחויה היא בצבור כגון שהיו בתי אבות של אותו משמר טמאי מתים והיו שם בית אב שהיו מחוסרי כפרה אין מחזרין עליהם או אין יכולין לחזר אחריהם אי אמרת מחוסר כפורים לאו כזב דמי צריך לחזר אחריהם כמו שצריך לחזר אחר בית אב טהור ואי אמרת מחוסר כפורים כזב דמי אין לחזר אחריהם דאין יכולין לעבוד דלא אישתראי בצבור אלא טומאת מת ודוק נ"ל ועיין בס' הב"ז וס' צ"ק וס' פנים מאירות:

ד"ה שרפה אונן וכו' משא"כ מחוסר כפורים הס"ד. ואח"כ ד"ה לימד על טבול יום שכשר בפרה האי טבול יום דכשר מן התורה וכו' כצ"ל:

בא"ד כ"ש טבול יום והא דאמרינן במס' פרה פ"ג מטמאין היו כהן השורף את הפרה להוציא מלבן של צדוקין שאמרו במעורבי שמש וכו' הכירא לצדוקין ועוד וכו' כצ"ל כן מצאתי בד"ח:

ד"ה והזה הטהור וכו' מ"מ יליף שריפה מהזאה עכ"ל עיין לתוס' בפ' הערל דף ע"ג ע"א ד"ה לימד על טבול יום:

ד"ה אונן וטבול יום וכו' דמנגיעה ילפי' וכו' אנן לאכילה קאמרינן לנגיעה קאמרינן ומה טבול יום שאסור בנגיעה וכו' כצ"ל תימא מה בכך דמנגיעה ילפינן מ"מ איכא למפרך מה לטבול יום שכן מותר באכילת מעשר דהא כל פירכי אק"ו דאיתא בש"ס כן הוא דאי אשכחן קולא במלמד אז חומרא שאינם בלמד פרכינן להו אע"ג דאינם מאותו ענין שוב ראיתי שם בפ' הערל בס' חידושי הלכות וז"ל וצ"ל דלא יליף ערל מטבול יום דא"כ אכתי איכא למפרך מה לט"י שכן מותר במעשר אלא דיליף פרה מנגיעה ומה נגיעה שאסורה בט"י מותרת בערל פרה שמותרת בט"י אינו דין שמותרת בערל וכיוצא בזה וכו' ע"ש וק"ל לפ"ז א"כ מאי מקשו בסוף הדבור ועוד מה לט"י שכן אינו מחוסר מעשה תאמר בערל ומאי קושיא הא לא ילפינן ערל מט"י אלא ילפינן פרה מנגיעה וצ"ע:

בא"ד ונ"ל דמה למחוסר כפורים וכו' אבל מבעל מום קשה וכו' תימא הא איכא למפרך מה לבעל מום שכן עשה בו קריבין כמקריבין כדפריך לעיל בריש פרקין וצ"ע:
ד"ה אין בגדיהן עליהם וכו' ועי"ל דקרא וחגרת צריך לחילול עבודה דמקרי זר עכ"ל ר"ל לעולם מיתה דכתיבא בקרא קאי אכולהו בגדים ומשום דמההוא קרא לא ילפינן מיניה חילול עבודה לכך אצטריך קרא וחגרת ואה"נ דילפינן מיתה מההוא קרא דכתיב ביה מיתה בהדיא והא דנקט בפ' הנשרפין קרא וחגרת משום דמיניה יליף חילול יליף נמי מיניה מיתה וא"ת כיון דוחגרת משמע מיניה חילול ומשמע מיניה נמי מיתה א"כ אמאי איצטריך למיכתב מיתה בהדיא י"ל משום מכנסיים דלא כתיבי התם ועיין לקמן בד"ה אתיא חקה חקה ומ"ש שם וקשה לפ"ז מהיכא משמע דבחיסור מכנסיים מחלל עבודה דילמא לא קפיד קרא אלא אחיסור דשאר בגדים אבל לא אמכנסיים כיון דלא כתיבי התם וליכא למימר משום דסבר כמ"ד בפ"ק דיומא דיליף מכנסיים מוזה הדבר דוי"ו מוסיף על ענין ראשון דא"כ גם מיתה נילף מיניה וי"ל דכ"ש הוא דמחלל עבודה כיון דאשכחן דקפיד קרא טפי אמכנסיים משום לכסות ערוה ודוק:

דף יח.

רש"י ד"ה אי מהתם וכו' וכל חיובי מיתות בפסולי עבודה מזרות גמרינן וכו' ר"ל דק"ל אמאי נקט ה"מ עבודה דזר חייב עליה מיתה וכו' הול"ל עבודה דפסולים חייבים עליה מיתה לכך מתרץ משום דכל חיובי מיתות בפסול עבודה מזרות גמרינן לכך נקט זר וק"ל:
תוס' בד"ה חוקה וכו' ותורה ממשמעות עכ"ל אין ר"ל דתורה לבד משמע ממשמעות לעכב דאדרבא מסקי' שם (בזבחים) [לוח הטעיות חק נתן: במנחות] תורה בעיא חוקה וחוקה לא בעיא תורה אלא ר"ל ותורה בהדי חוקה ממשמעות (והוא לפי) [לוח הטעיות חק נתן: דלפי] מאי דבעי מעיקרא למימר דבעי תורה וחוקה לפי אותה סברא חוקה משמעותה לעכב כיון דכתיב בהדה תורה ודוק וכן הוא מבואר שם בדבריהם ע"ש:
ד"ה אתיא חקה חקה וכו' וקשה וכו' וצריך לחלק אמאי וכו' ע"ש בתוס' בסוף פ' הנשרפין:
בא"ד השתא א"ש גם קושית הר"י וכו' ר"ל קושית הרי"ף שבד"ה אין בגדיהם עליהם וק"ל:
בא"ד אבל על שאר פסולים כגון ערל וכו' ר"ל דק"ל מנ"ל דהני ג' כתובים אתו למעוטי יושב ממיתה דילמא יושב כיון דאיקרי זר כאילו כתוב בו מיתה בהדיא ולא באו למעט אלא שאר פסולים כגון ערל ואונן לכך כתבו דהני לא איצטריך קרא למעטינהו כיון דלא

איקרו זרים מהיכא תיתי דחייבים מיתה ולא איצטריך קרא למעט אלא יושב דהא כיון דאקרי זר חייב מיתה וק"ל:

בא"ד חוזרני לומר דקושית הר"י קיימת וכו' ר"ל קושית הר"י שבד"ה אין בגדיהן עליהן דתרי קראי במחוסר בגדים דבמיתה למה וק"ל:

בא"ד ובתרוייהו כתב חוקה ר"ל דגם קושיא ראשונה הדרא לדוכתא דכיון דכתב בתרוייהו חקה ע"כ לג"ש אתא לכל היכא דכתיב חקה ג"כ במיתה וחילול וא"כ מלבד קושית מהר"י ג"כ הדרא קושיא א' לדוכתא ל"ל למיכתב מיתה בשתויי יין ובשלא רחוץ ידים נילף חקה חקה ממחוסר בגדים ודוק וזהו כוונת הב"ז ודלא כמו שהבין בס' פנים מאירות ע"ש:

בא"ד ומיהו וחגרת דדרשינן מיניה אין בגדיהם עליהם איצטריך משום חילול דאע"ג דממילא שמעי' במיתה מדאיקרי זר מ"מ מכנסיים לא כתב וכו' כצ"ל ור"ל דלעולם כדמתרצי מעיקרא דאצטריך ג' כתובים ואין מלמדין והא דכתיב תרי קראי במחוסר בגדים חד למיתה וחד לחילול עבודה והיינו תירוץ ועי"ל שכתבו לעיל והדר כתבו אע"ג דמקרא דחילול ממילא שמעינן דבמיתה מדאיקרי זר וא"כ אמאי איצטריך קרא דכתב מיתה בהדיא מ"מ איצטריך משום מכנסיים דלא כתיבי בקרא דחילול ועיין מ"ש לעיל ודוק:

דף יח:

גמרא מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר וכו' ומר סבר כמאן דליתיה דמי קשה לפ"ז דמאן דמחייב בעלת חמש הוא משום דסבר כמאן דליתיה דמי א"כ אמאי איצטריך קרא דאשר תכסה בה לריבוייה ועוד כדבעי ומה ראית לרבות בעלת חמש וכו' הו"ל להשיבו משום דכמאן דליתיה דמי וצ"ע ועיין בס' צ"ק שנדחק בזה:

תוס' ד"ה ואידך וכו' משמע הכא וכו' ומקשה ר"ת וכו' ר"ל דק"ל דשם בפ' התכלת מוכח דלכ"ע מרבים בעלת חמש ל"מ לרבנן דמחייבי כסות לילה בציצית וא"כ כ"ש דכסות סומא חייבת וא"כ אייתר קרא דאשר תכסה בה לרבות בעלת חמש אלא אפי' לר"ש דפוטר כסות לילה מציצית ואצטריך קרא דאשר תכסה בה לכסות סומא אפ"ה מרבה בעלת חמש מאשר אלמא דכ"ע מחייבי בעלת חמש וא"כ האי ברייתא דפוטרת בעלת חמש מאן תנא ותירצו דההיא סוגיא כמאן דמרבי הכא בעלת חמש ר"ל דהני ברייתות הן תרי תנאי אליבא דר"ש דאיכא מאן דסבר דר"ש פוטר בעלת חמש כיון דאיצטריך ליה קרא דאשר תכסה בה לכסות סומא ואשר לא דרש כדאשכחן בפ' ב"ש לא דריש ר"ש

אשר כמו שהקשו התוס' ואיכא מאן דסבר דר"ש מרבה בעלת חמש מאשר והא דקאמר בפ' ב"ש דר"ש לא דריש אשר היינו להההיא דרשא כדמתרצי התוס' והשתא סוגיא דפ' התכלת סברא כהאי תנא ודוק וע"ש בתוס' בפ' התכלת ששם דבריהם מבוארים יותר:

ד"ה והתניא משוחקים וכו' ואמאי צריך ריבוי ר"ל שם גבי הרמת הדשן אמאי צריך ריבוי כיון דשאר עבודות כשרים בבגדים משוחקים כ"ש הרמת הדשן וע"ש ביומא דף י"ב ברש"י ותוס':

דף יט.

רש"י ד"ה ותיפוק לי' משום דחוצץ וכו' והיכי שרי ר' יוחנן וה"ה דקשיא למתניתין דקתני כורך עליה גמי במקדש והא איכא חציצה וכן פרש"י שם בעירובין אלא משום דקשיא טפי לר"י דשרי אפי' שלש על שלש לכך נקט הקושיא לר"י וק"ל:

תוס' ד"ה מאי איריא גמי וכו' תימא הא איצטריך וכו' דטעמא דשחיקת סמנים לא שייך בצילצול וכו' דבריהם הם מוקשרים למעלה והכי קמקשו בשלמא אי אמרינן טעמא דמתני' משום גזירה אטו להוציא דם כמ"ש לעיל א"כ זה הטעם שייך נמי בצילצול והשתא פריך שפיר לשמעינן רבותא טפי דאפילו צילצול במקדש שרי ובמדינה אסור אבל השתא דאמרי' דטעמא דמתני' משום שחיקת סמנים וזה הטעם לא שייך בצילצול דלא מסי ואפי' במדינה מותר א"כ מאי פריך לשמעינן צילצול הא איצטריך לאשמעינן גמי דבמדינה אסור ואין לומר דילמא המקשן טעה וס"ד דטעמא דמתני' משום גזירה אטו להוציא דם וא"כ במדינה אפי' צילצול אסור וקמשני ליה דקמ"ל דגמי מסי ר"ל דטעמא הוא משום שחיקת סמנים ולא משום להוציא דם ולכך קתני גמי לאשמעינן דבמדינה אסור הא ליכא למימר דהמקשן טעה בזה דהא מוכח מהירושלמי דמשום שחיקת סמנים הוא כמ"ש התוס' לעיל ודוק:

בא"ד וי"ל דמ"מ הו"ל לאשמעינן וכו' כתב כאן בס' הב"ז וז"ל ובעירובין תירץ בע"א ע"ש עכ"ל ולי נראה דקושייתם שם היא בע"א ואינה כמו קושייתם כאן דשם מקשו משום דמשמע להו הא דפריך ולר"י אדאשמועינן גמי לשמעינן צילצול ר"ל דאינו משנה במתני' אלא במקום גמי ליתני צילצול אבל שאר מתני' אינו משנה בה כלום אלא תהיה בצורתה ולכך מקשו אי צילצול אסור במדינה פריך שפיר לשמעינן צילצול דבמקדש מותר ובמדינה אסור אבל נראה דצילצול שרי במדינה וקשיא דא"כ מאי פריך הא לא מצי למיתני צילצול דא"כ אמאי אסור במדינה ותירצו דכונת המקשן דלתני צילצול

וליתני במדינה נמי מותר זו היא קושיתם שם אבל הכא קא מקשו אפי' לפי אותה הנחה עדיין קשה דילמא איצטריך לשמעינן גמי דבמדינה אסור ודוק:

בא"ד ומשני דקמ"ל וכו' ר"ל דק"ל לפי תירוץ זה דצילצול הוי חידוש גדול יותר מאיסור גמי דבמדינה א"כ מאי קא משני קמ"ל דגמי מסי לכך כתבו משום לשון חכמים מרפא ולכך נקטו בלשונם גמי מילתא דרפואה וק"ל:

רש"י ד"ה יצא שערו מראשו למטה וכו' קשה היכי משכחת זה הא כהן הדיוט חייב לספר בכל ל' יום ואם לא ספר נקרא פרועי ראש ואם עבד חייב מיתה וי"ל דמיבעיא ליה אם עבר ועבד פרוע ראש ויצא שערו מראשו למטה עד שנכנס בין כותנתו לבשרו מי הוה חציצה ומחלל עבודה או לא הוי חציצה ולא מחלל עבודה דאי משום פרועי ראש דאע"ג דבמיתה אינו מחלל עבודה כמ"ש לעיל בריש פרקין וק"ל:

דף יט:

גמרא אמר קרא והיתה להם וכו' דבר המעכב בזרעו וכו' וא"ת לפ"ז אמאי איצטריך קרא ולבשם כדי למעוטי עיכובא דחקה דלא קיימא אהאי קרא דאיירי ברחיצה תיפוק ליה מהאי קרא דוהיתה להם וכו' דבר שאינו מעכב בזרעו אין מעכב בו וא"כ מוכרח דלא קיימא חקה אהאי קרא דרחיצה וי"ל דאיצטריך ולבשם דשנה עליו לעכב משום לבישה עצמה דה"א כיון דלבישה ורחיצה בחד קרא כתיבי כמו דרחיצה לא קאי עלה חקה ה"נ לבישה לכך איצטריך קרא וק"ל:

שם מיבעיא ליה לכדר' יוסי וכו' כל כיור שאין בו וכו' קשה הא איכא קרא אחרינא בפ' תשא ורחצו אהרן ובניו ממנו א"כ נילף מיניה דבר המעכב בבניו מעכב בו דבר שאין מעכב בבניו אינו מעכב בו וי"ל דההוא קרא לגופיה אתא לחייב רחיצה לאהרן ולבניו ולאו להיקשא אתא משא"כ קרא דלו ולזרעו דהו"ל למכתב והיתה להם חק עולם לדורותם לו ולזרעו ל"ל אלא ש"מ דאתא להיקשא ומהתימא מהרמב"ם ז"ל שם בפ' ה' מהל' ביאת מקדש דין ז' דמפיק מהאי קרא דפ' תשא לדבר המעכב בבניו וכו' והא האי קרא איצטריך לגופיה וע"ק דשם דין י"ג מפיק נמי מהאי קרא דפ' תשא לכיור שאין בו כדי לקדש ארבעה כהנים ממנו וכו' היאך מפיק מהאי קרא תרתי הא משמע מהאי סוגיא דמאן דמפקיה להאי לא מפקיה להאי וצ"ע:

רש"י ד"ה משה ואהרן תרין ובניו תרין וכו' קשה הא בניו ארבעה וא"כ צריך שיהיה בו כדי לקדש ששה וי"ל דדריש ליה מדכתיב ובניו ולא כתיב וכל בניו משמע בניו מיעוט

רבים שנים וכן ראיתי להכ"מ שם בפ' ה' מהלכות ביאת מקדש דין י"ג שכתב כן ועיין בס' הב"ז וס' צ"ק:

דף כ.

גמרא מהו דתימא ה"מ עבודה דמעכבא כפרה וכו' כתב בס' פנים מאירות וז"ל תימא לי דאמאי איצטריך קרא ברחיצת ידים תיפוק לי' דילפינן ג"ש חוקה חוקה ממחוסר בגדים ומחוסר בגדים ילפינן בדף י"ח דמחלל אף בעבודה דאינה מעכבא כפרה וא"כ לישתוק קרא או הכא גבי רחיצת ידים או גבי מחוסר בגדים דנילף אחד מחבירו בג"ש דחוקה חוקה וצ"ע עכ"ל ונ"ל דלק"מ דהא דילפינן הכא מקרא דלהקטיר אשה אף עבודה דלא מעכבא כפרה לאו לענין דמחלל עבודה אלא לענין דצריך קידוש דאי לאו האי קרא ה"א דאין צריך קידוש אלא לעבודה דמעכבא כפרה קמ"ל האי קרא אפילו עבודה דאינה מעכבא בעי קידוש והשתא ילפינן חקה חקה ממחוסר בגדים דאף עבודה דאינה מעכבה כפרה מחלל עבודה כיון דבעי קידוש אבל אי לאו האי קרא דילפי' מיניה דבעי קידוש אף לעבודה דלא מעכבא כפרה מהיכי תיתי דמחלל עבודה כיון דקרא לא חייבו בקידוש וק"ל:

רש"י ד"ה או דילמא וכו' דלא דמי לקידוש ידים שהמים ניגבו וכו' פי' משום דק"ל דהא אף מי קידוש נמי קודם שקידש ידיו היו בכלי שרת לכך כתב שהמים ניגבו ואין לינה על מי לחול משא"כ במי כיור שעדיין המים בעינם ולפ"ז הא דקאמר גמ' כיון דקדוש להו בכ"ש וכו' ר"ל כיון דעדיין קדושת מי כיור בעינייהו בכ"ש:

ד"ה דלא צריך לקדושי וכו' ואפי' לר"א דאי לרבי אין צריך וכו' כצ"ל וכ"ה בס"י ור"ל דליכא למימר דצדדי האבעיא הכי הוא דמאי אינו מקדש דלא צריך לקידוש ואליבא דראב"ש אמרה דס"ל לא פסל לינה בקידוש או דילמא אין ראויות לקדש דאיפסלו להו בלינה ואליבא דר' אבל לראב"ש דלא פסל לינה בקידוש אה"נ דלא פוסל מי כיור בלינה לכך קאמר דהא ליכא לספוקי דאי אליבא דרבי אמרה אמאי איצטריך לאשמעינן השתא מי קידוש שכבר ניגבו פסל להו בלינה מי כיור שעדיין הם בעינם לכ"ש וא"כ א"צ לאשמעינן אלא מוכרח דהני תרי צדדי כולה אליבא דראב"ש ודוק:

תוס' ד"ה מיתיבי וכו' וי"ל דפשיטא דההוא דתה"ד הוי חדתא נ"ל הא דפשיטא להו דהוי חדתא משום דהוי בפייס ופשיטא דאין מפיסין אלא מבית אב אחר חדש משא"כ באותן שמוציאין את הדשן שלא היו בפייס הס"ד דלא הוי חדתי ודוק:

בא"ד וק"ק אמאי ס"ד וכו' והם היו באין ממקום שהיו ישנים שם בבית המוקד ר"ל וכיון שהיו ישנים הוו להו היסח הדעת וא"כ הוו כמו חדתי וא"כ מאי מתיב וק"ל כאן שייך הג"ה מ"ש בע"ב ד"ה יציאה וכצ"ל וי"ל דס"ד דמאן דלא פסל בלינה לא פוסל בהיסח הדעת ומאן דפסיל בהאי פסיל בהאי והני כהני ה"ל היסח הדעת שהיו ישנים בבית המוקד ע"כ הג"ה וכ"מ בד"ח ור"ל דהמק' ס"ד דראב"ש דלא פסיל בלינה ה"ה נמי דלא פסיל בהיסח הדעת וא"כ אותן כהנים שרצו ובאו כיון דכבר קידשו ביום אמאי צריכין לקדש פעם אחרת הא מאן דלא פסיל בלינה לא פסיל בהיסח הדעת וא"כ לא הוו חדתי ומשני ליה הב"ע בכהני חדתי ר"ל דהני כהני כיון דהוו ישנים מקרי חדתי דאפילו למאן דלא פסל בלינה פסול בהיסח הדעת ודוק:

דף כ:

גמרא איבעיא להו יציאה וכו' את"ל לינה לא פסלה וכו' משמע מהכא דיציאה גרועה מלינה ולכך לא מיבעיא לן אלא למ"ד אין לינה מועלת בקידוש ידים אבל למ"ד לינה מועלת בקידוש ידים כ"ש דיציאה מועלת וכן גבי בעיא דלקמן טומאה מהו שתועיל ג"כ לא מיבעיא לן אלא למ"ד אין לינה מועלת אבל למ"ד לינה מועלת כ"ש טומאה דהא טומאה גריעה אפילו מיציאה ולפ"ז קשיא לי על הרמב"ם ז"ל בפ' ה' מהל' ביאת מקדש דין ד' ודין ו' שפסק להני בעיי דאם לא קידש עבודתו כשרה וכתב מרן הכ"מ משום דבעייא לא איפשיטו ומספיקא לא פסלינן עבודה וכן פסק נמי גבי יצא חוץ לחומת העזרה אם לשהות בחוץ יצא וכו' ואם לא טבל ולא קידש ועבד וכו' עבודתו כשרה וכתב מרן הכ"מ משום דמספקא לן אי האי ברייתא ביצא להסך רגליו או להטיל מים וכדדחי או לא הילכך מספיקא לא פסלינן עבודה בדיעבד קשה דהא כיון דהני בעיי הן לראב"ש דס"ל אין לינה מועלת אבל לרבי דס"ל לינה מועלת כ"ש יציאה וטומאה א"כ כיון דהרמב"ם פסק כרבי שם בדין ג' ודין ח' וכמ"ש שם הכ"מ א"כ איך פסק להני בעיי בספיקא דהא אליבא דרבי דס"ל לינה מועלת פשיטא לן דיציאה וטומאה מועלין וא"כ אם עבד עבודתו פסולה ונ"ל דהרמב"ם ז"ל פסק כראב"ש דס"ל אין לינה מועלת וכדר' יוחנן דאמר קידש ידיו ורגליו לתרומת הדשן למחר אינו צריך לקדש שכבר קדש מתחלת עבודה וכדאוקי רבא כראב"ש היא וראה ר' יוחנן דבריו בתחלת עבודה ולא בסוף עבודה וכן פסק הרמב"ם ז"ל שם דין ט' וא"כ הא דמשמע מהני בעיי דלמ"ד לינה מועלת ליכא לספוקי ביציאה וטומאה היינו למ"ד לינה מועלת אפי' בתחלת עבודה אבל לר' יוחנן דלית ליה לינה מועלת אלא בסוף עבודה אבל בתחלת עבודה אין לינה מועלת עדיין

איכא לספוקי ביציאה וטומאה ולכך פסק הרמב"ם דספיקא הם ודוק ונ"ל שזהו ג"כ כוונת הכ"מ נ"ל:

שם יצאו ידיו לא קמיבעיא לן כי קמיבעיא לן יצא כל גופו וא"ת הא נמי תיפשוט דקתני יצאו ידיו הרי הן בקדושתן הא יצא גופו צריך לקדש וי"ל דאיכא למימר דה"ה אם יצא גופו אין צריך לקדש והא דקתני ידיו משום דאתא לאשמעינן גבי נטמאו ידיו דצריכין טבילה ואין צריך קידוש נקט נמי גבי יציאה ידיו ודוק. ושוב ראיתי להכ"מ שם בפ"ה מהל' ביאת מקדש שנתעורר בקושיא זו ותירץ ע"ש ולא זכיתי להבין תירוצו:

שם נטמאו ידיו לא מיבעיא לן כי מיבעיא לן נטמא כל גופו וא"ת הא נמי תפשוט דקתני נטמאו ידיו אין צריך לקדש הא נטמא כל גופו צריך לקדש וי"ל דאיכא למימר דה"ה נטמא כל גופו אין צריך לקדש והא דנקט ידיו לאשמעינן דאין צריך להטביל אלא ידיו דלא תימא כל גופו צריך להטביל ודוק וראיתי להרמב"ם ז"ל בפירוש המשניות כאן לשון מגומגם ומעורבב כמו שיראה המעיין ובודאי שט"ס נפל בו וכן נ"ל להגיה ואם הוציא ידיו חוץ לחומת העזרה אינו חייב לקדש שנית ואם יצא כל גופו מקדש שנית ואם נטמאו ידיו מטבילין והם טהורים וכו' ואינו חייב לקדש שנית ואם נטמא גופו יטבול ומקדש שנית וכבר זכרנו לך ביומא שכל המשתין טעון קדוש ידים ורגלים וכל המיסך רגליו טעון טבילה וכבר נתבאר מי שמקדש שנית וכו' כצ"ל נ"ל:

דף כא.

רש"י ד"ה ולמחר אינו מקדש קס"ד דאסור לקדש קאמר וכו' דליכא למימר למחר אינו מקדש שאינו צריך לקדש דא"כ מאי פריך דר' יוחנן אדר' יוחנן דהא ההיא דולמחר אינו צריך לקדש ע"כ ראב"ש היא דס"ל אין לינה מועלת בקידוש ידים ואפילו במי כיור וכמ"ד כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו וההיא דכיור כיון ששקעו וכו' היא אליבא דרבי דס"ל יש לינה בקידוש ידים וכ"ש במי כיור לכך פי' דקס"ד דאסור לקדש הימנו קאמר ואע"ג דההיא מימרא כראב"ש היא כפירש"י לעיל אף להאי פירושא מ"מ פריך מינה שפיר כיון דהשתא ס"ל להמקשה דלא פליג ראב"ש ארבי אלא בקידוש ידים משום דניגבו ואין לינה על מי לחול אבל במי כיור מודה לרבי דלינה פוסלת בו וא"כ כמו דס"ל לראב"ש דדוקא לעבודת יום הוא שנפסל בשקיעת החמה אבל לא לעבודת לילה א"כ ה"ה לרבי דהא ל"פ במי כיור וא"כ קשיא דר"י אדר"י אבל קשה אמאי לא משני ליה מאי ולמחר אינו מקדש דאין צריך לקדש וכראב"ש וכדאוקי גמרא לקמן לפי גירסת רש"י ופירושו דהשתא ניחא דל"ק לן נמי היינו דר' חייא בר יוסף דהא ר' יוחנן מיפסיל העלאתו אפילו

לעבודת לילה וי"ל דאה"נ דה"מ לשנויי הכי אלא דלא ניחא ליה להש"ס להעמיד סברא זו כדעת ר' יוחנן בס"ד דאפילו לעבודה לילה מפסיל דאין זו סברא דהקטרת איברים כשרה כל הלילה ואין לינה פוסלת בהן אלא בעמוד השחר ומי כיור נפסלין להן לקידוש משקיעת החמה ועוד קשה כל הני קשיי שהקשו התוס' להאי סברא ולא ניחא ליה בהני שנויי דחיקי דמתרצי ודוק אבל אכתי יש לדקדק אמאי לא פי' רש"י דטעמא דאסור לקדש הימנו למחר הוא משום דנפסל בעמוד השחר אבל שקיעת החמה אינה פוסלת אפילו לעבודת יום והשתא פריך שפיר דר"י אדר"י דהכא קאמר כיור ששקעו וכו' דמשמע דאפילו לעבודת לילה שקיעת החמה פוסלת והכא קאמר ולמחר אינו מקדש משום דנפסל בעמוד השחר אבל שקיעת החמה אינה פוסלת אפי' לעבודת יום וי"ל דא"כ מאי משני מאי אינו מעלהו דקאמר לעבודת יום וכו' דאכתי תקשי מעבודת יום וא"ת והמקשה אמאי לא פריך הכי י"ל משום דאיכא למידחי דלעולם איירי ששוקעו קודם עמוד השחר והא דולמחר אינו מקדש משום דנפסל בשקיעת החמה לעבודת יום ולכך ל"ק דר"י אדר"י מעבודת יום אבל אכתי קשה אמאי לא פריך דר"י אדר"י מהא דאמר ר"י קידש ידיו לתרומת הדשן למחר אין צריך לקדש וכו' אלמא דלילה אינו פוסל אפי' לעבודת יום וליכא לאוקמא כראב"ש דהא השתא קס"ד דמקשה דראב"ש לא פריך ארבי במי כיור וי"ל משום דיש להשיב הא דקידש ידיו לתרומת הדשן אינו מן הכיור אלא שהיה להם מים בכלי שרת אחר כדי קידוש של תרומת הדשן שאין חל עליו לינה כמ"ש התוס' א"נ דמקרות הגבר עד צפרא לא פסלה לינה אפי' במים עצמן כמ"ש התוס' ודוק:

תוס' ד"ה כיור כיון ששיקעו וכו' ומיהו וכו' וכמאן דפשיט לעיל כמחלוקת בזו וכו' דליכא למימר דלעולם ראב"ש מודה דלינה פוסלת במי כיור אלא דס"ל דאינה פוסלת אלא בעמוד השחר ולא בשקיעת החמה כרבי לפי מאי דס"ד השתא דהא לא אשכחן דפליגי בהכי וק"ל:

בא"ד א"נ י"ל שהיה להם מים בכ"ש אחר כדי קידוש וכו' ר"ל כיון דלא היה בכיור וגם לא היה בו שיעור קידוש ד' כהנים אלא כדי קידוש אחד אין פוסל בו לילה וק"ל:

בא"ד ועי"ל דמקידוש ת"ה וכו' דפסיל עבודת לילה דרבנן ר"ל הא דפסיל משקיעת החמה לעבודת לילה אינו אלא מדרבנן ולכך לא העמידו דבריהם בשביל תרומת הדשן:

ד"ה כיור שלא שוקע השתא ס"ד וכו' אבל לבסוף וכו' ניחא דנקט שלא שיקעו קשה לפי המסקנא דמוקי ולמחר אינו מקדש דאין צריך לקדש וכראב"ש דס"ל אפילו במי כיור לא פסלה לינה לפי פרש"י א"כ אמאי נקט כיור שלא שיקעו דמשמע דמן הדין היה לו

לשקעו והא לראב"ש לית ליה לינה אפילו במי כיור וי"ל אע"ג דס"ל דאין לינה פוסלת במי כיור מ"מ ס"ל דמצוה לשקעו עד זמן תרומת הדשן ודוק:

ד"ה מאי אין מעלהו וכו' דרבי חייא וכו' לא גזר וס"ל דמעלהו כל שעה וכו' ואע"ג דאליביה נפסל למתירין לא איכפת לן דהא בלאו הכי נפסל למתירין כשמעלהו לתרומת הדשן וק"ל

בא"ד וא"ת ולמה היו משקעים אותו כלל בערב וכו' ר"ל דמקשה אפי' לרבי יוחנן דחייש לגזרת שיקוע היינו אם שיקעו לא יעלהו עד תרומת הדשן דאם מעלהו כל שעה חיישינן דילמא יפשע אבל אם לא שיקעו כלל לא חיישינן וכ"ש לרחב"י דלא חייש לגזירת שיקוע א"כ ל"ל דמשקעו כלל היה להם להמתין עד סמוך לעמוד השחר ותירצו דלא רצו להמתין דילמא פשעי ולא משקעי ליה סמוך לע"ה ואפי' רחב"י חייש להאי גזירה כיון דלא הורגלו בשיקוע וק"ל:

בא"ד וה"ה שהיו יכולים לקבוע זמן שיקוע בתחלת הלילה או באמצעה וכו' ר"ל אפי' לרחב"י דס"ל דנפסל למתירין בשקי"ה אפ"ה מקשה שפיר דהיה להם לקבוע זמן בתחלת הלילה או באמצעה דסוף סוף נפסל למתירין כשמעלין אותו לקידוש ת"ה וק"ל ובס' הב"ז כתב דקושיא זו היא לר"י דאית ליה לא נפסל לעבודת דם ולא ידעתי למה פי' כן כמ"ש:

בא"ד וא"ת ויפסול מימיו וכו' לא היה יכול לקדש במימיו למתירין וכו' קו' זו אינה אלא לרחב"י דס"ל למתירין נפסל בשקי"ה אבל לר"י דס"ל דאף למתירין לא נפסל אלא בע"ה לק"מ וק"ל:

בא"ד ורבי פי' בע"א וז"ל מה אינו מעלהו דקאמר משום חשש עבודת היום וכו' ההפרש בין זה הפי' לפי' הא' הוא זה דלפי' הא' קס"ד הא דקאמר אינו מעלהו לעבודת יום היינו שיהא כשר לעבודת יום כגון לקומץ ודם ולפי אותו פי' מוכרח לומר דס"ד שלא מעלהו כלל אפי' לת"ה דא"כ היה נפסל לעבודת יום אבל להאי פירושא כבר היה ס"ד דמעלהו לת"ה ונפסל לעבודת היום בין לרחב"י בין לר"י אלא דר"י ס"ל כיון ששיקעו שוב אין מעלהו עד ת"ה משום דחשש לעבודת היום פן יאמרו כשרואין שמעלין אותו אחר שקי"ה וחוזרין ומשקעים אותו קודם ע"ה אומרים ששיקוע הא' היה בשביל שיהא כשר למתירין ושיקוע האחרון כדי שיהא כשר לאברים והוא אינו כן שכבר נפסל למתירין בהעלותו בלילה לכך כיון ששיקעו שוב אין מעלהו עד תרומת הדשן כדי שידעו העולם שלא שיקעהו מבע"י אלא כדי להיות זכורים ע"י כך שיקוע דסמוך לע"ה וק"ל:

בא"ד ומשני איכא בינייהו גזרת שיקוע דר"י גזר להשהותו וכו' שלא יאמרו שאינו להזכיר אלא להכשיר למתירין וכו' משמע דגם לפי האי שינוייא אכתי סבר ר' יוחנן דשקע"ה פוסל למתירין ולכך אית ליה גזירת שיקוע וא"כ הא דפריך לקמן היינו דר' חסדא היינו לבתר דמשני למחר אינו צריך לקדש וכמו שפי' בהג"ה לקמן ודלא כפרש"י אבל ק"ל לפ"ז א"כ מאי פריך א"ה למחר אינו מקדש אמאי הא שפיר קאמר דאינו מקדש משום דבשקי"ה נפסלו למתירין ונ"ל דהתוס' לא גרסי כרש"י והכי גרסי א"ה למחר אינו צריך לקדש למימרא דלמתירין מיחזא חזי היינו דרב חסדא וכו' כמו שהיה הגי' בס"י ופריך מההיא מימרא דר"י דקידש ידיו לת"ה למחר אין צריך לקדש ולא מההיא מימרא דמשמיה דאילפא דכיור שלא שיקעו וכו' ולמחר אינו מקדש כפרש"י דההיא אינו מקדש ניחא בס"ד דנפסלו לקידוש
משום לינה כרבי וכן משמע מהג"ה דלקמן דכן הוי גרסי ודוק:

דף כא:

גמרא משקע ליה בגילגלא ל"א דמשקע ליה בחומרתא עיין למרן הכ"מ בסוף פ"ג מהל' בית הבחירה שכתב דאפשר שרבינו מפרש השני פירושים וכו' ונ"ל דשני הפירושים שמפרש רבינו הן תלויים בהני תרי לישני ודוק:
שם והא הוה גביני כרוז יש להקשות אמאי לא פריך שם במסכת תמיד האי פירכא אמתני' גופא דבן קטין וי"ל דאמתני' גופא ליכא למיפרך דאיכא למימר הא דעשה בן קטין מוכני לכיור לא היה בשביל השמעת קול כדי שישמעו הכהנים ויבואו אלא כדי להעלות בו המים מן הבור ומה ששומעים קולו הוא ממילא ולא היה בשביל כוונה זו ולכך הוה גביני כרוז אבל הכא דמשני דהוה משקע ליה בגילגלא אע"ג דלישקוע לא צריך גילגלא ש"מ דעבדי הכי משום היכרא כי היכי דלישתמע קליה וישמעו הכהנים ויבואו ולכך פריך והא הוה גביני כרוז ודוק:
רש"י ד"ה ה"ג א"ה למחר אינו מקדש אמאי אין צריך לקדש וכו' כצ"ל:
ד"ה ומשני אין צריך לקדש ואשמעינן דאין לינה מועלת בקידוש וכדר"א יש מקשים לפ"ז קשיא דר"י אדר"י דלעיל משני רבא אליבא דר"י לעולם ראב"ש היא נראה דבריו בתחלת עבודה ולא בסוף עבודה והכא קאמר מקדש ממנו לעבודת לילה ולמחר אינו מקדש ואוקימנא דאין צריך לקדש משמע דראה דבריו של ראב"ש אפי' במי שמקדש לסוף עבודה וי"ל דהאי מימרא דקדש ידיו לת"ה וכו' היא סברת ר' יוחנן עצמו שהכריע להלכה תחלת עבודה כראב"ש ולבסוף עבודה כרבי אבל הך מימרא דמקדש ממנו

לעבודת לילה ולמחר אין צריך לקדש אליבא דראב"ש אמרה וליה לא ס"ל ואין זה דוחק דהא לעיל אליבא דרבא בעינן לאוקמיה חדא כראב"ש וחדא כרבי ודוק ועיין בס' צ"ק שיישב בע"א:

ד"ה ומשני דמשקע וכו' וישמעו הכהנים שבעזרה וניתו לפייס וכו' והא דלעיל פי' להיות נכונים להעלות אפר לתפוח וכו' אפשר דמשום הא והא הוה ובס' צ"ק כתב וז"ל לעיל פרש"י אליבא דס"ד שהיה מסלק ליה לכיור ועדיין לא הגיע זמן לפייס אבל השתא דמשני דמשקעי ליה מסתמא לא הוה משקעינן ליה עד שקידשו אותן המעלין אפר לתפוח נמי וכו' ע"ש וזה אינו כיון דהשתא אוקימנן דהאי קול שהיו שומעים הוא קול השיקוע א"כ אותן המעלין לאפר לא קידשו כי אם אחר השיקוע שהרי שם במתני' קתני ולא היו שומעים וכו' והיו אומרים הגיע עת קדוש וכו' אלמא עדיין לא נתעוררו ממקומן עד ששמעו קול השיקוע ואח"כ קתני מתני' ראוהו אחיו שירד וכו' מיהרו וקידשו וכו' אלמא לא קידשו כי אם אחר השיקוע ודוק:

תוס' ד"ה אי משקע ליה וכו' וא"ת לישני וכו' היינו בהעלותו ר"ל אע"ג דלרב חסדא היה הכיור למעלה ולא היה משוקע מ"מ סבר רב חסדא דבשעת ת"ה היה מורידו ואח"כ מעלהו ומקדש כדי להשמיע קולו בהעלאתה שידעו שהגיע זמן קידוש ואח"כ סמוך לע"ה היה משקעו שלא יפסל וק"ל:

בא"ד וי"ל היינו דקמשני דמשקע ליה בגילגלא והקול שנשמע וכו' כצ"ל ור"ל היינו דקמשני דמשקע ליה בגילגלא כלומר משקע ליה ואח"כ מעלהו בגילגלא וק"ל:

בא"ד ואיבעית אימא דמשקע בחומרתא שהיה בגילגלא אף השיקוע וכו' כצ"ל:

דף כב.

תוס' ד"ה ק"ו מכנו משמע שיש לו תוך וכו' פי' דאי אין לו תוך מאי קאמר ק"ו מכנו ומה כנו וכו' אינו מקדש וכו' דילמא הא דאינו מקדש משום דאין לו תוך וק"ל:

בא"ד ועשוי כמין תיבה וכו' והכיור יושב עליו פי' דק"ל כיון שיש לו תוך א"כ מאי פריך מה לכנו שאין עשוי לתוכו כיון שיש לו תוך והכיור יושב בתוכו א"כ עשוי לתוכו לכך כתבו ועשוי כמין תיבה פרוצה למעלה והכיור יושב עליו ואינו בתוכו וא"כ אינו עשוי לתוכו עוד כתבו ורבי פי' כעין יורה כפויה על פיה ונפתחו שוליה ר"ל לפ"ז אפי' שהיה הכיור בתוכו אפ"ה אינו עשוי לתוכו כיון שנפחתו שוליו ואינו מקבל דבר ודוק נ"ל:

ד"ה לרביעית וכו' פי' בקו' וכו' וקצת תימא וכו' עיין בס' הב"ז ובס' פנים מאירות ובס' צ"ק:

בא"**ד** דבימי ר"ל כבר בטלו וכו' עיין בס' פנים מאירות ובשו"ת שלו סי' ל"א ובס' צ"ק:

דף כב:

גמרא מאי קסברי אי קסברי אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ אמאי לא עבדי צבור בטומאה וכו' מהכא מוכח דלמ"ד אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ ס"ל דטומאת שרץ נדחית היא בצבור לפ"ז קשיא לי על הרמב"ם ז"ל שפסק כמ"ד אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ בריש פ"ז מהל' ק"פ ופסק דלא הותרה טומאה בצבור אלא דוקא טומאת מת בלבד שם בריש פ"ז ושם בפ"ד מהל' ביאת מקדש דין ט' וי"ל דמה שפסק הרמב"ם אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ הוא מדרבנן דגזרו ביה דילמא פשע ולא עביד טבילה אבל מדאורייתא מיחזא חזי כדבעי למימר שם בגמ' בפסחים בפ' האשה דף צ' ע"ב אליבא דרב וכן משמע מהכ"מ שם ואע"ג דמסקי שם בגמ' אליבא דרב דמדאורייתא נמי לא חזי הרמב"ם לא פסק כן ודוק וצריך להתיישב בדבר:

רש"**י** ד"ה טמא פסול אמתני' קאי וכו' לא ידענא מאי בא לאשמעינן ועוד דהו"ל למימר מתני' היא מאי אמתני' קאי ועוד הא דכתב וע"כ בקרבן יחיד קאמר וכו' למה הוצרך לומר כן ועוד מאי קאמר דאילו בקרבן צבור קרב בטומאה דילמא בקרבן צבור אבל איירי בטומאת שרץ ונ"ל דט"ס נפל בקביעות וצ"ל ל"ש אמתני' קאי ור"ל דזקני דרום באו לפרושי מתני' דסתמא קתני טמא פסול דמשמע בין טמא מת בין טמא שרץ וכיון דסתמא קתני ע"כ בקרבן יחיד קאמר דאילו בקרבן צבור קרב בטומאת מת ובאו זקני דרום וחילקו אף ביחיד בין טומאת מת לטומאת שרץ אע"ג דמתני' סתמא קתני ודוק:

תוס' ד"ה אי הכי וכו' אבל אי לאו מתוך וכו' מיירי בין בטמא מת בין בטמא שרץ וכו' והא דל"ק טמא שרץ לירצי בצבור מק"ו וכו' איכא למימר דאה"נ דמרצה דל"ק ליה אלא לזקני דרום דאמרי מתוך גבי טמא מת ולא אמרי גבי טמא שרץ משמע דטמא שרץ אינו מרצה בצבור ודוק:

בא"**ד** א"כ טמא שרץ נמי וכו' מק"ו מטמא מת דיחיד ואין להקשות מה לטומאת מת שכן אישתרי בטומאת צבור לאכול תאמר בשרץ דלא אישתרי בצבור לאכול דהאי דלא אכלי לאו משום חומרא דשרץ אלא משום דשוחטין וזורקין עליו כמ"ש לקמן בדיבור זה וכיון דאינו חומרא לא פרכינן אק"ו דחדא מחדא ודוק:

בא"**ד** וע"ק היכי יליף טמא שרץ דיחיד וכו' ודבר הלמד בבנין אב אינו חוזר ומלמד בק"ו וכו' יש לדקדק אמאי ל"ק להו נמי לפירושם דלעיל דטמא שרץ דצבור יליף בק"ו מטמא מת וחוזר טמא שרץ דיחיד ויליף בבנין אב מטמא שרץ דצבור והא דבר הלמד בק"ו אינו

חוזר ומלמד בבנין אב וי"ל דס"ל דאליבא דרב פפא איפשיטא בעיין דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בבנין אב וע"ש בפרש"י ודוק:

דף כג.

תוס' ד"ה לא למעוטי טומאת התהום וכו' ועוד יש לפרש וכו' אלא מהדרינן אטהורין דטומאה דחויה היא בצבור עיין בספר פנים מאירות וס' צ"ק מ"ש בזה:
ד"ה טומאת התהום דזיבה וכו' ונ"ל ברוך דבעינן וכו' ואם אמר לן לאחר שחיטה ראיתי בין השמשות וכו' כצ"ל:
בא"ד ולדידי א"ש דכיון דראה בצפרא מיד הוה ספק אולי יראה עוד ביום והוי כנודע הספק קודם שחיטה ר"ל כיון דנפתח מקורו קרוב להיות שיראה עוד ביום והוי כנודע הספק קודם שחיטה משא"כ בזב בשביעי שלו שכבר נסתם מקורו וספר ז' נקיים לא הוי כנודע הספק קודם שחיטה ודוק:
בא"ד ורבינו מתרץ וכו' מ"מ לעולם היה קרוי טמא שרץ בשעת עשיית הקרבן וכו' ויצא ידי פסחו ואע"ג דזב בשביעי שלו אחר שטבל אינו מטמא וקרוי טמא שרץ ואפ"ה לא יצא ידי פסחו י"ל דאירי שבשעה ששחטו עליו עדיין לא טבל וכל טומאת זב אית ליה ולכך כשראה לאחר שחיטה לא יצא ידי פסחו ודוק ודברי הב"ז כאן אין מבוררין לי ע"ש:
בא"ד וק' על פרושי משמעתין דמיירי בכהן המרצה וי"ל וכו' כצ"ל ור"ל בשלמא לפרש"י דמפרש כגון שראה בין השמשות של י"ג וכו' משכחת שפיר טומאת התהום דזיבה בכהן המרצה כגון שראה בין השמשות של י"ג ותכף ומיד טבל וא"כ שפיר הוי ספיקא ספק הוי מקצת ביום ומקצתה בלילה והוי זב ואע"פ שטבל טמא הוא עד שיספור ז' נקיים ואת"ל דהויא כולה בלילה ולא הוי זב מ"מ טמא הוא אע"פ שטבל כיון שעדיין לא העריב שמשו ספק דילמא הויא כולה ביום וגם הטבילה היתה ביום והוי טהור וא"כ משכחת שפיר גבי כהן טומאת התהום דזיבה אבל לפירושם דמפרשי דהיינו כגון ששחטו על זב בשביעי שלו ואח"כ ראה בשלמא בבעלים משכחת לה דשוחטין וזורקין על טמא שרץ אבל בכהן המרצה היכי משכחת לה טומאת התהום הא אינו יכול לעבוד בשביעי שלו אע"פ שטבל עד שיעריב שמשו דטבול יום שעבד חילל וא"כ אפי' לא יראה אח"כ עבודתו פסולה ודוק ודברי הב"ז גם בזה אינן מבוררין לי ע"ש:

דף כג:

גמרא אלימא טומאת שרץ היכא אישתרי ק"ל לפי מה שפירש ר"ת לעיל בד"ה א"ה טמא שרץ נמי שפירש דבמועדו אפי' בטומאה היינו בין במת בין בשרץ בין דפסח בין דתמיד ע"ש א"כ מאי פריך היכא אשתרי הא אשכחן דאישתרי אפי' בשרץ וע"ק מאי קאמר אלא טומאת מת ולאו כגון שנטמאו בעלים במת דילמא אם נטמאו בעלים במת לא מרצה והכא כגון שנטמא כהן במת דאשכחן דהותר בצבור וי"ל לפי מ"ש התוס' בד"ה לאו כגון שנטמאו בעלים במת דלהאי לישנא ס"ל דלית ליה למימר נושא עון טומאה אלא בכה"ג שהותרה בצבור דהיינו בטומאת בעלים דהותרה לאכול בטומאת הגוף לא קשיא דלא מצי לאוקמי דאשתרי בצבור בטומאת שרץ דשם לא מצי אכלי בטומאת הגוף כדאמרן לעיל וכן לא מצי לאוקמי כגון שנטמא כהן במת דהתם נמי לא יש אכילה בטומאת הגוף לכך לא מוקמינן אלא כגון שנטמאו בעלים במת דהתם אשכחן דהותר לאכול בצבור בטומאת הגוף ודוק אבל אכתי ק"ל לפי מאי דדייק עון קדשים ולא עון מקדישים מאי קאמר אילימא טומאת שרץ מי אשתרי בצבור הא לפי מה שפירש ר"ת אשתרי בצבור נמי טומאת שרץ כגון שהיו הכהנים או הסכינים טמאי שרץ לכן נ"ל ליישב דהא דלא מוקמי הכי כגון שנטמא כהן בשרץ או במת דהותר בקרבן צבור משום דמשמע ליה דברייתא דקתני שהותרה מכללה בצבור היינו הותרה בצבור בטומאת עצמן וטעמא דמשמע להו דקרא דלרצון להם קאי אצבור עצמן ולפ"ז לא אשכחן דהותר לצבור אלא טומאת מת לבד כדאיתא לעיל ודוק שוב ראיתי לתוס' בד"ה אי נימא טומאת שרץ שהקשו כעין קושיא זו ותירצו בדוחק ונ"ל הא דלא ניחא להו בהאי תירוצא משום דקשיא להו נמי קושיא אחריתי והוא כי משני לעולם בשרץ וכו' הא כיון דשוחטין וזורקין על ט"ש א"כ ריצוי ציץ ל"ל הא קרב בטהרה וכו' ונ"ל דקושיא זו הרגיש בה רש"י ז"ל ותירצה שכתב אי נימא טומאה שרץ וכו' או בבעלים ולמימרא דהאי דשוחט וזורק על ט"ש ציץ הוא דמרצה ר"ל הא דאמרן דשוחטין וזורקין על ט"ש לאו משום דיכולים לעשותו בטהרה אלא משום שהציץ הוא מרצה ודוק:

רש"י ד"ה הא אינו נושא וכו' הא כלומר הנה מצינו וכו' עיין בפרש"י בחומש בפסוק הא לכם זרע:

ד"ה אי נימא טומאת שרץ ונוקמא זקני דרום בכהן דאילו גוף דבעלים וכו' והא דפי' בלישנא קמא אי נימא טומאת שרץ ומיתוקמא בכהן או בבעלים וכו' משום דללישנא קמא ס"ל דמרצה ציץ נמי אמקדישין ולכך איכא לאוקמא נמי בבעלים ולמימר דהאי דשוחט וזורק על ט"ש משום דמרצה ציץ אבל להאי לישנא דס"ל דציץ אינו מרצה

אמקדישין ליכא לאוקמא בבעלים דהא שוחטין וזורקין על ט"ש ולכך ליכא לאוקמא אלא בכהן אבל בעלים לא בעי ציץ שהרי אינו נוגע בטומאה וכו' ודוק:

תוס' ד"ה הא אינו נושא וכו' וא"ת תיפוק ליה דלא משכחת וכו' ק"ל דאי לאו האי טעמא הוה מוקמינן קרא בעון שמאל דלית ביה מיעוטא אלא מהאי טעמא עון שהיה בו ודחיתיו לאפוקי יוה"כ דהכשרו בשמאל הוא כדאיתא במנחות דף כ"ה ועוד דאיצטריך להאי טעמא לאפוקי טומאת זב ומצורע דלא אשכחן בהו מיעוטא וי"ל דקושייתם היא לפי לישנא בתרא דס"ל עון קדשים ולא עון מקדישין ודוק:

בא"ד ואין לומר דבבמה לא קרינן וכו' דכיון דאסור בפנים אין זה קרוי הכשירו בכך ר"ל דכיון דלא משכחת היתר בפנים בחוץ למקומן אלא בבמה לא קרינן הכשירו בכך מה שאין כן בשמאל דהא דאשכחן ביה היתר אלא הוא בפנים ביוה"כ לא אמרינן ביה הותר מכללו אלא דהכשירו בכך וק"ל:

ד"ה ולאו כגון שנטמאו וכו' וי"ל דס"ל להאי לישנא דלית ליה למימר וכו' וק"ל מאי מיתרצי אהא דתנן בפסחים נטמא הדם והבשר קיים זורק הדם בשלמא האי דמייתי בכולי תלמודא דדם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה איכא למימר דהוא אליבא דלישנא בתרא אבל מתני' קאי ללישנא קמא וי"ל דללישנא קמא ס"ל דתנא דברייתא פליג אמתני' דפסחים ודוק:

ד"ה אי נימא טומאת שרץ וכו' וקשה מאי פריך היכא אישתראי לוקמה בכהן שנטמא בשרץ דמרצה בצבור מק"ו וכו' הא דלא מיתרצי דלא מצי לאוקמי הכי משום דאף דכהן מרצה בצבור מ"מ לא אכלי בטומאה ותנא מהדר למצוא דטומאה הותרה בצבור לאכול בטומאת הגוף כמ"ש לעיל משום דק"ל נמי קושיא אחריתי ועוד כי משני לעולם בשרץ וכו' ולכך מיתרצי תירוצא אחרינא דעולה לשניהם ודוק:

בא"ד וכי משני לעולם בשרץ וכו' אלא בטומאת כהן גרידא וכ"ש בטומאת מת וכו' אין להקשות מאי דוחקיה לאוקמיה בשרץ ובטומאת כהן לוקמיה במת ובטומאת כהן אבל בשרץ מודה לזקני דרום דאינו מרצה משום דק"ל הא דתקע להו ריש לקיש לדרומאי ומה במקום שנטמאו בעלים בשרץ שמשלחים קרבנותיהם כהן שנטמא בשרץ אינו מרצה מקום שנטמאו בעלים במת שאין משלחין קרבנותיהן כהן שנטמא במת אינו דין שאינו מרצה ולרמי בר חמא אין להשיב כמו שהשיבו זקני דרום דטמא מת משלח קרבנותיו דלרמי בר חמא אינו משלח לכך מוכרח לומר דטמא שרץ נמי מרצה מק"ו ולית ליה מכפרין כמתכפרין והשתא נסתר האי ק"ו דתקע להו ריש לקיש ומתני' דקתני טמא פסול מוקי לה בזב ומצורע שטומאה יוצאה מן הגוף ודוק:

רש"י ד"ה ולא לישיבה כיון דלא נבחרו הוו להו זרים וכו' זה הפירוש שלפנינו בפרש"י הוא כפי' התוס' אבל בס"א מוגה ולא לישיבה ומהכא נפיק לן אזהרה בסנהדרין באלו הן הנשרפין ועיכוב כדקתני לקמן העומדים שם לשרת וכו'. אי מה זר במיתה אף יושב במיתה וניגמר במה מצינו בזר שמיחל עבודה וחייב מיתה אף יושב שמחלל עבודה במיתה ב' כתובים וכו' דתרוייהו מחללי עבודה וכתיב בהו מיתה בסנהדרין וה"ה דהומ"ל דהוי זר ושלא רחוץ וכו' ב' כתובים הבאים כא' דהא מחוסר בגדים גופייהו לא כתיב בהו מיתה אלא משום דזר הוא וחדא מינייהו נקט ע"כ ובזה תבין דברי התוס' וכן כתב הב"ז ולפי הס"א ניחא הא דאיצטריך בברייתא למילף לעכב כדשנה עליו הכתוב דאי לפי' התוס' דלעמידה בחרתיו ולא לישיבה וכיון דלא נבחרו הו"ל זרים א"כ אמאי איצטריך שנה עליו הכתוב לעכב כיון דאיקרי זר מחלל עבודה ובזה נמי ניחא הא דיליף רב משרשייא בריש פירקין דזר דמחלל עבודה ק"ו מיושב ואי לפי' התוס' דיושב דמחלל עבודה הוא מדאיקרי זר א"כ היכי יליף זר מיושב הא איצטריך למילף זר מקרא אחרינא כדי למילף יושב מיניה אבל לפי' הס"א ניחא דהא דיושב דמחלל עבודה לאו מדאיקרי זר אלא גזירת הכתוב דשנה עליו לעכב ולכך שפיר יליף מיניה זר מק"ו ולפי' התוס' יש ליישב דלא פי' כן אלא לרב נחמן דקאמר בהאי לישנא לעמידה בחרתים ולא לישיבה דמשמע דכיון דלא נבחרו הו"ל זרים אבל הברייתא דלא תני בהאי לישנא מודים דהוה גזירת הכתוב משום דשנה עליו הכתוב לעכב ובזה ניחא מ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' ביאת מקדש דין י"ז וז"ל וכל העובד והוא יושב חילל ועבודתו פסולה ואינו לוקה מפני שאזהרה שלו מכלל עשה היא וכתב עליו הכ"מ פשוט הוא והקשה עליו בס' הב"ז דהא אמרינן הכא מכדי יושב כזר דמי ומיחל עבודה אי מה זר במיתה וכו' ומסיק דהו"ל ב' כתובים וכו' מבואר דלכל מילי יושב כזר דמי חוץ ממיתה וכו' הא לענין מלקות כזר חשיב ולוקה מאזהרת זר וכו' ע"ש ולפי מ"ש ניחא דכל האי סוגיא לרב נחמן היא אבל הברייתא ס"ל דהוי גזירת הכתוב דשנה עליו לעכב והרמב"ם פסק כברייתא והא דתניא אבל ערל אונן יושב אינן במיתה אלא באזהרה היינו באזהרה בעלמא ולא לקי כמו שפירש רש"י בפ' הנשרפין גבי ערל ואע"ג דהרמב"ם פסק בפ' ו' מהלכות ביאת מקדש דין ח' דלוקה מ"מ הא כדאיתיה והא כדאיתיה שהרי גבי אונן נמי פסק בפ' ב' דין ח' דאינו לוקה אע"ג דקתני הרי אלו באזהרה ודוק:

תוס' ד"ה אי מה זר במיתה וכו' אלא נחשבין כמו ישראל זרים לכך מחלל עבודה כזר ומשו"ה פריך גם במיתה ליהוי כזר ומשני וכו' כצ"ל:

בא"ד ומשני משום דהוי מחוסר בגדים ושלא רחוץ ידים ורגלים ב' כתובים הבאים כא' דבמחוסר בגדים כתיב ביה מיתה ולא ישאו עון ומתו ובשלא רחוץ ידים ורגלים נמי כתב ביה מיתה וכו' כצ"ל וכ"ה בד"ח ור"ל דבמחוסר בגדים כתיב ביה מיתה אע"ג דאין צריך דהא ילפינן מאין בגדיהם עליהם אין כהונתן עליהם והו"ל זרים וזר שעבד במיתה וכן גבי שלא רחוץ ידים ורגלים כתב נמי מיתה ואע"פ שאין צריך דהא ילפינן חקה חקה ג"ש ממחוסר בגדים דאיקרי זר כמ"ש התוס' לעיל דף י"ח בד"ה אתיא חקה חקה וזר שעבד במיתה וא"כ אמאי איצטריך למיכתב בהו מיתה הא כיון דמיקרי זרים ילפינן דבמיתה אלא למימרא דלא ילפינן מיתה מהא דקרייה רחמנא זר דלא קרייה רחמנא זר אלא לענין דמחלל עבודה ואין לומר דאכתי קשה אמאי איצטריך למיכתב רחמנא גבי שלא רחוץ ידים ורגלים תיתי מג"ש דחקה חקה ממחוסר בגדים ומדאיצטריך למיכתב גבי מחוסר בגדים מיתה אע"ג דלא איצטריך דהא איקרי זר ש"מ דלא ילפינן מיתה מהא דאיקרי זר וא"כ איצטריך ב' כתובים י"ל דאי לא כתב מיתה אלא גבי מחוסר בגדים לבד ה"א איפכא דהא דכתב רחמנא מיתה הוא לגלויי בעלמא דכל מקום דמיקרי זר הוא במיתה והוה ילפינן יושב במיתה אבל השתא דכתב נמי מיתה גבי שלא רחוץ ידים ורגלים ש"מ דלא ילפינן מיתה מהא דקרייה רחמנא זר דאי לאו הכי אמאי איצטריך למיכתב מיתה גבי שלא רחוץ ידים ורגלים הא איקרי זר מג"ש דחקה ודוק. וכתבו עוד וניחא השתא הלא זר הוה קרא שלישי וא"כ ליהוו ג' כתובים וכו' ולמאי דפרש"י א"ש דמיתה דמחוסר בגדים לא מייתרא אלא משום דאשכחן דזר הוי במיתה וכו' כצ"ל ור"ל דאנן בעינן לאשכוחי שנים דקריין רחמנא זר ואפ"ה כתב בהו מיתה למימרא דלא ילפינן מיתה מהא דקרייה רחמנא זר ואי לאו דאשכחן זר דהוי במיתה א"כ הא דכתב מיתה גבי מחוסר בגדים לא מייתרא דאיצטריך לגופיה דהא לא הוה ידעינן דבמיתה מדקרייה זר כיון דזר גופיה אכתי לא ידעינן דבמיתה ודוק ודברי הב"ז כאן ק' להולמם ונראה שנתכוין למה שפירש בס' פנים מאירות ע"ש והיא דרך רחוקה ואין להאריך בזה:

דף כד.

גמרא היכא דאין דעתו לחברה לא תיבעי לך דודאי חייצה וכו' משמע דאין פסול אלא מטעם חציצה הא אם ליתא כלל ועמד במקומו בגומא ועבד עבודתו כשרה דדרך שירות בכך והא דאיבעיא ליה לרבה פשיטא לי לסתמא דגמ' ולכך הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהלכות ביאת מקדש השמיט להאי בעיא והשיגו הראב"ד וע"ש בכ"מ ודוק:

תוס' ד"ה הואיל ורצפה מקדשת וכו' וא"ת מדחשיב ליה הכא חציצה וכו' וכן צ"ל וכו' ושמא חדא מינייהו רבה צריך למחוק האי תירוצא דאין לו ישוב כלל דכ"ש הוא דתקשי דרבה אדרבה וע"ש בסוגיא ודוק:

דף כד:

גמרא והרי קמיצה דלא כתב בה אלא כהונה ותנן קמץ בשמאל פסל אמר רבא או אצבע או כהונה ה"ה דה"מ לשנויי לעולם תרתי בעינן והא דתנן קמץ בשמאל פסל משום דאתיא מיד יד כדתניא ר"ש אומר כל מקום שנאמר יד אינו אלא ימין ורבא גופיה קאמר הכי לקמן יד יד לקמיצה וכו' ומהאי טעמא לא פריך לקמן לר"ש דאמרינן אליביה דכהונה בעיא אצבע והרי קמיצה דלא כתב בה אלא כהונה ותנן קמץ בשמאל פסל ולא פליג ר"ש כדפריך והרי זריקה וכו' אלא משום דאתיא מיד יד כמ"ש התוס' בפ"ק דמנחות דף י' ע"ב ע"ש אלא קושטא הוא דמשני ליה דלא בעינן לרבנן אלא או אצבע או כהונה דאי אמרת דתרתי בעינן וטעמא דקמיצה דאתיא מיד יד אכתי קשה והרי קבלה והרי זריקה דלא כתב בהו אלא כהונה ותנן קיבל בשמאל פסול זרק בשמאל פסול אלא ש"מ או אצבע או כהונה קאמר ודוק:

שם ואלא כהן ל"ל בכיהונן אע"ג דכבר ילפינן לעיל דף י"ז וי"ח דמחוסר בגדים שעבד חילל ואפילו בעבודה שאין זר חייב עליה מיתה ואפי' עבודה דלא מעכבא כפרה כדאיתא לעיל מ"מ קרא אגב אורחיה קמ"ל בכיהונו אע"ג דאין צריך ודוק:

רש"י ד"ה קבלה כתב בה כהונה דכתיב והקריבו בני אהרן הכהנים וכו' הא דלא מייתי קרא דכתיב ולקח הכהן מדם החטאת וכו' דמייתי רבה בב"ח משום דמשמע ליה דגמ' לא פריך לי' אלא מהאי קרא דוהקריבו בני אהרן הכהנים וגו' דפריך ליה אלא כהן ל"ל ואי מההוא קרא דולקח הכהן וגו' לא מצי למיפרך דהא לא כתיב ביה בני אהרן דתיהוי כהן יתירא כמו קרא דוהקריבו בני אהרן וגו' כפרש"י לקמן ודוק:

ד"ה אלא כהן ל"ל בקבלה הא כתיב בני אהרן אי לאו וכו' כצ"ל:

ד"ה לקידוש קומץ בכלי שרת שיהא בימין שיאחז הכלי וכו' משמע דקאי על הכלי שנותן בו הקומץ לקדשו שצריך שיאחזנו בימינו בשעה שמקדש בו הקומץ ואע"פ שהקומץ הוא נתון בימינו ואיך אפשר שיאחז הכלי ג"כ בימינו ונותן בו הקומץ מימינו איכא למימר שכהן אחר יאחז הכלי בימינו ובפ"ק דמנחות פרש"י שם לקידוש קומץ דכי מקדש לקומץ בכלי יתנהו בימינו לתוך הכלי והוא נכון:

תוס' ד"ה והרי זריקה וכו' הקשה הר"י וכו' משמע בהדיא דר"ש יליף שאר קרבנות מחטאת אין להקשות אמאי לא ק"ל קושיא זו לעיל כי פריך והרי קמיצה דלא כתב בה אלא כהונה ותנן קמץ בשמאל פסל דילמא הא דקמיצה פוסל בשמאל משום דילפינן מהיקשא דחטאת דמנחה נמי כתיב בההוא היקשא ולעולם בעינן תרתי דלק"מ דקמיצה לא מצי למילף מחטאת דקמיצה הוא במקום שחיטה ושחיטה גופא בחטאת אינה פוסלה בשמאל ודוק:

בא"ד ועופות לא אתו בהיקשא דזאת התורה וכו' יש מקשים דבפ"ק דמנחות דף ב' הוכיחו שם התוס' בד"ה כל המנחות דעופות נמי אתו מהיקשא ע"ש ונ"ל הא דכתב הכא ועופות לא אתו מהיקשא אין הכונה אלא על המליקה לבד משום דמליקה במקום שחיטה ושחיטה גופא בחטאת אינה פוסלת בשמאל כמ"ש לעיל גבי קמיצה אבל לשאר מילי אתו שפיר עופות נמי מהיקשא כמ"ש התוס' בריש מנחות ודוק:

בא"ד וי"ל דעדיפא משני פליג בברייתא ר"ל דה"ה דה"מ לשינויי דיליף מהיקשא אלא דקושטא משני דפליג בברייתא והמקשה אע"ג דידע להיקשא אפ"ה פריך ליה לידע אי איכא שנוייא אחרינא ולכך משני ליה פליג בברייתא ודוק:

בא"ד וצריך לתרץ דהאי תנא סבר לה כוותיה בחדא ר"ל דההיא תנא דוזאת התורה דמפיק ימין מחטאת סבר לה (כב"ש) [לוח הטעיות חק נתן: כר"ש] דכהונה בעיא אצבע אבל ר"ש לא ס"ל כוותיה דמכשיר זריקה בשמאל בשאר קרבנות והוא כמו תירוץ השני של ר"ת לגי' זרק אלא דלא ניחא להו בההיא גי' דאינה משנה בשום מקום ודוק ובס' הב"ז פי' בע"א ע"ש וקשה ליישבו:

בא"ד וי"ל דמליקה וכו' אבל מהיקשא וכו' מכאן קשה על מ"ש לעיל דהא כתבו דגם בהזאה לא ילפי' מהיקש עופות מחטאת בהמה ואי לא מסתפינא אמינא דט"ס נפל וצריך למחוק מתיבת אבל מהיקשא וכו' עד תיבת כמשפט והא דיליף התם מיעשה עולה כמשפט ולא יליף מהיקשא כיון דבהזאה מיירי כבר כתבו התוס' בריש פ"ק דמנחות דאיצטריך אליבא דר"א דפ' התודה דלית ליה היקשא דזאת התורה וצ"ע:

בא"ד וצ"ע אי מצי לפרש הכי ותנן זרק בשמאל פסל דפ' כל הפסולים תנן קבל בימין וכו' כצ"ל והאי צ"ע קאי אדלקמיה ולא אדעיל ודוק ובס' הב"ז פי' דאדלעיל קאי והמעיין יבחר:

דף כה.

גמרא ולמ"ד לר"ש נמי בעי קידוש קומץ וכו' אע"ג דמאן דבעי קידוש קומץ היינו רב נחמן בפ' הקומץ רבה דף כ"ו ואיהו פליג אדרבי יהודה בריה דר' חייא דאמר בא לעובדה ביד וכו' דלר' יהודה בריה דר' חייא לא בעי קידוש קומץ לר"ש מדאקשה לחטאת ש"מ דלא בעי קידוש כלי ובלבד שיעבדנו בימין וכפרש"י שם וא"כ מאי פריך ליה מדר' יהודה בריה דר' חייא נפקא הא רב נחמן לית ליה האי היקשא דהא ס"ל דבעי קידוש קומץ בכלי כבר תירצו התוס' בפ"ק דמנחות דף י' ע"ב בד"ה בשמאל אכשורי וז"ל וי"ל דהוא מפרש בא לעובדה ביד בקמיצה גופא וכו' או בהעלאה ביד להקטיר לאחר שנתקדש בכלי עכ"ל וא"כ לפ"ז נוכל לומר דגם ר' ינאי יסבור האי היקשא דר' יהודה בריה דר"ח ואע"ג דמכשיר אפי' בהמינו וכ"ש בשמאל מ"מ מפרש בא לעובדה ביד בקמיצה גופה לבד וכן פרש"י שם בפ"ק דמנחות דהאי אמוראי דפליגי אליבא דר"ש הם ר' ינאי ורב נחמן וא"כ גם ר' ינאי נפקא ליה קמיצה בימין מהאי היקשא דר' יהודה וכו' ומעתה ק"ל על התוס' שם בפ' הקומץ רבה דף כ"ו ד"ה ורבי ינאי שכתבו ור' ינאי דלית ליה דר' יהודה בריה דר"ח נפקא ליה קמיצה בימין בג"ש דיד יד הא לפי מ"ש בפ"ק שפיר אית ליה וצ"ע:

תוס' ד"ה גורעין וכו' לא שייך למיפרך סכינא חריפא אפסקא קראי אלא כשמחבר תיבה אחת כי ההיא דיש נוחלין דבריהם מבוארים יותר בפרק הוציאו לו דף מ"ח וז"ל לא שייך למיפרך סכינא חריפא דמפסקא לקראי כדפריך בפ' יש נוחלין דהתם נסיב וי"ו דנחלתו ולמ"ד דלשארו ועושה תיבה בפני עצמה וקשה דהתם בפ' יש נוחלין דף קי"א ע"ב לא פריך סכינא חריפא אפסקא קראי אלא לאביי דתריץ הכי ונתתם את נחלתו לקרוב אליו שארו וירש אותה שמסרס התיבות לעשות שארו המוקדם מאוחר והקרוב אליו שהוא מאוחר עושה מוקדם אבל לרבא דתריץ הכי ונתתם את נחלת שארו לו דגורעין ומוספין ודורשין לא פרכינן סכינא חריפא וכו' כיון דליכא אלא שינוי אותיות כפי' רשב"ם שם ע"ש וי"ל דאיתא התם והאי תנא מייתי לה מהכא דתניא וירש אותה מלמד שהבעל יורש את אשתו דברי ר"ע ר' ישמעאל אומר אינו צריך הרי הוא אומר וכל בת יורשת וכו' ופי' שם רשב"ם דר' ישמעאל לית ליה גורעין ומוסיפין ודורשין ע"ש והשתא תוס' הכא ק"ל דהכא משמע דלכ"ע גורעין ומוסיפין ודורשין דליכא מאן דפליג אהאי דרשא והתם מוכח דאיכא מאן דפליג אף דליכא אלא שינוי אותיות וטעמא משום דבהא נמי אמרינן סכינא חריפא וכו' ותירצו היינו כשמחבר תיבה אחת כי ההיא דיש נוחלין משא"כ הכא ודוק ושוב ראיתי שם בפ' הוציאו לו בס' חידושי הלכות שהגיה שם דהתם נמי

נסיב וי"ו דנחלתו וכו' ר"ל דמייתו ראיה מהתם דהיכא דליכא אלא שינוי אותיות ועושה מהם תיבה לא פרכינן סכינא חריפא ולפ"ז צריך להגיה נמי בתוס' הכא וכצ"ל לא שייך למיפרך סכינא חריפא אפסקא קראי כשמחבר תיבה אחת וכו' ונמחק תיבת אלא אבל דוחק הוא להגיה דבריהם בשני מקומות:

דף כה:

גמרא אמר רבא תניא שה תמים וכו' ת"ל יהיה כל הוייתו כשעת שחיטה איתיביה וכו' כצ"ל נ"ל דאי גרסינן לא יהיו אלא תם ובן שנה כמ"ש בספרים שלפנינו א"כ היכי קאמר ליה תרגומא אבן שנה ודוק:

רש"י ד"ה עד שלא הגיע דם וכו' וכשהגיע דם לאויר דופנותיו עד שלא נפחתו שוליו לא מיבעיא ליה דמשנכנס לתוכן הוי קבלה עכ"ל טעמא הוא דלא בעינן הגעה לשולי הכלי אלא משנכנס לתוכו בתוך אוירו הוי קבלה דאל"כ א"כ כשמתמלא הכלי מדם קבלה איך יכולין להזות ממנו הא איכא דם שקיבל באחרונה שלא הגיע לשולי הכלי אלא ש"מ דלא בעיא הגעה לשולי הכלי אבל ליכא למימר דטעמא הוא משום דחשבינן מיד כשהגיע לאויר דופנותיו הוי כמו שהגיע לשוליו דאל"כ נמצא כשיורד לשולי הכלי מן האויר הוא בא וא"כ אינו מקבל מן הפר והתורה אמרה דם מהפר יקבלנו כמו שפרש"י לקמן גבי ופשט ליה מזרק דלא אמרינן האי סברא אלא באויר לנוח ודוק ובזה נסתלק מה שהקשה בס' פנים מאירות ע"ש:

דף כו.

גמרא פירכסה ויצאה לחוץ וחזרה פסולה הרמב"ם ז"ל בפ' א' מהל' פסולי המוקדשין כתב וז"ל פירכסה הבהמה ויצתה לחוץ אחר קבלת דמה כשרה שאפי' יצאו האימורין והבשר קודם זריקה בקדשים קלים הזבח כשר כמו שיתבאר וכתב עליו הכ"מ וז"ל ומ"ש כמו שיתבאר הוא בס"פ זה ושם מבואר שאין הזריקה מועלת ליוצא אלא לשרפו אבל לא לאכלו ומשמע דה"ה הכא עכ"ל ותמהני עליו איך כתב זה שהרי הוא עצמו כתב שם שלא כתב רבינו והזריקה מועלת ליוצא לשרפו וכו' אלא על יוצא חוץ למחיצתו והסכים לפי' הראב"ד ע"ש וא"כ איך כתב כאן דה"ה הכא דהכא לא איירי ביצא חוץ למחיצתו ודוק:

רש"י ד"ה פירכסה לאתר שחיטה וכו' והאי וחזרה לאו דוקא וכו' וא"ת ודילמא דוקא הוא ומשום קבלה וי"ל דמשמע ליה דאיירי לאחר קבלה מדדייק גמ' מסיפא ש"מ בשר

קדשים וכו' ודחי דילמא באליה וכו' ואי איירי קודם קבלה מאי דייק ואמאי איצטריך למדחי דילמא באליה וכו' הא שפיר קתני יצתה לחוץ וחזרה פסולה משום דם שיצא אלא ש"מ דאיירי לאחר קבלה ודוק:

תוס' ד"ה חתך ואח"כ שחט וכו' היינו לכתחלה עיין בס' לחם משנה בפרק א' מהלכות פסולי המוקדשין:

ד"ה ש"מ דם המובלע וכו' פי' ונפקא מינה שחייבין כרת וכו' וא"א לומר כן וכו' עיין בס' פנים מאירות:

ד"ה דילמא באליה וכו' וליכא לפרושי הכא דחזרה לאחר זריקה דדומיא דלעיל בכשרה הוי דמיירי בחזרה קודם קבלה הא דמשמע להו דרישא איירי קודם קבלה משום דקתני וחזרה דאי לאחר קבלה ל"ל וחזרה ולא ניחא להו כפרש"י דהאי וחזרה לאו דוקא דא"כ הוי סיפא דומיא דרישא דאיירי בחזרה קודם קבלה וקשה לפ"ז א"כ מאי דייק גמ' ש"מ בשר ק"ק וכו' והוצרך לדחוק דילמא באליה וכו' הא שפיר קתני סיפא פסולה משום דם שיצא וי"ל אע"ג דקאמרי דסיפא דומיא דרישא לאו דומיא ממש דרישא איירי קודם קבלה מדקתני וחזרה וסיפא איירי קודם זריקה דאי איירי קודם קבלה פשיטא דפסולה ומאי קמ"ל אבל אי איירי לאחר קבלה קמ"ל דבשר ק"ק שיצא לפני זריקה פסול או קמ"ל דאימורין שיצאו פסולין ודוק:

בא"ד וי"ל וכו' אבל מ"מ נפסל ביוצא לכ"ע וכו' אבל הרמב"ם ז"ל בפ"א מהל' פסולי המוקדשין דין ל"ב פסק אע"פ שנזרק הדם והבשר בחוץ הזבח כשר וכו' וכן אמורי ק"ק שיצאו לפני זריקת דמים ונזרק הדם והם בחוץ לא נפסל הזבח וכו' א"כ מפרש הא דקאמר הכא פסולה בחזרה לאחר זריקה וכו' אליעזר דפסיל ביוצא ואע"ג דהרמב"ם מפרש דרישא בקודם קבלה ומש"ה קתני וחזרה כמ"ש הכ"מ שם מ"מ ס"ל דלא דמיא סיפא לרישא דרישא איירי קודם קבלה וסיפא איירי לאחר זריקה דהא גם לדעת התוס' לא דמו ממש כמ"ש ודוק:

דף כו:

תוס' ד"ה אמר שמואל וכו' ומיהו מצינו למימר דבעי' נמי שיהא המחשבה במקום משולש ר"ל דהיינו כמו חטאת חיצונה שדמה ניתן במקום משולש וחישב עליה ליתן דמה בחוץ שהוא ג"כ מקום משולש בשעת היתר הבמות משא"כ בניתנין בחוץ אע"ג שהוא מקום משולש מ"מ כשחישב ליתנן בפנים אינו מקום משולש וכן בניתנין בפנים

אינו מקום משולש אע"ג שחישב ליתנן בחוץ שהוא מקום משולש אפ"ה אין המחשבה פוסלת בה כיון דעיקר מתן דמה אינו במקום משולש ודוק:

בא"ד תדע דאי לאו הכי לפי מאי דפרישית שלא במקומו לאו כמקומו דמי וכו' כצ"ל נ"ל ר"ל לפי מאי דמפרשי דשמואל לא קאי אלא אנתנין למעלה שנתנן למטה ולמטה שנתנן למעלה אבל אשאר לאו כמקומו דמי ומביאין ראיה משילהי פ' כל הפסולים מדפריך וליפלוג ר"י בניתנין בפנים בחוץ ובחוץ בפנים א"כ כי משני קסבר ר"י בעי' מקום משולש מאי משני מבפנים אחוץ אלא מוכרח לומר דבעינן נמי שיהא המחשבה במקום משולש וכתבו עוד מיהו ר"י אית ליה כמקומו דמי ור' יוחנן וכו' ר"ל מיהו לפרש"י דמפרש דלא פריך אלא מהנתנים בחוץ שחישב ליתנן בפנים אבל מהניתנים בפנים שחישב ליתנן בחוץ לא פריך משום דס"ל דר"י

אית ליה כמקומו דמי אף בניתנין בפנים שחישב ליתן בחוץ ודוק נ"ל:

בא"ד והתם לא פריך אלא מניתנין בחוץ וכו' כדפרש"י משום דנפסל בשעה שהובא להיכל קשה דבסוף פ' כל הזבחים שנתערבו דף פ"ב פליגי במתני' ר"א ור"ש ר' אלעזר סבר נכנס לכפר אע"פ שלא כיפר פסול ור"ש סבר עד שיכפר ותנן התם ר' יהודה אומר אם הכניס שוגג כשר ושם בדף פ"ג דייק גמ' הא מזיד פסול ובעי אי כשכיפר או כשלא כיפר ופשיט כשכיפר כר"ש וא"כ איך כתבו פעם ושתים ושלש דלר' יהודה נפסל בשעה שהובא להיכל ורש"י שם בפ"ג דף ל"ו לא כתב כן אלא הכי כתב דהתם ודאי אי הוה יהיב חטאת חיצונה בפנים מיפסלא דכתיב וכו' משמע דלא מיפסלא אלא בכיפר ונראה שדבריהם הכא שלא בדקדוק ודוק נ"ל:

בא"ד אבל לא מצי למימר כמקומו דמי על בחוץ שנתנו לפנים וכו' אבל הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהל' פסולי המוקדשין דין י' פי' הא דקאמר כמקומו דמי קאי נמי על בחוץ שנתנו בפנים ע"ש וקשה איך אפשר לפרש כן הא נפסל כשנכנס לפנים לכפר וע"ש מה שפסק בדין ט"ו ובדין ט"ז וצ"ע ואפשר דס"ל אע"ג דנפסל הדם כשכיפר בפנים מ"מ בעלים נתכפרו ודוק:

ד"ה ואי שלא במקומו וכו' תימא דלקמן וכו' עיין בס' צ"ק מ"ש בכל זה הדיבור ע"ש:

ד"ה הכא במאי עסקינן וכו' תימא וכו' וי"ל וכו' ואי יהביה במקומו כ"ע מודו דהוי דיחוי וכו' וקשה לפ"ז א"כ מאי פריך וליהוי דחוי דתנן וכו' קיבלו אין זרקו לא מ"ט לאו משום דהוי דיחוי דילמא התם משום דזרקו במקומו לכך הוי דיחוי אבל הכא שזרקו שלא במקומו אע"ג דהוי כמקומו לענין כפרה מ"מ לענין דחוי לא הוי כמקומו כמ"ש התוס' וע"ק איך ס"ד דמקשה דטעמא הוא משום דהוי דחוי דהא קתני וכולן שקבלו דקאי לכל

הפסולים ואי טעמא הוא משום דהוי דחוי הא לא הוי דחוי אלא דוקא טמא כמ"ש התוס' וע"ק לפי המסקנא דהא דקתני וכולן שקיבלו דה"ה זרקו דאם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל והא איכא באלו הפסולים טמא ואי יהביה במקומו כ"ע מודו דהוי דחוי ולא יחזור כשר ויקבל כמ"ש התוס' מיהו לזה י"ל דלפי המסקנא הא דקתני וכולן שקיבלו וכו' קאי אכל פסולים חוץ מטמא א"נ י"ל כיון שקבלו במחשבת פסול אע"ג דמחשבת פסול אינה מועלת מ"מ הויא כמו שלא במקומו ובזה מתורצת ג"כ קושיא ראשונה ודוק ולקושיא שנית י"ל דה"מ למימר וליטעמיך ודוק נ"ל:

דף כז.

גמרא א"ה איפסולי נמי לא ליפסול פי' בשלמא אי אמרת שלא במקומו לאו כמקומו משום הכי פסול דהוה כמו חוץ למקומו ולא הוה פיגול משום דלא הוה כמקומו אבל השתא דאמרת דהוי כמקומו ואפילו הכי לא הוה פיגול משום דלא הויא זריקה לענין מחשבה כיון דלא שריא בשר באכילה א"כ איפסולי נמי לא לפסול ודוק:

שם אמר רנב"י מידי דהוה אמחשבת הינוח ואליבא דר' יהודה כצ"ל כנראה מפרש"י אבל מדברי הכ"מ בפט"ז מהל' פסולי המוקדשין דין ו' נראה דלא הוה גריס בגמ' ואליבא דר' יהודה ואינו אלא מפרש"י ע"ש ועיין בס' ברה"ז:

שם ר"ל אמר לעולם פסול ממש וכו' כאן שנתן באמירה תנן חישב וכו' עד מידי דהוה אמחשבת הינוח וכו' הקשה בס' פנים מאירות וז"ל תמיה לי טובא דאליבא דר"ל דמוקי למתני' באמירה ושלא במקומו כמקומו דמי היה לו להקשות ממתניתין גופה דקתני פסול ואין בו כרת ואי שלא במקומו כמקומו דמי ומיירי שנתן באמירה כרת נמי לחייב אלא ע"כ דזריקה דשריא בשר באכילה וכו' ומאי אולמיה להקשות מברייתא יותר ממתני' גופא בשלמא לשמואל דמוקי ליה בשתיקה וכו' ע"ש באורך ונ"ל דאה"נ דה"מ להקשות ליה ממתני' גופה אלא איידי דמקשה לשמואל מברייתא דלא מצי לאקשויי ליה ממתני' גופא כמ"ש הרב הנז' לכך מקשה נמי לר"ל מברייתא ודוק:

תוס' ד"ה ואי שלא במקומו וכו' תימא ואי לאו כמקומו דמי לאלתר אמאי כשר ר"ל דק"ל כיון דהאי מתני' מוקמינן לה אליבא דר' יהודה דאית ליה לקמן בפ' כל הפסולים דף ל"ו גבי חישב להניח דמו למחר מחשבה כמעשה כדתניא אמר להם ר"י אי אתם מודים שאם הניחו למחר שהוא פסול אף חישב להניח למחר פסול א"כ אף כיון דשלא במקומו לאו כמקומו דמי ופסול לגמרי א"כ אף כשיחשוב ליתנו שלא במקומו ליהוי פסול דמחשבה הוי כמעשה ודוק ודברי ס' ברה"ז כאן אינם מבוררין לי ע"ש:

ד"ה יצא זה וכו' וי"ל דהא דמיתסר באכילה לאו מחמת גריעות ההקטרה וכו' וכצ"ל והשאר נמחק נ"ל והוא תירוץ לקושיא שנית ור"ל כיון דהא דמיתסר שיריים אינו מחמת גריעות ההקטרה אלא מחמת השיריים שחסרו ולכך מהניא הקטרה למיקבעינהו בפיגול ולא מימעטו מאם האכל יאכל מי שפיגולו גרם לו יצא זה שאין פיגולו גרם לו דהתם אפי' לא הויא מחשבת פיגול לא הויא זריקה מעלייתא דהא לא שרייא בשר באכילה דזריקה גרועה היא שלא היתה במקומו משא"כ גבי הקטרת קומץ דהויא הקטרה מעלייתא ולא איתסרו שיריים אלא מחמת שיחסרו ואין לומר דלפ"ז נמי מיתרצא קושיא ראשונה דאיצטריך לא יחשב דאי לאו לא יחשב לא הייתי ממעט אלא היכא דאי לא הוי מחשבה לא הוי זריקה מעלייא אבל היכא דאי לא הוי מחשבה הוי זריקה מעליא אף דהוה מיתסר מחמת דבר אחר כיון דאינו תלוי בזריקה שפיר קובע בפגול בזריקה לכך איצטריך לא יחשב למעט נמי זה שאינו קובע זה אינו דא"כ הדרא קושיא שנית לדוכתא דהיכי מיקבע פגול בהקטרת קומץ כיון דגם זה ממעט מלא יחשב ודוק:

בא"ד וי"ל דמי שפגולו גרם לו משמע באותה עבודה עצמה וכו' זה תירוץ לקושיא ראשונה ואין להקשות לפ"ז דאתא קרא דלא יחשב דאפי' אי לא הוה מחשבה הויא זריקה מעליא מ"מ כיון דנפסל תחלה לא קבע פגול בזריקה א"כ בשיריים שחסרו נמי נימא הכי כיון דנפסלו תחלה לא יקבע פגול בזריקה דלא אמרינן דאף אם נפסל תחלה לא יקבע פגול בזריקה אלא אם נפסל באחד מארבע עבודות אבל גבי שיריים דהפיסול הוא אינו אלא מחמת שחסרו שיריים ולא מחמת פיסול

דהקטרה או דשאר עבודה מהניא להו הקטרה לקבוע בפגול ודוק:

בא"ד א"נ אימא ה"מ כי נפסל תחלה וכו' וקשה לר"י דאזיל בתר מחשבה שקדמה כדתנן בפרקין הס"ד ור"ל דר"י ס"ל לקמן במתני' דף כ"ט ע"ב דאזלינן בתר מחשבה שקדמה ואם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פגול וחייבין עליו כרת וא"כ אין עולה לו תירוץ זה וצ"ל כתירוץ הא' וק"ל:

ד"ה לאלתר כשר במסקנא אתיא וכו' כצ"ל והוא שייך לעיל בברייתא:

בא"ד דאי לאו הכי ליפלוג בניתנין למעלה למטה פסול בשר באכילה וכו' ר"ל דשם בפרק כל הפסולים דף ל"ו פריך וליפלוג ר"י בניתנין למעלה למטה ומשני ר"י לטעמיה דסבר שלא במקומו כמקומו ואי אמרי' דעביד ר"י מחשבה כמעשה אפי' היכא דבמעשה הבעלים מתכפרים ואינו פסול גמור א"כ אכתי הקושיא במקומה עומדת לפלוג בניתנין למעלה למטה דלפסול בשר באכילה כמו במעשה דהא לחכמים כשר אף הבשר אלא ע"כ דכשר גמור ס"ל ר"י במחשבה וק"ל:

דף כז:

גמרא הכל מודים וכו' שר"י אומר לא יאספנו ור"ש אומר יאספנו עיין בס' ברה"ז:
שם לא נחלקו אלא בניתנין לפנים שנתנן בחוץ בחוץ שנתנן בפנים שר"י אומר יאספנו וכו' קשה איך אפשר לומר יאספנו בניתנין בחוץ שנתנן בפנים והא כבר נפסלו בביאתן להיכל מכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' כמ"ש התוס' לעיל דף כ"ו ע"ב ד"ה אמר שמואל ואפי' למ"ד עד שיכפר ה"נ כבר כיפר וצ"ע ושוב ראיתי בס' פנים מאירות וס' צ"ק שנתעוררו בקושיא זו והניחו בצ"ע:
רש"י ד"ה תנינא וכו' ולא פליג ר"י ואי לאו דקלטיה וכו' כצ"ל ועיין בספר פנים מאירות וס' צ"ק:
תוס' ד"ה לאו משום דקלטיה וכו' ונראה לפרש וכו' ומיהו קשה דא"כ בתר דשני כמקומו דמי מאי קפריך התם וכו' וה"ה דה"מ לאקשויי מהא דחשיב להניח דמו למחר דפסיל ר' יהודה התם משום דמחשבה כמעשה ואמאי כיון דאינו פסול אלא מטעם לן ובלן אם עלו לא ירדו וכן קשה מהא ברייתא דקתני חישב ליתן וכו' למחר פסול ואמאי פסול כיון דאם עלו לא ירדו לא הויא מחשבה כמעשה אלא איידי דמקשו לפרש"י מאותה סוגיא מקשו נמי להאי פירושא מאותה סוגיא ודוק:

דף כח.

גמרא השוחט את הזבח וכו' או מקצת אימוריו בחוץ וכו' תימא אמאי לא תני או כזית מאימוריו כמו דתני גבי אכילה דהא כמו אין אכילה פחות מכזית (אה"נ) [לוח הטעיות חק נתן: דה"נ] אין הקטרה פחות מכזית כדתנן לקמן בפ' ג' דף ל"ה וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בפי"ד מהל' פסולי המוקדשין דין י' וכן תנן בשילהי פ"ק דמנחות דף י"א ע"ב:
תוס' ד"ה תנינא אלו שעורותיהן כבשרן הקשה הר"י וכו' שבלשון יחיד וכו' וע"ק וכו' לפי מה שפרש"י שם בפ' העור והרוטב דף קכ"ב ע"ב לק"מ שפי' שם שבלשון יחיד אני שונה אותה משנה ולא בלשון סתם משנה שאני אומר אליעזר בן יהודה אמרה כדתניא וכו' להביא עור בית הבשת וכו' אבל ת"ק לא קרי בשר אלא עור שתחת האליה לחודיה עכ"ל מוכח מדבריו דעור האליה דקתני סתמא ברישא דברייתא הוא מוסכם לכ"ע ולא אמר בלשון יחיד שונה אותה אלא מה שלא הוזכר ברישא דברייתא בסתמא אבל התוס' דמקשו הכא אזלי לשיטתייהו שפירשו שם בפ' אלו טריפות דף נ"ה ע"ב דהא דקאמר בלשון יחיד אני שונה אותה שבמשנה עצמה היה שונה דברי ר"ש ע"ש דהשתא מקשי שפיר דכולהו נשנו במשנה בלשון יחיד ומהתימא מהרמב"ם ז"ל בפ"א מהל' שאר אבות

הטומאות דין ט' שכתב שעור בית הבשת ועור השליל ועור שתחת האליה שהן כבשר והשמיט לעור הראש של עגל הרך ועור הפרסות אי מפרש כפי' התוס' א"כ בכולהו הו"ל לפסוק דלא הוו כבשר ואי מפרש כפרש"י לא הו"ל למכתב אלא עור שתחת האליה לחודיה ונראה דס"ל להרמב"ם דלא קאמר בלשון יחיד אני שונה אותה אלא דוקא על עור הראש של עגל הרך כדאיתא בפ' העור והרוטב ועל עור הפרסות כדאיתא בפ' אלו טריפות דעלייהו קבעו מיניה אבל בשאר דלא אשכחן דקאמר עלייהו בלשון יחיד אני שונה אותה הוו כבשר לכ"ע ודוק אבל אכתי ק"ל שבפי"ד מהלכות פסולי המוקדשין דין ז' לא כתב דהוי כבשר אלא דוקא עור האליה ואמאי לא כתב נמי לעור השליל ועור בית הבשת כמ"ש בהל' שאר אבות הטומאות ואפשר לומר כיון דלא קתני מתני' גבי קדשים אלא עור האליה דוקא ולא קתני עור השליל ועור בית הבשת ש"מ דוקא עור האליה הוא דהוי כבשר אבל עור השליל ועור בית הבשת אע"ג דהוו בשר גבי טומאה משום דרכיך גבי קדשים לא חשבינן ליה כבשר משום דכתיב למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלים כדאמר רב חסדא ואע"ג דרב חסדא קאמר זה על עור האליה ואפ"ה קתני מתניתין דהוי בשר אפשר דעור האליה הוא חשוב יותר מהנך ולכך תני מתני' לאשמעינן דחשוב הוא ודוק:

דף כח:

גמרא ומיעט רחמנא גבי נותר ואוכליו עונו ישא למעוטי חוץ למקומו ק"ל לפ"ז אמאי איצטריך גבי חוץ לזמנו ממנו למעט חוץ למקומו וי"ל דאי לא כתיב מיעוטא דממנו גבי חוץ לזמנו ה"א דהאי שלישי דפ' קדושים איירי נמי בחוץ לזמנו ולא הוה מוקמינן ליה באם א"ע וכו' והא דשנה כאן בפ' קדושים חוץ לזמנו אע"ג דכבר נכתב בפ' צו כדי למעטו מכרת ואוכליו עונו ישא דוקא נותר דכתיב ביה כרת כדילפינן לקמן ג"ש קדש קדש דאיירי בנותר ולא חוץ לזמנו והוה מוקמינן ג"ש דעון עון מטומאה דבלאו הוא ולא בכרת אבל השתא דכתב ממנו למעוטי חוץ למקומו מכרת משמע דחוץ לזמנו בכרת דילפינן עון עון מנותר וא"ת א"כ כיון דכתיב ממנו אמאי איצטריך ואוכליו וי"ל משום דבהאי קרא כתיבי נותר וחוץ למקומו וכתב כרת גבי נותר אגב כתב נמי מיעוטא דלא תיטעי אע"ג דלא צריך ודוק:

שם אדרבא חוץ למקומו וכו' דמי ליה במקדש לפי פרש"י דאיצטריך דמי ליה כדי דלא תילף ג"ש מטומאה המ"ל אדרבא חוץ למקומו דמי ליה דחוץ למחיצה דמי לחוץ

לזמן כפרש"י לעיל משא"כ בטומאה דלא דמי לחוץ לזמנו כלל אלא דעדיפא קאמר דדמי ליה במקדש וק"ל:

תוס' ד"ה מסתברא וכו' ושניהם טהורים ושניהם בקרב ולא במקריב משא"כ וכו' כצ"ל נ"ל:

בא"ד וא"ת טומאת בשר תיהוי בכרת בג"ש דעון עון קשה מאי מקשו הא כבר כתבו דכשקיבלו ג"ש זו קיבלו המקומות למילף הני קראי זה מזה ועון דטומאה לא כתיב בהני קראי וי"ל כיון דהני קראי דפ' צו כתיב גבייהו טומאת בשר אע"ג דלא כתיב גבייהו הכא עון מ"מ מצי יליף עון עון מנותר כיון דקיבלו דהני קראי ילפינן זה מזה דכשקיבלו למילף עון עון בג"ש קיבלו סתם ואע"ג דעון לא נזכר בהני קראי מ"מ ילפי הני קראי זה מזה בג"ש דעון עון היכא דאשכחן עון כתיב בהו אע"פ שלא נזכר הכא ודוק:

דף כט.

גמרא א"ל רב פפא לאביי לדידך שלישי דפ' קדושים מאי דרשת ביה וכו' כ"ה בדפוס ישן ולכאורה נראה דה"פ בשלמא לרבא דיליף נמי לחוץ למקומו מקרא אריכא דפ' צו דחוץ למקומו יליף ליה מפגול א"כ קרא דפ' קדושים איירי בחוץ לזמנו ושפיר כתיב ביה שלישי דהיינו דמחשב לאכול ביום השלישי אלא לדידך דאוקמת לקרא אריכא כוליה לחוץ לזמנו וקרא זוטי דפ' קדושים לחוץ למקומו באא"ע וכו' אמאי אפקיה רחמנא לחוץ למקומו בלשון שלישי אבל גירסא זו אינה מתיישבת דא"כ כי משני שיהא משולש וכו' אמאי הדר פריך ליה תיפוק ליה מקרא קמא וכו' דמדאפקיה רחמנא בלשון שלישי הא לאביי קרא קמא לא איירי בחוץ למקומו לכך נראה דהגירסא היא כמו שהיא בדפוס חדש א"ל רב פפא לרבא לדידך וכו' וה"פ בשלמא לאביי דקרא אריכא דפ' צו לא איירי אלא בחוץ לזמנו וקרא זוטי דפ' קדושים לחוץ למקומו איצטריך שלישי דפ' קדושים למקום שיהא משולש אלא לדידך דכולה מקרא דפ' צו אתיין א"כ שלישי דפ' קדושים מה דרשת ביה אי למקום שיהא משולש תיפוק ליה מקרא דפ' צו מדאפקיה רחמנא בלשון שלישי דכתיב בההוא קרא נמי חוץ למקומו ומפני שרב פפא קיצר בדבריו השיבו רבא למקום שיהא משולש עד שחזר ר"פ וביאר דבריו ודוק:

שם א"ל אי מהתם ה"א שלישי פרט פגול כלל וכו' קמ"ל תימא דקרא דפ' קדושים נמי כתיב ביה ביום השלישי פגול וגו' א"כ אף בזה נמי נימא שלישי פרט פגול כלל וכו' וי"ל דאי קרא להכא הוא דאתי א"כ אמאי איצטריך הא כבר כתיב בפ' צו פרט וכלל אלא הא דמהדר קרא לאשמועינן דהאי פגול לאו כללא הוא ודוק:

תוס' ד"ה למקום שיהא משולש וכו' וע"ק לפ"ה מאי קא פריך תיפוק ליה מקרא קמא מדאפקיה רחמנא בלשון שלישי הא האי שלישי לאו בחוץ למקומו כתיב וכו' כבר רש"י הרגיש בזה שכתב מדאפקיה רחמנא בלשון שלישי לחוץ לזמנו וכתיב בההוא קרא חוץ למקומו ור"ל כיון דכתיב בההוא קרא חוץ למקומו ולשון שלישי לא צריך לחוץ לזמנו תנהו לחוץ למקומו וק"ל:

בא"ד ועוד קמשני הא שלישי פרט הא האי שלישי בחוץ לזמנו למקום משולש כתיב כצ"ל וכ"ה בס"י ור"ל הא האי שלישי בחוץ לזמנו לגופיה לא צריך לכתוב בלשון שלישי אלא דכתב לשון שלישי למקום משולש לחוץ למקומו דמרבי בהאי קרא בתיבת פגול וילפי' באא"ע לחוץ לזמנו תנהו לחוץ למקומו וא"כ כיון דלא ידעינן פי' האי פרט אלא מהכלל הו"ל כמו כלל ופרט ואין בכלל אלא מה שפרט ודוק ושוב ראיתי בס' פנים מאירות שפי' כן ע"ש:

בא"ד וי"מ דמקום משולש היינו דלא פסלא מחשבה אלא במזבח החיצון וכו' ולפי פי' זה מקום משולש קאי בין אחוץ לזמנו בין אחוץ למקומו והשתא ל"ק מה שהקשו לפרש"י והא דפריך לקמן בשילהי כל הפסולים דף ל"ו וליפלוג בניתנין בפנים שנתנן בחוץ והניתנין בחוץ שנתנן בפנים ומשני קסבר ר"י בעינן מקום שיהא משולש וכו' ולפ"ז מאי קמשני בשלמא בניתנין בפנים שנתנן בחוץ משני שפיר בעינן מקום משולש דלא פסלה מחשבה בעבודות מזבח הפנימי אבל אניתנין בחוץ שנתנן בפנים מאי קמשני מקום משולש הא מתנות של מזבח החיצון מקום משולש הוא וי"ל כמ"ש התוס' לעיל דף כ"ו ע"ב ד"ה אמר שמואל דבעינן נמי שיהא המחשבה במקום משולש ועיין מ"ש שם ובזה נמי ניחא הא דפריך לקמן שילהי פ' כל הזבחים שנתערבו דף פ"ב ותהא מחשבה בפנים פוסלת מק"ו וכו' ומשני מקום משולש ודוק:

בא"ד וי"מ מקום משולש היינו דבעינן שיעמוד המחשב במקום משולש וכו' גם לפי' זה קאי אחוץ לזמנו ואחוץ למקומו וק"ל מיהו אין נראה דשילהי כל הפסולים קאמר וכו' וכן קשה נמי משילהי פ' התערובות שכתבנו לעיל ודוק:

בא"ד והרב ר' י"ט מפרש דמקום משולש היינו שיחשוב לזרוק במקום שדם ובשר ואימורים פסולים וכו' לפי פי' זה מקום משולש לא קאי אלא אחוץ למקומו וק' נמי להאי פירושא מה שהקשו לפרש"י לעיל אלא דבלאו הכי מקשו שפיר וק"ל:

בא"ד וי"מ דשלישי בחוץ לזמנו איירי וכו' דאם חישב לזרוק דם שלמים ליום השלישי פגול וכו' כצ"ל ותיבת בחוץ נמחק נ"ל:

בא"ד ופי' זה לא יתכן כלל דכולה שמעתא מיירי במקום שיהא משולש עכ"ל ר"ל בין שמעתא דפ' כל הפסולים דף ל"ו דפריך ולפלוג בנתנין בפנים וכו' ומשני קסבר בעינן מקום שיהא משולש ובין שמעתא דפ' התערובות דף פ"ב דפריך ותהא מחשבה בפנים פוסלת וכו' ומשני מקום משולש כל הני שמעתא לא משמע מקום משולש אלא אחוץ למקומו ולא אחוץ לזמנו דאי חוץ לזמנו דהיינו שחישב לזרוק ליום שנפסל באכילה א"כ גם במחשבת פנים נפסל ואי חישב לזרוק קודם זמן שנפסל באכילה א"כ גם שחישב ליתנן חוץ לעזרה לא פסלה מחשבה דאינו משולש ודוק נ"ל:

שם גמרא כשהוא אומר אותו בזבח וכו' יש מקשים השתא המקריב ל"ל ת"ל מדאיצטריך אותו דבזבח הכתוב מדבר ולא בכהן ע"כ אינו נפסל בשלישי דאי נפסל בשלישי אותו ל"ל פשיטא דאין הכהן פסול דהא הכהן לא חטא י"ל דל"ק דלא אמרינן דאותו אתי למעוטי כהן אלא השתא דכתיב המקריב דבכהן איירי אבל אי לא כתיב המקריב ה"א דקרא איירי בנותר ממש ואותו אתי למעוטי מאחר נדרו כדדריש בן עזאי א"נ דאתי למעוטי מחשב בקדשים דוקא נותר בלא ירצה ואין מחשב בקדשים בלא ירצה ודוק:

דף כט:

גמרא מנין למחשב בקדשים שהוא לוקה וכו' א"ל רב אשי וכו' לאו שאין בו מעשה הוא וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ק"ל מהא דאמרי' בפ"ק דתמורה דף ג' ע"ב א"ל ר' יוחנן לתנא לא תיתני מימר משום דבדיבוריה עשה מעשה ה"נ בדיבוריה עשה מעשה דנפסל הקרבן והנה לסברת הרמב"ם ז"ל דס"ל דבמחשבה נפסל איכא למימר כיון דליכא דיבור אלא מחשבה אע"ג דנעשה ממנה מעשה מ"מ לא מיקרי לאו שיש בו מעשה דדוקא היכא דאיכא דיבור דהוי עקימת שפתים ונמשך ממנו מעשה אבל לדעת התוס' דמחשבה לא פסלה בקדשים אלא עד דאיכא דיבור קשה ועיין בס' משנה למלך ריש פי"ג מהל' פסולי המוקדשין וי"ל דאה"נ דה"מ לשנויי הכי אלא דמשני ליה לפי סברתו ודוק ועיין מ"ש בזה בחידושי בפ"ק דתמורה ע"ש באורך:

תוס' ד"ה נפקא לן מדאחרים תימא וכו' וי"ל דר"א כיון דלא דריש וכו' איכא למימר שהוא לשון חשיבות וכו' פי' משום דפשטיה דקרא משמע שהוא לשון חשיבות דלא מוקי ליה ר"א למחשבות שמוציאות זו מזו אלא לבתר דמעטיה קרא בהדיא ובזה מתורץ מה שיש מקשים ודוק:

שם גמרא או ששחט וקיבל והלך וזרק חוץ למקומו ולזמנו כ"ה הגירסא כאן בזבחים ור"ל דבעבודה אחת עירב מחשבת חוץ למקומו עם חוץ לזמנו ולפי' גירסא זו צריך לגרוס

ג"כ בסיפא גבי פסח וחטאת או ששחט וקבל והלך וזרק שלא לשמן וחוץ לזמנן אבל בפ"ק דמנחות אין הגי' כן אלא ה"ג או שקמץ ונתן בכלי והוליך והקטיר חוץ למקומו ול"ג חוץ לזמנו וכן בסיפא גבי מנחת חוטא ומנחת קנאות ופרש"י שם כלומר או קתני אם עשה א' מאלה ע"מ לאכול שיריים חוץ למקומו וכל השלשה חוץ לזמנו לא קרב הקומץ כמצותו וגי' זו נכונה היא דאי לגירסא זו דזבחים דגרסינן חוץ למקומו ולזמנו דר"ל שעירב בעבודת א' שתי מחשבות א"כ היינו סיפא דקתני כזית בחוץ כזית למחר וכו' וליכא למימר האי דהדר נקט ליה לאשמעינן צירוף בחצי זית כדמשני רש"י למאן דמוקי לה בשני עבודות דא"כ זה מוכרח הוא ואמאי לא כתב רש"י זה אלא למאן דאוקי לה בשני עבודות אבל לגירסא דמנחות ניחא דאיירי בשני עבודות וקמ"ל אע"ג דמחשבת חוץ למקומו אינה אלא בעבודה א' ומחשבת חוץ לזמנו הוא בשלש עבודות אפ"ה מפקא מידי פגול דמרישא לא שמעינן זה דהא דקתני קיבל והלך וזרק חוץ לזמנו או קתני אלא שלפ"ז קשה להרמב"ם ז"ל בפט"ז מהל' פסולי המוקדשים שהשמיט לחלוקה זה ואפשר שרמזה גבי שינוי השם שכתב וכן הפסח והחטאת ששחטן במחשבת שינוי השם וקיבל והלך במחשבת הזמן וכו' הרי שכתב אע"פ שלא היה מחשבת שינוי השם אלא בשחיטה והקבלה וההולכה היו במחשבת חוץ לזמנו אפ"ה אין זה פגול אלא פסול דליכא למימר הא דכתב וקיבל והלך או קתני דא"כ הו"ל למיכתב הכי בהדיא כדכתב בכל החלוקות ודוק:

שם וחכמים אומרים זה וזה פסול ואין בו כרת קשה דחכמים היינו ת"ק ומאי איכא בינייהו והנה לסברת ר' יוחנן דאמר אף בעבודה א' מחלוקת אפשר לומר איכא בינייהו הכי דלת"ק בין בעבודה א' בין בשתי עבודות ס"ל דהוי עירוב מחשבות אפי' קדמה מחשבת הזמן ור' יהודה ס"ל דבתרוייהו לא הוי עירוב מחשבות אם קדמה מחשבת הזמן וחכמים סברי דבעבודה א' הוי עירוב מחשבות ופליג אר' יהודה ובשתי עבודות לא הוי עירוב מחשבות ופליגי את"ק אלא לאילפא קשה והנה לפי מה שפירש התוס' דב' עבודות היינו שני סימנין ועבודה א' היינו סימן א' ניחא ג"כ לאילפא דלת"ק בין בשתי עבודות בין בעבודה א' בין בשני סימנין בין בסימן א' סבר דהוי עירוב מחשבות ולר' יהודה בין בשתי עבודות בין בעבודה א' בשני סימנין לא הוי עירוב מחשבות אלא דוקא בסימן א' וחכמים סברי דוקא בעבודה א' הוי עירוב מחשבות בין בסימן א' בין בשני סימנין ופליגי אר' יהודה אבל בשני עבודות סברי דלא הוי עירוב מחשבות ופליגי את"ק וזהו שאמרו זה וזה פסול וכו' ר"ל בין בסימן א' בין בשני סימנין וכ"ש דניחא לר'

יוחנן ודוק נ"ל שוב ראיתי לתוס' בפ"ק דמנחות דף י"ב ע"א שהקשו זה וכתבו וי"ל דאתא למיסתם כוותיה דכה"ג משני בפ' המפלת עכ"ל:

שם לאכול כחצי זית להקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה וכו' כתב הרמב"ם ז"ל בפט"ז מהל' פסולי המוקדשין דין ב' המחשב בא' מד' עבודות וכו' וכן אם עירב המחשבה בהקטרה ה"ז פסול ואינו פיגול וכתב הכ"מ ומ"ש וכן אם עירב המחשבה בהקטרה ה"ז פסול ואינו פגול גם זה משנה בפרקים הנז' לאכול כחצי זית להקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין עכ"ל ודבריו מתמיהין כתב דהרמב"ם כתב פסול ומתני' קתני כשר אלא דברי הרמב"ם אינם בענין זה אלא דמיירי כגון שחישב להקטיר כזית מדבר הראוי להקטרה בחוץ וכזית למחר או כזית למחר וכזית בחוץ או כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר וכו' כמ"ש גבי אכילה וע"ז כתב וכן אם עירב המחשבה בהקטרה וכו' אבל האי דינא דמתני' לאכול כחצי זית להקטיר כחצי זית וכו' כתבו בפי"ד מהל' אלו דין י' ודוק:

דף ל.

תוס' ד"ה דבריו קיימים וכו' אבל הכא מקיימי תרוייהו פי' דתרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים יש מקשים לפ"ז מאי פריך לקמן והרי שחיטה וכו' דילמא התם שאני שאינו בזה אחר זה דהיינו בשני עבודות וא"א לקיים שניהם דאי פסול אינו פגול אבל בלחצות אפשר לקיים שניהם ומ"ה מודה ר"מ י"ל דלא כתבו זה החילוק אלא לר"י דאית ליה דבריו קיימים אבל לר"מ דפליג עליה לית ליה האי חילוקא ודוק:

בא"ד לא שייך למימר תיפשוט וכו' דכל שאינו בזא"ז מיירי וכו' דלא מצי משני כדלעיל משום דאפשר לקיים את שניהם דהכא לא אפשר לקיים את שניהם דהיינו שיהא חציה מקודש בחצי פרוטה וחציה האחר מקודש ג"כ בחצי פרוטה דאין מתקדשת לחצאין וק"ל:

בא"ד ומשמע קצת מתוך הסוגיא שיש בהן קדושת הגוף ר"ל מדפריך התם אלא מעתה מנחת חוטא דפסל בה שמן היכי משכחת לה אי דידה הא לית לה וכו' ואי אמרת דאפריש לה שמן כיון דלית לה שמן כלל חולין נינהו משמע דלא פסל אלא א"כ נתקדש קדושת הגוף ודוק:

בא"ד דדייק התם הא יתר כשרה והתניא יתר פסולה ומפרשים שם כגון שהפריש לה שני קמצים ואכשרה קאי וכו' אפי' אפסולה קאי ג"כ תיקשי היכי קדשי דהא כבר הוכיחו שיש בהן קדושת הגוף אלא דקושטא קאמרי וקושייתם קאי נמי אשני לוגין ודוק:

ד"ה לחצות וכו' תהוי לחצי היום ואמר אביי וכו' אלא לבסוף וכי הוציא וכו' סוף שחיטה הוי וכו' כזית חוץ לזמנו כזית חוץ למקומו כצ"ל והד"א והס"ד ואח"כ ד"ה סימן א' חוץ לזמנו ודוקא וכו':

בא"ד ויש לתמוה רבא דפריך ליה וכו' תיקשי ליה ממתניתא דהקדים מולים לערלים כשר וכו' כצ"ל ובריייתא היא בפ' תמיד נשחט דף ס"ב ע"ב ע"ש:

דף לא.

גמרא רב אשי מתני הכי חצי זית חוץ לזמנו וכזית חציו חוץ למקומו וחציו חוץ לזמנו וכו' כתב הרמב"ם ז"ל בפט"ז מהל' פסולי המוקדשין דין ד' וז"ל חישב על חצי זית במחשבת הזמן ועל חצי זית במחשבת המקום וחזר וחישב על חצי זית אחד במחשבת הזמן ה"ז פגול עכ"ל הנה זה פסק כרבא דלעיל דאמר ויקץ כישן הפגול עוד כתב שם וכן אם חישב על חצי זית במחשבת הזמן וחזר וחשב על כזית חציו במחשבת הזמן וחציו במחשבת המקום ה"ז פגול עכ"ל נראה מדבריו דוקא משום דהו"ל הנך תרי דזמן גבי הדדי הוא דמצטרפי אבל אי אפסקיה במחשבת המקום לא מצטרפי וקשה דהרי סבר כרבא דאמר ויקץ כישן הפגול ואפילו אפסקיה במחשבת המקום ועוד דהרי רב אשי קאמר חצי זית חוץ לזמנו וכזית חציו חוץ למקומו וחציו חוץ לזמנו פגול ופרש"י דרב אשי כרבא ס"ל דאמר לעיל ויקץ כישן ופגול ואפילו אפסקיה במחשבת המקום ועדיפא דרב אשי מדרבא דאשמעינן רבותא אע"ג דחשבינהו לזמן ומקום בחד דיבורא וצירפן בשפתיו כזית א' אפ"ה מצטרף למינו וכיון דרב אשי הכי סבר אמאי לא פסק כוותיה דהוא בתראה ומהתימא מהכ"מ שכתב על דברי רבינו מימרא דרב אשי והא ליתא כדכתיבנא ונראה דרבינו הוה גריס במימרא דרב אשי חצי זית חוץ לזמנו וכזית חציו חוץ לזמנו וחציו חוץ למקומו וכו' ולא גריס כגי' רש"י וסבר דלא קאמר רב אשי דמצטרף אלא דוקא אי הוה הנך תרי דזמן גבי הדדי אבל אי לא הוה גבי הדדי לא מצטרף וטעמא הוא משום דהוי תרתי לריעותא חדא דאפסקיה במחשבת המקום ועוד דחשבינהו לזמן ומקום בחד דיבורא דעד כאן לא קאמר רבא דמיצטרפי אע"ג דאפסקיה במחשבת המקום אלא היכא דלא חשבינהו לזמן ומקום בחד דיבורא ואשמעינן רב אשי היכא דלא אפסקיה במחשבת המקום אע"ג דחשבינהו לזמן ומקום בחד דיבורא אפ"ה

מצטרפי כיון דליכא אלא חדא לריעותא אבל אי איכא תרתי לריעותא לכ"ע לא מצטרפי ודוק נ"ל:

תוס' ד"ה ויקץ כישן הפגול לא שייך הכא מצא מין את מינו וניעור פי' משום דהוו כולן בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו מין א' דהוי כולו בשר קדשים ואין חילוק ביניהם כי אם במחשבה לכך קאמר ויקץ כישן הפגול ר"ל דאותה מחשבה חזרה וניעורה וק"ל:

ד"ה עירוב מחשבות הוי שאין הפסול מניח הפגול ליפרד מעליו עכ"ל הוא כפי' ר"ת לקמן ודוק:

ד"ה הא חזר וערבן וכו' תימא מה ענין זה אצל זה וכו' הרי כבר נפסל הקרבן ואינו חוזר ונעשה פיגול וכו' ר"ל הא דאמרן חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו דאינו חוזר ונעשה פגול לאו משום שלא היה לו כח בתחלה לפגל אלא משום שנתבטל עם חוץ למקומו דהא אפי' חישב על זית שלם חוץ לזמנו שיש לו כח לפגל אפ"ה כשחשיב עמו כזית חוץ למקומו מבטלו ואינו מפגל משא"כ גבי טומאה הא דאמרן חצי ביצה ראשון וחצי ביצה שני שנתערבו דנעשה שני אין הטעם לפי שנתבטל חצי ביצה ראשון דהא אם נתערבו ביצה ראשון וביצה שני נעשה ראשון אלא הטעם הוא משום דאין לו כח לטמאות בפני עצמו וא"כ לא דמי ודוק:

ד"ה נפלו שניהם כא' עשאוה שנייה למ"ד יש נוגע וחוזר ונוגע עיין בפ' העור והרוטב דף קכ"ד ע"ב:

ד"ה אמר רב המנונא וכו' ואין לדמות זה לטומאה שבטלה וכו' עיין בפ"ג דבכורות דף כ"ב ע"א:

ד"ה חישב שיאכלהו וכו' בסוף כל הפסולים אמרינן דחישב שיאכלוהו טמאים לא הוי פגול עיין להרמב"ם ז"ל בפי"ד מהל' פסולי המוקדשין דין ט' שפסק דהוי פגול וע"ש להכ"מ:

בא"ד וצריך לפרש טעם וכו' ע"ש בפ' כל הפסולין בדבריהם מ"ש בזה:

ד"ה דכתיב תאכלהו אש וכו' תימא דלא מייתי קרא וכו' עיין לתוס' ריש פ"ג דמנחות דף י"ז ע"ב ד"ה דלא שנא:

בא"ד וי"ל דאש דגבוה פשיטא ליה ומ"מ אין אכילה והקטרה מצטרפין וכו' כצ"ל. וטעמא הוא משום דלא הויא אכילה בעלמא ודוק:

דף לא:

גמרא בעי רבא חישב לאכול כזית ביתר מכדי אכילת פרס מהו וכו' דילמא בהיסק גדול מוכח דהאי בעיא לא איפשיטא והנה הרמב"ם ז"ל בפי"ד מהל' פסולי המוקדשין דין י' פסק אותה בפשיטות דמצטרף וע"ש להכ"מ וליכא למימר דפסק לחומרא משום דאיסור דאורייתא הוא דהא חומרא היא דאתיא לידי קולא שמביא חולין בעזרה ודוק. ועיין להתי"ט לקמן בפ"ג משנה ג' ישוב לפסק הרמב"ם ז"ל ודוק:

שם אלא אימא וכו' מאי קמ"ל אי לאכול ולאכול דבר שדרכו וכו' כחצי זית למחר פסול אלא אי לאכול ולהקטיר וכו' כצ"ל:

תוס' ד"ה הא לאכול וכו' וי"ל וכו' הא אי חשיבא הקטרה באכילה הוה מצטרף אע"ג וכו' כצ"ל והשאר נמחק:

הדרן עלך כל הזבחים שקבלו דמן

פרק שלישי

תוס' בד"ה שהשחיטה וכו' בגמרא מוכח דנשים וכו' עיין להט"ז י"ד ריש הל' שחיטה ס"ק ב':

דף לב.

רש"י ד"ה נתנו פסול ע"ג הכבש וכו' אי ס"ל דפסול עושה שיריים וכו' ק"ל איך מספקא לן דהא תנן ברישא דמתני' וכולן שקבלו את הדם חוץ לזמנו וכו' אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל אלמא דפסול(ו) אינו עושה שיריים וע"ק על מ"ש אשמעינן האי תנא דשלא במקומו לאו כמקומו דמי וכו' א"כ מאי אירייא דאשמעינן בפסולים לאשמעינן אפי' בכשרים כדמשמע לעיל דף כ"ו ע"ב ע"ש וע"ק על מ"ש ואי ס"ל דשלא במקומו כמקומו דמי וכו' אשמעינן דאין פסול עושה שיריים א"כ מאי אירייא דקתני שלא במקומו אפילו נתן במקומו נמי וי"ל לקושיא א' דהא דמשמע מרישא דמתני' דאין פסול עושה שיריים דוקא אם עשה ג"כ במחשבת פסול אבל אם לא עשה במחשבת פסול אפשר לומר דעושה שיריים וכן נראה מפירש"י בפ"ק דמעילה דף ה' ע"ב ד"ה ה"נ הא קמ"ל ע"ש ושוב ראיתי לתוס' לקמן דף ל"ד ע"ב ד"ה פסול מהו שיעשה שיריים שנתעוררו בזה וכתבו פסול שקבל לא מיבעיא דהא תנן יחזור וכו' אלא בפסול שזרק מיבעיא ליה וכו' ע"ש ולקושיא ב' י"ל דאה"נ דלהאי סברא דשלא במקומו לאו כמקומו דמי מתני' דקתני נתנו ע"ג הכבש וכו' איירי נמי אפילו בכשרים דמתני' סתמא קתני והא דפירש"י נתנו פסול וכו' הוא

לפי האי סברא דשלא במקומו כמקומו דמי ולקושיא ג' כבר נתעוררו בה התוס' לעיל וכתבו דאטמא קאי דאי יהביה במקומו כ"ע מודו דהוי דחוי וכו' ע"ש ודוק:
תוס' ד"ה ובטמאים וכו' ולפי' ר"ת נמי וכו' למ"ד מרחק צפון ושוחט בסכין ארוכה כ"ב אמה ואין לחוש בכך הא דקאמר דשחיטה וכו' עיין מה שפי' בס' הב"ז והוא הנכון ודוק:
בא"ד דהיאך יעלה לגגין דרך הר הבית והחיל כתב בס' ברה"ז וז"ל אכן לא ידעתי א"כ בשחיטה נמי היאך היה יכול לעלות דרך הר הבית והחיל על גג העזרה וכו' ואפשר דגם לתירוץ זה איירי בטמא שרץ שמותר ליכנס לחיל ועל עזרת נשים עלה דרך גג עד גג עזרה אבל במצורע קרי אסור לו ליכנס להר הבית וחיל וכו' ע"ש ודברים מתמיהין כתב דהא מצורע קרי איירי שטבל וטבול יום מותר ליכנס להר הבית וחיל ואפי' טבול יום דזב כמ"ש התוס' לעיל וליכא למימר דכתבו זה למ"ד טבול יום דזב כזב דמי דא"כ מאי אירייא דלהאי פירושא לא תיקשי ליה ממצורע דכ"ש לפי' מורי דניחא טפי וצ"ע:
ד"ה ת"ל והקריבו וכו' וי"ל וכו' אבל ר"ש ס"ל דהיקיש מפיק שחיטה מדרשא דתשמרו את כהונתכם כמו דמפיק מוי"ו מוסיף על ענין א' ודוק:
ד"ה מ"ש סמיכה דבטהורים וכו' עיין בס' קרבן אהרן דף נ"ג ריש פ' ד':

דף לג.

גמרא איכא דאמרי אמר רב יוסף כל הסומך ראשו ורובו מכניס וכו' מוכח מהכא דאפי' לדעת ר' דכל הצפון כשר אפי' הכי אינו יכול להכניס ידיו ולסמוך אע"ג דביאה במקצת לא שמיה ביאה משום דכל הסומך ראשו ורובו מכניס משום דכל כחו בעינן ולכך לא אפשר בהכנסת ידיו לבד וא"כ ק"ל מכאן על מה שפסק הרמב"ם ז"ל בפ"ד מהל' מחוסרי כפרה דין ב' שכתב ומכניס שתי ידיו לעזרה וסומך עליו ושוחטים אותו מיד וליכא למימר משום דס"ל דסמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא וא"כ אינו יכול לסמוך בכל כחו משום דהוי עבודה בקדשים אלא בהקפת ידים לבד כמ"ש התוס' ולכך סגי בהכנסת ידיו דהא מדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהלכות מעשה הקרבנות דין ו' עיין שם משמע דס"ל דאורייתא והנה מדברי מהר"י קורקוס שם נראה דהרמב"ם פסק כלישנא קמא דלדעת ר' מעייל ידיה וסמיך ע"ש אבל ק' שאין דרכו של הרמב"ם לפסוק כלישנא קמא ונראה טעמו דפסק כלישנא קמא משום דאזיל לטעמיה שכתב בפ' ג' מהל' מעה"ק דין י"א שאם היה בא על הקרבן עומד בחוץ והכניס ידו לפנים וסמך סמיכתו כשרה והוא שיסמוך בכל כחו משמע דאפשר לסמוך בכל כחו אפי' בלא הכנסת ראשו ורובו אלא בהכנסת ידיו לבד ונראה לי דזה למד מדפריך גמ' לעיל סמיכה נמי אפשר דמעייל

ידיה וסמיך ולכך בדיעבד כשר ולכך נמי מצורע שאינו יכול ליכנס פסק כלישנא קמא דאפי' לכתחלה יכניס ידיו ויסמוך ודוק ומהאי סוגיא מיתרצא מה שהקשה שם בס' לחם משנה על רבינו שפסק ביאה במקצת לא שמה ביאה איך פסק בפ' ג' ממעה"ק דאטמא אינו סומך לכתחלה עיין שם באורך ולפי האי סוגיא טעמו של רבינו משום דכל הסומך בכל כחו הוא סומך ולכך צריך להכניס ראשו ורובו אלא דבדיעבד אם סמך בכל כחו אפי' בהכנסת ידיו לבד סגי ולכך אין הטמאים יכולים לסמוך לכתחלה בהכנסת ידיהם דילמא לא סמכי בכל כחם דאפילו טהורים נמי לכתחלה לא יסמיכו בהכנסת ידיהם ודוק ומה שתירץ הל"מ דגזרו בסמיכה דילמא אתי לאמשוכי ע"ש כבר דחו זה תוס' ריש פרקין ד"ה ובטמאים ע"ש:

רש"י ד"ה אבייי ורבא וכו' ונ"מ למיהוי למ"ד וכו' ר"ל דק"ל למאי נ"מ קאמר גמ' מכלל דתרוייהו ס"ל וכו' ותירץ דנ"מ דליהוי טומאה הותרה בצבור יחיד במקום רבים דהא אבייי ורבא ס"ל דחויה היא וק"ל:

תוס' ד"ה ניעול ונסמוך וכו' ולא דמי לשאר טמאים שמשלחין וכו' כצ"ל ור"ל דק"ל דמאי פריך וניעול ונסמוך דהא אשכחן שאר טמאים שמשלחין קרבנותיהן ולא אמרי' דניעול ונסמוך ותירצו דלא דמי דהא התם יכולים לקיים סמיכה דידהו בטהרה שהיו יכולין להמתין עד שיטהרו ויביאו קרבנותיהן ויקיימו סמיכה בטהרה ולכך כשמשלחין קרבנותיהן קודם שיטהרו לא אמרינן להו ליעול ולסמוך משא"כ במצורע דלא אפשר לו לקיים סמיכה בטהרה דהא אין לו טהרה עד שיקריב אשמו ודוק:

ד"ה סמיכת אשם מצורע וכו' אלא משום כו' וקא אתי לאשמעינן דיטעון סמיכה דאורייתא משום ספיקא דשלמים ק"ל איך יכולים לעשות לו סמיכה דאורייתא דילמא אשם הוא דאין טעון סמיכה והוי עבודה בקדשים ולקמן בפ' התערובות דף ע"ו ע"ב כתבו דלמ"ד סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא הוא בהקפת יד וכו' ע"ש והוא היפך דבריהם כאן וצ"ע:

בא"ד לא שייך למפרך וכו' כיון דמתנופה התנופה עביד ק"ו ר"ל דמהפכין הק"ו מנושאים למקומות והכי עבדינן ק"ו ומה תנופה חיים שאין טעונה בשלמי יחיד טעונה באשם מצורע תנופה שחוט שטעונה בשלמי יחיד אינו דין שטעונה באשם מצורע דהשתא לא מצי למיפרך מה לשלמי יחיד וכו' דלא ילפינן משלמי יחיד אלא תנופה מתנופה ודוק:

בא"ד אמאי לא קאמר אשם מצורע יוכיח וכו' וק"ל דלא מצי למימר אשם מצורע יוכיח דהא איכא למיפרך מה לאשם מצורע שכן אינו טעון תנופה שחוט תאמר בשלמי צבור שטעונים נמי תנופה שחוט אבל בת"כ דקאמר אשם מצורע יוכיח ליכא למיפרך דהתם

בעי למילף שלמי צבור שיטענו תנופה שחוט מק"ו ולא בעי קרא והכי יליף ומה שלמי יחיד שאין טעונים תנופה חיים טעונים תנופה שחוטים שלמי צבור שטעונים תנופה חיים אין דין שיטענו תנופה שחוטים וקאמר אשם מצורע יוכיח שטעון תנופה חי ואין טעון תנופה שחוט וכו' לכך צריך קרא דהתם ליכא למיפרך מידי דליכא למימר מה לאשם מצורע שכן אינו טעון סמיכה דהא שלמי צבור נמי אינם טעונים סמיכה וצ"ע:

דף לג:

גמרא ור' יוחנן אמר אינו לוקה ההוא בתרומה כתיב משמע דר' יוחנן ס"ל טמא שנגע בתרומה לוקה וכדמוכח מפרש"י והתוס' ומהתימא מהרמב"ם ז"ל בריש פ' י"ב מהלכות תרומות שלא הזכיר אלא איסורא לבד וי"ל דהר"ם במז"ל סובר הא דקאמר ההוא בתרומה כתיב לאו לענין מלקות קאמר אלא לאשמעי' דפוסלת תרומה בנגיעה עד מלאת ימי טהרה שיהא כטבולת יום ארוך כמ"ש התוס' בפ' ג' דמכות דף י"ד ע"ב ד"ה ההוא לתרומה ע"ש ודוק:

תוס' ד"ה לענין מלקות איתמר וכו' דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה לאו דביאה מקצת וטמא יהיה לרבות ט"י כצ"ל ור"ל לאו דביאה מקצת דילפינן מהיקשא דבכל קודש לא תגע ועשה דכתיב וטמא יהיה לרבות ט"י וכיון דט"י איקרי טמא הוי בכלל עשה וישלחו מן המחנה וגו' וא"כ היכי מעייל ידיה בבהונות הא לא אתי עשה ודחי לא תעשה ועשה וק"ל:

ד"ה אזהרה לאוכל בשר קדש וכו' וקאמר רחמנא ההוא דאמרי לך התם בשעריך וכו' כצ"ל:

בא"ד ויש מפרש דלא מצי וכו' אלא טומאה שנוהגת במעשר דכתיב בקרא וכו' כצ"ל ולהאי תירוצא לא מיתרצה אלא קושיא ראשונה אבל קושיא ב' במקומה עומדת אבל לפי מאי דמיתרצי ושמא קרא דלא תאכל וכו' מיתרצה נמי קושיא ב' ודוק:

ד"ה תניא כוותיה דריש לקיש וכו' ור' יוחנן מוקי לא תגע אזהרה לנוגע בתרומה וכו' יש מקשים דילמא הא דקאמר הכא ר' יוחנן ההוא בתרומה כתיב קאי על אכילת תרומה ולק"מ דגמ' ערוכה היא בפ"ג דמכות דף י"ד ע"ב דמקשה התם לרבי יוחנן דאזהרה דתרומה נפקא לן מאיש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב איזהו דבר שהוא שוה בזרעו של אהרן הוי אומר זה תרומה ול"ל בכל קדש לא תגע ומשני ההוא לאכילה והא לנגיעה הא בהדיא דר"י מוקי לא תגע אזהרה לנוגע בתרומה ודוק:

דף לד.

גמרא באיברי בהמה טמאה דכ"ע ל"פ וכו' עיין להרמב"ם ז"ל בפ"ה מהלכות איסורי מזבח דין ו' ועיין להכ"מ ול"מ:

תוס' ד"ה ואפי' הכי וכו' והא דקאמר לקמן פסולא בעלמא היינו דליכא מלקות וכו' וא"ת לפ"ז א"כ מאי מייתי ראיה אביי דבטומאת בשר ד"ה לקי מוהבשר לרבות עצים ולבונה והא התם ליכא מלקות כי אם איסורא בעלמא וי"ל הא דקאמר גמ' התם פסולא בעלמא וליכא מלקות היינו אליבא דר"ש אבל רבנן מחייבי מלקות אבל קשה לפ"ז מאי מקשו מהכא לפירש"י שם דפירש פיסולא מדרבנן הא התם אליבא דר"ש והכא אליבא דרבנן וכן פרש"י במנחות דף כ"ב ע"ב דחיבת הקדש דאורייתא וי"ל דעיקר קושייתם היא מפרק כל שעה דקרי ליה מעלה ופרש"י מעלה דרבנן ובפרש"י שלפנינו שם לא נמצא זה ואדרבא נראה מפירושו בד"ה תנינא דמפרש מעלה דאורייתא ע"ש ודוק:

בא"ד וצריך לדקדק אי אתיא מילתא דאביי דהכא כהני תרי לישני וכו' לא ידענא אמאי לא נדחקו אלא לאביי דהא כ"ש לרבא דלא אתיין הני תרי לישני דהא לרבא מחלוקת בטומאת הגוף אבל בטומאת בשר ד"ה אינו לוקה והתם קאמר לל"ק רבנן מחייבי בטומאת בשר ובטומאת הגוף פליגי אמוראי אי מחייבי רבנן אי לאו וללישנא בתרא איכא למ"ד בטומאת בשר ד"ה לוקה ואפילו לר"ש וא"כ רבא דקאמר הכא אבל בטומאת בשר ד"ה אינו לוקה לא אתי כהני תרי לישני אבל אביי דאמר בטומאת בשר ד"ה לוקה אתי כתרי לישני ואי קושיתם היא על טומאת הגוף הא אביי ורבא שוין הם בזה דאמרי מחלוקת ר"י ור"ל ולר"י אינו לוקה ולכולהו לא אתו כלישנא בתרא דרבנן מחייבי בטומאת הגוף לכולהו אמוראי וללישנא קמא לא אתי אלא לחד מ"ד וא"כ אדרבא קשה מההיא סוגיא לרבא טפי מלאביי דלרבא תיקשי ליה נמי מטומאת בשר וא"כ אמאי לא נסתפקו אלא במילתא דאביי ושם בההיא סוגיא כתבו דצריך ליישב בין לאביי בין לרבא ונ"ל דלרבא ל"ק להו משום דכבר פריך ליה הכא גמ' והאמר מר והבשר לרבות עצים ולבונה ומשני הכא במאי עסקינן כגון שקידשו בכלי דנעשה כמי שקרבו כל מתיריו וכו' דאפילו כרת בטומאת הגוף נמי אית בהו כפרש"י וא"כ הוי כמו לאחר זריקה ולכך מחייבי רבנן משא"כ בשר קדש לפני זריקה אבל לאביי דלא מוקי ליה בשקדשו בכלי הוי כמו לפני זריקה וא"כ גבי טומאת הגוף לא אתי כהני תרי לישני אלא כל"ק וכחד מ"ד דל"פ רבנן אלא בטומאת בשר אבל בטומאת הגוף מודים דאינו לוקה ולכך לא כתבו דצריך לדקדק אלא אמילתא דאביי ואפשר ליישב גם לדעת אביי דמודה הוא היכא

דקדשו בכלי דאית בהו מעליותא טפי וההיא סוגיא איירי שקדשו בכלי ולכך אפילו בטומאת הגוף לוקה ודוק:

ד"ה שקדש בכלי וכו' ונראה דקידוש כלי דעצים היינו (דמשני) [לוח הטעיות חק נתן: דמשפי] להו בגזירין כדאמר בפ' י"ב דמנחות וכו' כצ"ל והשאר נמחק וע"ש לתו' בריש פי"ב דמנחות דף ק"א ד"ה אע"ג דנטמאו:

ד"ה אלא במעביר על דבריו צ"ע במעילה ובפ' אלמנה נזונית גבי זבן לי (ליטרא) [לוח הטעיות חק נתן: ליתכא] ואזל וזבן לי' כורא עכ"ל נ"ל הא דכתבו במעילה ט"ס הוא דשם במעילה ליכא אלא בעיא דזבן לי כורא ואזל וזבן לי' (ליטרא) [לוח הטעיות חק נתן: ליתכא] ע"ש וביאור דבריהם נ"ל דה"פ דקשיא להו דהכא משמע אי אמרינן מוסיף על דבריו אף מה שהוסיף קיים וכשר ואי אמרינן מעביר על דבריו אינו פסול אלא מה שהוסיף ושם משמע אי אמרינן מוסיף על דבריו (ליטרא) [לוח הטעיות חק נתן: ליתכא] מיהא קני אבל מה שהוסיף לא קני ואי אמרינן מעביר על דבריו אפילו (ליטרא) [לוח הטעיות חק נתן: ליתכא] לא קני והוי איפכא מהכא ודוק:

דף לד:

גמרא בעא מיניה ר"ל מר' יוחנן פסול מהו שיעשה שיריים וכו' כתב הרמב"ם ז"ל בפ' י"ד מהל' פסולי המוקדשין דין כ' וז"ל ואין המחשבה מועלת אלא ממי שהוא ראוי לעבודה וכו' ממי שהוא ראוי כיצד אחד מן הפסולין לעבודה שקבל הדם או הלך או זרק וחישב בשעת העבודה מחשבת מקום או מחשבת הזמן לא פסל במחשבתו לפי שאינו ראוי לעבודה וכו' ואם נשאר דם הנפש יחזור הראוי לעבודה ויקבל במחשבה נכונה וכו' יש קרבנות (שהם) [לוח הטעיות חק נתן: שאם] נעשו שלא לשמן כשרים כמו שית' לפיכך מקבל הדם בהם זה שאינו ראוי לעבודה או הלך או זרקו פסל הזבח כאלו עשאו לשמו שהוא פסול ואע"פ שיש דם הנפש וחזר הכשר וקבל וזרק כבר נפסל הזבח ולא מפני מחשבת שינוי השם פסל אותו אלא מפני שהוא פסול לעבודה כמו שביארנו עכ"ל נראה מדבריו דלא אמרינן אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל ויזרוק אלא כשיקבלו הפסולים במחשבת פיסול כגון מחשבת הזמן או המקום ומחשבת שינוי השם בקרבנות ששינוי השם פוסל בהם אבל אם קבלו במחשבה נכונה אפי' אם נשאר דם הנפש אין להן תקנה אף אם יחזור הכשר ויקבל ויזרוק ולכך אם קיבלו או הוליכו או זרקו בקרבנות שאם נעשו שלא לשמן כשרין אין להן תקנה דהוי כאלו עשאוהו לשמן שאין שם מחשבה פוסלת ונפסל הזבח מפני שהן פסולים לעבודה ומתני' מסייעא ליה דלא קתני אם יש

דם הנפש יחזור הכשר ויקבל אלא כשקיבלו במחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו ובזה ניחא הא דבעיין לן הכא פסול מהו שיעשה שיריים ואמאי לא פשיטא ליה ממתני' דקתני וכולן שקיבלו וכו' אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל אלא דהכא מיבעיא ליה כשקבל במחשבה נכונה ולכך לא פשיטא ליה ממתני' ואין אנו צריכין לפרש"י ותוס' דמחלקין בין קבלה לזריקה אלא דקשיא לי טובא לזה דהא פשט ליה ר' יוחנן דאין פסול עושה שיריים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו וכן פסק הרמב"ם ז"ל שם פ' א' דין כ"ח וז"ל קיבל הפסול אם נשאר דם הנפש חוזר הכשר ומקבל ומוליך וזורק שאין הפסולים לעבודה עושים את הדם הנשאר שיריים חוץ מן הטמא וכו' הרי בהדיא כתב שאפי' קיבל הפסול במחשבה נכונה אפ"ה אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל ונמצא שגם דברי רבינו סתרי אהדדי והנה מרן הכ"מ כתב וז"ל נראה שהטעם שמאחר דשלא לשמו פסול בעלמא והכא לא פסל הוי כמו (נמי כצ"ל נ"ל) שאינו ראוי לעבודה כראוי לענין שיהא פוסל במחשבה שאע"פ שיש דם הנפש לא מהני שיחזור הכשר ויקבל אכן צריך לימוד מנין לו לרבינו זה עכ"ל נראה מדבריו למעיין בהם היטב דמפרש בדברי רבינו דאיירי דמחשב נמי מחשבת הזמן או המקום דאע"ג דבשאר קרבנות ששינוי השם פוסל בהן אם חישב בהן מחשבת הזמן או המקום אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל גבי קרבנות ששינוי השם אינו פוסל בהן אם חישב בהן מחשבת הזמן או המקום אין להן תקנה כיון דשלא לשמו פסל בעלמא והכא לא פסל דהוי שלא לשמו כלשמו ה"נ הוי שאינו ראוי לעבודה כראוי לענין שיהא פוסל במחשבה ולא מהני שיחזור הכשר ויקבל זה מה שנלע"ד בביאור דבריו ולפ"ז מתורץ מה דקשיא לן דאה"נ אם הפסול עשה א' מג' עבודות במחשבה נכונה אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל כמו שפסק רבינו בפ' א' אלא דהכא איירי שעשה במחשבת הזמן או המקום ולפי ששינוי השם אינו פוסל בהן עשה בהן שאינו ראוי כראוי ואין להם תקנה וע"ז כתב מרן שזה מנין לו ועוד ק"ל שאין לשון רבינו סובל פי' זה וצ"ע:

שם כוס מהו שיעשה את חבירו דיחוי או שיריים וכו' עיין בפרש"י שמפרש דאיירי ששניהם כשירין אבל מדברי הראב"ד ז"ל בפ' א' מהל' פסולי המוקדשין דין כ"ח נראה שמפרש דאיירי שהיה א' כשר וא' פסול עיין שם וקשה לזה א"כ איך קאמר פלוגתא דראב"ש ורבנן הא לא פליגי אלא שהיו הכוסות כולן כשרים אבל אם הי' אחד מהן פסול אפשר דלא פליגי וכולהו ס"ל דהוי דיחוי וצ"ע:

תוס' ד"ה פסול מהו שיעשה שיריים וכו' והר' אפרים מפרש וכו' או לא ואסור לשופכם לכתחלה וכו' כצ"ל ולפ"ז הפי' מיתרצי מאי דקשיא להו ודוק:

בא"ד הא קמ"ל אע"ג דקיבל פסול וזרק וקיבל כשר וזרק לאו כלום מ"ט שיריים וכו' כצ"ל:
בא"ד ול"נ דלקמ"מ דאי שיריים וכו' אבל שיריים דקאמר התם דאין דמה טעון כבוס היינו שיריים ופסול ר"ל היינו דחוי ולכך ק"ל מר"ל דמסתפקא ליה אי שיריים הוי אי דיחוי הוי דהא מדאמרינן אין דמה טעון כיבוס ש"מ דיחוי הוא ודוק:
ד"ה וליהוי דיחוי תימא אם נתן לפסול מה בכך מעשה איצטבא הוא וכו' וה"ה נמי דק' ג"כ מקבל בימינו ונתן לשמאלו דמעשה איצטבא נמי הוא ודוק:

דף לה.

גמרא השוחט את המוקדשים לאכול שליל או שליא בחוץ לא פגל עיין בפי' המשניות להרמב"ם ז"ל והא דלא כייל להאי בבא בהדי בבא דלעיל ועוד דלא תני בהאי בבא אין חייבין עליהן משום פיגול וכו' כדתני בבא דלעיל אלא תני לא פיגל משום דלא דמיין דכל הני דקתני בבא דלעיל לית בהן פגול כלל אפי' מחמת הזבח משום דאית בהו תרתי לריעותא שאינן ראויין לאכילה ואינן גופיה דזיבחא אבל שליל ושליא אע"ג דאינן מתפגלין מחמת עצמן מ"מ מתפגלין מחמת הזבח כדאיתא לקמן בגמ' ולכך לא כייל להו בהדי אהדדי ובריתא דלקמן דכייל בהדי אהדדי משום דלא אתיא לאשמעינן אלא שאין מתפגלין מחמת עצמן ובהא כולהו דמיין ולא אתיא לחלק בין הני דמתפגלין מחמת הזבח להני דלא מתפגלין כלל והא דלא כייל בהדי בבא דרישא המולק את התורין לאכול ביציהן בחוץ דהני נמי אין מתפגלין אפילו מחמת הזבח כדאיתא לקמן משום דלא בעי למינקט עופות בהדי בהמה ודוק:
שם לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין הקשה בס' תי"ט הא כבר תנינא לה חדא זימנא בס"פ דלעיל והא תו ל"ל ע"ש ויש מתרצים דאיצטריך הכא לאשמעינן אפי' לר"א דאמר מחשבין מאכילת אדם לאכילת מזבח ומאכילת מזבח לאכילת אדם דוקא אי חישב לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול אבל אי חישב לאכול ולהקטיר מודה דאין מצטרפין כדאיתא בס"פ דלעיל ותירוץ זה אינו עולה כלל דאי לאוקמתא דר' ירמיה דאוקי לעיל הא מני ר"א היא דאמר מחשבין וכו' א"כ לא איצטריך הכא לאשמעינן לר"א דהא כבר שמעינן ליה לעיל דההיא מתני' ע"כ ר"א היא משום דיוקא הא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול מצטרף ואי לאוקמתא דאביי דאוקי לעיל מתני' כרבנן ואיצטריך דס"ד אמינא התם הוא דלא מצטרף משום דלאו כי אורחיה קא מחשיב אבל הכא דבהאי כי אורחיה ובהאי כי אורחיה אימא

ליצטרף קמ"ל נמי לא אתי דהא להאי אוקמתא דאביי ע"כ ר"א ס"ל לאכול ולהקטיר מצטרף דהשתא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול דלאו כי אורחיה קא מחשיב ס"ל לר"א דמצטרף לאכול ולהקטיר דבהאי כי אורחיה ובהאי כי אורחיה קא מחשב לא כ"ש דמצטרף ואפשר לומר דלהאי אוקמתא אשמעינן משנה יתירא דר"א ס"ל איפכא כדבעי למימר גמ' התם ודוק ועיין בס' חזון נחום:

תוס' ד"ה פיגל בזבח וכו' ויש דוחקים וכו' ואין נראה פי' זה דמנ"ל לתנא הא וכו' ר"ל דתנא דתמורה מנ"ל דנותר נוהג בשליל כיון דאשכחן קרא דמעט שליל מנותר אמאי דרשינן באם אינו ענין לנותר תניהו למחשבת נותר כיון דלא אשכחן ריבוי דנותר נוהג בשליל א"כ אימא קרא בנותר ממש לכך כתבו דההיא מיעוט לא אתי לא לנותר ממש ולא למחשבת נותר אלא אתי למעט שליל משריפה דכתיבא בקרא אע"ג דנוהג בו נותר וק"ל:

ד"ה פיגל באלל וכו' דפלטתו סכין היינו אלל בההוא מיירי הכא ובעולת העוף איירי שקודר להסיר המוראה בנוצתה וכו' ר"ל דק"ל היכי משכחת לה פלטתו סכין בקרבן העוף הא אינו אלא מליקה ביד לכך כתבו דבעולת העוף איירי שקודר בסכין להסיר המוראה בנוצתה כמ"ש רש"י בחומש:

דף לה:

וש"מ מיגו דפסלא וכו' תימא וכו' וי"ל משום דלא בעי למיפשט וכו' ר"ל דאה"נ דה"מ למדחי ליה דילמא מחשבה לא פסלה לינה פסלה אלא אי הוה דחי ליה הוה פשיט בעיא דר"א דלינה מועלת בפרים הנשרפין ולכך דחי ליה לא לינת אימורים וק"ל:

ד"ה הא שליל וכו' וא"ת אכתי נותר וטמא קשיא וכו' וי"ל דלעולם אין חייבין אשליל ושליא משום נותר וטמא והאי דשייריה משום פיגול עכ"ל ר"ל דלעולם אין חייבין אשליל ושליא משום נותר וטמא כדקתני ברייתא דלעיל והא דלא תני במתני' שליל ושליא בהדי חלב המוקדשין וביצי תורין דאין חייבין עליהן משום נותר וטמא משום דקתני נמי דאין חייבין עליהם משום פיגול לכך שיירי לשליל ושליא משום דמפגלין מחמת הזבח ולעולם דאין חייבין נמי על השליל והשליא משום נותר וטמא אבל קשה דכבר הוכיחו התוס' לעיל מפ' כיצד מערימין דשייך נותר בשליל וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפי"ח מהלכות פסולי המוקדשין דין כ"ג דאם אכל מן השליל או מן השליא חייב משום נותר וטמא ע"ש לכך נ"ל דט"ס נפל בדברי התוס' הכא וצ"ל וי"ל דלעולם חייבין אשליל ושליא משום נותר וטמא והאי דערביה משום פגול כצ"ל נ"ל ור"ל דלעולם חייבין אשליל ושיליא משום נותר וטמא כדמשמע ממתני' והאי דערביה בברייתא עם הנך אחריני דאין

חייבין עליהם נמי משום נותר וטמא משום פיגול הוא דערביה לבד משום דדמי להו דאין מתפגל מחמת עצמו ולא משום נותר וטמא והשתא הא דקתני אין חייבין עליהם משום פגול קאי אכולהו אפילו אשליל ושליא אבל הא דקתני ואין חייבין עליהם משום נותר וטמא לא קאי אלא אשארא ודוק נ"ל:

דף לו.

גמרא וליפלוג בניתנין וכו' קסבר ר"י בעינן מקום שיהא משולש וכו' כתב בס' תי"ט וצ"ע בניתנין בפנים ליתנן בחוץ שהוא מקום משולש אמאי כשר עכ"ל (ולקמן) [לוח הטעיות חק נתן: ולק"מ] דר"י לטעמיה דאמר שלא במקומו כמקומו דמי וזהו מה שהכריחו רש"י ז"ל לפרש (דהא) [לוח הטעיות חק נתן: דקא] מקשה מחושב ליתן בפנים דהתם ודאי אי הוה יהיב וכו' ואפי' אי מפרשינן דקא מקשה מתרוייהו מ"מ משני שפיר כמ"ש התוס' לעיל בפ"ב דף כ"ו ע"ב ד"ה אמר שמואל ע"ש:

שם (נמי) [ומי] אית ליה לר"י האי סברא והתניא ר"י אומר דבר רע וכו' הא דלא פריך אגופא דמתני' מדלא פליג ר"י אמחשבת פנים ש"מ דסבר דכשר וכאן בברייתא פסל במחשבת פנים י"ל משום דאיכא למימר אע"ג דלא פליג במתני' הא פליג בברייתא וכאילו פליג במתני' וכה"ג משני לעיל דף כ"ד ע"ב גבי זרק בשמאל ע"ש אבל אהא דקאמר קסבר ר"י בעינן מקום שיהא משולש וכו' פריך שפיר ודוק ושוב ראיתי בס' הב"ז שיישב כן ע"ש:

תוס' ד"ה תרי קראי וכו' ותימא וכו' דמפסח היכי ילפי' שאר נותר ר"ל משום דאיכא למפרך מה לפסח שכן ישנו באזהרת ועצם לא תשברו ואל תאכלו ממנו נא ובשל וכן אזהרות אחרות ודוק:

ד"ה שלמי פסח פירש"י בפ"ק מותר הפסח כצ"ל נ"ל והוא דף ט' ע"א ד"ה ושלמים הבאין מחמת פסח ע"ש:

דף לו:

תוס' ד"ה שיאכלוהו טמאים לא דמי לאכילת כלבים וכו' פי' דק"ל לפי המסקנא דדחי ולא היא וכו' אלמא דאינו פגול וקשיא להו מ"ש מאכילת כלבים דאמרי שילהי פרקין דלעיל דהוי פגול ותירצו דלא דמי וכו' אבל הרמב"ם ז"ל בפ' י"ד מהל' פסולי המוקדשין דין ט' פסק דהוי פגול סבר דדחיה בעלמא היא וכן גבי בשר פסח שלא הוצלה וכו' פסק בפי"ח דין י"ט דחייב ועיין להכ"מ:

הדרן עלך כל הפסולין

דף לז.

פרק רביעי

גמרא סבר לה כר"ע דאמר לא זריקה בכלל שפיכה וכו' משמע דמאן דיליף מודם זבחיך ישפך למתנה א' שכפר לא מצי למילף נמי מיניה לניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא וא"כ ק' מכאן להרמב"ם ז"ל ריש פ"ב מהל' פסולי המוקדשין דין א' וב' דיליף מהאי קרא דודם זבחיך ישפך לאם נתן מתנה א' כיפר דיליף מיניה נמי לניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא והנה לזה י"ל דעיקר ילפותא למתנה א' שכיפר הוא מחטאת כדקאמר גמ' לקמן להנך תנאי דמפקיה ליה להאי ודם זבחיך ישפך לדרשא אחרינא והא דנקט רבינו קרא דודם זבחיך ישפך משום דכן דרכו הוא לסמוך הדבר לפסוק שנראה לו שהוא פשוט יותר ללמוד ממנו כמ"ש מרן הכ"מ אבל עיקר קרא דודם זבחיך ישפך לא אתא אלא לניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא אבל אכתי קשה הא אמרינן לקמן ואכתי להכי הוא דאתא מיבעיא ליה לכדתניא וכו' מעשר ופסח מנין ת"ל ודם זבחיך ישפך וכו' ור' ישמעאל האי קרא מפיק ליה להכי ולהכי תרי תנאי אליבא דר' ישמעאל משמע מאן דדריש ודם זבחיך ישפך לניתנין בזריקה וכו' לית ליה פסח בשפיכה אלא בזריקה כפרש"י וא"כ כיון דרבינו מפיק קרא דודם זבחיך ישפך לניתנין בזריקה וכו' א"כ איך פסק בסוף פ"ג מהל' קרבן פסח דדם פסח בשפיכה והנה לזה נמי י"ל דרבינו סבר כדעת התוס' שכתבו כאן דפסח בשפיכה נפקא מקרא דקדש הם כדאיתא בספרי א"נ דעיקר קרא דודם זבחיך ישפך אתי לפסח בשפיכה ולניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא נפקא לן מסברא מה לי זריקה מרחוק מה לי שפיכה מקרוב כמ"ש התוס' בשילהי פסחים והא דנקט רבינו קרא דודם זבחיך ישפך לניתנין בזריקה וכו' אסמכתא בעלמא הוא אבל אכתי קשה כיון דרבינו פסק כר' ישמעאל לניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא א"כ איך פסק בפ"ח מהלכות חמץ ומצה דאין ברכת הפסח פוטר של זבח ולא של זבח פוטר של פסח כר"ע דאמר לא זריקה בכלל שפיכה ולא שפיכה בכלל זריקה היה לו לפסוק כר' ישמעאל דברכת הפסח פטר של זבח כיון דזריקה בכלל שפיכה כדאיתא בהאי סוגיא ועיין להל"מ בפ"ח מהל' מעה"ק שנתעורר בזה ומ"ש ליישב וע"ק מ"ש שם רבינו בפ"ה מהל' מעה"ק דין י"ז הבכור והמעשר והפסח דם כל א' מהם טעון מתנה א' בשפיכה וכו' דלא אתי כהאי סוגיא דבבכור כ"ע מודו דבזריקה הוא דכתיב בהו בהדיא ואת דמם תזרוק ול"פ אלא במעשר ופסח דלר' ישמעאל דמפיק להו מודם זבחיך ישפך

הוו בשפיכה ולר' יוסי הגלילי דמפיק להו מואת דמם תזרוק הוו כולהו בזריקה וע"ש להל"מ מ"ש בזה והנה איתא בתוספתא דזבחים בסוף פ"ו כדברי רבינו דקתני הבכור והמעשר והפסח שופכן בשפיכה אחת כנגד היסוד ואפשר דרבינו פסק כהאי תוספתא ונראה דהאי תוספתא אתיא כר' יוסי הגלילי דמפיק למעשר ופסח מואת דמם תזרוק וסברא האי תוספתא דלר' יוסי דמפיק כולהו מקרא דבכור ס"ל דאף בכור בשפיכה אע"ג דקרא כתיב תזרוק לא אתא למעוטי אלא מתן אצבע א"נ הא דכתיב תזרוק כדי למילף זריקה זריקה מעולה למתן יסוד כדאיתא בשילהי פ' איזהו מקומן משום דאי אמרינן לר' יוסי כולהו בזריקה קשיא לן הא דתניא מנין לניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה וכו' מכלל דאיכא שפיכה ואי הני בזריקה משום דנפקא לן מואת דמם תזרוק א"כ ליכא (זריקה) [שפיכה] כלל כמו שהקשו כאן התוס' וליכא למימר דר' יוסי לית ליה דרשא דניתנין בזריקה וכו' דהא כיון דר' יוסי אייתר ליה ודם זבחיך ישפך מסתמא דריש ליה לניתנין בזריקה וכו' דלא אשכחן מאן דפליג אר' ישמעאל אלא ר"ע לבד וכ"ש לפי מ"ש הל"מ בפ' ה' מהל' מעה"ק דאפי' ר"ע אית ליה ניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא ע"ש והא דאמרינן לקמן שילהי פ' איזהו מקומן דף נ"ו ע"ב אהא דתנן הבכור והמעשר והפסח וכו' ודמן טעון מתנה א' ובלבד שיתן כנגד היסוד וכו' אמרינן בגמ' מאן תנא אמר רב חסדא ר' יוסי הגלילי היא דתניא וכו' ופרש"י מאן תנא מעשר ופסח בזריקה מדמשוי מתן דמים בכור ומעשר ופסח דקתני שינה באכילתן מכלל דמתן דמים לא שינה ובבכור כתב ואת דמם תזרוק עכ"ל לפי האי תוספתא אין לפרש כפרש"י אלא ה"פ מדמשוי מתן דמים בכור ומעשר ופסח דקתני שינה באכילתן מכלל דמתן דמים לא שינה משמע דכולהו מחד קרא נפקא ודין א' להם לכך קאמר ר' יוסי הגלילי היא דמפיק לכולהו מחד קרא וכיון דנפקי מחד קרא דין א' להם ולפי התוספתא כולהו בשפיכה אבל מאן דמפיק מעשר ופסח מקרא אחרינא לא מיתוקמא דאפשר כיון דלא נפקי מחד קרא חלוקים בדיניהם הם ודוק אבל קשה לזה אהא דתנן בפ' תמיד נשחט דף ס"ד כהן הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה א' כנגד היסוד ואמרינן בגמ' מאן תנא פסח בזריקה אמר רב חסדא ר' יוסי הגלילי היא דתניא וכו' הרי בהדיא דלריה"ג אפי' פסח בזריקה ולפי מ"ש מתני' מני דהא ליכא מ"ד פסח בזריקה אלא ע"כ דהתוספתא סברא אחרת היא וא"כ יש לתמוה על רבינו למה פסק כתוספתא כיון דסתם מתני' דפ' תמיד נשחט כריה"ג היא ואפי' פסח בזריקה אבל מסתם מתני' דפ' איזהו מקומן ליכא למיפרך משום דאיכא למימר דאתיא נמי כתוספתא כמ"ש וצ"ע:

דף לז:

גמרא וב"ה קרנת קרנת קרנות הרי כאן ד' וכו' עיין בס' אור תורה ובס' מנחת שי פרשת ויקרא:

שם אלא מעתה לטטפת לטוטפות הרי כאן ד' וכו' וע' בספרים הנז' בפ' עקב וקשה אמאי לא פריך לב"ש דדריש אם למקרא א"כ ליבעי ששה בתים וליכא למימר דחד לטוטפות איצטריך לגופיה ותרי לטוטפות לד' בתים דא"כ גבי קרנות אימא חד לגופיה אלא מאי אית לך למימר דקרנות משמע מניינא ולכך דרשינן תחילות כמ"ש התוס' ה"נ לטוטפות משמע מניינא ודרשינן נמי תחילות וי"ל דאה"נ דהמ"ל אליבא דב"ש אלא פריך אליבא דב"ה דהוי הלכתא ומאי דמשני אליבא דב"ה ה"נ משנינן אליבא דב"ש ודוק:

שם אלא מעתה בסכת בסכת בסכות וכו' קשה אמאי לא פריך לב"ש דסברי יש אם למקרא א"כ שיתא דפנתא בעי למעבד והכא ליכא למימר דאה"נ דהמ"ל לב"ש אלא פריך אליבא דב"ה דהוי הלכתא ומאי דמשני לב"ה משנינן נמי לב"ש הא ליתא דהא פשו ליה ד' וא"כ ליבעי ד' דפנות וי"ל דאה"נ דלב"ש בעי ד' דפנות ואתי הילכתא וגרעה לרביעית ואוקימתא אטפח כדאשכחן לר"ש כדאיתא בפ"ק דסנהדרין דף ד' א"נ י"ל לעולם כדמשנינן הכא חד סכות כוליה לגופיה ופשו ד' חד לסככה ותלת לג' דפנות ואתיא הלכתא וגרעה לשלישית ואוקימתא אטפח ודוק:

תוס' ד"ה טט בכתפי שתים וכו' והר"י מקורביל מפרש דחד טטפת לגופיה וכו' קשה הא כתבו התוס' לקמן דקרנות כיון דמשמע מניינא דרשי' תחילות וכ"ש הכא דהמנין כתוב בפי' וצ"ע:

דף לח

דף לח:

גמרא מתקיף לה רב אושעיא אם כן ליתני וכו' ומידי עברו אלינו החו"ש כה"ר מרדכי הלוי נר"ו מעיר איזמיר יע"א שליחא דמצוה לבנין בתי כנסיות הקשה אלי דלפי מ"ש התוס' משם הירושלמי בכתובות ר"פ האשה דף ע"ח בד"ה נפלו לה דלא קא חשיב בעדיות אלא דבר שהיא חומר מב' צדדים וקל משני צדדים ברם היכא דאיכא קולא וחומרא לא תני לה בהדי חומרי ב"ה ומלבד דמשם באר"ה דתלמוד דידן ס"ל הכי עוד אית בה אחריתי מההיא דאיפליגי ב"ש וב"ה בפ"ק דחגיגה דלב"ש הראייה שתי כסף

וחגיגה מעה כסף ולב"ה הראייה מעה כסף וחגיגה שתי כסף ולא תני לה בעדיות אף דאיכא חומרא לב"ה דצריך חגיגה שתהא שוה שתי כסף אפילו אם קנה הראייה יותר מג' כסף אם לא שנאמר דכיון דליכא חומרא וקולא אינו נכנס בסוג חומרי ב"ה וא"כ (איפכא) [לוח הטעיות חק נתן: איפה] מאי פריך תלמודא הכא דליתני לה בהדי חומרי דב"ה מאחר דאית בה קולא מצד א' דבמתן א' מתרת הן אמת דאעיקרא נראה דדברי הירושלמי סתראי נינהו מההיא דאמרו בפ' הבא על יבמתו על ההיא מתני' דלא יבטל אדם מפ"ו אא"כ יש לו ב' זכרים לב"ש ולב"ה זכר ונקבה אמרו שם א"ר בון לכן צריכא אף זכר ונקבה לב"ה קאמר דלכן הויא מתני' מקולי ב"ש וחומרי ב"ה ולפי האמור אין אנו צריכים לזה דאפי' תימא דבדוקא זכר ונקבה קאמר כיון דלב"ש לא מהני אלא בב' זכרים הרי איכא קולא בהדה ולהיות הדבר קולא מצד א' וחומרא מצד א' אמטו להכי לא תני לה וכבר ראיתי להרשב"א ז"ל שם אמרה מסברא דנפשי' ולא זכר דברי הירושלמי גופיה ולומר דיש חילוק בין דבר א' לב' דברים מתני' דחגיגה הויא תיובתא עכ"ד:

וזאת תשובתי אליו דלא קאמר בירושלמי דלא תני אלא דבר שהוא חמור מב' צדדים וקל מב' צדדים אבל היכא דקל לזה וחמור לזה לא קא חשיב היינו דוקא היכא דאיכא ב' נושאים כההיא דהאשה שנפלו לה נכסים שב"ש אומרים תמכור דהוי קל לאשה וחומר לבעל וכההיא דפריך מינה והא תניא בש"א הפקר לעניים הפקר והרי קל לעניים וחומר לב"ה ואפ"ה קא חשיב ליה דהתם נמי ב' נושאים עניים וב"ה וכן אידך דפריך מינה שם בירושלמי עומר הסמוך לגפה וכו' ושכחו וכו' התם נמי ב' נושאים וכן ההוא דמקשו מינה התוס' והא קתני התם בש"א שתי שבתות דהוי קל לאיש וחומר לאשה שאינה נוטלת כתובתה בהדרת שבת א' התם נמי ב' נושאים איש ואשה וכן ההיא דפ"ק דחגיגה דלב"ש הראייה שתי כסף וחגיגה מעה כסף ולב"ה איפכא התם נמי הוי ב' נושאים עולה לגבוה וחגיגה להדיוט דהוי קל לזה וחומר לזה לכך לא תני לה בעדיות והכי מסתברא דלא חשיב מקולי ב"ש כיון דמחמרי לכשנגדו משא"כ בההיא דזבחים דלב"ש ב' מתנות שבחטאת מתירות ומפגלות פריך שפיר ליתני גבי קולי ב"ש וכו' כיון דאיכא קולא דלא מפגל אלא בב' מתנות אע"ג דנפיק מינה חומרא דאינו מתיר אלא בב' מתנות מ"מ כיון דבנושא א' הם ואיכא צד דמיקל ב"ש הו"ל למיתני בעדיות מקולי ב"ש ובזה ניחא נמי ההיא דפ' הבא על יבמתו דקאמר בירושלמי על ההיא מתני' דלא יבטל אדם מפ"ו אלא א"כ יש לו ב' זכרים לב"ש ולב"ה זכר ונקבה דקאמר א"ר בון לכן צריכה אף זכר ונקבה לב"ה קאמר דלכן הויא מתני' מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה דהתם נמי אע"ג דאיכא קולא מצד אחד וחומרא מצד א' כיון שהן בנושא א' הול"ל בעדיות מקולי ב"ש כיון דמיקל

בצד אחד באותו נושא ובהכי דברי הירושלמי לאו סתראי נינהו אלא דק"ל לתלמודא דידן דמשמע מיניה דלב"ה דוקא זכר ונקבה מדמקשה לב"ה ולילפו ממשה ופריק משה מדעתיה הוא דעביד וכו' ולא פריק ואה"נ דיליף ממשה דמהני אף ב' זכרים ש"מ דלב"ה דוקא זכר ונקבה א"כ ליתני בעדיות גבי קולי ב"ש כיון דנושא א' הוא ויש בו צד קולא לב"ש וצ"ע:

תוס' ד"ה הא מני ר' נחמיה וכו' דכיון דאשכחן לר"נ דטעון כיבוס היכא דחייב בחוץ לרב פפא נמי כיון דחייב בחוץ וכו' יש מקשים מה מייתי ראיה מר"נ לרב פפא דהא ר"נ אית ליה נמי כיון דחייב בחוץ מחשבה נמי מועלת בהן לפום סברא דקיימין השתא דמקשה ליה אימור דשמעינן ליה לר"נ וכו' לענין כיבוס מי שמעת ליה ומשני ליה אין והתניא דמים הטעונין וכו' ולרב פפא אע"ג דס"ל דחייב בחוץ אפ"ה קאמר ולא מיפנלא וי"ל דאה"נ דה"מ למיפרך הכי אלא בלאו הכי פריך ליה שפיר ומחשבה מועלת בהן והתניא וכו' ודוק:

בא"ד ומיהו כל זה אמר רב פפא בחטאות הפנימיות לקיים דבריו וכו' ר"ל לקיים דבריו דאמר אין מחשבה מועלת בג' מתנות ובברייתא קתני ומחשבה מועלת בהן לכך אוקי כי תניא ההיא בדמים הפנימיים ולהכי מחשבה מועלת בהן אבל על מה שאמר טעון כיבוס נדחו דבריו כמ"ש לעיל והא (דאיכא) [דאיתא] לקמן בפ' איזהו מקומן דף נ"ב ע"א רב פפא אמר דכ"ע שיריים אינן מעכבין היינו להנך תנאי ולאו אתנאי אחריני קאמר וכה"ג משני שם ע"ב ע"ש ודוק:

בא"ד וי"מ הא מני ר"ג וכו' וגרסינן אלא בספרים מדוייקים וכו' לא ידעתי אמאי הוצרכו לזה דהא לשיטה זו ולשיטת התוס' דלעיל נראה לפי הלוך הסוגיא דמתיישבת טפי אי ל"ג אלא אבל לשיטת רש"י צריך לגירסת אלא ודוק היטב:

דף לט.

תוס' ד"ה הא מני ר"נ וכו' וצ"ל סוגיא דשמעתא אתיא דלא כר' יוחנן וכו' עיין לתוס' סוף פ' הוציאו לו דף ס' ע"ב שדחו תירוץ זה:

בא"ד וצ"ע דהא שיריים וכו' תחלת עבודה לק"מ דבריהם מבוארים יותר שם בפ' הוציאו לו ע"ש:

בא"ד כל זה מדברי רב אדא לדבריו דר"ע הש"ס קאמר וכו' נ"ל דלא הוה גריס לק"מ אלא כך והשתא דאמר רב אדא וכו' כי קאמר ר' נחמיה בשיריים הפנימיים כי תניא ההיא

בשיריים החיצונים לדבריו דר"ע קאמר הרי הוא דהוה גריס ול"ג הא דאיתא בספרים ור"ע לא ידע מאי קאמר ר' נחמיה וכו' וכן ל"ג כגירסת רש"י ע"ש ודוק:

גמרא ת"ר ועשה כאשר עשה מה בא ללמוד לכפול בהזאתו וכו' מכאן קשה להרמב"ם ז"ל בפ' ב' מהל' פסולי המוקדשין דין ג' שכתב וז"ל כל הדמים הניתנין על הפנימי אם חסר א' מהן לא כיפר וכו' שהרי הכתוב הקפיד על מניינן שנאמר שבע פעמים והא הכא בברייתא ילפי ליה מדכתיב ועשה כאשר עשה אלמא מדהקפיד על מניינן לא משמע עכובא ועוד אי ילפותא היא מדהקפיד על מניינן א"כ מנ"ל למתן ארבע דמעכבי הא לא הקפיד הכתוב על מניינן וע"ק אמאי לא כתב דמתן ארבע על מזבח הזהב דמעכבי כדאיתא בהאי ברייתא דמדבריו משמע דלא מעכבי אלא מתן שבע וצ"ע:

תוס' ד"ה ועשה לפר כאשר עשה פי' בקונטרס וכו' משמע לפי' דאי הוה מצינו וכו' וק' לר"ש בסמוך קמיבעי למימר דאיצטריך כן יעשה למתן ארבע דלא כתיב מתן ארבע בהעלם דבר ומקרנות דכהן משיח למד וא"כ אימא איצטריך ועשה כאשר עשה למתן ארבע וא"כ מנ"ל לכפול בהזאות כצ"ל והשאר נמחק ור"ל דקשיא להו דלפי פרש"י דאי הוה מצינו לאוקמי בעבודת דם לא הוה מוקימנא ליה לכפול בהזאות א"כ קשה אליבא דר"ש בסמוך דאמר דאיצטריך כן יעשה למתן ארבע דלא כתב מתן ארבע בהעלם דבר ומקרנות דכהן משיח למד א"כ מנ"ל לכפול בהזאות אימא דאיצטריך ועשה כאשר עשה למתן ד' דלא כתיב בהעלם דבר ואתא קרא ועשה כאשר עשה למילף מכהן משיח דבעי ד' קרנות ומוקמינן ליה לכוליה קרא כפשטיה ולא איצטריך לסרוסי ולמידרשיה דהא לא הוצרכו לסרוסי ולמדרשיה אלא משום מקרא שאינו צריך הוא והשתא לר"ש דאיצטריך למתנות ארבע דלא כתיבן בהדיא בהעלם דבר ומכהן משיח יליף א"כ אימא דכוליה קרא להכי הוא דאתא ולא לכפול בהזאות ואין ההזאות מעכבות בין מתן שבע בין מתן ארבע ודלא כהב"ז שכתב דועשה בא לשנות ולעכב במתן ד' כיון דיליף למתן ד' מוכן יעשה הא ליתא דאי לפי קושייתם אכתי ילפי מכן יעשה למתן ד' א"כ מההוא קרא גופיה ילפינן לעיכובא כדמשמע לקמן בגמ' וא"כ אמאי איצטריך כאשר עשה למתן ד' לעכב ועוד יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא דמתנות ד' שאינן מעכבות בכל מקום מעכבות כאן ומתן שבע שמעכבות בכ"מ אינן מעכבות כאן ודוק וכתבו לכך נראה דועשה לכפול לכל מה שאמור בענין אתאי ור"ל אע"ג דמצי לאוקמי קרא דועשה כאשר עשה למתן ד' מ"מ קרא משמע דקאי לכל מה שאמור בענין ולכך סירס ודרש אח"כ כתבו וי"ל דועשה לא משמע להוסיף וכו' חסר שום הזאה דילמא הנך שתים וכו' כצ"ל ור"ל דבאו ליישב גם לפרש"י דלא מצי למימר דועשה אתי למתן ד' דלא משמע להוסיף בפר העלם שתי

מתנות הכתובות בכהן משיח דדילמא הנך שתים דפר העלם היינו אותן שתים דכהן משיח ובין פר העלם ובין פר כהן משיח אינן צריכין כי אם שתי מתנות דאותן שתי מתנות עצמן הכתובות בכהן משיח הן אותן עצמן הכתובות בהעלם דבר וא"כ לא משמע מועשה הוספה ולכך סירס המקרא ודרשהו ואחר הסירוס והדרשא דדרשינן פר זה פר כהן משיח א"כ הוקשו להדדי וילפי זה מזה ומצרפין שתי מתנות דכתיבי בכהן משיח עם שתי מתנות דכתיבי בהעלם דבר וילפינן ד' מתנות לכל א' כיון דאשכחן בחטאות חיצוניות ד' מתנות ודוק וזה הישוב לפרש"י אינו מהתוס' אלא מר' ברוך ושוב הקשו דילמא ועשה כאשר עשה לאת בדם וטבילה וכו' קושיא זו אינה אלא לפרש"י אבל לפי' התוס' לק"מ שהרי כתבו דועשה לכפול לכל מה שאמור בענין אתאי ודו"ק נ"ל ובס' הב"ז הגיה קושיא א' קודם וי"ל דועשה לא משמע וכו' וז"ל הגהתו וא"ת א"כ מצי נמי קאי אמתן ד' לכפול בהזאתו דועשה לכפול לכל מה שאמור בענין אתאי וי"ל דועשה לא משמע להוסיף וכו' ע"ש ושותיה דמרן לא ידענא דמשמע דהתוס' באו להקשות לפי שיטתם דועשה לכפול לכל מה שאמור בענין אתאי א"כ מצי נמי קאי למתן ד' לכפול בהזאות ואמאי איצטריך כן יעשה ואם קושיתם כך היא האי קושיא פריך לה גמ' לקמן ומשני לא נצרכה אלא לר"ש דאמר לא כתיבן בהדיא אלא שתים ולכך איצטריך כן יעשה וא"כ אמאי הוכרחו התוס' לאקשויי קושית הגמ' ומיתרצי לה בע"א ועוד דלפי הגהתו משמע דפרש"י נדחה ואמאי והא בהאי תירוץ שכתבו וי"ל דועשה לא משמע להוסיף וכו' ג"כ מתישב מה שהקשו לפרש"י ועוד דאי פרש"י נדחה וכל זה כתבו לשיטתם א"כ מאי מקשו תו וקשה ודילמא ועשה כאשר עשה אתי לאת בדם וטבילה וכו' ולשיטתם מאי מקשו הא כבר כתבו דועשה לכפול לכל מה שאמור בענין אתאי אלא נראה כמ"ש דמוי"ל ועשה לא משמע להוסיף וכו' כל זה הוא לשיטת רש"י והוא מר' ברוך ואין צורך להגהת הב"ז גם מ"ש ולפ"ז אין מקום לתירוצו של בעל קרבן אהרן דף ק' ע"ג דקושית התוס' היא דאכתי כן יעשה ל"ל דועשה קאי אכל הפרשה ומעתה נשמע כ"א לעיכוב מתן ז' ומתן ד' עכ"ל דבריו אינן מבוררין לי דתירוצו של הקרבן אהרן הוא על קושית תוס' לפרש"י והוא תירוץ נכון ע"ש גם הקרבן אהרן אינו מגיה קושיא אחרת כהב"ז ומפרש ג"כ מ"ש וי"ל דועשה לא משמע להוסיף וכו' הוא תירוץ לקושייתם לפרש"י כמ"ש ע"ש והן אמת דלפי מה שפירש הב"ז בקושית התוס' לפרש"י אין מקום לתירוצו של קרבן אהרן אבל כבר דחינו פירושו ודוק:

דף לט:

תוס' ד"ה לפר זה פר יה"כ וכו' עוד קשה דלר' יהודה דדריש לקמן וכלה מכפר וכו' הא דל"ק להו נמי למאן דיליף מחקה משום דאיכא למימר דאיצטריך לדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים ודוק:

בא"ד ומיהו להההוא לישנא וכו' דלר' יהודה שירים מעכבי ניחא וכו' ר"ל דאי לא הוה כתיב ביה"כ וילפי' מפר העלם ה"א דשיריים לא מעכבי כמו פר העלם דדרשינן ונסלח אעפ"י שלא נתן שירים לכך איצטריך וכלה מכפר לאשמעינן דשירים נמי מעכבי אבל קשה שהרי כתבו לקמן ד"ה ומכשיר אני בסמיכה ושירים דלמ"ד שירים הפנימיים מעכבי בכל פנימיים נמי קאמר ולא דריש ונסלח וא"כ הדרא קושיא לדוכתא דלא נכתוב עיכובא בפר יה"כ ונילף מפר העלם וי"ל דה"פ דלר' יהודה אי לא הוה כתיב בי"ה וילפי מפר העלם הא דדרשינן ונסלח אע"פ שלא נתן שירים והא דבכל הפנימיים שירים לא מעכבי אפי' פר יה"כ אבל השתא דכתיב בפר יה"כ וילפינן נמי דשירים מעכבי ה"ה נמי בכל הפנימיים ולא דרשי' ונסלח ואע"ג דהאי ברייתא דריש ליה לאו אליבא דר' יהודה היא כדאיתא לקמן ודוק:

בא"ד וי"ל דאיצטריך וכלה לשבע הזאות שעל טהרו של מזבח וכו' לא תירצו בזה כי אם קושיא שנית אבל קושיא ראשונה אכתי במקומה עומדת ודוק:

בא"ד ולפי' זה ניחא דלהכי לא ילפינן וכו' דילפינן ביה דינין של העלם ולפרש"י נמי דילפינן פר יה"כ שפיר מפר כהן משיח הא דלא ילפינן שבע וכו' כצ"ל:

ד"ה ונסלח אע"פ שלא נתן שירים וכו' וקשיא לי דונסלח בפר העלם ל"ל נילף מכהן משיח דשירים לא מיעכבי וכו' לא ידענא מאי מקשו דהא כבר כתבו הא דלא ילפינן פר כהן משיח דשירים לא מעכבי מדאיתקש לפר העלם משום דשינה עליו לעכב כדקאמר התם ק"ו לפר כהן משיח מעתה יכול יעכבנו דמאי דכתב בגופיה הוי כאילו שנה לעכב כיון דאפי' לא כתב הוה אתי מק"ו וה"נ בפר העלם האי דכתב בגופיה הוי כאילו שנה עליו הכתוב לעכב כיון דאפי' לא כתב הוה אתי מק"ו וא"כ לא הוה מצי למילף פר העלם מדאיתקש לפר כהן משיח ולכך איצטריך ונסלח וא"כ מאי מקשו ותימא גדולה היא ואי לא מסתפינא אמינא הא דכתבו ומדאיתקש פר כהן משיח לפר העלם וכו' כל זה אינו מהתוס' אלא היה כתוב בגליון והכניסוהו המדפיסים בפנים והתוס' ק"ל ונסלח בפר העלם ל"ל וכו' וה"ה דק"ל איפכא אמאי אצטריך לשנות הכתוב בהלוך לשונו בפר כהן משיח נילף מדאיתקש לפר העלם ובא הכותב ותירץ בגליון דלא מצו למילף מדאיתקש וכו' אבל התוס' לא ניחא להו בהאי תירוצא דס"ל דההקיש הוי כאילו כתוב בתורה ולכך

אע"פ דהוי כאילו שנה עליו הכתוב אפ"ה ההיקש מבטלו דההיקש כחו גדול כמו ריבוי ודוק נ"ל:

ד"ה מתן ד' וכו' תימא כיון וכו' אמאי תלי ר' טעמא דברייתא במה שמעכבות בכ"מ ר"ל דהו"ל למימר הכי אין לי אלא מתן שבע דכתיבן וכפילן מתן ד' מניין וק"ל:

בא"ד נ"ל דאחת דמעכבת בעלמא מינה לא נילף וכו' כצ"ל ור"ל משום דאיכא למיפרך מה לאותה א' דמעכבא בעלמא תאמר בהנך שתים דלא מיעכבי בעלמא וק"ל:

דף מ.

גמרא ור' יהודה כן יעשה מאי עביד ליה מבעיא ליה לכדתניא וכו' לסמיכה ושירי הדם מניין תלמוד לומר כן יעשה קשה לר"ש מנ"ל הא וי"ל דנפקא ליה מק"ו כדאיתא לקמן באיזהו מקומן דף נ"ב לר' ישמעאל ור"ע א"נ מהפר כדאיתא התם ע"ש ובזה ניחא הא דבעי לקמן לפר זה פר יה"כ למאי הילכתא וכו' ומאי בעי דילמא דאתא לסמיכה ושירי הדם אלא משום דפשיטא ליה דנפקא ליה לר"ש מק"ו או מהפר כדמוכח מהאי אוקמתא דר' ירמיה מדלא בעי לר"ש מנ"ל הא כמ"ש וא"כ גם להאי אוקמתא דאביי דאמר לר' יהודה נמי איצטריך וכו' נפקא ליה נמי סמיכה ושירי הדם מק"ו או מהפר כמו לר"ש ולכך בעי שפיר למאי הילכתא ודוק ועיין בס' ברה"ז:

תוס' ד"ה לא נצרכה אלא לר"ש וכו' וי"ל דנהי דר"ע ס"ל מקרא עיקר מ"מ לדרשא פורתא דרשינן ליה למסורת והא דגבי לולב דריש המסורת לבד ולא דריש המקרא דאמרינן כפות קרינן ואיצטריך שני לולבין ליטול משום דסמיך אקרא פרי עץ הדר דלא משמע אלא חד ודוק וכן כתבו התוס' בפ' כל שעה דף ל"ו ע"א ד"ה עוני ע"ש:

ד"ה לסמיכה ושירי הדם בפ' איזהו מקומן וכו' לרבות פר יה"כ לסמיכה הס"ד ואח"כ ד"ה אבל עבודה דלא מעכבא כפרה אימא לא ואפי' נפקא ליה להוא תנא מהיקשא וכו' כצ"ל נ"ל:

דף מ:

תוס' ד"ה לא נצרכה אלא לאת בדם וטבילה וכו' הא כתיבי בגופיה כמו פר יה"כ את בדם וטבילה ומיהו יש ליישב לפי' הקו' וכו' כצ"ל ומה שכתוב כן פירוש רבינו יצחק בר אברהם זצ"ל נ"ל שאין כאן מקומו וצ"ל אחר ומיהו יש ליישב לפי' הקו' וכו' ודוק:

ד"ה תניא כוותיה דרב פפא וכו' ועוד ק"ו דריש וכו' לא שייך אלא גבי את בדם וטבילה עכ"ל הטעם הוא כמ"ש בדיבור שאח"ז ודוק:

דף מא.

גמרא אלא פר העלם דבר של צבור ושעיר של יה"כ וה"ק וכו' ה"ה דהמ"ל אלא פר יה"כ ושעירי ע"ז וה"ק וכו' ודוק ושוב ראיתי בס' ברה"ז שכתב כן וכתב עוד וראיתי בתוס' שיש ספרים גורסין כן ע"ש עכ"ל ובמחילה מכבודו שלא כתבו תוס' גירסא זו אלא גבי ואתי ליה שעיר יה"כ משעירי ע"ז ודוק בדבריהם:

תוס' ד"ה הושוו מעשים למעשים וכו' וקשיא היכי אתי שעיר יה"כ משעירי ע"ז ופר העלם וכו' דאין לפרש דאתי מפר העלם ושעיר של יה"כ כפרש"י דהא להאי פי' א"א לומר כן כיון דהוי ק"ו גמור ודוק היטב:

בא"ד וכן הוי ק"ו דשעיר יה"כ זה הלשון אינו מדוקדק דהא מכל דבריהם בזה הדיבור מבואר דדוקא ק"ו ראשון דפר יה"כ הוא דאינו פשוט אבל ק"ו שני דשעיר יה"כ הוי ק"ו גמור ונראה דט"ס הוא וצ"ל אבל ק"ו דשעיר יה"כ הוי ק"ו גמור ודוק:

ד"ה ואתא ליה פר של יה"כ וכו' בקונטרס גריס מפר כהן משיח כי היכי דלא ליהוי למד מלמד עכ"ל אע"ג דאמרן דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בק"ו מ"מ כיון דמצי למילף ממלמד גופיה ניחא טפי למילף מיניה מלמילף מפר העלם שהוא למד מכהן משיח ודוק:

ד"ה ואתא ליה שעיר יה"כ וכו' וא"ת דכי דלית ליה האי ק"ו מהיכא יליף ליה וכו' קושיא זו כבר נתעוררו בה בדיבור דלעיל ותירצו כיון דלרבי כתוב לפר לרבות פר יה"כ לאת בדם וטבילה א"כ אתיא ליה שעיר יה"כ בק"ו גמור מפר יה"כ ושעירי ע"ז וכו' דדוקא ק"ו שאינו פשוט הוא דרבי חולק ולית ליה אבל ק"ו כי האי שהוא ק"ו גמור אית ליה לרבי ובס' ברה"ז כתב דהתוס' לא נ"ל דברי ר' ברוך דמנ"ל לרבי לדרוש כלל ק"ו זה וכמ"ש התוס' לעיל וכו' לא ידענא מאי קאמר דהתוס' לא כתבו דר' לא דריש ק"ו זה אלא ק"ו דפר יה"כ שאינו פשוט אבל ק"ו דשעיר יה"כ שהוא ק"ו גמור דריש עוד מה שהגיה הרב הנז' בזה הדיבור וי"ל דילפינן לר' שעיר יה"כ משעירי ע"ז וכו' ע"ש אין לו שחר לפי דבריו ואי לא מסתפינא יש להגיה כך וא"ת למאן דלית ליה האי ק"ו מהיכא יליף ליה ור"ל למאן דלית ליה דבר הלמד בהיקש וחוזר ומלמד בק"ו מהיכא יליף ליה לשעיר יה"כ בשלמא לפר יה"כ י"ל דאית ליה כרבי דדריש לפר זה פר יה"כ אלא שעיר יה"כ מנ"ל ומשמע להו להתוס' דאיכא מאן דפליג מדקאמר רב פפא קסבר תנא דבי ד' ישמעאל דבר הלמד בהיקש וכו' משמע דוקא ר' ישמעאל הוא דסבר הכי ולכך הקשו אליבא מאן דפליג עליה והנה מדהקשו קושיא זו בלשון וא"ת משמע שהיה כתוב בדבריהם תירץ לקושיא זו אלא שנשמט מהמדפיס ונ"ל דהתירוץ פשוט הוא אע"ג דקאמר רב פפא קסבר תנא דבי ר' ישמעאל וכו' אפ"ה ליכא מאן דפליג עליה כדמוכח סוגיא דפרק איזהו מקומן ודוק:

בא"ד וכ"ת משום דאיתקש פר ושעיר של יה"כ אהדדי וכו' תימא איך אפשר לומר משום דאיתקש פר ושעיר הא פר יה"כ גופיה אתי מהיקשא מדכתיב לפר וא"כ איך יליף מיניה שעיר בהיקש הא דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש כדאיתא בהאי סוגיא ובפ' איזהו מקומן וצ"ע:

בא"ד ממה שנאמד דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בק"ו הס"ד ואח"כ ד"ה שעיר של יה"כ וכו' כצ"ל והנה מ"ש דשם בפ' איזהו מקומן משמע דקודם יש לנו לומר דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בהיקש ממה שנאמר וכו' לא ידענא מהיכא משמע ואפשר משום דהתם פשיט ליה לרב פפא בכח ק"ו דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בהיקש משא"כ דבר הלמד בהיקש שחוזר ומלמד בק"ו אין לנו סברא על זה אלא כך קים לן מדתנא דבי ר' ישמעאל ולכך מקשו שפיר מנ"ל דסבר ר"י דדבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בק"ו אימא איפכא וכו' אבל מ"מ הא ליתא דשם מוכח דלא מצי למילף בק"ו דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בהיקש אלא מכח הא דדבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בק"ו אבל אי לאו הכי ליכא ק"ו וצ"ע:

דף מא:

גמרא אבל יותרת ושתי כליות דלא כתיבן בגופיה וכו' וה"ה דהמ"ל ה"מ עבודה דמעכבא כפרה אבל עבודה דלא מעכבה כפרה אימא לא קמ"ל כדאמר גמ' לעיל אליבא דר' יהודה אבל לעיל לא המ"ל כדאמר הכא דהא סמיכה ושירי הדם כתיבי בגופיה ודוק:

תוס' ד"ה והא תנא לרבות פר יה"כ וכו' וי"ל דפריך הכי וכו' ר"ל דמקשה על הא דמשני רב פפא דאיצטריך היקשא תניינא משום דאי מהיקשא קמא סד"א ה"מ הזאות דכתיבן בגופיה וכו' והא האי תנא דתני לפר זה פר יה"כ קאמר לכל מה שאמור בענין משמע בין לאת בדם וטבילה בין ליותרת ושתי כליות אלמא תרוייהו היקשא נפקא ליה ולא אמרן ה"מ הזאות דכתיבן בגופיה וכו' ה"ה לר' ישמעאל נמי דדריש לפר זה פר העלם דבר ליותרת וכליות לא צריך אלא חד היקשא דחטאת לרבות שעירי ע"ז ומינה נפקא נמי יותרת וכליות וא"כ חטאתו על שגגתו גבי שעירי ע"ז ל"ל אמאי איצטריך תרי היקשי ומשני תנאי היא תנא דבי רב מרבי הכי ר"ל דריש החטאת לרבות שעירי ע"ז ומינה נפיק נמי יותרת וב' כליות ולא דריש היקשא דחטאתם על שגגתם דלא צריך ותנא דבי ר' ישמעאל לא מרבי הכי ר"ל לא דריש החטאת לרבות שעירי ע"ז אלא כוליה לפר החטאת דריש ליה לפר כהן משיח ולכך איצטריך ליה היקשא דחטאתם על שגגתם גבי שעירי ע"ז וק"ל אבל יש לדקדק בדבריהם דאיך כתבו דהאי תנא דתני לפר זה פר יה"כ לכל

מה שאמור בענין הוא אפי' ליותרת וב' כליות הא כתבו לעיל בד"ה תניא כוותיה דרב פפא דהא דקתני בברייתא לכל מה שאמור בענין ליכא למימר ליותרת וב' כליות דהא בעבודת דם הוקשו וי"ל דלא כתבו כן אלא אי אמרינן להכי הוא דאתא לחוד אבל אי אתי לעבודת דם שפיר ילפי' נמי מיניה יותרת וכליות אבל אכתי קשה לפירושם מאי מקשה לר' ישמעאל חטאתו על שגגתו גבי שעירי ע"ז ל"ל הא קושיא זו כבר תירצו אותה לעיל דאי לאו הך היקשא דחטאתו על שגגתו לא הוה דרישנא ליה הכי וי"ל לא כתבו תירוץ זה אלא לסברת רב פפא אבל המקשה ס"ל אף בלא האי היקשא דרשי' לפר זה פר העלם כיון דלא מצי למידרש לפר יה"כ דהא לר' ישמעאל מפיק ליה מק"ו א"כ ע"כ אתי לפר העלם ולכך מקשה שפיר ל"ל היקשא דחטאתם על שגגתם ודוק:

בא"ד והשתא להאי תנא אתי יותרת וב' כליות בפר יה"כ מדתניא בת"כ וכו' פי' לתנא דבי ר' ישמעאל דמוקי לפר זה פר העלם ולא מוקי ליה לפר יה"כ א"כ מנ"ל יותרת וב' כליות בפר יוה"כ בשלמא את בדם וטבילה יליף מק"ו ומה במקום שלא השוה קרבן לקרבן וכו' אבל ליותרת וב' כליות לא ה"מ למילף בהאי ק"ו כמ"ש התוס' לעיל לכך כתבו דאתי ליה מדתניא בת"כ וכו' וק"ל:

בא"ד יש לתמוה וכו' ופר העלם בלשון יחיד וכו' עיין בפ' הוציאו לו דף נ' מ"ש ליישב בזה:

ד"ה ממאי מדקתני וכו' בכוליה שמעתא משמע דאף על גב דאין מפגלין בחצי מתיר פסול מיהא הוי משמע להו כן מדקתני וחכמים אומרים אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר משמע דוקא כרת אין בו אבל פסול מיהא הוי ועוד מהכא דקתני לפיכך אם נתן כולן כתיקנן ואחת שלא כתיקנה פסול ואין בו כרת אלמא אף על גב דאין מפגלים בחצי מתיר פסול מיהא הוי וק"ל:

בא"ד ותימא וכו' משמע התם דלרבנן הוי כשר גמור קשיא לי מאי מקשו דהתם אפילו אי אמרינן מפגלים בחצי מתיר אפ"ה לא הוי אלא פסול כדקתני ברייתא לר"מ משום דלא הוי פגול אלא בשוחט חוץ לזמנו אבל בשוחט לערלים לא הוי פגול אלא פסול והא דקאמר ר"מ לטעמיה דאמר מפגלים בחצי מתיר ר"ל כמו דס"ל מפגלים בחצי מתיר ה"נ ס"ל דפוסלים בחצי מתיר אבל לרבנן דס"ל דאין מפגלין בחצי מתיר ה"נ ס"ל דאין פוסלין בחצי מתיר ולכך הוי כשר משא"כ הכא דאי אמרינן מפגלים בחצי מתיר הוי פגול גמור וחייב כרת דאיירי בחוץ לזמנו ולכך אי אמרינן אין מפגלים בחצי מתיר כרת הוא דאינו חייב אבל פסול מיהא הוי וי"ל דאה"נ דה"מ לפלוגי בהכי אלא דקושטא הוא לרבנן דס"ל דאין מפגלים בחצי מתיר דכשר גמור הוא מדמצרכי בפ"ב דמנחות טעם

לרבנן דפסלי בקומץ משום גזירה דקומץ דמנחת חוטא לבונה אטו לבונה הבאה בבזיכין ש"מ דאי אמרינן אין מפגלים בחצי מתיר כשר גמור הוי ודוק:

בא"**ד** וי"ל דהא דפסלי הכא היינו משום דאיכא למיגזר וכו' והא דפסלי הכא אם נתנן כולן כתיקנן וא' שלא כתיקנה לפי מאי דמוקמי לה אליבא דר"מ משום דאיכא למיגזר אטו אי עביד איפכא ואי מוקמי לה כרבנן גזרי אחת שלא כתיקנה דחטאות הפנימיות אטו חטאות חיצוניות אבל ליכא למימר דגזרי א' שלא כתיקנה אטו כולן שלא כתיקנן דהא לא גזרינן סימן א' אטו שני סימנין ואין להקשות לפ"ז מאי דייק הא א' שלא כתיקנה וכולן כתיקנן פגול דילמא אף בכה"ג נמי לא הוי אלא פסול והא דקתני כולן כתיקנן וא' שלא כתיקנה לאשמעינן רבותא דאפילו בכה"ג הוי נמי פסול אע"ג דבחטאת חיצונית כה"ג הוי כשר דכיון [דבאחת] (דבחטאת) שלא כתיקנה וכולן כתיקנן הוי נמי רבותא דלא אמרינן על דעת ראשונה הוא עושה והוי פגול הו"ל למיתני סתמא הכי לפיכך אם נתן א' מהן שלא כתיקנן פסול ואין בו כרת דמשמע בין ראשונה ובין אחרונה ואיכא למישמע תרוייהו אלא מדקתני הכי אם נתן כולן כתיקנן וכו' משמע הא איפכא פגול ודוק:

דף מב.

גמרא אמר רבא מאן חכמים ר"א היא וכו' תימא היכי ס"ד דרבא למימר הכי והא איהו גופיה קאמר ומודה ר"א בדמים ואי לא מסתפינא הייתי מוחק אמר רבא וה"ג א"ה מ"ט דרבנן מאן חכמים ר"א היא ור' יצחק בר אבין הוא דמשני לה הכי ודוק:

רש"**י** ד"ה [חק נתן: ר"א] היא דאפילו וכו' פוטר בחצי מתיר וכו' כיון שאין העבודה נגמרה בפר זה לבדו וכו' כצ"ל נ"ל:

תוס' ד"ה כיון שפיגל בשחיטה וכו' ומיהו לא יתכן לפרש כן דלפי' זה א"א ליישב כלל בד"א וכו' ר"ל דהתם לא קאי אשחיטה אלא אזמן נתינת דם במזבח וקאמר דבחיצוניות יכול לפגל בזמן שנותן הראשונה אבל לא בשאר אבל בדמים הפנימיים לר"מ יכול לפגל בג' זמנים בראשונה בשניה בשלישית דהיינו בראשונה בשעה שנותן הראשונה ובשניה ובשלישית דהיינו בשחיטת פר השני כפרש"י דלא שייך בחיצוניות והוי דבר והיפוכו אבל לפי' רש"י הפגול הוא בשעת שחיטה ומפגל על א' מג' עבודות ולא הוי דבר והיפוכו דבחיצוניות מפגל בזמן נתינה מתנה ראשונה ובפנימיות מפגל בזמן שחיטה אשלש מיני הזיות דליכא למימר דגם בחיצוניות איירי דמפגל בזמן שחיטה דא"כ גם כשחשב אשאר מתנות הוי פגול אע"ג דלא מיעכבי כיון שחשיב בשעת שחיטה מידי דהוי אם חישב

בשעת שחיטה להקטיר אימורים למחר או לשפוך שיריים למחר דהוי פגול אע"ג דלא מיעכבי ודוק וכן פי' בספר ברה"ז אלא שהוספתי עוד בו נופך בדבריו:

ד"ה מאן חכמים ר"א היא ומקילינן טפי לפגול דנימא כמ"ד דמחייב לא הוי ליתא דהא מחייב כזית וכו' כצ"ל נ"ל וע' בס' ברה"ז ביאור דבריהם ודוק:

ד"ה כגון שפיגל בראשונה וכו' וי"ל דאע"ג דשיריים מיעכבי לא חשיב האי תנא אלא הזאות עכ"ל קשה לפ"ז כדרמי לקמן והא תניא ארבעים ושמונה אמאי לא משני דכולהו ס"ל שיריים מעכבי אלא האי תנא דלא תני אלא ארבעים ושבע לא חשיב אלא הזאות כיון דמוכרח לומר כן להאי תנא דתני ארבעים ושלש וי"ל דאה"נ דקמ"ל הכי אלא אגב דמשני אהא דרמי והא תניא ארבעים ושבע הא כמ"ד מערבין לקרנות וכו' משני ה"נ הא כמ"ד שיריים מעכבין וכו' ודוק:

דף מב:

גמרא קתני מיהא את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה ופליג קשה אמאי לא פריך ליה ממתניתין גופה דקתגי פיגל בקומץ ולא בלבונה בלבונה ולא בקומץ משמע בין שהתחיל במחשבה בין שהתחיל בשתיקה בתרוייהו פליג ר"מ דליכא למימר דבתרוייהו איירי דהתחיל במחשבה דא"כ תיקשי דהיינו רישא כדפריך לקמן וי"ל דפרכת היינו רישא אינה אלא פירכא כל דהו וסמיך אפירכת ועוד הא תניא ואח"כ ודוק:

תוס' ד"ה כי מדי בהיכל וכו' אבל הנך הזאות וכו' וקשה דכי פיגל בהזאה וכו' ר"ל דק' ליה להמקשה דכי פיגל בהזאה וכו' וק"ל:

ד"ה הקומץ הקשה בקונטרס וכו' וה"ה אפילו מאכילה כדמשמע בכריתות פ' אמרו לו כתב בספר קרבן אהרן פ' צו דף ל"ג ע"א וז"ל לזה נשיב ולומר דילמא דרב אחאי לא התיר החצי האחר אלא למזבח אבל עדיין שם פגול עליו לאכילה ולזה האוכלו הוא חייב עליו משום פגול לולי טעם מתיר ובזה תתישב תשובת רש"י ז"ל על זה וכן פרש"י על האי דאמר רב אחאי וכו' פקע איסורן מהן איסור פגול לכדאמרן שאם ירד יעלה וכו' הנך רואה שפרש"י שפקיעת איסור הפיגול מהקומץ שמשל האור ברובו אינו אלא לענין דאם ירד יעלה ולא לאכילה וכו' והראיה שהביאו התוס' לזה מפ"ג דכריתות דף י"ד דאקשי מדברי עולא לענין אכילה דמשמע דעולא שאמר יעלה ה"ה לאכילה אין ראיה מזה דהמקשה להקשות סליק אדעתיה זה אבל אין האמת כך והכי דייק דברי רב אחאי דאמר פקע פגולים מיני' ומסקינן ליה ולא אמר פקע פיגולים ותו לא דמשמע אין הפיקוע אלא לענין ההעלאה ע"ג המזבח אבל לא לאכילה עכ"ל ע"ש הנך רואה מ"ש לדחות ראית

התוס' בדברים שאין בהם ממש כמו שיראה המעיין גם מה שהביא ראיה מדברי רש"י ז"ל אינה ראיה כמ"ש במקומו גם מה שהביא ראיה מדברי רב אחאי דאמר פקע פיגולים מיניה ומסקינן ליה רב אחאי לא אמר הכי אלא אמר מסקינן ליה ותו לא והא דלא אמר פקע פיגולים ותו לא משום דרב אחאי נקט במילתיה האי קומץ פגול וכו' ובקומץ לא שייך פגול משום דאין לו מתירין לכך לא אמר אלא מסקינן ליה ותו לא ודוק:

בא"ד וי"ל דמיירי שחציו העלה ע"ג המזבח וחציו לא העלה דעל ההוא דארעא לא פקע פגולו ממנו וכו' קשה טובא אי לא פקע פגולו מההוא דארעא א"כ ההוא פלגא דעל המזבח לא משיך ליה להההוא פלגא דאארעא וא"כ ההוא פלגא דעל המזבח הוי קומץ שחסר כדאמר ר"ת לקמן וא"כ הדרא קושית רש"י לדוכתא למה לי דאין לו מתירין תיפוק ליה דהא חסר קומץ ולא קרב המתיר כמצותו וע"ק מ"ש דהא דאמר בגמ' לגבי קומץ פגול שהעלה דפלגא מחית אארעא וכו' מיירי שהיה כבר על המזבח ההוא פלגא דמחית אארעא וכו' לפ"ז א"כ מאי קמ"ל רב אחאי דהיינו מימרא גופה דעולא דאמר קומץ פגול שהעלה ע"ג המזבח פקע פגולו ממנו דהיינו דאם ירדו יעלו ולזה י"ל דאי מדעולא ה"א דוקא אם ירד כל הקומץ אף החלק שמשלה בו האור הוא דמסקינן ליה אבל אם לא ירד אלא החלק שלא משלה בו האור לבדו לא מסקינן ליה קמ"ל רב אחאי דאף בכה"ג נמי מסקינן ליה ועיין בס' משנה למלך פ"ג מהל' פסולי המוקדשין הלכה ט' שיישב בע"א ולקושיא ראשונה יש ליישב דהא דההוא פלגא דעל המזבח לא משיך ליה להההוא פלגא דאארעא היינו דוקא לענין דלא מסקינן ליה ולא פקע פגולו ממנו אבל לענין דליהוי קומץ שלם משיך ליה כל זמן שעדיין לא חסר ממנו כלום ודוחק וצ"ע:

בא"ד וקשה התינח קומץ אלא לבונה ומנחת כהנים תיפוק ליה משום דאין בהן הרצאה ר"ל דק"ל לפי' ר"ת דאילו לא הוה קשיא לן אלא הקומץ לבד ניחא דאיכא למימר כדי נסביה אבל כל מה שזכר מן החלוקות איכא למקשי בהו נמי הכי ל"ל טעם דאין בהן מתיר תיפוק לי' משום דאין בהן הרצאה ר"ל דלא קרבו מתיריהן כמצותן ועוד דגבי דם קתני בי' בהדיא משום מתיר וליכא למימר בכדי נסביה ואיכא למקשי ביה נמי הכי כמו שמפרשי' ודו"ק וכן פי' בס' קרבן אהרן פ' צו דף ל"ג (ע"ש) [חק נתן: ע"א] ע"ש אבל מדברי הב"ז נראה שמפרש שמקשים לפרש"י שכתב ר"ל דאין מתירין שום דבר ובעי למקטר הכל ואם יאכל מהם לא הוי קרב המתיר כמצותו עכ"ל ר"ל דלא שייך מה שתירץ אקומץ כגון שחציו העלה ע"ג המזבח וחציו לא העלה וכו' שאלו כיון שאין מתירין שום דבר בעי למיקטר הכל והוא כעין קושיתם שם בכריתות אבל אם כך היא

כונתם היה צריך למחוק תיבת לבונה דהא מתרת שירי המנחה ועוד דלא משמע הכי שיטחא דדבריהם ודוק:

בא"ד ותימא הוא אם לא יתחייב בשירי הדם משום פגול וכו' ר"ל דק"ל היכי קתני במתני' והדם סתם שנראה ששלל הפגול מהדם לגמרי אפי' משירי הדם ובהן לא שייך למימר שאין להן מתירין דהא מתנות הדם במזבח מתירין השיריים לשפיכת יסוד ותירצו האי דחשיב לדם כולו מתיר מפני שבתחילה היה ראוי כולו לזריקה ולכך חשיב כולו מתיר ובזה ניחא נמי מה שהקשו בתחלה גבי דם היכי משכחת לה לחיובי משום פגול אי לאו טעמא דמתיר הוא דהשתא ניחא דמשכחת לה בשיריים דכבר נעשית מצותו ואפ"ה פטור משום דנקרא מתיר כיון דמתחלה היה ראוי לזריקה ודוק:

בא"ד ונראה לפרש דהיינו טעמא דקומץ וכולהו דאי הוו בני חיובא וכו' כצ"ל וע' לדבריהם שם בכריתות ועיין בס' משנה למלך בפי"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה ז':

דף מג.

גמרא לא צריכה שמשלה בהן האור וכו' מוכח מהכא הא דאמר עולא קומץ פגול שהעלהו ע"ג המזבח פקע פגולו ממנו דוקא שמשלה בהן האור אבל אם לא משלה בהן האור לא פקע פגולו וליכא למימר דלא בעינן משלה בהן האור אלא לענין דאם ירדו יעלו אבל לענין הפקעת פגול אף אם לא משלה בהן האור פקע מיניה הא ליתא כדמוכח מהתוס' כאן ד"ה הקומץ שכתבו וק' לפי' דאי הוצת האור ברובו א"כ פקע פגולו ממנו כדאמר עולא בגמ' דאם ירדו נמי יעלו וה"ה אפילו מאכילה כדמשמע בכריתות פ"ו אדרבא משמע מדבריהם דאי לאו ההיא הוכחה דכריתות ה"א הא דמשלה בהן האור לא מהני אלא לענין דאם ירדו יעלו אבל לא לענין הפקעת פגול וכן מוכח נמי מדבריהם בכריתות פ' אמרו לו דף י"ד ד"ה אמר עולא קומץ פגול ע"ש וא"כ קשה הא דקאמר התם בכריתות פ' אמרו לו אהא דפריך וניתני חמש חטאות ונוקמא כגון דאכל כזית פגול ומשני בחדא בהמה קמיירי בשתי בהמות לא קמיירי ופגול ונותר בחדא בהמה לא משכחת ליה ופריך אלמא לא והא משכחת לה כגון שהעלה אבר פגול לגבי מזבח דפקע פגולו מיניה והו"ל נותר וכדאמר עולא קומץ פגול וכו' והשתא ק' כיון דפגול לא פקע אלא אם משלה בהן האור א"כ גם נותר נמי פקע מיניה כדאיתא לקמן אמר ר' יצחק אמר ר' יוחנן הפגול והנותר והטמא שהעלן לגבי מזבח פקע איסור מהן וא"כ היכי קאמר והו"ל נותר וי"ל דהתם ה"ק דמשכחת לה כגון שהעלה אבר פגול לגבי מזבח ופקע פגולו ממנו וירד מעל המזבח ולן למטה מן המזבח ונעשה נותר ואכלו דחייב משום נותר

אהאי אבר דפקע פגולו ממנו וחייב משום פגול אאבר אחר שלא הועלה ע"ג המזבח דהא דאמר הכא ר' יוחנן נותר שעלה ע"ג המזבח פקע איסור מיניה היינו אם היה נותר ועלה ע"ג המזבח ומשלה בו האור פקע מיניה איסור נותר אבל אם ירד ולן חזר להיות נותר מחדש ודוק:

רש"י ד"ה בין לאדם בין למזבח או לזה או לזה לא ידענא מה בא לשלול דהא בין לאדם בין למזבח לא משמע אלא דוקא או לזה או לזה כדפריך לעיל והא בין בין קתני:

תוס' ד"ה לוג שמן של מצורע וכו' עיין בס' תי"ט:

דף מג:

רש"י ד"ה פקע איסורן מהן איסור פגול לכדאמרן שאם ירד יעלה וכו' הא דלא פי' לענין אכילה דפקע פגולו ממנו שלא יתחייב האוכלו מידי כדפי' גבי נותר וטמא משום דהא דקאמר ר' יוחנן ופגול וכו' פקע איסור מהן כולל נמי הקומץ והקומץ בלאו ה"נ אפילו לא עלה ע"ג המזבח אין חייבין עליו משום פגול משום דאין [לוח הטעיות חק נתן: לו] מתירין כדאמרן לעיל ולכך לא פי' לענין אכילה אע"ג דשייך באימורין ובאיברי עולה ופי' לענין שאם ירד יעלה דשייך בכולהו ובס' הברה"ז כתב וז"ל והא דלא פי' בפגול לענין אכילה דפקע פגולו ממנו ומותר לאוכלו דא"כ הוי חסר הקומץ באכילה ולא קרב המתיר כמצותו ובלאו טעם דמתיר לא הוי שייך ביה פגול ודלא כמ"ש התוס' במתני' ד"ה הקומץ נ"ל עכ"ל לא ידענא מאי קאמר דא"כ הוי חסר הקומץ באכילה ולא קרב המתיר כמצותו דהא אוקי ר' זירא כשמשלה בהן האור וא"כ הוי קרב המתיר כמצותו כמ"ש התוס' לעיל בשם רש"י גם מה שסיים וכ"ת (ו)בלאו טעם דמתיר וכו' לא זכיתי להבין דבריו ודוק:

דף מד.

גמרא או אינו מביא אלא כיוצא בשלמים וכו' קשה כיון דבעל הברייתא כבר ידע לה לג"ש כנז' ברישא דברייתא בת"כ כפרש"י א"כ איך ס"ד לומר או אינו אלא כיוצא בשלמים וכו' הא מג"ש ילפינן דבכל קדשים אייריכ כדאיתא בשילהי האי ברייתא ואין לומר דהשתא אכתי לא אסיק אדעתיה ריבויא דאשר הם מקדישים לי ולא אסיק אדעתיה אלא וינזרו מקדשי ואיכא למימר הא דקאמר מקדשי היינו מקצת קדשי דהיינו כיוצא בשלמים וכו' הא ליתא דא"כ אמאי איצטריך ג"ש הא מכלל ופרט מרבינן כיוצא בשלמים ושוב ראיתי בס' קרבן אהרן דף ל"ב שנתעורר בזה וכתב ליישב וז"ל בסוף דבריו וזה

שיעור הברייתא מניין לרבות כל הקדשים ת"ל וינזרו והוא הג"ש נותר מטומאה ופגול מנותר דאי לאו ג"ש לא הייתי מרבה אלא השלמים ומה שהוא כיוצא בהם והוא הבכור ואי בריבויא דמבשר ארבה הנאכלים ליום ולילה והייתי ממעט העולה דאינה נאכלת והייתי דן בכלל ופרט עדיין והפרט הוא בשר וארבה הנאכל כיוצא בו ואי מריבויא דזבח דמרבה גם העולה עדיין לא הייתי מרבה אלא מין זה והייתי דן בכלל ופרט והפרט יהיה זבח ולא ארבה אלא מה שהוא מין זבח כיוצא בו וכדי שארבה המנחות וגם לוג שמן של מצורע להכי אתא ג"ש דמרבה כל הקדשים אשר הם מקריבים כמ"ש עכ"ל אבל אכתי קשה כיון דלפי האמת אית לן ג"ש דמרבה כל הקדשים א"כ אמאי איצטריך ריבויא דמבשר וזבח ואפשר ליישב דאי לאו מבשר וזבח ה"א הא דאמרינן לא ירצה כהרצאת כשר כך הרצאת פסול דוקא בקדשים קלים דומיא דשלמים אבל בקדשי קדשים אפילו לא קרבו מתיריו לחייב משום פגול לכך נאמר בשר זבח שלמים לרבות גם קדשי קדשים כולם שוים דלא מיחייב בהו עד שיקרבו מתירין וכה"ג איתא התם בת"כ גבי טומאה דף ל"ז ע"ב ע"ש ועי"ל דאי לאו בשר זבח ה"א מכלל ופרט לא הוה מייתינן אלא בכור דומיא דשלמים ומג"ש לא הוה מרבינן אלא כל ששיריים נאכלין משום דנאמר שלמים מה שלמים שיריים נאכלין אף כל שיריים נאכלין לכך כתיב בשר לאיתויי כל ששיריים נאכלין ואי לא כתיב זבח ה"א דמכלל ופרט הוה מרבינן כל ששיריים נאכלין משום דכתיב בשר אבל לא שאין שיריים נאכלין לכך אתי ג"ש לריבויי אפי' שאין שירים נאכלין אבל לא עופות ומנחות וכו' משום דה"א מה שלמים מין זבח אף כל מין זבח לכך כתיב זבח לרבויי כל מין זבח מכלל ופרט וא"כ מהשתא ג"ש אתי לריבויי אפי' שאין מין זבח ושלמים לא אתי למיעוטי אלא דברים שאין להן מתירין ודוק:

רש"י ד"ה אף כל שיש לו מתירין או לאדם או למזבח ועולה ילפא מאימורי שלמים וכו' לא ידענא אמאי הוצרך לכך כיון דילפינן ג"ש מטומאה לרבויי כל הקדשים ודוק:

תוס' ד"ה כיוצא בשלמים וכו' ובעלמא אינו כן וכו' עיין בס' קרבן אהרן פ' צו דף ל"ב מ"ש ליישב בזה:

ד"ה אלא מאם האכל יאכל וכו' והקשה הר' חיים אמאי שביק וכו' ועוד דמלישנא דמפגלין ומתפגלין לא ממעט דם דדם מפגל ומתפגל כדתניא בתוספתא דזריקה מפגלת ומתפגלת וכו' הכי איתא בתוספתא פ"ג יש מהן מפגלין ולא מתפגלין מתפגלין ולא מפגלין מפגלין ומתפגלין לא מפגלין ולא מתפגלין אלו שהן מפגלין ולא מתפגלין שחיטה קיבול והילוך כיצד שחט קיבל והלך ע"מ להקטיר אימורין למחר הרי אלו מפגלין כיצד אין מתפגלין שחט ע"מ לקבל וקיבל ע"מ להלך למחר הרי אלו אין מתפגלין ואלו שהן

מתפגלין ולא מפגלין שירי הדם והקטר אימורין ואכילת בשר כיצד שחט ע"מ לשפוך שירי הדם על מנת להקטיר אימורין ולאכול מן הבשר למחר הרי אלו מתפגלין כיצד אין מפגלין שפך שירי הדם ע"מ להקטיר אימורין הקטיר אימורין ע"מ לאכול מן הבשר למחר הרי אלו אין מפגלין זריקה מפגלת ומתפגלת כיצד היא מתפגלת שחט קיבל והלך ע"מ לזרוק את הדם למחר הרי זו מתפגלת כיצד מפגלת זרק את הדם ע"מ לשפוך שירי הדם להקטיר אימורין לאכול מן הבשר למחר הרי זו מפגלת אלו לא מפגלין ולא מתפגלין העצמות והגידין וכו' עכ"ל וכצ"ל נ"ל כי שם היא מוטעת וצריך להגיה כאן דבריהם ע"פ התוספתא כך דזריקה מפגלת ומתפגלת שהדם מפגל הבשר אם זרק ע"מ לשפוך שירים למחר ומתפגלת ע"י שחיטה אם שחט ע"מ לזרוק את הדם למחר כצ"ל נ"ל ומ"ש שהדם מפגל הבשר הוא משום דאין הדם מתפגל אפילו שירי הדם כמ"ש לעיל ד"ה הקומץ ודוק:

דף מה.

תוס' ד"ה סד"א מן האש וכו' תימא לא לכתוב וכו' עיין בספר הברה"ז במנחות דף ע"ג:
רש"י ד"ה אשר ישיבו זה גזל הגר וכו' גזל הגר בהדיא כתיב ביה ל"ג דהא וכו' ולאותה גירסא התירוץ הוא שהיה כתוב בספרים כך איצטריך לאשמעינן לך הוא שלך יהיה אפילו לקדש בו וכו' ודוק:
תוס' ד"ה הילכתא למשיחא וכו' ובפ"ק דיומא דפסיק כר' יוסי וכו' נ"מ עכשיו בנשיא וכו' שנתמנה על הצבור ועבר מחמת האונס ועבר האונס וביומא שם האריכו יותר בדבריהם וכתבו שכשיעבור האונס חוזר לשררתו וקשה דהאי נפקותא לא נפקא מהא דפסיק כר' יוסי דהא דראשון חוזר לעבודתו אפי' ר"מ מודה ול"פ אלא בשני דר"מ סבר שני כל מצות כהונה גדולה עליו ור' יוסי סבר שני אינו ראוי לא לכ"ג ולא לכהן הדיוט וי"ל דמ"מ אכתי איכא נפקותא דלר"מ דאמר שני כל מצות כהונה גדולה עליו א"כ עכשיו אין כל השררה של כהונה גדולה לראשון לבדו כמו שהיה בתחילה דהא איכא אחר בהדי וא"כ מיגרע גרע ממה שהיה בתחילה משא"כ לר' יוסי דאמר דשני אינו ראוי לכ"ג והראשון נשאר בגדולתו כמו שהיה בתחילה וא"כ נ"מ עכשיו בנשיא שעבר מחמת האונס ועבר האונס שאין השני משמש עמו בנשיאות והראשון חוזר כמו שהיה בתחילה משא"כ לר"מ ודוק:
בא"ד ונראה דרב יוסף דוקא דאית ליה וכו' ע"ש בתוס' בפ"ד מיתות דף נ"א ע"ב וע"ש בספר חידושי הלכות:

גמרא קדשי עכו"ם אין חייבין עליהם משום פגול נותר וטמא וכו' הרמב"ם ז"ל בפי"ח מהל' פסולי המוקדשין פסק כר"ש וכתב הכ"מ וצריך טעם למה ואפשר שטעמו מדגרסינן בריש תמורה דבעי רמי בר חמא כותי מהו שימיר ולא אפשר לאוקמי הבעיא לר' יוסי כמ"ש התוס' שם בתירוץ ב' וכיון דרמי בר חמא בעי אליבא דר"ש אלמא הלכתא כוותיה ועוד דגמ' מפרש טעמיה בסתם והקשה עליו בס' הב"ז דלפ"ז למה פסק בשחוטי חוץ בסוף פי"ט מהל' מע"ק כר' יוסי וע"ש בס' הנז' והנה קושיא זו שהקשה הב"ז ל"ק למ"ש הכ"מ ועוד דגמ' מפרש טעמיה בסתם דבשחוטי חוץ לא פי' טעמיה גם ל"ק נמי למ"ש בפ"א מהל' תמורה דין ז' שכתב דפסק כר"ש משום שבגמ' הביאו ברייתא זו לפשוט בעיא אחרת מר"ש ר"ל דשם בעי רבא למיפשט בעיא דרמי בר חמא מהאי ברייתא מר"ש ש"מ דס"ל דהילכתא כר"ש בכל מה שהוזכר בהאי ברייתא ולכך בשחוטי חוץ דלא הוזכר בהאי ברייתא אלא במתני' לא פסק כר"ש אלא כר' יוסי גם מ"ש שם בשם מהרי"ק דאפשר עוד לומר דר' יוסי ל"פ אר"ש בהא כונתו הוא לתרץ אי לא קשיא לן אלא מתמורה דוקא אפשר לומר דל"פ בהא אר"ש כמו גבי נסכים דלא אשכחן מאן דפליג וכפרש"י שם בריש תמורה ובזה ניחא מה שהקשו שם התוס' בריש תמורה ד"ה קתני מיהת ע"ש ודוק ומדברי התוס' הכא ד"ה דומיא דתרומה וכן מדבריהם שילהי פ' הנשרפין דף פ"ד ד"ה גמר חטא חטא משמע דלא הוו גרסי בברייתא דברי ר"ש אלא סתמא היא והוא מדהזכירו ר"ש בשם רבנן וזו סייעתא ג"כ לפסק רבינו ולכך פסק כת"ק בכל מה שהוזכר בברייתא כיון דסתם הוא וזה סייעתא לתירוץ השני שכתב הכ"מ שם בפי"ח מהל' פסולי המוקדשין ודוק:

תוס' ד"ה רואה אני וכו' וי"ל אסמכתא נינהו להאי תירוצא אכתי קשה מההיא דיש אוכל אכילה א' וחייב עליה ד' חטאות ואשם א' דאי מדרבנן איך מביא חולין בעזרה גם אכתי קשה מהא דאמר ר' ינאי גופיה אין מעילה מפורשת מן התורה אלא בעולה בלבד וכו' דמדקאמר מפורשת מן התורה משמע דלאו אסמכתא היא וכה"ג דייק שם בפ' קדשי מזבח דמדקאמר דבר תורה ש"מ דלאו אסמכתא היא ע"ש ולא קאי האי תירוצא אלא לשאר קושיי אחריני שהקשו ודוק:

ד"ה דומיא דתרומה וכו' וי"ל דהכא דוקא וכו' משום דכתיב לה' לרבויי דלא גמרי וכו' ר"ל כיון דאית לן לה' לריבויי קדשי עכו"ם כקדשי ישראל ואית לן ג"ש חטא חטא מתרומה למעוטי קדשי עכו"ם איכא למימר דלא ממעטי מג"ש אלא קדושת הגוף דומיא דתרומה אבל קדושת דמים מועלין כיון דאית לן ריבוייא דלה' ואע"ג דר' יוסי הוא דדריש

ליה להאי ריבוייא דלה' ולא רבנן מ"מ לרבנן נמי אהני לגבי הכי דלא גמרינן קדשי בדק הבית מתרומה ודוק וכן הם דבריהם מבוארים בשילהי פ' הנשרפין ע"ש:

בא"ד אבל מאי דאמריתו אין מועלין ה"מ בקדשי מזבח דגמרינן מתרומה ואהני לה' דלא גמרי' וכו' כצ"ל ויש נ"א ה"מ בקדשי מזבח דגמרינן מתרומה ואודי ליה דלא גמרינן מתרומה וכו' ור"ל דלר' יוסי אפילו בקדשי מזבח ס"ל דמועלין משום דכתיב לה' ולא דריש ג"ש דחטא חטא מתרומה להאי מילתא כיון דכתיב לה' אלא לדבריהם דרבנן קאמר דדרשי חטא חטא מתרומה להאי מילתא נמי וקאמר להו אודו לי מיהת דבקדשי בדק הבית מיהא מועלין ולא ילפינן מתרומה אלא דומיא דתרומה דקדושת הגוף אבל קדושת דמים לא ילפינן משום דכתיב לה' לרבויי ודוק:

דף מו.

גמרא ולא והא תרומת הדשן אינו ר"ל דנילף דם מתרומת הדשן דמועלין בו אף לאחר כפרה דא"כ דנילף דם במה מצינו מתרומת הדשן א"כ אמאי איצטריך הוא למילף לאחר כפרה כלפני כפרה אלא עיקר ילפותא הויא מדכתיב הוא וקאמר דדרשינן לפני כפרה כלאחר כפרה אבל לא דרשינן איפכא לאחר כפרה כלפני הכפרה משום דאין לך דבר וכו' ועל האי הכריח פריך והרי תרומת הדשן וא"כ אין זה הכריח וא"כ אימא איפכא ודוק:

שם ותלתא קראי בדם ל"ל למעוטי וכו' ומטומאה יש מקשים לפ"ז ל"ל קרא אשר הם מקדישים ללמוד דחייבים משום טומאה אף דבר שאין לו מתירין תיפוק ליה מדאיצטריך למעט דם מטומאה שאין לו מתירין ש"מ דבכל מקום חייבים משום טומאה אף שאין לו מתירין דאל"כ ל"ל קרא בדם ונ"ל דל"ק דבשלמא אי האי מיעוטא כתיב גבי טומאה שפיר קמקשו אבל כל הני מיעוטי לא משמע אלא לאפקינהו ממעילה והא דדרשינן מיניהו נותר וטומאה היינו באם אינו ענין למעילה כמ"ש התוספות בפ' הוציאו לו דף ס' ד"ה חד למעוטי ע"ש וא"כ אי לא הוה כתיב אשר הם מקדישים לא הוה אמרינן דהאי מיעוטא אתי לטומאה באם אינו ענין אלא כולהו למעילה אתו ומר משמע ליה מהאי מיעוטא ומר משמע ליה מהאי מיעוטא ודוק:

רש"י ד"ה הוא כי הדם הוא בנפש יכפר הוא בהוייתו יהא כצ"ל וכ"ה בפירושו בפ' הוציאו לו ומ"ש בספרים כאן דמו בנפשו הוא ליתא דהאי קרא לא איירי בקדשים אלא גבי חיה ועוף ודוק:

תוס' ד"ה הוא לפני כפרה וכו' עיין לדבריהם ביומא פ' הוציאו לו דף נ"ט ע"ב ועיין במנחות שילהי פ' התכלת ובחולין פ' כל הבשר דף קי"ז:

ד"ה אין לך דבר וכו' וי"ל וכו' תרומת הדשן וכו' עיין לדבריהם שם ביומא שהוכיחו שבדשן איכא מעילה אפילו קודם תרומת הדשן:

ד"ה ולא והרי תרומת הדשן והא דתנן במעילה פרק ולד חטאת וכו' ע"ש בדבריהם ובפרק הוציאו לו מה שהאריכו שם:

ד"ה תרי מיעוטי כתיבי קשיא דבחד סגי עיין לדבריהם שם פרק הוציאו לו ופרק כל שעה דף כ"ו ופרק ולד חטאת מה שכתבו ליישב בזה:

ד"ה חד למעוטי מנותר וכו' תימא לנותר וכו' וי"ל דמוקמינא וכו' דמרבינן מאשר הם מקדישים הכי הוא מרבינן נמי לגבי דם לא ידענא מאי קא מתרצי דהא גבי נותר נמי חייב אפי' כי אין לו מתירין כדאוקימנא לעיל ולא יחללו בשני חילולין הכתוב מדבר ואפ"ה ממעטי דם וא"כ מאי שנא טומאה מנותר וליכא למימר דאי לא כתיב אלא חד מיעוטא לא הוה מוקמינן ליה אלא בנותר דוקא ולא הוה דרשינן ולא יחללו אחד פיסול נותר אלא הוה דרשינן א' חילול טומאה וא' חילול זרות או לדרשא אחרינא ועיין לדבריהם לעיל ריש פ"ב ד"ה אלא למעוטי דא"כ לא איצטריך מיעוטא למעט דם מנותר דהא כיון דולא יחללו לא קאי אנותר א"כ יליף עון עון מפגול למעט כל דבר שאין לו מתירין כדאיתא לעיל וא"כ אמאי איצטריך למעט דם דהא דם נמי אין לו מתירין דהוא עצמו מתיר אלא ע"כ דמיעוטא אתי לטומאה משום דמרבינן מאשר מקדישים לי כל דבר ולכך איצטריך למעט דם והנה שם בחולין ויומא לא הוזכר תירוץ זה אלא הניחו בתימא ושם ביומא הקשו עוד קושיא אחרת ע"ש ולא ידענא מאי מקשו וע"ש בס' חידושי הלכות ולעיקר קושייתינו הכא י"ל דה"פ דאי לא כתיב אלא חד מיעוטא לא הוה מוקימנן ליה אלא בנותר דוקא וה"א דאתא האי מיעוטא לגלויי לן דלא דרשינן ולא יחללו א' פיסול נותר לריבויי כל דבר אפילו אין לו מתירין דאל"כ אמאי אמעיט דם דה"א מ"ש דם משאר דברים שאין להם מתירין ובטומאה דמרבינן מאשר מקדישים לי כל דבר אפי' אין לו מתירין ה"ה דדם נמי חייב עליו משום טומאה דמ"ש אבל השתא דכתיבי תרי מיעוטי וע"כ דחד מנייהו לטומאה אע"ג דמרבי מאשר מקדישים כל דבר אפ"ה אימעיט דם הה"נ דדרשי' א' פיסול נותר אע"ג דאימעיט דם ודוק ולמה שהקשה מהרש"א שם ביומא י"ל בדוחק דהכי קמקשו לפי מאי דס"ד הכא בברייתא למילף טומאה מפגול בק"ו שלא לחייב אלא על דבר שיש לו מתירין אי לאו דמרבי מאשר מקדישים ועל זה קמקשו דא"כ אמאי צריך תרי מיעוטי לטומאה ולנותר למעט דם הא אימעיט נמי מהאי ק"ו דפגול אלא מדאיצטריך הני תרי מיעוטי למעט דם ש"מ דחייב אשאר דברים אפילו שאין להם מתירין וא"כ אמאי איצטריך אשר מקדישים והוא מה שהקשינו לעיל בגמרא ועל זה

תירצו שם וצ"ל דאע"ג דעביד גמ' ק"ו זה לפטור בדבר שאין לו מתירין משום טומאה ק"ו פריכא הוא דאיכא למיפרך וכו' והאי דעביד האי ק"ו עיקרו אג"ש סמיך וכו' ע"ש ור"ל כיון דעיקר סמיך אג"ש הוי ג"ש עדיפא מהני מיעוטי דהני מיעוטי לא משמע אלא לאפקינהו ממעילה והא דדרשינן ליה לנותר וטומאה אינו אלא באם אינו ענין וא"כ אי לאו ריבוייא דאשר מקדישים לא הוה דרשינן הני מיעוטי לנותר וטומאה באם אינו ענין דג"ש עדיפא ולכך איצטריך אשר מקדישים והשתא דכתיב ריבוייא דאשר מקדישים גלי לן דלא עבדינן האי ג"ש להכי למעט דבר אשר אין לו מתירין ולכך איצטריך הני תרי מיעוטי דם מנותר וטומאה ודוק ובזה נסתלק כל מה שהקשה מהרש"א שם:

דף מו:

גמרא איתמר ר"י ור"ל וכו' אמר רבא מסתברא וכו' הרמב"ם בסוף פי"ח מהל' פסולי המוקדשין כתב וכן הלבונה והקטרת והעצים אין חייבין עליהם כרת לא משום פגול ולא משום נותר ולא משום טומאת הגוף והשיגו הראב"ד זה לדעת ר"ש אבל לרבנן חייבים עליהם כרת ועוד הקשה הכ"מ יש לתמוה על מ"ש ולא משום טומאת הגוף דמשמע אבל משום טומאת עצמן חייבין והא בגמ' איפליגו וכו' והשתא ה"ל לרבינו למיפסק כרבא דבתרא הוא ונ"ל דאי מהאי דיוקא ל"ק דאיכא למימר דהה"נ דאינו חייב מלקות משום טומאה עצמן והא דקאמר ולא משום טומאת הגוף משום דאיירי לענין חיוב כרת דבטומאת עצמן ליכא כרת לכך קאמר ולא משום טומאת הגוף אבל אי קשיא הא קשיא מהאי דכתב לעיל דין י"ב אסור לטמא את הקדשים וכו' אבל אדם טהור שאכל כזית מקדשים שנטמאו לוקה שנאמר והבשר וכו' וה"ה לשאר הקרבנות שאם אכל כזית מלבונת המנחה שנטמאת אחר שנתקדשה בכלי לוקה וכו' הרי בהדיא כתב דטומאת עצמן חייבין והשתא הדרא קושית מרן הכ"מ לדוכתא דה"ל לרבינו למיפסק כרבא דבתרא הוא ותירץ מרן הכ"מ ואפשר לדחוק ולומר דלא פסק כרבא משום דמשמע ליה דדרשא דוהבשר לרבות עצים ולבונה דרשא גמורה היא מדאורייתא ולא כרבא דאמר דאסמכתא בעלמא היא וכו' ע"ש וסייעתא לזה ממ"ש רבינו בדין י"ב כמ"ש אבל ק' לזה ממ"ש בפ"ו מהלכות איסורי מזבח דין ח' שכתב מעלה יתירה עשו חכמים בקדשים שזרעים שנטמאו וכו' וכן העצים והלבונה אע"פ שאינן אוכלים הרי הן מתטמאין כאוכל וכו' מדכתב וכן העצים והלבונה משמע דקאי למ"ש מעלה יתירה עשו חכמים וכן פי' שם הכ"מ וזה סותר למ"ש כאן בדין י"ב כמ"ש ונ"ל דהא דכתב וכן העצים והלבונה לא קאי למ"ש מעלה יתירה אלא מילתא באנפי נפשה היא ולעולם מדאורייתא הוא עוד כתב

כאן מרן הכ"מ ואפשר לומר דלא איפליגו ת"ק ור"ש אלא לענין מלקות אבל לכ"ע אין חייבין כרת וכו' וקשה שהרי אמרן לעיל ג' כריתות בשלמים למה א' לכלל וא' לפרט וא' לדברים שאינן נאכלין הרי מבואר דלרבנן חייבין כרת ואדרבא מדברי התוס' ד"ה אבל בטומאת הגוף כתבו איפכא ונ"ל ליישב בדוחק הא דכתב רבינו וכן הלבונה והקטרת והעצים אין חייבים עליהם כרת וכו' איירי קודם שנתקדשו בכלי דלא מחייבי רבנן אלא אחר שנתקדשו כמ"ש לעיל בדין י"ב והא דכתב ולא משום טומאת הגוף הה"נ משום טומאת עצמן אלא משום דאיירי לענין חיוב כרת דליכא בטומאת עצמן נקט טומאת הגוף כמ"ש ודוק:

שם לשם ו' דברים הזבח נזבח וכו' כתב הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות וז"ל והתנא הזה הצריך שתהא כונת בעל הקרבן לאלה הששה דברים מוסף על השוחט ואמר ר' יוסי שהוא תנאי ב"ד שאין הולכין אלא אחר מחשבת העובד בלבד ר"ל השוחט או המקבל או הזורק אבל בעל הזבח לא והלכה כר"י ולפיכך דברי האומר בעלים מפגלין נדחין וכו' עכ"ל נראה מדבריו דת"ק ס"ל בעלים מפגלין ואמר ר"י שהוא תנאי ב"ד וכו' ולכך אין בעלים מפגלין וקשה לזה א"כ איך קאמר בגמ' מתני' דלא כהאי תנא דתניא אמר ר' אליעזר בר"י שמעתי שהבעלים מפגלין הרי ת"ק אתי כר"א ולא הו"ל למימר אלא ר"י דלא כהאי תנא וע"ק לפ"ז דנראה דלא פליג ר"י את"ק אלא משום שהוא תנאי ב"ד וכו' א"כ כיון דמן הדין בעלים מפגלים היכי קיימי ב"ד ואמרי אין מפגלין והא אמרינן בריש מכילתין ואי ס"ד סתמא פסול קיימי ב"ד ומתני מילתא דמיפסיל ביה וע"ק מהא דאמרי בריש מכלתין שתנאי ב"ד אתנו דלא לימא לשמו דילמא אתי למימר שלא לשמו משמע דאי אמרי שלא לשמו פסול וה"ה דמפגלין וא"כ איך כתב הרב והלכה כר"י ולפיכך דברי האומר בעלים מפגלין נדחין והא ר"י ל"פ אלא שאין צריך לומר לשמו דילמא אתי למימר שלא לשמו אבל אי אמר בפי' שלא לשמו מודה דפסול וא"כ קשה נמי איך אמר גמ' מתני' דלא כהאי תנא וכו' וע"ק מהאי סוגיא דאמר רב חטאת ששחטה וכו' מתיב רבה אמר ר"י אף מי שלא היה בלבו וכו' טעמא שלא היה בלבו הא לשם חולין פסול א"ל אביי דילמא לא היה כלל כשר ומרצה הא היה בלבו לשם חולין כשר ואינו מרצה משמע דוקא לשם חולין הוא דכשר משום דכתיב ולא יחללו הא לשם עולה פסולה אלמא דבעלים פוסלים וה"ה דמפגלין ונ"ל דרבינו מפרש דר' יוסי בתרתי פליג את"ק וה"פ דת"ק הצריך מן הדין שתהא כונת בעל הקרבן נמי לאלה הששה דברים מוסף על כונת השוחט ואמר ר"י מי שלא היה בלבו לשם א' מכל אלו כשר אפי' השוחט אינו צריך לכוין לשם א' מכל אלו שהוא תנאי ב"ד דלא לימא לשמו אפילו העובד דילמא אתי

למימר שלא לשמו ומה שאמרת שמן הדין אפי' הבעלים צריך לכוין לאלו הדברים אינו כן שאין המחשבה הולכת לענין פיסול אלא אחר העובד בלבד וכיון שכן אף לענין מה שצריך מן הדין לכוין לכתחילה לאלה הדברים אינו אלא העובד בלבד ולא בעל הקרבן ומשום דלא מיכרעא אי ת"ק סובר נמי כן דלענין פיסול אין המחשבה הולכת אלא אחר העובד בלבד אע"ג דלענין אלו הדברים הצריך לכתחילה ג"כ מחשבת בעל הקרבן נמי או דילמא פליג נמי בהא וס"ל דאף לענין פיסול נמי מחשבת בעל הקרבן נמי פוסלת לכך כתב רבינו והלכה כר"י דהא דלענין פיסול אין המחשבה הולכת אלא אחר העובד בלבד ולפיכך דברי האומר בעלים מפגלין נדחין ומשום דאפשר דת"ק נמי מודה בהא לכך קאמר גמ' מתני' דלא כהאי תנא וכו' ובזה ניחא כל מה שהקשינו ודוק שהוא נכון ועיין מ"ש בריש מכלתין:

תוס' ד"ה א' לכלל וכו' וי"ל דצריכי וכו' ולא הוה ממעטינן אלא נטמא לפני זריקה ולן ויוצא וכו' כצ"ל ועיין שם בברייתא:

ד"ה אבל בטומאת הגוף וכו' ועוד תנן במעילה גבי לבונה וחייבין עליה משום נותר וטמא כצ"ל נ"ל והתם ליכא לאוקמי בטומאת בשר כדאוקימנא למתני' דהכא דשם במעילה איירי נמי לענין חיוב קרבן דליכא בטומאת בשר ודוק:

ד"ה מחלוקת בטומאת בשר וכו' לפני זריקה בפ' כל הפסולים עיין מ"ש שם:

הדרן עלך פרק בית שמאי

דף מז

דף מז:

פרק חמישי

תוס' ד"ה אלו ואלו וכו' לא כתב ביה אל בית הדשן וכו' ולפירש"י וכו' א"כ ניחא דמצינו וכו' וי"ל דאיכא תרי היקשא בפר העלם כאשר עשה לפר וכו' בין לעכב בהזאות בפר משיח בפר העלם בין לאגמורי וכו' בפר העלם כאשר שרף הו"ל וכו' תלת אל מחוץ למחנה ליתן לו מחנה שלישית כאילו כתב בכולהו ואין זה אלא כגלוי מילתא וכו' כצ"ל:

בא"ד השתא אתי שפיר שעיר יוה"כ דלא איתקש לפר העלם ר"ל דילפינן ליה מדכתיב ביה אל מחוץ למחנה אבל קשה דהא איצטריך אל מחוץ למחנה דכתיב ביה לרבנן לומר לך כיון שיצא מחוץ למחנה א' השורפו מטמא בגדים ואין לומר הא דכתבו השתא אתי שפיר וכו' הוא אליבא דר"ש דס"ל אל מחוץ למחנה אתי לג"ש א"כ שפיר אתי שעיר

יוה"כ מג"ש דמחוץ למחנה מכהן משיח דא"כ היינו דמתרצי א"נ כולהו ילפי בית הדשן בג"ש וכו' וי"ל אע"ג דלא כתיב אלא חד מחוץ למחנה משמע להו כאילו כתיב תרתי דהא דכתיב יוצא אל מחוץ למחנה קאי אפר וקאי אשעיר והוה כאילו כתיב גבי פר וכתיב גבי שעיר והשתא ניחא דהא דכתיב גבי פר דרשי ליה לומר לך כיון שיצא אל מחוץ למחנה א' וכו' דהא לגופיה לא איצטריך דיליף מפר העלם והא דכתיב גבי שעיר אתי לגופיה ודוק:

בא"ד מההוא ריבוייא גופיה בית הדשן בפר ושעיר של יוה"כ כצ"ל והס"ד:

דף מח.

גמרא דתניא ואם נפש לחייב וכו' מאי לאו בהא קמיפלגי מר סבר למדין וכו' הקשה בס' פנים מאירות דאיך אפשר לומר דפליגי בהכי הא ע"כ קרא אוקימנא בכל דבר שחייב אשם תלוי על כל עבירות וא"כ אף דאין למדין מ"מ יש לחייב בספק מעילות דמהי תיתי למעט וכו' ע"ש ולי נראה דאי לאו הא דלמדין עליון מתחתון לא הוה מוקימנא דחייב אשם תלוי על ספק מעילות מאחר דאף בודאי אינו מביא חטאת אלא אשם א"כ למה נחייבוהו להביא שתי אשמות א' על הספק וא' על הודאי אחר ששניהם מין א' ולכך איצטריך למילף עליון מתחתון לאשמעינן דחייב להביא שתי אשמות א' על הספק וא' על הודאי ויש סעד לסברא זו ממתני' דפ' דם שחיטה דף כ"ב דתנן ר"ע מיחייב וכו' א"ר טרפון מה לזה מביא שתי אשמות וכו' ע"ש ודוק:

תוס' ד"ה מה להלן וכו' וא"ת היכי יליף וכו' קשיא לי מאי מקשו דילמא סמיך על שגגתו חטאת והכי קא יליף דבחטאת כתיב מצות ובאשם תלוי כתיב מצות כל שחייבין על שגגתו חטאת חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי ונהנה מן ההקדש שאין חייבין על שגגתו חטאת אלא אשם ודאי אין חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי וכן פי' הרע"ב ז"ל שם בפ' דם שחיטה וצ"ע:

בא"ד וי"ל דכה"ג וכו' עיין בס' קרבן אהרן פ' ויקרא דף קל"ג:

דף מח:

גמרא[1] ור"ע האי סברא מנ"ל קשה אמאי לא אמרי' לר"ע כמו דיליף עליון מתחתון לחייב על ספק מעילות אשם תלוי ג"כ יליף תחתון מעליון לאשם בכסף שקלים דאין היקש למחצה והנה שם בסוגיא דפ' דם שחיטה דף כ"ב ע"ב איתא שם רבנן סברי תחתון הוא דגמר מעליון לאשם בכסף שקלים ור"ע סבר אין היקש למחצה וכתב רש"י שם ור"ע

סבר אין היקש למחצה לא גרסי ליה דלאו היינו היקש למחצה נראה דסבר דלא אמרינן אין היקש למחצה אלא כגון היכא דבעי למילף חד מחבריה ובחבריה איכא תרתי ובעי למילף חדא ולמישבק חדא אז אמרינן אין היקש למחצה דומיא הא דאמרי הכא רבנן אין ג"ש למחצה דבעי למילף מה להלן בקבועה אף כאן בקבועה ולא בעי למילף נמי מה להלן דבר שחייבין על זדונו כרת וכו' אף כאן שחייבין על זדונו כרת וכו' ועל זה קאמרי רבנן אין ג"ש למחצה אבל לא אמרינן כמו דיליף עליון מתחתון ה"נ בעי למילף תחתון מעליון דאין היקש למחצה דלאו היינו היקש למחצה אבל בס' הליכות עולם כתב וז"ל וקי"ל דאין היקש למחצה כלומר וילמוד תחתון מעליון ועליון מתחתון כעין בא ללמד ונמצא למד בכל דוכתא עכ"ל נראה דהוה גריס שם בסוגיא דפ' דם שחיטה כגירסת הספרים וכן ציין עליו בס' כללי הגמרא בפרק דם שחיטה א"כ לפ"ז קשה מאי מקשה ור"ע האי סברא מנ"ל הא אין היקש למחצה ומהתימא שם בסוגיא דפ' דם שחיטה דגריס שם ור"ע סבר אין היקש למחצה ואפ"ה בעי שם ור"ע האי סברא מנ"ל וע"ק לפי מ"ש התוס' לעיל ד"ה אשכחן בן צאן שכתבו ומיהו בההיא דבן הבקר לפני ה' וכו' ניחא דלא קאמר בן צאן מנין דפשיטא דילפינן תחתון מעליון וכו' וא"כ ה"נ לר"ע נילף תחתון מעליון לאשם בכסף שקלים והנה ראיתי יש מי שתירץ דר"ע דיליף עליון מתחתון לחייב על ספק מעילות אשם תלוי לא ה"מ למילף נמי תחתון מעליון לאשם בכסף שקלים כיון דאיכא סברא לא יהא ספיקו חמור מודאו וכו' דאי משום דוי"ו מוסיף הא איכא למימר דלא אתי רק ללמוד עליון מתחתון לבד כדי לקיומי האי סברא דלא יהא ספיקו וכו' אבל לרבנן דילפי הך ג"ש ולא ילפי עליון מתחתון ע"כ הוי"ו אתי לאפוקי מהך סברא דלא יהא ספיקו חמור מודאו ולמילף תחתון מעליון והא ליתא דמסוגיא דפ' דם שחיטה מוכח דהאי סברא אינה אלא לרבנן אבל ר"ע לא סבר לה דקאמר התם ור"ע אשם בכסף שקלים נפקא ליה מזאת תורת האשם וכו' ורבנן אע"ג דכתיב זאת תורת האשם איצטריך למיכתב ואם נפש וי"ו מוסיף וכו' דאי מזאת תורת האשם ה"א כי אמינא תורה א' לכל האשמות ה"מ בשאר אשמות ודאין אבל אשם תלוי כיון דעל ספק חלב קאתי אימא לא יהא ספיקו חמור מודאו וכו' מוכח דר"ע לית ליה האי סברא דאי אית ליה א"כ איך נפקא ליה אשם בכסף שקלים מזאת תורת האשם הא איכא למדחי מהאי סברא כמו דדחו רבנן וכן מוכח נמי מהתוס' ד"ה גמר בערכך בערכך וא"כ הדרא קושיין לדוכתא ונ"ל דלק"מ דהמשך הסוגיא כך הוא דרבנן אמרי אין ג"ש למחצה ור"ע סבר אע"ג דקי"ל אין ג"ש למחצה הכא הוי ג"ש למחצה משום דכתיב ואם נפש וי"ו מוסיף ואי אמרינן אין ג"ש למחצה א"כ נתבטל היקש לגמרי ורבנן סברי לא נתבטל ההיקש לגמרי דאתי ללמוד

תחתון מעליון לאשם בכסף שקלים וא"כ אמרינן אין ג"ש למחצה והדר פריך לר"ע אמאי לא אמרינן הכי אלא מוכרח דנפקא ליה אשם בכסף שקלים מדרשא אחרינא ולכך לא אמרינן אין ג"ש למחצה דא"כ נתבטל ההיקש לגמרי ולכך בעי לר"ע אשם בכסף שקלים מהיכא נפקא ליה וקאמר מזאת תורת האשם וכו' וכן מוכח מפרש"י שם פ' דם שחיטה דהכי המשך הסוגיא שכתב שם וז"ל אלא ה"ג ור"ע אשם בכסף שקלים מנא ליה וכו' הילכך ע"כ היקשא לאפוקי מג"ש אתא למיהוי ג"ש למחצה דאי לאו להכי אתא היקשא למאי תדרוש ליה עכ"ל ודוק:

[1] מאת העורך: בדפוס וילנא קטע זה מופיע בדף מח עמוד א

דף מט.

גמרא[1] לכדתניא אותו בצפון ואין שעיר נחשון בצפון קשה לפ"ז מנ"ל שעיר נשיא לעכב דילמא אינו אלא למצוה והא דאיצטריך קרא בשביל מיעוטא דאותו כדבעי למימר מעיקרא או אינו אלא שזה טעון צפון וכו' וכפירש"י וי"ל דהשתא דכתב בשעירה וכתב בכשבה ילפינן מיניה עיכובא לכל החטאות ושעיר נשיא בכלל ודוק:

[1] מאת העורך: בדפוס וילנא הקטעים דלהלן מופיעים בדף מח עמוד ב

רש"י ד"ה דכתיב בכשבה וכו' ותילף מיניה כשבה למצוה וכי הדר וכו' כצ"ל וכ"מ בד"ח:

דף מט:

גמרא מה לבן צאן שכן קבוע לו כלי תימא אמאי לא משנה הק"ו מהנושאים למקומות וליעביד הכי ומה כהונה שאינה טעונה בשחיטת בן צאן טעונה במליקת בן עוף צפון שטעון בשחיטת בן צאן א"ד שיטעון במליקת בן עוף דהשתא ליכא למיפרך מה לבן צאן וכו' דהא לא ילפינן בן עוף מבן צאן אלא צפון מכהונה וכן ק' כה"ג לקמן דעביד ק"ו פסח מעולה ופריך ליה מה לעולה שכן כליל אמאי לא משנה למקומות וליעביד הכי ומה קביעות זמן שאינו טעון בעולה טעון בפסח צפון שטעון בעולה א"ד שיהא טעון בפסח דהשתא ליכא למיפרך מה לעולה וי"ל לקושיא א' דאיכא פירכת יוכיח דאיכא למימר מנחה תוכיח שטעונה כהונה בקמיצה שהיא במקום מליקה ואינה טעונה צפון אף אני אביא בן עוף וכו' לקושיא ב' נמי אפשר לומר מנחת חביתי כ"ג תוכיח שיש לה קביעות זמן מחציתה בבקר ומחציתה בערב ואינה טעונה צפון ודוק:

תוס' ד"ה מה לבן צאן שכן קבע לו כלי ותימא דלא פריך הכי בפ"ק דקידושין וכו' ולולי דבריהם נ"ל דהתם לא מצי למיפרך הכי דהתם בעי למילף בן עוף דבעי כהונה בהזאה מק"ו מבן צאן דלא בעי כהונה בשחיטה ובעי בהזאה בן עוף דבעי כהונה במליקה א"ד

דבעי כהונה בהזאה א"כ לא מצי למיפרך מה לבן צאן שכן קבע לו כלי דאין חומרא זו גורמת דליבעי כהונה דאם היא גורמת דליבעי כהונה א"כ ליבעי נמי כהונה בשחיטה מה שאין כן הכא דבעי למילף צפון בבן עוף מק"ו דבן צאן שפיר איכא למיפרך מה לבן צאן שכן קבע לו כלי דאיכא למימר דזאת החומרא היא הגורמת דליבעי צפון ודוק:

בא"ד וי"ל דהתם דכל הזבחים דינן בכהן לא שייך למיפרך מכלי כצ"ל נ"ל ור"ל דפירכא זו דטעון כלי היא פירכא כל דהו דאיכא למימר דהזאה מהניא טפי בעיצומו של כהן יותר מבכלי ולכך התם דבעי למילף כהונה בהזאת בן עוף דהכי דינו בכל הזבחים לא פרכינן מכלי דהוי פירכא כל דהו אבל הכא דבעי למילף צפון במליקת בן עוף דאינו נוהג בכל הזבחים יש סברא למעוטי צפון בפירכא כל דהו ודוק כן הם דבריהם מבוארים שם בקידושין בתירוץ הא':

בא"ד ול"נ כיון דהדין הוי מהזאה לא שייך למיפרך מכלי דשחיטה לא ידענא אמאי לא שייך למיפרך מכלי דשחיטה דהא איכא למימר כיון דאית ליה חומרא זו בשחיטה היא גורמת דליהוי חמור בהזאה ועוד הא דטעון כלי אינו בשחיטה לבד דגם בקבלה נמי בעי מזרק כפרש"י לכן נ"ל דתיבת משחיטה ט"ס וה"פ דעיקר ק"ו דעביד התם הוא מיניה וביה כיון דמצינו חמור בתחילתו דבעי כהן ק"ו שיהא חמור בסופו שהרי בכל מקום טעון כהן בסוף יותר מבתחילה דעיקר עבודה דקרבן הויא בסוף וזה שכתבו כיון דהדין הוי מהזאה ר"ל שהיא סוף עבודת הקרבן לא שייך למיפרך מכלי דהא לא יליף אלא מיניה וביה אלא דמייתי בן צאן להוכיח דסוף עבודה חמור מתחילת עבודה ודוק שכן הם דבריהם שם בקידושין בתירוץ ב' ע"ש עוד נ"ל להגיה הכי כיון דהדין הוי מכהונה לא שייך למיפרך מכלי ור"ל דחומרת כלי אינה גורמת דליבעי כהונה דהא שמעינן שהצריך הכתוב כהונה בבן עוף בשחיטה יותר מבן צאן ודוק והוא כמ"ש בתחילת הדיבור ושוב ראיתי לתוס' שם במנחות דף נ"ו ע"א שתירצו כן ות"ל שנתכוונתי לדעת גדולים:

בא"ד וא"ת וליעביד הכא ק"ו ממקום ומה בן צאן שלא קבע לו מזבח בשחיטתו וכו' ר"ל דליהוי הק"ו כולו ממקומות דנילף מקום צפון ממקום מזבח וקשיא לי מ"מ מה הרוחנו בהאי ק"ו דאכתי איכא למיפרך מה לבן צאן שכן קבע לו כלי וי"ל דאי הוה עביד הכי הוה משני ליה הק"ו מהנושאים למקומות והיה עביד הכי ומה מזבח שלא קבע בבן צאן בשחיטתו קבע בבן עוף במליקתו צפון שקבע בבן צאן בשחיטתו א"ד שיקבע בבן עוף במליקתו דהשתא ליכא פירכת מה לבן צאן וכו' גם ליכא למימר מנחה תוכיח וכו' כמ"ש לעיל בגמ' ודוק אבל אכתי קשה שהקשו בלשון וא"ת ולא כתבו וי"ל ואין לתרץ ולומר בבן צאן נמי קבע לו מזבח כדאיתא לקמן דף נ"ח קדשי קדשים ששחטן בראשו של מזבח

וכו' וכתבו שם התוס' דמדאורייתא שוחט לכתחילה כדדרשינן מוזבחת עליו וכו' דהתם היינו דכשר לשחוט בראשו של מזבח אבל לא עיכובא כמו בן עוף ואפשר שיש פירכת יוכיח ולא ידענא לה והיה כתוב בדבריהם ונשמט ואפשר דאיכא למימר הקטרת אימורין יוכיח דטעונה מזבח ואינה טעונה צפון ודוק עוד נ"ל להגיה במקום וא"ת ליכתוב והוא הדין דה"מ עביד הכא ק"ו ממקום וכו' ור"ל דקאי אק"ו דעביד הברייתא מכהונה דה"מ נמי למיעבד ק"ו ממזבח ואה"נ דפירכת מה לבן צאן וכו' שייכא נמי ביה ודוק:

ד"ה קבלה נמי למצוה וכו' וא"כ מקבל למצוה בעולה מנ"ל וגבי אשם צריכי תרי קראי למצוה לקבלה ומקבל ר"ל דקשיא להו א"כ איך הכא יליף קבלה ממקבל וק"ל:

בא"ד ועוד עיכובא במקבל בחטאת מנ"ל וכו' ר"ל דק"ל למאן דלא משמע ליה לקח ולקח ונפקא ליה מקבל מאותו בצפון ואין שוחט בצפון אבל מקבל בצפון מנ"ל לעכב אפילו בשעיר נשיא הא לא שנה על המקבל וק"ל:

בא"ד וי"ל כיון דאשכחן למצוה מקבל בקבלה ה"ה לעכב וכו' פשט דבריהם נראה שלא באו לתרץ כי אם קושיא האחרונה אבל קושיות הראשונות במקומן עומדין ויש ליישב קצת דאחר דכתב אותה גבי חטאת דדרשינן מיניה אבל מקבל בצפון גלי נמי אאותו דכתב גבי עולה דדרשינן נמי מיניה אבל מקבל בצפון גם מה שהקשו דגבי אשם צריכי ב' קראי למצוה לקבלה ומקבל י"ל משום דאשכח דריש ואה"נ אי לא הוה לן קרא אלא למקבל לבד ילפינן מיניה נמי קבלה דבכלל מקבל היא ודוק:

דף נ.

גמרא[1] א"כ ניכתוב בהאי וכו' יש מקשים א"כ הוי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בבנין אב ולקמן בעיא ולא איפשיטא וליתא דזה אינו בנין אב דכל אשמות אחד הם ודוק ראיתי לתוס' פ' טרף בקלפי דף מ' ע"ב ד"ה ומה במקום שכתבו דאפילו יצא לידון בדבר חדש גמרי מהדדי בק"ו או במ"מ אם אין להשיב ע"ש וקשה לפ"ז א"כ אמאי איצטריך קרא ליהדריה לאשם מצורע למתן דמים ליגמר מכלליה בק"ו ומה שאר אשמות שאין טעונים נסכים טעונים מתן דמים מצורע שטעון נסכים א"ד שטעון מתן דמים וי"ל דאיכא למיפרך מה לשאר אשמות שכן באין לכפר ודוק:

[1] מאת העורך: בדפוס וילנא קטע זה מופיע בדף מט עמוד א

שם[2] כיון דאהדריה אה(ד)דריה ור"ל ולא היה צריך לכתוב ביה שחיטת צפון אלא לעיכובא כפירש"י אבל בת"כ בפ' מצורע איתא ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה מה ת"ל לפי שיצא לידון בעמידה יכול מקום העמדה תהא שחיטה

ת"ל במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה ע"כ והביאה רש"י בחומש וזה דלא כגמ' דידן דהא נפקא לן מכחטאת האשם בשאר אשמות יהיה וקרא דושחט את הכבש וגו' לעיכובא אתא ודוק:

[2] מאת העורך: בדפוס וילנא הקטעים דלהלן מופיעים בדף מט עמוד ב

שם וניקשי' לעולה ולא ניקשי' לחטאת אי אקשי' לעולה ולא אקשי' לחטאת ה"א וכו' כצ"ל כנראה מפרש"י ותוס':

תוס'[3] ד"ה לעכב מנ"ל וכו' למקבל לא ידעינן עיכובא עכ"ל אבל לקבלה ילפינן שפיר מדכתיב ולקח הכהן בתר ושחט משמע במקום שחיטה שם תהא קבלה כדילפי לעיל גבי חטאת אבל למקבל לא ידעינן עיכובא למאן דלא משמע ליה לקח ולקח אבל קשה אמאי לא ילפינן מדאשכחן למצוה מקבל כקבלה ה"ה לעכב כמ"ש לעיל ד"ה קבלה נמי ודוק:

[3] מאת העורך: בדפוס וילנא הקטעים דלהלן מופיעים בדף מט עמוד א

ד"ה לפי שיצא אשם מצורע וכו' מה שחטאת מצורע טעונה נסכים וכו' הא דלא הקשו מאשם מצורע דטעון נמי נסכים משא"כ בשאר אשמות משום דה"מ למידחי דאה"נ דחשיב דבר חדש אלא עדיפא מינה קתני בהונות א"נ משום דחטאת מצורע לא אהדרי' קרא ואי הא דטעונה נסכים חשיב דבר חדש א"כ לא תהא טעונה מתן דמים ואימורין לגבי מזבח ודוק:

בא"ד אלא לא קרוי דבר חדש אלא כשסותר כללו וכו' כתב בס' הברה"ז וז"ל וצל"ע על מ"ש דלא מיקרי דבר חדש אלא כשסותר כללו אבל תוספת לא מיקרי דבר חדש הא גרסינן בת"כ והביאו רש"י ז"ל לקמן דף נ"ז ע"א ד"ה ה"ג וכשנאמרו וכו' לפי שיצא תודה בדבר חדש שטעונה לחם יכול אין לך בה אלא חידושה ת"ל וכו' טעונה תנופה חזה ושוק וכו' ע"ש גם רש"י ז"ל בחומש בפ' נשא הביא לו ספרי וז"ל ומנחתם ונסכיהם של שלמי נזיר לפי שיצאו לידון בדבר חדש להטעינו לחם יכול לא יהא טעון נסכים ת"ל ומנחתם וכו' והרי לחמי תודה ונזיר הוא דבר הנוסף ולא סותר לכללו ואפ"ה מיקרו דבר חדש וכו' עכ"ל והיא קו' גדולה ומרפסא איגרא וראיתי להר"ש אלגזי בספר גופי הלכות בתחילת כללי הדל"ת פ"ד דף כ"ה שהביא קו' הברה"ז וכתב לתרץ דלא כתב דנסכים לא הוי חדש אלא לתנא דסבר לאו כללי' גמר מיניה שהוא חידוש גדול וסברי דלמ"ד הכי לא הוי דבר חדש לענין זה לאף כלליה אלא כשהוא חדש לגמרי דסותר אבל לענין איהו דלא גמ' מכלליה כיון דגריע מכלליה אליבא דכולהו בכל דבר חדש אפילו שלא יהא סותר אלא נוסף כגון נסכים דלענין שאין אתה יכול להחזירו לכללו זהו תורף דבריו

עש"ב לא ידענא מאי קאמר דא"כ מנלן דחטאת מצורע טעונין מתן דמים ואימורין לגבי מזבח כיון דנסכים הוי דבר חדש לענין איהו דלא גמר מכלליה הא לא אהדריה קרא לחטאת מצורע כמו דאהדריה לאשם מצורע וזהו כונת התוס' ז"ל שהקשו מה שחטאת מצורע טעונה נסכים וכו' כמ"ש וע"ז כתב דנסכים לא הוי דבר חדש לענין דאיהו דלא גמ' מכלליה למתן דמים ואימורים לכך נ"ל הא דכתבו התוס' ז"ל דלא מיקרי דבר חדש אלא כשסותר כללו היינו שלא נמצא דבר זה בשום קרבן כגון מתנת בהונות דלא אשכחן ליה בשום קרבן וכגון אשת אח שהותרה דלא אשכחן היתר זה בשום ערוה והא דכתבו כי הכא דשאר אשמות כל הדם למזבח וכו' לאו דוקא הוא אלא כאילו אמרו דשאר כל הקרבנות כל הדם למזבח וכו' אלא משום דאיירי באשם נקטיה הכי וא"כ מעתה הא דתודה ושלמי נזיר שיצאו לידון שטעונין לחם הוי דבר חדש שסותר כלליה דלא אשכחן ליה בשום קרבן ולא מיקרי תוס' והשתא ניחא הא דלחמי תודה ונזיר שטעונין לחם דמיקרו דבר חדש כיון דאינם בשום קרבן אלא בתודה ושלמי נזיר דשלמי נזיר תודה קרינן להו דשניהם אינן נאכלין אלא ליום ולילה א' משא"כ שלמים דנאכלין לב' ימים ולילה א' ועוד דשניהם טעונין לחם אלא שיש חילוק בלחמם וא"כ לא הוי אלא בדבר א' וכיון דלא אשכחן דטעונין לחם בשום קרבן אלא בהו הוי סותר כלליה ומיקרי דבר חדש ולא תוספות משא"כ הא דחטאת מצורע טעונה נסכים אע"ג דשארי חטאות אין טעונין לא חשיב דבר חדש אלא תוס' כיון דאשכחן לעולה ושלמים שטעונין נסכים וכן אוב וידעוני שיש כרת משא"כ בשאר מכשפים נמי לא מיקרי דבר חדש אלא תוס' כיון דאשכחן לכרת בעלמא ודוק אבל יש לתמוה על הא דאיתא בספרי ומנחתם ונסכיהם של שלמי נזיר לפי שיצאו וכו' החזירן לכללן שיטעינו נסכים דק' למה צריך קרא שיטעינו נסכים תיפוק ליה בק"ו ומה עולה ושלמים שאין טעונין לחם טעונין נסכים שלמי נזיר שטעונין לחם א"ד שטעונין נסכים דאע"ג דיצא לידון בדבר חדש ולא גמר איהו מכלליה לכ"ע מ"מ אם יש ללמוד בק"ו או במ"מ אם אין להשיב למידין כמ"ש תוס' בפ' טרף בקלפי דף מ' ע"ב ד"ה ומה במקום וכו' ע"ש וכן תיקשי נמי גבי תודה למה צריך להחזירה לכללה וכן קשה נמי הכא גבי אשם מצורע אמאי איצטריך הכתוב להחזירו לכללו שיהא טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח הא אתי בק"ו ומה שאר אשמות שאין טעונין בהונות טעונין מתן דמים ואימורין לגבי מזבח אשם מצורע שטעון בהונות אינו דין שיהא טעון מתן דמים וכו' ואף ע"ג דכבר כתבתי דאיכא פירכא מכל מקום עוד יש לאלוה מילין ועוד קשה הא דמתרצי הכא אהא דמקשו למאן דאמר כלליה גמר מיניה יהיו אשמות טעונות מתן בהונות וכו' ומיתרצי דלא גמר מיניה אלא מידי דלא חידש כגון שחיטת

צפון אבל החידוש לא גמר מיניה וכו' אם כן מאי מקשו שם בפרק טרף בקלפי דף מ' ע"ב ד"ה ועשהו חטאת ואם תאמר וניהדר ונילף בעלמא מהכא שקידש הגורל בקל וחומר וכו' ע"ש הא כתבו דאף למאן דאמר כלליה גמר מיניה דחידוש לא גמר מיניה וע"ק מאי הוכחה קא מייתי הכא דא"כ הוה יוצא לידון בדבר חדש כיוצא בו ללמד על הכלל כולו הא כבר כתבו שם ד"ה ומה במקום וכו' דהחילוק הוא דביצא לידון בדבר חדש גמרי מהדדי בק"ו או במ"מ אם אין להשיב אבל אם יש להשיב לא גמרינן מהדדי אבל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא וכו' גמרינן מיניה אפילו אם יש להשיב כמו על ג"ש והיקש וכו' ע"ש והנה לב' קושיות האחרונות י"ל דלא קאמרי התוספות הכא דאף למ"ד כלליה גמר מיניה החידוש לא גמר אי ליכא ק"ו דבמידה זו דכלליה גמר מיניה אי ליכא ק"ו החידוש לא גמר אבל אי איכא ק"ו אם אין להשיב אף החידוש גמר אבל אם יש להשיב החידוש לא גמר אבל אי ילפי' במדת דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא וכו' אין משיבין כמו על ג"ש והיקש וזהו שכתבו אי כלליה גמר מיניה אף החידוש במדה זו אף דליכא ק"ו אם כן אין משיבין דהוי כמו על ג"ש והיקש וא"כ הוי מדה זו כמו מדת ללמד על הכלל כולו יצא ולקו' א' שהקשינו אמאי צריך קרא לשלמי נזיר להחזירן לכללן שיטעינו נסכים הא איכא ק"ו מה עולה ושלמים שאין טעונין לחם טעונין נסכים שלמי נזיר שטעונין לחם א"ד שטעונין נסכים דהא אע"ג דלכ"ע איהו לא גמר מיניה היינו אי ליכא ק"ו אבל אי איכא ק"ו אם אין להשיב שפיר ילפינן בק"ו כמ"ש התוס' דיומא גם לזאת י"ל משום דמצי למיעבד ק"ו איפכא ומה שלמי נזיר שאין טעונין נסכים טעונין לחם עולה ושלמים שטעונין נסכים א"ד שטעונין לחם והוו תרי ק"ו דסתרי אהדדי וקי"ל דכל חד וחד ליקו אדוכתיה לכך איצטריך קרא להחזירם לכללם שטעונין נסכים וכן גבי תודה וכן גבי אשם מצורע מצי למעבד ק"ו איפכא ומה אשם מצורע שאין טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח טעון בהונות שאר אשמות שטעונין מתן דמים ואימורין לגבי מזבח א"ד שטעונין בהונות והוו תרי ק"ו דסתרי אהדדי וכל חד וחד ליקו אדוכתי' לכך איצטריך קרא להחזירו לכללו שטעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח ודו"ק והא דלא חשיב דבר חדש מה שמקבל ביד הדם הנותן לבהונות שהוא סותר לכלל כל הקרבנות מתקבל בכלי שרת עיין בס' מדות אהרן דף ל"ה פסקא ד' ודוק:

בא"**ד** ולילפו עריות וכו' אע"ג דלא דמי דהכא חד איסורא והכא תרי איסורי הכא קא מקשו באותה המצאה דאמר גמ' שם דאמרינן עלה הואיל ואישתרי אישתרי ע"ש:

בא"**ד** וי"ל דלא גמר מיניה אלא מידי דלא חידש בו וכו' הא דלא גמר מיניה נסכים ע' בס' מדות אהרן ועי"ל דשאר חטאות ושאר אשמות לא מצי למילף מחטאת מצורע ואשם דמעטינהו קרא מנסכים כדאיתא במנחות דף צ' ע"ב ומש"ה חטאתו ואשמו של מצורע איצטריך קרא לרבינהו כדאיתא התם דף צ"א ע"ש ודוק והא דלא ילפינן נמי כרת בשאר מכשפים מאוב וידעוני משום דבמאי ילפת לה אי במדת כל דבר שהיה בכלל וכו' ללמד על הכלל כולו יצא הא לא היה אלא בכלל לא תחיה דהיא אזהרה לב"ד להמית אותו ויצא מן הכלל ללמד איזה מיתה בזה הוא דאמרינן ללמד על הכלל כולו יצא ואי ילפת לה במ"מ אין עונשין מן הדין דחייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן ומ"מ הוי כמו ק"ו ודוק:

בא"**ד** ועוד דא"כ היה יוצא לידון בדבר חדש כיוצא ללמד על הכלל כולו יש להקשות דילמא איכא בינייהו לענין הפרט שאינו יכול ללמוד מן הכלל כשיצא לידון בדבר חדש ושוב ראיתי להר"ש אלגזי בספר יבין שמועה שנתעורר בזה אלא שנפל ט"ס בדבריו ותירץ תירוץ נכון וע' בספר מדות אהרן שתירץ כן ע"ש:

ד"**ה**[4] אי אקשי' לעולה וכו' וכן יש להקשות אי דבר הלמד בהיקש וכו' לא ניכתוב צפון בכלל ותיתי מכחטאת כאשם כי היכי וכו' ועוד נילף שאר אשמות לעיכובא מאשם מצורע וי"ל דלא ה"א וכו' ולא הוה דרשינן האשם כשאר אשם כיון דלא כתב צפון בהדיא וכו' כצ"ל נ"ל והשתא לא הוו דבריהם כפולים וה"פ שבתחלה הקשו אי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש אמאי אקשה לאשם מצורע לעולה כלל תיפוק ליה מכחטאת האשם דמה חטאת צפון מיעכב אף אשם כן דליהדרי למצוה מהאשם נפקא כשאר אשמות יהא ותירצו דאי לא אקשי' לעולה לצפון לא ה"א דאהדריה קרא לשחיטת צפון כיון דלא בעי כהונה ואשם לא הוה דרשי' ליה כיון דלא כתיב באשם וכו' אבל השתא דכתב צפון שמעי' דפי' האשם היינו כשאר אשמות יהא ושוב הקשו אי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש א"כ אמאי איצטריך למיכתב צפון בכלל ר"ל בכלל דזאת תורת האשם תיתי מכחטאת כאשם דכתיב שם בכלל כי היכי דילפי' מיניה סמיכה נילף נמי מיניה צפון ולעיכובא נילף מאשם מצורע דכתיב ביה ושחט את הכבש במקום וגו' דלדידיה להחזירו למצוה לא איצטריך דהא אהדריה קרא כחטאת האשם ותירצו דאי לא הוה כתוב צפון בהדיא בשאר אשמות לא ה"א דאהדריה קרא לשחיטת צפון ולא הוה דרשינן האשם כשאר אשמות יהא כיון דלא כתב בהו בהדיא ודוק נ"ל:

[4] מאת העורך: בדפוס וילנא הקטעים דלהלן מופיעים בדף מט עמוד ב

דף נ:

גמרא דא"כ לא יאמר צפונה באשם ותיתי בג"ש בק"ק מחטאת לאו למימרא דדבר הלמד בהיקש וכו' דבר הלמד בהיקש מהו שילמד בבנין אב וכו' לא ליכתוב צפונה באשם ותיתי מבנין אב מחטאת וכו' לאו למימרא דדבר הלמד בהיקש וכו' מוכח מהכא הא דכתיב ושחט את החטאת במקום העולה הוא היקש גמור ולא הוי כאילו כתיב בהדיא דהא ילפינן מיניה דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד לא בג"ש ולא בבנין אב וכן מוכח לעיל דקאמר ל"ל לאקושי לחטאת ל"ל לאקושי לעולה וכו' ומכאן ק"ל למ"ש מרן הכ"מ ריש פ"ה מהל' מעה"ק דין ג' וז"ל ועי"ל דלפום מאי דאסיק אדעתיה דחטאת למידן מעולה בהיקש אתיב ליה אלא כדתני רב מארי אבל לפי האמת לא למדה מהיקש אלא כאילו כתיב בחטאת גופיה בהדיא הוא דהא מפורש דבר הכתוב במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת והוי כאילו כתוב תשחט החטאת בצפון עכ"ל דלפי דבריו איך למידין מדות הללו דבר הלמד בהיקש וכו' גם מה שהקשה שם על מ"ש רבינו שם וז"ל וכשם שהחטאת נקראת קדש קדשים כך העולה נקראת קדש קדשים וכתב מרן ויש לשאול למאי הוצרך רבינו לכתוב וכשם שחטאת נק' ק"ק כך העולה שהרי בלאו הכי יש ראיה שנשחטת בצפון עכ"ל ונעלם מעיני הרב דאיכא נפקותא טובא בהא דנק' ק"ק והוא ליפסל ביוצא ולמעול בה דהא קדשים קלים לא מפסלי ביוצא ואין בהם מעילה כמ"ש רש"י ותוס' לקמן דף נ"ג ע"ב במתני' העולה ק"ק ע"ש ובזה ניחא נמי מה שהק' עוד מרן שם על מ"ש שם רבינו ושלמי צבור הוקשו לחטאת שנא' ועשיתם שעיר עזים א' לחטאת וב' כבשים בני שנה זבח שלמים לפיכך נקראין ק"ק כחטאת ונשחטין במקום שחיטתן וכתב מרן ויש לתמוה למה הניח רבינו פסוק שהוקשו לעולה והביא פסוק שהוקשו לחטאת דדחינן ליה בגמ' ולפי מ"ש דאיכא נפקותא במה שנקראו ק"ק אפשר לומר דלא הביא רבינו ראיה זו אלא דוקא לענין מה שנקראו ק"ק דלזה הביא ראיה מחטאת דכתיב בה בהדיא משא"כ עולה דלא כתיב בה בהדיא כדאיתא לקמן וזהו מ"ש רבינו לפיכך נקראין ק"ק כחטאת אבל מ"ש עוד ונשחטין במקום שחיטתן לאו מחטאת יליף אלא מעולה יליף וסמך על מ"ש בגמ' ודוק נ"ל:

שם[5] חדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי פרש"י ז"ל מחדא לא אתיא וכו' מילתא באפי נפשה היא ולאו למיפשט בעיין וכן נראה דהתוס' נמי מפרשי הכי שכתב לא ניכתוב רחמנא בעולה ותיתי מחטאת ואשם פי' וליכתוב בהדיא צפון בחטאת ואשם ואיכא למידק אמאי לא פירשו דאתי למפשט בעיי וה"פ דאי ס"ד דדבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בבנין אב ניהי דחדא מחדא לא אתי משום דאיכא למיפרך תיתי חדא מתרתי

ר"ל דליכתוב בחדא בהדיא ובאידך בהיקש ותיתי חדא מבינייהו בבניין אב במה הצד השוה שבהן שכן ק"ק וכו' ונראה דס"ל דכה"ג לא מיקרי דבר הלמד בהיקש דאיכא למימר דעיקר הלימוד הוא מההיא חדא דכתיב בה בהדיא כיון דמצי יליף מינה בבנין אב אלא כדי שלא תאמר בשביל חומרא שיש במלמד מה שאין בלמד הצריכה אותו תורה צפון כך עביד יוכיח מדבר הלמד בהיקש שאין בו חומרא זו ואפ"ה בעיא צפון וכיון דעיקר הלימוד הוא מההוא דכתיב ביה בהדיא לא הוה דבר הלמד בהיקש אע"ג דעביד יוכיח מדבר הלמד בהיקש וכן נר' מפרש"י בפ"ב דביצה דף כ' ע"א ד"ה אתיא מבינייא ע"ש אלא דק"ל לזה דא"כ מאי מקשו התוס' בד"ה לא ניכתוב וא"ת והיכי גמר בפ"ב דביצה סמיכה בשלמי חובה בבנין אב משלמי נדבה ומעולת חובה והא עולת חובה מכמשפט ילפא דהיינו היקש ומאי קושיא הא איכא למימר דעיקר הלימוד הוא משלמי נדבה דכתיב בהו סמיכה בהדיא אלא משום דאיכא למיפרך מה לשלמי נדבה שכן מצווין לכך עביד יוכיח מעולת חובה כפרש"י שם ונ"ל דט"ס נפל בדבריהם וכצ"ל וא"ת וכו' בשלמי חובה בבנין אב מעולת חובה והא עולת וכו' ר"ל דקושייתם היא אהא דקאמר התם מעיקרא וממאי דב"ה שלמי חובה משלמי נדבה גמרי דילמא מעולת חובה גמרי וכו' ר"ל דבעי למילף חדא מחדא שלמי חובה מעולת חובה וע"ז מקשי שפיר והא עולת חובה גופה לא ידעינן אלא מהיקשא וכ"ה קושייתם שם בביצה ע"ש ודוק:

[5] מאת העורך: בדפוס וילנא קטע זה מופיע בדף נ עמוד א

תוס'[6] ד"ה ק"ק יתירי כתיב תימא כיון דילפינן ג"ש מהדדי ל"ל היקשא דלעיל בחטאת ואשם לא ידענא מאי ניהו הני היקשות אי הני היקשא דהכא דאקשינן חטאת לעולה ואשם לעולה וע"ז מקשו נילף מהדדי מג"ש הא לא אפשר דמהכא ילפי' דדבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש ואם כוונתם על הא דאיתא בפ"ק דף י' ע"ב אמר ליה ר"א הרי אומר כחטאת כאשם מה חטאת שלא לשמו פסול וכו' הא כבר כתב שם דלא מצי למילף מג"ש דאי לאו היקשא הוה ממעט אשם מאותה ואי אהא דאיתא שם שהיה רע"א כל דמים שנכנסו להיכל כיפר וכו' ר"א אומר אף האשם שנאמר כחטאת כאשם התם נמי איכא למימר דאי לאו היקשא הוה ממעט אשם מדמה וי"ל דקאי אהא דאיתא שם דף י"א ע"א ורבנן למאי הילכתא איתקש אשם לחטאת לומר לך מה חטאת טעונה סמיכה אף אשם טעון סמיכה וע"ז מקשו ל"ל היקשא תיפוק ליה מג"ש ודוק:

[6] מאת העורך בדפוס וילנא קטע זה מופיע בדף מט עמוד ב

ד"ה[7] לא ניכתוב וכו' וי"ל דאיכא למיפרך דמה זבחי שלמי צבור וכו' אכתי קשה לכתוב בזבחי שלמי צבור וכחטאת וכאשם וליתי עולה מנייהו במה הצד דהשתא ליכא למיפרך מיניה וצ"ע:

[7] מאת העורך: בדפוס וילנא הקטעים דלהלן מופיעים בדף נ עמוד א

בא"ד וא"ת ל"ל לאקושי לקמן זבחי שלמי צבור לעולה תיפוק ליה בבנין אב ק"ק דילמא משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן מתכפרין דהא עולה נמי מכפרא אעשה דהא דלא חשיבא כפרה דידה דוקא לגבי חטאת ואשם אבל לגבי זבחי שלמי צבור חשיבא כפרה דידה ודוק:

בא"ד וי"ל דאיכא למיפרך שכן תדירי כדפריך ברישׁ פ' אלו דברים כצ"ל והוא בדף ס"ו ע"א ע"ש:

ד"ה אם על תודה וכו' הקשה הר' יעקב וכו' ע"ק היכי יליף התם מחטאת וכו' וי"ל דכל חובה מקשינן לחטאת מה חטאת וכו' נראה דלא מיתרצי אלא קושיא שנית אבל קושיא ראשונה עדיין במקומה דאם תדחוק ולומר דגם קושיא א' מיתרצא נמי בהכי תיקשי לך מ"ש וצ"ע מנחת נדבה דאינה באה אלא מן החולין מנ"ל דאי מיתרצא קושיא ראשונה גם צ"ע זה מתורץ ודוק:

דף נא.

גמרא[1] אמר אמרה למד קדש ומלמד קדש משמע הא דאמרינן אלא למ"ד בתר מלמד אזלינן ר"ל בתר מלמד נמי דבעינן למד ומלמד שניהם קדש וכן כתב רש"י וכן שניהן צריכין שיהו בקדשים ומכאן קשיא לי למ"ש ביומא שילהי פ' שני שעירי דף ס"ח ע"א בד"ה ליתן מתנה שלישית שכתבו והא דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש למ"ד באיזהו מקומן דבתר מלמד אזלינן אע"ג דלמד חול הוא ונ"ל הא דקאמר הכא אמר אמרה למד קדש ומלמד קדש היינו לסברא דידיה דבעי למד קדש לכך קאמר ליה הכי בעי למד קדש ומלמד קדש הואיל ולמד קדש כגון שלמים שפיר מיפשט בעיין אבל למר זוטרא דס"ל בתר מלמד אזלינן לא בעי קדש אלא מלמד דוקא אע"ג דלמד חול וכן מוכח לקמן פ' ק"ק דף ס' ע"ב דלמ"ד בתר מלמד אזלינן אע"ג דלמד חול הוא אבל למ"ד בתר למד אזלינן אע"ג דלא הוי חול אלא למד שני שפיר למדין ע"ש אבל אי למד שני קדש אע"ג דמלמד ולמד ראשון שבהם חול אין למדין כדמוכח מפרש"י לקמן גבי בעי' דבר הלמד בק"ו מהו שילמד בבנין אב דקאמר גמ' ולא היא התם תיהוי היא משחיטה דחולין קאתיין וכתב רש"י ולמאן דלית ליה דרב פפא אע"ג דלמד קדש לאו ראיה היא משמע

דלרב פפא שפיר מייתי ראיה כיון דלמד שני קדש אע"ג דמלמד ולמד א' שחיטה דחולין היא וא"כ הא דכתב רש"י כאן הואיל ולמד קדש כגון שלמים שפיר מיפשט בעיין נ"ל דצ"ל כגון בכור וכו' דשלמים שהן למד א' לא איכפת לן בהו אי קדש אי חול למ"ד בתר למד אזלינן כמו שהוכחנו הכלל העולה דלמ"ד בתר למד אזלינן העיקר הוא למד שני אי קדש הוא אין למדין אע"ג דמלמד ולמד ראשון חול הן ואי למד שני חול הוא שפיר למדין אע"ג דמלמד ולמד א' קדש הן אבל אכתי איכא לספוקי למ"ד בתר מלמד אזלינן אי בעי מלמד ולמד ראשון קדש או מלמד לחוד סגי ודוק:

[1] מאת העורך: בדפוס וילנא הקטעים דלהלן מופיעים בדף נ עמוד א

רש"י ד"ה ונאמר להלן ראש וכרעים בעולה כתב וכו' כצ"ל ותיבת בן צאן נמחק דמאי איריא דגמר מבן צאן ולא גמ' מבן בקר דכתיב בפ' תחילה וכ"ה בפרש"י בשילהי פ' שני שעירי ע"ש:

תוס' ד"ה מה להלן ע"י ניתוח וכו' כיון דהוי הימנו ודבר אחר וכו' עיין לקמן שילהי פרקין דף נ"ז ועיין במנחות דף ע"ח ועיין ביומא דף נ"ז ונראה דהכא ניתוח ושלא בהפשט חשיב ענין א' כיון דהכא לענין שריפה ודוק:

בא"ד כדפי' בקונטרס וע"ק דדבר הלמד בהיקש וכו' כצ"ל:

דף נא:

גמרא[2] דבר הלמד בק"ו מהו שילמד בק"ו ומה ג"ש וכו' כתב בס' הב"ז וז"ל יש מקום עיון גדול בבעיא זו ממ"נ דע"כ אי בא ללמד לשלישי בק"ו מה ב' שיש לו קולא אפילו הכי מחמירינן בחד צד קל וחומר הכי נמי שאין לה קולא זו לכ"ש דמחמירינן חומרא זו א"כ קשה היאך נלמד ב' מא' מק"ו הא איכא למיפרך מה לב' שכן יש לו קולא ואי קולא של הב' יש כאן ג"כ בא' א"כ בקיצור ה"ל למילף הג' מא' דרך משל עולה טעונה צפון וחטאת נלמד מעולה בק"ו שחטאת מכפרת שטעונה צפון וחטאת פנימיות נילף מק"ו מחטאת חיצונים שנכנס דמן לפנים שטעונה צפון ויש להקשות דבקיצור ה"ל למילף פנימית מעולה ואי יש לעולה צד חמור שכן כליל נגד פנימית א"כ גם חטאת חיצוניות לא נילף מעולה מטעם חומרא זו ואי יש גם לחטאת חומרא זו א"כ פנימיות לא נוכל ללמוד מחטאת מצד שיש לה חומרא של עולה מה שאין לפנימיות סוף דבר מי שלבבו רחבה ודעתו צלולה ישית לב בישוב קושיא זו וכעת צל"ע רב ודוק עכ"ל עיין בס' פנים מאירות ובס' צ"ק שהאריכו בזה גם אני הקטן אענה חלקי עמהם בזה ואומר דמשכחת לה בחדא מתרתי ולא הדר דינא כה"ג המשל כגון שהיה ראובן קל באלף וחמור בבית חומרא דדינא

וג"כ חמור בגימ"ל אלא שהיא חומרא דסברא אבל לא חומרא דדינא ושמעון היה חמור באל"ף חומרא דדינא אבל היה קל בגימ"ל ואתי למילף בק"ו מראובן חומרא דבי"ת והכי קא בעי למילף ומה ראובן הקל באל"ף חמור בבי"ת שמעון החמור באל"ף אינו דין שיהא חמור בבי"ת דליכא למיפרך מה לראובן שכן חמור בגימ"ל דכיון דהוא חומרא דסברא והאי ק"ו דעבדינן הוא ק"ו דדינא מבליעין הפירכא בתוך הק"ו כנודע לבעלי הכללים ואח"כ בא לוי ללמוד חומרא דבי"ת בק"ו משמעון דיליף מראובן וכגון שהיה לוי קל באל"ף וחמור בגימ"ל חומרא דסברא דהשתא לא מצי לוי למילף בק"ו מראובן דהא גם ראובן חמור בגימ"ל אלא יליף ק"ו משמעון דיליף בק"ו מראובן והכי יליף ומה שמעון הקל בגימ"ל חמור בבי"ת לוי החמור בגימ"ל אינו דין שיהא חמור בבי"ת וכי פרכת מה לשמעון שכן חמור באל"ף איכא למימר ראובן יוכיח שאינו חמור באל"ף ואפ"ה חמור בבי"ת אף אני אביא וכו' ודוק נ"ל ואע"ג דמצי לוי למילף במה מצינו מראובן מ"מ ניחא למילף בק"ו משמעון דק"ו אלים טפי ודוק:

[2] מאת העורך: בדפוס וילנא הקטעים דלהלן מופיעים בדף נ עמוד ב

שם אלא ק"ו ומה היקש וכו' מדתנא דבי ר' ישמעאל ק"ו הלמד מהיקש מתנא דבי ר' ישמעאל א"ד שילמד בק"ו וכו' כצ"ל:

שם[3] פשוט מיהא חדא מפני מה אמרו לן בדם כשר וכו' וכי דנין דבר שלא בהכשירו מדבר שבהכשירו תנא אזאת תורת העולה ריבה סמיך ליה לכאורה נראה דלא איפשיטא בעיין דהא אינו בנין אב גמור אלא אסמכתא בעלמא וקרא עיקר כפרש"י וכן כתב הב"ז אבל מהתו' הכא בד"ה מה מצינו בשחיטת של עוף כתבו בפשיטות דדבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בבנין אב וכן כתבו לעיל דף מ"ז ע"ב בד"ה מה נתינה בעצמו של כהן דילפי שפיר בבנין אב מבנין אב ונ"ל דמשמע להו דאיפשיטא בעיין אע"ג דקאמר דתנא אזאת תורת העולה ריבה סמיך ליה מ"מ מדנקט תנא אסמכתא דידיה דבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בבנין אב ש"מ דהכי קים לי' דאי לאו דקים ליה הכי לתנא דחוזר ומלמד לא הו"ל למינקט אסמכתא דידיה בדבר שקר ונפיק מיניה חורבא דאיכא למיטעי דחוזר ומלמד וילפי בעלמא בקדשים במדה זו אע"ג דהכא לא נפקא לן מידי אלא מדעביד אסמכתא דידיה הכי דבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בבנין אב ש"מ דקושטא הוא דהכי קים ליה ולא אידחי אלא מטעמא וכי דנין דבר שלא בהכשירו וכו' ואין להקשות לזה דהא לעיל בעי למיפשט דבר הלמד בק"ו שחוזר ומלמד בבנין אב מהא דתנן אמר ר"מ ק"ו ומה נבלת וכו' מה מצינו בשחיטה וכו' ודחי גמ' ולא היא התם תיהוי היא משחיטה דחולין קאתיין ופרש"י התם עיקר טעמיה דר"מ לא יליף מבנין אב אלא מהיקשא וכו'

אלמא אע"ג דתנא נקט אסמכתא דידיה מדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בבנין אב אפ"ה דחי ליה תנא אהיקש סמיך הא ל"ק דהתוס' לא גרסי כגי' רש"י אלא ה"ג ולא היא תרוייהו משחיטת חולין גמרי כנראה מדבריהם ולעולם דהאסמכתא אמת ולא דחי ליה אלא למ"ד בתר מלמד אזלי' דהמלמד דחולין הוא ולא איפשיט בעיין אבל למ"ד בתר למד אזלינן אה"נ דאיפשיטא בעיין אע"ג דתנא אהיקש סמיך מ"מ מדנקט האסמכתא דידיה בדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בבנין אב ש"מ דהכי קים ליה ודוק נ"ל נקיטינן מהאי שמעתא הני כללי מעלייתא בקדשים דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בק"ו דבר הלמד בהיקש אם ילמד בבנין אב בעיא ולא איפשיטא דבר הלמד בג"ש אם ילמד בהיקש למאן דס"ל בתר למד אזלינן איפשיטא דחוזר ומלמד בהיקש ולמאן דס"ל בתר מלמד אזלינן לא איפשיטא דבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בג"ש דבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בק"ו דבר הלמד בג"ש אם חוזר ומלמד בבנין אב לא איפשיטא דבר הלמד בק"ו אם חוזר ומלמד בהיקש למ"ד בתר למד אזלי' איפשיטא דחוזר ומלמד ולמ"ד בתר מלמד אזלינן לא איפשיטא דבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בג"ש דבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בק"ו דבר הלמד בק"ו אם חוזר ומלמד בבנין אב למ"ד בתר מלמד אזלינן לא איפשיטא ולמ"ד בתר למד אזלינן לפרש"י ג"כ לא איפשיטא ולדעת התוס' איפשיטא דחוזר ומלמד כמ"ש לעיל. דבר הלמד בבנין אב אם חוזר ומלמד בהיקש ובג"ש ובק"ו ובנין אב כולהו לא איפשיטי בר מחדא דדבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בבנין אב לדעת התוס' כמו שהוכחתי לעיל ודע דלא איקרי קדשים אלא גוף הקרבן דוקא כמ"ש התוס' בד"ה אלא מאן דלית לית לרב פפא ע"ש ודוק:

[3] מאת העורך: בדפוס וילנא קטע זה מופיע בדף נא עמוד א

רש"י[4] ד"ה וזהו ק"ו בן ק"ו זה שאנו מביאין כאן לדורשו בתורה ללמד ק"ו מק"ו אנו למידין אותו מדבר שאף הוא לא למדנוהו אלא בק"ו וכו' הא קמן דמשכחת לה ק"ו הלמד בק"ו בהמצאה זו ולא מצי למילף דבר זה בק"ו קמא ומהתימא מהב"ז שלא הרגיש בזה ודוק:

[4] מאת העורך: בדפוס וילנא הקטעים דלהלן מופיעים בדף נ עמוד ב

תוס' ד"ה אלא למאן דלית ליה דרב פפא וכו' ורב אדא בר אהבה וכו' וא"ת דפ' אמר להם הממונה וכו' יש מקשים דהא כתבו התוס' לעיל בפ' ב"ש דף מ"א ע"א ד"ה ואתי ליה שעיר י"כ דבפ' איזהו מקומן משמע דקודם יש לנו לומר דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בהיקש ממה שנאמר דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בק"ו ולפי סברא זו אין כאן מקום

לדבריהם עכ"ל וכבר כתבתי לעיל שם דלא כתבו זה אלא למאן דאית ליה דרב פפא דלדידיה איפשיטא בעיין והכא קא מקשו למאן דלית ליה דרב פפא ודוק ועיין מ"ש שם:

ד"ה בן בנו של ק"ו הוא וכו' דמיבעיא ליה אי דבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בק"ו היאך בא להוכיח מדה זו בק"ו וכו' כצ"ל:

ד"ה מה מצינו וכו' ודחי לא היא תרווייהו משחיטת חולין גמרי פי' וכו' נראה דהתוס' לא ניחא להו בגי' רש"י דגריס ולא היא התם תיהוי וכו' דמשמע דאינו כן דלא יליף בבנין אב אלא אף את"ל דיליף מ"מ משחיטת חולין קאתיין משום דס"ל כיון דנקיט אסמכתא דידיה דיליף מבנין אב מק"ו משמע דקושטא דהכי הוא כמ"ש לעיל בגמ' ולכך לא גרסי אלא תרווייהו משחיטת חולין קאתיין ולא דחי אלא למ"ד בתר מלמד אזלינן ודוק:

בא"ד ותימא היאך גמ' מליקת עוף משחיטת עוף מה לשחיטה שכן מכשיר בחולין הא דלא ניחא להו למימר דעיקר טעמא דר"מ מהיקש דזאת תורת הבהמה והעוף כמ"ש לעיל גבי ק"ו ומה נבלת בהמה וכו' דאע"ג דאיכא פירכא סמיך אהיקשא וכן פרש"י לקמן בפ' חטאת העוף דמהיקשא ילפי' אפי' מליקת קדשים דאי לשחיטה מק"ו אתיא לן י"ל משום דלא משמע להו היקשא אלא שחיטת עוף לבהמה אבל לא מליקת עוף לבהמה דדומיא דבהמה בעיא דלא הויא אלא בשחיטה דרש"י דכתב דאפי' מליקה ילפינן מהיקשא היינו משום דסבר דשחיטה בק"ו אתיא וא"כ ע"כ ההיקשא למליקה קאתי אבל להתוס' דסברי דשחיטת עוף לא אתי אלא מהיקשא משום דק"ו אית ליה פירכא כמ"ש לעיל א"כ אימא היקשא לא אתי אלא לשחיטת עוף דומיא דבהמה אבל מליקת עוף לא אתי (חק נתן:אלא לשחיטת עוף דומיא דבהמה אבל מליקת עוף לא אתי) וא"כ מנ"ל אי במה מצינו איכא למיפרך מה לשחיטה שכן מכשיר בחולין ודוק:

בא"ד וע"ק היכי דייק וכו' אימא דשחיטת עוף אתיא בבנין אב וכו' ואע"ג דתנא נקיט במילתיה ק"ו איכא למימר דסמיך אמה מצינו כדאמרינן בעלמא וק"ל:

בא"ד ונראה דלישנא דמתני' קדייק דפשיטא דעיקר טעמו וכו' ר"ל דליכא למימר דסמיך אמה מצינו דהא עיקר הוא דסמיך אהיקש אלא דהפשטן דייק לישנא דמתני' דנקיט אסמכתא דידיה אק"ו ובתר יליף מיניה במה מצינו ש"מ דקושטא הוא דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בבנין אב דאי לאו הכי לא הוה סמיך מילתיה על דבר שאינו אמת וכמ"ש לעיל ודוק:

בא"ד ופשיטא דבמה מצינו מעוף יליף דאי מבהמה ל"ל לאיתויי בק"ו ר"ל דאי מליקת עוף ילפא במ"מ מבהמה א"כ ל"ל לאיתויי שחיטת עוף בק"ו מבהמה תיתי נמי במ"מ

כמו מליקה דאע"ג דה"מ יליף בק"ו אפ"ה לא יליף אלא במ"מ א"כ גם שחיטה נמי הו"ל למילף לה במ"מ וק"ל:

ד"ה[5] פשוט מהא חדא תימא וכו' בנין אב המלמד בבנין אב חבירו וכו' ראיתי בגמ' ש"ק בגליון וכו' כתוב בשם הר"ף דמתרץ דאיכא למימר הא דבנין אב מלמד מבנין אב לאו משום חומרת המלמד אלא משום חומרת הלמד וא"כ איכא למימר בנין אב אית ליה חומרא ללמוד מבנין אב אבל ק"ו לית ליה חומרא ללמוד מבנין אב אבל לעיל ליכא למימר משום חומרת הלמד דאיכא למימר דעביד ק"ו מן הכל והכי יליף ומה היקש שאינו מלמד לא בהיקש ולא בג"ש מלמד בק"ו ג"ש המלמדת בג"ש א"ד שתלמד בק"ו דהשתא ליכא למימר משום חומרת הלמד דא"כ אמאי אינה למידה מן ההיקש אלא ע"כ חומרת המלמד היא אבל הכא ליכא למימר דעביד נמי ק"ו מן הכל והכי נילף ומה היקש שאין מלמד לא בהיקש ולא בבנין אב מלמד בק"ו בנין אב דמלמד בבנין אב א"ד שילמד בק"ו דהא לא איפשיט דהיקש אינו מלמד בבנין אב ודוק ואין להקשות דליעביד ק"ו הכי ומה היקש וג"ש וק"ו דלא איפשיטו אם מלמדין בבנין אב איפשיטו דמלמדין בק"ו בנין אב דאיפשיט דמלמד בבנין אב א"ד שילמד בק"ו דשמא הנהו נמי יופשטו דמלמדין בבנין אב וק"ל:

[5] מאת העורך: בדפוס וילנא קטע זה מופיע בדף נא עמוד א

דף נב.

תוס'[1] ד"ה אשר פתח אהל מועד וכו' ומיהו היא גופא קשיא דל"ל קרא דפתח אהל מועד וכו' אינו ר"ל דקרא יתירא הוא דהא איצטריך לגופיה כדאיתא לקמן אלא ר"ל דלמה ליה דמפקיה ליה יסוד מערבי מקרא דפתח אהל מועד תיפוק ליה משום דאין מעבירין על המצות וק"ל:

[1] מאת העורך: בדפוס וילנא קטע זה מופיע בדף נא עמוד א

ד"ה[2] תן לה יסוד וכו' וק' דלעיל וכו' וטפי הו"ל לאיתויי על הך דרשא דלעיל ר"ע ור"י דפליגי שהרי אית להו הך דרשא וקרא דלעיל לייתי אר"י ור"ע דהכא כצ"ל ור"ל דלעיל דפריך האי מיבעי ליה ודם זבחיך ישפך לכדתניא לכל הדמים שטעונים יסוד ומשני הא נפקא ליה מדרבי וכו' טפי הו"ל לאיתויי דר"ע ור"י פליגי אהך דרשא שהרי אית להו הך דרשא מקרא דאל יסוד מזבח העולה וקרא דלעיל לייתי אר"י ור"ע דהכא ר"ל דהו"ל להקשות הכא דאי לכל הדמים שטעונים יסוד הא נפקא ליה מקרא דלעיל דמייתי רבי ודוק:

[2] מאת העורך: בדפוס וילנא הקטעים דלהלן מופיעים בדף נא עמוד ב

בא"ד נילף בק"ו כה"ג וכו' תחילת עולין שמעכבת וכו' כצ"ל וכ"ה בס"א:
בא"ד ועוד שירים טעונין יסוד מהאי קרא וכו' תחלתן לא כ"ש ר"ל דמדידהו אתו בק"ו ודוק:
בא"ד ומהשתא אתיא תחילת עולה בק"ו משירים דידיה וכו' זה הק"ו אינו הקל וחומר דעביד ר"י ור"ע בברייתא דההוא קל וחומר מחטאת הוא ולגלויי איסור דכתיב בעולה דאיירי בגגו ולכך לא פרכינן חטאת תוכיח כיון דאינו אלא גילוי מילתא בעלמא אלא דהשתא לפי האמת דיסוד דכתיב בעולה לא אייריי אלא בשפיכת שירים מהשתא אנן נמי עבדינן ק"ו לתחילת דמים דעולה משירים דידיה ודוק:
בא"ד השתא אתי הכל שפיר אכתי לא מיתרצא קושיא קמייתא להההוא תנא דדריש מעשר ופסח מדם זבחיך ישפך מנ"ל יסוד הא לא כתב בהו זריקה אלא דמיתרצא כמ"ש לקמן כיון דגלי לן קרא ג"ש במתנת בכור א"כ תן יסוד למזבח של עולה בכל דמים אייריי אפי' באותן שבמתנה א' דהיינו מעשר ופסח ודוק:
בא"ד וא"ת אכתי למאן דדריש מתן דמים ליסוד מזבח למעשר ופסח מודם זבחיך ישפך הא לא כתב בהו זריקה וכו' כצ"ל:
בא"ד או אם נעקרה הריצפה סמוך למזבח דלא קדיש וכו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה ה"ג מאשר פתח אהל מועד נפקא ואע"ג דדרשינן ליה וכו' תרתי ש"מ עיין להל"מ בפ"ה מהל' מעה"ק ד"ה שהוא פוגע בו תחילה:
גמרא[3] שירים מעכבין איכא בינייהו ר"ל דחייב להותיר שיריים לשפוך ליסוד ואם נשפכו שירים מביא פר אחד ומתחיל בתחילה בפנים כדאיתא לקמן לדברי האומר שירים מעכבין מביא פר אחר וכו' ואע"פ שאין מעכבין כפרה ודע דלא איפליגו דשירים מעכבין אלא בפנימיים אבל בחיצונים לכ"ע אין מעכבין כדאיתא לקמן שילהי פ' השוחט ומעלה דף קי"א ע"א ועיין לתוס' לעיל פ' ב"ש דף ל"ט ע"א ד"ה הא מני ר' נחמיא וטעמיה דמ"ד מעכבין מדכתיב וכלה מכפר אם כילה כיפר ואם לא כילה לא כיפר כדאיתא לקמן לר' יהודה והשתא ס"ד דר' ישמעאל נמי ס"ל הכי ולמ"ד אין מעכבין אינו חייב להותיר אלא אם הותיר טעון יסוד ואם לא הותיר אינו מעכב כדאיתא לקמן והנשאר ימצה ושאינו נשאר לא ימצה והנה ראיתי בס' פנים מאירות שהקשה למ"ד אין מעכבין א"כ ל"ל קרא בכבשת יחיד ובשעירת יחיד אל יסוד מזבח תיפוק לי' דילפי' הכל משעיר נשיא ליתן יסוד למזבח של עולה ע"ש באורך ותמיה לי עליו אמאי לא הקשה זה אלא למ"ד אין מעכבין הא אף למ"ד מעכבין נמי תיקשי דליכא למימר דאתי לעכובי דהא לא אמר דמעכבין אלא בפנימיים אבל בחיצונים כ"ע מודים דאינם מעכבין כמ"ש אלא ע"כ

לומר דלא אתי מתן יסוד למזבח של עולה דאיכא למימר דוקא דומיא דעולה דטעונה בתחילת מתנותיה יסוד גם משעיר נשיא נמי לא אתי דאיכא למימר נמי משום חומרתו ולכך איצטריך למיכתב בחטאת הדיוט ודוק:

[3] מאת העורך: מכאן יש התאמה בין מהדורת הש"ס שהיתה למחבר לדפוס וילנא

דף נב:

גמרא[4] יכול יעכבנו ת"ל וכלה מכפר וכו' יש להקשות א"כ אמאי איצטריך לכתוב הפר עד דאיצטריך לכתוב וכלה מכפר לא ליכתוב הפר ואנא ידענא מק"ו דטעון יסוד ואינו מעכב כיון דלא שנה עליו הכתוב ואין לומר דאיצטריך לכתוב הפר כדי ללמד על יסוד מערבי כמו שפרש"י לעיל בריש שמעתין דזה לא אתי מק"ו דמ"מ דון מינה ומינה ואפי' למ"ד דון מינה ואוקי באתרא הכא מודה כיון דלא כתיב ביה יסוד כלל מהיכא ידעינן מערבי או דרומי וי"ל כיון דליכא למידרש אמרינן מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא וכן צ"ל נמי גבי פר כהן משיח ודוק:

[4] מאת העורך: בדפוס וילנא הקטעים דלהלן מופיעים בדף נב עמוד א

שם ק"ו לפר כהן משיח משעיר נשיא וכו' יכול יעכבנו אין להקשות הא איצטריך אל יסוד מזבח העולה ולא יסוד מזבח הפנימי כדאמרן לעיל י"ל דאי להכי הוא דאתא לחוד לא הו"ל למיכתב אשר פתח אהל מועד אלא מדכתביה ש"מ דלגופיה נמי אתי כדאמרן לעיל ולכך כיון דאתי מק"ו ה"א דכתביה לעיכובא אבל אכתי קשה דאי מק"ו משעיר נשיא לא הוה ידעינן איזה יסוד לכך איצטריך אשר פתח אהל מועד לאשמעינן יסוד מערבי כדאמרן לעיל ומנ"ל לעכב וי"ל דהוה ילפינן מפר העלם דכתיב נמי אשר פתח אהל מועד דהתם ליכא למימר דאתי לעיכובא דהא כתיב ביה ונסלח אע"פ שלא נתן שירים כדאיתא לעיל פ' ב"ש דף ט"ל ע"ב ודוק:

שם[5] דתניא הכהן המחטא אותה אותה שניתן דמה למעלה ולא אותה שניתן דמה למטה אינו ר"ל דאם נתן דמה למטה פסולה ולא נתכפרו בעלים דהא אמרן לעיל בפ"ב דף כ"ו ע"ב אמר שמואל פסול בשר אבל בעלים נתכפרו דאמר קרא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר כיון שהגיע דם למזבח נתכפרו בעלים ופסקו הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהל' פסולי המוקדשין דין י' אלא ר"ל שאינה נאכלת וכן פרש"י אבל קשה אמאי איצטריך אותה למעט שאינה נאכלת תיפוק ליה מההוא קרא גופיה ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר לכפרה נתתיו ולא לדבר אחר כדאיתא התם ואפשר דשמואל סמיך אהאי מיעוטה דאותה דלכפרה נתתיו דרשינן מינה ולא למעילה כמ"ש התוס' שם ודוק:

[5] מאת העורך: מכאן יש התאמה בין מהדורת הש"ס שהיתה למחבר לדפוס וילנא

תוס' ד"ה אותה שנתן דמה וכו' וא"ת א"כ היכי פריך לעיל וכו' אימא וכפר אע"פ שלא נתן למעלה וכו' ר"ל ומשמע התם דבא להכשיר אף לאכילה דומיא דקתני וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחת ועוד דאי לא אתי אלא לנתכפרו בעלים הא ילפינן ליה מקרא דואני נתתיו לכם על המזבח לכפר כדשמואל ואע"ג דלכפר לא משמע אלא לכפרה ולא לדבר אחר מ"מ וכפר לגמרי משמע ואפי' בשר שרי באכילה כמ"ש התוס' שם ותירצו וי"ל דהוה דריש אותה וכו' אותה למעלה ולא אחרת למעלה וקשיא לי השתא נמי אימא דאותה אתיא להההיא דרשא ומנ"ל דבשר אסור באכילה וצ"ע:

בא"**ד** א"נ היה מפרש אותה יאכלנה אבל למטה לא יאכלנה ולעולם כיפר ולית ליה דההיא דשמואל דכיון שהגיע וכו' כצ"ל נ"ל ר"ל הא דפריך אימא וכפר אעפ"י שלא נתן למעלה וכו' היינו דוקא לענין דנתכפרו בעלים ולא הוי דומיא דקתני וכפר אע"פ שלא נתן אלא א' דאיירי דמותר אף באכילה אלא הא כדאיתיה והא כדאיתיה ולפי מאי דפריך היה מפרש אותה יאכלנה וכו' אבל לעולם כיפר אבל לפי מאי דמשני ליה ס"ל דאותה אתי למעט אף לענין כפרה ולית ליה ההיא דשמואל דכיון שהגיע דם וכו' אלא ס"ל כר' יוחנן דשלא במקומו לאו כמקומו דמי ודוק:

ד"**ה** מה דמים האמורים למטה וכו' ותימא הא בבהמה נמי כתב היא ונימא כמו כן וכו' עיין בס' קרבן אהרן פ' צו דף י"ג ע"א מה שיישב לזה:

דף נג.

גמרא וחומר בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה עיין להרמב"ם ז"ל בפ"ה מהלכות מעה"ק דין ז' ועיין שם להכ"מ:

שם הכי קאמר מצוה בחודה אי עבד אמה אילך ואמה אילך לית לן בה משמע דל"פ ר"י ור"א אלא בדיעבד אבל למצוה כ"ע מודו דבעי' כנגד חודה וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' מעה"ק ומהתימא מהכ"מ שם שנראה מדבריו שרבינו פסק כן משום דמספקא ליה ולכך פסק דלכתחילה בעי' חודה של קרן ואם נתן אמה אילך ואמה אילך בדיעבד כשר וזה אינו דל"פ אלא בדיעבד אבל לכתחלה לכ"ע בעינן בחודה כדאיתא בברייתא ודוק:

רש"**י** ד"ה לזכרי כהונה דכתיב וכו' ובויקח קרח גבי חטאת ואשם ומנחה כתיב כל זכר יאכל אותו הא דאיצטריך לאיתויי עוד ראיה מקרא דכל זכר דכתיב בפ' קרח אי משום דכתיב בהדיא הא בפ' צו באותה פרשה עצמה דחטאת נמי כתיב בה בהדיא כל זכר בכהנים יאכל אותה אלא היינו טעמא דאייתי קרא דפ' קרח משום דבעינן לאיתויי ראיה לכל קדשי קדשים לכך אייתי קרא דפ' קרח דכתיב גבי חטאת ואשם ומנחה ודוק:

דף נג:

תוס' ד"ה קדשי קדשים פי' בק"ו וכו' דקדשים קלים לא מיפסלי ביוצא פי' דלא מיפסלי ביוצא חוץ לעזרה אלא ביוצא חוץ לירושלים משא"כ קדשי קדשים דמיפסלי ביוצא חוץ לעזרה וק"ל:

ד"ה משום דלא כתב בה קדשי קדשים ותימא מה"ט הל"ל גבי זבחי שלמי צבור וכו' ולולי דבריהם יש ליישב דגבי זבחי שלמי צבור לא איצטריך למתני כיון דתנינהו בהדי אשמות דכתיב בהו בהדיא קדשי קדשים משא"כ עולה דתני לה לחודה ולכך איצטריך למיתני בה קדשי קדשים כיון דלא כתב בה ודוק:

דף נד.

תוס' ד"ה ואי אמרת וכו' מדלא מדקדק בק"ו אלא מהא שהדם הולך לאיבוד הא דלא דיקדקו מלישנא דהמקשה דקאמר ואי אמרת לא הוה לה יסוד באוירא בעלמא הוא דקא עביד משום דהוה מפרשינן הכי דה"ק ואי אמרת לא היה לה יסוד א"כ באוירא בעלמא הוא דקא עביד שפיכת שירים והיכי קתני שירי הדם היה שופך ליסוד אבל מפרש"י דמפרש דקושית המקשן היא מהזאה גופה שהיה ממצה דמה על קיר המזבח ואי לא היה לה יסוד נמצא כשהיה מולקה באויר היא נמלקת והדם נופל לארץ לאיבוד נראה דלא הוה גריס בברייתא שירי הדם היה שופך ליסוד דאי הוי גריס היה לו לפרש בפשיטות דקושית המקשן היא מהא דתני שירי הדם היה שופך ליסוד ואי לא הוה לה יסוד א"כ באוירא בעלמא הוא דקא עביד שפיכת שירים אלא ש"מ דלא הוה גריס ודוק:

בא"ד וקשה דא"כ ה"ל לאקשויי ממתני' דק"ק וכו' הא דמשמע להו דהא דקא מקשה מינה ברייתא היא ולא מתני' משום דלא תני בה בא לו לקרן דרומית מזרחית כדתנן במתניתין ולכך משמע להו דהיא ברייתא ולא מתני' ולכך מקשו שפיר ויש ליישב דלעולם מתני' היא ולא ברייתא אלא דהמקשה מייתי לה בקיצור וכן אשכחן בכמה דוכתי וכן מוכרח לומר לפי' ר"ת ודוק:

בא"ד ומיהו ק' דאי חשיב יסוד לענין שאר דמים נמי יחשב יסוד ר"ל בשלמא אי לא גרסי' שירי הדם היה שופך ליסוד איכא למימר דאותה בליטה קיר מזבח איקרי אבל יסוד מזבח לא איקרי כפרש"י אבל השתא דגרסי' שירי הדם היה שופך ליסוד דברייתא קרי לאותה בליטה יסוד א"כ אמאי לא יחשב נמי לענין שאר דמים יסוד והו"ל להתחיל המתנות בקרן דרומית מזרחית כמו שמתחיל בחטאת ודוק:

בא"ד ומיהו קשה דא"כ היכי ממעט הכא עולה וכו' משום דטעונה יסוד לענין דמים העליונים לא ידענא מאי מקשו דהא עולת בהמה היא מהדמים הניתנין למטה וכבר תירצו דלענין דמים הניתנין למטה לא חשיב יסוד משום דאי מכשרת ליה בההוא קרן זימנין דאתי למיתב תחת אותה בליטה וכו' וראיתי בס' הב"ז שכתב לענין דמים העליונים ר"ל בעולת עוף ולא ידענא מאי קאמר דהא דממעטינן הכא עולה דלא הויא ד' קרנות כחטאת משום דטעונה יסוד היינו עולת בהמה דה"א דטעונה ד' קרנות מג"ש דסביב אבל עולת העוף לא כתיב בה סביב ואינה טעונה אפילו שתים שהן ד' וראיתי נ"א שכתוב בה הכי משום דטעונה יסוד הא חשיב יסוד לענין דמים העליונים ולפי אותה נוסחא י"ל דמקשו שפיר דלפי' ר' חיים אותה בליטה חשיבא יסוד אלא דלענין דמים התחתונים גזרינן דלא למיתב באותה קרן דילמא אתי למיתב תחת אותה בליטה והשתא שפיר קא מקשו כיון דמן התורה אותו קרן כשר אף לדמים התחתונים דהא אותה בליטה חשיבא יסוד לענין דמים העליונים דהיינו עולת העוף כפי' הב"ז אלא דחכמים גזרו בדמים התחתונים דילמא אתי למיתב תחת אותה בליטה א"כ ר' ישמעאל לעיל דיליף ג"ש סביב לענין פיסוק וקפריך אימא דאתי ג"ש לארבע קרנות מאי קמשני ליה אמרת עולה טעונה יסוד וכו' הא כיון דאותה בליטה חשיבא יסוד מן התורה א"כ אמאי לא ילפינן ג"ש לד' קרנות וכי משום דרבנן גזרו אמרינן ג"ש לאו להכי אתיא הא אין ג"ש למחצה ואימא דאתיא לארבע קרנות כיון דחשיבא יסוד ולא היה להם לחכמים לגזור כיון דילפינן מג"ש דבעי ד' קרנות ודוק נ"ל:

בא"ד ובעולת העוף לא תני משמע דלית ליה שירים וכן הרמב"ם ז"ל בפ"ו מהל' מעה"ק לא הזכיר שירים בעולת העוף כמו שהזכיר בחטאת העוף שם בפ"ז דין ז':

בא"ד ומיהו למ"ד אין עושין מערכה ע"ג סובב נראה דמליקה נמי לא מהניא התם וכו' פי' משום דבעינן מליקה דומיא דהקטרה ואי אין עושין מערכה ע"ג סובב אלא ע"ג ראש המזבח א"כ מליקה נמי בראשו של מזבח ולא הוי באויר דיהודה אלא באויר אמה דסובב דהוי דבנימין דאויר דיהודה לא הוי אלא באויר אמה דיסוד וא"כ מאי מקשה באויר דיהודה קא עביד אלא דהכא מקשה למ"ד עושין מערכה ע"ג סובב וא"כ הוי מליקה נמי בקיר הסובב דהוא אויר דיהודה וק"ל:

ד"ה רב אמר בבנין וכו' וקשה קצת לישנא דמתני' לרב דתנן במסכת מדות דרצועה וכו' ובה מזבח בנוי וכו' חיפשתיה שם ולא מצאתיה:

דף נד:

גמרא בשבט בנימין ועלה כתב וירד לא כתב עיין בפרש"י שם בס' יהושע:
רש"י ד"ה ונאכלים לפנים מן הקלעים דכתיב באשם בויקח קרח לכל אשמם בקדש הקדשים תאכלנו הא דלא כתב לקרא דפ' צו דקדים שנאמר שם בפ' אשם במקום קדוש יאכל משום דלא כתיב שם בחצר אהל מועד כמו דכתיב גבי חטאת ומנחה ומדשנה ולא כתב בחצר אהל מועד ה"א דהוי חוץ לעזרה לכך כתב לקרא דפ' קרח דכתיב בהדיא בקדש הקדשים תאכלנו ודוק:
תוס' ד"ה ומלאו במזרק וכו' ותימא לפי' שלא היו המתנות למעלה וכו' הא דלא הקשו לו נמי דזה לא אתי אלא לדעת ראב"ש דס"ל היא עצמה אין נעשית אלא על גופה של קרן כדאיתא לעיל דף נ"ג אבל לר' דס"ל דנעשית מחוט הסיקרא ולמעלה א"כ איך יפול דם החטאת לתוכן י"ל דרבי נמי מודה דלכתחלה נעשית על גופה של קרן אלא דמכשיר נמי עד חוט הסיקרא ודוק:

דף נה.

גמרא מה חטאת בצפון אף שלמי צבור בצפון וכו' עמ"ש לעיל דף נ' ע"ב:
תוס' ד"ה מה עולה בצפון וכו' אם לא נאמר דס"ל כרב פפא ר"ל דס"ל דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בהיקש כדאיתא לעיל דף נ' ע"ב וה"ה דהמ"ל דס"ל כדמשני לעיל דף מ"ט ע"א דילפי' עיכובא בעולה דכתיב העולה במקומה תהא וק"ל:
ד"ה אלא היקשא קמא וכו' (וכתב) [לוח הטעיות חק נתן: וכ"ת] לענין פיסוק מתנות דנותן וחוזר ונותן וכו' ר"ל דאתא היקשא לחטאת לענין פיסוק מתנות לומר דשתים שהן ארבע של שלמי צבור אינן כמו של עולה שהן כמין גם לסברת ת"ק אלא של שלמי צבור אף ת"ק מודה שהן בפיסוק דנותן וחוזר ונותן כדקאמר ר' ישמעאל גבי עולה ואע"ג דפליג עליה ת"ק בשלמי צבור מודה משום דאיתקש לחטאת וע"ז תירצו כיון דאיתקש נמי לעולה אין לנו לשנות מעולה וכי היכי דלת"ק בעולה נותן כמין גם ה"נ בשלמי צבור ודוק:
שם גמרא ואימא עיילא למחנה לויה תימא א"כ אמאי איצטריך אותה דאי לאפקאה ממחנה שכינה מטהור נפקא מכלל שהוא טמא כדפריך לעיל ואיתי בס' פנים מאירות שכתב ליישב וז"ל וי"ל דאליבא דרבא דסבר כל היכא דאימעיט ממחנה שכינה מפקינן לגמרי א"כ אי ניכתב במקום טהור לבד הייתי מוקי נמי דמפקי לגמרי ממחנה ישראל וכו' עכ"ל וליתא דאיך אפשר לומר דהוה מוקימנן דמפקי לגמרי ממחנה ישראל דהא

כתיב במקום טהור וחוץ למחנה ישראל למאי איקרי טהור ואפשר לומר דאליבא דרבא דסבר דהיכא דאימעיט אפקא לגמרי א"כ אי לא כתיב אותה ה"א הא דכתיב טהור מכלל שהוא טמא נהי דלא מצי מפקי לגמרי משום דכתיב טהור אבל הוה מפקינן לה למחנה ישראל דכל מאי דמצי לאפוקי מפקינן אבל השתא דכתיב אותה דמפקא לגמרי א"כ הא דכתיב במקום טהור לא אתא לאפוקי אלא לעיולי וכל מאי דמצי מעייל מעילנא ליה ולכן פריך ואימא עיילא למחנה לויה ודוק:

דף נה:

גמרא גובה מאי וכו' בעיא ולא איפשיטא ולא ידעתי למה השמיטה הרמב"ם ז"ל לבעיא זו בפ"ה מהל' מעה"ק ע"ש אבל בעיית אחורי בית הכפרת דאיפשיטא כללה במ"ש שם ומנין ששוחטים ק"ק בכל העזרה אפי' אחורי ההיכל וכו' וע' בס' ברה"ז:

רש"י ד"ה וחד להכשיר צפון וכו' דאיכא למימר להאי קבע צפון וכו' דמאי קדושתיה דצפון מדרום אלא דקביעת וכו' כצ"ל ר"ל בשלמא אי קדושת צפון חמורה מקדושת דרום שפיר עבדינן ק"ו אבל קדושתן שוה ואינו אלא קביעות מקום בעלמא להאי קבע צפון ולהאי קבע שאר רוחות ולכך ליכא ק"ו ודוק:

ד"ה וצדי צדדין לפסול לא איצטריך קרא אחרינא דלפני דכתב בקרא קמא מימעיט מיניה כצ"ל נ"ל ואח"כ ד"ה בזמן שהוא פתוח לשון פתח וכו' כצ"ל:

תוס' ד"ה הוא עצמו אין נעשה אלא בפתח פתוח שהוילון עשוי לצניעות וכו' לא ניחא להו לפרש כפרש"י דמפרש אין נעשה ר"ל אינו חשוב וגריס אלא כפתח בכ"ף דמנין לו זה הלא על זה הוא שואל לכך פי' אינו נעשה אלא בפתח פתוח כלומר עיקר הוילון לצורך פתיחת הפתח נתקן להיות שם בשעת שחיטה לצניעות משום שהפתח צריך שיהיה פתוח אז דאילו לאחר שחיטה אינה צריכה וילון דיכולין (להניף) [להגיף] הדלתות וק"ל וכ"מ בגליון גש"ק כתוב משם הר"פ:

דף נו.

גמרא והתנן תוכו קדש מדרבנן ומדאורייתא לא והתניא וכו' אמר רבא לאכילה שאני נראה דהשתא אין אנו צריכין לשינויא דלעיל אדמקשה והתנן תוכו קדש ומשני מדרבנן דמצות חכמים היא שלא יכנסו לו בטומאה כפרש"י אלא הא דקתני תוכו קדש הוא לאכילת קדשים משום דתורה ריבתא חצירות הרבה לאכילה א' ומשום הכי הרמב"ם ז"ל בפ"ו מהל' בית הבחירה דין ח' לא כתב בהן שום איסור טומאה מדרבנן ודוק וצ"ע

היכי משני דלאכילה שאני דאוכלים בהן ק"ק והא קאמר לעיל כגון זה כהנים נכנסין לשם ואוכלים שם ק"ק וכו' וקאמר למעוטי לשכות וכו' ואפשר לדחוק לומר הא דקתני למעוטי לשכות לא קאי אלא אהא דקתני ושוחטין שם ק"ק וחייבין משום טומאה אבל לא קאי להא דקתני ואוכלים שם ק"ק דלהא לא אתא למעוטי אלא להורות לנו מקום אכילת קדשי קדשים שיכולים לאכול בכל השיעור הזה ודוק:

שם ולאכילה לא בעי' כנגד הפתח וכו' איכא למידק מהיכא משמע ליה דלאכילה לא בעינן כנגד הפתח אדרבא מדקמשני מי לא עסקינן דאיכא שחיטה כנגד הפתח וכו' משמע דברייתא איירי כנגד הפתח ולכך קתני ואוכלים שם ק"ק וי"ל דמקשה לסברת המקשה דקאמר בשלמא אין שוחטין בעי' כנגד הפתח וליכא משמע דסבר דברייתא איירי שלא כנגד הפתח ואפ"ה קתני בה ואוכלים שם ק"ק ולכך מקשה ולאכילה לא בעי' כנגד הפתח והתניא וכו' וא"ל סמי מכאן אכילה וכו' ובזה ניחא מאי דק"ל אהא שכתבו התוס' בפ"ב דשבועות דף י"ז ע"ב ד"ה ואין אוכלים שם ק"ק שכתבו דבעי' שיראה פתח העזרה בשעת אכילה כדאמר בפ' איזהו מקומן ואדרבא כאן קאמר להפך דקמשני סמי מכאן אכילה ובמ"ש ניחא דהא דמשני סמי מכאן אכילה אינו אלא לסברת המקשה דסבר דברייתא איירי שלא כנגד הפתח אבל לסברת התרצן דקמשני מי לא עסקינן דאיכא שחיטה כנגד הפתח וכו' סבר דברייתא איירי כנגד הפתח ושפיר בעינן שיראה פתח העזרה בשעת אכילה ולא צריכנא להני שינויי דחיקי סמי מכאן אכילה קדשי שעה שאני ודוק נ"ל אבל מפרש"י לעיל ד"ה לאכילת ק"ק נראה דסבר דמסקנא היא דלאכילה לא בעינן לפני ונראה דסבר דהא דמקשה ולאכילה לא בעינן כנגד הפתח דכך קים ליה דהא דריבתה תורה חצירות הרבה אצל אכילה א' גם לענין דלא בעינן כנגד הפתח ודוק:

תוס' ד"ה קדשי שעה שאני דתלאו הכתוב באהל מועד וכו' לא ניחא להו כפרש"י דמפרש קדשי שעה שאני פי' גזירת הכתוב היא במילואים דא"כ היכי ילפינן לעיל לאכילה ממילואים דכתיב תאכלו במקום טהור לכך פי' קדשי שעה שאני שנשתנו אפי' הכהנים שהוצרכו שלא לצאת מן החצר וכו' כ"מ כתוב בגליון גש"ק:

ד"ה מנין לדם שנפסל וכו' ויש לפרש שקיעת החמה וכו' ומפסוק מיותר ממעט ליה הכא מביום הקריבו וכו' ר"ל דאם אינו ענין לסוף שקיעה דנפקא ליה מביום צותו תניהו ענין לתחילת שקיעה כ"ה דבריהם מבוארים בפ"ג דמנחות דף כ' ע"ב ע"ש וכל שאר דבריהם הם מבוארים ועיין בס' פנים מאירות:

דף נו:

גמרא איתמר המחשב לאור שלישי חזקיה אמר כשר וכו' האוכל לאור שלישי חזקיה אמר פטור וכו' אין להקשות תרתי זימני דפליגי ל"ל דיש לומר דחדא מכלל חבירתה איתמר ודוק:

תוס' ד"ה ת"ל עד יום פי' בק"ו וכו' וקשה דהנותר הפסיק בענין מצאתי בגליון גש"ק משם הר"ף וז"ל וי"ל דה"א לא נותר נפסל קאמר אלא נותר שלא אכלו ביום א' כמצותו דעיקר מצותו לאוכלו ביום א' אע"פ שנאכלים לב' ימים ולילה וכן נמי אשכחן דמיקרי נותר אע"ג שעדיין כשר לאכילה דכתיב והנותר ממנו יאכל ע"כ:

ד"ה ונאכלים בכל העיר וכו' ויש לתמוה אמאי וכו' כיון דכתיב בהו לפני ה' כמו שחיטה מ"כ בגליון גש"ק וז"ל ותירץ הר"פ דשאני שחיטה דכתיב בה אהל מועד וא"כ ע"כ לפני ה' דקאמר היינו בעזרה ע"כ:

ד"ה לב' ימים וכו' ונראה דמעשר יליף משלמים בבנין אב וכו' הקשה בס' פנים מאירות וז"ל יש להקשות א"כ ל"ל היקשא בבכור נילף מג"ש דהעברה ממעשר ומדכתבה רחמנא היקשא ש"מ דדבר הלמד בבנין אב לא ילפינן בג"ש ולעיל היא בעיא ולא איפשיטא וע"ק דמנ"ל ללמוד משלמים נלמוד משלמי תודה דאינו מתנה לכהן והם קדשים קלים ואינם נאכלים אלא ליום ולילה עכ"ל ונ"ל דחדא מיתרצא חבירתה דאי לא הוה כתיב היקשא בבכור לשלמים ה"א דמעשר יליף בבנין אב מתודה והדר יליף בכור בג"ש ממעשר דאינם נאכלין אלא ליום ולילה לכך איצטריך למיכתב היקש בבכור לשלמים ללמוד דנאכל לשני ימים ולילה והשתא כיון דגלי לן קרא דבכור יליף משלמים אע"ג דזה מתנה לכהן וזה אינו מתנה לכהן ש"מ דקרא ניחא ליה לריבויי זמן אכילתן מעתה גם מעשר אע"ג דמצי יליף מתודה בבנין אב מ"מ לא ילפי' ליה אלא משלמים בבנין אב כיון דשקולים הם ואשכחן גבי בכור דניחא ליה לריבויי בזמן אכילתו גם גבי מעשר נמי איכא למימר דניחא ליה לקרא נמי לריבויי בזמן אכילתו כיון דליכא הכרעה למילף מתודה ודוק:

דף נז.

גמרא א"ל רבי נדון דבר מדבר וכו' קפץ ר"ע ונסתלק ר"ט איכא למידק אמאי נסתלק ר"ט הו"ל למימר בכור נאכל בכל העיר ושלמים נאכלים בכל העיר דהשתא דמי בכור לשלמים בתלת מילי משא"כ לחטאת ואשם דלא דמי להו אלא בתרי מילי דליכא למימר הא דנאכלין בכל העיר היינו קדשים קלים דהא איכא נמי דלית בהו מעילה ועוד יש לדקדק אמאי לא השיבו ר' יוסי מתודה דדמי לשלמים וכל היכא דאיכא לאקושי לחומרא

ולקולא לחומרא מקשינן וי"ל כמ"ש התוס' לעיל דהא דבכור נאכל בכל העיר הוא משום דילפינן ליה משלמים ניחא ובזה ניחא נמי אמאי לא השיבו ר"י מתודה משום דבעי למילף נמי דבכור אינו נאכל אלא לפנים מן הקלעים מחטאת ואשם ודוק:

רש"י ד"ה אין מלמדין ואע"ג דהכא לאו בבנין אב אנו באין ללמוד אשמעינן אביי דשני כתובים וכו' אין מלמדין אפילו בג"ש וכו' דע הא דאמרינן אין מלמדין אפי' בג"ש דוקא היכא דהוה מצי למילף מהדדי בג"ש ואפ"ה כתיב בהו קרא אמרינן אין מלמדין לעלמא אפי' בג"ש אבל אי לא הוו ילפי מהדדי אלא בבנין אב או בק"ו וכתב בהו קרא אז לא אמרי' אין מלמדין לעלמא אלא בבנין אב או בק"ו אבל בג"ש מלמדין וכן כתבו התוס' בהדיא בפ' תמיד נשחט דף ס"ד ע"ב ע"ש וכן כתבו בפ' יש בערכין דף י"ד ע"ב ע"ש ואין להקשות לזה מהא דכתבו התוס' בפ"ק דקידושין דף ל"ד ד"ה ה"א נילף ראיה ראיה מהקהל וז"ל וא"ת הא אמרינן מצה והקהל ב' כתובים הבאים כא' אין מלמדין וי"ל דמג"ש דראיה ראיה ה"א דנילף עכ"ל דהתם מצה והקהל לא הוו ילפי מהדדי בג"ש אלא מק"ו כדאיתא התם ומה טפלים חייבים נשים לא כ"ש ולכך ה"א דנילף מג"ש דדוקא בק"ו או בבנין אב דאין מלמדין אבל בג"ש שפיר מלמדין ודוק והכריתות בחלק ה' חלק לשון לימודים בתחילת שער הא' כתב וז"ל ב' כתובים הבאים כא' אין מלמדין ומוקמינן להו אדינייהו וכו' וב' כתובים הבאים כא' אין מלמדין אפילו בג"ש ר"ל כדמשמע פ' איזהו מקומן דף נ"ז אמר אביי ל"ל דכתב רחמנא סביב בעולה סביב בחטאת וכו' אע"ג דיש ללמד בג"ש זריקה זריקה מעולה ואיכא למ"ד מלמדין פ' יש בכור לנחלה דף מ"ט מ"ט דרבנן גמרי חדש חדש ממדבר עד ור"ע מספקא ליה מדאיצטריך למיכתב ומעלה גבי ערכין ולא גמרינן ממדבר הו"ל ב' כתובים הבאים כא' ואין מלמדין או דילמא כי אין מלמדין בעלמא אבל לגופייהו אגמרינן משום הכי מספקא ליה אבל ג' כתובים הבאים כא' לכ"ע אין מלמדין ע"כ נלע"ד כוונתו דבתחילה כתב ב' כתובים הבאים כא' אין מלמדין אפילו בג"ש והביא ראיה לזה מפ' איזהו מקומן והתם איירי דהב' כתובים הוו ילפי מהדדי בג"ש כמ"ש ואפ"ה כתב בהו קרא הילכך אין מלמדין לעלמא אפילו בג"ש ועל זה כתב ואיכא למ"ד מלמדין ר"ל בג"ש אע"ג דלמ"ד מלמדין מודה דהיכא דהוו ילפי מהדדי בג"ש אין מלמדין כמו שעתיד לבאר בדבריו ה"מ בק"ו או בבנין אב או בהיקש אין מלמדין אבל בג"ש מלמדין וע"ז הביא ראיה מפ' יש בכור דאע"ג דהתם ב' כתובים דהוו ילפי מהדדי בג"ש וכתב בהו קרא אפ"ה ילפי מנייהו רבנן בג"ש ואין לדחות ולומר דלעולם רבנן נמי מודו דב' כתובים דהוו ילפי מהדדי בג"ש וכתב בהו קרא לא ילפי מינייהו אפי' בג"ש והתם טעמא משום דהוו לגופייהו מלמדין ומאי דמספקא ליה לר"ע

פשיטא להו לרבנן דא"כ הו"ל להש"ס לבאר זה ולימא אבל רבנן פשיטא להו דלגופייהו מלמדין כאורחיה בכל הש"ס אלא ש"מ דרבנן טעמייהו משום דס"ל ב' כתובים מלמדין ואין להקשות אמאי הוצרך להביא ראיה לזה מפ' יש בכור הא מההיא סוגיא גופה דפ' איזהו מקומן יש להביא ראיה דקאמר הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי א"ל וכו' הרי בהדיא קאמר דאיכא מאן דפליג וס"ל אע"ג דהוו ילפי מהדדי בג"ש וכתב בהו קרא אפ"ה מלמדין בג"ש וכן יש להביא ראיה מפ' יש בערכין דף י"ד ע"ב דפריך נמי הניחא וכו' ע"ש וכן יש להביא ראיה נמי מפרק כל הבשר דף קי"ג ע"ש י"ל דמייתי ראיה מהתם להודיע מי הוא דס"ל דמלמדין לכך מייתי מהתם דידעינן דאינהו רבנן דר"ע ואין להקשות אי משום הא הו"ל לאיתויי משילהי פ' ד' מיתות דף ס"ז ע"ב דקאמר התם בהדיא גבי אוב וידעוני דקסבר ר' יהודה ב' כתובים הבאים כא' מלמדין הא ל"ק דהתם אוב וידעוני לא הוו ילפי מהדדי בג"ש אלא בבנין אב ולכך ס"ל דמלמדין אבל אי הוו ילפי מהדדי בג"ש אפשר דמודה ר' יהודה דאין מלמדין אפי' בג"ש ולכך מייתי ראיה מפ' יש בכור דהתם איירי דהוו ילפי מהדדי בג"ש ואפ"ה קסברי רבנן דמלמדין בג"ש ודוק ועל זה סיים הרב אבל ג' כתובים כא' לכ"ע אין מלמדים ר"ל אפילו בג"ש כיון דהוו ילפי מהדדי בג"ש ואפ"ה כתב בהו קרא ש"מ דאין מלמדין דכולי האי לא טרח וכתב קרא ודוק היטב עוד כתב הכריתות וז"ל ולי אני הקטן נראה טעמא דמ"ד ב' כתובים הבאים כא' מלמדים משום דאיכא למימר מילתא דאתיא בבנין אב טרח וכתב לה קרא כמו שאנו אומרים בריש קידושין דף ד' גבי ק"ו מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא וכן בבנין אב או בהיקש כדמוכח פ' איזהו מקומן דף נ"ז ולמ"ד אין מלמדין לית לי' הך סברא רק בק"ו לבד דלא חשיב כמו ב' כתובים מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא אבל בג"ש לא אמרינן הכי כדמוכח שמעתא התם וע"ש ותמצא נמצא דאמרינן מילתא דאתי בק"ו או בבנין אב או בהיקש טרח וכתב לה קרא אבל בג"ש לא אמרינן הכי ונראה הטעם דבכל אלה ליכא יתורא דקרא לבד ג"ש דאיכא הפנאה לכל הפחות מצד א' דאי לאו הכי משיבין וניחא אפילו אמרינן היקש עדיף מג"ש ודי למבין ע"כ ודעת הרב פליאה שגבה ממני דנראה מדבריו דלמ"ד מלמדין טעמו משום דאמרינן מילתא דאתיא בבנין אב או בהיקש טרח וכתב לה קרא כמו שאנו אומרים בק"ו אבל למ"ד אין מלמדין לית ליה הך סברא דטרח וכתב לה קרא רק בק"ו דלא חשיב כמו ב' כתובים נמצא דלכ"ע אף למ"ד אין מלמדין מודה היכא דהוו ילפי מהדדי בק"ו טרח וכתב לה קרא והא ליתא דהרי אמרינן בפ"ק דקידושין דף ל"ד בסוגיה מצה והקהל ליכתוב רחמנא מצה ולא בעי הקהל ואנא אמינא טפלים חייבין נשים לא כ"ש הילכך הוו להו ב' כתובים הבאים כא'

ואין מלמדים הרי דלמ"ד אין מלמדים היינו אפי' ילפי מהדדי בק"ו דלמ"ד אין מלמדין לא אמרינן מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא אלא היכא דליכא למימר דאתו לשני כתובים הבאים כא' ועוד אמרינן שם דף ל"ז ע"ב ניכתוב רחמנא מלך ולא בעי בכורים ואנא אמינא מה מלך וכו' הרי דאפי' אתי חד מחבריה בק"ו קרי ליה ב' כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין וכן יש הרבה בגמ' ודוק ותשכח גם מ"ש כדמוכח פ' איזהו מקומן דף נ"ז לא נמצא שם רמז מזה כלל גם מה שסיים אבל בג"ש לא אמרינן הכי לא ידענא אמאי לא קאמרי דאף בבנין אב לא אמרינן הכי דהא אליבא דמ"ד אין מלמדין קאי גם מ"ש כדמוכח שמעתא התם וכו' לא ידענא איזה שמעתא גם מ"ש נמצא דאמרינן מילתא דאתיא בק"ו או בבנין אב או בהיקש טרח וכתב לה קרא אבל בג"ש לא אמרינן הכי אליבא דמאן כתב זה אי אליבא דמ"ד אין מלמדין הא לית ליה טרח וכתב לה קרא אלא בק"ו לבד אבל לא בשאר כמ"ש לעיל ונלע"ד דט"ס נפל בדברי הרב וכצ"ל כמו שאנו אומרים ברישׁ קידושין וכו' וכדמוכח פ' איזהו מקומן דף נ"ב ור"ל דקאי להביא הוכחה נמי מפ' איזהו מקומן דמילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא כמו שהוכיח ממנה הרב עצמו לקמן גבי מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא ע"ש עוד י"ל להגיה הכי או בהיקש כדמוכח בפ"ק דנדרים ור"ל דשם דף ג' ע"א הוכיח הר"ן שם בד"ה לנדור נדר מאי עביד ליה מכח דקדוק דמילתא דאתיא בהיקש טרח וכתב לה קרא וע"ש גם מ"ש ולמ"ד אין מלמדין לית ליה כו' ג"כ ט"ס נפל וכצ"ל ולמ"ד מלמדין לית ליה הך סברא רק בק"ו לבד וכו' והא דכתב רק בק"ו לבד לא בא למעט בנין אב והיקש אלא הא דכתב רק בק"ו ר"ל וכל הדומה לו דהיינו בנין אב והיקש דלית בהו הפנאה ולא בא למעט אלא ג"ש לבד כמו שמסיים בדבריו ומשום דאית ביה הפנאה וזהו מ"ש עוד נמצא דאמרי' מילתא דאתיא בק"ו או בבנין אב או בהיקש טרח וכתב לה קרא אבל בג"ש לא אמרינן הכי זה כתב למ"ד מלמדים ומ"ש אבל בג"ש לא אמרינן הכי ר"ל היינו כשאנו באים ללמוד מהן בק"ו או בבנין אב או בהיקש אז לא אמרינן מילתא דאתיא בג"ש טרח וכתב לה קרא ואין מלמדין אבל כשאנו באין ללמוד מהן בג"ש שפיר ילפינן למ"ד מלמדין כמ"ש לעיל ודוק היטב ומ"מ הא דכתב כדמוכח שמעתא התם וע"ש ותמצא עדיין מציאה זו לא מצאתי וה' יראני מתורתו נפלאות זה מה שנלע"ד כתבתי ועיין בס' יבין שמועה דף ס"ז וכשתדקדק היטב בכל מ"ש יתיישב לך כל מה שהקשה הרב הנז' ולא ראיתי לפלפל בדבריו מאהבת הקיצור והנה ראיתי להר"ן בפ"ק דנדרים דף ג' בד"ה לנדור נדר מאי עביד ליה שכתב ובריש איזהו נשך אמרינן מילתא דאתיא בג"ש טרח וכתב לה קרא והנה חיפשתי בריש איזהו נשך ולא מצאתי כי אם בדף ס"א מצאתי גבי את כספך לא

תתן לו בנשך דשם קאמר גמ' ה"ק אילו לא נאמר הייתי אומר ג"ש עכשיו שנאמר קרא ג"ש לא צריך ובעי גמ' אלא ג"ש ל"ל וכו' אדרבא מהכא מוכח דלא אמרינן מילתא דאתיא בג"ש וכו' מדלא משני ליה מילתא דאתיא בג"ש וכו' וי"ל דק"ל להר"ן קושית התוס' שם בד"ה ג"ש לא צריך שהקשו וא"ת קרא ל"ל ומכח קושיא זו מוכיח הר"ן דאמרינן מילתא דאתיא בג"ש טרח וכתב לה קרא אבל הכריתות לא מתרץ הכי אלא דניחא ליה בתירוץ התוס' שתירצו שם כי הוא תירוץ נכון ע"ש ודוק:

דף נז:

רש"י ד"ה כשם שמזה לפני וכו' דמקצת עבודה כל א' כתובה בו וכו' אין לפרש דמקצת הכתוב בהן ר"ל דבפר כתב שבע למטה ומקצת שאינו כתוב א' למעלה ויליף לה משעיר וכן בשעיר מקצת כתוב בו היינו אחת למעלה ומקצת שאינו כתוב בו היינו שבע למטה ויליף להו מפר דא"כ היינו דקמשני חוץ מפנים בחד זימנא גמיר לפרש"י אלא ר"ל בין בפר בין בשעיר כתיב מעלה ומטה ולא הוצרכו ללמוד זה מזה אלא את המנין הילכך כל חד וחד מעצמו למד מקצת ודבר אחר מסייעו במקצת ודוק וכן הם מבוארים דבריו שם בפ' הוציאו לו דף נ"ז ע"ש:

ד"ה מקומות וכו' אבל גבי תודה ובכור בכור הוקש לחזה ושוק של תודה והיא עצמה וכו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה להרחיק את האדם כדתנן בכולהו עד חצות כצ"ל ר"ל כדתנן בכל הני דלעיל גבי חטאות ואשמות ותודה ואיל נזיר דבכולהו תנן ונאכל עד חצות ולא קתני בלשון שלילה משום דמדרבנן הוא כדי להרחיק את האדם מן העבירה וק"ל ואין צורך למה שפי' הב"ז ע"ש:

תוס' ד"ה ואב"א חוץ מפנים וכו' וקשה לפי' מהא דאמר וכו' ותירץ ר"י דמאחת למעלה וכו' עיין לתוס' שם בפ' הוציאו לו שיישבו לפרש"י ודחו פי' ר"י ע"ש:

בא"ד ור"ח פי' וכו' דכי גמרינן שיהיו כל עשיותיו שוות וכו' ר"ל דכי גמרינן מוכן יעשה שיהיו כל עשיותיו שוות בין בפנים בין בחוץ וא"כ צריכין אנו ללמוד בחד זימנא גם מה שלמדנו בהיקש דאל"כ לא הייתי מקיים וכן יעשה דמשמע לגמרי יעשה באהל מועד כמו לפני ולפנים ודוק והוא פי' ריצב"א שם בפ' הוציאו לו ע"ש:

בא"ד ואית ספרים דגרסי חוץ ופנים בחד זימנא גמר עכ"ל נראה דמייתי גירסא זו לסיועי לפי' ר"ח דלגירסא זו משמע חוץ ופנים בחד זימנא גמר ר"ל שיהיו חוץ ופנים שוין ודוק:

ד"ה היינו דכתיב ממושבותיכם וכו' ואע"ג דמנין של חלות לאו בגופיה וכו' חשיב (כבתים) [לוח הטעיות חק נתן: ככתוב] בגופיה כדפי' (בק"ו) [לוח הטעיות חק נתן: בקונט'] משום דקי"ל דדבר הלמד בג"ש וכו' כצ"ל ור"ל כיון דג"ש יש לה כח ללמד בהיקש חשובה ככתובה בהדי' ולכך חשיב הימנו וכתבו עוד א"נ משום דתרומת מעשר חולין היא ר"ל אפילו למ"ד לעיל בתר מלמד אזלינן ולא איפשיטא אי דבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש מ"מ כיון דס"ל בתר מלמד אזלינן א"כ ה"נ המלמד דהוא תרומת מעשר חולין הוא ושפיר דבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש ולכך חשיב כדכתיב בגופיה וק"ל:

בא"ד ועוד דרשי' התם שיהו כל הקרבנות שוין וכו' עיין בספר צ"ק:

ד"ה ואב"א וכו' ויש לפרש דדייקא מדלא קתני עד חצות לבסוף וכו' ר"ל דתירוצא קמא דייק מדלא קתני ונאכל עד חצות כדתני בכל הני דלעיל ותני אלא עד חצות בלשון שלילה ש"מ דהוא דאורייתא ותירוצא בתרא דייק מדלא תני עד חצות לבסוף אם הוא מדרבנן ולא הו"ל להפסיק באמצע כל הני דהם דאורייתא ומדתני ליה באמצע כל הני ש"מ דעד חצות נמי דאורייתא ככל הני וק"ל ודברי הב"ז בזה אינם מבוררין לי ע"ש:

בא"ד ויש לדקדק דהלכה כראב"ע וכו' אבל הרמב"ם ז"ל בסוף פ"ח מהלכות קרבן פסח פסק כר"ע שאינו אלא הרחקה מדרבנן ועיין להר' המגיד בריש פ"ו מהל' חמץ ומצה שכתב טעם נכון לפסק רבינו ועיין לתוס' בשילהי ערבי פסחים:

הדרן עלך פרק איזהו מקומן

דף נח.

פרק ששי

תוס' ד"ה קדשי קדשים וכו' מדאורייתא שוחט לכתחילה וכו' ושמא הא דנקט דיעבד מדרבנן שלא תרביץ גללים עכ"ל הא דלא כתבו דטעמא הוא דנקט דיעבד משום הא דתנן לקמן פ' המזבח מקדש דף פ"ד עולה שעלתה חיה לראש המזבח תרד וכתב הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' פסולי המוקדשין דין ד' דטעמא הוא שעדיין אינה ראויה וא"כ איכא למימר הא דכתב וזבחת עליו וגו' אינו אלא דיעבד משום דמשמע להו וזבחת עליו לכתחלה ולכך ס"ל דהיינו טעמא דמתני' דקתני תרד אינו אלא מדרבנן שלא תרביץ גללים ואע"ג דהאי קרא דוזבחת עליו איצטריך להא דאמרינן לקמן דף נ"ט וכי עליו אתה זובח אלא כשהוא שלם ולא כשהוא חסר כבר תירצו זה לקמן התוס' שכתבו דדייק משום דוזבחת עליו משמע שמצוה לזבוח עליו והא ליכא למימר דהא כתיב על ירך המזבח וליכא

למימר דילמא כוליה קרא להכי הוא דאתא משום דפשט עליו משמע עליו ממש ולכך שמעינן תרתי ומכאן ק"ל למ"ש רש"י ז"ל שם בפ' יתרו וז"ל וזבחת עליו אצלו כמו ועליו מטה מנשה או אינו אלא עליו ממש ת"ל הבשר והדם על מזבח ה' אלהיך ואין שחיטה בראש מזבח עכ"ל והוא היפך האי סוגיא ולדעת התוס' הוא אפי' לכתחילה ונראה דק"ל משום דקרא דוזבחת עליו משמע שמצוה לזבוח עליו כמ"ש התוס' לקמן ולכך קאמר או אינו אלא עליו ממש ר"ל דמצוה לזבוח עליו ת"ל הבשר והדם על מזבח ה' אלהיך ר"ל דאין מצוה במזבח אלא הבשר והדם ואין שחיטה מצוה בראש מזבח ולכך ע"כ הא דכתיב וזבחת עליו דמשמע מצוה אינו אלא אצלו כמו ועליו מטה מנשה ומ"מ מדכתיב עליו משמע דרשאי לשחוט עליו והא דלא הכריע מדכתיב על ירך המזבח משום דאיכא למימר איפכא דעל ירך המזבח רשות וזבחת עליו מצוה לכך דייק מדכתיב הבשר והדם על מזבח ה' אלהיך ולעולם רש"י נמי סובר דמדאורייתא מותר לשחוט לכתחילה על המזבח כמ"ש התוס' והא דלא תירץ הא דמשמע וזבחת עליו למצוה דאתא לכשהוא שלם ולא לכשהוא חסר כדאיתא לקמן משום דניחא ליה ליישב ע"פ פשוטו של מקרא ודוק ושוב ראיתי לרא"ם ז"ל שכתב שהוא מכילתא והלשון שהביא מהמכילתא משמע הא דקאמר או אינו אלא עליו ממש לא בא אלא להכשיר דוקא ומעטיה מהבשר והדם על מזבח ה' אלהיך וא"כ הדרא קושיין לדוכתא שוב ראיתי במכילתא עצמה שם שמחלוקת היא וזו סברת ת"ק אבל ר"י ור"י בר יהודה פליגי עליו התם ע"ש:

ד"ה משוך מן הקרן וכו' וא"ת מהיכא תיתי וכו' אין זה בדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים ולר' יהודה ליכא עיכובא וי"ל וכו' כצ"ל כי חתיית גחלים היא בבגדי לבן ולר' נחמיה חוקה קאי אכל דברים הנעשים בבגדי לבן ולכך ל"ק להו אלא לר' יהודה וכן הם דבריהם בשילהי פ' טרף בקלפי דף מ"ו ע"ש:

בא"ד ולא כלום אע"ג דחוקה לא כתב בה וכו' כצ"ל:

בא"ד ומיהו קשה וכו' אע"ג דכתב לפני ה' עיין לתוס' שם בפ' כל המנחות באות מצה דף ס"א שהניחו קושיא זו בלא תירוץ והנה מ"ש כאן לתרץ ונ"ל ברוך וכו' שנראה שבא לתרץ קושיא זו לא יכולתי להבין והנה ראיתי בד"ח שכתב בגליון נ"א מן ונ"ל וברוך עד סה"ד שייך לסוף דף ס"ג ע"ב נראה שר"ל שר' ברוך בא לתרץ מה שהקשו בד"ה בדרום קיימת כולה שכתבו ותימא א"כ לפני ה' ל"ל וכו' ובא ר' ברוך לתרץ דאי לא כתב לפני וכו' אכתי אמינא לצד דרום באמה של יסוד רחוק מקרן מערבי ותירוץ זה לא יתכן דשם הקשו התוס' אליבא דר"א ור"א באמת ס"ל דהגשה היא באותו אמה יסוד ואפילו היה רחוק מקרן מערבי ואפ"ה קיימת לפני ה' כיון דס"ל דכוליה מזבח בצפון קאי וכל צד

דרומי נקרא לפני ה' והיקש אתי דלא תימא אפילו קרן מזרחית דרומית משום הכי הניחו בתימא דלר"א לפני ה' ל"ל ואינו מתישב בתירוץ ר' ברוך וכן ראיתי בס' צ"ק שכתב כן ופירושו אינו מבורר ע"ש ונ"ל דשייך שם בדף ס"ג ע"ב בד"ה מה חטאת טעונה צפון אחר שכתבו והרב ר' חיים גריס וכו' מ"מ איצטריך לפני ה' וכו' אע"ג דלית ליה יסוד שם שייך ונ"ל ברוך וכו' שבא לתרץ קושיה מ"מ איצטריך לפני ה' דהיא קושיא לת"ק ודו"ק ועוד נ"ל לקיים מ"ש בנ"א שר' ברוך בא לתרץ מה שהקשו בד"ה בדרום קיימת כולה ואע"ג דר"א לא בעי בחודה של קרן כמו ת"ק מ"מ בעי סמוך לקרן שאין סמוך ממנו ואינו יכול להתרחק מהקרן דלא קרינא ביה לפני ה' כיון דיש קרוב ממנו וכן ראיתי שכתבו כן התוס' פ' הקומץ רבה דף י"ט ד"ה למערכה של קרן ע"ש ולפי מ"ש דהאי ונ"ל ברוך וכו' שייך לקמן צריך למחוק מ"ש בסוף הדיבור וכן איתא לקמן בפירקין ודוק נ"ל:

דף נח:

גמרא ומאי קסבר אי קסבר כוליה מזבח בדרום קאי וכו' מהאי סוגיא מוכח דמתני' דתמיד דקתני ביררו משם וכו' משוך מהקרן כלפי צפון ד' אמות לא אתיא אלא למ"ד כוליה מזבח בצפון או למ"ד מזבח ממוצע ועומד באמצע העזרה וד' אמות דקתני בר מאמה סובב ואמה יסוד אבל למ"ד כוליה מזבח בדרום לא סגי בד' אמות ולכל הפחות צריך להרחיק כ"ב אמות וכן נמי הא דתניא דכיור היה נותנו בין האולם ולמזבח משוך קימעא כלפי הדרום לא אתיא אלא למ"ד כוליה מזבח בצפון אבל למ"ד כוליה מזבח בדרום מוקי ליה מכותל אולם ולדרום בבין אולם ולמזבח וכן למ"ד ממוצע היה ומעתה ק' להרמב"ם ז"ל שפסק בפ"ה מהל' בית הבחירה דין ט"ו דהמזבח רובו בדרום ואפ"ה פסק בפ"ב מהל' תמידין ומוספין דין ח' לההיא מתני' דתמיד דקתני משוך מן הקרן כלפי צפון ד' אמות ולכל הפחות לפי פסקו צריך להרחיק ט"ו אמות וכן ק' דפסק בפ"א מהל' בית הבחירה דין ו' לההיא דכיור דמקומו בין האולם ולמזבח משוך לדרום דזה לא אתיא אלא למ"ד כוליה בצפון אבל למ"ד בדרום מוקי ליה מכותל אולם ולדרום בבין האולם ולמזבח וצ"ע ושוב ראיתי להל"מ בפ"ב מה' תמידין שנתעורר בכל זה וכתב ליישב בדוחק ע"ש:

דף נט.

גמרא מנין למזבח שנפגם שכל הקדשים שנשחטו שם פסולים שנא' וזבחת עליו וכו' יש להקשות אמאי איצטריך קרא דוזבחת עליו תיפוק ליה דפסולים משום דאין יכול לזרוק דמם על המזבח משום דכתיב אבנים שלימות דהכא איירי שעדיין לא נזרק דמם וכמ"ש

הרמב"ם ז"ל בסוף פ"ג מהל' פסולי המוקדשין דין כ"ב וי"ל דאיצטריך קרא דוזבחת עליו לאשמעינן אע"ג דנתקן אח"כ אפ"ה אין להם תקנה כיון דנדחו נדחו ודוק:

שם ביום ההוא קידש וכו' כי מזבח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל וכו' כצ"ל:

רש"י ד"ה שנשחטו שם בעזרה הס"ד ר"ל דבא לאפוקי שלא נפרש שנשחטו במזבח דאי במזבח אמאי איצטריך וזבחת עליו תיפוק ליה דאינו קרוי מזבח מדכתיב אבנים שלימות כדאיתא פ' איזהו מקומן דף נ"ד ע"ב וליכא למימר דאיצטריך כגון שנשחטו במזבח עד שלא נפגם ואח"כ נפגם כדמוכח מהך ברייתא דמייתי לקמן דהא דקאמר רב מזבח שנפגם כל הקדשים וכו' משמע בין שנשחטו קודם פגימת המזבח בין אחר פגימת המזבח וכן פי' רש"י בהדיא ד"ה אחר זה לכך פרש"י בעזרה ודוק:

שם מה משכן צריך קלעים לחצר סביביו מוקף וכו' אף מזבח צריך היקף וכו' לא זכיתי להבין דבריו דלא ידעתי מהו ההיקף שצריך למזבח דלא מצינו בשום מקום שהיה לו היקף בפני עצמו ואם נאמר דההיקף שעשו למשכן דהיינו קלעי החצר הוא ג"כ היה מקיף למזבח כיון שהיה בתוך החצר א"כ אמאי איצטריך היקשא מה משכן היה לו קלעים מקיפין סביביו גובה עשר אמות אף מזבח צריך היקף (לבדו) [לוח הטעיות חק נתן: לכדי] עשר אמות כיון דהיו קלעים מקיפין לחצר ממילא המזבח יהיה מוקף בהן כיון שהמזבח בתוך החצר וא"כ ל"ל היקשא ועוד ערבך ערבא צריך דמנ"ל שהמשכן היה לו קלעים מקיפין סביביו גובה עשר אמות ואי משום דהבית הוה גובהו עשר מנ"ל שצריך להקיפו לפי גובהו דהא השתא לר' יוסי דס"ל שהמזבח היה גבוה י' אמות אפ"ה צריך למילף בהיקשא ממשכן שצריך להקיפו לכדי עשר אמות ואי לא מסתפינא אמינא דט"ס נפל וצ"ל מה משכן צריך סביביו מוקף וכו' וב' תיבות קלעים לחצר צריך למוחקן ור"ל מה משכן צריך סביביו מוקף גובה י' אמות דהיינו ביריעות של תכלת וביריעות של עזים שהיו לאהל על המשכן והיו מכסין אותו מכל ג' צדדיו מערב וצפון ודרום אף מזבח צריך היקף לכדי עשר אמות והיינו קלעי החצר דהשתא מוכח מהאי היקשא דהקלעים מוכרח שהיו גבוהים עשר ומהשתא איכא למימר דהא דכתיב קלעים ט"ו אמה איירי בגובה והא דכתיב חמש אמות משפת מזבח ולמעלה אבל אי לא הוה היקשא לא הוה מוקמינן קלעים ט"ו אמה בגובה אלא ברוחב כיון דכתיב ה' אמות ודוק נ"ל:

תוס' ד"ה שיהא צפון פנוי מכלום וכו' צריך לדקדק וכו' עיין בפרש"י ז"ל בפ"ק דיומא דף ט"ז:

ד"ה עד שלא נבנה וכו' וק"ל דפ"ק פריך וכו' למה לא יהיה כשר וכו' ע"ש בפ"ק דף י"ב ד"ה הג"ה:

ד"ה ואומר קלעים ט"ו אמה וכו' דקחשיב מעיקרא החצר לפאת קדמה חמשים אמה וכו' כצ"ל:

בא"ד ועוד לר' יהודה אמאי הוצרך להקשות מפתח החצר מפתח אולם דקאי ביה הו"ל לאקשויי נ"ל דהא ל"ק דאיכא למימר משום דבעי למיפרך בין לר' יהודה בין לרבנן לכך פריך מפתח החצר ובתר דמשני ליה הדר פריך לר' יהודה מפתח אולם כדאיתא התם ודוק:

בא"ד דה"נ לא מיתוקם ההוא שינוייא כר' יוסי דהכא ר"ל דלההוא שינוייא אכתי קיימי בשיטה דמסך שער החצר גובה חמש ברוחב עשרים וזה לא אתי לר' יוסי דהכא ודוק:

בא"ד ור"ת מפרש וכו' דלשמואל עצמו פריך וכו' לא ידענא איך מיישב שם הסוגיא דקאמר בין לרבנן בין לר"י לילפי מפתח שער החצר וכו' מה להלן חמש ברוחב עשרים אף כאן חמש ברוחב עשרים ועוד איך מיישב הא דמשני ואב"א כי כתב קלעים ט"ו אמה לכתף בגובהה הוא דכתיב וכו' כיון דהפירכא היא לשמואל דאמר שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולים שנאמר ושחטו פתח אהל מועד וקמקשה ליה לפי' ר"ת מנ"ל דפתח אהל מועד הוא פתח ההיכל דילמא פתח שער החצר מאי קמשני כי כתיב קלעים ט"ו אמה לכתף בגובהה כתיב והנה ס' הישר של ר"ת אינו בנמצא לראות שם דבריו באורך והנלע"ד להגיה כן ור"ת מפרש בס' הישר דלשמואל נמי פריך וכו' ור"ל דר"ת מפרש נמי כפי' רבינו אבל מוסיף בפירושו דלשמואל נמי פריך וכי משני פתח שער החצר איקרי פתח סתמא לא איקרי אתי נמי לשמואל אבל שינוייא דאב"א כי כתב קלעים וכו' לא אתי אלא לרבנן אבל לשמואל ליתיה כמו דליתיה לר' יהודה ובזה ניחא הא דמקשו אח"כ וק"ק לפי' ר"ת דפריך מגובה חמש וכו' ועוד נילף מפתח עזרה וכו' מאי מקשו לפר"ת אדרבא אלו הקושיות לא יפלו אלא לפי' רבינו ולפי מ"ש דגם ר"ת מפרש כפי' רבינו אלא שמוסיף לומר דגם לשמואל נמי קפריך גמ' ניחא ודוק נ"ל:

דף ס.

גמרא (ת"ק) [ה"ק] מזבח אבנים שעשה שלמה תחת מזבח הנחשת קטן הוה צ"ע לר' יוסי איך מיישב האי קרא דדברי הימים ב' ו' דכתיב ויקדש שלמה את תוך החצר וגו' כי מזבח הנחשת אשר עשה שלמה לא יכול להכיל וגו' בשלמא לר"י יתיישב הכי וה"ק כי מזבח אבנים אשר תחת מזבח הנחשת אשר עשה שלמה לא יכול להכיל ולכך קידש שלמה את תוך החצר אבל לר' יוסי דמפרש שקידש העזרה להעמיד בה מזבח איך מתיישב סיפיה דקרא כי מזבח הנחשת אשר עשה שלמה לא יכול להכיל דהיינו כאדם האומר

לחבירו פלוני ננס הוא ופסול לעבודה דהיינו שפסול מזבח שעשה משה והכתוב אומר שעשה שלמה ודוק:

תוס' ד"ה קדשים קלים מנין תימא דלא יליף מהיקשא מוזאת התורה עכ"ל נ"ל דקושיתם קאי נמי אקדשי קדשים אלא דציינו הכא להקשות אתרוייהו ודוק:

ד"ה אתיא מדרשא דר' יוסי תימא ל"ל ג"ש דקדש קדשים נילף ממעשר וכו' כצ"ל נ"ל ור"ל דנילף ממעשר בק"ו ומה מעשר דאין בו צורך מזבח צריך מזבח קדשי קדשים שהן צורך מזבח לא כ"ש אבל ליכא למימר דנילף במה מצינו דדבר הלמד בהיקש אי יליף בבנין אב בעיא ולא איפשיטא היא בפ' איזהו מקומן וקשה למ"ד בתר למד אזלינן ובס' הב"ז הגיה ועוד קדשים קלים גופיה נילף ממעשר וכו' ור"ל דמקשה ל"ל למילף קדשים קלים מבכור נילף ממעשר ולפי הגה"ה זו לא ידענא מאי מקשו דהא איכא למיפרך מה למעשר שכן טעון וידוי וכו' וצ"ל בכור יוכיח ולכך יליף מעיקרא מבכור ועוד הא דיליף ק"ק מבכור ע"כ במה הצד יליף מבכור ומעשר משום דאיכא למיפרך מה לבכור שכן קדוש מרחם ודוק וקשיא לי אמאי לא הקשו אמאי איצטריך למילף קדשים קלים במה מצינו מבכור נילף מהיקשא דבהאי קרא דמייתי דמקיש מעשר לבכור נמי כתב קדשים קלים דכתיב וזבחיכם כמו שהקשו גבי קדשי קדשים וי"ל דאה"נ הא דאמר אביי אתיא מדרשא דר' יוסי היינו מהיקשא ודוק:

דף ס:

גמרא אמר רבינא לעולם קסבר לא קידשה וכו' עיין בחידושי למסכת תמורה דף כ"א מה שהארכתי שם ליישב דברי הרמב"ם ז"ל:

רש"י ד"ה קדשים נפסלים וקס"ד מפני סילוק המזבח וכו' כצ"ל ומ"ש בשר קדשי קדשים נמחק נ"ל כדמוכח בפ' ב' הלחם דבשעת מסעות אין קרוי מחנה שכינה קיים כמ"ש התוס' וכן כשכתבו התוס' פרש"י לא הזכירו הא דכתב בשר קדשי קדשים ולא דחו הא דכתב וקס"ד מפני סילוק המזבח אלא משום דמוקי לה השתא ר' ירמיה בקדשי קדשים ודוק ונראה דרש"י לא כתב האי וקס"ד אלא לפי האי דאוקים אידי ואידי בקדשים קלים ודוק:

תוס' ד"ה מאי קסבר וכו' א"נ אפילו קסבר לא קדשה ה"מ קדושת הבית וכו' כן הוא מבואר בפרש"י שלפנינו אבל פרש"י שכתבו תוס' אינן כן ודוק:

בא"ד ור"מ בפ"ק דחולין קסבר לא קדשה גבי בית שאן ור' ישמעאל דהכא ור' יוסי דסדר עולם בפ' הערל סברי קדשה וא"ת וכו' כצ"ל נ"ל:

דף סא.

גמרא ואב"א הא והא בקדשי קדשים וכו' ה"ה דה"מ לאוקומי הא והא בקדשים קלים ומאי בב' מקומות וכו' אלא משום דבעי לאוקימנהו אפי' אליבא דרבנן ודוק:
רש"י ד"ה וקודם שיעמידו וכו' הא אמר באיזהו מקומן שלמים וכו' כתב בס' הב"ז וז"ל ואין לומר דבתחילה שחטו וזרקו קודם שיפרקו בשעת פתיחת דלתות ההיכל ואח"כ פירקוהו ושינו הסדר וכו' ע"ש ועוד נ"ל דא"כ היה פסול משום פגימת המזבח ואי משום דחזרו והעמידו בו ביום מ"מ כיון שנדחה אינו חוזר ונראה לאכול כמ"ש התוס' לקמן ד"ה לאחר שיפרקו ע"ש ודוק:

דף סא:

גמרא הוא דאמר כר' נתן דתניא וכו' ר"ל ור' נתן ס"ל דאה"נ דנסתלקה בימי שילה כשעשו מזבח של אבנים והא דקאמר ר' נתן של נחשת היה חלול וכו' לאו נחשת של משה אלא נחשת אחר שעשו ממנו דפוס ומלאו אבנים ודוק:
תוס' ד"ה ארבע אמות וכו' וק"ל לר"ת דא"כ היה המזבח אמה מערכה בחלקו של יהודה וכו' כצ"ל דנתחלפה כ"ף בבי"ת וכן הגיה בס' צ"ק ע"ש:

דף סב.

גמרא אמר רב יוסף לאו היינו דתניא וכו' שיעור הדברים לפי פרש"י כך דבתחילה רב יוסף השיב הא דהוסיפו במזבח בני הגולה מפני שלא היתה אש של שמים מסייעתן משא"כ במקדש ראשון שהיתה אש של שמים מסייעתן ולכך לא הוצרכו להוסיף ואח"כ נזכר וחזר מהאי טעמא וקאמר לאו היינו דתניא ויכינו את המזבח על מכונותיו שהגיעו לסוף מדותיו וקס"ד דהיינו שנגלה להם בנבואה מקום המקודש למזבח מה שלא נגלה לשלמה מדשבחינהו קרא ועל האי ברייתא קמקשה והכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל שכל המקומות הקדושות ומדותיהן נכתבו לדוד וגילם לשלמה אלא אמר רב יוסף הא דתניא ויכינו את המזבח וגו' שהגיעו למדותיו לא שנגלה להם ע"פ הנבואה אלא קרא אשכח ודרש ויאמר דוד זהו בית ה' וגו' כי בית מה בית ששים אף מזבח ששים שהם הבינו ודרשו והוסיפו לפי הצורך אבל שלמה לא הבין לדרשו ולכך לא היה יכול להוסיף לפי הצורך והשתא אין צריך לשינויי' קמא דאש של שמים מסייעתן אלא משום שלא הבינו לדרשו לכך לא היו יכולים להוסיף אבל אם היו מבינים לדרשו אפשר שהיו מוסיפין יותר ממה שהוסיפו במקדש שני ודו"ק:

תוס' ד"ה מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אין מעכבין והא דכתב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל ומיירי אף גבי מזבח כדאיתא פ' כיסוי הדם היינו שלא להוסיף יותר אבל לפחות אין מעכבין דמה בית ששים וכו' כצ"ל נ"ל ר"ל הא דכתיב הכל בכתב וגו' דאינו יכול לשנות היינו שלא להוסיף יותר מהשיעור דהיינו באורך ורוחב אינו יכול להוסיף יותר מששים ובגובה אינו יכול להוסיף יותר מעשרה ולכך פריך פ' כיסוי הדם אגובה קמוסיף אבנין מפני שכבר גבוה עשרה והא דאמר הכא דאין מעכבין היינו אם רצה לפחות בגובה פחות מעשרה ובאורך ורוחב פחות מששים דמה בית ששים וכו' היינו אם ירצו ולא שהוא חובה לעשות כן וכן כתב הרמב"ם ז"ל בסוף פ"ב מהל' בית הבחירה וז"ל אבל מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אינן מעכבות והוא שלא יפחות אמה על אמה ברום שלש אמות וכו' ודוק נ"ל:

שם גמרא וכמה אמר רב יוסף אמה וכו' נראה דאפי' לר' יהודה דס"ל לעיל דף נ"ט ע"ב דמזבח של משה היה ארכו עשר על עשר והוי מקום מערכה ששה אפ"ה מודה דיכול לפחות עד אמה מקום מערכה מדלא כתיב עשר אמות אורך ועשר אמות רוחב אלא כתיב חמש אמות אורך וגו' וסמיך אג"ש ש"מ דכי כתיב קרא לעיכובא הוא דכתיב וכן בגובה אע"ג דלר' יוסי מזבח של משה היה גובה עשר אמות אפ"ה מודה דיכול לפחות עד שלש מדלא כתיב בהדיא עשר אמות קומתו אלא כתב שלש אמות קומתו וסמיך אג"ש ש"מ דכי כתיב קרא לעיכובא ובזה ניחא הא דכתב הרמב"ם ז"ל בסוף פ"ב מהל' בית הבחירה אבל מדת ארכו וכו' והוא שלא יפחות אמה על אמה ברום שלש אמות וכו' אע"ג דלעיל דין ה' פסק כר' יוסי דמזבח של משה היה גובה עשר אמות ואפ"ה פסק כאן שאינו מעכב אלא רום ג' אמות אלא ש"מ כמ"ש ודוק:

דף סב:

תוס' ד"ה דאריך וקטין וכו' ומיהו קשה דלעכב מהמזבח נפקא ר"ל דכתיב ה' אמות ארכו וגו' רבוע יהיה המזבח ודוק:

דף סג.

גמרא מיתיבי ר' יהודה בן בתירה אומר מנין שאם הקיפו וכו' כצ"ל:

תוס' ד"ה חוץ מכבשו של מזבח וכו' ותירץ ר"נ וכו' אמרינן דאמה של גובה יסוד באמה בת חמשה כצ"ל והשתא אין הכבש נמוך מהמזבח אלא חומש טפח ודוק:

בא"ד א"נ לפ"ה אמות של כבש לפי אמות של מזבח ר"ל כמו שיש במזבח אמה אחת בת חמשה טפחים כן יש בכבש אמה אחת בת חמשה טפחים ודוק:

דף סג:

רש"י ד"ה לג' דברים וכו' שכשהוא עולה למזבח פונה לסובב לשמאל וכו' עיין בס' ברה"ז ובס' תי"ט בהאי מתני':

תוס' ד"ה אף חטאת וכו' ושמא לא ילפינן אלא מידי דאשכחן דבעי מזבח במנחה וכו' כצ"ל ר"ל כגון הגשתה למזבח להזאה הוא דיליף מהגשת מנחה דבעי מערבית דרומית אבל מליקה אע"ג דבמזבח היא כדקתני ברייתא (מל"ק) [לוח הטעיות חק נתן: מלקה] בכ"מ במזבח כשירה מ"מ לא בעי קרן מערבית דרומית כיון דקמיצה במנחה שהיא כנגד מליקה לא בעיא קרן מערבית דרומית כדתנן מנחות היו נקמצות בכ"מ בעזרה לכך מליקה נמי לא בעיא קרן מערבית דרומית ודוק מוכח דאיכא חילוק בין מליקה להזאה והכי מוכח מהגמ' דקאמר ה"ק בכל מקום היתה כשירה למליקתה אלא זה היה מקומה להזאתה ומהתימא מהרמב"ם ז"ל בפ"ז מהל' מעה"ק שנראה שם מדבריו שאין חילוק בין מליקה להזאה ששם בדין ו' כתב חטאת העוף היה מולק אותה בקרן דרומית מערבית ובדין ט' כתב וכל מקום מהמזבח כשר למליקתה וגבי הזאה כתב ג"כ כן ואם היזה בכל מקום כשירה אלמא דדין א' לשניהם והוא נגד שמעתין וע"ק מ"ש ואם היזה בכ"מ כשירה והוא (שנתן) [לוח הטעיות חק נתן: שיתן] למטה מעט מדם הנפש דהא אמרינן בהאי סוגיא על האי ברייתא דקתני היזה דמה בכ"מ כשירה מאי קאמר ופרש"י דהא ליכא למימר דהיזה ואח"כ חזר והיזה למטה קא מיכשרי דהא היזה דמה קתני כל דמה משמע דלא קתני היזה מדמה ומשני דלא תנינן היזה אלא מיצה משמע אבל ההזאה צריך כולה למטה שזה שאמרו ובלבד שיתן מחוט הסיקרא ולמטה וכו' היינו כל ההזאה ואיך כתב רבינו דההזאה כמעט למטה סגי והוא היפך הסוגיא ושוב ראיתי בס' ל"מ שנתעורר בקושיא ב' והניח בצ"ע ונ"ל דהדין דין אמת מה שפסק רבינו שאם היזה בכל מקום שיש תיקון שיחזור ויתן למטה מעט מדם הנפש והא דאמרינן בהאי סוגיא דלא תנינן היזה משום דלא איפשר לאוקמי האי ברייתא הכי דהיינו אם היזה בכ"מ כשירה ובלבד שיחזור ויתן מדמה למטה דהא קתני היזה דמה דמשמע כל דמה כפרש"י ולכך מגיה הברייתא ותני מיצה אבל אה"נ דאם נשאר מדמה יש תיקון שיחזור ויתן למטה גם לקושיא א' נ"ל דגם רבינו נמי מחלק בין מליקה להזאה דבהזאה קרן דרומית מעכבת והוא בכלל מ"ש רבינו והוא שיתן למטה מעט וכו' דהיינו נמי שיתן בקרן

דרומית מערבית והא דהצריך לכתחילה מליקה בקרן מערבית דרומית במקום הזאתה הוא כדי שלא יתפזר דם הנפש והא דלא אוקי הכי וזה היה מקומה למליקתה לכתחילה משום דא"כ הזאתה דהוא עיקר דמעכבת דילפי' מהגשה דמנחה לא תני מתני' ודוק:

דף סד.

רש"י ד"ה מחזיר פניו וכו' מעל ראש המזבח כ"ב אמה כצ"ל ור"ל עשרים אמה שעדין יש מן הכבש למזבח ושתי אמות של יסוד וסובב ודוק:

ד"ה צבר וכו' שהרי מדרום לצפון אמרנו דאיכא כ"ב וכו' אין פחות מכ"ב ששה מן הקרן לכבש ורוחב הכבש ט"ז ואפי' וכו' כל אמה רוחב וכו' שהוא מרחוק מן דרום ומבית הדשן וכו' אין לו כבש לפנות וכו' ועומד במזרחה של קרן וכו' ואע"פ שזה נמשך לצד כבש כל אמה של רוחב הקרן הרי נתרחק כנגדה אמה מדרום נמצא וכו' ומשנינן מקום גברא לא קחשיב ולא הוי להו יותר משלשים אלא טפח כצ"ל:

תוס' ד"ה מפני שקרובה וכו' ואין לומר וכו' עיין בס' ברה"ז וס' צ"ק וס' פנים מאירות ולי נראה כוונתם ר"ל דלעיל מכריח דר' יוסי מודה בדמים מכח האי קשיא דנישקלי' וכו' ודחי ליה הש"ס ואי כל דמים טעונין קרן ע"כ דר' יוסי מודה בדמים ואמאי צריך להכריח מהאי דקשיא ליה דנישקלי' וכו' ודוק:

ד"ה יותר משלשים אמות וכו' ולעמוד במזרחו של קרן וכו' כצ"ל:

בא"ד אבל ק' דלא חשיב ליה לעיל וכו' עיין בס' תי"ט במתני':

ד"ה דישון וכו' שמא לא היו נבלעין מידי ר"ל דקרא לא סמיך אניסא ואי לא היה ניסא שיהא נבלע במקומן טעון גניזה כדי שלא ימעלו בו ודוק וכ"ה דבריהם ביומא דף כ"א ע"ש ועוד יש להגיה שמא לא היו נבלעין מיד ר"ל ועל אותה שעה הוא דמשכחת בהו מעילה ודוק:

דף סד:

גמרא מי כתב יְמַצה כתב ר"ל מי כתב ימצה היו"ד בשו"א והמ"ם בפת"ח דהוי משמע שמזהיר את הכהן שיחזיר וימצה אחר ההזאה ימצה כתב היו"ד בחיר"ק והמ"ם בקמץ דממילא משמע ודוק:

שם אוחז גפיו בשתי אצבעות ושתי רגליו בשתי אצבעות וכו' מפרש"י וכן מדברי הרמב"ם בפ"ז מהל' מעה"ק דין ח' נראה דגרסי' ברישא אוחז שתי רגליו בשתי אצבעות ואח"כ גרסינן ושתי גפיו בשתי אצבעות ודוק:

רש"י ד"ה מותח צוארו הגרון על רוחב של שתי אצבעותיו וכו' כצ"ל:

דף סה.

גמרא וכי תעלה על דעתך לאחר שהקטיר חוזר וממצה דליכא למימר מיצוי זה הוא מיצוי הגוף דהקטרתו כתוב הויא למטה והקטיר אותו אבל והקטיר המזבחה אירי בהקטרת הראש דמ"מ מי התירו לראש בהקטרה קודם מיצוי הגוף הא קי"ל אם אין דם אין בשר ודוק:

שם ת"ר והסיר את מוראתו בנוצתה וכו' עיין להרב המזרחי ז"ל שם בחומש:

רש"י ד"ה ת"ל כהן ומלק אמר ר"ע וכו' הד"א:

דף סה:

גמרא שיסע וכו' פרש"י במתני' שיסוע הגוף בין אגפיה ובחומש פי' בכנפיו עם כנפיו אינו צריך למרוט כנפי נוצתו וכו' ונראה דתרתי ש"מ דאי לשיסוע הגוף בין אגפיה לבד אתי הו"ל למיכתב בין כנפיו ואי אתי לאינו צריך למרוט כנפי נוצתו לבד הו"ל למיכתב עם כנפיו ומדכתב בכנפיו ש"מ תרתי ודוק וע"ש להרא"ם ז"ל:

שם מכלל דבעינן רוב בשר בתחילה וכו' מכאן קשה להרמב"ם ז"ל שלא הזכיר הא דבעינן לכתחילה רוב בשר שם בפ"ז מהל' מעה"ק:

תוס' ד"ה הבדיל בחטאת וכו' מהקטרה ילפא דון מינה ומינה וכו' עיין בשילהי מנחות בחידושי שהוכחתי דבהיקש וג"ש אמרינן דון מינה ואוקי באתרא ולא אמרינן דון מינה ומינה אלא בריבויא ודוק:

ד"ה ור"א וכו' אם ירצה קאמר והא דקאמר התם אי מה להלן וכו' דילמא לא אתי למיעבד רוב שנים והשתא בשלמא אי אסור לחתוך כל השנים פריך שפיר דלא סגי ברוב מצומצם עד שיפסיק רוב הנראה לעינים פן יחוש לצמצם לפי שירא פן יחתוך כל השנים אלא אי שרי לחתוך כל השנים ל"ל למיגזר וכו' כצ"ל:

בא"ד ולכך זימנין וכו' עם סימן הראשון קודם הזאה וכשמבדיל אחר הזאה יש כאן מעשה עולה בחטאת ואפי' חתך רוב בשר עם סימן א' גזרינן וכו' כצ"ל:

בא"ד ור"א בר"ש סבר רוב בשר מעכב וכו' ופסול לאביי וכו' ולית ליה טעמא דכדי לקיים מצות הבדלה ר"ל דלית ליה האי טעמא גבי חטאת כיון דלית בה מצות הבדלה אבל גבי עולה בהכרח דס"ל האי טעמא דאי לא תיקשי ליה וכי מתה עומד ומולק ודוק:

בא"ד וי"ל כיון דמוקמינן וכו' כמעשה עולה קודם הזאה ש"מ דאיירי וכו' ור"ש בן אליקים ור' ירמיה פליג שפיר דלדידהו מכשר ר"א וכו' כצ"ל:

בא"ד ור"ת וכו' בין בשעת מיצוי אינו צריך להבדיל בשעת מיצוי ואם הבדיל וכו' כצ"ל:

בא"**ד** ולאיסורא אף בשעת מיצוי לא אתי קרא דמוהקריבו הוה נפיק וכו' ר"ל כפרש"י בגמרא ודוק:
בא"**ד** שמלקה שלא לשמה מיצה דמה שלא לשמה פסול אלמא וכו' לא מצי לשנויי דהוה תני ושהיזה וכו' כצ"ל:
הדרן עלך פרק קדשי קדשים

דף סו.

פרק שביעי
תוס' ד"ה כמעשה חטאת לשם חטאת כשירה זו היא מצותה ואגב אחריני נקטי עכ"ל אבל הרמב"ם ז"ל כתב בפי' המשניות וז"ל מ"ש בתחילה כמעשה חטאת לשם חטאת כשירה ר"ל אפי' שינה בסדר מליקתה וכן כתב ג"כ לקמן גבי עולה וז"ל מ"ש ג"כ כמעשה עולה לשם עולה כשירה אפי' שינה כסדר מליקתה וכן כתב ג"כ במתניתין וכולן אינן מטמאות וכו' ומועלין בהן חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כתב אע"פ ששינה במליקתה ולא מלקה כמ"ש בסדר מליקת חטאת העוף בפ' שלפני זה לפי שאותו הסדר למצוה ואם שינה לא הפסיד כלום עכ"ל והנה הרע"ב ז"ל הבין הא דכתב הרמב"ם ז"ל אפי' שינה בסדר מליקתה היינו לענין הבדלה והתי"ט הרבה להקשות לזה ע"ש ולי נראה דדברי הרמב"ם מבוארים הן והוא במה שכתב כמ"ש בסדר מליקת חטאת העוף בפ' שלפני זה וכו' ששם בפ' שלפני זה כתב וז"ל וסדר מליקת חטאת העוף הוא שיאחוז שתי רגליו בשתי אצבעותיו בידו השמאלית והכנפים בין שתי אצבעות האחרות והעוף ע"ג ידו לא שיהיה בפנים על הכף וכו' ע"ש זהו מ"ש כאן אע"פ ששינה בסדר מליקתה ולא מלקה כמ"ש בסדר מליקת חטאת העוף בפ' שלפני זה ר"ל שלא מלקה ע"ג ידו אלא בפנים על הכף או ששינה בסדר אחיזת האצבעות אפ"ה כשירה ומותרת באכילה לפי שאותו הסדר למצוה ואם שינה לא הפסיד כלום ודוק:
ד"**ה** למעלה כמעשה כולם וכו' והיינו באכילה וכו' והא דקתני סיפא גבי עולה למטה כמעשה כולן פסולה אף שעשה העבודה כתיקנה כפרש"י היינו בהקטרה אבל בעלים נתכפרו לשמואל ודוק:

דף סו:

תוס' ד"ה דשני במליקה וכו' תימא לי טעמא דר"י משום שעשאה למטה וכו' לא ידענא מאי מקשה דקושית הש"ס היא מסיפא דקתני עשאה למטה כמעשה כולן פסולה

דהיינו כמעשה א' מכל האמורין כאן ובכללן כמעשה חטאת לשם חטאת ועל כולן קתני מתניתין וכולן אין מטמאין וכו' ומועלין בהן ואי איירי דשני במליקה א"כ לא אתיא כר"י דאמר אין מועלין ודוק:

ד"ה ואלא במיצוי וכו' ה"מ לאקשויי רישא וסיפא במליקה וכו' וסיפא בהזאה פי' סיפא דחטאת העוף דקתני עשאה למעלה כמעשה וכו' שהיא מציעתא ודוק:

בא"ד וא"ת אי לא שני אלא במיצוי אמאי מועלין בהן וכו' מדבריהם נראה דקשיא להו אעולה אמאי מועלין בה כיון דאוקימנא דלא שני אלא במיצוי ותימא הוא מאי מקשי' דעולה לעולם מועלים בה אפילו נעשית כדינה כדמוכח במתני' דלקמן דעולה כולה כליל ואין בה היתר ואי לא מסתפינא אמינא דט"ס נפל וקושייתם היא אחטאת אליבא דראב"ש דמוקי דשני בהזאה אבל מליקה לא שייך בה שינוי לדידיה וכצ"ל וא"ת אליבא דראב"ש דלא שני אלא בהזאה אמאי מועלין וכו' ואח"כ הקשו מחטאת שעשאה למעלה אליבא דכ"ע ודוק:

דף סז.

גמרא אמר לו ר"י לא אם אמרת וכו' ה"ה דהמ"ל לא אם אמרת בקדשי קדשים ששחטן בדרום ושחטן לשם ק"ק ששינה את שמן ושינה את מקומן ולא שינה את מעשיהם תאמר בעולה ששינה את שמה ואת מעשיה ואת מקומה כדפריך ליה לקמן בברייתא אלא בלאו הכי פריך ליה שפיר ודוק:

תוס' ד"ה חטאת העוף וכו' הילכך תיהני נמי הכא שתמשך ר"ל משא"כ שאר קרבנות דלא מהני בהו עשיית כהן ולכך אין נמשכין בשחיטה לשם קדשים קלים ודוק:

ד"ה אמר ר"א אשם ששחטו בצפון וכו' וצ"ל דר"א לטעמיה וכו' וא"ת א"כ לימא ר' יהושע אנא ס"ל כרבנן דכשר ואין בו מעילה וי"ל משום דהמ"ל חטאת ששחטה בצפון לשם שלמים תוכיח ששינה את שמה ומועלין בה וכו' דבחטאת כ"ע דמודו דפסולה ודוק:

ד"ה ועולת העוף וכו' א"כ גבי עולה וכו' והאי בשני סימנין בלאו הכי היתה נמשכת וכו' כצ"ל:

בא"ד הילכך גבי עולה צריכין ב' טעמים דפסולה למטה וגם הכשירה בשני סימנין וכו' אבל הא דשחטה שלא לשמה לא הוי טעמא משום דכשירה שלא לשמה וק"ל:

בא"ד וכן חטאת העוף שעשאה למעלה אם היתה למעלה פסולה היתה נמשכת מכח שני טעמים ר"ל משום דפסולה למעלה וגם משום דמלק בה סימן א' לשם עולה אבל ליכא למימר דטעם שני הוא משום דמלק בה שני סימנין כיון דחטאת גמר עבודתה

בסימן א' מקודם שיגמרו מעשה עולה חל עליה שם חטאת פסולה שנמלקה למעלה אם היתה פסולה למעלה וכי הדר מלק אידך סימן להביאה לכלל מעשה עולה היכי מימשכה והויא עולה הא מקודם בסימן א' כבר הויא חטאת פסולה משום דלא הוי אלא חד טעמא אלא ע"כ לומר דהשני טעמים שהיתה נמשכת מכחם להיות עולה הם א' דפסולה למעלה שנית דמלק לשם עולה דשניהם היו בסימן ראשון ובזה מתורצת קושיא א' ל"ל למימר מכי מלק בה סימן א' מיפסלא האמר כיון דאין בה שינוי מקום אינה יכולה להמשך משום דה"א דאכתי איכא שני טעמים להמשיך בהן א' לשם עולה שנית שמלק שני סימנין לכך קאמר מכי מלק בה סימן א' מיפסלא ר"ל כיון דחטאת גמר עבודתה בסימן א' מקודם שיגמרו מעשה עולה חל עליה שם חטאת פסולה שנמלקה שלא לשמה וכי מלק אידך סימן להביאה לכלל עולה תו לא מימשכה והויא עולה דהא מסימן ראשון כבר הויא חטאת פסולה משום דלא הוה ביה אלא חד טעמא ודוק נ"ל:

בא"ד וי"ל שהמליקה מושכתו ובסימן ראשון ליכא פיסול אחר של עולה וכו' כצ"ל נ"ל ור"ל דבעינן שיהיו השני פסולים במליקה עצמה ודוק:

דף סז:

רש"י ד"ה חטאת ועולה וסתומה ומפורשת עשה כולן וכו' ומתחלקת ביניהן ה"ג לה במסכת קינין וכו' ר"ל דגרסינן וסתומה בוי"ו ובשלש קינין מיירי לאפוקי מגי' רבינו אברהם שהביא המפרש שם בקינין דגריס סתומה בלא וי"ו ובשני קינין מיירי ע"ש פירושו גם מדברי הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות ובחיבור נראה דגריס כן בלא וי"ו ומפרש חטאת ועולה הן של מפורשת ולעולם לא איירי אלא בשני קינין ונראה דהכריחם הוא מה שהקשו התוס' ודוק:

תוס' ד"ה בתרי גברי וכו' פי' כל קן קן עומד בפני עצמו ולא שעשה מכל א' חציו למעלה וחציו למטה וכו' ר"ל דאי מכל קן קן עשה חציו למעלה וחציו למטה כולן כשירים כיון דקן סתומה היא דהתוס' ס"ל שלא נתערבו אלא הקינין דלא ידעינן איזה קן לזו ואיזה קן לזו אבל הפרידין לא נתערבו שפרידי כל קן וקן במקומן הן עומדי' וא"כ אי עשה מכל קן וקן חציו למעלה וחציו למטה כולן כשרים אלא ע"כ שלש קינין שלימים עשה למעלה ושלש קינין שלמים עשה למטה ולכך למעלה מחצה כשר עולות ומחצה פסול חטאות ולמטה מחצה כשר חטאות ומחצה פסול עולות וק"ל:

בא"ד ומתכשרי לה לכל הפחות מ"ב חטאות ומ"ב עולות עכ"ל ר"ל דהוי בין הכל מ"ב קינין דלא מיתכשרי לה מכל המאה קינין אלא מ"ב קינין משום דהתוס' אזלי

לשיטתייהו דס"ל דכל קן וקן עומד בפני עצמו כמ"ש לעיל כיון שעשה קינין שלימים למעלה וקינין שלימים למטה לא מיתכשרי אלא חציין את של מעלה מחצה כשר עולות ומחצה פסול חטאות ואת שלמטה מחצה כשר חטאות ומחצה פסול עולות ודוק והנה פשוטה דמתניתין דקתני המרובה כשר משמע המרובה כולו כשר דהיינו מאה קינין כולן כשירים ועוד נראה דהאי מתני' נמי איירי שנתערבו הפרידין דומיא דמתניתין דפ"ק דע"כ איירי שנתערבו הפרידין כמו שעתיד לבאר בסייעתא דשמיא כיון דהאי מתני' דקתני בד"א בכהן הנמלך וכו' אמתני' דפ"ק קאי ממילא יש לפרשה דומיא דידה ויבא הכל על נכון וזה החלי וה' יעזור לי תנן בפ"ק דקינין חטאת שנתערבה בחובה אין כשר אלא מנין חטאת שבחובה וכו' בד"א בחובה ובנדבה אבל בחובה שנתערבה זו בזו אחת לזו ואחת לזו שתים לזו ושתים לזו שלש לזו ושלש לזו מחצה כשר ומחצה פסול אחת לזו ושתים לזו ושלש לזו ועשר לזו ומאה לזו המועט כשר ע"כ האי נתערבו אין לפרש שנתערבו הקינין ר"ל קיני לאה עם קיני רחל ולא ידעינן איזה הן קיני לאה ואיזה הן קיני רחל אבל הפרידין לא נתערבו דפרידי כל קן וקן במקומן עומדין דא"כ אמאי מחצה כשר ומחצה פסול וכן בסיפא אמאי המועט הוא דכשר ליכשרינהו כולהו כיון דמתניתין איירי בנמלך כדתנן לקמן ריש פ"ג הו"ל לב"ד למימר להו הכי דמכל קן וקן ליעביד אחת למעלה ואחת למטה כיון דקן סתומה היא ויקריב לשם מי שהוא אלא ע"כ איירי שנתערבו הפרידין שבקן זו עם פרידין שבקן האחר וכן פי' שם המפרש ולכך כשבא לימלך אמרינן ליה שיקריב מחצה א' לעולה וא' לחטאת ומחצה פסול כשנתערבו בשוה דכשנתערבו ב' קינין שיש בהן ד' פרידין לא יכול להקריב מהן אלא שנים א' לעולה וא' לחטאת דממ"נ הן כשירים אם הן מקן א' יפה עשה דקן סתומה איזה שירצה יקריב לעולה ואיזה שירצה יקריב לחטאת ואם הן מב' קינין יהיה עולה לזו וחטאת לזו אבל ב' הנשארים פסולים הן מלהקריב דאינו יכול להקריבן אחד לחטאת ואחד לעולה דשמא אותו שמקריב לחטאת הוא מאותו קן שכבר קרב ממנו אחד לחטאת וכן אינו יכול להקריב אחד לעולה דשמא הוא מאותו קן שכבר קרב ממנו אחד לעולה וכל קן סתומה הוא אחד עולה ואחד חטאת וכן כשנתערבו שני קינין של זו עם שני קינין של זו דהיינו שמנה פרידין יקריב מהן ארבעה פרידין שנים למעלה ושנים למטה דאם הן של אשה אחת יפה עשה דכך הן דינן ואם הן של שתי נשים יהיו שנים עולות לזו ושתים חטאות לזו או עולה וחטאת לזו ועולה וחטאת לזו אבל קשיא לי דאיך יהיה בזאת החלוקה שנים לזו ושנים לזו מחצה כשר דילמא שנים שיקריב למעלה הן מקן א' כיון דהפרידין הן שנתערבו ואיו כשר מהן אלא א' דכל קן סתומה אחת עולה ואחת חטאת

וכן השנים שיקריב למטה שמא הן מקן א' ואין כשר מהן אלא א' וקושיא זו תיקשי נמי בחלוקת שלש לזו ושלש לזו וכן תיקשי נמי בחלוקה דסיפא שנתערבו עשר קינין במאה יקריב המועט דהיינו עשר קינין שהן עשרים פרידין עשר למעלה ועשר למטה איך יכול להקריב שמא העשר של מעלה הן חמש קינין שלימים וכן העשר שלמטה שמא הן חמש קינין שלימים וכל קן סתומה א' עולה וא' חטאת ואין כשר מהן אלא חציין ואיך יאמרו להו ב"ד שיקריבו עשר פרידין למעלה ועשר פרידין למטה שיקריבו לכתחילה ספק פסול הא אין יכולים להקריב לכתחילה אלא פרידה א' למעלה ופרידה א' למטה אבל אפי' שנים למעלה ושנים למטה אינן יכולים להקריב דשמא כל שנים הן קן א' כיון דהפרידין הן שנתערבו כמ"ש לכן נראה דכי הפרישו לא הפרישו קינין אלא פרידין והא דקאמר שלש ועשר ומאה ר"ל שיעור קינין אלו ולא שהפרישו קינין אלא פרידין והשתא ניחא דכל אלו הפרידין שהפרישו הוי קן א' סתומה דאפי' פ' פרידין או מאה פרידין ייקראו קן א' כיון שהפרישו אותן במנין פרידין ולא במנין קינין ויכול לעשות חציין למעלה וחציין למטה דהוי כמו קן א' סתומה ודוק ושוב ראיתי בס' חזון נחום במשנה זו של בד"א בחובה ובנדבה שכתב וז"ל על מ"ש הרב וכן אם נתערבו עשר קינין במאה אינו מקריב מכולן אלא עשר קינין וכו' כתב החכם הר' אפרים אשכנזי פי' כגון שהפריש בתחילה עשרים פרידות לעשר קינין ולא הפריש כל קן וקן בפני עצמו ודוק עכ"מ והוא ודאי דק"ל מה שהקשינו ופי' כמ"ש והכי נמי מתפרשת מתני' דלקמן ריש פ"ג דקתני בד"א בכהן הנמלך אבל בכהן שאינו נמלך א' לזו וא' לזו וכו' חציים למעלה וחציים למטה את שלמעלה מחצה כשר ומחצה פסול ואת שלמטה מחצה כשר ומחצה פסול דמצי לפרושי מתני' על הדרך שפירשנו במתני' דפ"ק דאיירי נמי שהפרישו פרידין ונתערבו וטעמא את שלמעלה מחצה כשר ומחצה פסול וכן שלמטה דחיישינן שמא את שלמעלה הן כולן של אשה אחת ולכך מחצה כשר עולות ומחצה פסול חטאות וכן את שלמטה נמי חיישינן שמא הן של אשה א' ולכך מחצה כשר חטאות ומחצה פסול עולות וכן הא דקתני סיפא א' לזו וב' לזו וג' לזו ועשר לזו ומאה לזו וכו' חציין למעלה וחציין למטה המרובה כשר מתפרשת נמי הכי שהפרישו פרידין ונתערבו דהיינו א' הפרישה ב' פרידין ואחת הפרישה ארבע פרידין ונתערבו ועשה חציין למעלה וחציין למטה דהיינו שלשה למעלה ושלשה למטה דהמרובה כשר דהיינו למעלה כשירים שני פרידין לעולה אפי' הן של אשה א' כיון דהפרישה פרידין ולא קינין ולכך לא חיישינן שמא הן קן שלם אבל א' פסולה דחיישינן שמא הג' הן של אשה א' של בעלת שני קינין ואין בהן אלא שני עולות ונמצא שקרבה חטאת לשם עולה וכן למטה ואתי שפיר הא דקתני עשר לזו

ומאה לזו המרובה כשר דהיינו מאה כיון שהפרישו פרידין וקרבו חציין למעלה וחציין למטה דהיינו נ"ה קינין למעלה ונ"ה למטה לעולם המרובה כשר דלמעלה ליכא לספוקי אלא דילמא כל העשר של אשה א' נעשו למעלה ומ"ה משל אשה אחרת ונמצא שאין כשר מהן אלא חמשים משום דחמשה מעשר הן חטאות ונעשו לשם עולות וכן למטה נמי איכא לספוקי הכי ונמצא דהמרובה דהיינו מאה כשירים דאין לפוסלם דשמא קינין שלימים נעשו למעלה וכן למטה ואם כן אין כשר מהן כי אם חציין דהא לא הפרישו קינין אלא פרידין ונמצא כל המאה זוגות כמו קן אחד ויכול לעשות חציין איזה שירצה למעלה ואיזה שירצה למטה וכן העשר ודוק ושוב ראיתי בשיטה אחת לקינין להראב"ד ז"ל שכתב וז"ל ומה שאמרנו ששיעור המרובה כשר דוקא כגון שהביאתן בעירוב ואמרה אלו לחובתי אבל אם הפרישתן כל קן בפני עצמו ואמרה זו לחובתי וזו לחובתי אפילו באשה א' אם נתערבו ועשאן חציין למעלה וחציין למטה מחצה כשר ומחצה פסול שמא עשה כל הקן למעלה וכל הקן למטה וכל קן יש בה חטאת ועולה כמו שפי' בפ"א עכ"ל הרי מבואר כמ"ש ודוק היטב:

דף סח.

רש"י ד"ה ה"ג שחט חולין וכו' וכן בעוף קדשים אין שחיטה בכל מקום פי' בין בפנים בין בחוץ וק"ל:

תוס' ד"ה מלק בשמאל וכו' והיינו בשחיטת דרום וכו' כצ"ל ור"ל דשינוי מקום הוי בשחיטת דרום וק"ל:

הנה הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהלכות פסולי המוקדשין דין ז' כתב דקדשי קדשים שנשחטו בדרום וכו' אם עלו לראש המזבח לא ירדו ותמה עליו שם מרן הכ"מ דבריש מעילה גבי קדשי קדשים ששחטן בדרום אליבא דר"י לא תיבעי לך דכ"ע ל"פ שאם עלו ירדו וכו' ורבינו שפסק כר"י הו"ל לפסוק שאם עלו ירדו וכתב ושמא נוסחא אחרת היתה לרבינו בזה ע"ש ונ"ל דטעמו משום דסתם מתני' קתני וכולן אין מטמאין בבית הבליעה ופסקה רבינו שם בפ' ז' דין ט' והיינו דשחיטת דרום כמ"ש התוס' ואי אמרינן דשחיטת דרום תרד לר"י א"כ ע"כ מתני' ר"ש היא כמ"ש התוס' וא"כ קשיא הילכתא אהילכתא דקי"ל הלכה כר"י וקי"ל הלכה כסתם מתני' ואע"ג שהתוס' כתבו דמודה ר"י בעוף וכו' ורבינו יסבור כן כמו שעתיד לבאר בע"ה מ"מ בשחיטת דרום לא יסבור רבינו כן משום דלא אשכחן מיעוט רביעי בבהמה לשחיטת דרום כמו שהקשו התוס' לקמן פ' המזבח מקדש דף פ"ד ד"ה פרט לנשחטה בלילה ומה שתירצו דמכל דבר רע נפקא לא ניחא

לרבינו לומר כן משום דקרא לא אתא אלא ללאו ועוד מנין לו לרבות מכל דבר רע יותר משאר פסולים כמ"ש שם בשם ריב"א גם מה שתירצו א"נ שחט בדרום כעין שחיטת חוץ היא גם זה לא ניחא לרבינו דא"כ שינוי מקום מליקה הוי כעין שחיטת חוץ ואמאי אינו מטמא בבית הבליעה ואם עלה לא ירד אלא ש"מ דשינוי מקום שחיטה ושינוי מקום מליקה לא הוי כעין שחיטת חוץ ועוד ק"ל לרבינו מהא דאיתא לקמן פ' המזבח מקדש דף פ"ג דקתני מתני' המזבח מקדש את הראוי לו ודייק גמ' ראוי לו אין שאין ראוי לו לא למעוטי מאי וקאמר למעוטי קמצין שלא קדשו בכלי ואמאי לא קאמר דאתא למעוטי שחטן בדרום בקדשי קדשים דירדו לר"י ואי משום ר"ש השתא נמי דקאמר למעוטי קמצין וכו' לא אתי כר"ש כמ"ש התוס' שם אלא ש"מ אף לר"י לא ירדו ועוד דלא אשכחן בפ' המזבח מקדש לא במתני' ולא בברייתא דפליגי אלא בהנך תלת דוקא ע"ש ולכן מכל אלו ההכרחים גריס רבינו בריש מעילה הכי איבעיא להו אי עלו מהו שירדו רבה אמר אם עלו ירדו רב יוסף אמר אם עלו לא ירדו דהוי כניתנין למטה שנתנן למעלה וכו' ורבה אמר לך ע"כ לא קאמרי אלא בניתנין למטה וכו' ולעולם דשחטן וכו' ולפי גירסא זו הבעיא היא בין לר"י בין לר"ש דשוין הם בזה ולהאי גירסא ניחא דל"ק מה שהקשו התוס' לקמן פ' המזבח מקדש דף פ"ד ע"א ד"ה הניתנין למעלה ע"ש ודוק נ"ל:

בא"ד א"נ מודה ר"י בעוף דכל שפיסולו בקדש אם עלה לא ירד וכו' הנה הרמב"ם ז"ל בריש פ"ז מהל' פסולי המוקדשין כתב וכן אם מלק בלילה וכו' אינם כנבילה וא"כ צ"ל דס"ל אם עלה לא ירד ושם בפ' ג' דין ז' פסק גבי בהמת קדשים שנשחט בלילה אם עלתה תרד כר"י וצ"ל דס"ל כהאי תירוץ שני של התוס' דמודה ר"י בעוף דכל שפיסולו בקדש אם עלה לא ירד וכן הא דאמרינן לקמן דף ס"ט ע"א מלקה זר וכו' אין מטמאין בית הבליעה ס"ל דאתיא נמי כר"י שהרי פסק כן בריש פ"ז כל הפסולים לעבודה שמלקו וכו' אינו כנבילת העוף וכו' ודלא כהתוס' שכתבו דההיא לר"ש אבל לר"י תרד כמו לילה וכו' דעבודת דם לא יליף ר"י מבמה דרבינו ס"ל דדוקא בבהמה הוא דלא יליף ר"י מבמה משום דאיכא מיעוטי אבל בעוף יליף שפיר ודוק:

בא"ד מלק בשמאל פסל ורבי שמעון מכשיר כצ"ל:

דף סח:

גמרא ולאו כל שכן הוא קדשי בדק הבית הויא עבודה קדשי מזבח מיבעיא כצ"ל ועיין מ"ש בחידושי למנחות פ"ק דף ו' ע"ב:

שם תנן כל הפסולים וכו' בשלמא לר' יוחנן כל לאיתויי זר וכו' אינו ר"ל דדייק מתיבת כל דא"כ מאי משני לאיתויי שמאל וכו' דאכתי ק' מהבבא עצמה דקתני כל הפסולים שמלקו וכו' דליכא למימר דהפסולים דקתני היינו שאר פסולים כגון אונן וערל דהא פרש"י לעיל הא דקאמר רב זר ה"ה לאונן וערל וכל הפסולים אלא מכל הבבא קא דייק דקתני כל הפסולין שמלקו וכו' דבאיזה פסולים איירי אם לא זר וכיוצא בו ודוק:

שם ת"ש זה הכלל וכו' בשלמא לר' יוחנן כל לאיתויי זר איכא למידק לר' יוחנן נמי אמאי איצטריך האי כללא לאיתויי זר הא כבר שמעינן ליה מכללא דרישא וי"ל כדי שלא תפרש כללא דרישא לאיתויי שמאל ולילה ותנא והדר מפרש כדאוקי רב לכך איצטריך כללא דסיפא ודוק:

תוס' ד"ה ושנסמת וכו' וי"ל וכו' א"נ ה"א דכיון וכו' אישתרי אפילו מחוסר אבר ק"ל להאי תירוצא דא"כ מכל החי למאי אתא דליכא למימר דאתא לבני נח דוקא דמי איכא מידי דלבני נח אסור ולישראל שרי וליכא למימר דמוקמינן ליה דוקא בבהמה דא"כ היינו אי נמי דמיתרצי אח"כ לכך נראה דכוליה חד תירוצא הוא והא דכתבו אח"כ א"נ יש למחוק וכצ"ל אישתרי אפילו מחוסר אבר והוה מוקמינן מכל החי וכו' וכ"ה דבריהם בפ"ק דקידושין דף כ"ד ע"ב ע"ש וכן ראיתי בספר צ"ק שהגיה כן:

ד"ה אמר רב שמאל וכו' דכיון דאירע פיסול במליקה כמו דחנקינון דמי וכו' כצ"ל:

בא"ד בהג"ה והא דר' יהודה בעצמו אומר מפני מה לן בדם וכו' ר"ל דק"ל אמאי יליף בנין אב לן בדם דכשר מלן באימורין והדר יליף בבנין אב לן באימורין מלן בבשר ואמאי לא כייל להו ולימא הכי לן בדם ובאימורין כשר שהרי לן בבשר כשר ותירצו דאתא לאורויי לן דשאר עבודות שפיר ילפינן שלא בהכשירו מהכשירו כגון הא דלן באימורין כשר שהרי לן בבשר כשר אע"ג דהוי שלא בהכשירו מהכשירו כיון דסמיך אריבוייא כדאיתא התם בפ' המזבח מקדש דף פ"ד ע"ב אבל עבודת דם לא יליף משאר עבודות שלא בהכשירו מהכשירו ולכך לא יליף לן בדם כשר שהרי לן בבשר כשר אלא יליף מלן באימורין דהוי נמי שלא בהכשירו ולכך קאמר ר' יהודה ירדו בשלשה דמכשיר ר"ש דר"ש אינו חושש כיון דמשכח הכשירה בשום מקום אבל עבודת דם מעבודת דם שפיר יליף ר' יהודה שלא בהכשירו מהכשירו ולהכי שלמעלה ושלמטה שבפנים שבחוץ לא ירד ודוק וע"ש בפ' המזבח מקדש דף פ"ד ע"ב בתוס' בהגהה:

בא"ד וכמדומה לי שכן פי' לנו רבינו הקדוש נ"ע ולא כמו שבפנים ר"ל שפירש לנו כל שפסולו בקדש היינו כל שפיסולו כשר בעלמא בקדש ולא כמו שפי' התוס' שבפנים דהיינו שנפסל משנשחט ונתקדש בקדושת כלי וק"ל:

בא"**ד** ומלקה פסול דקאמר בסמוך אין מטמאה אין נ"ל לפרש בעל מום דלא אשכחן כהן בעל מום שכשר לעבודה ואפילו בבמה כדמוכח לעיל וכו' כצ"ל נ"ל:

בא"**ד** ונשפך דמה מן הצואר דלא ירדו ר"ל דק"ל אמאי לא ירדו הא לא אשכחן להו הכשירה בעלמא והא דהקשו מנשפך מן הצואר ולא הקשו מנשפך מן הכלי משום דנתקדש בכלי ולכך לא ירדו הילכך לא הקשו אלא מנשפך מן הצואר ותירצו משום דכבר נעשית כל השחיטה כהוגן יש מקשים לפ"ז א"כ אמאי איצטריך לטעמא אחרינא בלן בדם דכשר משום דלן באימורין כשר תיפוק ליה משום דכבר נעשית כל השחיטה כהוגן ונ"ל דלק"מ דהכא מקשו התוס' אליבא דר"ש דסבר נשפך דמה לא תרד אמאי לא תרד כיון דלא אשכחן ליה הכשירה בעלמא ותירצו אליבא דר"ש משום דכבר נעשית כל השחיטה כהוגן אבל ר' יהודה לא ס"ל האי טעמא וקושטא הוא דתרד ולכך בלן בדם דכשר איצטריך לטעמא משום דלן באימורין כשר דהאי טעמא ר' יהודה הוא דקאמר ליה כדאיתא בפ' המזבח מקדש דף ס"ד ע"ב ודוק:

ד"**ה** וכי תימא מבמה וכו' מיהו עבודת הדם לא יליף ר' יהודה וכו' ר"ל דק"ל כיון דאזאת תורת העולה סמיך דמרבי כל דבר שיש לו הכשיר א"כ מליקת זר נמי נרבי מזאת תורת העולה כיון דיש לו הכשר בבמה וע"ז תירצו דעבודת דם לא יליף ר' יהודה מבמה דהא ממעט נשחטה בלילה ויצא דמה וכו' דבעבודת דם לא יליף שלא בהכשירו מהכשירו דבמה אלא דוקא מעבודת פנים ודם מדם כמ"ש לעיל בהג"ה והא דתניא מנין ליוצא שאם עלה לא ירד וכו' היינו יוצא דאימורין כמו שפירש"י בפ' המזבח מקדש דף פ"ד ע"ב אבל ק"ל לר"ש דלא ממעט נשחטה ויצא דמה וסבר דכולהו אם עלו לא ירדו א"כ אמאי לא מרבה מליקת זר כיון דיש לו הכשר בבמה כמו שמרבה שמאל ולילה משום שיש להן הכשר ואין לומר דאה"נ דר"ש מרבה והאי סוגיא אליבא דר' יהודה דהא כתבו התוס' לעיל דכולה סוגיא אליבא דר"ש וכן מוכח מדבריהם הכא וליכא למימר דלא מרבה ר"ש דבר שיש לו הכשר אלא דוקא שיש לו הכשר במקדש אבל לא בבמה דא"כ מאי מקשה גמ' הכא ומבמה לא יליף והתניא מנין ליוצא וכו' הא קושטא הוא דר"ש לא יליף מבמה וההיא ברייתא ר' יהודה היא ועוד אי ר"ש לא יליף מבכשר דבמה א"כ מנ"ל ליוצא בין דדם בין דאימורין שאם עלה לא ירד הא לית ליה הכשר במקדש והנה לזה י"ל דאע"ג דר"ש לא יליף מבמה מ"מ טעמא דיוצא לא ירד משום דהוה פיסולו בקדש שנתקדש בכלי אבל שמאל ולילה דלא הוה פיסולו בקדש שלא נתקדש בכלי כמ"ש התוס' לעיל משום הכי בעי לאשכוחי בהו דאית להו הכשר בעלמא ולקושיא ראשונה י"ל דהכי המשך הסוגיא דמקשה (וכתב) [לוח הטעיות חק נתן: וכ"ת] מבמה לא יליף

והתניא מנין ליוצא וכו' ואי ר' יהודה דמחמיר יליף מבמה כ"ש ר"ש ומשני ר' יהודה אזאת תורת העולה סמיך דמרבה כל דבר שיש לו הכשר אפילו בבמה אבל עבודת דם לא יליף דהא ממעט נשחטה בלילה ויצא דמה והה"נ לר"ש אע"ג דמרבה נשחטה בלילה ויצא דמה התם משום דפיסולו בקדש דנתקדש בכלי אבל מליקת זר דלא נתקדש בכלי דלא הויא אלא ביד לא חשיב פיסולו בקדש ולכך לא יליף וכה"ג כתבו התוס' לקמן ד"ה אין קידוש כלי שרת ודוק:

ד"ה אלא לרב וכו' דהא מק"ו אתו מליקת לילה דלר' יהודה תרד אינה מטמאה וכו' ר"ל אינה מטמאה לר"ש ודוק:

דף סט.

גמרא יכול תהא מליקה וכו' מ"כ בגליון של גש"ק משם רש"י פי' וז"ל ה"ג בת"כ יכול תהא מליקה שהיא בפנים מטמאה בבית הבליעה ובמליקת פסולים איצטריכא ליה דאילו במליקה כשירה בהדיא איתרבי בפ' ב"ש לכל חטאת לרבות חטאת העוף הא נמי נבילה היא שהרי לא הותרה אלא המליקה בהכשר וכהלכתא להוציאו מכלל נבילות יצאה מליקה שהיא לפנים ואפי' פסולה הואיל ומתרת את האיסור שאם עלתה לא תרד אינה מטמאה עכ"מ וכן נראה מהתוס' לעיל ד"ה מלק בשמאל שמפרשי הכי:

רש"י בד"ה ר"מ אומר אינה מטמאה בק"ו יש מקשים מאי אתא לאשמעינן הא סמוך לו תוך כדי דיבור תני אמר ר"מ ק"ו וכו' ונראה [לוח הטעיות חק נתן: לי]דרש"י ז"ל אתא לאשמעינן דהאי ק"ו קאי לאפוקי (מדעתא) [לוח הטעיות חק נתן: מדעת התוס'] דס"ל דהאי ק"ו (פרוך) [לוח הטעיות חק נתן: פריכא] הוא כמו שעתיד לבאר לקמן בע"ה:

תוס' ד"ה וליטעמיך וכו' תימא דילמא לאיתויי בעל מום וכו' הא דל"ק להו נמי דילמא לאיתויי רובע ונרבע וכו' דתנן לקמן בפ' המזבח מקדש משום דאינהו פשיטא ואין צריך לאיתויי מכללא ודוק:

ד"ה לאיתויי שחיטת קדשים וכו' דילפינן לקמן מטריפה וי"ל לא דמי וכו' ר"ל דק"ל כיון דלא מטמאה בבית הבליעה כדילפינן מטריפה א"כ אמאי תרד כיון דכתבו לעיל דהא בהא תליא לכך כתבו וי"ל לא דמי וכו' ודוק:

ד"ה אין קידוש וכו' תימא כיון דנתקדש בכלי שרת וכו' ר"ל דנתקדש במקדש בכלי שרת קודם קמיצה וא"כ הוי פיסולו בקדש ותירצו כיון דתחילת עבודה דהיינו קמיצה שהיא עבודה ראשונה במנחה היתה ביד ולא היתה בכלי שרת לא חשיב פיסולו בקדש אע"פ

שכל המנחה כבר נתקדשה בכלי שרת דאותו קידוש לא הוי עבודה משא"כ בשחיטה שהיא תחילת העבודה דסכין מקדשה ליה ודוק:

ד"ה ואין (דמן) [לוח הטעיות חק נתן: דנין] וכו' פי' בקו' ושחיטת חולין בפנים לאו משחיטת חולין בחוץ ילפינן אלא משחיטת קדשים בפנים ילפינן בפרש"י שלפנינו אינו כן אלא ילפינן משחיטת חולין טריפה וכר"מ דמטהר טריפת עוף שחוט ונראה דלהאי פרש"י בעי לאוקמי מתניתין אפילו אליבא דר' יהודה דמטמא טריפת עוף שחוט ולכך פי' דשחיטת חולין בפנים ילפינן משחיטת קדשים בפנים אבל ק"ל איך ילפינן פנים מפנים הא גמ' לא קאמר אלא משום דלא שוו בפנים כבחוץ לכך נראה להגיה הכי ושחיטת חולין בפנים וכו' אלא משחיטת קדשים בחוץ ילפינן ודוק:

בא"ד וא"ת א"כ מליקת חולין בפנים וקדשים בחוץ נילף נמי וכו' ק"ל איך ילפינן מליקת חולין בפנים ממליקת שמאל ולילה דהוו בפנים הא לא ילפינן אלא פנים מחוץ או חוץ מפנים ואדרבא לא ילפינן אלא ממליקת חולין בחוץ דהוי פנים מחוץ לכן נ"ל למחוק מדבריהם מליקת חולין בפנים ולא מקשו אלא דוקא ממליקת קדשים בחוץ ודוק:

דף סט:

גמרא ר"מ קרא אשכח ודרש וכו' אף עוף דבר שמכשיר וכו' פרש"י ואפילו מליקת קדשים דאי לשחיטה בק"ו אתיא לן ר"ל דק"ל דילמא האי היקשא לא אתיא אלא לשחיטה אבל לא למליקת קדשים דקרא איירי בחולין ותירץ דאי לשחיטה אתיא בק"ו ולא בעיא קרא לכך מוקמינן ליה למליקה וא"ת א"כ לר' יוסי כיון דאית ליה ק"ו לשחיטה ע"כ היקשא אתיא למליקה י"ל דר' יוסי לא דריש האי היקשא אלא לכדדרשינן בחולין מה בהמה בשחיטה וכו' כמ"ש התוס' אבל ק' דהאי ק"ו פריכא הוא דאיכא למיפרך מה לנבלת בהמה שאינה מטמאה בבית הבליעה כמו שהקשו התוס' בפ' איזהו מקומן דף נ' ע"ב וכתבו דעיקר טעמא דר"מ מהיקשא דזאת תורת הבהמה והעוף וא"כ איך כתב רש"י דשחיטה בק"ו אתיא לן וי"ל דרש"י ס"ל דלאו פירכא היא דטומאת מגע ומשא חמורה היא מטומאת בית הבליעה ולכך שפיר יליף בק"ו וא"ת לדעת התוס' דק"ו פריכא הוא א"כ דילמא האי היקשא לא אתיא אלא לשחיטה ולא למליקת קדשים וי"ל דס"ל אין היקש למחצה וילפינן כל דיני עוף בין דחולין בין דקדשים אבל ר' יוסי סבר לא ילפינן אלא דחולין אבל לא דקדשים דקרא לא איירי אלא בחולין ודוק:

תוס' ד"ה ר' יהודה אומר וכו' תימא וכו' וי"ל דדוקא עוף טמא שאין במינו וכו' ר"ל דר' יהודה דסבר דאין איסור חל על איסור דוקא כגון עוף טמא דאין במינו בל תאכל נבילה

אבל איסור קדשים שיש במינו בל תאכל נבילה הוי כמו איסור בת אחת דמודה ר' יהודה דחיילי ודוק:

בא"**ד** וכן צ"ל וכו' לא שמעינן דחלב טריפה טהור עיין בס' פנים מאירות:

ד"**ה** אי טריפה חיה וכו' לכך פי' בקונטרס משנטרפה ירדה לה טומאה ומהיכן תלך ממנה בפירש"י שלפנינו לא פי' כן אלא באם טריפה חיה אבל מ"כ בגליון גש"ק בשם רש"י וכו' שפירש נמי כן באם טריפה אינה חיה ור"ל כיון דאינה חיה הרי היא חשובה משעה שנטרפה כאילו היא כבר מתה ונתנבלה וירדה לה טומאה וא"כ בשחיטה איך הלך ממנה הטומאה הרי זה כאילו שוחט בנבילה דלא הוי שחיטה אלא מחתך בשר בעלמא ודוק ובזה ל"ק מ"ש בס' פנים מאירות ע"ש:

בא"**ד** ויש לפרש וכו' הרי נבילה דוקא אמורה פי' זה אינו מתיישב גבי וחלב נבילה וחלב טריפה דקאמר אם טריפה חיה הרי נבילה אמורה דאין לפרש שם הרי נבילה דוקא אמורה דאין חלבה מטמא אבל טריפה אם תלש ממנה בשר מטמא דכ"ש הוא שאינו מטמא וצריך לפרש הכי הרי נבילה אמורה דאין חלבה מטמא וכ"ש טריפה דאין חלבה מטמא ודוק:

דף ע.

תוס' בד"ה אלא לאיתויי וכו' אדרבא משום דדמיא לטמאה איצטריך קרא לאיתויי ומאי פריך נמי וכו' מ"כ בגליון גש"ק וז"ל ולריצב"א נראה לקיים גי' (הקושיא) [לוח הטעיות חק נתן: הקונטריס] וה"פ מ"ש טמאה כלומר כיון דמסברא דמפקינן טמאה מינה שייכא גם בחיה א"כ נמעטי' לחיה מהיכא דממעטינן טמאה והאי טריפה נוקמיה לדרשא אחריתי ועוד הא כתיב ואכל לא תאכלהו כלומר אם תשיבני דהיא הנותנת דלכך איצטריך לאיתויי חיה משום דס"ד למעוטי דומיא דטמאה אכתי קשה דהא כתיב ואכל לא תאכלהו בסיפיה דהאי קרא ואם כל עיקר טריפה נכתבה משום חיה א"כ לא מצי קאי עלה ואכל לא תאכלהו דהא חלב חיה מותר אבל אין לפרש דמכח ברייתא דלקמן דדרשינן ליה למעוטי חלב חיה דא"כ היה לו להביא הברייתא גופה אלא ודאי אכתי לא ידע לה ופריך ממשמעותיה דקרא כדפי' הר"ף עכ"מ:

ד"**ה** מה טמאה וכו' חיה תוכיח ק"ל לפ"ז א"כ מאי פריך בסמוך מאי איכא למילף טריפה מטמאה טמאה לא היתה לה שעת הכושר וכו' נימא חיה תוכיח שהיתה לה שעת הכושר וע"ק איך נימא חיה תוכיח הא איכא למפרך מה לחיה שכן חלבה טמא אפי' כשאינה טריפה תאמר בבהמה טהורה שחלבה טהור כשאינה טריפה ונ"ל דטעות

וחסרון נפל בדבריהם וכצ"ל מה טמאה חלבה טמא תימא מה לטמאה שכן אין שחיטה מטהרתה תאמר לטריפה וכי תימא חיה תוכיח איכא למפרך מה לחיה שכן חלבה טמא אפילו כשאינה טריפה תאמר בבהמה טהורה שחלבה טהור כשאינה טריפה ודוק נ"ל ואם שגיתי אתי תלין משוגתי:

ד"ה לשיעור אכילה בכזית אפשר כר"י נמי אית לית וכו' ר"ל דק"ל אמאי לא פריך ור' יהודה שיעור אכילה בכזית מנ"ל לכך כתבו אפשר דר"י וכו' וק"ל:

דף ע:

רש"י בד"ה ואפי' באווזין דלאו בני מזבח הן וכו' מ"כ בגליון גש"ק בשם רש"י ז"ל כו' וז"ל ואפי' באווזין ותרנגולין דלא חזו למזבח הואיל ואיכא מליקה בשום עוף דגמרינן מטריפה ששוה בכל אף נבילה והא דתנן שנסמית עינה שנקטעה רגלה וכו' מטמאה בבית הבליעה דלא כר"מ עכ"מ עוד מ"כ שם וז"ל הר"ף בתוספותיו ואפילו אווזין ותרנגולין ור"ל אפילו לא הקדישן דהא לא שייך בהו שום קדושת הגוף דהא אם עלו ירדו כיון דלאו בני קרבן נינהו כלל ומ"מ מליקתן מטהרת והואיל ואיכא מליקה בשום עוף דגמרי' מטריפה דשוה בכל וכו' וכן משמע במסכת טהרות דקתני י"ג דבר בנבלת עוף טהור וכו' וקתני סיפא ר"מ אומר מליקתה ושחיטתה מטהרת טריפתה משמע בכל העופות דומיא דרישא ודומיא דשחיטה אע"ג דלא קדשינהו עכ"מ והוא חולק על פרש"י שכתב ובלבד שיהיו קדשים בפנים ונ"ל דרש"י ז"ל טעמו ונימוקו עמו משום דאי אמרינן הא דמכשיר מליקה באווזין הוא אפילו לא הוו קדשים או אפילו בחוץ א"כ תק"ל מתני' דלעיל דקתני מלק חולין בפנים וקדשים בחוץ מטמאים בבית הבליעה וליכא למימר דמתני' לאו ר"מ היא דהא קתני מלק תורין שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן מטמאים ולא עדיפי אווזין מהן וכן קתני יבשה גפה ונסמית עינה ונקטעה רגליה מטמאים והכא קאמר ר"א דמכשיר ר"מ אף בבעלי מומין וע"כ בעלי מומין דקאמר היינו מחוסר אבר דאי בדוקין שבעין אין תמות וזכרות בעוף וא"כ ע"כ מתני' דלא כר"מ וכמ"ש בשם רש"י כ"י הא ליתא אע"ג דסיפא לאו ר"מ רישא דקתני מלק חולין בפנים וקדשים בחוץ ע"כ אתיא אפילו כר"מ מדקתני בברייתא דלעיל דף ס"ט ע"א ת"ר יכול תהא מליקה שהיא לפנים מטמאה בגדים וכו' ת"ל טריפה וכו' הביא המולק קדשים בחוץ ומולק חולין בין בפנים בין בחוץ וכו' מטמאים בגדים בבית הבליעה ופרש"י ז"ל דהאי מתוקמא כר"מ דאית ליה שחיטת עוף טהור מטהרת טריפתו מטומאתו וכו' הילכך משום הכי דלא תיקשי ברייתא דלעיל אר"א לכך מפרש רש"י שיהיו קדשים בפנים והשתא לא תיקשי

ברייתא דלעיל דהתם מיירי דלא אקדשינהו או דעביד להו בחוץ דלא מכשרינן עד דאיכא תרתי דאקדשינהו ועבדינהו בפנים ודוק:

ד"ה ת"ל כל חלב דסמיך ליה כי כל אוכל חלב וכו' נ"א ת"ל כל חלב דכתיב לעיל מיניה כל חלב שור וכשב וגו':

תוס' בד"ה אבל עז וכו' בגליון גמ' של קלף מ"כ וז"ל לאו משום דשני מינין הן דלעולם לא יהיו ב' מינין רק היכא דבלשון המקרא ב' מינין הן הר"ף עכ"מ:

בא"ד וק' משילהי אותו ואת בנו עכ"ל עיינתי שם בפ' אותו ואת בנו דף ס"ב ע"א ולא מצאתי ריח קשיא להאי סוגיא ע"ש לכך נ"ל שצריך למוחקו וכן ראיתי בדפוס חדש שעשו לו סוגר:

הדרן עלך פרק חטאת העוף

פרק שמיני

רש"י בד"ה כל הזבחים וכו' חמש חטאות מתות ולד חטאת תמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ושכיפרו בעליה שאבדה ונמצאת ושעברה שנתה כצ"ל:

תוס' בד"ה כל הזבחים וכו' וא"ת תנינא וכו' ומשני צריכה ר"ל וההיא צריכה לא אתיא להאי קושיא וק"ל:

בא"ד אבל זבחים וכו' אימא לא נפסידנהו לכולהו ומסיים התי"ט ואי מהכא ה"א דוקא בבהמה הוה ב"ח חשוב ולא בטיל אבל עוף לא חשיב ובטיל צריכה נ"ל עכ"ל:

ד"ה אפילו א' בריבוא וכו' אבל בשוורים אותן שיש לתלות בהן שהרגו חייבין וכו' ע"ש בפ' הנשרפין למהרש"ל ומהרש"א ז"ל:

בא"ד וא"ת אמאי תנן ימותו וכו' ובסיפא אמרינן ברובע ונרבע ירעו ולכשיסתאבו יפדם וישחטם ויאכלם מטעמא דפריש מרובא פריש הא דקאמר ולכשיסתאבו וכו' קאי ארישא אבל אסיפא לא צריכין לטעם דפריש וכו' דהא כולן מותרין להדיוט וק"ל:

דף עא.

תוס' בד"ה על פי עד א' וכו' וכן פי' במכות דאין אדם נהרג וכו' חיפשתי שם ולא מצאתי:

בא"ד ואע"ג דבה"ג מחייב בקנס כדמוכח בפ"ק דמכות שם דף ג' ע"א:

בא"ד ונ"ל טעמא דאינו נהרג ע"פ הבעלים אם אין עד אחר עמו ר"ל אע"ג דהיו בעלים שנים כגון שהיה של שני שותפים וק"ל ועיין לתוס' בקמא דף מ"א ע"ב ד"ה ע"פ ע"א:

בא"ד ואע"ג דהתם לא מזכיר ע"פ הבעלים ע' בס' ברה"ז:

דף עא:

גמרא

תנינא חדא זימנא כל האסורים וכו' אינו ר"ל דפריך ל"ל למיתני האי בבא כלל דכל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות וכו' דהא איצטריך למיתני לאשמעינן דימותו דלא נימא ירעו עד שיסתאבו ויפדו ואחרי כן נימא דכל דפריש מרובא פריש דהשתא חזו להדיוט כמ"ש התוס' לעיל א"נ דאתיא לאשמעינן דימותו כולן דלא נימא הך דמת דאיסורא מת כדאיתא לקמן דף ע"ד ע"א אלא הכי פריך ל"ל למיתני' אפילו אחד בריבוא הא תנינן חדא זימנא ודוק ויש לדקדק אמאי לא פריך ממתני' גופא ל"ל רישא לאשמעינן דאיסורי הנאה לא בטיל כיון דתני בסיפא בנתערב בשאינו איסורי הנאה לא בטיל ק"ו ברישא דאיסורי הנאה נינהו ואי משום דלא קתני בכמה א"כ אמאי פריך מינה אמתני' דתמורה כיון דכבר ידע דלא קתני בה בכמה וי"ל אע"ג דידע דלא קתני בה בכמה אפ"ה פריך מינה משום דסמיך אפירכא אחריתי וניתני הא ולא בעי הא א"נ י"ל דלא ידע דלא קתני בה בכמה דס"ד דאחד בריבוא דקתני רישא קאי נמי אסיפא ולכך פריך מינה אמתני' דתמורה והא דלא פריך הכא ממתני' גופא ל"ל רישא כיון דתני סיפא משום דסיפא לא ידע מינה דלא בטיל אלא משום דקאי אברישא דתני בה אפי' אחד בריבוא וא"ת א"כ ליתני רישא ולא בעי סיפא משום דאיכא למימר הני הוא דאיסורי הנאה נינהו אבל הני דלאו איסורי הנאה אימא ליבטיל דכבר ידע האי חילוקא ולא קשיא ליה תנינא חדא זימנא בתמורה וכו' אלא ליתני התם בתמורה דלאו איסורי הנאה ואפ"ה לא בטיל כ"ש הני דאיסורי הנאה דלא אסיק אדעתיה ה"מ לגבוה אבל להדיוט אימא לא ודוק:

תוס' ד"ה ובטריפה וכו' וא"ת בפ' הפרה וכו' דהוה מחייבנא באדם דחשיב המת שלו משום עור דשרי בהנאה דאורייתא וכו' הכא כתבו בפשיטות דעור אדם שרי בהנאה דאורייתא אבל במסכת נדה ריש פ"ז דף נ"ה ע"א בד"ה שמא יעשה שטיחין נראה כמסתפקין דבתירוץ א' סברי דעור בכלל בשר ליאסר בהנאה ובתירוץ שני כתבו דנראה דעור אינו בכלל בשר דהא מת יליף מעגלה ערופה ועגלה ערופה לא נפקא אלא מדכתיב בה כפרה כקדשים ועור קדשים מותר בהנאה לאחר זריקה ובפ"ק דב"ק דף י' ע"א בד"ה שהשור חייב וכו' נראה דסברי דעור בכלל בשר מדהקשו וא"ת ל"ל שור ולא אדם תיפוק ליה מוהמת יהיה לו מי שהמת שלו כדפטרינן שור פסולי המוקדשין דמת אסור בהנאה וכו' ואי אמרת דעור אינו בכלל בשר הא שפיר קרינן והמת יהיה לו כמ"ש הכא ושור פסולי המוקדשין דממעטי מוהמת יהיה לו משום דעורו נמי אסור כדמסקי בפ' טבול יום כמ"ש התוס' הכא אלא משמע דס"ל דעור אדם אסור בהנאה כבשרו ובפ' נגמר הדין

דף מ"ח ע"א ד"ה משמשין הכריחו מכח קושיא דעור אדם אסור בהנאה מדאורייתא ע"ש והנה ראיתי בס' צ"ק שכתב ליישב הא דפשיטא להו לתוס' דעור המת שרי בהנאה הוא משום הא דמת אסור בהנאה דיליף שם שם מעגלה ערופה וע"ע עצמה דאסורה בהנאה הוא משום דכתיב בה כפרה כקדשים ועורת קדשים מותרין בהנאה לכך ה"ה לעור אדם אבל לפי מ"ש התוס' במסכת קידושין דף נ"ז ע"א ד"ה כפרה דעיקר ילפותא דעגלה ערופה דאסורה בהנאה הוא מדכתיב וערפו שם שם תהא קבורתה לפ"ז משמע אפילו עורה אסור וה"ה לעור של מת ע"כ תורף דבריו ואכתי ק"ל דהא אף לפי מאי דילפינן מדכתיב בה כפרה היינו דוקא לאוסרה מחיים אבל לאחר עריפה לא ילפא אלא מדכתיב וערפו שם כמ"ש התוס' שם וא"כ כיון דמת לא יליף אלא מג"ש דשם שם מוערפו שם א"כ אמאי לא פשיטא להו דעור אדם אסור אף לפי דרשא דכפרה כתיב בה כקדשים כיון דההיא דרשא לא אתיא אלא לאוסרה מחיים אבל לאחר עריפה לא ילפא אלא מוערפו שם וי"ל כיון דמחיים ילפא מקדשים אף לאחר עריפה ילפינן דעורה מותר מקדשים דעיקר ילפותא היא מקדשים אלא שלא תאמר לאחר עריפה מותרת כיון שנעשית מצותה לכך איצטריך וערפו שם ודוק והנה לפי האי סברא דעור אדם אסור בהנאה קשה א"כ אמאי איצטריך לשור ולא אדם תיפוק לי מוהמת יהיה לו מי שהמת שלו כבר תירצו זה התוס' בפ"ק דבב"ק דף י' ע"א ד"ה שהשור חייב ע"ש שתירצו שני תירוצים ובתירוץ שני כתבו דשור ולא אדם איצטריך לעבד ולעכו"ם הקנוי לישראל שנפל לבור דההוא שרי בהנאה הנה כתבו בפשיטות דמת עכו"ם שרי בהנאה ועיין בזה בספר ברכת הזבח ובס' משנה למלך בפרק י"ד מהלכות אבל והנה בס' צאן קדשים רצה לחלק ולומר דלא כתבו התוס' שם בקמא דעכו"ם שרי בהנאה אלא להך סברא דילפינן מת מעגלה ערופה וע"ע עצמה מדכתיב בה כפרה בקדשים מש"ה כתבו דמת עכו"ם לא הוי כקדשים לאסור בהנאה מכח סברא בעלמא אבל לפי מאי דמסקו בקידושין דלאו דרשא היא ועיקר דרשא דעגלה ערופה משום דכתיב שם שם תהא קבורתה ולא משום קדשים וכיון דילפינן מת מעגלה ערופה מהיכא תיתי לחלק בין מת ישראל ובין מת עכו"ם וכו' ע"ש הא ליתא דהא הא דכתבו תוס' שם בקמא דף י' ד"ה שהשור חייב דמת עכו"ם שרי בהנאה בההוא דיבור גופיה סברי דעור מת אסור בהנאה כמ"ש לעיל ולפי סברת הרב בעל ס' צ"ק הוא מטעם דסברי דעיקר דרשא דעגלה ערופה אסורה בהנאה הוא משום דכתיב וערפו שם שם תהא קבורתה ואפ"ה כתבו דמת עכו"ם שרי בהנאה אלא טעמייהו הוא לחלק בין מת ישראל למת עכו"ם הוא משום דילפינן הא דמת אסור

בהנאה ממרים דכתיב בה שם וילפא שם מעגלה ערופה וכיון דמרים ישראלית היא לכך נראה להם לחלק בין מת ישראל למת עכו"ם ודוק:
ד"ה ויביא בדמי היפה וכו' וכן מוכח בגמ' ר"ל מדפריך דלאו איסורי הנאה נמי הא תנא ליה ודוק:

דף עב.

גמרא צריכא דאי מהתם ה"א ה"מ חולין אבל קדשים אימא וכו' כצ"ל כן נראה מפרש"י וז"ל רש"י כ"י צריכא דאי מהתם ה"א ה"מ חולין אבל קדשים אימא ליעביד להו תקנתא דליבטול איסורא ברובא דהא מדאורייתא כל איסור ברובא בטיל וירעו כי היכי דלא ליפסדינהו לגמרי. ה"ג ואי מהכא ה"א ה"מ לגבוה דמאיס אבל להדיוט אימא לא כלומר אבל מידי דהדיוט כגון חולין דקילי אימא ניבטיל ברובא עכ"ל יש מקשים איך אפשר לומר דה"א דחולין אף דאיסורי הנאה בטלי א"כ למה תני הכא ימותו ירעו עד שיסתאבו ואיסורי הנאה של חולין בטלי י"ל כיון דתחילתן קדשים אי אמרינן להו דירעו עד שיסתאבו ואח"כ בטלי אתו ליבטלינהו מעיקרא לכך גזרו דימותו ודוק:
תוס' ד"ה וליבטלו ברובא וכו' דאע"ג דאבר מן החי חשיב בריה דע דלא אמרן דחשיב בריה אלא לענין דלא בטיל אבל לענין ליחייב עליו במשהו כמו גיד הנשה ועוף טמא לא מחייב עד דאיכא ביה כזית ואף דליכא כזית בבשר אלא עם עצמות וגידין מצטרפין כדאיתא בשילהי פ' גיד הנשה דף ק"ב ע"ש ועיין לתוס' שם דף צ"ו ע"ב ד"ה ור' יהודה ודוק:
בא"ד והאיכא גיד הנשה ר"ל דלית ליה נשמה ואפ"ה חשיב בריה והה"נ דק"ל מאבר מן החי וכן הם דבריהם מבוארים שם בפ' גיד הנשה דף צ"ו ע"א ד"ה מאי טעמא וע"ש באורך והרא"ש ז"ל כתב שם בשם י"מ דאף רבנן בעו דבר שבא מבריית נשמה וגיד ואבר מן החי מדבר שיש בו נשמה ודוק:
ד"ה אלא למ"ד וכו' ועוד מדפריך התם וכו' משמע דחשיב כששה דברים ר"ל דשור הנסקל דחשיב התם משמע דחשיב כששה דברים מדלא פריך וניתני אלא מאגוזי (פריך) [פרך] וכו' ולא פריך מחבילי תלתן משמע דכרבנן בעי לאוקומי דלא סגי להו באת שדרכו לימנות ואפ"ה חשיב התם שור הנסקל אלמא דשור הנסקל חשוב יותר מאת שדרכו למנות וק"ל:

בא"ד ועוד נראה דאיצטריך למיתני וכו' ולא כתיבה איסורא באורייתא ועוד משום סתם יינן דרבנן וס"ד דבטל ועוד משום דאשכחן איסור ע"ז דקיל לר"א דאמר יש פדיון לע"ז משא"כ בשאר איסורין לאפוקי מר"א תנא ליה התם והשתא אפרש וכו' כצ"ל נ"ל:
בא"ד את שדרכו ואחרינא אמר וכו' לימנות שנינו ונראה דאותם וכו' כצ"ל:

דף עב:

תוס' ד"ה נתערבו באחרות וכו' וכענין זה צריך לפרש חדא ברייתא דבסתמא וכו' ר"ל דלא נזכר בה לא מחלוקת ולא תנא וק"ל:
בא"ד ור' יהודה כל הרימונים חשובים כל שדרכו וכו' ואף ע"ג דר' מאיר לא חשיב ליה כל שדרכו לריש לקיש צ"ל דפליגי בהכי דר' מאיר לא חשיב שאר רימונים כל שדרכו ור' יהודה חשיב להו כל שדרכו ודוק וכ"מ להר"ש בפרק י"ז דכלים שכתב כן:
בא"ד דאי רימונים בינונים אינן מקדשין א"כ היה לו להזכירן לענין קידוש כמו ר' מאיר ואין לומר אע"ג דאין חילוק ביניהן לענין קידוש כל שהן מ"מ יש חילוק ביניהן לענין ספיקא דרימוני בדן אסור ושאר רימונים מותר ולכך בההיא ברייתא דספק ספיקא אסור נקט רימוני בדן דא"כ אמאי לא אמר ר' יהודה דהוזכרו רימוני בדן לענין קידוש לאסור ספק ספיקא מה שאין אסור בשאר רימונים אלא מדלא אמר ר' יהודה הכי ש"מ דאין חלוקים משאר רימונים לשום דבר אלא להההיא מילתא ודוק וכ"מ להר"ש בפ"ג דערלה ובפי"ז דכלים שכתב כן עיין עליהם ואין להקשות א"כ מנ"ל לר"מ דלא חשיבי כל שדרכו לריש לקיש דילמא חשיבי והא דנקט רימוני בדן הוא לאסור ספק ספיקן הא ליתא דהא ר"מ אמר בהדיא ולמה הוזכרו רימוני בדן שיהו מקדשין כל שהן דמשמע דלענין קידוש כל שהן יש חילוק ביניהן דאי ליכא בינייהו אלא לענין ספק ספיקא לא ה"ל למינקט כל שהן דבהא שוין הן ולא הו"ל למינקט אלא שיהו מקדשין סתמא והוה מפרשינן לענין ס"ס אלא ש"מ דאף לענין קידוש כל שהן יש חילוק ביניהן ודוק:
ד"ה כולן ידלקו וא"ת מ"ש הכא וכו' ול"פ ר"א דלימא יוליך הנאה לים המלח וכו' ונראה דר"א פליג דוקא גבי ע"ז וכו' עוד יש לפרש דוקא בתנור שהסיקו בעצי ע"ז וכו' לפי שאין ממשות האיסור בעין וכו' ונראה דגם לפי האי תירוצא אכתי קאי דוקא בע"ז כתירוץ הא' ועיין הכרח לזה בס' פר"ח חלק א"ח סי' (קמ"ז) [לוח הטעיות חק נתן: תמ"ז] כתב בס' הב"ז ונראה שכן דעת הרמב"ם בפי"ז מהמ"א דין ז' דלא אמרינן בשאר איסורים יוליך הנאה לים וכו' ואפילו בע"ז כשגוף האיסור הוא שם וכתי' ב' ובזה נסתלקה ממנו השגת הר"א ז"ל ודלא כהכ"מ שכתב דגם דעת רבינו כהר"א ומהתימא שלא ראה דברי

התוס' וכו' עכ"ל ולכאורה נראה לומר דלא נעלם ממרן הכ"מ דברי התוס' ואפ"ה כתב שדעת רבינו כהר"א משום דהר"א השיגו נמי מרשב"ג דאמר ימכר כולו לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו והאי תקנתא איתא בכל האיסורים כדמוכח מהתוס' הכא אבל מ"מ אכתי תימא עליו דקושיא זו נמי הקשו אותה התוס' ותירצו בשם הירושלמי דחיישינן שמא יחזור העכו"ם וימכור לישראל ועוד דמרן הכ"מ סובר בדעת רבינו דהא דרשב"ג ודר"א כולה חדא תקנתא היא ואין תקנה להולכה אלא לאחר שמכר ובמכר לא סגי אלא לאחר שיוליך כמ"ש שם דין כ"ט וכן כתב בשמו התי"ט בפ"ג דערלה משנה ו' וכן ראיתי שכתב כן רבינו בהדיא בפי' המשניות בשילהי מסכת ע"ז במשנת אלו אסורין ואוסרין וכו' ע"ש ודלא כרש"י ז"ל בשילהי פ' כל הצלמים דף מ"ט ע"ב דמפרש דתרתי תקנתא נינהו ואפילו רבנן דר"א דס"ל אין פדיון לע"ז אית להו תקנתא דרשב"ג ע"ש ואפשר שטעמו של רבינו משום דאי רשב"ג תקנתא אחריתי אתא לאשמעינן ופליג אר"א הו"ל למיתני תקנתא דידיה בההיא מתני' דפ' כל הצלמים בתר דתני תקנתא דר"א אלא ש"מ דחדא תקנתא היא ול"פ רשב"ג אר"א ומהתימא לדעת הרמב"ם ז"ל דס"ל דר"א ורשב"ג חדא תקנתא היא א"כ מאי פריך בירושלמי אכל הנהו דערלה מ"ט לא אמרינן ימכרו כולן לעכו"ם חוץ מדמי איסור כדקאמר רשב"ג הא כיון דרשב"ג ור"א חדא תקנתא היא ובמכר לא סגי אלא לאחר שיוליך א"כ האי תקנתא ליתא אלא בע"ז שתופסת דמיה ואי ס"ל כרשב"ם דהאי תקנתא איתא בכל האיסורים א"כ אמאי לא כתב האי תקנתא אלא בע"ז דוקא וע"ק דבירושלמי אההיא מתני' דפ' כל הצלמים דקתני נטל הימנה כרכור אסור בהנאה וכו' פריך מ"ש מיין נסך דאמרינן ימכר חוץ מדמי יין נסך שבו והכא גבי כרכור לא אמרינן ימכר חוץ מדמי איסור שבו כמו שהזכירו התוס' שם ד"ה ארג בו את הבגד ע"ש ואי רשב"ג ור"א חדא תקנתא היא א"כ מאי פריך הא בההיא מתני' דנטל הימנה כרכור קתני ר"א אומר יוליך הנאה לים המלח וע"ק לדעת הרמב"ם דכולה חדא תקנתא היא א"כ מאי קאמר רב אדא שם אהא דאמר ר"א יוליך הנאה לים המלח לא שנו אלא פת אבל חבית לא ואי כולה חדא תקנתא היא איך קאמר לא שנו וכו' אדרבא דברי רשב"ג לא נאמרו אלא בחבית ועיין פרש"י שם ולקושיא זו יש ליישב לדעת רב אדא אע"ג דר"א ורשב"ג חדא תקנתא היא מ"מ פליגי בדינא דר"א סבר לא מהניא האי תקנתא אלא בפת אבל בחבית לא ולכך לא הזכיר האי תקנתא אלא גבי פת אבל רשב"ג סבר דהאי תקנתא מהניא אפילו גבי חבית כל זה לדעת רב אדא אבל לרב חסדא ל"פ כלל וכדי ליישב קושיא ראשונה י"ל בדוחק דרבינו סובר דרב אדא ורב חסדא פליגי בהכי דרב אדא סבר דתקנתא דרשב"ג תקנתא אחריתי היא ולאו היינו תקנתא דר"א

ולכך קאמר אההיא תקנתא דר"א לא שנו אלא פת מדלא נקט ר"א תקנתא דידיה אלא גבי פת אבל חבית לא כפרש"י דלא מהניא אחבית אלא תקנתא דרשב"ג ורב חסדא סבר דכולה חדא תקנתא היא ולכך קאמר אפילו חבית והשתא הירושלמי דפריך מ"ש מיין נסך דאמרינן ימכר חוץ מדמי
איסור פריך אליבא דרב אדא דסבר תרתי תקנתא נינהו ודוק נ"ל:

דף עג.

תוס' ד"ה ר"מ אומר וכו' לא בטלה קדושת הארץ והיכא קאמר ר"מ אליבא דר' יהושע וכו' **כצ**"ל:
ד"ה ר' יהודה אומר וכו' ובכל דוכתי דתרומה עולה באחד ומאה בדבר יבש ק"ל בשלמא לר' יהודה מתיישב חילוק זה כיון הא דיליף מין במינו לא בטל הוא מדם הפר ודם השעיר דאיירי בדבר לח המתערב יפה אלא לר' יוחנן מנ"ל חילוק זה כיון דילפותא דידיה דלא בטיל הוא מטעמא דכהתירו כך איסורו דחטה אחת פוטרת את הכרי א"כ מה לי דבר לח או דבר יבש ודוק:
בא"ד וחזר ר"ת וכו' בנפלה לתוך חולין מתוקנין דא"א למבטל וכו' ובזה מתיישב גם קושיא ראשונה דאיצטריך לר' יהודה לאשמעינן הטעם משום דבר שבמנין דמיירי בחולין מתוקנין דהוי כמין בשאינו מינו (וכל) [חק נתן: וכן] כל הנהו דאמר יעלו איירי בחולין מתוקנין אבל אכתי קשה מכולהו למ"ד בתר בטל אזלינן אמאי יעלו והא אפשר לבטל להיות כמבטל לכי מסרח בשלמא מתרומת משקין לא קשיא דלכי סריחי אין שם משקין עליהם כמ"ש התוס' אבל מכל הנהו דלא הוו משקין קשה ודוק:
בא"ד וקסבר לה ר' יוחנן וכו' בתר מבטל אזלינן וכו' ר"ל דאי אפשר לומר דסבר בתר בטל אזלינן דא"כ ההיא דשני כוסות אמאי לא יסייע מינו לשאינו מינו לבטל התרומה הא אי אפשר לבטל להיות כמבטל אלא ש"מ דסבר בתר מבטל אזלינן ואיירי בחולין שאינן מתוקנין דאפשר להן לעשות תרומה ודוק:
בא"ד וא"ת וטבל במינו במשהו היכי משכחת לה יש מקשים הא איכא למימר משום דטבל הוי דבר שיש לו מתירין ולא בטיל ולכך הוי במשהו ולק"מ דדבר שיש לו מתירין דלא בטיל הוא מדרבנן ור' יוחנן קאמר טעמא דלא בטיל משום דכהתירו כך איסורו דהוי מדאורייתא ומטעמא אחרינא ולא מטעם דיש לו מתירין ודוק:

בא"**ד** וי"ל שנפל טבל טבול לתרומה בטבל שאינו טבול לתרומה ר"ל אלא טבול למעשר לבד וכיון דשם טבל על שניהן הוי מין במינו ולא בטל טבל טבול לתרומה בטבל שאינו טבול לתרומה דטבל טבול לתרומה אוסר במינו במשהו דכהתירו כך איסורו וק"ל:

בא"**ד** ויש עוד לפרש וכו' לאו משום דבמינו במשהו וכו' ק"ל איך אפשר לומר כן דהא ר' יוחנן אמר בהדיא כל איסורים שבתורה במינו בנ"ט חוץ מטבל ויין נסך וטעמא דטבל כדמפרש התם דכהתירו כך איסורו והאי טעמא שייך בתרומה דכעלייתה כך איסורה כמ"ש לעיל ויש לחלק ודוק:

דף עג:

תוס' ד"ה וניכבשינהו וכו' וכן מוכח בפ"ק דפסחים דתשע צבורין של מצה ואחת של חמץ ואתא עכבר וכו' כצ"ל:

בא"**ד** ולכך קאמר וניכבשינהו דניניידן וכו' לא ידענא מאי קאמרי דאי בעי למימר מלבד דבעי שפירשו שלא בפנינו ג"כ בעי דניניידי שיצאו ממקום קיבוען הא גבי תשע חנויות לא בעי דניניידי אלא כשפירש שלא בפנינו סגי ועוד מאי קא מייתו ראיה מפ"ב דיומא לכן נ"ל דהא דכתבו ולכך קאמר וכו' הוא תירוץ אחר ויש להגיה בדבריהם אי נמי לכך קאמר וניכבשינהו וכו' ור"ל דבאו לתרץ בע"א דאפילו בפנינו פירשו אפ"ה מותרין דלכך קאמר ניכבשינהו דניניידי כי היכי שיצאו ממקום קיבוען וכיון שיצאו ממקום קיבוען אמרינן כל דפריש מרובא פריש ואע"ג דפריש בפנינו והביאו ראיה מפ"ב דיומא דקאמר בחצר אחרת אין מפקחין כיון דניידי ממקום קיבוען אמרינן כל דפריש מרובא פריש ויש ראיה לזה מהש"ך חי"ד סי' ק"י ס"ק ל"ה וס"ק ל"ז ע"ש ודוק ועיין לתוס' דפ"ק דפסחים דף ט' ע"ב שתירצו בע"א:

ד"**ה** אלא אמר רבא משום קיבוע מדגזר משום קבוע היה נראה דאי שקיל חד מן הקבוע אסור מדאורייתא וכו' אלא היינו טעמא דהקילו משום דמדאורייתא בטלי ברובא וכו' וא"ת לפ"ז דאפילו שקיל מן הקבוע אינו אסור מן התורה אלא מדרבנן א"כ אמאי גזרו אפילו ניידי משום קבוע והא קבוע עצמו אינו אסור מן התורה אלא מדרבנן והויא גזירה לגזירה וי"ל דכולה חדא גזירה היא דאי שרית ליה היכא דניידי אתי ודאי ושקיל מן הקבוע כיון דאין האיסור ניכר ודוק:

דף עד.

גמרא איתיביה רבא לרב נחמן אפילו א' בריבוא ימותו כולן אמאי נימא דמת דאיסורא מת יש להקשות הא אמר רבא לעיל השתא דאמרי' רבנן לא נקריב אי נקריב לא מרצי דסבר בעלי חיים נדחין א"כ מאי פריך רבא הכא ממתניתין דילמא מתני' הטעם משום ב"ח נדחין וי"ל דמ"מ פריך שפיר נימא דמת דאיסורא מת וירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמיהן קרבנות ואמאי ימותו והא דכתב רש"י והנותרין יקרבו לא הן עצמן קאמר אלא בדמיהן ואין להקשות לזה ממ"ש התוס' לעיל בריש פרקין ד"ה אפילו א' בריבוא דלא עבדינן תקנה ברעייה כיון דלאחר רעייה לא מישתרי נמי אלא מטעם כל דפריש הכא נמי נימא לא עבדינן תקנה ברעייה כיון דלא מישתרי אלא ע"י מת חד מיניהו לא דמי דהתם לא מישתרי מטעם כל דפריש אלא לאחר רעייה אבל הכא דאמרי' ימותו כיון דמת חד מיניהו לא נשאר אלא רעייה לחוד וא"כ נימא ירעו וכו' ודוק ובס' צ"ק תירץ הכא כיון שיש בידו לתקן להמית א' מהן אפילו נראה ונדחה לא הוי דיחוי ע"ש וליתא שלא כתבו התוס' כיון שיש בידו לתקן לא הוי דיחוי אלא גבי דיחוי מעיקרו אבל גבי נראה ונדחה הוי דיחוי כמבואר בדבריהם לעיל דף י"ב ד"ה וש"מ יש דיחוי בדמים בסוף הדיבור ע"ש ועי"ל דלק"מ דליכא למימר הא דקתני ימותו כולן הוא משום דבעלי חיים נדחין דהא מתני' דקינין דמייתי לעיל קתני נמי אפילו א' בריבוא ימותו כולן והתם ליכא למימר משום ב"ח נדחין דהא תני בה אבל בכהן שאינו נמלך עשאן למעלה מחצה כשר וכו' אלמא אין ב"ח נדחין כדדייק לעיל ואפ"ה קתני אפילו א' בריבוא ימותו כולן ונימא הך דמת ההוא אחד שנתערב מת ודוק:

שם א"ל רב דאמר כר"א דתנן וכו' מוכח מהכא דמתני' דקתני ימותו כולן ולא אמרינן הך דמיית דאיסורא מית לא אתיא כר"א ורב דאמר טבעת של ע"ז וכו' הותרו כולן דאמרי' הך דנפלה דאיסורא נפלה היינו כר"א ומכאן קשה להרמב"ם ז"ל דפסק להההיא טבעת של ע"ז וכו' בפ"ז מהל' ע"ז ופסק נמי להההיא סתם מתני' דכל הזבחים פסולים שנתערב א' מהן אפילו א' בריבוא ימותו כולן בריש פ"ו מהל' פה"מ גם שם דין כ"א פסק דלא כר"א ונ"ל ליישב דרבינו מפרש הכי א"ל רב דאמר בטבעת של ע"ז דאמרי' הך דנפל דאיסורא נפל כר"א דסבר אפילו בקדשים אמרינן האי סברא אבל רב לא ס"ל כוותיה בקדשים שחמורין הן שנקרבין ע"ג המזבח ולכך לא אמרינן בהו האי סברא וס"ל לרב דגם רבנן לא פליגי עליה דר"א אלא בקדשים שקריבין ע"ג המזבח אבל בשאר איסורין מודו דאמרי' האי סברא ומה שהכריחו להרמב"ם ז"ל לפרש הכי הוא משום דקשיא ליה איך רב שביק רבנן ועביד כר"א דשמותי הוא ועוד כמה סתמי דלא כר"א סתמא

דהכא דקתני אפילו א' בריבוא ימותו כולן גם סתמא דקינין דמייתי לעיל דקתני חטאת שנתערבה בעולה וכו' אפילו א' בריבוא ימותו כולן גם סתמא אחריתי שם בקינין דקתני ואם פרח מבין המתות לכולם הרי כולן ימותו מכל הני הכריחו להרמב"ם ז"ל לפרש כן ובזה ג"כ ניחא הא דפסק בפ' ט"ו מהל' תרומות להיא דר"ל לענין חבית תרומה שנפלה א' מהן לים המלח הותרו כולן משום דבשאר איסורין אפי' רבנן מודו לר"א ול"פ עליה אלא גבי קדשים ודוק:

שם א"ל אנא תרתי קאמינא ולשיטתו ניחא דקאי אנשארים שימכור אותן שנים שנים וכן הא דאמר ר"א לא התיר ר"א אלא שנים אבל אחד אחד לא מתיישב שפיר לפרש"י דקאי אראשים הנשארים דלא התיר ר"א אלא להקריב אותן שנים שנים אבל אחד אחד לא כפרש"י אבל לשיטת הרמב"ם ז"ל לקמן בפי' המשניות דמפרש שנים קאי אאם קרב ראש של א' מהן דפירוש א' מהן היינו זוג א' ובן גבי טבעת של ע"ז מפרש הא דקאמר ונפלה א' מהן לים היינו זוג א' כמ"ש בהדיא בפ"ז מה' ע"ז ולפירושו לא יתישב לא כפל ב' ב' ולא כפל א' א' ונראה דלא הוה גריס כפולים אלא הכי הוה גריס לא התיר ר"א אלא שנים אבל א' לא וקאי אנקרבין כבר וכן הוה גריס אנא תרתי קאמינא וקאי אנפלה א' מהן לים א"נ הא דקאמר שנים שנים משום דמתני' קתני אם קרב ראש א' מהן וכו' כרעים של א' מהן וכו' מש"ה קאמר לא התיר ר"א אלא שנים וכו' ר"ל שני ראשים ושני כרעים אבל אכתי קשה לשיטתו כיון דר"א לא קאי אלא אנקרבין כבר א"כ מאי פריך לקמן מתיב ר' ירמיה וחכ"א אפילו קרבו כולן חוץ מא' מהן וכו' בשלמא לפרש"י דקאי אנשארים פריך שפיר אלא לשיטת הרמב"ם דקאי אנקרבין לא פריך מידי ואדרבא לא הוה ליה למיפרך ליה אלא מדברי ר"א גופיה דאמר אם קרב ראש א' מהן וכו' ואפשר לומר דגירסת הרמב"ם כך היתה ופריך ליה מדברי ר"א גופיה וכן צ"ל לקמן דף פ' ע"א גבי כוסות דפריך מר"א גופיה דאמר אם קרב כוס א' וכו' ודוק ושוב ראיתי להל"מ בפ"ז מהלכות ע"ז שנתעורר בזה ויישב בדוחק ע"ש:

שם מ"ש א' מארבעים דלא וכו' משמים נמי וכו' הא דלא אמרינן דטעמא דא' מארבעים משום דהוי ספק ספיקא מתרי רובי משא"כ בא' בששים דלא הוי אלא ספק א' מרוב א' עיין בס' פנים מאירות שכתב דברים נכונים בזה:

רש"י ד"ה אומר וכו' מותר אף הג' האמצעיים וכו' אינו ר"ל דתערובת ב' אינו מותר עד שיפרוש א' ממנו לתערובת ג' ואז מותר גם תערובת ב' אבל כל זמן שלא פירש א' מתערובת ב' לתערובת ג' תערובת ב' אסור לגמרי הא ליתא דהא רב כר"ש אתי ואפ"ה קאמר אם נפלו ארבעים למקום א' אין אוסרות ואף דהוי תערובת ב' אלא ר"ל אם לא

פירש אחד מתערובת ב' לתערובת ג' אז תערובת ב' אינו מותר אלא אם אינו אוכלן בבת א' דאיכא ספק ספיקא ספק שמא נשאר האיסור בתערובת א' ואם תמצא לומר שהוא בתערובת ב' בכל אחד ואחד אמרינן לאו היינו איסורא משא"כ אם אוכל תערובת ב' בבת א' דאז ליכא אלא ספק א' אבל כשפירש א' מתערובת ב' לתערובת ג' אז מותר לאכול אף תערובת ב' בבת אחת דאיכא ס"ס ספק שמא נשאר האיסור בתערובת א' ואת"ל שהוא בתערובת ב' שמא אותו א' שפירש ממנו לתערובת ג' הוא האיסור ולכך מותר לאכול תערובת ב' אפילו בבת אחת וכ"ש תערובת ג' ודלא כהתוס' דס"ל דאף אחר שפירש אחד מתערובת ב' אסור לאוכלן בבת א' וזהו מ"ש התוס' ובקונ' לא פי' כן ודוק ועוד לקמן אני מכריח פי' זה מדברי רש"י עצמו ודלא כהפר"ח (בסי' ד') [בחי"ד] סי' ק"י ס"ק ל"ח ע"ש:

תוס' ד"ה ונפלה א' מהן וכו' אבל הפילה אפילו שוגג קנסינן וכו' וקשה דהא רב נחמן סבר כר"א דאמר אם קרב הראש של א' מהן יקרבו כל הראשים והתם קרב ע"י אדם שוגג ובס' צאן קדשים תירץ דכהנים לא קנסינן שוגג אטו מזיד וכן כתבו תוס' בגיטין דף נ"ג ע"ב ד"ה בדאורייתא ע"ש וליתא דלא כתבו תוס' אלא גבי מפגל בקדשים דאי קנסינן להו ומפסדינן להו יהיו בטלין מן העבודה אבל הכא אי קנסינן לית להו פסידא אלא העיקר דהכא איירי דאותם שהקריבו הראש לא היו יודעים מהתערובת כלל וכל שלא היה יודע מהתערובת כלל לא שייך ביה קנס כמ"ש הטור י"ד סימן ק"י בשם אביו הרא"ש והביאו הש"ך ס"ק מ' ע"ש ושוב ראיתי לרש"י ביומא פ' שני שעירי דף ס"ד ע"א שכתב קרב הראש של א' מהן קודם שהרגישו בדבר והוא כמ"ש וכן מ"כ לקמן כ"י בגש"ק שכתוב בהן שאין יודע מתערובת וכו' כמו שאכתבנו לקמן בע"ה וכן ראיתי להרע"ב ז"ל שכתב כן ודוק:

ד"ה דאמר וכו' אלא לחד בחד איצטריך וכו' כתב בס' פנים מאירות ומזה הוכחה דאף דבר שהתורה התירה בפי' ביד חכמים לגזור ולאסור דהכא התירה התורה בפי' מום בם דלא ירצו הא על ידי תערובת אפילו חד בחד ירצו וחכמים גזרו דלא כט"ז בי"ד סימן קי"ז וליתא דלא כתב ט"ז אלא כגון נבילה וטריפה דכתיב בפי' לגר אשר בקרבך תתננה ואכלה או מכור לנכרי דכולהו ידעי וזיל קרי בי רב לכך אין כח ביד חכמים לגזור ולאסור אבל הכא לאו בפירוש איתמר אלא מדיוקא ולא ידעי לה אלא רבנן לכך יש כח בידם לגזור ולאסור ודוק:

דף עד:

גמרא ושאר אסורין עד שיפתח ולא אמרי איסורא ברובא איתיה וקשה הא אמר רב לעיל גבי טבעת של ע"ז שנתערבה במאה טבעות ופירשו ארבעים למקום א' וכו' אמרינן איסורא ברובא איתיה וי"ל דהתם משום דאיכא תרי ספיקי שהם שני תערובות לכך אמרינן איסורא ברובא איתיה אבל הכא ליכא אלא חד ספיקא דאין כאן אלא חד תערובת ולכך לא אמרינן איסורא ברובא איתיה ודוק וכ"מ להל"מ בפ"ו מהל' ע"ז שתירץ כן ע"ש:

רש"י ד"ה ואי בעית אימא וכו' אלמא אית ליה לר"א ס"ס בע"ז מדקתני ואחרות באחרות ברש"י כ"י כתוב מדבעי פדיון וכן כתוב בתוס':

בא"ד לא סבר כר"א וכו' וראשון ישר בעיני ברש"י כ"י כתוב ללשון אחרון שבוש דהא מצי ליטלן שלשתן יחד ולמכרן פי' דרש"י אזיל לשיטתיה דס"ל דכשנתערבו תערובת ג' אף תערובת ב' מותר בבת א' כמ"ש לעיל אבל התוס' אזלי לשיטתייהו דס"ל אף אחר תערובת ג' תערובת ב' אסור בבת א' ולכך ניחא להו בלשון אחרון ודוק:

שם כולהו כר' ינאי לא אמרי וכו' האי משיך והאי עגיל יש מקשינן דהוי"ל לר' ינאי לשנויי כגון שנתערב בהו ספק דרוסה או ודאי דרוסה ואין מקום הדריסה ניכר מבחוץ דקי"ל דצריכה בדיקה וכדאיתא בחולין דף נ"ג ע"ב ע"ש בתוס' ובהרא"ש וא"כ א"א לשוחטה בעזרה כמ"ש רש"י בנפולה דר"ל ומכח קושיא זו הש"ך שם בי"ד סי' נ"ז סעיף ט"ז הכריח דס"ל לרש"י כיון שאין ניכר הדריסה מבחוץ אחר הבדיקה שראינו מבחוץ תו ליכא למיחש לדרוסה וא"צ בדיקה גם מבפנים ודלא כהתוס' והרא"ש דס"ל דהבדיקה היא אחר השחיטה ועיין בס' הב"ז מה שיישב בזה ועיין להפר"ח י"ד סי' נ"ז ס"ק ל"ט ולי נראה ליישב ע"פ מ"ש התוס' לעיל ר"פ ד"ה והטריפה שהקשה ה"ר אפרים כיון דלא ידיע אמה מועלת הרעייה דלמיכלה א"א משום ספק טריפה וכו' מיהו למ"ד דאיערב בדרוסה יש לה בדיקה לאחר שחיטה אם האדימה בשר כנגד בני מעים או כנגד הסימנים אפילו ודאי דרוסה יש לה בדיקה י"ל דהשתא ממ"נ אי ימצא שהאדימה בשר כנגד בני מעים הרי היא דרוסה וטריפה והשאר כשרות ואי לא ימצא שהאדימה כולן כשרות אע"פ שראינו שנדרסה משום דהא חזינן דלא שדי זיהרא ובזה ניחא דלא מצי לאוקומי כגון דאיערב בהו ספק דרוסה או ודאי דרוסה ואין מקום הדריסה ניכר מבחוץ דהא בכה"ג שלא נודע לנו מקום הדריסה צריך לבדוק כל החלל כולו מכף הירך עד הקדקד כמו שפסק הש"ע שם סעיף ט"ז דאיירי דוקא בספק דרוסה או שלא נודע מקום הדריסה כדמוכח מהתוס' פ' א"ט דף נ"ג ע"ב ד"ה דרוסה ע"ש ובבהמה אין לה תקנה בבדיקה זו מפני שהושט אין לו בדיקה מבחוץ כמו שפסק שם הש"ע סעיף י"ז עיין להפר"ח טעמא

ומתני' איירי בבהמה מדקתני כל הזבחים ועוד מדקתני ירעו עד שיסתאבו דבעוף אין בו רעייה והא דכתבו התוס' או כנגד הסימנין לאו אמתני' קאי דמתני' איירי בבהמה ולא שייך בה בדיקת סימנין אלא אעוף קאי ודינא בעלמא אתו לאשמעינן וא"כ הדרא קושית הרב אפרים לדוכתא אף למ"ד דאיערב בדרוסה כיון דלא ידעינן באיזה מקום דרס לית לה בדיקה ולכך ר' ינאי לא מוקי אלא בודאי דרוסה דניכר מקום הדריסה מבחוץ שאין צריך לבדוק אלא כנגד אותו מקום כמ"ש התוס' פ' א"ט דף נ"ג ע"ב ד"ה דרוסה דאיערב בנקובת הקוץ דאית לה בדיקה לאחר שחיטה והשתא אית לה תקנה ברעייה אף למיכלה בבדיקה לאחר שחיטה כמ"ש לעיל והא דלא קאמר הש"ס הכא כולהו כר' ירמיה לא אמרי משום דבעו למישרי באכילה אף לאדם עדיפא מינה קאמר כר"א לא מוקי ודוק:

תוס' ד"ה והא בעי סמיכה וכו' וא"ת והא ערל וטמא דמשלחין וכו' כצ"ל ר"ל ולא חיישינן לסמיכה דאינה מעכבת וא"כ מאי פריך הכא והא בעי סמיכה אבל הא ל"ק להו דלוקמא הכא בערל וטמא דדוחק הוא כמ"ש לקמן דסתמא קתני ודוק:

בא"ד וכ"ת בעוף איירי וכו' יש מקשים אי בעוף או בבכור ומעשר איירי א"כ מאי איריא ערל וטמא אפילו טהור נמי וי"ל דה"א כל שישנו בביאה ישנו בהבאה והני ערל וטמא כיון דאינם בביאה אינם בהבאה כדאמרינן גבי ראייה קמ"ל דלא אמרינן כן בשאר קרבנות ודוק:

בא"ד וי"ל דה"נ כיון שיש לו תקנה ברעייה וכו' ר"ל דבדמיהן יקחו קרבנות אחרים ויסמכו כל אחד על קרבנו משא"כ בערל וטמא דאיירי בשאין להם תקנה כמ"ש התוס' לקמן ולכך משלחין קרבנותיהן אף קרבנות דבעו סמיכה ולא אמרינן דדוקא בעוף איירי או בבכור ומעשר דלא בעו סמיכה דכבר דחו זה לעיל וכן כתבו בפ' כל הגט וכ"כ במנחות דף ס"ב ונראה שכן הוא דעת הרמב"ם ז"ל בסוף פ"ב מהלכות ביאת מקדש שכתב להא דערל וטמא דמשלחין קרבנותיהן סתם דמשמע בכל הקרבנות קאמר ודלא כהכ"מ שם שרצה להעמיד דברי רבינו דוקא בעוף או במעשר ובכור דלא בעו סמיכה כדעת התוס' בפסחים וליתא שכבר דחו זו תוס' ודוק:

בא"ד ויש לתמוה ערל וטמא וכו' וטמא כגון זב ומצורע וכו' א"נ בקרבן הקבוע להם זמן כגון עולת ראייה וחגיגה וכו' וכ"ה דבריהם במנחות ותימא והא ערל וטמא פטורין מהראיה וחגיגה משום דכתיב והבאתם שמה כל שישנו בביאה ישנו בהבאה כדאיתא בפ"ק דחגיגה והביאו התוס' לקמן והנה בדבריהם בפ' כל הגט לא כתבו האי אי נמי

בקרבן הקבוע להם זמן וכו' אלא כתבו א"נ כגון שהיה עובר עליהן בל תאחר ונראה דצריך להגיה כן כאן בדבריהם וכן במנחות ודוק:

דף עה.

תוס' ד"ה ואם נתן ד' מכולן יצא פי' (בק"ו) [בקו'] מזה שנים ומזה שנים ותימא וכו' בפרש"י שלפנינו אינו אבל בפרש"י כ"י מצאתיו וכתוב שם חטאת יחיד שנתערבה בחטאת בכולהו גרסינן חטאת ואינו כמ"ש בפרש"י שלפנינו בכולהו גרסינן קרבן דלההיא פרש"י כ"י לא איירי אלא בחטאת ותני עלה ואם נתן ד' מכולן יצא ופרש"י שם שנים מזה ושנים מזה ולההוא פרש"י לא הוה גריס ואם נתן מתנה מכל א' יצא כמו שגורס בפרש"י שלפנינו דאי הוה גריס כן איך הדר תני ואם נתן ד' וכו' דהיינו שנים מזה ושנים מזה הא כבר תני דאחד מזה ואחד מזה יצא וכן נראה מהתוס' דלא הוו גרסי מדהקשו מסיפא דקתני ואם נתן מתנה א' מכולן יצא ואי הוו גרסי הו"ל לאקשויי מרישא גופא דקתני ואם נתן מתנה מכל א' יצא אלא ש"מ דלא גרסי לה והנה לפרש"י שלפנינו דגרסינן בכולהו קרבן ול"ג חטאת ברייתא איירי בין בחטאת בין בעולה כמו שהוא כתוב בפרש"י שלפנינו והשתא מתיישבת שפיר דהא דתני ואם נתן מתנה מכל א' יצא איירי בחטאת וכב"ה והא דתני ואם נתן ד' מכולן יצא איירי בעולה וכפרש"י שלפנינו שפי' שתים שהן ארבע דהיינו אחת שהיא שתים מעולה זו ואחת שהיא שתים מעולה זו דלכ"ע יצא ודוק:

בא"ד וי"ל דקאי על ד' חטאות שנים של יחיד ושנים של ציבור וכו' תימא איך משכחת שתים חטאות של צבור דאיתרמו בבת א' בשלמא שתים חטאות של נשיא כגון שהיה חייב שתים אבל שתים חטאות של צבור לא משכחת להו דאיתרמו בבת א' עם שתים חטאות של נשיא דלא משכחת שתים חטאות של צבור בבת א' אלא או ביום ר"ה דאיכא חטאת של היום וחטאת של ר"ח או ביום עצרת דאיכא חטאת של היום וחטאת של שתי הלחם ובאותן ימים לא משכחת חטאת של יחיד דאינה דוחה י"ט בשלמא לפרש"י דליכא אלא שני חטאות א' של יחיד וא' של צבור משכחת לה כגון בחול המועד או ביום ר"ח אלא לתוס' שפי' שתים של צבור לא משכחת להו בבת אחת עם של יחיד ואין לומר דמשכחת להו לחטאת של יחיד עם ב' חטאות של צבור כגון דאיתרמו עם שעירי ע"ז הא ליתא דאיך קאמר מתן ד' מתנות מכל אחד ואחד הא שעירי ע"ז טעונים מתן דמים בפנים והניתנים בפנים שנתערבו בניתנין בחוץ ישפכו לאמה כדתנן לקמן דף פ"א

ע"ב וי"ל דמשכחת לה ביום חינוך כדאשכחן ביום א' של חינוך המשכן שהיה ר"ח ניסן שהיו שם שלש חטאות שעיר ר"ח ושעיר העם ושעיר נחשון ודוק:

דף עה:

גמרא חטאת ועולה נמי איכא שעיר נשיא חטאת ואשם נמי האיכא שעיר נשיא הא שעיר וכו' כצ"ל:

שם איכא נזיר ואשם מצורע ברש"י כ"י כתוב אשם נזיר ומצורע כתיב כבש וסתם כבש בן שנה:

שם קדשי קדשים בקדשים קלים ברש"י כ"י שהן אכילתן שוה כגון תודה בחטאת ואשם דשניהן ליום ולילה:

רש"י ד"ה התם גבי מתני' שתי קדושות וכו' כצ"ל:

ד"ה שביעית וכו' מפני שממעט בזמן אכילת התרומה וכו' הא דלא פי' מפני שממעט באכילת שביעית שאין יכולים לאוכלה אלא כהנים אי נמי שאם נפסלה התרומה צריך לשורפה ונמצא גורם לפירות שביעית שלא יאכלו כדפי' הרע"ב שם בפ"ח משנה ז' משום דלקמן בגמ' בעי למימר הא דלא אותביה מהא דאין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה וכו' ור"ש מתיר משום דאיירי בתרומת ירק דרבנן ואי הקפידה היא משום שביעית מאי משני סוף סוף קא מפסיד לשביעית אבל אי הקפידה היא משום תרומה שפיר משני כיון דרבנן היא לא חיישינן להפסידה ודוק:

תוס' ד"ה בכור אינו נפדה וכו' ואי לענין לקנות מן המעות קרבן וכו' כדאמרינן ריש ב"ש וכו' וי"ל דמבעיא ליה אי חלה קדושה על המעות וכו' קשיא לי מאי מיתרצי הא מההיא מתני' גופא דמייתי בריש ב"ש דשמעינן מינה הן קריבין ואין תמורתן קריבה שמעינן נמי מינה דאין קדושה חלה על המעות כשפדאן דקתני תמורת בכור ומעשר וכו' הרי הן כבכור ומעשר ויאכלו במומן לבעלים ופרש"י כבכור ומעשר דאין נפדין במום לחול קדושה על המעות ומיהו לאו כבכור ומעשר ליקריב אלא יאכלו בעלים במום ועוד ק"ל הא דפשטי' ליה רבא מברייתא אמאי לא פשיט ליה מהאי מתני' ואפשר לדחוק ולומר דאיכא למדחי דה"ק דהרי הן כדין בכור ומעשר בענין אכילתן לבעלים במומן דכמו דין בכור ומעשר כשנאכלין לכהנים במומן כך דין תמורתן כשנאכלין לבעלים במומן אע"ג דכשהן תמימים יש הפרש ביניהן דבכור ומעשר קריבין ותמורתן אינה קריבה ודוק:

ד"ה התפיס בכור וכו' אי האי דאמרינן אינו נשקל בליטרא הוי דרבנן ניחא וכו' ר"ל דניחא כיון דאינו אלא איסור דרבנן איכא למימר כיון דאיכא רווחא דהקדש לא אסרו

רבנן אבל כיון דהוא דאורייתא מאי קמיבעיא ליה וכי משום רווחא דהקדש עוברין על דברי תורה וכדפריך לקמן אילו אמר הפדו לי בכור וכו' כלום שומעין לו וק"ל וקשיא לי דמהאי סוגיא משמע דלא הוי אלא דרבנן דפריך לקמן הפדו רחמנא אמר לא תפדה ופרש"י ועל דבריו אין לעבור אבל לישקול בליטרא אין כאן עבירה על דברי תורה ונראה דקושית התוס' לאו דוקא על הבעיין לבד קא מקשו אלא על כל הסוגיא קא מקשו ודוק:

ד"ה הפדו לי בכור וכו' וקשה דאפילו הוי פדיון לא נפיק מידי דהוי אשאר פסולי המוקדשין ר"ל דמקשו דאפילו נימא דהוי פדיון אפ"ה לא נפיק לחולין ליגזז וליעבד מידי דהוי אשאר פסולי המוקדשין דנפדין ואפ"ה אסורין בגיזה ועבודה ואמאי לא פריך ליה אלא משום דרחמנא אמר לא תפדה ותירצו דאיירי בבכור בעל מום מעיקרו דמיגרע גרע מפסולי המוקדשים אי נמי אפילו בתם והומם אי הוה ליה פדייה הוה נפיק לחולין ליגזז וליעבד טפי משאר פסולי המוקדשין משום דשאר פסולי המוקדשין יש בדמיהן צורך גבוה ולכך חמירי דאסרי בגיזה ועבודה משא"כ בדמי בכור ומעשר שאין בדמיהן צורך גבוה אי הוה להו פדייה היו מותרין אף בגיזה ועבודה ולכך לא פריך ליה אלא דרחמנא אמר לא תפדה וק"ל:

ד"ה איכא בן שנה וכו' לאו דוקא בת שתי שנים וכו' מצאתי בגליון גש"ק וז"ל א"נ י"ל דהא דאמרינן הכא איכא בן שנה דמיחזי כבן שתים היינו כבן שתים בינוני ובקידושין איירי בבן שתים גדול דא"א להיות בן שנה א"נ בן שנה דמחזי כבן שתים היינו כבן שתים קטן דבן שנה גדול מיחזי כבן שתים קטן והיינו נמי דקאמר דאיכא בן שתים דמחזי כבן שנה אבל בקידושין מיירי דאשכח בן שתים בינוני דאפילו בן שנה גדול לא הוי כבן שתים בינוני תוספת ריב"א ע"כ:

ד"ה שביעית וכו' והא דתנן במסכת שביעית וכו' עיין בזה להרמב"ם ז"ל ריש פ"ז מהל' שמיטה ולהראב"ד ז"ל ולהכ"מ שם:

בא"ד ולא דמי למבשל ירק בשמן של תרומה שהירק מיתקן ע"י השמן וכו' זה התירוץ לא כתבו אלא לפי האמת דמיירי בירק של שביעית אבל לפי מאי דבעי למימר דמיירי בירק של תרומה לא יתיישב תירוץ זה דא"כ מ"ט דרבנן ולכך צריכין לתרץ לקושייתם בע"א שכתבו ועוד דעיסה וכו' ודוק:

דף עו.

גמרא ה"נ תרומת ירק דרבנן מבואר מהאי סוגיא בהדיא דתרומת ירק דרבנן וקשה להרמב"ם ז"ל בפ"ב מהלכות תרומות דין ו' שכתב הירקות אע"פ שהן מאכל אדם אינן

חייבין במעשרות אלא מדבריהן וכו' וכן יראה לי שהוא הדין בתרומה וכו' ואמאי כתב בלשון יראה לי והיא גמרא ערוכה קמן ודוק:

רש"י ד"ה דאיערב וכו' וע"כ יבשלם יחד כדמפרש לקמיה דא"א לסוחטו כולו ממנו לא ידענא אמאי איצטריך להכי דהא אליבא דר"ש קיימי וס"ל כיון דאיערב אע"ג דאית להו תקנתא לא עבדינן כדקאמר גבי אשם ושלמים ונ"ל להגיה אי דאיערב וכו' וקאי לפרש אליבא דרבנן כיון דלית להו תקנתא מודו כדמסיק ודוק:

תוס' ד"ה אין לוקחין תרומה ומתוך המשנה משמע שאין הקפידה משום תרומה וכו' ונ"ל דגי' רש"י היתה מפני שממעט באכילתן ובאכילתו דהקפידה היא משום תרווייהו וקא מפרש חדא מינייהו ומתני' שקיל וטרי בחד מינייהו וכן נראה שכן היא גירסת הרמב"ם ז"ל בפ"ז מה' מעשר דין י"א ע"ש ודוק:

ד"ה למחרת וכו' ואוכל בקדשים מיד מה שאוכל בקדשים מיד אע"פ שעדיין בספק טמא מת משום דכבר היזה שלישי ושביעי ונטהר ולא נשאר בספק אלא משום שאינו יכול להתחיל נזירות טהרה אלא עד שיביא חטאת של טומאה כמ"ש לעיל ובס' צ"ק כתב ומה שאוכל בקדשים לאחר ששים אע"פ דעדיין בספק טמא מת משום דאין אסור בקדשים אלא בטומאה שיוצאה עליו מגופו לא ידענא מאי קאמר דלא כתבו תוס' חילוק זה שם בנזיר דף ס' ד"ה זה הכלל אלא לענין מחוסר כפורים דאינו קרוי מחוסר כפורים ליתסר בקדשים אלא משום מוחלט שטומאתו מגופו אבל משום נזירות טומאה אע"פ שצריך להביא קרבן אפ"ה אינו אסור בקדשים כיון דאין טומאתו מגופו אבל לענין טומאה אין חילוק ודוק:

בא"ד (בע"ב) אבל נדר י"ב חדש אוכל בקדשים לאחר ב' שנים וכו' הרמב"ם ז"ל בפ"י מהל' נזירות דין ב' כתב תגלחת א' מגלח אותה אחר שנה א' וכו' שמא אינו מצורע אלא טמא מת ודאי היה והשיגו הראב"ד א"א (וכו' אינו מפסיק) [לוח הטעיות חק נתן: וכ"ז אינו מספיק] וכו' ממ"נ שאם לא היה מצורע היה מגלח תגלחת טומאה בסוף שבעה אילו נטמא בסוף שנה ממש וכו' כצ"ל נ"ל וקאי אמ"ש רבינו לעיל ובסוף השנה נטמא בספק וקא מצדד בפי' דבריו אי סוף שנה ממש קאמר ר"ל קודם שתכלה השנה ביום א' או שני ימים ועל האי פירוש קא מקשה א"כ היה יכול לגלח תגלחת טומאה לסוף שבעה ממ"נ אם מצורע הוא תגלחת מצורע דוחה נזירות ואם אינו מצורע אלא טמא יכול לגלח לסוף שבעה ממ"נ אם אינו טמא אלא טהור כבר שלמה ימי נזירותו ואותה תגלחת שהיתה לסוף שנה תגלחת נזירות טהרה היא ואם היה טמא יכול לגלח לסוף שבעה דאותה תגלחת שהיתה לסוף שנה לא תעלה לו לתגלחת טומאתו כיון דלא נטמא אלא

לסוף שנה ממש ובאותה תגלחת עדיין לא ספר שבעה וא"כ יכול לגלח ממ"נ אם טהור כבר שלמו ימי נזירותו ואם טמא הוא א"כ אינו יכול להתחיל ימי נזירותו עד שיגלח תגלחת טומאה ואותה תגלחת שאחר שנה לא עלתה לתגלחת טומאה כיון שלא ספר שבעה וא"כ יכול לגלח אחר שבעה וליכא למיחש למידי וחזר הראב"ד וכתב ליישב דברי רבינו ודבריו אינן אלא בשנטמא בתחילת שבעה ימים אחרונים של שנה ראשונה דאז איכא לספוקי שמא טמא היה ואותה תגלחת עלתה לטומאתו ואז מיד חל עליו למנות נזירות טהרה ולכך אינו יכול לגלח לאחר שבעה ודוק. והשתא ל"ק מכל מה שהקשה הכ"מ ושוב ראיתי להל"מ שפי' כן ות"ל שנתכוונתי לדעת גדולים אלא שהל"מ לא הגיה בדברי הראב"ד מה שהגהתי ויישב בדוחק ע"ש:

דף עו:

גמרא תקוני גברא שאני פרש"י כ"י לתקוני גברא לטהרו לאכול בקדשים ע"כ:
תוס' ד"ה אשם זה יהא שלמי נדבה וא"ת וכו' וי"ל דתקוני גברא שאני יש להקשות א"כ המקשה כבר ידע ליה להאי שינוייא דתקוני גברא שאני מהכרח קושית התוס' וא"כ מאי מקשה וי"ל דאע"ג דידע ליה סבר דלא מהני האי טעמא אלא לענין דאין צריך שיקבל כל דמו דאין בו חשש פיסול אבל לענין דאין מביאין קדשים לידי פיסול לכתחילה לא מהני ושני ליה דאפילו הכי מהני וכן לקמן דמקשה והא אמר ר"ש אין מתנדבין שמן סבר דלא מהני האי טעמא דתקוני גברא כיון דאין מתנדבין שמן ואיסורא איכא וכ"ש אי אמרינן דאורייתא כמ"ש התוס' ואפ"ה שני ליה משום תקוני גברא מתנדבין ודוק:
ד"ה לוג מאי איכא למימר פי' דשמא אינו מצורע והוי חולין בעזרה כיון דעביד מיניה עבודה וכו' נראה דסברי דאי לאו דעביד מיניה עבודה אלא הכנסת חולין לעזרה גרידא אין בו חשש איסור ולכך כתבו כיון דעביד מיניה עבודה וכו' ויש להביא ראיה לזה מהא מתני' דמייתי הש"ס לעיל וכולן רשאין כהנים לשנות באכילתן וכו' ולתת לתוכן תבלי חולין וכו' והאי וכולן רשאין וכו' קאי אקדשי קדשים הנאכלין בעזרה ואפ"ה קתני ולתת לתוכן תבלי חולין אע"ג דהוי חולין בעזרה אלמא דאין איסור בהכנסת חולין בעזרה אלא א"כ עביד בהו כעין הקרבה וכן ראיתי לתוס' פ' המוכר את הספינה דף פ"א ע"ב ד"ה ודילמא לאו בכורים שכתבו בהדיא והוכיחו ממקומות אחרים ע"ש ושוב ראיתי לתוס' פרק התודה דף פ' ע"ב ד"ה וכי מכניסין חולין שכתבו לראיה שהבאתי וע"ש באורך אלא דק"ל לזה הא דפריך לקמן דפריק ליה היכא אי גואי קא מעייל חולין לעזרה ומאי קושיא הא לא הוי חולין עד לאחר הפדייה ולאחר הפדייה לא עביד ביה כעין הקרבה וי"ל כיון

דכבר עביד ביה עבודה קודם פדייה כי פריק ליה הוי חולין בעזרה ולכך איצטריך לשנויי חולין ממילא הויין ודוק וה"ה דהוו מצו לפרושי דאיסורא הוי משום דמכניס בכלי שרת דלוג הוי כלי שרת אלא דבעו למימר דאף משום איסור חולין בעזרה איכא כיון דעביד מיניה עבודה ודוק:

ד"ה ואי קודם מתן שבע וכו' ודוחק (בק"ו) [בקו'] לפרש משום לישנא דקרא דאותביה מבל תקטירו נקט ליה ותימא מנ"ל דהזאות ומתנות חשיבי כהקטרה לעבור עליהם משום בל תקטירו כל שממנו לאישים ועוד אי שייך כו' כצ"ל כ"מ הגה"ה זו בגליון גש"ק:

בא"ד וע"ק לימא דיהיב מתן שבע ברישא והדר וכו' ר"ל דהשתא לא צריך לשנויי דמסיק להו לשם עצים משום דהשתא לא תקשי כל שממנו לאישים דהיינו מתן שבע דיהיב ברישא הרי הוא בבל תקטירו דהא מתן שבע אעפ"י דהוי במקום הקטרה אינו לאישים ולא ניחא להו לתוס' בתירוץ רש"י לקמן אבל לפירושם אף דמוקי דיהיב מתן שבע ברישא אכתי ק' כל שממנו לאישים דמקשה אליבא דר"ע דאמר כל ששמו קרבן ומקשה מהקטרה ממש אע"ג דהוי קודם מתן שבע אפ"ה שמו קרבן מקרי וכ"ש אי הוי מתן שבע ברישא דמקשה שפיר טפי כל ששמו קרבן הרי הוא בבל תקטירו ואיך הדר קמיץ ומקטיר וצריך לשנויי נמי דמסיק להו לשם עצים וא"כ אין נפקותא בזה אם יתן מתן שבע ברישא ודוק:

בא"ד ונראה לפרש דמהקטרה וכו' כל ששמו קרבן וכו' ולפ"ז הו"ל למינקט כל ששמו קרבן הרי הוא בבל תקטירו אלא נקט לשון הרגיל בש"ס וק"ל מ"כ בגליון גש"ק וז"ל ואין נראה לפרש פי' זה דלכאורה מקטיר מלוג שמן של מצורע אין מתחייב עד שיעשה שירים שהוברר חלק גבוה וחלק כהנים דלא אשכחן דליחייב אלא מותר העומר ושירי המנחות כדקתני התם אבל מנחת העומר ושאר מנחות שלא נקמצו לא אשכחן דליחייב שלא הוברר שיריים ולא קרינן בהו כל שממנו קרב וה"ה לוג שמן קודם מתנות שבע ולא דמי לבשר חטאת אפילו את"ל דחייב קודם הקטרת אימורין או אפילו קודם זריקת דם דהתם אין צריך בירור לחלק כהנים דמבורר ועומד הוא הילכך נ"ל פי' התוס' עיקר והא דקשיא לך מנ"ל דהזאות ומתנות חשיבי כהקטרה הא ל"ק ליה דכיון דגלי קרא דאשה לאו דוקא אלא כל ששמו קרבן ה"ה לא תקטירו לאו דוקא ואגב אשה נקט הקטרה והא דק"ל לימא דיהיב מתן שבע ברישא והדר ממלא וכו' כ"ש דהוה קשיא ליה מכל שממנו דקי"ל כל ששמו קרבן והיכי מצי למיקטר ליה לקומץ ומיהו הא ק"ל למאי דמפרש דמפיק לשם עצים א"כ לוקמא דיהיב מתן שבע ברישא והדר ממלא ליה וקמיץ ולא תקשי' מאי דקשיא ליה השתא דאיכא פורתא דלא קמיץ עילויה ונ"ל דבעי לשינויי

אליבא דר"ל (דאי') [לוח הטעיות חק נתן: דאית] ליה מנחה שחסרה קודם קמיצה לא יביא מתוך ביתו וימלאנה ואע"ג דאיתותב לא בעי למימר דליתותב נמי מהא (מצי) תוס' ריב"א ז"ל עכ"מ:

דף עז.

רש"י ד"ה הך פורתא מה שהוסיף אחר קמיצה ודילמא נדבה וכו' מ"כ כ"י וז"ל היינו אותו המעט שהוסיף אחר קמיצה ואיהו לשם מנחה אקדשיה דאל"כ קמעייל חולין בעזרה וכיון דאקדשי' לשם מנחה לא [לוח הטעיות חק נתן: מצי] למיכליה בלא קמיצה כן נמצא (בסי' ע"ב) [בס"י ע"כ]:

ד"ה קא מעייל חולין וכו' ואי קשיא ל"ל כולי האי דקמיץ ברישא והדר מוסיף עליה ואיכא לאקשויי כל הני ליעביד ברישא כל צורכי מצורע והדר נימלייה וניקמוץ ומקטר ולא בעי למיפרקי תימא דאכתי בעי למיפרקי דילמא מצורע הוא ואיכא הך פורתא שהוסיף אחר מתנות מצורע דלא שרו ליה מתנות מצורע ולא מצי למיכלינהו דאסור לאכול מלוג השמן של מצורע עד שיתן ממנו שבע ומתן בהונות כמ"ש הרמב"ם ז"ל בסוף פ"ד מה' מחוסרי כפרה ואפשר לומר דהך פורתא שהוסיף אחר מתנות המצורע אף את"ל דהוי מצורע לא צריך תו להך פורתא דכבר יצא כל חובתו ומה שנשאר שיריים הוא אלא הא דמוסיף למלאת הלוג הוא שמא אינו מצורע והלוג נדבה וכשמוסיף הכי מתנה אם אינו מצורע והלוג נדבה והשתא קא חסר ליה הרי אני משלימו בהך פורתא והוי כולו נדבה וכשקמץ הנשאר שירים ואם הוא מצורע ומה שנשאר הוי שירי לוג מצורע הרי אני מוסיף הך פורתא בתורת נדבה ומ"ש התוס' דאין כלי שרת מקדשין אלא מליאין היינו מסתמא אבל אם מפרש אעפ"י שאינו מלא ואע"ג דאין מתנדבין שמן פחות מלוג תיקוני גברא שאני כדאמרן לר"ש דאע"ג דאית ליה אין מתנדבין שמן אפ"ה מודה הכא דמתנדבין משום תיקוני גברא ועוד משום דהכא אפשר כל הלוג נדבה ויש ראיה ממ"ש לעיל בשם ס"י וא"כ כי קמיץ הותרו השיריים באכילה ממ"נ אם כולו נדבה הרי קמיץ אכוליה ואם אינו נדבה אלא שירי לוג מצורע הרי ג"כ הותר דשירי הלוג הותרו במתנות מצורע והך פורתא הותר ע"י קמיצה וכי מקטיר לקומץ מתנה ויאמר אם כל הלוג נדבה הרי הקטרת כל הקומץ הקטרה ואם אין כל הלוג נדבה אלא הך פורתא לחוד הרי הקומץ מה שיש בו מהך פורתא הקטרה ומה שיש בו משירי לוג מצורע לשם עצים ומהשתא לא בעי למיפרקיה ולכך מקשה רש"י שפיר ודוק:

גמרא ורבנן מיעט רחמנא אותם וכו' מהאי סוגיא הוא מה שפסק הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' איסורי מזבח דין ג' העלה שאור או דבש וכו' למזבח לשם עצים פטור וכו' דאפילו רבנן מודים בהו והכ"מ כתב שם על דברי רבינו סוגיא דלעיל דלוג מצורע דקאמר אי קודם מתנת שבע וכו' דמסיק להו לשם עצים דתניא ר"א אומר וכו' ולפי דבריו רבינו פסק כר"א דכל דבר שהוא אסור משום בל תקטירו אי מסיק להו לשם עצים שפיר דמי והא ליתא דאם כן איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה יתן למעלה לשם עצים כר"א ורבינו בפ"ו מהל' פסולי המוקדשין דין ב' פסק כרבנן דמתני' דמניחן עד שתעבור צורתן ויצאו לבית השריפה ודוק:

תוס' ד"ה חולין ממילא הויין וכו' ומיהו התם ניחא דקרא קא דריש וזה לא חייבה תורה עיין בס' ברה"ז:

בא"ד ואין להקשות דילמא הנך שירים דהכא מסיק להו לשם עצים חדא דרחמנא וכו' כצ"ל וכ"מ הגה"ה זו בגש"ק:

ד"ה מאן תנא וכו' (דמ"ש) [לוח הטעיות חק נתן: דמשמע] התם דאי אישתכח בן שתי שנים דאיכא לספוקי באשם לית ליה תקנתא ר"ל מדשני בדוחק דאישתכח בן שנה ואמאי לא משני דמייתי נמי אשם ומתנה כדמשני נמי אכל הנהו פירכי אלא ש"מ דלית ליה תקנתא דאין אשם בא נדבה כפרש"י שם ואי אית ליה כר"א דאמר מתנדבין אשם תלוי לייתי בהמה וליתני באשם תלוי ויאמר אם זו אשם תהא אשם זו תחתיה ואם אינה אשם תהא זו אשם תלוי אלא ש"מ דפליגא אר"א וק"ל מ"כ כ"י בגליון גש"ק וז"ל ונ"ל דא"צ לומר כן דהיא גופא קשיא ליה דמאי קפריך ליתני באשם תלוי דא"כ מאי קבעי להו נסכים הא אי אפשר להתנותם בנדבה דנסכים דאשם מצורע לספלים ומנדבה הוו לאישים לר"ש כדאיתא בשילהי כל התדיר לכך נראה בעיני דה"נ ה"מ לשנויי הכא דמשום נסכים אי אפשר אלא דמשני להו שפיר טפי דהא טעי והשתא מיתרצא הך דקידושין ריב"א עכ"מ הא דכתב דנסכים דאשם מצורע לספלים הוא מדתנן פרק אלו מנחות נקמצות דף ע"ד ע"ב דתנן מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים למזבח בזה יפה כח המזבח וכו' ופריך בגמרא ותו ליכא והאיכא נסכים ומשני לשיתין אזלי הרי מבואר דנסכי מנחות כולן לשיתין אזלי ומ"ש ודנדבה הוו לאישים לר"ש כדאיתא בשילהי כל התדיר ר"ל דשם בשילהי כל התדיר איתא אמר שמואל המתנדב יין מביא ומזלפו ע"ג האישים מ"ט אמר קרא ויין לנסך וגו' אשה ריח ניחוח לה' ופרש"י אשה ריח ניחוח אלמא יש יין שהוא לאישים ואיזה זה יין הבא בפני עצמו דאילו הבא בגלל זבח כתיב הסך נסך שכר לשון שביעה לשון שיכרות שיהא נראה ע"ג המזבח וכו' ופריך

גמ' והא קא מכבה וכו' ועוד תניא יין לנסך לספלים או אינו אלא לאישים אמרת לא יכבה ל"ק הא ר"י הא ר"ש ר"ל הא דאמר שמואל מזלפו ע"ג האישים כר"ש ס"ל כיון דאין מתכוין לכבות אין לא תכבה ראיה עליו לאסור למעקר משמעותא דאשה משום קושיא דלא תכבה כך פרש"י שם ע"ש אלמא לר"ש דס"ל אין מתכוין מותר ס"ל דיין הבא בפני עצמו לאישים במשמעותא דאשה וכן ראיתי לתוס' בקידושין דף נ"ה ע"ב ד"ה ודילמא אשם הוא שחילקו בין נסכי חובה לנדבה כמו שחילק ריב"א ע"ש אבל הרמב"ם ז"ל בפי"ו מהל' מעה"ק דין י"ד כתב אפילו יין הבא בפני עצמו מנסכו ע"ג השיתין ע"ש בכ"מ ומ"ש והשתא מיתרצא הך דקידושין לא ידענא איך מיתרצא דהא דפריך ודילמא אשם הוא לאו אאשם מצורע קאי מדמשני דאישתכח בן שנה ואי אשם מצורע לא משני מידי דהוא נמי בן שנה ועוד דהתם בתר הכי פריך ודילמא אשם מצורע הוא אשם נזיר הוא ומשני לא שכיחי אלמא פירכא קמייתא דפריך ודילמא אשם אשאר אשמות קאי ובשאר אשמות לית בהו נסכים וא"כ אי אית ליה כר"א היה יכול להתנות באשם תלוי ומיהו לפי מ"ש התוס' שם ד"ה ודילמא אשם נזיר הוא אשם מצורע הוא שכתבו בשם הר"ש מקוצי דאין לומר שיתנה אשם בשלמים דשמא היום או למחר ידע בעל האשם שנאבד האשם ויביא אחר תחתיו ולא ידע שנמצא ויהיה אותו שיביא חולין בעזרה וכו' ע"ש מיתרצא נמי הך קושיא דלא מצי להתנות באשם תלוי משום הך חששא ודוק:

ד"ה ור"א וכו' וא"ת מה סברא היא זו וכו' מ"כ כ"י בגליון גש"ק ולי נראה טעם אחר דאותם לא קאי אלא אמאי דאתי מפשטיה דהיינו ריבוי כבש דאע"ג דמיתורא קא אתי מ"מ לא אמרי' אלא כפשטיה אבל אמאי דאתי מדיוקא דהיינו היתר העלאה לא קאי ריב"א עכ"מ:

דף עז:

גמרא ור"א מבם בהם מ"כ כ"י בגש"ק דכתיב ה"א משחתם בהם מום בם כלומר והוו להו תרי מיעוטי בס"י ע"כ:

שם אם קרב ראש של אחד מהן מ"כ כ"י בגש"ק ברש"י כ"י כתוב אם קרב ראש של אחד מהן לאחר שנתערב בהן בעל מום בא כהן שאינו יודע תערובת והקריב אחד מן הראשים יקרבו כל הראשים לכתחילה דתלינן איסורא בהך דקרב והנך כולהו כשירים נינהו עכ"מ:

שם אמר ר"א לא הכשיר אלא שנים שנים וכו' עיין מ"ש לעיל דף ע"ד:

תוס' ד"ה אי הכי אפילו בעינייהו נמי תימא דלישני דלדבריהם קאמר להו וכו' ר"ל דלדידי דאית ליה דר"ע אפי' בעינייהו נמי אלא לדידכו אודו לי מיהא דרואין בשר בעלת מום כעצים דמי ולכך נקט בנתערבו דלא אמרינן רואין אלא בדבר שנתערב במידי דבר הקרבה כמ"ש התוספות לעיל בסוף ד"ה חולין ממילא הואי וק"ל וכי מאיזה סברא לימא להו רואין כיון דלית להו דר"ע הא לא חזו ודמו לרובע ונרבע כדפריך לעיל לר"א וכן קשה למסקנא דקאמר לדבריהם קאמר להו כיון דלית להו דרשא דבם בהם א"כ דילמא בשר בעלת מום דמי לרובע ונרבע דמודה ביה ר"א וי"ל הא דפריך לעיל מ"ש בעל מום מרובע ונרבע משום דס"ד דבעל מום מאיס כרובע ונרבע וכי משני ליה בדוקין שבעין ואליבא דר"ע דאמר אם עלו לא ירדו א"כ כיון דאשכחן לר"ע דסבר הכי אע"ג דרבנן פליגי עליה מ"מ שמעינן דלא מאיסי כרובע ונרבע דאל"כ מ"ט דר"ע מאי שנא מרובע ונרבע וכן למסקנא דדריש ר"א מום בם דלא ירצו הא ע"י תערובת ירצו אע"ג דרבנן פליגי עליה מ"מ שמעינן דלא מאיסי כרובע ונרבע ומשום הכי קאמר להו אודו לי מיהא דבשר בעלת מום כעצים דמי מידי דהוה אבשר חטאת ורבנן אמרי ליה בשר חטאת לא מאיס כלל אבל בשר בעלת מום אף על גב דלא מאיס כרובע ונרבע מ"מ מאיס קצת ועוד אפשר לומר דקושיא זו היא קושית התוספות לקמן ד"ה אודו לי שכתבו אף על גב דר"א גופיה לא חייש להאי טעמא מדמצריך קרא ר"ל דאי לאו קרא ה"א דבשר בעלת מום דמי לרובע ונרבע משום דלא חזו כדפריך הש"ס ולכך איצטריך קרא וא"כ לרבנן דלית להו קרא מאי פריך להו אודו לי וכו' הא בעל מום לא דמי אלא לרובע ונרבע ותירצו מ"מ תיקשי להו לרבנן והכי אורחיה דהש"ס ר"ל אע"ג דהתשובה מבוארת מ"מ הכי אורחיה דהש"ס להקשות והיינו דמשני ליה הכא מאיסי ר"ל דמאיסי כרובע ונרבע התם לא מאיסי ודוק:

ד"ה ורבנן בם בהם לא דרשי וכו' ודרשינן לר' יוחנן חדא דרשא מבם ותרתי מבהם וכו' איכא למידק לפ"ז מאי קאמר ורבנן בם בהם לא דרשי מה בכך הא בהם גופא מייתרא ועוד אמאי איצטריך לר"א לומר מבם בהם הא מבהם גופא ה"מ למילף וי"ל דהאי סוגיא היא אליבא דר' יוחנן דאיצטריך חד למידרש הני הוא דכי עבר מומן ירצו הא שאר דחויין הואיל ונדחו ידחו וק"ל וזהו מה שסיימו התוס' לקמן ולא חש להזכיר דרש דר"י וכו' ודו"ק:

בא"ד ומשמע מתוך המשנה דמודו רבנן דהנהו דעלו יקרבו וכו' דאי לית להו הו"ל למימר אפילו אותם שעלו דירדו וכו' יש מקשים דילמא לית להו הך דרשא כלל ומ"מ מותר בדאורייתא דחד בתרי בטל אלא דאחמור רבנן דלא ליבטל משום דדרכו להימנות ולכן אם עלו לא ירדו כיון דמדאורייתא מותר וקרא ע"כ לחד בחד אתי וכן פי' התוס' לעיל

דף ע"ד ע"א ולי נראה דאי רבנן לית להו הך דרשא דאפילו חד בחד בטל מן התורה הו"ל למיסר אף אם עלו דירדו אע"ג דמאורייתא חד בתרי בטל כיון דאחמור רבנן דלא בטל אפילו בעלמא משום דדרכו להימנות כ"ש דהו"ל להחמיר לגבוה דירדו כמו חד בחד דמשמע לר"א לא אמרינן בטל אע"ג דמדאורייתא בטל משום דאחמור רבנן לגבוה כדמוכח מהתוס' לעיל דף ע"ד אבל אי אית להו הך דרשא דאפילו חד בחד מותר מן התורה אין להחמיר כולי האי מדרבנן בחד בתרי אם עלו ודוק:

בא"ד והא דדריש התם מבם בהם טעמא דר' יוחנן ר"ל למידרש הני הוא דכי עבר מומן ירצה וכו' והוא מדקאמר התם ואידך נפקא ליה מבם בהם ר"ל דדרשא דר' יוחנן נפקא ליה מה"א דבהם אבל הכא דריש מה"א דבהם לעבר מומן ואייתר בם דבתרא לכדר' יוחנן כדמסקי לקמן ומהתימא מהתוס' דהתם שכתבו והא דמשמע התם דדרשא דר' יוחנן מה"א דבהם וכו' הא הכא לא דריש לה"א דבהם אלא לעבר מומן ודרשא דרבי יוחנן נפקא מבם דבתרא כמ"ש הכא ואפשר שטעות נפל בדבריהם וצ"ל והא דמשמע הכא דדרשא וכו' ודוק:

בא"ד וזה אין לפרש דאיברי בעלי מומין בתמימים לא בטלי מן התורה וכו' לא כתבו זה אלא לרבנן דברייתא דלית להו דרשא להתיר תערובת דה"א דאית להו אפילו ברוב לא בטיל מן התורה אבל למאן דאית ליה דרשא להתיר תערובת אפילו חד בחד מותר מן התורה ודוק:

גמרא (שייך לעיל) אימור דאמר ר"ע דיעבד לכתחיל מי אמר קשה דילמא טעמא דר"ע משום דהוה ע"י תערובת ויכול להסיק להו לשם עצים ולכך לא קאמר בעינייהו דבעינייהו לא הכשיר ר"ע אלא דיעבד משום דאינו יכול להסיק להו לשם עצים כמ"ש התוס' לעיל דלא שרי לשם עצים אלא בדבר שנתערב במידי דבר הקרבה ואע"ג דגבי רובע ונרבע לא שרינן להסיק לשם עצים התם משום דלא אשכחן דחזו בעלמא אבל בעלת מום בדוקין שבעין דאשכחן דחזו בעלמא גבי עופות שפיר מסיק להו לשם עצים וצ"ע רב ואפשר לומר דכל האי סוגיא אינה אלא בדרך שקלא וטריא דאה"נ דה"מ לשנויי משום דהוה על ידי תערובת ויכול להסיק להו לכתחילה לשם עצים כיון דאיירי בדוקין שבעין דאשכחן ליה הכשירה בעלמא וכן לקמן דמקשה א"ה אפילו בעינייהו ה"מ לשנויי לדבריהם קאמר כדמקשו התוס' אלא דהש"ס ידע דר"א איירי בכל בעלי מומין ולכך לא בעי לסיים האי אוקמתא דר"א לא איירי אלא בדוקין שבעין ולכך משני לקושטא דמילתא דר"א איירי בכל בעלי מומין וטעמיה דמיעט רחמנא מום בם הוא דלא ירצו הא ע"י תערובת ירצו ודוק:

רש"י ד"ה מתני' דקתני וכו' וקתני נמי איברין באיברי בעלי מומין דלר"א לא קרב אלא א"כ קרב אחד מהן וכו' דלא כהאי תנא אין להקשות מנ"ל לרש"י הא דילמא לא קאמר מתניתין דלא כהאי תנא אלא אהא דתנן איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה דחכמים פליגי עליה דר"א דלא אמרינן רואה אני וכו' אלא תעובר צורתן וכו' ובברייתא קתני דלא נחלקו ר"א וחכמים על איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה שיקרבו אבל הא דקתני במתני' איברין באיברי בעלי מומין ר"א אומר אם קרב ראש א' מהן יקרבו כל הראשין אתיא כהאי תנא דמתני' דקתני דלר"א לא קרב אלא א"כ קרב ראש א' מהן היינו שאין צריך להקריב לשם עצים אבל אי בעי להקריב לשם עצים יכול להקריב לכתחילה לשם עצים אעפ"י שלא קרב ראש א' מהן כדקאמר ר"א בברייתא ולפי המסקנא דמשני הא דקאמר ר"א רואה אני הוא לדבריהם דרבנן אבל לר"א רחמנא אכשריה ע"כ מתני' דלא כהאי תנא דלתנא דברייתא לר"א יקרבו לכתחילה אף שלא לשם עצים אעפ"י שלא קרב ראש א' מהן דרחמנא אכשריה אבל השתא דאכתי לא אסיק אדעתיה הא דקאמר רואה אני הוא לדבריהם דרבנן מנ"ל דמתני' דלא כהאי תנא גם בהא דבעלי מומין י"ל מדלא תנן נמי במתני' פלוגתא דר"א וחכמים בהא דנתערבו תמימים בבעלי מומין לאשמעינן רבותא דר"א דאפילו בתערובת בעלי מומין דמאיסי מכשיר ר"א לשם עצים אלא מדלא תנן פלוגתייהו אלא באם קרב ראש א' מהן ש"מ דאם לא קרב ראש א' מהן מודה ר"א שאין להעלותן אפי' לשם עצים משום דמאיסי ודוק ועוד תנן לקמן דם תמימים בדם בעלי מומין ישפך לאמה ולא פליג ר"א להכשיר לשם מים ולא פליג שם להכשיר אלא כשנתערב כוס בכוסות וקרב א' מהן הרי בהדיא דמודה ר"א בתערובת בעלי מומין דלא אמרי' רואה אני משום דמאיסי ודוק:

תוס' ד"ה בדם הבהמה וכו' וי"ל דדם כשר מעורב בו ואין עיקר זריקתן לשם הפסול וכו' ר"ל דחולין בעזרה או במזבח אינן אסורין אלא אי עביד מיניה עבודה כמ"ש לעיל ד"ה לוג מאי איכא למימר וכיון דהכא אין עיקר זריקתן לשם הפסול אלא לשם הכשר שרי ומ"ש אע"ג דבאיברים לא אמר לשם עצים קשה לי להבין דנראה דהכא דכשר להעלותן למזבח ולא הוי חולין במזבח הוא משום דרואין לשם מים ומש"ה כתבו אע"ג דבאיברים וכו' וזה אינו דרואין וכו' לא מהניא להתיר חולין בעזרה דאי מהניא דא"כ לעיל כי פריך התינח אשם לוג מאי איכא למימר לימא דמעייל ליה לשם מים ועוד מה תירצו על הא דכתבו אע"ג דבאיברים וכו' ועוד דאיברים לא הוו חולין לכן נ"ל הא דכתבו אע"ג דבאיברים וכו' אין כאן מקומה וצ"ל לקמן קודם ושמא סבר לה כר"א וכו' ודוק נ"ל:

דף עח.

גמרא ר' יהודה אומר אין דם מבטל דם כתב התי"ט לשון הרב דמין במינו לר"י לא בטל ואפילו טיפה לתוך כלי גדול וכן לשון רש"י ומדבריהם למדנו דר"י בקמא קמא בטל נמי פליג והדין עמהם ממתני' ה' פ"ג דאהלות כדפי' הרב שם ומסוגיא דפ' בתרא דנדה ד' ע"א פירשו כך ותימא על הרמב"ם שנראה מלשונו שבפירושו דאף ר"י מודה בקמא קמא בטל עכ"ל והנה מ"ש שנראה מלשונו וכו' הוא ממ"ש ור"י אומר אין דם מבטל דם אלא אפילו נפל כמו עשרה ליטרין דם חולין על משקל דרכמון א' מדם קדשים מותר להזות ממנו וכו' וכבר נתבאר מדבריו שזה העירוב הוא שיפלו המים וכו' על דם הקרבן והנה ממ"ש בפי' דברי ר"י בנפל דם חולין על דם קדשים ואחרי פירושו דברי ר"י כתב וכבר נתבאר מדבריו וכו' משמע דמדברי ר"י נתבאר זה הרי נראה מפירושו דר"י מודה בקמא קמא בטל ולי נראה דאם פירוש דברי הרמב"ם כך קשה מהיכא משמע מדברי ר"י דמודה בקמא קמא בטל עד שכתב עליו וכבר נתבאר מדבריו וכו' לכן נ"ל דט"ס נפל בפי' דברי הרמב"ם וצ"ל וכבר נתבאר מדברי שזה העירוב וכו' ר"ל שמדברי עצמו נתבאר זה והוא ממ"ש לעיל בפי' במתני' בהמצאה שנפל מן היין או מדם החולין על דם הקדשים ואגב פי' נמי בדברי ר"י כן ולעולם ר"י פליג בתרתי דמין במינו לא בטל ואפילו טיפה לתוך כלי גדול כפרש"י ולית ליה קמא קמא בטל ודוק:

תוס' ד"ה הפגול והנותר וכו' וע"ק היכי מחייב כלל וכו' כ"ש איסור לא מצטרף לאיסור וכו' מ"כ כ"י בגש"ק וז"ל ואין נראה קושית' דאיסור ואיסור מצטרפי טפי כדאיתא בפ"ב דע"ז ועוד דפגול ונותר מצטרפי אף למלקות כדאיתא בפ' קדשי מזבח במעילה דתנן הפגול והנותר אין מצטרפין וקאמר התם לא שנו אלא לטומאת ידים אבל לענין אכילה מצטרפין דתניא ר"א אומר כי קדש כל שבקודש פסול ואע"ג דלא מצטרפי אלא לענין לאו דלא יאכל מכל מקום כיון דראויין להצטרף מסתברא דכשמתבטלין זה בזה ע"י רוב תערובת שמיעוט הבטל נעשה כמבטל אפילו לענין איסור לאו שלו כגון פגול או נותר ריב"א עכ"מ:

בא"ד וע"ק אם נפרש פגול ונותר וטמא שלשתן יחד וכו' הא ודאי יש כאן שנים המבטלין את השלישי וכו' מ"כ כ"י בגש"ק וז"ל ולאו קושיא היא דאפילו הכא כל השלשה בפיו יחד אין המיעוט בטל ע"י הבלילה כמו שפי' הקו' עצמו אלא ע"י הלעיסה הם נבללין ואין אדם לועס יותר משני זיתים יחד כדאיתא בכריתות ובלעיסתו מסתלק זית השלישי לצדדין ומן השנים בטל הא' ואין יודע איזה מהם ואעפ"י שלא מצינו התראת ספק בענין זה אפשר שגם זה היא התראת ספק ריב"א עכ"מ:

בא"ד ונ"ל לפרש כגון דמירי דאיכא שני זיתי פגול וזית נותר יחד בחתיכה א' וכו' אינו ר"ל חתיכה א' ממש חדא דהיכי משכחת בחתיכה א' ב' זיתי פגול וזית נותר כיון דחתיכה א' היא או כולה פגול או כולה נותר ועוד דא"כ הוי מין א' והשתא ס"ד דאיירי בשני מינין מדקאמר וש"מ נותן טעם ברוב לאו דאורייתא אלא חתיכה א' ר"ל בלילה א' ויש מי שרצה להשיב על מה שהקשיתי דבחתיכה א' א"א דהוי חציה פגול וחציה נותר ואמר דמשכחת לה כגון שהיתה פגול והעלה חציה ע"ג המזבח וחציה אנחיה אבראי דמזבח דההוא דמזבח פקע פגול וה"ל נותר הא ליתא חדא דא"כ תיקשי ויפשוט הא דבעי רמי בר חמא הלכו באיברים אחר הרוב או לא כעין מה שהקשו שם בפ"ג דכריתות דף י"ד ע"א ע"ש ועוד דלפי' התוס' הא דקאמר הפגול והנותר והטמא שבללן זה בזה ר"ל דהיינו פגול ונותר או פגול וטמא וחתיכה א' פגול וטמא היכי משכחת לה דקצת פגול ואינו טמא וע"ק מה שהקשינו דהשתא קס"ד דאיירי בשני מינין ואי חתיכה א' ממש הוי מין א' ועוד דקתני שבללן זה בזה משמע דלא איירי בחתיכה א' אלא בבלילה א' ודוק:

בא"ד ברוך נראה לפרש וכו' וכגון דשקל ב' זיתים מחד איסורא וד' זיתים מב' איסורים וכו' כוונתו ר"ל שלקח ששה זיתים מב' איסורים ארבעה מאיסור א' ושתים מאיסור אחד ולא ידע רובא מאיזה איסור או מפגול או מנותר ובללן בקערה א' ואכלן בשתי אכילות ועל אכילה א' התרו בו משום פגול ובשניה התרו בו משום נותר הוי התראת ספק דבאכילה אחת כשהתרו בו משום פגול שמא רובא הוי נותר ובטיל ליה פגול דאיסורים מבטלין זה את זה ובאכילה שנית שהתרו בו משום נותר התראת ספק נמי הוי שמא רובא הוי מפגול ובטל ליה נותר ולמ"ד התראת ספק לא הוי התראה פטור ולמ"ד הוי התראה חייב שהרי ודאי עבר על א' מינייהו דאי אמרת דרובא דהאי בלילה של ששה זיתים הוי פגול הא התרו ביה שאכילה א' משום פגול ואי אמרת דרובא דהאי בלילה של ששה זיתים הוי נותר הא התרו ביה באכילה שנית משום נותר והרי ודאי עבר על א' מינייהו אלא שבשעת התראה הוי ספק וכיון דודאי עבר על א' מינייהו הויא התראה כמו הכה את זה וחזר והכה את זה והנה לפי' זה יש דוחק קצת במ"ש וכגון דשקל ב' זיתים מחד איסורא וד' זיתים משני איסורים אמאי לא כתבו בפשיטות כגון דשקל ב' זיתים מחד איסורא וד' זיתים מאידך איסורא ונ"ל דיש למחוק תיבת (איסורים) [לוח הטעיות חק נתן: איסורא] וצ"ל כגון דשקל ב' זיתים מחד וד' זיתים משני ובללן וכו' ור"ל שלקח ד' זיתים מאיסור השני ודוק אלא דאכתי יש דוחק לפי' זה הא דקאמר א"א שלא ירבה מין על חבירו ויבטלנו הא ודאי יש כאן רובא מחד איסורא שיש בו ד' זיתים ורבה על חבירו שאין בו אלא ב' זיתים ואפשר דה"ר ברוך לא חש לדוחק זה דגם לפי' התוס'

נמי יש דוחק זה ולא הקשו התוס' קושיא זו ארש"י אלא משום דלפירושו שאכל שלשתן יחד אמאי איצטריך לומר א"א שלא ירבה מין על חבירו אפילו דלא רבה מין על חבירו הא איכא שני מינין המבטלין את השלישי ודוק ויש דרכים אחרים בפי' הר' ברוך ומה שנ"ל כתבתי:

ד"ה מתיב רבא וכו' תימא דלא מקשה ליה מכל התורה כולה וכו' ר"ל דהו"ל לאקשויי הכי והא קי"ל בכל התורה כולה טעם כעיקר ואזלי לשיטתייהו שכתבו לקמן ד"ה אמור רבנן בטעמא ודלא כפרש"י ודוק:

ד"ה אלא מין בשאינו מינו בטעמא וכו' תימא דבהקומץ רבה פריך מההיא דתבלה בקצח וכו' כדאמרינן הכא וכו' שם בפ' הקומץ כתבו וצ"ל דהך שמעתא פליגא אההיא דהתם ותימא מאי קאמרי דאיך אפשר לומר דהך שמעתא פליגא אהא מתניתין דקתני עשה עיסה מן חיטים ומן אורז אם יש בה טעם דגן וכו' ונראה דר"ל דהך שמעתא פליגא אהא דקאמר הכא אהאי מתני' דחלה ואע"ג דרובא אורז וטעמא דקתני מתני' חייבת בחלה ויוצא בה ידי חובתו בפסח הוא מטעם דמין בשאינו מינו בטעמא ואע"ג דאיכא רובא אורז דההיא סוגיא דהקומץ ס"ל דלמ"ד בתר מבטל אזלינן כיון דהאורז לא הוה מצי למהוי מצה הוי מין בשאינו מינו ואי איכא רובא אורז אע"ג דיש בה טעם דגן בטל והא דקתני האי מתני' חייבת בחלה ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח מוקי לה ברובא דגן כדאוקי התם ההיא דתבלה בקצח דאיירי ברובא מצה ודוק:

דף עח:

גמרא תנאי היא וכו' פרש"י דרבנן פליגי עליה דר"י וכו' היינו דוקא רבנן דברייתא אבל רבנן דמתני' אית להו רואין כר"י דהא דקתני רואין אותו הוא ליין דלא ניחא ליה להש"ס לפרש דקאי לדם כדפריך א"ה בטל מיבעי ליה וכן הא דקתני נתערב בדם בהמה או בדם חיה רואין אותו וכו' קאי נמי לדם בהמה וחיה ולא קאי לדם קדשים ור"י דפליג ואמר אין דם מבטל דם לא קאי אלא אסיפא דקתני נתערב בדם בהמה וכו' רואין אותו וכו' דר"י סבר כיון דהוי מין במינו ממש לא בטיל ואע"ג שאילו היה הדם מים לא היה דם הכשר ניכר בהם אפ"ה כשר לזריקה דמין במינו לא בטל ודוק:

תוס' ד"ה ונשער וכו' היה נותן טעם הגה"ה ואע"פ שהזכיר בק"ו זלזול איסור אינו רוצה לפרש וכו' כצ"ל וכ"ה בד"ח וכ"מ הגה"ה זו בגליון גש"ק ועיקר:

ד"ה לא רואין לדם וכו' כלומר הדם פסול כמו שהמים פסולין לזריקה דמין במינו בטל ברובא כצ"ל נ"ל והס"ד:

ד"ה דלי שהוא מלא רוקין גרסי' בא לשלול דלא גרסי' דלי שהוא מלא משקין כמו שהיא הגירסא שם בסוף מסכת מקואות וטעמו דלא ניחא ליה בהאי גירסא משום דקשיא ליה אמאי כאילו לא טבל הו"ל למימר אם נשתנו מראיהן עלתה לו טבילה לכך גריס מלא רוקין כיון דהרוק עב הוא וחוצץ בפני המים ואינו בטל במים וק"ל:

בא"ד ועוד בלאו סוגיא דלעיל תיקשי ליה רישא לסיפא ר"ל דלפרש"י דמדמה רואין דהכא דלא איצטריך אלא משום שמראיהן חלוק ממקצת מראה שאר מים אף ע"פ שהן מין מים לרואין דלעיל דיין לבן וחלב שאינו מינו וס"ל דמאן דאית ליה רואין דהכא אית ליה נמי רואין דלעיל א"כ בלאו ההיא דלעיל תיקשי ליה נמי ברייתא מינה ובה דברישא אית ליה רואין ובסיפא לית ליה רואין דסגי ליה ברובא וק"ל:

בא"ד הג"ה ועוד אי ההיא דיין לבן וחלב הויא דרביה וכו' ומין במינו חשיב ליה כיון דשוין בחזותא תימא מאי קשיא ליה הא לא אמר דמין במינו לא בטל אלא אי הוי מין ומינו גמור כגון דם ודם כדקאמר הכא בברייתא ר"י משום ר"נ אין דם מבטל דם אין רוק מבטל רוק וכו' דהוי מין ומינו גמור וכן במתני' לא פליג ר' יהודה אלא בסיפא בנתערב בדם בהמה וכו' אבל בנתערב ביין ל"פ אע"ג דשוין בחזותא דאי אהא נמי פליגי לא הו"ל למיתני אין דם מבטל דם אלא הו"ל למתני' מין ומינו לא בטל ומהתימא דהתוס' עצמם חילקו זה לקמן כי היכי דלא תיקשי להו אמאי לא הקשה מברייתא דלעיל אמתניתין ודוק:

בא"ד ועוד דבהדיא הו"ל לאקשויי מהך ברייתא וכו' והא בטלי מי חטאת במים גם בזה יש ליישב משום דאיכא למדחי דמי חטאת שאני דאין נעשין אב הטומאה ומתקדשין אלא בנתינת האפר עליהן וכיון שכן לא הוי מין ומינו גמור ודוק:

בא"ד ועוד דמי רגלים מיקרו אינו מינו לגבי מים כדאמרינן בסמוך גבי חרסו של זב גם לזה אפשר ליישב דשאני מי רגלים של זב דטעמא דהן אב הטומאה הוא משום דאי אפשר שלא יהיה בהן ציחצוחי זיבה כל שהוא כמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"א מהל' משכב ומושב דין י"ד ולכך לא הוי מינו לגבי מים אבל שאר מי רגלים לעולם אימא לך דהוי מין מים ודוק הנה הרמב"ם ז"ל שם בפ"ג מהל' מקואות דין י"ח גריס כגירסת רש"י שכתב היה הכלי מלא מי רגלים רואין אותו כאילו הוא מים וגבי היה מלא מי חטאת פסק עד שירבו המים פסקה להאי מתני' כולה כצורתה אלא גבי הא דקתני היה מלא רוקין והטבילו וכו' גריס היה מלא משקין וכו' כמו שהיא הגירסא שם בסוף מקואות והנה קשה כיון דפסק בפ"ב מהל' פסולי המוקדשין דין כ"ב כרבנן דמתני' דבין במינו גמור בין במינו בחזותא בכולהו אמרי' רואין אותו וכו' א"כ איך פסק גבי מי חטאת דברובא

סגי ואמאי לא אמרי' רואין וליכא למימר דאיירי בכלי שתוכו טהור וגבו טמא דאינו אלא מדבריהם כדאוקי רבא דלא משמע הכי מדבריו שכתב אח"כ כלי שתוכו טהור וגבו טמא וכו' משמע דעד השתא לא איירי בטומאה מדבריהם אלא מן התורה וכן קשה נמי הא דכתב כלי שהוא מלא משקין והטבילו כאילו לא טבל אמאי לא כתב דוקא שלא נשתנו מראיהן אבל אם נשתנו מראיהן עלתה לו טבילה בשלמא אי גריס מלא רוקין ניחא משום דהרוק עב הוא וחוצץ בפני המים ואינו בטל במים כפרש"י והנה לזה י"ל כיון שכתב שהיה מלא משקין שמעי' ממילא דאיירי בלא נשתנו כיון שהיה מלא וכן הא דכתב שם כלי שתוכו טהור וגבו טמא וכו' אבל אם היה בו יין אדום או שאר משקין לא עלתה טבילה איירי נמי שלא נשתנו מראיהן וע"ק על מה שחילק שם בכלי שתוכו טהור וגבו טמא שאם היה מלא יין לבן וחלב הולכין אחר הרוב אבל אם היה בו יין אדום או שאר משקין לא עלתה לו טבילה מהיכא מצא חילוק זה בטומאה מדבריהן והנה מצאתי בתוספתא והביאה הר"ש בסוף מסכת מקואות והכי איתא כלי שהוא מלא יין והטבילו אם בטל מראיו טהור ואם לאו טמא מלא יין לבן וחלב אם רבו עליו טהור ואם לאו טמא ר' יהודה אומר רואין אותו כאילו הוא יין אדום במים אם בטלו מראיו טהור ואם לאו טמא ע"כ ונראה דהאי ברייתא היא דמייתי הש"ס לעיל דלי שיש בו יין לבן וכו' אלא דהש"ס לא מייתי לה לרישא דברייתא משום דברישא לא פליגי הרי מבואר מהאי ברייתא דלרבנן יש חילוק בין יין אדום שאין מראהו שוה למים בין יין לבן שמראהו שוה למים דביין אדום אפילו רבנן מודו דבעינן עד שיבטל מראיו אבל ביין לבן פליגי אר' יהודה וסברי ברובא סגי והנה לפי מ"ש מרן הכ"מ שם דרבינו גריס אמר רבא בדלי שתוכו טהור וגבו טמא וכו' ורבא לא אתא לשנויי אדר' יהודה אלא מילתא באפי נפשא היא ואתא לפרושי ברייתא דדלי שיש בו יין לבן ויש לי להכריח גירסא זו דאי רבא אתא לשנויי אדר' יהודה כפרש"י א"כ מלא משקין אמאי כאלו לא טבל מאי שנא ממי חטאת דסגי ברובא כיון דאיירי בטומאה מדבריהן וכבר תמהו בזה התוס' וכתבו דוחק הרבה ליישב זה אבל לגירסא זו דרבא מילתא באפי נפשא היא וקאי לפרושי ברייתא דלעיל דלי שיש בו יין לבן וכו' ניחא מעתה הרי מבואר חילוק רבינו דעד כאן לא פליגי רבנן אר' יהודה וסברי ברובא סגי אלא דוקא ביין לבן וחלב דחד חזותא הוא עם המים אבל ביין אדום או בשאר משקין אדומים מודו דבעינן עד שיבטל מראיהן וזה החילוק הוא בטומאה מדבריהן כדמוקי רבא לפי גירסת רבינו שכתב הכ"מ והנה לקושיא א' שהקשיתי י"ל שלא פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהל' פסולי המוקדשין דאמרי' רואין אלא אי הוי לקולא אבל אי אמרי' רואין הוי לחומרא כי הכא במי חטאת

לא אמרינן רואין דסגי ברובא וכן משמע לפרש"י לפי האי דמשני הא דידיה הא דרביה דלא אמרינן רואין להחמיר אלא למאן דאית ליה מין במינו לא בטיל ואע"ג דבכלי שהוא מלא משקין והטבילו לא סגי ברובא התם משום דלא שוה בחזותא ולכך לא מהני ליה רובא כיון דאכתי חזינן ביה מראה אדמימות ולכך לא מהני עד שידהה מראהו ואף ע"ג דאפילו היה משקה לבן משמע מדברי רבינו דלא סגי ברובא מדלא חילק חילוק זה אלא בטומאה מדבריהן משמע דבטומאה מן התורה אין חילוק דבכולהו לא סגי ברובא מ"מ מי חטאת אית בהו תרתי למעליותא חדא דשוין בחזותא ועוד שהן מים ממש והמשך הסוגיא לשיטה זו כן הוא דמעקרא פריך ונשער מין במינו במין בשאינו מינו דתנן נתערב ביין רואין אותו כאילו הוא מים והשתא אכתי לא אסיק אדעתיה לחלק בין לקולא בין לחומרא דאדרבא קשיא ליה מכל שכן ועוד פריך ועוד תניא ר"י אומר רואין אותו כאילו הוא יין אדום וכו' ומשני ליה תנאי היא דתניא דלי שיש בו יין לבן וחלב והטבילו הולכין אחר הרוב ר"י אומד רואין אותו וכו' והשתא כי היכי דלא תקשי דרבנן אדרבנן דרבנן דברייתא לית להו רואין ורבנן דמתני' אית להו רואין צריך לחלק בין לקולא בין לחומרא דאי רואין היא לקולא כמתני' אמרי' ואי רואין היא לחומרא כברייתא לא אמרי' דכך קים להו לרבנן דלא ניחא ליה לרבינו לומר דרבנן דמתני' לאו היינו רבנן דברייתא ובתר הכי פריך ור' יהודה מי אית ליה רואין לחומרא הכא גבי דלי טמא ורמינהי דלי שהוא מלא רוקין וכו' מלא מי רגלים רואין אותו כאילו מלא מים וכו' מאן שמעית ליה דאית ליה רואין ר' יהודה ר"ל מאן שמעת ליה דאית ליה רואין גבי טומאה ר"י דאי בעלמא הא איכא רבנן דמתני' דאית להו רואין ואע"ג דרבנן נמי אית להו רואין גבי טומאה לפי מאי דמפרש רבא ברייתא דלעיל לפי גירסת רבינו שכתב הכ"מ וכדמשמע מפירושינו לעיל מ"מ לא קאמרי בהדיא אי נמי אכתי לא ידעינן הא דמפרש רבא דפלוגתא דרבנן ור' יהודה הוא בטומאה מדבריהן אבל בטומאה מן התורה מודו לר' יהודה דבעינן רואין אע"ג דהוי לחומרא דזהו החידוש שחדש לנו רבא אע"ג דבעלמא לא אמרינן רואין להחמיר דהשתא ס"ד דרבנן פליגי אפילו בטומאה מן התורה לא בעי' רואין ולפי המסקנא דרבא אה"נ דאתיא האי ברייתא כרבנן ולכך פריך מאן שמעת ליה רואין ר"י ואע"ג דהאי רואין לא דמי לרואין דלעיל כמו שהקשו התוס' מ"מ פריך שפיר דהאי לישנא דרואין גבי טומאה לא אשכחן דרגיל לאומרה אלא ר' יהודה ואגב שיטפיה אמרה נמי כאן אע"ג דאין צריך דמי רגלים הוי מין במים והשתא ל"ק מכל מה שהקשו התוס' ולהכי פריך מאן שמעת ליה דרגיל לומר האי לישנא דרואין גבי טומאה ר"י אפ"ה קתני סיפא גבי מי חטאת דסגי ברובא ולא אמרי' רואין ומשני הא דידיה הא דרביה וכו' כפרש"י דרביה דמחמיר

במין במינו אית ליה רואין אבל ר' יהודה לית ליה רואין והאי ברייתא של מי חטאת דקתני דסגי ברובא דידיה היא דמיקל כיון דאית ליה מין במינו בטל ומודה לסברת רבנן דברייתא דלעיל דלא אמרינן גבי טומאה רואין דר' יהודה דפליג התם היא לסברת רביה דאית ליה מין ומינו לא בטל והא דנקט גבי מי רגלים לישנא דרביה נקט אע"פ שאין צריך דמי רגלים הן מין מים ובתר הכי קאמר אמר רבא בדלי שתוכו טהור וגבו טמא וכו' כך היא גירסת רבינו כמ"ש הכ"מ וקאי אברייתא דלעיל דלי שיש בו יין לבן וחלב דפליגי רבנן ור"י כמ"ש לעיל ודוק נ"ל והנה מ"ש הכ"מ שם בתחילת דבריו וז"ל פרק התערובת עלה ע"ח אמרינן נותן טעם ברוב אי הוי דאורייתא תנאי היא דתניא דלי שיש בו יין לבן וכו' במחילה מכבודו לא דק בזה אדרבא מהאי סוגיא משמע דלכ"ע נותן טעם ברוב דאורייתא ולא קאמר תנאי היא אלא אהא מילתא אי אמרינן רואין ודוק:

בא"**ד** ורמינהו דהכא אמתני' קאי דקאמר ר"י אין דם מבטל דם וכו' יש מקשים לפי מ"ש התוס' לעיל כיון דהאי דלי יש בו חלב עד רובו לא מחלחלי מיא מאי קושיא דילמא אף דלא בטלי מי חטאת משום דמין במינו לא בטל מ"מ כיון דלא הוי רובא בדלי לא חצצי דמחלחלי מיא בשלמא לפרש"י דקושיא היא דנימא רואין א"כ אי אמרי' רואין אפשר אי הוי יין היה מהפך מראית המים (והנה) [לוח הטעיות חק נתן: והוה] כאילו כולו יין וחייצי אבל לפי' התוס' קשה מאי מקשה ונ"ל הא דכתבו התוס' עד רובו לא מחלחלי מיא לאו דוקא רובו ה"ה אפי' פחות מחציו לא מחלחלי מיא ולא אתו לאפוקי אלא אם הוא דבר מועט מחלחלי מיא א"נ דשאני מי חטאת כיון שיש בו אפר חטאת לא מחלחלי מיא ודוק:

בא"**ד** וי"ל דלא שמעינן לר"י רואין אלא במין בשאינו מינו וכו' אבל במין במינו גמור לא שמעינן ליה דאית ליה רואין יש מקשים דא"כ מאי פריך המקשה לעיל ועוד תניא ר"י אומר רואין אותו כאילו הוא יין אדום מאי קושיא דילמא כי אית ליה לר"י רואין במין בשאינו מינו אבל במין ומינו אף לר"י לית ליה רואין ואנן קיימי' במין ומינו גמור דברובא וי"ל שלא כתבו התוס' דלר"י במין ומינו גמור לית ליה רואין אלא לבתר דידעי' האי ברייתא דקתני מי חטאת סגי ברובא ולא מצי לאוקמא כרבנן דמתני' משום דאית להו רואין אפילו במין ומינו גמור כדקתני במתני' נתערב בדם בהמה וכו' רואין אותו וכו' וא"כ מי חטאת אמאי לא אמרי' רואין אבל לר"י מצי לאוקמא משום דלא שמעינן ליה דאמר רואין אלא במין בשאינו מינו אבל מקמי דלא ידעינן האי ברייתא לא הוה ידעינן לחלק דמאי שנא כדאשכחן לרבנן דמתני' ודוק:

דף עט.

גמרא ופליגא דר"א דאמר ר"א כשם שאין מצות מבטלות זו את זו וכו' הרמב"ם ז"ל בפי"ח מהל' פ"ה דין ב' פסק כר"א וכתב מרן הכ"מ וז"ל פ' התערובת עלה ע"ח ועלה ע"ט פלוגתא דרב פפא ור"א ופסק כר"א משום דרבא אותביה לר"פ ושני ליה בשינויי דחיקי וכו' ע"ש ובמחילה מכבוד תורתו דלא דק בזה דרבא לא אותביה לר"פ אהא דאמר איסורין מבטלין זה את זה אלא אהא דאמר הש"ס וש"מ נותן טעם ברוב לאו דאורייתא אהא קא מותיב רבא מהא דתנן עשה עיסה מן חיטין ומן אורז וכו' וקאמר אלא מין בשאינו מינו בטעמא וכי קאמר ר"פ בפגול ונותר של מינו ומינו דליכא למיקם אטעמא ולא תשמע מינה נותן טעם ברוב לאו דאורייתא כפרש"י לעיל ונמצא הא דקאמר ר"פ איסורין מבטלין זה את זה בזה לא איתותב כלל ולא שני ליה בשינויי דחיקי ואי משום דפריך בתר הכי ונשער מין במינו בשאינו מינו וכו' הא משני שפיר תנאי היא ור"פ אתי כרבנן ואף רבא עצמו סבר כן דאמר אמור רבנן בטעמא וכו' מין במינו ברובא וכו' ועוד דקושיא זו אינה תלויה בהא דאמר ר"פ איסורין מבטלין זה את זה אלא אפילו באיסור והיתר דאית לן מין במינו ברובא נמי מקשה עליה ונשער וכו' אלא טעמיה דפסק כר"א משום דבר פלוגתי' לאו היינו רב פפא אלא ריש לקיש וכן צריך להגיה גמרא לעיל אמר ריש לקיש וכן מוכח מפרש"י דלא הזכיר רב פפא כלל אלא בכל פעם הוא מזכיר ריש לקיש ודוק:

תוס' ד"ה אמור רבנן בטעמא וכו' אבל חולין שפיר גמירי מיניה למאה וששים דהא קים לן וכו' וילפינן מהכא להחמיר דלא לבטיל אלא במאה וששים ולרבא לית ליה וכו' כצ"ל ולפ"ז הא דקאמר טעם כעיקר לאו טעם גמור הוא דהא בטל במאה וששים אלא טעם כל דהו קאמר וכן כתבו התוס' שם פרק גיד הנשה דף צ"ח ע"ב ע"ש באורך:

בא"ד א"נ טעמו וכו' משום דפסיקא ליה בכל ענין אלא שלא במינו הוי טעמו ולא ממשו אסורין והב"ז הגיה אפילו שלא במינו וכו' ולא זכיתי להבין דבריהם כאן אבל בפ"ב דע"ז דף ס"ז הן מבוארים יותר ע"ש ואפשר שנתכוונו למ"ש הרא"ש פרק גיד הנשה וז"ל והיינו דנקט במין במינו בטעמא אע"ג דלא יהיב טעמא זה בזה משום דבעי למימר טעמו ולא ממשו אסור ועד היכן הוא אסור בכדי דיהיב טעמו במין בשאינו מינו עכ"ל אפשר שנתכוונו לזה אלא שטעות נפל וצ"ע:

בא"ד דתנן הגוזז והעובד בהן פי' בפסולי המוקדשין סופג וכו' כצ"ל וכ"ה בתוס' פ' גיד הנשה:

בא"ד ויש לומר דמ"מ פריך דאי כזית בכדי א"פ וכו' א"כ במינו יש לנו להחמיר וכו' ע"ש בפרק גיד הנשה בספר חידושי הלכות:

ד"ה מין במינו ברובא היינו דלא כתנא דמתני' דאית ליה רואין אפי' דם בדם עכ"ל ר"ל דלתנא דמתני' דאית ליה דבר התלוי בחזותא אמרינן רואין אפילו דם בדם דהוי מין במינו גמור אית ליה נמי באסורין במין במינו לא בטל ברובא אלא נשער במין בשאינו מינו כדפריך לעיל וא"כ רבא דאמר מין במינו ברובא דלא כתנא דמתני' אלא כרבנן דפליגי ואית להו אפילו במידי דתלי בחזותא לא אמרינן רואין אלא הולכין אחר הרוב ודוק:

ד"ה אמרו עליו על הלל וכו' בזמן הבית היה שלשתן דאורייתא ר"ל דאי בזמן הזה מרור הוא דרבנן ומבטל מצה דאורייתא וק"ל ועיין בספר הב"ז:

דף עט:

תוס' אף הרוטבו וכו' וי"ל הא קתני התם וכו' והכא בדלא הדר מעת לעת הילכך יבש טהור ר"ל בין לרבנן בין לר"י ולא פליגי אלא אי שרה אותו במים עד שחזר לכמות שהיה דר"י ס"ל דכיון דחזר לכמות שהיה אע"פ ששהא הרבה בשרייה יותר מעת לעת טמא כיון דהשתא לח מיהא הוי ורבנן ס"ל כיון דלא הדר מעת לעת אף ע"ג דהשתא לח טהור דכבר נתבטל וק"ל:

בא"ד ומיהו נראה דר"י וכו' אלא אלח וכו' נראה להם כן משום דמשמע דר"י קאי אדסמיך ליה ואם היה לח וכו' ועוד דמשמע הא דקאמר אף הרוטבו במים ר"ל דשורה אותו כדי לטהרו דעליה קאי ואפילו טובא ודוק:

ד"ה במאי קמיפלגי וכו' לא שכיחי בעזרה לא גזרי הס"ד. ואח"כ ד"ה ה"ג דמר סבר גוזרין וכו' ומיהו לרב פפא וכו' והך גזירה ודאי לא שייכא לר"י וכו' מ"כ כ"י בגש"ק וז"ל ונ"ל דלר"י נמי איכא לפרש הכי דכיון דדם התמצית מצוי לרבות על דם הנפש איכא למיגזר אטו דם התמצית בעיניה דמיחלף ביה כיון שהוא מרובה אבל אם לא היה מצוי ליכא למיגזר כלל דהא לא מיחלף ביה ומהאי טעמא אפילו במיעוט איכא למיגזר דגזרינן במיעוט אטו רוב ורוב אטו בעיניה וכולה חדא גזירה היא ומאן דלית ליה דר' יהודה א"צ לגזור אטו רוב ריב"א עכ"מ והנה בסוף דבריו נפל טעות וצ"ל ומאן דלית ליה דר"י צריך לגזור אטו רוב ודוק:

בא"ד והך גזירה ודאי לא שייכא לר' יהודה משום דמאיסי בספר הב"ז הגיה משום שהוא מינו ובגליון גש"ק מצאתי הגה"ה כך והך גזירה ודאי לא שייכא לר' יהודה דאמר אין דם מבטל דם והס"ד ואח"כ ד"ה ומר סבר אין גוזרין דמכשר והא דלא פליג בסוף בנתערב

בדם בעלי מומין בההיא [לוח הטעיות חק נתן: מודה] משום דמאיסי והס"ד והנה לפ"ז יש להקשות דלא פליג בדם בעלי מומין משום דמאיסי אם כן איך פליג בנתערב בדם פסולים ופרש"י כגון ברובע ונרבע והא הני מאיסי טפי מבעלי מומין כדמוכח לעיל מברייתא דקתני לא נחלקו ר"א וחכמים על רובע ונרבע שלא יקרבו על מה נחלקו על אברי עולה תמימה שנתערבה באברי בעלת מום שר"א אומר יקרבו וכו' וכן לקמן תניא אמר ר"י לא נחלקו וכו' ברובע ונרבע שלא יקרב על מה נחלקו על דם תמימה שנתערב בדם בעלת מום שר"א אומר יקרב וכו' אלמא מוכח דרובע ונרבע מאיסי טפי [לוח הטעיות חק נתן: מבע"מ וי"ל דהתוס' לא מפרשי הא דקתני פסולים דקאי על רובע ונרבע] אלא דהאי פסולים איירי כגון חוץ לזמנו וחוץ למקומו וכיוצא בהן אבל ברובע ונרבע מודה ר"א מכ"ש מבעלי מומין ודוק אבל אכתי קשה לרש"י דמפרש פסולים ברובע ונרבע נמי וי"ל דרש"י מפרש דטעמא דלא פליג (ר"א בכ"מ) [לוח הטעיות חק נתן: ר"י בבע"מ] משום דעבר בזריקתו משום לא תקריבו כמ"ש הרע"ב ולוקה ואף ע"ג דרובע ונרבע נמי עובר משום כי משחתם בהם מ"מ אינו לוקה כמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהלכות איסורי מזבח וזה לסברת תנא דמתני' ודוק:

דף פ.

גמרא אמר לו ר"א לא נאמר בל תוסיף אלא כשהוא בעצמו מ"כ בגש"ק וז"ל פי' אבל עכשו דאגב זריקת דם של מתן ד' הוא נזרק הוי לשם מים וליכא משום בל תוסיף עכ"מ:
תוס' ד"ה אמר לו ר"א וכו' ור"א שהשיבו לפי דבריו של ר"י השיבו וכו' וא"ת וכי לא ס"ד דר"א שר"י ישיבהו כך ע' בס' תוי"ט שכתב בזה דבר נכון ומ"כ בגש"ק וז"ל ולי נראה לפי דברי עצמו השיבו ומה שהשיב לו ולא נאמר בל תוסיף אלא כשהוא בעצמו ר"ל דכיון דאינו בעצמו אין ניכר שיהא לשם זריקת דם של מתן א' להיות כמוסיף על ד"ת אלא אגב זריקת דם של מתן ד' אי זריק והוי לשם מים דאי לא תימא הכי מאי קשיא ליה מבל תגרע יותר מבל תוסיף וכמו שיאמר ולא נאמר בל תוסיף אלא כשהוא בעצמו כמו כן יאמר על בל תגרע אלא ודאי כן הוא כדפי' ריב"א עכ"מ:
ד"ה תנן התם וכו' חומרא דמי חטאת הוא וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל ולי נראה דאע"ג דאין יכול לאסור מ"מ הוא עצמו אין נעשה כמבטל ולעולם עומד בפיסולו כל מקום שהוא ופגול ונותר שמצטרף להשלים לשיעורו ונהיה כמבטל (לפי הקל וחומר) [לוח הטעיות חק נתן: לפי' הקונטריס] נתתי טעם משום דאשכחן דמצטרפין לענין לא יאכל והא לא שייך הכא א"כ מדאורייתא מיא הוי תוס' ריב"א עכ"מ:

רש"י ד"ה רב אשי אמר וכו' להכי דק לישנא דמתני' וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל וריש לקיש דייק כל שהו לר"א ומוקי לה שנתערב שיעור הזאה ממים פסולין ונקט כל שהו משום רבנן אבל רבא דייק שפיר כל שהו דאע"ג דלא נתערב אלא כל שהו ויש בילה והזאה אין צריכה שיעור קנס קנסו רבנן עכ"מ:

ד"ה הזאה כל שהו מטהרת ולא תימא דטעמא דאין אחר וכו' כצ"ל:

גמרא רב אשי אמר יזה שתי הזאות הרמב"ם ז"ל שם במס' פרה פי' וז"ל יזה שתי הזאות וישליכם חוץ לכלי וישאר השאר מי חטאת כשרים וכתב הרע"ב ז"ל ופליאה היא בעיני דפרק כל הזבחים בגמרא לא משמע הכי וכתב התוי"ט ונ"ל לתרץ דאף ע"ג דודאי דשיטת הסוגיא הכא הוה דבהזאות שמזה על הדם מיירי אבל רב אשי כשאמר בלשון הזה כל שהו תנן ואין בילה ויזה שתי הזאות י"ל דאיהו יזה וישליכם קאמר ויש פנים לזה דלמאי נ"מ מהדר רב אשי למנקט בלישניה יזה שתי הזאות לא הל"ל אלא כל שהו תנן ואין בילה עכ"ל ור"ל דר"א לטעמיה אזיל דאמר אם קרב ראש א' יקרבו כל הראשים משום דתלינן איסורא ביה ה"נ תלינן פיסולא בהנך שתי הזאות שהיזה לחוץ ואף ע"ג דלא התיר ר"א אלא בדעבד שאני התם דאיסור דאורייתא אבל הכא דאינו אלא חומרא דמי חטאת כמ"ש התוספות התיר אפילו לכתחילה והא דבעי שתי הזאות ולא סגי בהזאה אחת משום דלשיטתיה אזיל דמפרש הא דקאמר ר"א לא הכשיר ר"א אלא שנים שנים קאי אנקרבין דאמר אם קרב ראש א' דמאי ראש אחד זוג אחד כמ"ש למעלה ודוק:

תוס' ד"ה רב אשי אמר וכו' וקשה דילמא כל שהוא דליכא שיעור הזאה וכו' קשה דאם כן אמאי נקט כל שהוא לאשמעינן רבותא אפילו נפל שיעור הזאה אפ"ה טהור כיון שהיזה שני פעמים ע"כ איכא שיעור הזאה מן הכשרים אלא ע"כ לומר הא דתנן כל שהוא אתא לאשמעינן דא"צ שיעור הזאה וכמ"ש רש"י דרב אשי דייק לישנא דמתני' דקתני כל שהוא ויש לומר דאיכא למימר דנקט כל שהוא לאשמעינן רבותא לרבנן דאפ"ה פסלי כמ"ש לעיל אליבא דריש לקיש ודוק:

בא"ד ועוד דלדבריו נמי היאך יוכל וכו' כצ"ל ור"ל דמקשו אליבא דרב אשי אע"ג דדייק לישנא דכל שהוא מ"מ כל שהוא יוכל ליחלק לב' דאין סברא לומר שלא יוכלו לחלוק הכל שהוא לשתים א"כ אף דהיזה ב' הזאות אמאי טהור כיון דאין בילה איכא למימר דאותן שתי הזאות היו מאותו כל שהוא שנחלק לשתים וק"ל ונ"ל דרש"י תירץ קושיא זו שכתב להכי דק לישנא דמתני' דקתני כל שהוא דאין לך בהזאות פחותה מכאן ואי אפשר שיהו שתי הזאות הללו מן הפסולין ואפילו הן קטנות מאד ור"ל אע"ג דכל שהוא

יוכל לחלק מ"מ לא שייך לעשות מאותו חצי כל שהוא הזאה דנדבק באיזוב ואינו (נתן) [לוח הטעיות חק נתן: ניתז] ממנו להזות ודוק:

דף פ:

רש"י ד"ה הניתנין למעלה וכו' קס"ד דם חטאת בדם עולה הס"ד האי קס"ד נפל באוקמתא דרבא דאוקי פלוגתייהו בכוסות ודוק:

תוס' ד"ה הכא במאי (קסקינן) [חק נתן: עסקינן] ברובא עליונים וכו' לא מצי לאוקמא ברובא תחתונים ויהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד וכו' לא ידענא מאי קא מרווחי (בהדי) [לוח הטעיות חק נתן: בהכי] כיון דרובא יהיב למעלה למה מוקמינן ברובא תחתונים עדיף טפי לאוקמא ברובא עליונים ועוד דאפילו במחצה על מחצה לא מצי לאוקמי משום דלא מתרץ ליה הא דמתני והתחתונים עלו לו לא לשם שיריים משום שמא כל דם חטאת למעלה ולא לשם התחלת עולה שמא כל דם עולה למעלה כפרש"י כל שכן אי מוקי ברובא תחתונים וקא יהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד דאיכא למימר שמא כל דם חטאת למעלה וליכא שירים כיון דדם חטאת מיעוטא הוא והוא נתן למעלה שיעור תחתונים דהוי רובא ועוד ולשם התחלת עולה נמי אינו עולה שמא כל דם עולה למעלה כיון דיהיב שיעור תחתונים ועוד למעלה לכן נ"ל דטעות נפל בדבריהם וצ"ל לא מצי לאוקמא ברובא תחתונים ויהיב למטה שיעור עליונים ועוד וכו' ור"ל דהשתא מרווחי הא דקתני והתחתונים עלו לו הוא לשם התחלת עולה כפשט הלשון כיון דיהיב למטה שיעור עליונים ועוד והא דקתני יתן למעלה הוא כדי להקדים מצות חטאת וה"ה דה"מ לאקשויי לאוקמא במחצה עליונים ומחצה תחתונים אלא לישנא דהש"ס נקטי ומיתרצי דאי רובא תחתונים לא היה אומר ר"א יתן למעלה ר"ל כיון דרובא תחתונים איך יתן למעלה שמא של תחתונים היא כיון דלית ליה בילה ואין כשר אלא עולה ולא אמרינן רואין כיון דאין בילה שמא כולו של עולה הוא ולא אמרינן רואין אלא היכא שמעורב עמו דם ראוי כמ"ש התוס' לעיל ולא היה לו לומר אלא יתן למטה (להד) [חק נתן: לבד] אבל השתא דמוקי ברובא עליונים שפיר קאמר יתן למעלה דהיינו שיעור תחתונים ועוד ויצא ידי חטאת ויחזור ויתן למטה ועלו לו ממ"נ אי לשירים של חטאת אי להתחלת עולה ודוק:

ד"ה למטה ולא נמלך וכו' נראה דגרסינן ויחזור ויתן למטה מדמסיק וכו' ר"ל דגרסינן הכי נתן למטה ולא נמלך ר"א אומר יחזור ויתן למעלה ויחזור ויתן למטה והתחתונים

וכו' וההכרח דגרסינן הכי הוא מדמסיק עלו לו לשם שירים דמה שנתן למטה קודם נתינתו למעלה פשיטא דאין עולה לשם שירים דאין שירים אלא לאחר הזאה ודוק:

ד"ה מתן ד' במתן א' וכו' אמאי יתן במתן א' לר' יהושע הא רבנן סברי ישפך לאמה וכו' ר"ל דרבנן דר"א הוא ר' יהושע בר פלוגתיה דר"א ודוק:

ד"ה כגון שנתערבו אחת באחת וכו' א"כ מאי קא משני שנתערבו אחת באחת ר"ל כיון דצריך לשייר משני הדמים א"כ אכתי איכא למימר מה שנתן היה אחד מהן והשירים מן השני וק"ל:

בא"ד ועוד לימא דיהיב למעלה שיעור האחד ועוד אמאי לא פריך וכו' כצ"ל ר"ל דאי משום האי חששא דילמא מה שנתן היה אחד מהן לימא דיהיב למעלה שיעור האחד ועוד דהשתא נותן בודאי משניהן כיון דנתן שיעור האחד ועוד וק"ל:

דף פא.

רש"י ד"ה אלא אמר רבא כל הנך שינויי וכו' ורואה אני את דם עולה למעלה וכו' וכן בעולה ובכור מתן ד' וכו' כאילו הוא מים ורבנן וכו' כצ"ל ונמחק וכן בעולה ובכור דכפול הוא ויש מגיהין וכן בעולה ועולה וליתא כיון דאיירי בתערובות כוסות אמאי איצטריך לומר רואין ואמאי פליגי רבנן כיון דמקום א' להן ומתנותיהן שוות וכל אחד הוא בכוס שלו עומד בפני עצמו מאי קפידא איכא אבל אי איירי בבלול ניחא דלר"א אף ע"ג דאית ליה רואין לית ליה בילה ואיכא למימר מהאי קא יהיב ומהאי לא קא יהיב ודוק:

תוס' ד"ה הג"ה בל תוסיף מהיכא תימא לי הלא במתנה אחת של בכור וכו' ביאור דבריהם דקשיא להו מאי מקשה בל תוסיף מהיכא הלא מתנה אחת של בכור יכול לחלוק לשתים וא"כ דילמא יהיב מיניה לשתי קרנות ומשום דאיכא למימר דאף דיכול לחלוק לשתים מ"מ הוא לא נתן אלא מתנה א' לכך כתבו אע"ג דאין בילה אינו ר"ל שאין יכול להיות מעורבין יחד דזה חוץ לשכל הוא אלא ר"ל שיכול להיות מזה הדם לבדו אבל ה"ה דיכול להיות במתנה א' מדם זה ומדם זה וכיון שכן נוכל לומר שמתנה של בכור נחלקת לשתים וחציה נתערב עם חצי מתנה של עולה ויהיב מיניה מתנה א' וחציה האחר ג"כ נתערב עם חצי מתנה האחרת של עולה ויהיב מיניה מתנה אחרת ואיכא בל תוסיף ואם נאמר דהאי מתנה של בכור לית בה שיעור נתינה לשתי קרנות דלא היה רישומו ניכר לשתים ולכך ליכא בל תוסיף א"כ תיקשי היאך הקרבן נאכל דילמא חלקו לשתי קרנות כמ"ש ולא הועילה המתנה כלום ותירצו ויש לומר דיש שיעור וכו' וכיון דאין בילה אין כאן רק ספק וכו' ר"ל אע"ג דלמ"ד אין בילה מודה דיכול להיות במתנה א' מדם זה ומדם

זה מ"מ כיון דאין בילה יכול להיות נמי מזה הדם לבדו וא"כ הוי ספק אי איכא בל תוסיף כיון דאין בילה אפשר דמזה הדם לבדו משא"כ למ"ד יש בילה דודאי איכא בל תוסיף כיון דא"א מזה הדם לבדו וכן אפילו כי הוה דמים הרבה מעורבין יחד הוה ספק כיון דאין בילה ותיקשי בל תוסיף מהיכא אלא משום דא"א לאוקמי הכי אי סבר אין בילה משום דילמא מהאי יהיב ומהאי לא יהיב ולכך משני ארבע באחת והשתא לא תיקשי מאין בילה אבל אכתי תיקשי בל תוסיף מהיכא וק"ל ואף ע"פ שזה פשוט הוא וא"צ ביאור כתבתי זה מפני שראיתי מי שמפרש בע"א:

בא"ד וא"ת איזה בל תוסיף יש וכו' ואי עביד עוד שירים בשביל עולה אין בכך כלום אלא יעשה שירים בשביל עולה ויש לומר דמתנה וכו' כצ"ל ונמחק שתי מתנות שהן ארבע נ"ל וכן מצאתי בד"ח בגיליון ס"א ור"ל דמקשו אף למ"ד יש בילה תיקשי בל תוסיף מהיכא דליהוי מתנה שנייה בשביל שיריים של בכור וכתבו ואי עביד עוד שיריים בשביל עולה וכו' ר"ל ואי משום דכי עביד עוד שיריים בשביל עולה כיון דיש בילה איכא נמי שיריים בשביל בכור והוי שני פעמים שיריים בשביל בכור אי מפני זה אין בכך כלום דבשיריים ליכא בל תוסיף ודוק:

בא"ד וי"ל דמתנה ראשונה וכו' אינה רק מצד אחד ואי נמי שיריים וכו' של מתנה אחת מתנה שניה וכו' כצ"ל:

ד"ה אבל סוף חטאת ועולה במתנה שניה וכו' ושיריים בקרן מערבית דרומית מ"כ בגש"ק וז"ל ונראה בעיני דאפי' במתנה ראשונה של עולה אייר דאף ע"ג דמתנה ראשונה בקרן מזרחית צפונית ושיריים בקרן מערבית דרומית מ"מ לכאורה מצות שירים קיים ולא (הזכיר) [לוח הטעיות חק נתן: הקפיד] הכתוב אלא משום דפגע בה ברישא אף ע"ג דמזה הטעם לא הייתי קובע מקום כדפי' באיזהו מקומן מ"מ טעמא דקרא הכי הוי שלא יעבור על המצות אלא דלא הוינא קובע לו מקום אי לאו דגלי קרא ונ"ל מהאי טעמא למימר שאם ירצה ליתן מתנה ראשונה של עולה בקרן מערבית דרומית שהוא מקום שירים נותן דכל מה שנותן בקרן מזרחית צפונית תחילה אינו אלא משום שאין מעבירין על המצות ומצות מתנה מיהא קיים אפילו העביר הלכך לא ישפך לאמה ריב"א עכ"מ ונ"ל דהן הן שני התירוצים של התוס' אלא שיש קצת הפרש ביניהן ודוק:

ד"ה תנאי היא וכו' לימא קרא דקדש הם וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל ותירץ לי רבינו דפשיטא ליה בחד קרא סגי מדלא מייתי אלא חד קרא בברייתא ובמילתא דר' יוחנן אדר' יוחנן ל"ק דהכא (דהתם כצ"ל נ"ל) לא קאמר אלא אליבא דהך ברייתא ואיהו ס"ל דאין מערבין לקרנות ולי נראה להוסיף על טעם זה דע"כ מחד קרא הוא דאי הוה צריך תרתי קראי

אכתי איכא לאקשויי ממאי דקרא תנינא למר משום מין במינו ולמר משום עולין אימא איפכא וכי פריך בהקומץ ואימא עד דאיכא מין ומינו ועולין ה"ה דה"מ למיפרך הכי אלא ע"כ טעמא איכא וההוא טעמא דמשני כי איכא תרי קראי משני בחד קרא ריב"א ז"ל עכ"מ:

בא"ד וע"ק לומר דאיצטריך וכו' כדי שלא יעבור על בל תוסיף וכו' יש מקשים דקושיא זו כבר הקשו אותה לעיל ד"ה ה"ג מאי קמ"ל ותירצו אותה ואמאי

חזרו כאן להקשותה עוד ולאו קושיא היא דדבריהם לעיל הם דברי ר' ברוך וכאן הם דברי התוס' עצמן ותירצו נמי כתירוץ ר' ברוך ודוק:

דף פא:

גמרא שיכול אין לי אלא אלו וכו' ז"ל הת"כ פרשה ד' מה ת"ל דם דם מניין אתה אומר אם נתערב דם עולה בדם עולה דם עולה בדם תמורה דם עולה בדם חולין שיקרבו ת"ל דם דם יכול נתערבו באלו יקרבו שכן אפילו נתערבו חיים יקרבו מניין אפילו נתערבו באשם אביא את שנתערב באשם שאלו ואלו קדשי קדשים מניין אפילו נתערב בשלמים ותודה אביא את שנתערב בשלמים ותודה שאלו ואלו מתן ד' מניין אפילו נתערב בבכור ומעשר ופסח ת"ל דם דם ע"כ לשון הת"כ וכן היא גירסת רש"י ז"ל כנראה מפירושו ודוק:

שם הכא במאי עסיקינן כגון דאיערב חטאת החיצונה בשירים לפ"ז הא דקתני אלו ואלו עלו לו ר"ל לשירי חטאת פנימית ולשירי חטאת חיצונית וק"ל הנה הרמב"ם ז"ל שם בפ"ב מה' פסולי המוקדשין דין י"א כתב אפילו נתערבו שירי החטאת עם דם העולה שמקום הכל למטה ישפך הכל לאמה נראה מזה שפסק כמ"ד מקום עולה לאו מקום שירים ומהתימא ששם דין י"ב כתב ואם לא שאל וכו' נתן למעלה ושאל יתן למטה ואלו ואלו עלו לו וכיון דכבר פסק דמקום עולה לאו מקום שירים ואפילו לא נתערבו אלא שירי החטאת עם דם העולה ישפך הכל לאמה א"כ היאך חזר וכתב נתן למעלה ושאל יתן למטה והרי מעורבין שירי החטאת עם דם העולה וכבר כתב שישפך הכל לאמה ונמצא דסותר דבריו תוך כדי דיבור ונ"ל ליישב בדוחק הא דכתב ואם לא שאל אלא נתן מן התערובת וכו' לא קאי אלא אדסמיך ליה שכתב אפילו נתערבו שירי החטאת עם דם העולה שמקום הכל למטה ישפך הכל לאמה ועל זה כתב ואם לא שאל אלא נתן מן התערובת למעלה ולמטה ה"ז כשר ור"ל הא דכתב למעלה ולמטה לאו למעלה מחוט הסיקרא ולמטה מחוט הסיקרא אלא הכל למטה מחוט הסיקרא ולמעלה דקאמר היינו מקום עולה ולמטה היינו מקום שירים דקאי אהא דכתב אפילו נתערבו שירי החטאת

וכו' וכן הא דכתב נתן למעלה ושאל יתן למטה ואלו ואלו עלו לו ר"ל למעלה במקום עולה וכששאל אמרינן ליה שיתן למטה במקום שירים ואלו ואלו עלו לו ר"ל לתחילת עולה ולשירי חטאת ודוק:

רש"י בד"ה אביא את אשר נתערב באשם וכו' ואף ע"ג דאם נתערבו מחיים וכו' משום דאית להו תקנתא וכו' ע' בס' קרבן אהרן:

תוס' בד"ה הא אוקימנא וכו' וקשה דלרבנן דאמרי יש בילה וכו' וראוי לזריקה ר"ל וכדאוקימנא לעיל הא דקתני סיפא ואלו ואלו עלו לו אתאן לרבנן דאמרי יש בילה וא"כ ש"מ מקום עולה מקום שירים דהא לרבנן אף עולה כשירה והא דקאמר יחזור ויתן למטה משמע בנתינה במקום אחד יצא ידי עולה ושירי חטאת ועוד דליכא למימר הא דקתני יחזור ויתן למטה ר"ל יחזור ויתן במקום עולה ויחזור ויתן במקום שירים דאיך יחזור ויתן במקום עולה לכתחילה הא דם עולה ושירי חטאת מעורבין ורבנן לית להו רואין אלא ש"מ מקום עולה מקום שירים ודוק:

בד"ה נתן בחוץ וכו' וכגון דיהיב דמים הפנימיים בחוץ לשם מים וכו' עיין בס' תוי"ט ז"ל:

בא"ד וק"ק אמאי פסיל כשמכניס לשם מים וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל וי"ל דכיון דאיערוב בדמים הפנימיים ואינהו אתו לכפר דבאה לכפר איכא ואשר יובא לכפר קרינא ביה ריב"א עכ"מ:

דף פב.

גמרא א"ל ר"י הגלילי אפילו וכו' אלא חטאת יחיד חטאת צבור מניין וכו' מדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהל' פסולי המוקדשין דין י"ג שכתב אפילו חטאת יחיד וכו' נראה דהוה גריס איפכא והכי גריס אלא חטאת צבור חטאת יחיד מניין וכו' וקשה לגירסא זו מהיכא פשיטא ליה חטאת צבור טפי מחטאת יחיד אדרבה חטאת יחיד פשיטא טפי כפירש"י ז"ל ונראה דודאי הרמב"ם ז"ל לא הוה גריס אלא כגירסת רש"י ז"ל אלא הא דפשיטא ליה בחטאת צבור טפי משום דפסק כר' יוסי הגלילי דמפיק ליה לחטאת שנכנס דמה מקרא דהן לא הובא את דמה דאיירי בחטאת צבור ודוק אבל קשה לזה כיון דאית ליה כר' יוסי הגלילי איך מפיק ליה לחטאת יחיד מקרא דכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' והא לר"י הגלילי האי קרא אינו מדבר אלא בפרים הנשרפין ושעירים הנשרפין כדאיתא בברייתא וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפרק י"א מהל' מעה"ק דין ג' ומהתימא מהכ"מ ז"ל שם שכתב על מ"ש רבינו ז"ל שם וכן האוכל כזית מבשר חטאות הנשרפות לוקה שנאמר וכל חטאת וכו' כתב מר"ן ז"ל זה בכלל מה שנתבאר בסמוך כל שהוא בכליל תהיה ליתן

לא תעשה על אכילתו וכו' ודבר תימא הוא שהרי רבינו ז"ל כתב שנאמר וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לא תאכל באש תשרף דהיינו ילפותא דר"י הגלילי ועוד קשה לרבינו ז"ל כיון שפסק שם בפ"ב מה' פסולי המוקדשין דין ט"ו גבי חטאת שקבל דמה בב' כוסות ונכנס א' מהן להיכל וכו' אף החיצון פסול שנא' אשר יובא מדמה אפילו מקצת דמה והיינו כרבנן דפליגי אר"י הגלילי דלדידיה מכשיר משום דהאי קרא בחטאת הפנימית כתיב ופיסול דחיצונה שנכנס דמה לפנים מהן לא הובא את דמה וההיא כוליה משמע כפי' רש"י ז"ל לקמן אם כן איך פסק בפ' י"א מה' מעה"ק כר"י הגלילי ואפשר לומר דרבינו ז"ל אינו שומר הטעמים ועיקר ילפותא דלוקה הוא מכליל תהיה לא תאכל כמ"ש מר"ן הכ"מ ז"ל ודוק:

רש"י בד"ה ה"ג כל הענין וכו' ולא חוץ לשלשה מחנות כמצותן בכשרותן כדכתב וכו' כצ"ל:

בד"ה יצא א' מהן לחוץ חוץ לעזרה כצ"ל וקאי אחטאת חיצונה ודלא כבעל קרבן אהרן ע"ש:

בד"ה הנכנס פוסל וכו' דמדמה מיעוטא היא וכו' פי' מדגשות הה"א וכן כתב בס' קרבן אהרן ע"ש:

בד"ה (ותנא) [ותהא] מחשבה פוסלת וכו' דהא לדידיה איכא למיבעיא אינו ר"ל בק"ו דהא לר"י ליכא ק"ו אלא ר"ל במה מצינו מה מצינו בחוץ שפוסל הדם שיצא ומחשבה פוסלת בו אף בפנים שפוסל הדם שנכנס בו מחשבה פוסלת בו וכן פי' הרב ברה"ז ודוק:

תוס' בד"ה מכדי איתרבו וכו' תימא דילמא ר"ע כמ"ד קדשי קדשים וכו' ולא קדשים קלים וכו' כתב בספר צ"ק וז"ל ותמיהה נשגבה בעיני דאישתימיטיה מתוס' סוגיא דלקמן דף צ"ג ע"א פלוגתא דר"ש ור"ע דר"ע ס"ל דאותה פרט לתרומה דאין טעון מריקה ושטיפה ור"ש לטעמיה דאמר קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה וכ"ש תרומה לפ"ז ע"כ ר"ע ס"ל דקדשים קלים טעונין מריקה ושטיפה דאי ס"ל דמקדשי קדשים ממעטינן קדשים קלים מכ"ש דממעטינן תרומה א"כ אותה ל"ל וכו' ע"ש ולי נראה דהתוס' לא הוו גרסי לקמן בברייתא ר"ע אומר היתה לו שעת הכושר וכו' אלא הוו גרסי ר' יעקב אומר היתה לו שעת הכושר וכו' וכ"מ הגה"ה זו בגליון גש"ק וכן מוכח מהגמרא דקאמר ור' יעקב אותה פרט לתרומה וכן כתוב בפרש"י ז"ל ור' יעקב ור"ש פליגי בהאי פסולא וכו' כ"ה כתוב בכל נוסחאות של דפוסים ישנים ונראה דזו היא גירסת התוס' ולכך מקשו שפיר אבל בדפוסים חדשים הגיהו במקום ר' יעקב ר"ע וכ"מ כן בת"כ ולפי גי' זו ל"ק קושית התוס' ודוק:

בד"ה אין לי אלא חטאת נקבה וכו' ואי הוה גרסינן איפכא ניחא עיין בספר קרבן אהרן פרשה ג' פ"ח דף י"ז:
בד"ה ותהא מחשבה וכו' תימא מה לחוץ וכו' עיקר כל קושייתם הוא לפי האמת דאית לן בכל הני דבחוץ פסלי ובפנים לא פסלי וא"כ ל"ל קרא לומר דאין מחשבה פוסלת בפנים דמהי תיתי אי מק"ו איכא למיפרך כל הני פירכי ומעתה לא תיקשי לימא הנהו גופייהו ליתי בק"ו ודוק:

דף פב:

גמרא ולא תהא מחשבה פוסלת בחוץ מק"ו וכו' והא דכתיב ביום השלישי לא דרשינן ליה למקום משולש דנשמע מינה מחשבה פוסלת בחוץ אלא דקרא איירי במחשבת חוץ לזמנו כפשטיה ודוק:
שם בשר הנכנס לפנים וכו' ומה במקום וכו' קשה הא איכא למפרך מה לבשר היוצא לחוץ פסול שכן מחשבה פוסלת בחוץ תאמר בבשר הנכנס לפנים שאין מחשבה פוסלת בפנים ודוק:
שם אלא אמר רבא כל מידי דחשיב עליה לפני ולפנים לא תיפסול בהיכל הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהל' פסולי המוקדשין סוף דין י"ג השמיט זה ותמה עליו הלח"מ ז"ל שם אמאי השמיטו ונ"ל שטעמו של רבינו ז"ל הוא משום דסבר רבא לא איצטריך להאי אוקמתא אלא לדעת ר"א דס"ל נכנס לכפר אע"פ שלא כיפר פסול ולכך קשיא ליה כיון דאיפסיל בהיכל לפני ולפנים מאי בעי אבל לדעת ר"ש דס"ל עד שיכפר לק"מ דמשכחת לה כגון שנכנס להיכל ולא כיפר דלא איפסיל בהיכל ונכנס לפני ולפנים וכיפר וכן לדעת ר' יהודה דמחלק בין שוגג למזיד נמי משכחת לה כגון שנכנס להיכל שוגג דלא איפסיל בהיכל ונכנס לפני ולפנים מזיד וכיון דהרמב"ם ז"ל שם פסק כר' יהודה דמחלק בין שוגג למזיד לכך השמיט להאי אוקמתא ועוד איכא למימר דלא איצטריך רבא להאי אוקמתא אלא משום דאיבעיא ליה הני בעיי דלקמן ולא איפשיטא ליה אבל להרמב"ם ז"ל דאיפשיטא ליה כל הני בעיי כמ"ש שם לא קשיא הא כיון דאיפסיל בהיכל לפני ולפנים מאי בעי דאיצטריך לפר העלם דבר ושעיר ע"ז דלא איפסלו בהיכל דזה מקומן הוא אי נמי לפר ושעיר יום הכפורים שהיזה מדמן על הבדים והוציא להיכל וחזר והכניסן דלא איפסלו בהיכל ודוק:
שם בעי רבא פר העלם דבר וכו' פר ושעיר יוה"כ וכו' או דילמא הואיל ונפק נפק הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' פסולי המוקדשין דין י"ד כתב פר העלם וכו' וחזר והכניסו וכו' כיון שיצא

יצא וכתב עליו הראב"ד ז"ל פר העלם וכו' עד שכיון שיצא יצא א"א אני איני סובר כפירושו כי הסוגיא שלו דומה דמשום יציאה הוא הפסול וכו' ע"ש ר"ל דמשמע מדברי רבינו ז"ל שמפרש הבעיות כך שהפיסול הוא משום יציאה דאיירי שהכניס מדמן של פר ושעיר של יוה"כ לקדש הקדשים להזות מהן על הבדים והיזה מהן מקצת הזאות ולא גמר הזאותיו והוציאו להיכל וחזר והכניסו לקדש הקדשים כדי לגמור הזאותיו על בין הבדים נפסל ואין יכול לגמור הזאותיו על הבדים כיון שיצא יצא ונפסל ביציאה להיכל שאין זה מקומו וכן אם גמר הזאות שבקדש הקדשים על הבדים והוציאו להיכל כדי להזות על הפרכת והיזה מקצת הזאות על הפרכת ולא גמר כל ההזאות והוציא חוץ להיכל וחזר והכניס להיכל כדי לגמור ההזאות על הפרכת אינו יכול לגמור ההזאות על הפרוכת שכיון שיצא הדם חוץ למקומו דהיינו חוץ להיכל נפסל ביציאה מן ההיכל ולכך השיגו הראב"ד ז"ל שאינו סובר כפירושו כי הסוגיא שלו דומה דמשום יציאה הוא הפיסול (זה ענין) [והענין] אינו כן אלא משום ביאת פנים הילכך צריך לפרש הבעיא וכו' והוא כפירש"י ובאמת שהסוגיא אינה סובלת פי' הרמב"ם ז"ל ודוק עוד כתב שם מרן הכ"מ ז"ל בשם מוהרי"ק ז"ל שיש לתמוה על רבינו שהיה לו לכתוב בבבא השלישית לא יעשה מספק וכו' מ"מ הו"ל לכתוב ספק וכו' ואפשר דסבר רבינו ז"ל דרבא הוא דאסקא בתיקו ומיהו הגמרא משמע התם דלא מספקא ליה וכן נראה שם בברייתא דר' יוסי הגלילי גם פ' טבול יום נראה כן גבי חטאת אהרן שמא בחוץ היתה בקדש היתה וקדש היינו היכל משמע שכל שיצא מן ההיכל נפסלה עכ"ל הנה מ"ש ומיהו גמרא משמע התם דלא מספקא ליה לא ידעתי מהיכא משמע גם מ"ש וכן נראה שם בברייתא דר"י הגלילי גם זה לא ידעתי מהיכא ואפשר ממה שאמר מקום שאין מחשבה פוסלת בפנים אינו דין שלא יפסול דם שבפנים את שבחוץ מדקרי לחוץ להיכל בחוץ ש"מ שאם דם הנכנס להיכל חזר ויצא שם חוץ להיכל נפסלת כיון שנקרא חוץ ואין זה מספיק עוד מ"ש גם פ' טבול יום נראה כן גבי חטאת אהרן וכו' ג"כ לא ידענא מאי קאמר דהא חטאת הנשרפת היה שעיר של ר"ח כדאיתא שם פ' טבול יום דף ק"א ע"ב וא"כ מה שאמר בקדש היתה היינו בעזרה שהרי חטאת ר"ח חטאת חיצונה היא ואינה נכנסת להיכל וא"כ מה שאמר בחוץ היתה היינו חוץ לעזרה וא"כ מהיכא משמע שכל שיצא מן ההיכל נפסלה וצ"ע:

דף פג.

גמרא הא מזיד פסול בשכיפר או בשלא כיפר אמר ר' ירמיה וכו' ור' יהודה לכפר לא משמע ליה מ"ט לאו משום וכו' מוכח מהכא דלר' יהודה דבמזיד הוא פסול דוקא בשכיפר ואפ"ה בשוגג כשר אבל אם לא כיפר אפילו במזיד כשר וקשה מכאן להרמב"ם ז"ל בפ"ב מהל' פסולי המוקדשין דין י"ו שכתב דבשוגג אינו כשר אלא אם לא כיפר אבל אם כיפר אפי' בשוגג פסול ובמזיד אפילו לא כיפר פסול וכבר נתעורר בזה מרן הכ"מ ז"ל שם וכתב בשם מוהרי"ק ז"ל שטעם רבינו משום דאסיק שם בפ' כל הפסולים על תרי תנאי ואליבא דר"י פי' דתנא דההיא ברייתא דמוכח מינה לר"י דדוקא בכיפר פליג אההיא מתני' וכו' ע"ש ודברים מתמיהין כתב אדרבה מתני' דכל הפסולים דלא פליג ר"י אניתנין בחוץ שנתנן בפנים דליפסול במחשבה דס"ל ר"י דבעי מקום משולש דוקא לכפר ס"ל ומה שאמרו תרי תנאי ואליבא דר"י היינו מתני' דפ' כל הפסולים וסוגיא דהכא דס"ל לר"י לכפר דוקא עם תנא דברייתא דדבר רע וכו' דס"ל לר"י אף בלא כיפר ונ"ל דנוסחאות דדפוס ישן הן שהטעוהו למוהרי"ק ז"ל שכתוב בהן והתנן ר' יהודה אומר דבר רע וכו' ואגב ריהטי' לא דק דברייתא היא ולא מתני' ונ"ל דמשום הכי כתב הכ"מ ז"ל ודבריו אלה צל"ע ושוב ראיתי בס' ברה"ז שם בפ' כל הפסולים שנתעורר בזה וכתב ליישב דמתני' דכל הפסולים ס"ל דלא בעי כיפר ואע"ג דלא פליג ר"י במתני' פליג בברייתא דכה"ג אשכחן ע"ש באורך ולי נראה דהן אמת דאשכחן בעלמא לא פליג במתני' וסמיך אהא דפליג בברייתא היינו דוקא היכא דלא אשכחן בברייתא אחריתי דהוי איפכא מהאי ברייתא אבל היכא דאשכחן ברייתא אחריתי דהוי איפכא כמו הכא דאשכחן ההיא דפ' התערובת דהוי איפכא מהאי ברייתא דפ' כל הפסולים וסברה לר"י בכיפר דוקא ובמתני' לא פליג דמשמע דס"ל דדוקא בכיפר לא אמרינן אף ע"ג דלא פליג במתני' פליג בברייתא אדרבה אמרינן כיון דלא פליג במתני' ס"ל למתני' כאידך ברייתא דס"ל לר"י דוקא בכיפר ודוק:

הדרן עלך פרק כל הזבחים שנתערבו

פרק תשיעי

רש"י בד"ה ר' יהושע וכו' רבי סתם במתני' וכו' והדר מפרש ומאי ניהו ראוי לו לר' יהושע וכו' נר' מפירושו שאינו מפרש כפי' התוס' ודוק:

דף פג:

גמרא ר"ל אמר מנחה הבאה בפני עצמה וכו' הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' פסולי המוקדשין דין ג' פסק כר' יהושע [חק נתן: עיין] להכ"מ והלח"מ ז"ל עוד נ"ל טעמו משום דר' יהושע מסתבר טעמיה דיליף ממוקדה דאי לאהדוריה פוקעין הא נפקא ממילא מאשר תאכל האש את העולה וגו' דילפינן מינה עיכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי קטרת דשמעי' ממילא דעיכולי עולה מהדרינן כדאיתא לעיל וכן המזבח איצטריך דטעמא קאמר רחמנא ואע"ג דמזבח אחרינא כתיב מ"מ איצטריך חד להיתה לו שעת הכושר וחד ללא היתה לו שעת הכושר כדאיתא לעיל דמסתבר לחלק ודוק:

תוס' בד"ה הנסכין כשרים וכו' אלא כלומר כשרים מפסול עצמן מ"כ בגש"ק וז"ל מ"מ כשרין קרו להו כיון דאפשר להיות זבח פסול והנסכים כשרין כגון שיש זבח זבוח באותה שעה דאם יש זבח אחר יקרבו עמו כדאיתא בהתודה משום דלב ב"ד מתנה ריב"א עכ"מ:

ד"ה למעוטי קמצים וכו' וצ"ל ע"כ דהכא אליבא דרבנן וכו' ועוד נראה דההיא דעולא ככ"ע וכו' ק"ל לתירוצא קמא דהכא אליבא דרבנן ועולא לאו ככ"ע א"כ מאי מקשה מ"ש מדעולא וכו' הא ההיא דעולא אתיא כר"ש אבל לר' יהודה ירדו כמו שהוכיחו תחילה וליכא למימר דהא דכתבו דהכא אליבא דרבנן לאו היינו ר' יהודה אלא רבנן אחריני וסברי בהא כר"ש דאמר לא ירדו דקשה מי הכריחו להמקשה לומר כן דסברי כר"ש דלאו הלכתא כדי לאקשויי מ"ש מדעולא לכן נ"ל דט"ס ויש למחוק תיבת ועוד ולהגיה ונראה דההיא דעולא וכו' וכוליה חד תירוצא הוא ודוק ודע דגם הרמב"ם ז"ל סובר כן דההיא דעולא אליבא דכ"ע היא שהרי פסק בפ"ג (מלכות) [חק נתן: מהלכות] פסולי המוקדשין דין י"ב להההיא דעולא אע"פ שפסק שם דין ו' כר' יהודה ודוק:

בד"ה ההוא לאהדורי פוקעין וכו' ומ"מ לתרווייהו צריכא אשר תאכל האש דמועשית לא הוה ממעטין וכו' כצ"ל ור"ל לכ"ע צריכא אשר תאכל האש למעט קטרת דמועשית לא הוה מימעיט קטרת כיון דבר הקרבה וק"ל ועיין לתוס' לקמן דף פ"ו שכתבו צריכותא בשני צדדים:

דף פד.

גמרא נסכים הבאים עם הזבח וכו' ומודה ר"ש דלא ירדו מ"כ בגש"ק וז"ל פי' וכי קתני מתני' דירדו דוקא כשיקדשו בכלי עם הזבח דלא אפשר לשהוייהו דהוו מפסלי בלינה קמ"ל דהני נמי באין עם הזבח נינהו בס"י עכ"מ:

תוס' בד"ה וחוץ למקומו תימא וכו' עיין לדבריהם פ' יוצא דופן דף מ' ע"ב מה שיישבו:

בא"ד וי"ל דהועיל וכו' לכך תרד דהא חסירה זריקה החשובה בה וכו' לפ"ז הא דדייק גמ' לעיל ראוי לו אין שאין ראוי לו לא למעוטי מאי וכו' הא דלא קאמר דבא למעוטי קדשים קלים ששחטן חוץ למקומן משום דהתם בפ' התודה פליג רבה וסבר דלא תרד ולפי איכא דאמרי רבה לא הדר ביה ע"ש ולכך לא קאמר הכא למעוטי הא ובזה מתיישב נמי מה שמקשים אהא שמחלקין התוס' לקמן בין חישב חוץ לירושלים לחוץ לקלעים דהכא אייריי שחישב חוץ לקלעים ולכך לא ירד כיון דזה המקום ראוי לקדשים קלים לאכילת שלמים א"כ לפ"ז אמאי איצטריך למימר לקמן חוץ למקומו הואיל ואיתקש לחוץ לזמנו לימא חוץ למקומו הואיל וראוי לקדשים קלים לאכילת שלמים ולפי מ"ש ניחא משום דרבה פליג לכך איצטריך לומר הואיל ואיתקש לחוץ לזמנו ועוד י"ל לקושיא א' משום דלא פליגי התם אלא אליבא דר' יהודה אבל אליבא דר"מ דאית ליה לכ"ע קדש הלחם דסתם מתני' התם כותיה לא פליגי ומודים דלא ירדו כיון דלכ"ע קדש הלחם ולכך בעי לאוקמי סתם מתני' הכא דקתני ראוי לו אין שאין ראוי לו לא למעוטי קמצין שלא קדשו בכלי דאתיא אף לר"מ אבל אכתי קשה אמאי לא קאמר דבא למעוטי שחטן בדרום בקדשי קדשים דירדו לר' יהודה ואי משום ר"ש השתא נמי דקאמר למעוטי קמצין וכו' לא אתי כר"ש כמ"ש התוס' לעיל וצ"ע ודוק:

ד"ה זאת היא העולה וכו' אבל העולה קמא אתא לעולה ראשונה שבפינחס כדקאמר רבא וכו' בס' הברה"ז כתב מ"ש שבפינחס ט"ס ולהדיא פירש"י בפסחים דהעולה ראשונה הוא מ"ש בפ' צו את אהרן ע"ש עכ"ל ונ"ל דהאמת אתו אע"ג דהתוס' בס"פ הגוזל עצים דף קי"א וכן בפ' אמר להם הממונה דף ל"ד פירשו דהעולה עולה ראשונה שכתובה ראשונה לכל הקרבנות בפ' פינחס מ"מ נראה דהכא אזלי לשיטת רש"י ז"ל שפירש בפסחים העולה ראשונה האמורה תחילה לכל העולות והיינו עולת תמיד דפ' קרבנות דצו את אהרן דקרבן תמיד כתיב ברישא דאי אזלי לשיטתייהו מאי קאמרי אבל העולה קמא אתא לעולה ראשונה שבפינחס שהן דברים שאין להם שחר דהא העולה שפירשו שהיא לעולה ראשונה שבפנחס היינו העולה דכתיב בקרא דוערך עליה העולה דרש"י ז"ל מפרש וערך עליה העולה היינו עולה ראשונה הכתובה בפ' צו דהיינו זאת תורת העולה והתוס' מפרשו היינו עולה ראשונה הכתובה בפינחס א"כ לשיטתייהו מאי קאמרי העולה קמא דזאת תורת העולה אתא לעולה ראשונה שבפנחס דמאי שייטית דהעולה דזאת תורת העולה לעולה ראשונה שבפנחס אלא ודאי שבפנחס ט"ס כמ"ש הב"ז ודוק:

ד"ה פרט לנשחטה בלילה וכו' ר"ל משום וכו' ריבה חטאת וכו' ק"ק לפ"ז א"כ אמאי לא מימעיט ר"י שנכנס דמה לפנים שאם עלתה תרד מהאי קרא כמו שממעט שחטה בדרום ואפשר לומר לפי מה שפירשו שם רש"י והתוס' ז"ל שנכנס דמה לפנים היינו במחשבה שחישב בשחיטה להכניס דמה לפנים ע"ש לפ"ז איכא למימר דלא תרד משום דאתיא בק"ו מחוץ למקומו ודוק ושוב ראיתי בגש"ק שכתוב שם על הא דכתבו התוס' א"נ שחט בדרום כעין שחיטת חוץ היא כתוב שם וז"ל וכן נ"ל שיש טעם דאי לאו הכי מניין ליה לרבות מכל דבר רע יותר משאר פסולים ומה"ט איכא למימר דהיינו טעמא דמאן דבעי למימר ליה אפילו לר"ש ריב"א עכ"מ:

ד"ה הניתנין למעלה וכו' הו"ל למינקט נשחטה בלילה ונשפך דמה וכו' יש מקשים בלא זאת נמי מוכח דר"י פליג אניתנין דאי לא פליג כי היכי דפליגי רבה ורב יוסף אליבא דר"ש היה להם לפלוג אליבא דר"י ונ"ל דלא מצי לפלוגי אליבא דר"י ולימא רב יוסף אליביה אם עלו לא ירדו משום דמדמה ליה לניתנין למעלה שנתנן למטה דאדרבא לחומרא מדמינן דיש לדמותו לנשחטה בלילה ואתי מכ"ש ומה נשחטה בלילה דלא שחט בדרום קאמר ר"י דירדו כ"ש היכא דשחט בדרום דירדו כמ"ש התוס' שם ואי משום ניתנין למעלה שנתנן למטה ששינה מקומן ואפ"ה לא ירדו לר"י התם משום דר"י אזיל לטעמיה דאמר שלא במקומו במזבח כבמקומו דמי ודוק:

בא"ד אע"ג דלרב יוסף וכו' כיון דמודה וכו' כמו בקיבל פסולים וזרקו את דמן דקאמר בסמוך דלא פליג ר"י וכו' ר"ל דמייתו ראיה אפילו לדעת רבה צ"ל כן גבי קיבלו פסולים דקאמר דלא פליג ר"י אף ע"ג דלא מודה לר"ש אלא בהנך דחזו ור"ש אית ליה אפילו בהנך דלא חזו לא ירדו אלא ע"כ לומר כיון דמודה בהנך דחזו שייך שפיר לומר דלא פליג ר"י וחזרו ודחו ראיה זו דלרבה אה"נ דמודה ר"ש בהנך דלא חזו דירדו ודוק:

דף פד:

ד"ה ומוציא אני וכו' פי' בקו' דל"ג בהוייתן הם קדושים דהא כ"ש למ"ד במעי אמן הם קדושים איצטריך למעוטי מזאת ונראה דגרסי' ליה ולרבותא נקטיה דאע"ג דבהוייתן הם קדושים ולא קדם הקדישן לפסולן איצטריך קרא למעוטי כיון דהפסול לא בא תחילה אלא בבת אחת אבל לא מצי למימר דסבר במעי אמן הן קדושים דהא שמעינן לר"ש וכו' כצ"ל וכ"ה דבריהם שם בפ' יוצא דופן ע"ש:

בא"ד דקסבר בהוייתן הן קדושים וגם משום וכו' כצ"ל והשאר נמחק:

בא"**ד** ולא חלה אפי' קדושת דמים פי' דאי חלה הא אמר בפ' ואלו קדשים מגו דנחתא קדושת דמים נחתא נמי קדושת הגוף כ"ה דבריהם מבוארים בפ' יוצא דופן ועיין לדבריהם לקמן פ' פרת חטאת דף קי"ד שכתבו באורך:

בא"**ד** וי"ל דמקדישן בבטן קדושת הפה דאע"ג דאין קדושת אמן חלה עליהן קדושת פה חלה עליהן כצ"ל וכ"ה דבריהם בפ' יוצא דופן והא דהוצרכו לומר דהקדישן בבטן קדושת הפה ולא קאמרי שהקדישן קדושת הפה אחר שנולדו משום דא"כ הוי נפסלו כשהן חולין כיון דלא קדישי אגב אמן ולא איצטריך האי קרא לנפסלו כשהן חולין אלא לנפסלו אחר שהוקדשו כמ"ש לעיל ומהתימא מהתוס' לקמן פ' פרת חטאת דף קי"ד שכתבו שלאחר שנעשו אתנן ומחיר הקדישן או בעודן במעי אמן או אחר שנולדו וכו' ואי אחר שנולדו לא הוי נפסלו לאחר שהוקדשו בשלמא אי הקדישן במעי אמן אע"ג דלא הקדישן אלא לאחר שנעשו אתנן ומחיר מ"מ כיון שעדיין הן במעי אמן שאין ניכר פסולן והקדישן הוי כמו שבא פיסולן והקדישן בבת אחת אבל אי לא הקדישן אלא לאחר שנולדו שכבר ניכר פסולן לא הוי אלא כנפסלו ואחר הוקדשו וקושיא זו ג"כ תקשי אהא שהקשו שם דלוקמא כגון שהקדיש בהמה מעוברת ושייר העובר וכו' ועוד מצי לאוקמא בבהמה של חולין מעוברת ועשה העובר אתנן ומחיר ואח"כ הקדישה ע"ש הא לפי הני אוקמתי לא הוי נפסלו לאחר שהוקדשו ויש ליישב דמיקרי נפסלו לאחר שהוקדשו משום דהיו ראויים מעיקרא לבא עם אמן אל פתח אהל מועד כמו שפירש"י ז"ל שם והא דהוקשו לוקמא בבהמה של חולין מעוברת ועשה העובר אתנן ומחיר ואח"כ הקדישה ר"ל ואח"כ הקדישה לבהמה ולעוברה כיון דהעובר קודם שנולד היה ראוי לבוא עם אמו לפתח אהל מועד הוי כמו נפסלו לאחר שהוקדשו וא"ת אי סברי כפירש"י ז"ל א"כ אמאי הוצרכו לומר שהקדישן קדושת הפה לא ה"ל למימר אלא כיון דהם ראויים לבוא מעיקרא עם אמן לפתח אהל מועד ה"א דמחייבי משום שחוטי חוץ לכך איצטריך לפני משכן ה' למעטינהו וכן תירצו התוס' שם בר"פ כיצד מערימין דף כ"ד ע"ב ע"ש וי"ל דהתוס' הכא סברי דהאי סברא דהיו ראויים מעיקרא לבוא עם אמן אל פתח אהל מועד לא מהניא אלא לענין דליהוו כנפסלו לאחר שהוקדשו אבל לא מהניא להא דליחייב משום שחוטי חוץ כיון דהשתא חולין הן ולכך הוצרכו לומר שהקדישן בפה ודוק ואכתי קשה להאי תירוצא שהקדישן בפה אבל קדושת אמן לא חלה עליהן א"כ איך מתיישב הא דקאמר גמרא שם בפ' יוצא דופן וחד לבהמת קדשים דאוליד דרך דופן וקסבר ולדות קדשים בהוייתן הן קדושים הא כיון דלא חלה עליהן קדושת אמן כלל ואינם קדושים אלא בקדושת פה א"כ מאי קאמר קסבר ולדות קדשים וכו' דמאי נפקא מינה מזה אי

במעי אמן הן קדושים אי בהוייתן הן קדושים כיון דלא קדשי כלל אגב אמן אלא בקדושת פה הן דקדשי וכ"ש לפי מה שפירש שם מוהרש"א ז"ל בס' חידושי הלכות אהא שכתבו התוס' ז"ל וי"ל דמיירי שהקדישו בפה כתב א"כ הא דקאמר וחד לבהמת קדשים דאוליד דרך דופן לא קאי אלא אולד אבל אמו בהמת חולין א"כ מאי קאמר קסבר ולדות קדשים וכו' מה ענין זה לכאן והנה לפרש"י ז"ל שם דל"ג לה ניחא אבל התוס' ז"ל דגרסי לה קשיא וקושיא זו ג"כ תקשי אהא דקאמר לקמן בפ' פרת חטאת אתנן ומחיר כלאים ויוצא דופן בולדות קדשים קסבר ולדות קדשים בהוייתן הם קדושים קשה כיון דאיירי בהקדישן קדושת הפה א"כ ע"כ הא דקאמר ולדי קדשים האי קדשים דקאמר קאי אולדות אבל אמן חולין היא כמ"ש מוהרש"א ז"ל גבי יוצא דופן א"כ מה ענין לומר בהוייתן הם קדושים בשלמא לפי' התוס' הכא ופ' יוצא דופן דלא כתבו הקדישן קדושת הפה אלא אכלאים ויוצא דופן איכא למימר הא דקאמר בהוייתן הם קדושים לא קאי אלא אאתנן ומחיר דבאתנן ומחיר אין צריך לאוקמי בקדושת הפה דלא הוי מום כטומטום ואנדרוגינוס וחיילא עליהם קדושת אמן ולכך איצטריך לומר בהוייתן הם קדושים כדי שיכול לחול אתנן ומחיר עליהם במעי אמן אלא להתוס' דפ' פרת חטאת שכתבו דאף לאתנן ומחיר צ"ל דאיירי בקדושת הפה קשיא ואפשר לומר הא דכתבו שהקדישן קדושת פה אינו ר"ל דבקדושת פה לחוד סגי אלא ר"ל דע"י קדושת פה נתעורר קדושת האם ותחול עליהם אע"פ שהן בעלי מומין ולכך איצטריך לומר קסבר ולדות קדשים בהוייתן הם קדושים כדי שיכול לחול אתנן ומחיר עליהם דאי במעי אמן הם קדושים לא חל עליהם אתנן ומחיר כיון דעיקר קדושתן הם מכח אמן וקדושת פה אינה אלא לעורר קדושת אמן א"כ כבר קדמה קדושת האם עליהם ולא חל עליהם איסור אתנן ומחיר לכך איצטריך לומר קסבר ולדות קדשים בהוייתן הם קדושים ודוק ודע דהתוס' הקשו שם בפ' יוצא דופן להאי תירוצא דממתני' דכיצד מערימין משמע דאפי' קדושת פה לא חלה עליהם (ר"ל דמשמע להו כן משום דרשב"ג קאי אהא דקאמר ואם נקבה זבחי שלמים וק"ל) ועוד דבשלהי פ"ב דתמורה קאמר אי אתה מוצא אלא בולדות קדשים ואליבא דר"י ואמאי לא משכחת בהקדישו בפה ותירצו ושמא י"ל דדוקא טומטום ואנדרוגינוס אין קדושה חלה עליהם עכ"ל והנה לא כתבו טעם לדבר ונראה דטעמא משום דהוי מום גדול ולפ"ז לא מיתרצא אלא קשיא א' אבל קשיא ב' לא מיתרצא דהא התם בשלהי פ"ב דתמורה קאמר נמי גבי טומטום לא קדושין ולא מקדישין ודוק:

ד"ה הגה"ה יוצא שהרי יוצא וכו' וי"ל דלעיל פירש דההיא סוגיא כר"ש וכו' דבריש מעילה מדמי בית הבליעה ואם עלה לא ירד להדדי וכו' ראיתי מי שהקשה כיון דמדחי

שם הגמ' דתנא אזאת תורת העולה סמיך ור"ש לא יליף זר מבמה א"כ כיון דמטמא בבית הבליעה בודאי אם עלה ירד דהא במעילה מדמי להדדי א"כ אמאי מספקי תוס' לעיל ד"ה הניתנין אי לר"ש אפי' בהנך דלא חזו לעבודת צבור לא ירד או לא הא דבר זה תלוי בפלוגתא דרב ור' יוחנן דפליגי אי זר אין מטמא בית הבליעה דילפי מבמה א"כ אם עלה לא ירד ולרב דלא יליף מבמה ע"כ מטמא בית הבליעה א"כ אם עלה ירד עכ"ל וטעות הוא דהתוס' לעיל לא נסתפקו אלא בקיבלו פסולים והקבלה בבהמה הוא נגד המיצוי בעוף ובמיצוי זר ל"פ רב ור' יוחנן דבמיצוי לא שייך טומאת בית הבליעה דאי מלק בהכשר כראוי ובמיצוי מיצה זר ליכא למימר דמטמא בית הבליעה כיון דכבר מלק כראוי כבר פקעה טומאת בית הבליעה ותו לא הדרא אי מיצה זר ובזה הוא דנסתפקו התוס' לעיל בקיבל זר אי ירד לר"ש או לא וה"ה דיש להסתפק במיצה זר ודוק:

בא"ד ומיהו קשה לר"י יצא דמה ליתכשר וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל ונ"ל דהיינו טעמא דר"י דכיון דפסולין מחמת חוץ חשיב ליה אין פיסולו בקדש למעוטי ודמי לאין פיסולו בקדש אע"ג דאי ליכא מיעוטא לא הוה חשיב ליה אין פיסולו בקדש ברובע ונרבע כיון שכבר נתקדש בשחיטה ריב"א עכ"מ:

דף פה.

ד"ה לא תהא פחותה וכו' וי"ל דהכא קאמר אפילו לר' יהודה אבל רבה וזעירי פליגי כדאיתא לקמן פ' השוחט והמעלה דף ק"ח ע"א ודף קי"א ע"ב וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ' ח"י מהלכות מעה"ק דין י"ז כוותייהו ודוק:

ד"ה מקטל קטליה וכו' משום דלא מצינו וכו' ולא דמי לשחיטת לילה עכ"ל מ"כ בגש"ק וז"ל שהפסול מחמת דבר אחר הוא וחזי למחר לישחט ולפרש"י ז"ל קשה דכמו (דנמי כצ"ל נ"ל) שחיטת העוף חזיא לחולין ריב"א ע"כ:

דף פה:

גמרא אפילו הכי עדיפא שלא יהו קדשי שמים וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל דאי אפשר לשורפן מיד דאין פסולן בגופן ובעו עיבור צורה והא עדיפא אע"ג דאיכא למיחש שמא יעלם בהן ויקטירם מס"י ע"כ:

רש"י ד"ה הצמר שבראשי כבשים וכו' ויש צמר בגובה ראשו אצל ערפו כצ"ל וכ"ה בהרע"ב ז"ל:

תוס' ד"ה יש נרבע בעופות וכו' אלא למעוטי מוקצה עכ"ל מ"כ בגש"ק וז"ל אבל ק"ל קצת דאיכא תרי קראי מן התורים או מן בני היונה ותרוייהו למה לי ריב"א ע"כ:

דף פו.

גמרא ופליגא דר"א וכו' ז"ל תוספות חיצוניות ופליגא דר"א וכו' פירשו לאחר זריקה לא נהנין ולא מועלין אליבא דרבי קאמר דס"ל לא יעלו ובהא לא פליג ארבה דרבה איירי לת"ק ואיהו לרבי אלא בפירושו קודם זריקה בלחוד דלרבא מהניא להו זריקה לאישתרויי אפילו לרבנן ולר' אלעזר לא מהניא להו ואע"ג דלא חזו להסקה מ"מ באיסורייהו קיימי ע"כ:

תוס' ד"ה מאן שמעת ליה וכו' ור"י פי' כרבנן דוקא היא מדקתני לא יעלו משמע דאם עלו לא ירדו מ"כ בגש"ק וז"ל א"נ י"ל דמתני' רבי היא והא דקאמר לא עלו ה"ה דאם עלו ירדו אלא אגב דנקיט מחוברים יעלו נקט נמי בפירשו לא יעלו ומיהו אין להביא ראיה דמתני' רבי היא מדדייקינן בגמרא מאן תנא דשמעת ליה פירשו ירדו רבי היא דהני לאו אמתני' קאי אלא אברייתא ותדע דבפ' גיד הנשה דייק הכי אהך ברייתא ולא מייתי מתני' ריב"א ז"ל ע"כ והנה הרמב"ם ז"ל ריש פ"ו מהל' מעה"ק דין ב' הביא המשנה כצורתה ולכאורה נראה דמפרש כפי' ר"י דמתני' כרבנן אתיא דלא יעלו משמע דאם עלו לא ירדו דאי מפרש כפרש"י ז"ל דמתני' רבי היא והא דקתני לא יעלו ה"ה אם עלו ירדו א"כ גיד הנשה במחובר יעלה דלמחוברים דהיתירא לא איצטריך קרא לריבויי מידי דהוה אראשה דעולה כדאיתא בר"פ גיד הנשה דף צ' ע"ש ורבינו ז"ל שם דין ד' כתב ומסיר גיד הגשה בראש המזבח ומשליכו ע"ג הדשן וכו' הרי שפסק כרבנן דריבוייא לא אתי למחובר דאיסורא דההוא אסור ממשקה ישראל ולרבנן אפי' פירשו לא ירדו דריבוייא אתי לפירשו אלא צ"ל דרבינו ז"ל מפרש כפי' ר"י דדוקא לא יעלו אבל אם עלו לא ירדו אלא דקשה דרבינו ז"ל בפ"ג מהל' פסולי המוקדשין דין ט"ז כתב בהדיא שאם אינם מחוברים אם עלו ירדו הרי שמפרש כפרש"י ז"ל דמתני' כרבי ופסק כוותיה דריבוייא אתי למחוברים וא"כ איך פסק דמחובר דגיד הנשה אסור להעלותו כרבנן והוה מזכה שטרא לבי תרי ושוב ראיתי להל"מ ז"ל שנתעורר בזה והניח בקושיא ואפשר דרבינו ז"ל סבר דהני סוגיי פליגי והוא מדלא אייתי ההיא שקלא וטריא דפרק גיד הנשה הכא בהאי סוגיא דהאי סוגיא עיקר מקומה הוא אלא ש"מ דהאי סוגיא סברה דלא מרבה רבי מחוברים אלא דהיתירא מדלא ביארו הכא דרבי איירי במחובר דאיסורא והא דמקשה התם אי דהיתירא לא איצטריך קרא לריבויי מידי דהוה אראשה של עולה סוגיא דהכא

לא חש להאי פירכא דאיכא למימר שאני ראשה של עולה דגלי קרא שיקריבנו שלם ואפילו הפשט וניתוח לא עביד ורבינו ז"ל שבק סוגיא דפרק גיד הנשה ופסק כהאי סוגיא דסוגיא במקומה עדיפא ודוק:

בא"ד והא דלא מוקי וכו' משום דניחא ליה למינקט רבותא דאפי' בעודם על גבי המזבח ממעט עיכולי גידים קשה דבפ"ב דמעילה דף ט' ע"ב דייק גמ' אהא דתנן וכולן שפקעו מע"ג המזבח לא יחזיר וכו' הא ע"ג המזבח יחזיר והא דקתני וכולן שפקעו קאי נמי אעצמות וגידין אלמא דע"ג המזבח יחזיר אפילו עיכולי גידין ועצמות וי"ל דמתני' דמשמע ע"ג המזבח יחזיר איירי בשרירי דומיא דסיפא כדאוקי בגמ' והכא דקאמר דאפילו ע"ג המזבח לא יחזיר איירי בנתעכלו לגמרי א"נ דמתני' איירי במשלה בהן האור פורתא ולכך ע"ג המזבח יחזיר והכא איירי בשרירי דלא יחזיר אפי' ע"ג המזבח ועיין לתוס' ד"ה וכולן שפקעו ודוק:

ד"ה לא שנו וכו' כך גי' הקו' ואברייתא קאי מ"כ בגש"ק וז"ל בספר ישן מצאתי הגי' כך אמר מר פירשו ירדו א"ר זירא לא שנו וכו' והיא גירסתו של רש"י ז"ל ע"כ ולפ"ז אדברי רבי קאי ודוק:

בא"ד ועוד דבתר הכי שקיל וטרי בפירושא דברייתא ומ"ט אפסקיה עכ"ל. דבריהם אינם מובנים לפי גי' רש"י ז"ל שלפנינו ועיין בס' ברה"ז שכתב דלא הוו גרסי כגי' רש"י והוו גרסי פירשו אפילו והיא פיסקא לברייתא דלעיל בדברי רבי דקאמר פירשו אפילו וכו' ירדו וגרסי' אמר רבה לא שנו ול"ג ה"ק ואינו חולק על ר' זירא אלא היא מימרא בפני עצמה או קאי אדברי ת"ק בברייתא דקאמר ואפילו פירשו דצריך הקרבה ואסור בהנאה לא שנו אלא שפירשו לאחר זריקה וכ"מ כתוב בגש"ק דרבה קאי אמילתיה דת"ק וגי' זו היא היותר נכונה בעיני דכיון דת"ק קאמר אפילו פירשו צריך הקרבה ש"מ דאסור בהנאה אבל אי ארבי קאי כיון דאמר ירדו מהיכא משמע דאסור בהנאה ודוק ומדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ב דמעילה דין י"ב שכתב להאי מימרא דרבה ולא כתב למימרא דר' זירא ש"מ דהוה גריס כגי' רש"י ז"ל ומפרש כפירושו ודוק הנה יש מקשים כיון דרבה סבר לה כר' ישמעאל דילפא עולה מאשם בג"ש א"כ היה ראוי דיהיה דין העולה והאשם שוה ומאן פליג לן לחלק בין עולה לשאר ק"ק דבעולה אם פירשו לאחר זריקה אסורים ובשאר ק"ק מותרין ונ"ל דקשיא זו מיתרצא כמ"ש רש"י ז"ל ד"ה לא שנו שכתב כיון דבשעת זריקה מחוברים הוו קובעתן זריקה למזבח וכו' ר"ל שכמו שהזריקה קובעת הבשר למזבח כן ג"כ קובעת העצמות למזבח כיון שבשעת זריקה הוו מחוברים בהדי בשר משא"כ באשם דהוי איפכא דכיון שהיו מחוברים עם הבשר בשעת זריקה כמו

שהזריקה מתרת בשר לכהנים כן העצמות משתרי בהדי בשר ולא ילפא עולה מאשם בג"ש למישרי עצמות אלא כשפירשו לפני זריקה ודוק והנה הרמב"ם ז"ל בפ"א מהל' שופר דין ג' כתב וכן שופר של עולה לא יתקע בו ואם תקע בו יצא שאין בקול דין מעילה וכתב עליו מרן הכ"מ ז"ל היינו כשתלשו קודם זריקה דאילו לאחר זריקה אין מעילה לא בעורה ולא בקרנים וכו' ובמחילה מכבודו לא דק שפיר בפ"ב דמעילה דין י"ב שפסק שם רבינו ז"ל כרבה דבעולה אם פירשו לאחר זריקה מועלין בהן לעולם ודוק:

ד"ה אתיא זריקה וכו' אבל פירשו לאחר זריקה לא מצי לאוקמה דבשלמים אין חילוק וכו' ה"ה במחובר נמי וכו' כצ"ל ר"ל דבשלמים אין חילוק בין פירש מחיים בין מחובר כמו שאם פירש מחיים זריקה מתרת ה"נ במחובר נמי זריקה מתרת כמו שמתרת הבשר דמאי שנא וא"כ לתקוע נמי שרי ואין חילוק אלא בעולה לכך ליכא לאוקמה אלא בפירשו קודם זריקה כל זמן שלא נזרק הדם ודוק וז"ל תוספות חיצוניות ואומר משי"ח דהאי דאסרינן בר"ה למתקע בשופר של עולה מיירי לתקוע קודם זריקה דאילו לאחר זריקה מותר וליכא לאוקמא בהפרישו לאחר זריקה דדכוותה גבי שלמים אמאי קאמר לא יתקע הא ממון בעלים נינהו ע"כ והוא מבואר כמו שפירשתי ודברי ברה"ז בזה אינם מבוררים לי ע"ש:

ד"ה ופליגא דר"א וכו' וי"ס שגורסים מועלין בהן עד זריקה וכו' יש להקשות להאי גירסא א"כ לפ"ז אין חילוק בין עצמות עולה לעצמות שאר קדשים דלכולהו לפני זריקה אין מועלין בהן אלא עד שעת זריקה ולאחר זריקה בכולהו אין מועלין אלא דבעולה לא נהנין מדרבנן ובברייתא קתני דיש חילוק בין עולה לשאר קדשים דבעולה מועלין ובשאר קדשים אין מועלין בשלמא לגי' רש"י ז"ל דגריס לפני זריקה מועלין בהן לעולם יש ליישב הברייתא הכי עצמות קדשים לפני זריקה מועלין בהן עד שעת זריקה לאחר זריקה אין מועלין בהן ושל עולה לפני זריקה מועלין בהן לעולם אלא לגי' התוס' קשה גם אף לגי' רש"י ז"ל תקשי דמשמע מפרש"י ז"ל דאף בשאר קדשים אם פירשו לפני זריקה מועלין בהן לעולם שכתב ואשם פירשו לאחר זריקה הוא דבהדי בשר אישתרו בזריקה לכהנים וא"כ לא יש חילוק בין עולה לשאר קדשים וקשיא ברייתא וי"ל דר' אלעזר סבר דההיא ברייתא משבשתא היא ולא סמכינן עלה דהא אף לרבה תקשי וצריך לשבשה ודוק:

בא"ד וא"ת לרבנן דאית להו דאפילו פירשו יעלו אמאי אין מועלין איכא למידק מנ"ל דלרבנן אין מועלין דילמא קושטא הוא דלרבנן מועלין ולא קאי הכא אלא לרבי דאמר פירשו אפילו וכו' ירדו בשלמא לגי' דגרסינן ואפילו פירשו וקאי אמילתיה דת"ק ניחא

מה שהקשו אלא לגי' דגרסינן פירשו אפילו וקאי ארבי מאי מקשו וי"ל דפסיקא להו דהאי דרשא דר' ישמעאל אתיא אליבא דכ"ע ודוק:

בא"ד וי"ל דהיינו פירשו קודם זריקה וכו' תירוץ זה לא אתי אלא לגי' רש"י ז"ל דגריס פירשו לפני זריקה מועלין בהן לעולם לפ"ז איכא למימר דרבנן דאמרי פירשו יעלו איירי בפירשו לפני זריקה אבל לגי' התוס' דגרסי פירשו לפני זריקה מועלין בהן עד זריקה לא אתי האי תירוצא כיון דהעלייה היא לאחר זריקה א"כ אמאי יעלו הא כבר התירתה זריקה ולכך כתבו א"נ כדי ליישב אף לגירסתם ודוק:

בא"ד א"נ לפי' ר"י דלעיל אפילו פירשו לאחר זריקה וכגון שפירשו למטה וכו' ר"ל הא דקאמרי רבנן פירשו יעלו איירי אפילו פירשו לאחר זריקה לפי פי' ר"י דלעיל דרבנן דאמרי אפילו פירשו איירי בעודם ע"ג המזבח והכא איירי בפירשו למטה וק"ל:

בא"ד וא"ת דבמסכת תרומות וכו' וכן עצמות קדשים וכו' ז"ל הר"ש ז"ל שם תימא במאי עסקינן אי לפני זריקה כולהו אסירי ואפילו מעילה איכא בקדשי קדשים דאין כאן שעת היתר לכהנים אי לאחר זריקה לרבה (לר"א כצ"ל נ"ל) כולהו שרי ולר"א (לרבה כצ"ל נ"ל) של עולה אסורין ושל אשם וחטאת כולן מותרין וכו' ע"ש:

ד"ה וכולן שפקעו וכו' דיעלו דקאמר היינו אם ירצה מ"כ בגש"ק וז"ל ולא נהירא דכיון דמשלה בהן האור וקלטינהו מזבח צריך לעלות כשאר כל קדשים כשרים דלמה יניחם ליפסל מאחר שיכול להכשירם ולהעלותם ע"כ מס' ישן:

דף פו:

גמרא מתיב רב כהנא וכו' ואי ס"ד מחצות דאורייתא וכו' ז"ל תוספות חיצוניות וא"ת דילמא הא דאמרינן מחצות דאורייתא היינו בשרירי והכא בדלית בהו ממש שנתעכלו לגמרי וי"ל כיון דדייק חציו להרמה מתוך קרא דוהרים משמע דאפילו דשן נמי מועלין בו עד חצות ע"כ:

תוס' ד"ה וחציו להרמה וכו' ומיהו היא גופא וכו' דמהאי טעמא מקשה דילמא קודם תרומת הדשן איירי וכו' כצ"ל ורש"י ז"ל שם הרגיש לתרץ זה בד"ה וכן גחלת שכתב ומשמע נמי אפילו בגחלת שבתפוח מיירי וכו' ע"ש והתוס' ג"כ שם כתבו לתרץ בע"א בשם השר מקוצי ע"ש:

דף פז.

גמרא רב חסדא אמר עמוד השחר עוכלתן מ"כ בגש"ק וז"ל פי' רבה ורב חסדא סברי דאין חצות מעכלת שרירי אלא ע"ג המזבח כדדרשינן מדכתיב כל הלילה עד הבקר תן בקר לבקר ודוקא על המזבח אבל היו למטה קודם חצות כיון שהיו בכלל חזרה ולא מצאתן בוקרה של לילה על המזבח לא נתעכלו ועדיין ישנן בחזרה ומעילה מס' ישן:

שם מתקיף לה רב יוסף וכו' דילמא כל היכא דמשכחא להו וכו' הרמב"ם ז"ל בפ"ב דמעילה סוף דין י"ב כתב וז"ל עצמות העולה שפקעו מעל המזבח קודם חצות הלילה מועלין בהן לאחר חצות אין מועלין בהן אעפ"י שפקעו קודם חצות וכו' וכתב מרן הכ"מ ז"ל וכיון דרב יוסף סבר דחצות כל היכא דמשכחת להו משוייא להו עיכול באיברים שפקעו יליף מינה רבינו ז"ל לעצמות שפקעו עכ"ל ודבר תימא הוא אי רבינו ז"ל איירי בעצמות איך פסק שאם פקעו קודם חצות מועלין בהן הא כיון שפסק בפ"ו מהלכות מעה"ק דין ב' שאם פקעו מעל המזבח לא יחזיר א"כ אמאי מועלין בהן דהא הא בהא תליא כדמשמע ממתני' אלא ע"כ צ"ל דט"ס נפל בדברי רבינו ז"ל וכצ"ל איברי עולה שפקעו וכו' ול"ג עצמות וכ"מ להב"ז במתני' שהגיה כן ע"ש אלא דאכתי קשה אמאי השמיט רבינו ז"ל פלוגתא דרב ורב חסדא דאוקימנא דפליגי בשמינים ואפשר דרבינו ז"ל סבר דרב יוסף פליג אפילו בשמינים וכן ר' חייא בר אבא ובר קפרא כולהו ס"ל אפי' בשמינים היכא דמשכחא להו חצות משוייא להו עיכול דפליגי אפילו בשמינים וכן משמע מדקאמר שלחו להו מתם הילכתא כרב יוסף מדקאמר הלכה מכלל דפליגי ודלא כהתוס' ואי משום הילכתא למשיחא רבינו ז"ל מתרץ כמ"ש התוס' לעיל פ' ב"ש דף מ"ה ד"ה הילכתא למשיחא ע"ש אלא דאביי כדי דלא לשוינהו לרבה ורב חסדא דפליגי אכל הני רבוואתא מחלק כן ומפרש הילכתא ר"ל יפה אמר כמ"ש התוס' ואינו כן אלא דפליגי אפי' בשמינים ועוד יש הכרח אחר לרבינו ז"ל והוא כיון דרב יוסף ס"ל דחצות כל היכא דמשכחא להו משוייא להו עיכול מאי איריא שמינים או כחושים דאי אמרת דלא אמר אלא בכחושים אבל בשמינים לא משוי להו עיכול א"כ מאי איריא פירשו קודם חצות נימא אפילו לא פירשו רק כיון שהיו שמינים בחצות לא משוי להו עיכול ודוק:

שם ואלא לשלחן מדמינן לה ז"ל תוס' חיצוניות וא"ת מאי חזית לדמוייה לשלחן נדמיה לשאר כלי שרת דהליכה מועלת בהן אפילו למה שלן בתוך כלי שרת וי"ל משום דמזבח קבוע ושלחן קבוע ע"כ:

תוס' ד"ה לשלחן מדמינן וכו' תימא וכו' וצ"ע אי מצי למימר דכי נסדר כהלכתו וכו' לא יפסל בלינה וכו' אבל נסדר כהלכתו ממש ביום השבת וכו' קשה הא דפרש"י ז"ל שם פ'

שתי הלחם ברישא דמתניתין דקתני סידר את הלחם בשבת ואת הבזיכין לאחר השבת והקטיר את הבזיכין בשבת פסול ופרש"י ז"ל פסול דמחוסר זמן הוא וכו' והכא א"א לתקן ולומר יניחנו עד שבת הבאה דכיון דלחם נסדר כדינו בשבת קידשו שלחן ושוב אין יכול להשהותן אלא עד שבת ראשונה דמיפסיל בלינה הרי בהדיא כתב דכשנסדר בדינו יפסל בלינה וקשה מהאי סוגיא וי"ל דלא אמרן דכשנסדר כדינו לא יפסל בלינה אלא כשנסדר כדינו ממש לגמרי דהיינו ביום השבת וסידרו עמו הבזיכין אבל התם דלא סידרו עמו הבזיכין בשבת לא הוי נסדר כהלכתו ממש ולכך יפסל בלינה וזהו מה שסיים רש"י ז"ל שם הואיל ולן הלחם בלא בזיכין ודוק:

ד"ה כלי שרת וכו' ועוד יצא דמה אמאי תרד לר"י כיון דב"ש וכו' כצ"ל ועיין בס' צ"ק:

בא"ד ושייך לע"ב הילכך נראה פר"ת שפיר וכו' ז"ל תוספות חיצוניות במס' מנחות מהו שיקדשו את הפסולים לפרש"י ז"ל קשה מאי מייתי מקיבלו פסולין מנ"ל לדמויי פיסול דם לפיסול דאימורים ופי' ר"ת כלי שרת מהו שיקדשו פסולים לענין דאם עלו לא ירדו כגון מנחה שנטמאת ונתנה בכלי שרת ועלת ע"ג המזבח וא"ת מאי מיבעיא תיפוק ליה דמזבח עצמו מקדש וי"ל דה"מ דלא מפסיק מנא אבל הכא כלי מקדש חוצץ הוא בין מנחה למזבח ומשום מזבח לא מיקדשא א"נ בקמצים שאינו מקדש קמצים אם לא קדשו בכלי כבר ואם הכלי מקדש אין המזבח מועיל להם כלום א"ל תניתוה כשם שהמזבח מקדש וכו' אלמא כלי שרת מקדש פסולים לכל הפחות כשעלו בכלי למזבח וא"ל לכתחלה ליקרב קמיבעיא לי וא"ת פשיטא דלא קדשה לכתחילה דאמרינן בזבחים נתערב דמן בדם הפסולים ישפך לאמה מת המשתלח וכו' נטמא הדם וכו' י"ל דכל הני מצינא למדחי בשעירן בכלי חול וא"ל ר' יוחנן הא נמי תנינא שקבלו פסולים וכו' אבל לא תנא שקבלו פסולים גרידא דאם עלו לא ירדו משום דלא יארע לעולם שיעלו מאחר שקיבלו פסולים ושוב לא יהיה נזרק ופשיטא דירדו דאין אימורין נקטרין אלא א"כ הדם נזרק אלמא כלי שרת אינו מקדש לכתחילה ליקרב והיינו כשמעתין דהכא וז"ל תוס' אחרות שם לפרש"י קשה מאי מייתי מקיבלו פסולים וזרקו פסולין באימורין דבהא אם עלו לא ירדו אבל להעלות הפסולים עצמן אימא שלא יוכל כלי שרת לקדשו לכן פר"ת דבעי כלי שרת מהו שיקדשו פסולים לענין שאם עלו לא ירדו ובעי בקמצים דקי"ל אין המזבח מקדשן אם לא נתקדשו בכלי כבר דהתם קרי להו אינו ראוי למזבח ומייתי במסקנא ת"ש ושקיבלו פסולי' וכו' ודייק דהא דנקט תרוייהו היינו משום דדוקא קיבלו פסולים וזרקו פסולים אמרינן בהן אם עלו לא ירדו כיון שלא היו נזהרין לזורקן בפיסול אחר שקיבלו בפיסול א"כ שייך למימר אם עלו דכמו כן שלא נזהרו לזורקן בפיסול לא

נזהרו להעלותם ע"ג המזבח דכיון דעלו לא ירדו אבל קיבלו פסולים לבד לא בעי למינקט משום דעל קיבלו פסולים לחוד לא שייך למיתני אם עלו לא ירדו שהרי לעולם לא יעלם לגבי המזבח שיהיו נזהרים מלהעלותם דאין לזרוק הדם לכתחילה כיון דנתקבל בכלי בפיסול ומשני לא קיבלו פסולים לבד אם עלו לא ירדו אימורין והנה באו לידי אם עלו דשרי לזרוק הדם דמקדשים לכתחילה ליקרב והא דקתני וזרקו ר"ל או זרקו פי' או קיבלו כשרים וזרקו פסולים והקשה הר"ר מנוח ליפשוט ע"כ ר"ל דמקדשים לכתחילה ליקרב דאי דיעבד דוקא כמו דאמרינן במזבח למה לי לכלי שרת להיות מקדשן תיפוק לי שהרי מזבח מקדש ויש לומר דנפקא מינה שיהא מקדש אותו מדקאמר כשם שהמזבח מקדש וכו' משמע שהכלי מקדש מכח עצמו כמו המזבח קמצים שלא קדשו בכלי בשיניחם תוך הכלי יהא מקדשן דהמזבח אין מקדשן דאינן ראויים למזבח עכ"מ:

בא"ד דסבר ריש לקיש וכו' כך כלים מקדשים שמא משעלו בכלי על גבי המזבח לא ירד אף על גב דאין כאן וכו' כצ"ל:

בא"ד דהא משנה בכל עניינים אם עלה לא ירד קתני בין חומרי בין קולי עד כאן לשון ר"ת וכו' כצ"ל ר"ל בין לגבי הבשר דאמרינן אם עלה לא ירד דלא הוי קולא כיון דמתאכל באש ואין פיסול נשאר ואדרבה חומרא היא הא דאמרינן לא ירד דלא מזלזלין ביה בין קולי ר"ל לענין הדם דאמרינן לא יתקנח דהוי קולא דנשאר הפיסול במזבח ודוק וכה"ג כתבו התוס' בפ"ק דמנחות דף ו' ע"ב בד"ה שהרי יוצא ע"ש:

דף פז:

גמרא מאי לאו שקיבלו פסולים וכו' לפי פירש"י ז"ל ר' יוחנן פשט דמקדשים ליקרב לכתחילה וריש לקיש ס"ל דאין מקדשים אבל לפר"ת הוי איפכא והנה הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' פסולי המוקדשין סוף דין י"ט כתב וכלי שרת מקדשים דם הפיסול ליקרב והנה נראה דמפרש כפירש"י ז"ל ולכך פסק דמקדשים ליקרב כר' יוחנן דאי מפרש כר"ת א"כ פסק כריש לקיש ואמאי שבק ר' יוחנן ועבד כריש לקיש ועוד דרבינו ז"ל שם דין ז' כתב אבל קדשים שלנו וכו' או שקיבלו טמאים וזרקו את דמו ואי מפרש כפר"ת ופסק כריש לקיש הו"ל ליכתוב או שקיבלו טמאים או זרקו את דמו אבל קשה שהרי שם בסוף דין כ' כתב ואם אין דעתו למלאתן מקדשים להפסל אבל לא ליקרב וא"כ סותר מ"ש לעיל דמקדשים ליקרב והנה לזה י"ל דלא אמרינן מקדשים ליקרב אלא א"כ מלאים כדינן אבל אם הן חסרים אין מקדשים ליקרב אבל אכתי קשה ממ"ש בדין כ"א כלי שרת מקדשים שלא בזמנן להפסל אבל לא להקריב וזה סותר דבריו לעיל שכתב מקדשין

להקריב וי"ל דלא אמרינן מקדשים להקריב אלא בזמנו אבל שלא בזמנו אין מקדשין אלא להפסל ואין אנו צריכין למה שחילק שם מרן הכ"מ ז"ל בין דם לשאר דברים והנה מרן הכ"מ ז"ל שם על מ"ש רבינו ז"ל וכלי שרת מקדשין דם הפסול ליקרב כתב בר"פ בתרא דכריתות תנן וכו' לר' יוסי אם כבר נשחט וקיבל הדם בכוס יזרק ופסק כר' יוסי דנימוקו עמו וזה אינו שהרי רבינו ז"ל שם בפ"ד דין י"ט פסק דלא כר' יוסי וכבר הקשה הל"מ ז"ל ע"ש ונ"ל אע"ג דרבנן פליגי התם אר' יוסי וס"ל דאין כלי שרת מקדשים את הפסול ליקרב אפ"ה פסק רבינו ז"ל כר' יוחנן דמקדשי ליקרב משום דאיכא למימר דרבנן מודים לר' יוחנן דעד כאן לא קאמרי התם דאין מקדשים אלא משום דנמצא שהיה חולין ואין כלי שרת מקדשים חולין אבל הכא דהוי קדשים אלא דאירע בהן פיסול מודים רבנן דמקדשים להקריב ומצאתי להאי חילוק שכתבוהו התוס' ז"ל שם אבל אכתי קשה אי רבינו ז"ל מפרש כפירש"י ז"ל דר' יוחנן סבר דמקדשים להקריב א"כ איך מיישב הא דהקשו התוס' מפ"ק דמנחות דבעי מיניה ריש לקיש מר' יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו פסולים לכתחילה להקריב ואמר ליה אין מקדשים ומשני אין מקדשים ליקרב אבל מקדשים ליפסל ש"מ דאין מקדשים ליקרב פשיטא ליה וי"ל דרבינו ז"ל מפרש לה להההיא בעיא דמנחות הכי דבעי אי כלי שרת מקדשים פסולים שלא בזמנן לכתחילה להקריב אי נמי דמפרש לה דבעי אי כלי שרת מקדשים חולין לכתחילה להקריב ולא הוי כעין בעיא דהכא כי היכי דלא תיקשי דר"י אדר' יוחנן ובזה מתישב מה שהקשו התוס' בשם רבינו חיים הא דקאמר התם אין מקדשים ליקרב אבל מקדשים ליפסל וכי לא היה יודע דמקדשים ליפסל הא מתני' היא בין לפירש"י בין לפר"ת דתנן כל הכלים מקדשים ובמ"ש ניחא דמתני' איירי בקדשים דהוו כדינן אלא דאירע בהן פיסול אבל התם איירי בחולין או בשלא בזמנו ולכך הוה מספקא ליה אי מקדשים ליפסל או אין מקדשים כלל ודוק אבל אכתי קשה כיון דרבינו ז"ל פסק דכלי שרת מקדשים דם הפיסול ליקרב א"כ ע"כ מתני' דקתני הלן והיוצא וכו' אם עלו לא ירדו דמשמע הא לכתחילה לא יעלו איירי כגון שישנן עתה בכלי חול דהו"ל כירדו כמ"ש התוס' וכן בנתערב בדם הפסולים דאמר ישפך לאמה וכן כל הני שהביאו התוס' כולהו איירי בעירן בכלי חול וא"כ אמאי לא אישתמיט בחד מינייהו ליכתוב רבינו ז"ל דאיירי שישנן עתה בכלי חול וצ"ע:

תוס' בד"ה אויר יש וכו' מיהו אין נראה לר"ח שהרי יש אויר מפסיק יותר מכדי אמה סובב וכו' ולא ניחא ליה מ"ש התוס' לעיל דף ס"ב ע"ב דקרקע לאו דוקא ודע דלא כתבו התוס' דחשיב מזבח אלא דוקא לאמה סובב אבל אמה יסוד לא חשיב מזבח אלא קרקע זהו שדקדק הר"ח בלשונו דקאמר שהרי יש אויר מפסיק יותר מכדי אמה סובב ולא

קאמר יותר משתי אמות של סובב ויסוד ש"מ דאמה יסוד חשיב קרקע וכן מוכח נמי ממה שהקשו התוס' לקמן בדיבור שאחר זה שכתבו תימא מאי ק"ל הא אמרינן בפ' ק"ק שאם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה א' כשירה וא"כ אין כאן אויר מזבח ואי אמה יסוד חשיב מזבח הא איכא אויר מזבח ודוק:

דף פח.

גמרא הא הזאה מיצוי היא וכו' ועוד דרך הזאה בכך וכו' ר"ל דבתחילה פריך דאי מגע להו הא לא הוי הזאה אלא מיצוי ועוד פריך אפילו את"ל דלא הוי מיצוי מ"מ אין דרך הזאה בכך וק"ל:

רש"י בד"ה בירוצי מדות איכא בינייהו וכו' ופלוגתא היא במנחות בפ' שתי מדות עכ"ל ע"ש דף פ"ח ע"א דאוקי שם ר' יוחנן דר"מ ור' יהודה פליגי בהכי וע"ש בתוס':

ד"ה נפגמו פגימה גדולה וכו' הוכרח רש"י ז"ל לפרש כן משום דק"ל הא דקתני סיפא אבא שאול אומר סכין מטרפת היה במקדש וכו' דמשמע שהיתה רגילה ליפגם תמיד כפירש"י ז"ל וא"כ איך רישא קתני סכין שנפגם אין משחיזין וכו' דמשמע אפילו לא היה אלא פעם א' ע"כ הוכרח לחלק דרישא איירי שהיתה פגימתה גדולה שתיקון השחזתה ניכר ולכך מפעם א' אין משחיזין אותו וסיפא איירי שהיו פגימות דקות ולכך אם לא היתה תמיד היו משחיזין אותו ודוק:

הדרן עלך פרק המזבח מקדש

דף פט.

פרק עשירי

תוס' ד"ה כל התדיר וכו' משמע טפי עיכובא וכו' ע"ש בפרק תמיד נשחט דף נ"ח ע"ב תוס' ד"ה העולה בס' חכמת שלמה ובס' חידושי הל' ועיין לתוס' דיומא דף ל"ד:

דף פט:

גמרא מפני שדמה ניתן לד' קרנות מ"כ בגש"ק וז"ל תימא אמאי לא קאמר חטאת קודם לאשם שכן מרצה כדאמרינן לגבי עולה י"ל דאשם נמי מרצה אחייבי לאוין אבל עולה אינה מרצה אלא על עשה בלבד הר"ף ע"כ:

שם מנחת חוטא וכו' מפני שהוא בא על חטא מ"כ בגש"ק וז"ל בכאן היה להם לתוס' חלוקה אחרת חטאת בהמה קודמת לעולת בהמה כמ"ש בדף פ"ט ע"ב:

שם הא כיצד וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל הא דכתיב ועשה את האחד עשיה דם משמע והאי דנקט טעמא מפני שמרצה משום דבעי לגלויי אהנך מוקדשים דמתני' כמו שדם החטאת קודם מטעם שהוא מקודש ומרצה הר"ף ע"כ:

שם איבעיא להו דם עולה ואימורי חטאת איזה מהן קודם וכו' איבעיא להו דם עולה ודם אשם איזה מהן קודם וכו' הני תרתי בעיי נמשכין הן מבעיא קמייתא והכי קא בעי את"ל מכפר עדיף אכתי איכא למיבעי דם עולה ואימורי חטאת איזה מהן קודם משום דאפשר לומר דדם עולה קודם אע"ג דאימורי חטאת באו מכח מכפר דעדיף ודם עולה בא מכח כליל דגרע ממכפר מ"מ דם עולה עדיף דגם הוא מכפר אעשה משא"כ אימורי חטאת דאין בהן כפרה כלל ובתר הכי בעי דם עולה ודם אשם איזה מהן קודם והוא באת"ל כליל עדיף ולכך בעי לומר אע"ג דדם עולה בא מכח כליל ודם אשם איהו גופיה מכפר מ"מ איכא למימר דדם עולה קודם כיון דבא מכח כליל דעדיף ממכפר ועוד דאיהו גופיה נמי מכפר אעשה אע"ג דהוי מכפר זוטא מ"מ בהצטרפות דבא מכח כליל דאיהו עדיף ממכפר לכך (אימא) [חק נתן: איכא] למימר דדם עולה קודם ודוק:

רש"י ד"ה ועל היסוד שפיכת שירים ובאשם לא מצינו שנאמרו בו עכ"ל מ"כ בגש"ק וז"ל ואין נראה למשי"ח דלעיל בפ' איזהו מקומן מרבה כל דמים לשפיכת שירים כמו בחטאת ואע"ג דלא כתיבא בהו בהדיא מה בכך לכ"נ למשי"ח דה"פ שבחטאת יש שניתן על ד' קרנות היסוד משא"כ באשם דליכא אלא יסוד ולכך הזכיר יסוד שלא תאמר אשם נמי חמור מחטאת לענין יסוד הר"ף ע"כ:

תוס' ד"ה מעשר קודם לעופות וכו' ושמא באימורין סגי בטעמא דמין זבח עכ"ל מ"כ בגש"ק וז"ל ואין להקשות א"כ לימא האי טעמא דמין זבח ותו לא דלא סגי האי טעמא לגבי חטאת מפני שמכפרת הר"ף ז"ל ע"כ:

ד"ה חטאת בהמה קודמת וכו' וי"ל דאיצטריך לאשמועינן אפילו בעולה הבאה עם החטאת וכו' כצ"ל כ"מ מוגה בגש"ק ועיין בתוי"ט ד"ה דם חטאת קודם מ"ש בשם הר"י קורקוס:

ד"ה דם עולה וכו' דם אשם ואיברי דעולה לא מיבעיא ליה דהיינו בעיא דלעיל דם חטאת ואיברי עולה דאשם מכפר וכו' כצ"ל וכ"מ מוגה בגש"ק:

דף צ.

גמרא ת"ש חטאת קודם לאשם וכו' איכא למידק אמאי לא פשיט מסיפא דמתני' דקתני אשם קודם לתודה וכו' משמע דוקא לתודה ואיל נזיר דהוו קדשים קלים הא לעולה לא

קדים דאי לא לאשמעינן דקדים לעולה וכ"ש לתודה ואיל נזיר יש לומר משום דה"א דלא קדים לתודה ואיל נזיר אף ע"ג דקדשים קלים הן משום דטעונין לחם ודוק:

שם בשלמא אימורין וכו' אלא דם מיהא איתיה מ"כ בגש"ק וז"ל למה שפי' משי"ח לעיל גבי על היסוד דאורחיה דתנא למתני תרתי אע"ג דלא הוי חידוש אלא מחד מינייהו קשה קצת מאי פריך הכא דילמא ה"ק במעשר ישנו דם ואימורין משא"כ בעוף דליכא אלא דם ותירץ משי"ח דמדקתני ליה באמצע בין מין זבח ובין ואימוריו משמע ליה דהוי עיקר חידושיה כעין מה שפירש התוס' בסוף איזהו מקומן גבי אלא עד חצות לאותה גירסא דגרסי ואיבעית אימא מה הנך דאורייתא וכו' דדייק מדתני באמצע כנ"ל הר"ף ע"כ:

שם לימא כתנאי וכו' אמר רב פפא בדהדר עיילינהו כ"ע ל"פ וכו' משמע בדהדר עיילינהו כ"ע ל"פ דלא מיפסלי ביוצא וא"כ קשה דהוי רבינא בר שילא דלא כמאן ויש לומר דאיהו אמר לך אנא סברי כתנא דמתני' דסבר נפסלין ביוצא כדדייקינן אימורין כי דמו וכו' ולפי מה שפי' התוס' לעיל בפ"ב דף כ"ו ע"א ד"ה דילמא באליה דפירשו אף ע"ג דל"פ דחייבין עליהם משום פגול מ"מ נפסל ביוצא לכ"ע ע"ש ניחא טפי דהוי רבינא בר שילא ככ"ע ודוק:

רש"י ד"ה הוא הדין וכו' והאי דפריש משום דסופו לצאת התלמוד קמפרש ליה וכו' מהתימא מהרמב"ם ז"ל בפ"א מהלכות פסולי המוקדשין דין ל"ב שפסק דבאימורים נמי לא נפסלו ואפ"ה כתב להאי טעמא גבי בשר מפני שסוף הבשר לצאת וע"ק דהא אמרינן דמתני' דקתני דמו ואימוריו דייקא דנפסלין ביוצא דאימורין כי דמו וכו' א"כ מהתימא מהרמב"ם ז"ל שפסק דאין נפסלין ביוצא א"כ איך כתב בפ"ט מהל' תו"מ דין ח' מתני' כצורתה שכתב המעשר וכו' מפני וכו' דמו ואימוריו ולא היה לכתוב דמו כיון דלא פסק כהאי דיוקא ודוק:

תוס' ד"ה לימא מסייע ליה וכו' תימא דלא מייתי סייעתא מברייתא דלעיל [לוח הטעיות חק נתן: דקתני וכו' עיין לתוס' לעיל] בפ"ב דף כ"ו מה שתירצו בזה ומה שפירשו בהאי אוקמתא דרב פפא וכן פי' מרן הכ"מ ז"ל בפ"א מהל' פסולי המוקדשין דין ל"ב בדעת הראב"ד ז"ל ע"ש ודוק:

דף צ:

ד"ה למקראה וכו' ואי כפירוש הר' חיים וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל ור' יחיאל מפרש למקראה לשון אקראי כלומר אם אין בידה ליקח אלא אחת אם תרצה עולה ולכשיהיו לה מעות

תביא חטאת אבל אם באה ליקח שתיהן ביחד צריכא להקדיש החטאת תחילה הר"ף ע"כ:

ד"ה חטאת העוף וכו' וכעין בעיא זו איכא למיבעי אבידתו וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל ופי' ר"י דאבידתו קודמת שאם ידחה אבידתו מפני כבוד אביו לא יוכל לקיים בכך כבוד אביו כי אז יתחייב ליטפל באבידת חבירו לפיכך אבידתו קודמת הר"ף ועיין תוס' קדושין דף ל"ב ע"א ותוס' דמציעא דף ל"ג ע"א ע"כ:

ד"ה תקדום חטאת העוף וכו' תימא תקדום חטאת העוף מק"ו וכו' שהיא חמורה וכולה כליל וקודמת למעשר וכו' כצ"ל ונמחק ומין זבח מ"כ בגש"ק וז"ל ומשיח אמר שכמו כן יש להקשות בלשון אחר שתקדום חטאת למעשר ואי משום דמעשר מין זבח עולה תוכיח ומיהו גם בזה נאמר דעולת בהמה חידוש הוא ועוד תירץ דמעשר אין במינו מליקה ואל תוכיח עולה שיש במינה מליקה דעולת העוף שחטאתה קודמתה הר"ף ז"ל ע"כ:

רש"י ד"ה קודמת לאשמות אם היה מחוייב חטאת ואשם והביאן חטאת וכו' כצ"ל:

ד"ה שלמים שבאו אמש לעזרה ושהו עד היום ושחטו מ"כ בגש"ק וז"ל פרש"י הלשון כן שלמים שקרבו אמש וחטאת ואשם של יום עומדים ליאכל שלמים של אמש קודמין דזלזול הוא להשהותן כ"כ שצורת הבשר מתקלקלת ואע"פ שזמן אכילתן כל היום יקדמו וזאת הנוסחא נמצאת בכל ספרי כתיבת יד ע"כ כתבוהו התוס' ע"כ:

תוס' ד"ה חוץ מאשם מצורע וכו' א"נ האי כל חטאות שבתורה דקתני לאו בחטאת וכו' מ"כ בגש"ק משמע לפי תירוץ זה שבחטאת ואשם מצורע יכול להקדים החטאת שהוא מכשיר ומכפר וק"ל דבהדיא תנינא הקדים חטאתו (לאשמועינן) [לוח הטעיות חק נתן: לאשמו] (חק נתן:ש)לא יהא אחר ממרס בדמה אלא תעובר צורתה ותצא לבית השריפה ומייתי לה בפ"ק דמנחות (דף ה' ע"א וכן פסק הרמב"ם ז"ל ריש פ"ה מהל' מחוסרי כפרה דין ג') אלא ודאי צ"ל כתירוץ הראשון הר"ף ע"כ ומהתימא מהתוספות דבריש מכילתין דף ה' ע"א ד"ה עולתה ומתה הביאו להאי ברייתא דהקדים חטאתו לאשמו ואיך כאן כתבו איפכא מהך ברייתא ועוד קשה מעיקרא מאי מקשו התוס' דתקדום חטאת מצורע לאשמו הא כתיב תהיה בהוייתן יהו כדאיתא בפ"ק דמנחות דף ה' ואי משום דקתני מפני שהוא בא על הכשר איכא למימר דמתני' לא קתני האי טעמא אלא מפני שאר חטאות דקודם להם אשם מצורע הוא מהאי טעמא אבל מה שקודם לחטאתו אינו מהאי טעמא אלא משום דבהוייתן יהו לכן נ"ל דהמשך דברי התוס' כך הן דבתחילה הקשו אי מהאי טעמא מפני שהוא בא על הכשר הוא דקודם לחטאות א"כ חטאתו דאכשורי ומכפר לא יקדום לה וקס"ד דהתוס' דהאי טעמא דקתני מתני' מפני שהוא בא על הכשר הוא טעם

מספיק דקודם לכל חטאות אפילו לחטאות דידיה ואף ע"ג דבחטאת דידיה לא צריכנא להאי טעמא משום דכתיב ביה תהיה בהוייתן יהו מ"מ סברי התוס' דמתני' טעמא לקרא קתני ולכך הקשו שפיר דהאי טעמא לא שייך גבי חטאת דידיה דגם היא מכשרת ועוד עדיפא דמכפרת ותירצו דאה"נ דהאי טעמא שייך אפילו גבי חטאת דידיה משום דכיון דמתן בהונות מדם האשם חשיב מכשיר טפי ושוב כתבו א"נ האי כל חטאות וכו' לאו בחטאת הבאה עם האשם וכו' ר"ל דהאי טעמא דקתני מתני' דאשם מצורע קודם לכל החטאות מפני שהוא בא להכשיר לאו בחטאת הבאה עם האשם קאמר דההוא לא צריך טעמא דהא כתיב תהיה בהוייתן יהו וגזירת הכתוב היא ואינו צריך לטעמא אלא כי איצטריך האי טעמא הוא לשאר חטאות דקודם להן אשם מצורע ודוק נ"ל:

ד"ה תדיר ומקודש וכו' וקשה דבריש פרקין פרש"י דמלבד עולת הבקר בעבודת הדם איירי ר"ל וילפינן שלא יהא דבר קודם לדם התמיד כדדרשינן נמי מוערך עליה העולה העולה ראשונה וא"כ מאי בעי פשיטא דדם עולת התמיד קודם לדם חטאת ודוק ומעתה ל"ק מה שהקשה בס' פנים מאירות ע"ש:

בא"ד ונראה כלשון אחר שפי' בקו' עולת מוספי ר"ח ופר העדה וא"ת מאי קבעי פשיטא דמוספי ר"ח קודמין לפר העדה דמוסף ר"ח תדיר וג"כ מקודש מצד קדושת היום ופר העדה דהיינו פר העלם דבר של צבור אינו אלא מקודש לבד דמרצה וי"ל דמ"מ מספקא ליה משום דקדושת פר העדה קדושתו היא מצד עצמו דמכפר ואפשר דקדושתו היא חמורה יותר מקדושת מוסף ר"ח אע"ג שהוא תדיר כיון דאין קדושתו מצד עצמו אלא מצד קדושת היום והא דפשיט ליה מתמידין קודמין למוספין אע"ג דמוספין קדישי ומאי פשיט דילמא דוקא לקדושת מוספין הוא דקדמי משום דקדושה גריעא היא שאינן מצד עצמן אבל לקדושת חטאת דקדושה חמורה היא שהיא מצד עצמה דילמא לא קדמי י"ל דפשיט הכי כיון דאשכחן דתמידין אע"ג דאין בהן קדושה כלל אפ"ה קדמי למוספין דקדישי משום דתדירי הה"נ דמוספי ר"ח קדמי לחטאת אע"ג דקדושתו חמורה כיון דאשכחן דתדיר לבד קדים לקדושה קלה א"כ היכא דאיכא בהדי תדיר קדושה אע"פ שהיא קלה קודמת היא אפילו לקדושה חמורה וא"ת לפי מ"ש התוספות דבתמיד לא קמיבעיא ליה א"כ מאי פשיט ליה מתמידין קודמין למוספין וי"ל דמ"מ פשיט משום דמינייהו ילפינן כל תדירא קדימה כדאיתא בריש פרקין ודוק:

דף צא.

גמרא ת"ש שלמים של אמש וכו' הא אידי ואידי דיום חטאת ואשם קדמי וכו' יש מקשים לפי מ"ש התוס' לעיל במתני' דקתני שלמים של אמש וחטאת ואשם של יום שלמים של אמש קודמין שפי' הטעם הוא משום דשלמים של אמש אין להן היתר אכילה אלא עד הלילה וחטאת ואשם של יום עד הבקר וכו' נמצא דהטעם הוא משום דממעט באכילתן א"כ לפ"ז היכי בעי למיפשט מדיוקא דמתני' הא אידי ואידי דיום חטאת ואשם קדמי דמקודש קודם לתדיר דילמא טעמא דמתני' לאו משום דמקודש קודם לתדיר אלא משום דנאכלין ליום ולילה וממעט זמן אכילתן ונ"ל דל"ק דלא אמרן טעמא דממעט זמן אכילתן אלא אם עבר כבר מזמן שגבלה להן התורה אבל אם לא עבר מזמן שגבלה לו תורה אלא דזה זמנו שגבלה לו תורה מועט וזה זמנו מרובה זה לא מקרי ממעט זמן אכילתו דהוא הוא הגבול שגבלה לו תורה ואין בו מיעוט וא"כ ע"כ דטעמא הוא משום דמקודש עדיף ודוק:

שם ת"ש שלמים של אמש וכו' הא דיום דומיא דאמש וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל נ"א בס"א שלמים של אמש קודמין באכילה הא דיום דומיא דאמש היכי דמי כגון דקדים שחטינהו לשלמים ברישא חטאת ואשם דיום קדמי קדמה זריקתם לזריקת שלמים ויאכלו תחילה כמו כן אלמא מקודש ושאינו מקודש וקדים שחטיה לשאינו מקודש יהא אחר ממרס בדמו וישחוט ויזרוק את המקודש וה"ה לתדיר ושאינו תדיר דילמא ל"ג וה"ג שלמים של אמש וחטאת ואשם דיום ה"ד דשחטינהו לתרוייהו דהא לענין אכילה איירי וכי תידוק מינה לענין הקרבה נמי הא דיום דומיא דאמש וה"ד כגון דשחטיה לשלמים ברישא חטאת ואשם קדמי מדשחטינהו לתרוייהו ותידוק לה שחזר ושחט את החטאת קודם שבא לימלך על הזריקה דהתם אמרינן ליה חטאת קדמה דכיון דסוף סוף צריך למרס אחד מן הדם קדשי קדשים קדמי אבל לא שחטו לחטאת וכששחט שלמים בא להמלך על השחיטה תיבעי לך אם מזלזלים בשלמים ע"כ:

שם א"ל רב אחא וכו' מתני' נמי דיקא וכו' הרמב"ם ז"ל בפ"ט מהל' תו"מ דין ג' פסק דאיפשיטא כיון דשחטי' מקריבו ואח"כ שוחט את התדיר וכתב עליו מרן הכ"מ ז"ל וז"ל שם בעלה צ"א בעיא בשחט את שאינו תדיר תחילה ומשמע דאיפשיטא וכו' ונראה דטעמו ונימוקו עמו והוא מדא"ל רב אחא סבא לרב אשי מתני' נמי דיקא דקתני עד שיזרק הדם ולא קתני עד שישחוט ויזרק הדם ש"מ ומשמע ליה דפשיטות היא ולא בדרך דחיה דאי אפילו קודם שנשחט התמיד דינא הכי דיהא ממרס בדמו עד שישחוט ויזרוק הדם א"כ ליתני הכי עד שישחוט ויזרוק הדם וכ"ש היכא דקדים ושחטיה לתמיד דיהא

ממרס עד שיזרק הדם וכה"ג הקשו התוס' לעיל ד"ה דשחטינהו לתרוייהו אלא מדלא תני הכי ש"מ דוקא הוא כגון דקדים שחטיה לתמיד כיון דסוף סוף צריך למרס בדם אחד מהן תדיר עדיף אבל אי לא קדים שחטיה לתמיד כיון דשחטיה כבר לפסח מקריב ליה והדר שחיט ליה לתמיד ויש מקשים לזה מהא דפסק רבינו ז"ל שם סוף פ"ח לא מצאו אלא שני כבשים אם יקריבו אותן למוסף היום אין להם תמידין למחר הרי הדבר שקול אם הקריבום למוסף היום הקריבו וכו' וכתב מרן ז"ל בפרק התכלת עלה מ"ט בעיא דלא איפשיטא ואם איתא דכל היכא דקאמר הש"ס האי לישנא דדיקא נמי ש"מ ס"ל להש"ס הכי לענין הלכה הרי התם אמרינן בפ' התכלת דף ן' דיקא נמי דקתני כדי לשבת וכו' ש"מ וא"כ הרי נפשטא הבעיא ונ"ל דלק"מ דלא דמי להכא דהתם לפי הך דיקא לא תשמע מינה פשיטות הבעיא כלל לא להאי גיסא ולא להאי גיסא משא"כ הכא דלפי האי דיקא משמע דאיפשיטא להך גיסא דמקריב ליה והדר שחיט ליה לתמיד ובזה ניחא הא דפסק רבינו ז"ל שם בפ"ט סוף דין ה' דם עולה ודם אשם איזה שירצה יקדים משום דבעיא דלא איפשיטא היא ואע"ג דקאמר הש"ס דיקא נמי וכו' לא הוי פשיטותא דלפי האי דיוקא מתני' לא איירי אלא באימורין אבל בדם לא איירי ולא משמע מינה כלל ואין צריכין למ"ש מרן ז"ל שם דרבינו ז"ל ל"ג דיקא נמי עוד מקשים מהא דפסק רבי' ז"ל שם בפ"ט דין י' מנחת נדבה ומנחת סוטה איזה שירצה מהן יקדים וכתב מרן ז"ל דבעיא ולא איפשיטא והרי לעיל איתא בגמ' ת"ש מנחת חוטא קודמת למנחת נדבה מנחת חוטא הוא דקדמה למנחת נדבה הא מנחת סוטה לא מי קתני מפני שהיא מכפרת מפני שהיא באה על חטא קתני והא נמי באה על חטא ולפי דרכו של מרן ז"ל דהיכא דדייק הש"ס לישנא דמתני' ש"מ דהכי ס"ל לענין הלכה ה"נ הא דייק דרך פשיטות וקאמר מי קתני כו' והא נמי באה על חטא ש"מ דהכי ס"ל להש"ס לענין הלכה ונ"ל דגם זו ל"ק דהא לא קאמר (דוקא) [לוח הטעיות חק נתן: דייקא] אלא מי קתני ואינו אלא דרך דחייה דבאה על חטא כוללת נמי למנחת סוטה אבל לא הוי פשיטות גמור משום דאם איתא דמנחת סוטה נמי קודמת למנחת נדבה א"כ לא הו"ל למיתני במתני' אלא מנחת סוטה קודמת למנחת נדבה ואנא ידענא דכ"ש מנחת חוטא ומה מנחת סוטה דאינה באה לכפר אלא לברר עון קודמת למנחת נדבה מנחת חוטא שבאה לכפר לא כ"ש אלא ש"מ מדלא תני הכי דוקא הוא מנחת חוטא היא שקודמת אבל לא מנחת סוטה ואיכא למימר נמי להך גיסא מדקתני טעמא מפני שהיא באה על חטא ולא קתני מפני שהיא מכפרת משמע אפילו מנחת סוטה וא"כ כיון דאיכא למידק הכי ואיכא למידק הכי א"כ לא תיפשוט ולכך פסקה רבינו ז"ל בעיא דלא איפשיטא ודוק:

רש"י ד"ה מותר רקיקי וכו' נאכל לכהנים הס"ד ואח"כ ד"ה מותר רקיקי מנחת כהנים מנחת כהנים כולה כליל השמן שצף על גבה ונותר שאינו נבלע בה שורפין אותו בפני עצמו כצ"ל והס"ד ואח"כ ד"ה ומותר מנחת כהן משיח וכו' וכ"ה בהרע"ב ז"ל:

תוס' ד"ה ת"ש מוספי שבת קודמין וכו' בכל הני ת"ש צריך טעם מאי קס"ד וכו' אבל התוס' בשבת פרק כירה דף מ"ג ד"ה כופה עליה כלי כתבו כל הנהו דמייתי ידע המקשה דמצי לשנויי בצריך למקומו אלא שרצה לידע אם יש לתרץ בע"א ותירוץ זה נלמד מהגמרא בפ' שור שנגח ד' וה' דף מ"ב ע"ב דקאמר התם א"ה לר"א נמי בשקדם ושחטו ה"נ וסבר דילמא אית ליה טעמא אחרינא דעדיף מהאי:

בא"ד וצריך לדקדק בפ' התכלת וכו' דלא מייתי הכא ראיות דהתם והנהו דהכא לא מייתי התם ר"ל אע"ג דבעיא דהכא איירי בדאית ליה ולענין קדימה קא בעי ובעיא דהתם איירי בדלית ליה ולענין דחייה קא בעי מ"מ מהנהו ראיות דבעי למיפשט התם דתמידין דלמחר ומוספין דהאידנא תמידין עדיפי יכול למיפשט הכא לענין קדימה דתדיר עדיף מכ"ש דתדיר דלמחר עדיף ממקודש דהאידנא כ"ש תדיר דהאידנא אבל מהנהו ראיות דבעי למיפשט דכי הדדי נינהו אינו יכול לפשוט מיניהו דאיכא למימר דהתם דכי הדדי נינהו משום דמקודש דהאידנא ותדיר דלמחר אבל אי הוי נמי תדיר דהאידנא איכא למימר דתדיר עדיף אף לענין קדימה וכן התם לא יכול למיפשט מהכא אלא מהנהו ראיות דבעי למיפשט מיניהו דמקודש עדיף אע"ג דתרווייהו דהאידנא כ"ש מקודש דהאידנא ותדיר דלמחר דמקודש עדיף אבל מהנהו ראיות דבעי למיפשט דתדיר עדיף לא יכול למיפשט התם דאיכא למימר דוקא תדיר דהאידנא אבל תדיר דלמחר אפשר לומר דמקודש דהאידנא עדיף מיניה ודוק:

דף צא:

גמרא דון מינה ומינה דון מינה ואוקי באתרא איכא ביניהו וכו' ע' בחידושי למנחות בפ' בתרא דף ק"ז מה שכתבתי בזה:

שם אמר שמואל המתנדב יין וכו' והא קא מכבה וכו' ז"ל הרא"ש ז"ל שלהי פ' שמונה שרצים והיכא דשתי סמא לרפואה ומיעקר אסור אפילו לר"ש דמודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות ולא שייכי בכאן דברי בעל הערוך דאמר לא אסר ר"ש פסיק רישיה אלא היכא דניחא ליה דהיינו דוקא לענין שבת דבעינן מלאכת מחשבת אבל בשאר איסורים לא בעינן דניחא ליה מדפריך תלמודא בפ' כל התדיר גבי המתנדב יין מזלפו ע"ג האישים והא קא מכבה אף ע"ג דלא ניחא ליה כיבוי עכ"ל והנה דבריו מתמיהין ראשונה מה

כונתו בזה שכתב ולא שייכי כאן דברי בעל הערוך וכו' אם כונתו לומר דבעל הערוך שכתב לא אסר ר"ש פסיק רישיה אלא היכא דניחא ליה אבל אי לא ניחא ליה מותר לא כתב הכי אלא לענין שבת דוקא דבעיא מלאכת מחשבת אבל בשאר איסורין מודה בעל הערוך דלא בעינן דניחא ליה זה אינו שהרי כדברי בעל הערוך מבואר שאף בשאר איסורין היכא דלא ניחא ליה מותר לכתחילה ואפילו איסורא דרבנן ליכא שהרי כתב גבי הקוצץ בהרת בשעת מילה דוקא אם קוצץ בהרת בנו בשעת מילה שהוא נהנה בדבר אבל אחר הקוצץ בהרת בשעת מילה שאין נהנה בדבר מותר ואפילו איסורא דרבנן ליכא כמ"ש בשמו הרא"ש ז"ל בעצמו בר"פ הבונה ועוד כתב הרא"ש ז"ל בשמו שם שבעל הערוך הביא עוד ראיה מהא דאמר בשילהי כל התדיר המתנדב יין מזלפו ע"ג האישים ופריך והא קא מכבה ומוקי לה כר"ש דאמר שאין מתכוין מותר ואף ע"ג דהוי פסיק רישיה דאי אפשר לזלף ע"ג האישים שלא יכבה ומתיר ר"ש לכתחילה מאחר שאין נהנה הרי מבואר מדברי הרא"ש ז"ל דס"ל דבעל הערוך מתיר בכל האיסורים בפסיק רישיה דלא ניחא ליה ואם נאמר דכונת הרא"ש ז"ל הכי דאה"נ דס"ל דבעל הערוך מתיר בכל האיסורים היכא דלא ניחא ליה אבל הוא בא לחלוק עליו וכתב אע"ג דבעל הערוך ס"ל בכל האיסורים מותר אנא לא ס"ל כוותיה אלא דוקא לענין שבת דבעינן מלאכת מחשבת אבל בשאר איסורים פליגנא עליה דלא בעינן דניחא ליה הא נמי ליתא שהרי שם בפ' הבונה מבואר הרבה בדבריו דס"ל אף לענין שבת אסור אפילו היכא דלא ניחא ליה כדמוכח מכל הנהו ראיות שדחה לראיות בעל הערוך שהביא משבת וגם הוא הקשה עליו משבת עש"ב וזאת הקושיא לא ראיתי לשום מפרש שנתעורר בה ועוד מקשים עליו אהא שכתב אבל בשאר איסורים לא בעינן דניחא ליה מדפריך תלמודא בפרק התדיר גבי המתנדב יין מזלפו ע"ג האישים והא קא מכבה אע"ג דלא ניחא ליה כיבוי שדבריו תמוהים דמאי מייתי ראיה מדברי המקשן הלא למאי דמסיק דשמואל ס"ל כר"ש מוכח דפסיק רישיה דלא ניחא ליה אפילו בשאר איסורים שרי והיא ראיית בעל הערוך גופיה בפ' הבונה והן הדברים הסותרים זה את זה והנה בס' הברה"ז כתב שני דרכים ליישב הדרך הראשון כתב דכוונת הרא"ש ז"ל הוא להוכיח מדפריך כאן אהא דשמואל והא קא מכבה ומשני כיבוי במקצת לא שמיה כיבוי וכו' אי בעית אימא כיבוי דמצוה שאני ופריך והאמר ר"ע יין לספלים וכו' או אינו אלא לאישים אמרת לא יכבה ומשני הא ר"י הא ר"ש ועל כרחך הא דפריך בריש הסוגיא והא קא מכבה פריך לכ"ע אף לר"ש מדלא משני תכף דשמואל ס"ל כר"ש אלא ש"מ דס"ל להמקשן כיון דקא (מרבה) [חק נתן: מכבה] בודאי כיבוי גמור א"כ אף לר"ש אסור דהוי פסיק רישיה לדעת הערוך

וס"ל דאסור אף דלא ניחא ליה וע"ז תירץ דס"ל לשמואל דמותר לכ"ע אף לר"י דכיבוי במקצת וכו' או כיבוי דמצוה שאני ואהא פריך דברייתא תני לאיסורא ש"מ דס"ל דהוי כיבוי ומסיק דלר"י הוי כיבוי ולר"ש לא הוי כיבוי אף דמכבה בלי ספק מכח תירוצים הנז' לעיל כיבוי מקצת או כיבוי מצוה ולהכי לא קאמר התרצן אלא הא ר"י וכו' דאכתי צריכין לשינויי דלעיל לשמואל אליבא דר"ש דאל"ה היה אסור אי הוה כיבוי בכולה או כיבוי דלאו מצוה אף דלא ניחא ליה זו היא ראיית הרא"ש עכ"ל הנה זה הפי' שכתב הברה"ז אם הוא לדעת בעל הערוך זה אי אפשר שהרי הוא הביא ראיה מכאן היכא דלא ניחא ליה מותר ואם בעל הערוך מפרש כפי' הזה הוה איפכא לדעתו ואם זה הפי' הוא לדעת הרא"ש ז"ל גם זה אינו שהרי הרא"ש ז"ל עצמו שם פ' הבונה מפרש דהאי כיבוי לא הוי פסיק רישיה והנה מה שהכריח הרבה"ז הא דפריך והא קא מכבה הוא לכ"ע מדלא משני תכף דשמואל ס"ל כר"ש איכא למימר הא דלא משני ליה תכף הכי משום דהמקשה הוה סבר דשמואל ס"ל כר"י משום דאשכחן שמואל ס"ל כר"י במלאכה שאינה צריכה לגופא כמו שהקשה בתר דמשני ליה שמואל כר"ש ס"ל ולכך התרצן לא שני ליה הכי מיד משום דבעי לשנויי ליה אף לסברת המקשה דשמואל ס"ל כר"י גם מה שהכריח מדלא קאמר התרצן אלא הא ר"י וכו' דאכתי צריכין לשינויי דלעיל לשמואל אליבא דר"ש וכו' אינו הכרח דאורחיה דתלמודא הכי אי לא הוזכר שם אמורא בשינוייא קמא לא קאמר אלא כמ"ש התוס' בשבת פרק האורג דף ק"ה ע"ב ד"ה הא ר"י והא ר"ש ע"ש עוד כתב דרך שני ז"ל ועי"ל דהרא"ש סובר כפי' התוס' פרק כירה דף מ"א ד"ה מיחם דדבר שאין מתכוין לר"י אסור מדרבנן [חק נתן: ו]כשהוא פסיק רישיה חייב מדאורייתא ודייק הרא"ש בדברי המקשן דע"כ הברייתא דס"ל דאיסורא משום לא תכבה הוא דאורייתא ומדפריך והא קא מכבה אף שהוא דבר שאין מתכוין מ"מ כיון דהוי פסיק רישיה אסור מדאורייתא דאי לא הוי פסיק רישיה מאי פריך דהא אף לר"י לא אסור מדאורייתא וכו' ע"ש זה אינו שלא כתבו התוס' פרק כירה דדבר שאין מתכוין לר"י אינו אסור אלא מדרבנן אלא דוקא באיסור שבת אבל בשאר איסורים אסור מן התורה כמבואר בדבריהם שם באורך ע"ש ונ"ל ליישב שדברי הרא"ש ז"ל הן מיוסדים על הנחת בעל הערוך דס"ל דזילוף הוי פסיק רישיה ומייתי ראיה מהאי סוגיא דהיכא דלא ניחא ליה מתיר ר"ש אף בשאר איסורים ובא הרא"ש ז"ל לדחות דבריו מהאי סוגיא גופא דמייתי מינה בעל הערוך ראיה להתיר אף בשאר איסורים והוא מדפריך תלמודא והא קא מכבה אלמא דסבר המקשן אע"ג דלא ניחא ליה כיון דהוי פסיק רשיה אסור אפילו לר"ש ואף התרצן נמי ס"ל הכי אלא דהכא שאני משום דהוי כיבוי במקצת וכו'

ואי בעית אימא כיבוי דמצוה שאני אבל בעלמא מודה ר"ש דאסור וכדפריך ליה מדברי ר"ע יין לספלים וכו' הדר ביה ממה דהוה סבר דזילוף הוי פסיק רשיה וקא משני הא ר"י הא ר"ש ר"ל דשמואל דס"ל דמזלפי' ע"ג האשים ס"ל כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר ולא הוי הכא פסיק רשיה משום דאפשר שיפול על עצי המערכה או על האברים כמ"ש הרא"ש עצמו בפ' הבונה דליכא למימר דאכתי קיימי בסברא קמייתא דזילוף הוי פסיק רשיה ובמסקנא חידש לו דאע"ג דהוי פסיק רישיה מותר לר"ש כיון דלא ניחא ליה בסברת בעל הערוך זה אינו כיון דהמקשה היה סובר דאפילו היכא דלא ניחא ליה אסור אפילו לר"ש ואף התרצן קמא לא סתר ליה להההיא סברא וקא משני ליה דשאני הכא דהוי כיבוי במקצת וכו' אם כן כיון דבמסקנא סתר לה להההיא סברא לא הו"ל לשנויי סתם דשמואל כר"ש ס"ל דהא המקשה קא מקשה אפילו אי סבר שמואל כר"ש אמאי שרי הא הוי פסיק רישיה וסבר אע"ג דלא ניחא ליה אסור אם כן היה לו להתרצן במסקנא לבאר דר"ש לא אסר בפסיק רישיה דלא ניחא ליה כיון דהמקשה ותרצן קמא היו טועים בזה והוו סברי דבכל גוונא אסר ר"ש אלא ש"מ מדלא ביאר זה דאכתי קיימי כסברא קמייתא דאף ר"ש אוסר ואפילו היכא דלא ניחא ליה וטעמא דשמואל דזילוף מותר משום דלא הוי פסיק רישיה וא"צ לבאר זה דזה פשוט כיון דר"ש לא התיר אלא היכא דלא הוי פסיק רישיה ואין כאן חזרה לענין דינא כלל ולכך א"צ לבאר והמבין יבין ובזה מתיישבת נמי קשיא קמייתא ודוק:

רש"י ד"ה רבי מאזרח גמר לה לנדבת שמן וכי נמי דיינת מינה שלשת לוגין וכו' רביעית ההין שמן כתב בהו כצ"ל וכ"ה בנוסחא ישנה ועיקר ולא כנוסחא חדשה שהגיהו רביעית ההין יין דליתא ודוק וע' מ"ש בחידושי למנחות בפ"ק דף ח' ע"ב בפירש"י ז"ל:

תוס' ד"ה א"ל אי תניא וכו' ויש לתמוה וכו' ע' בספר קרבן אהרן פ' ויקרא דף ס"ט שכתב ישוב נכון לזה:

דף צב.

גמרא תניא נמי הכי הדם והשלחן והמנחות וכו' מ"כ בגש"ק ז"ל כתב הר"ף ז"ל וז"ל פירש"י ז"ל דל"ג מנחות והטעם משום דדם ושמן לחים הן ואינם נכרים על האש לכך עושה להם מערכה בפני עצמן אבל מנחות למה ישרפם בפני עצמן ויש ספרים שגורסין השלחן והמנורות וכל הסיפין שעל השלחן שנטמא דישון המנורה ול"ג שהרי דישון מזבח הפנימי והמנורה היה מניחן בבית הדשן סמוך לכבש לכך נ"ל כגי' הס' עיקר ע"כ:

תוס' ד"ה אבל לא גחלת וכו' ומצי למימר דס"ד וכו' אי לאו משום דאית ליה נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור הילכך וכו' כצ"ל נ"ל וע' לדבריהם פ' כירה דף מ"ב ד"ה אפי' של עץ:

בא"ד אבל הכא א"א לפרש כן דמייתי לה אההיא דמתנדב יין וכו' ר"ל דהכא ליכא למימר דהא בהא תליא דבשאר איסורים כ"ע מודו דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה ואפ"ה מתיר ר"ש באין מתכוין:

בא"ד וצריך לפרש וכו' יש לו לחייב אין מתכוין כמתכוין ר"ל וכיון דבשבת אסור אין מתכוין כ"ש בעלמא וק"ל:

ד"ה במלאכה שאצ"ל וכו' דצד נחש ומפיס מורסא וכו' ר"ל והשתא כיון דס"ל לשמואל כר"י דמלאכה שאצ"ל חייב עליה מדאורייתא היכי שרו רבנן משום צערא דגופא וק"ל:

הדרן עלך פרק כל התדיר

פרק אחד עשר

רש"י ד"ה ושקיבלו פסולים את דמה גרסינן ול"ג וזרקו דהא אפילו כשירה וכו' דברים מתמיהין כתב דל"ג וזרקו דהא גמרא ערוכה היא בפ"ק דמעילה דף ה' דאייתו התם להאי מתני' וקא פריך טעמא שקיבלו פסולים וזרקו את דמה הוא דאין דמה טעון כיבוס הא קיבלו וזרקו כשרים דמה טעון כיבוס קרי כאן אשר יזה מדמה והיא קושיית רש"י ז"ל ומשני דלאו דוקא הוא ורב אסי משני הא קמ"ל דפסול עושה שירים והוא כמ"ש התוס' הכא וצ"ע מ"כ בגש"ק וז"ל ובקצת ספרי' היה נ"א ושקיבלו פסולים את דמה או וזרקו את דמה ואיצטריך לאשמועינן פסולים אע"ג דהא אפילו כשרים (שניתן על דמה) [לוח הטעיות חק נתן: שניתז דמה על דם] הבגד לאחר זריקה אין טעון כיבוס כדאמרינן לקמן פרט לזה שכבר הוזה איצטריך לאשמועינן פסולים ולמימר דדם דחוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא ויחזור הכשר ויזרוק ע"כ זו היא נוסחת התוס' והיא עיקר:

תוס' ד"ה שלנה וכו' וא"ת וכו' הא מדאורייתא זורקו לכתחילה וכו' הדם שנטמא וכו' ר"ל דמקשו למ"ד הא דקתני בשוגג קאי אטומאה אבל אזריקה בין בשוגג בין במזיד הורצה וע"ש בפסחים ודוק:

ד"ה ושקיבלו פסולים וכו' וצ"ע בפ"ק דמעילה הא דכתבו וצ"ע וכו' אינו ר"ל משום קשיא אלא ר"ל דצ"ע שם להבין הענין מ"כ בגש"ק וז"ל ומיהו דוקא טמא דחזי לקרבן צבור אבל שאר פסולים לא כדמוכח בפ"ק דמעילה ומיהו מה שפי' בקו' דאו או קתני לא נהירא שאם קיבלו כשרים וזרקו פסולים לא הוה קרי ליה לא היתה לו שעת הכושר

אלא דנראה דקיבלו וגם זרקו הפסולים קאמר אף ע"ג דבקבלה לחוד מיפסיל מ"מ מה שבצואר הבהמה עדיין ראוי הוא שאם קיבלו כשר והיזה ממנו טעון כיבוס אבל בשזרקו אפילו אותו שבצואר אינו ראוי שכבר נעשה שירים וכדפי' רש"י הר"ף ע"כ ע' מ"ש בחידושי למעילה בפ"ק דף ה' בפירש"י ז"ל:

דף צב:

גמרא ואי תורה א' וכו' אפילו חטאת העוף נמי וכו' ת"ל זאת מ"כ בגש"ק וז"ל תימא להשר מקוצי מאי פריך הא אימעט מזאת וכ"ת דפריך מה ראית א"כ מאי מהדר לזה ריש לקיש מתשחט סוף סוף איכא למיפרך מה ראית כדפריך תלמודא וי"ל דס"ד דכיון דכתיב ושחט סמוך לתורת משמע דריבוייא לנשחטת הוא דאתא כך תירוץ משי"ח א"נ לא חייש לקושיית דתאכל דלאו אהזאה כתיב הר"ף ע"כ עיין פירש"י ז"ל שהרגיש בזה ותירץ ודוק:

שם אמר קרא תשחט בנשחטת הכתוב וכו' כצ"ל:

שם מסתברא דחטאת פנימית הו"ל לריבויי שכן בהמה שחיטת צפון וקבלת כלי וכו' כצ"ל:

שם רבה אמר אמר קרא אשר יזה בניזאות הכתוב מדבר והא תנא אף ע"פ וכו' אלא בנאכלות קאמר ה"ק אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות ה"מ לענין וכו' כצ"ל וכ"מ בגש"ק:

רש"י ד"ה אע"פ וכו' ההיא דוקא בנאכלות דסמיך ליה כל זכר בכהנים יאכל אותה וכו' אף ע"ג דתנא דמתני' נקט קרא במקום קדוש תאכל שכתוב בראש הענין ואינו סמוך למריקה ושטיפה מ"מ תנא סמיך אקרא דכל זכר וכו' דסמוך למריקה ושטיפה ונקט קרא דבמקום קדוש תאכל לאשמעינן דאף ההוא קרא אמריקה ושטיפה קאי ודוק:

תוס' ד"ה יכול תהא דם חטאת וכו' וה"ה קדשים קלים מימעטי מזאת וא"ת תיקשי מה ראית לרבות פנימית ולמעט קדשים קלים י"ל מסתברא דחטאת פנימית הו"ל לריבויי שכן חטאת צפון וקרן ואצבע וחודה כמותה אע"ג דקדשים קלים חוץ ואכילה כמותה הנך נפישן ובזה מימעטי נמי שאר קדשי קדשים ודוק:

בא"ד ותימא וכו' אימא איפכא וי"ל כיון דאשכחן וכו' יש מקשים לר"ש דלית ליה קדשים קלים במריקה ושטיפה א"כ מנ"ל לרבויי מהיקשא לענין בלוע ולמעט כיבוס אימא איפכא י"ל דהתוס' לא קשיא להו אלא אליבא דרבנן דס"ל דאותה אתי למעוטי תרומה דאי (ומה) למעוטי קדשים קלים לא איצטריך דמקדשי קדשים הוה ממעטינן

קדשים קלים וכ"ש תרומה הילכך דרשינן אותה למעוטי תרומה דוקא דאין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות כמ"ש התוס' לקמן דף צ"ו ע"ב וכיון דאליבא דרבנן הא דכתיב קדש קדשים לאו דוקא לכך מקשו התוס' אימא איפכא דזאת אתי למעוטי בלוע דליכא למימר דאי אתי למעוטי בלוע ל"ל זאת תיפוק לי' מקדש קדשים דהא לרבנן קדש קדשים לאו דוקא ולכך הוצרכו לתרץ מאחר דאשכחן דטעונים מריקה ושטיפה מטעם בליעת כלי סברא הוא לאוקמא היקשא לענין להתקדש בבלוע אבל לר"ש לא קשיא אימא זאת למעוטי בלוע דאיזה בלוע ממעט דאי בלוע דשאר קדשי קדשים אפילו מריקה ושטיפה מצריך ר"ש מדכתיב קדש קדשים ואי למעוטי בלוע דקדשים קלים לא איצטריך תיפוק לי' מדכתיב קדש קדשים דלר"ש דוקא הוא אלא ע"כ לומר דזאת אתי למעוטי כיבוס אפילו דשאר קדשי קדשים והיקישא לרבויי בלוע אפילו בקדשים קלים ולא ממעטי בלוע מקדש קדשים דלא אתא למעוטי אלא מריקה ושטיפה לר"ש ודוק:

דף צג.

גמרא מר סבר דנין ומר סבר אין דנין העולה לענין בעיין דפלוגתא דר"א ורבנן היא דלר"א אין טעון כיבוס ולרבנן טעון כיבוס והילכתא כרבנן לגבי ר"א וכ"ש למאי דמוקי רבא דהילכתא כוותיה דלכ"ע אין דנין ואפי' ר"א אית ליה דטעון כיבוס ומהתימא על הרמב"ם ז"ל שפסק בפ"ח מהל' מעה"ק דין ט' ואין טעון כיבוס ועיין להכ"מ והל"מ ז"ל מ"ש בזה ושמעתי מהחכם השלם ר' שלום עמאר שליח טבריה תובב"א שראה בס' מרכבת המשנה לאחד חכם אשכנזי שתירץ דהא דאיבעיא להו ניתז על בגד טמא מהו הוא משום דהוו סברי הא דטעון כיבוס אפילו משום נגיעה לבד ולכך קא מיבעיא להו אי הוו כא' כגון ניתז על בגד טמא אם טעון כיבוס אבל לפי מאי דפשיטא ליה לרבא בשלהי פרקין הא דטעון כיבוס הוא משום בלוע והילכתא כוותיה כמו שפסקו רבינו ז"ל סמוך לדין זה א"כ לא משכחת שניהם כא' דבשעת נגיעה נטמא ואין טעון כיבוס עד שיבלע וא"כ הוי בזה אחר זה ולכך פסק רבינו דאין טעון כיבוס ודוק שהוא נכון וראיתי בס' חזון נחום שכתב וז"ל ולעד"ן דטעמיה דהרמב"ם י"ל משום דס"ל דסוגיא זו ס"ל דלא אמרינן כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת א' אינו אבל למאי דקי"ל דכל שאינו בזה אחר זה בבת א' אינו לכ"ע אינו טעון כיבוס וכו' וס"ל דיש סוגייאות חלוקות זה על זה בענין זה דכל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת א' אינו וכו' עכ"ל ושותיה דמר לא ידענא דמה ענין דכל שאינו בזה אחר זה וכו' לענין דהכא דהא דאמרינן דכל שאינו בזה אחר זה וכו' היינו דלא שייכי במציאות להיות זה אחר זה כגון כל הנהו דמייתו התוספות לעיל בפרק כל

הזבחים שקבלו דמן דף ל' ד"ה דבריו קיימים ע"ש אבל הכא שייך נטמא קודם ואח"כ ניתז על הבגד וכי בשביל שהדין הוא בזה אחר זה אין טעון כיבוס מוכרח לומר שיהיה הדין כן כשיהיו בבת א' אתמהה (הוא) ועוד לפי דבריו דהכא שייך בענין דכל שאינו בזה אחר זה וכו' א"כ גבי מי חטאת שנטמאו נמי אמרינן דכל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת א' אינו וצריך להיות דין שניהם שוים וזה אינו שהרי הרמב"ם ז"ל בפי"א מהל' פרה דין ג' משמע מדבריו דאין מטהרין אלא כשהן בבת א' אבל כשהן בזה אחר זה אין מטהרין ע"ש בכ"מ אלא ודאי לא שייך הכא כל שאינו בזה אחר זה וכו' כמ"ש עוד כתב בספר הנזכר וז"ל ועלה דאמר רבא דכ"ע אין דנין והכא בהא פליגי דר"א סבר הזאה צריכה שיעור וכו' ורבנן סברי הזאה אינה צריכה שיעור הרבה להקשות עלה בספר ברכת הזבח מסוגיא דלעיל דף פ' ע"א ע"ש וכו' והוא ז"ל הסכים לומר דתרי ר"א הוו חד רבו של ר"ע וחד תלמידו של ר"ע והוא דבר מתמיה עכ"ל לא ידענא אמאי הוא דבר מתמיה כיון דכך הוא מוכח מהאי סוגיא דר"א דהכא הוא תלמידו של ר"ע דאמר רבה רבי אליעזר בשיטת ר"ע רבו אמרה ואי משום דלא אשכחן ר"א תלמיד ר"ע אשכחן ואשכחן והוא ר"א בן שמוע שהוא אחד מחמשה תלמידים שסמך ר"ע אחר שמתו לו י"ב אלף זוגים תלמידים כדאיתא בפ' הבא על יבמתו דף ס"ב ע"ב עוד הקשה בספר הנז' על הברה"ז וז"ל ועוד דא"כ מאי פריך לעיל דף פ' מרבי דאמר על שם ר"א לימא דההוא ר"א אחר הוא וכו' עכ"ל לק"מ דרבי קאי אמתני' דצלוחית שנפלו לתוכה מים וכו' דמכשיר ר"א בשתי הזאות ועלה קאי רבי וקאמר לדברי ר"א וכו' כמו שפירש"י ז"ל שם דף פ' ודף ע"ה עיין עליהם ועוד איך אפשר לומר דרבי דאמר לדברי ר"א הזאה כל שהוא וכו' הוא ר"א אחר אי ר"א הוא ר"א דהכא של מי חטאת שנטמאו וכו' לא אפשר אי לאוקמתא דאביי לא פליגי בהכי בהזאה צריכה שיעור אלא פליגי בדנין טומאה קדומה וכו' ואי לאוקמתא דרבא אדרבא ר"א סבר הזאה צריכה שיעור אלא ודאי דברי הברה"ז נכונים הם ודוק:

שם שייך לעיל אלא אמר אביי דכ"ע לאו כמונח דמי אין להקשות מהכא לפירש"י ז"ל לעיל ד"ה תיפוק ליה שכתב ואויר כלי ככלי דמי דהכא קאמר דכ"ע לאו כמונח דמי דהתם אי אמרינן מיפסל פסל ביה רחמנא כלי שרת דדוקא צואר דבעי להזותו מן הצואר עצמו למזבח לכך אויר פוסל בו כמו כלי דהא דקאמר רש"י ז"ל ואויר כלי ככלי דמי אינו ר"ל דחשבינן ליה כמונח אלא ר"ל דכמו שהכלי פוסל בו כך האויר פוסל בו אבל לעולם לא חשבינן ליה כמונח ודוק:

שם ר"ע אומר היתה לו שעת הכושר וכו' ע' מ"ש לעיל דף פ"ב בתוספות ד"ה מכדי איתרבו דגרסינן הכא ר' יעקב אומר וכו' וכן לעיל דקאמר אנא כר"ע ס"ל גרסינן אנא כר' יעקב ס"ל ודוק:

שם ור' יעקב אותה פרט לתרומה ור"ש לטעמיה וכו' משמע מהאי סוגיא דמאן דדריש אותה פרט לתרומה אבל קדשים קלים טעונים מריקה ושטיפה ס"ל אם היתה לה שעת הכושר ונפסלה דמה טעון כיבוס משום דלית ליה אלא חד מיעוטא ומוקי ליה ללא היתה לה שעת הכושר ומאן דאית ליה דאותה אתי למעט אפילו היתה לה שעת הכושר ונפסלה אין דמה טעון כיבוס ס"ל דקדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה ומכאן תימא על הרמב"ם ז"ל שבפ"ק מהל' מעה"ק דין ג' פסק בין היתה לה שעת הכושר בין לא היתה לה שעת הכושר אין דמה טעון כיבוס ושם דין י"ד פסק אפילו קדשים קלים טעונין מריקה ושטיפה והוה מזכה שטרא לבי תרי וכבר נתעורר בזה התוי"ט והניח בצ"ע ונלע"ד ליישב דרבינו ז"ל ס"ל דאפילו למאן דמוקי תרי מיעוטי למעט פסולה דאין דמה טעון כיבוס בין לא היתה לה שעת הכושר בין היתח לה שעת הכושר מצי סבר דקדשים קלים טעונין מריקה ושטיפה והוא מאיזה ריבוייא ולא ידעינן ליה ותלמודא דקאמר ור"ש לטעמיה דאמר קדשים קלים וכו' ה"ה דה"מ לשנויי דאית ליה ריבוייא לקדשים קלים אלא דקושטא הוא דקא משני דר"ש לטעמיה דאמר קדשים קלים אין טעונין וכו' והכריחו לרבינו ז"ל לומר כן משום דקשיא ליה סתמא אסתמא דבריש פרקין סתם רבי חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס בין שהיתה לה וכו' ולקמן סתם א' קדשי קדשים וא' קדשים קלים טעונין מריקה ושטיפה וא"כ קשיא סתמא אסתמא אלא ע"כ לומר דלאו מוכרח הוא דמאן דסבר דתרי מיעוטי אתו לחטאת פסולה יסבור דקדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה דאיכא ריבוייא אחריתי לקדשים קלים דטעונין מריקה ושטיפה וגמרא דקאמר ור"ש לטעמיה וכו' קושטא דמילתא קאמר עוד יש להכריח הא דאמר ר"ש קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה לאו הילכתא היא שהרי גמרא לעיל דף פ"ב ע"א קאמר מתקיף לה רב הונא וכו' מכדי איתרבו כל קדשים לגבי מזבח לענין מריקה ושטיפה וכו' תמהו שם התוס' דילמא ר"ע סבר לה כמ"ד קדשי קדשים טעונין מריקה ושטיפה ולא קדשים קלים וכו' דע"כ התוספות גרסי הכא ר' יעקב ולא ר' עקיבא דאי גרסי ר"ע מאי קא מתמהו הא מוכח מהאי סוגיא דר"ע ס"ל בקדשים קלים טעונין מריקה ושטיפה אלא ע"כ גרסי ר' יעקב כמ"ש שם והנה לתרץ תמיהה זו צ"ל דמשמע ליה לגמרא דאפילו מאן דסבר דתרי מיעוטי אתו לחטאת פסולה דאין דמה טעון כיבוס אפ"ה ליכא מאן דסבר דאין קדשים קלים טעונין מריקה ושטיפה אלא ר"ש לבד ולכך

פריך גמרא שפיר ודוק והנה מוכח מהאי סוגיא דלא אימעיט דם פסולה אלא מדמה דמשמע מדם כשירה ולא מדם פסולה אבל לא מאשר יזה א"כ קשה מכאן לפירש"י ז"ל במתני' שכתב דכתיב אשר יזה בראוי להזאה הכתוב מדבר והוא דלא כמשמע מהאי סוגיא והא דרשא בראוי להזאה הכתוב מדבר לא תני לה במתני' אלא גבי ניתז מן הצואר על הבגד דלא היה ראוי מעולם להזאה כיון שלא נתקבל בכלי אבל דם פסולה היה ראוי להזאה כשנתקבל בכלי ולכך צ"ל דט"ס נפסל בפירש"י ז"ל וצריך להגי' כמו שהוא בפי' הרע"ב ז"ל ודוק:

שם שייך לעיל ונטל את הלגין וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל בשל מי חטאת קמיירי דבשאר טהרות ליכא מאן דמחמיר לאחשוביה כמונח ותימא מאי נפקא מינה אם מטמא הלא ר"א ס"ל דמי חטאת שנטמאו מטהרין ובשיטת ר"ע רבו אמרה ולפי תירוץ התוס' שתירצו על קושית דכזית מת בספינה דהתם קודם קידוש והכא לאחר קידוש אין קשה כלום דר"ע נמי דמטמא קודם קידוש הר"ף ע"כ:

רש"י ד"ה ר"א סבר דנין וכו' והא דקאמרי וכו' ולא אמרינן אליבא דאביי וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל ושמא משום דרבא מוקי ליה בשתי הזאות וכמ"ד הזאה צריכה שיעור ולדידיה ודאי הויא טומאה קדומה ומשום הכי קאמר כרבה דמוקי לה בחדא הזאה ולא ממש כרבה דס"ל כמונח דמי והויא לה טומאה קדומה אלא כדמתרץ אביי דע"כ לאו כמונח דמי הר"ף ע"כ:

תוס' ד"ה מי חטאת וכו' וא"ת א"כ למה גזרו וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל והר"פ תירץ דטומאת מת שאני דהואיל ובא ליטהר מטומאת מת צריך להיות טהור ממנה והכא מיירי בשאר טומאות ע"כ וכן תירצו בתוס' במס' חגיגה עכ"מ ועל מה שתירצו הכא ויש לומר דהתם קודם קידוש והכא לאחר קידוש עכ"ל תימא דהא (חק נתן:ד)תנן איפכא בפ"ט ממסכת פרה מ"ה מי חטאת ואפר חטאת לא יעברם בנהר ובספינה וכו' עובר הוא הטהור לחטאת וכו' ובמים שאינם מקודשין וכן תנן נמי שם בפ"י מ"ה היה עומד חוץ לתנור וכו' אבל עומד הוא הטהור לחטאת ע"ג תנור וכו' ובמים שאין מקודשין ע"ש וי"ל דכל הנהו מתני' אליבא דרבנן דפליגי אר"א אבל ר"א איפכא ס"ל דאין מי חטאת צריכין מקום טהור אלא קודם קידוש אבל לאחר קידוש לא בעי מקום טהור ולכך מי חטאת שנטמאו מטהרין ודוק:

תוס' ד"ה ניתז מן הצואר וכו' מרישא לא שמעינן וכו' ר"ל דק"ל אמאי איצטריך למיתני ניתז מן הצואר על הבגד אינו טעון כיבוס הא כיון דטעמא הוא משום דלא היה ראוי להזאה שלא נתקבל בכלי הא דמי לרישא דקתני שקיבלו פסולים את דמה אין טעון

כיבוס דהוה ההיא קבלה כמאן דליתא כיון דהויא בפסולים וא"כ אמאי איצטריך למיהדר למתני ניתז מן הצואר על הבגד ותירצו משום דה"א הכא שאני משום דבבת א' ר"ל דמתני' דהכא אתי לאשמעינן אף ע"ג דהוה שניהם פסול דם וטעינת כיבוס לבגד באין כא' וכגון במדביק הבגד לצואר כדאוקי גמרא לעיל וה"א דטעון כיבוס כיון דהוי בבת אחת ולא דמי למתני' דלעיל דהתם כולהו הוה הפיסול קודם לכן קמ"ל דאפ"ה אינו טעון כיבוס ואין להקשות א"כ מאי בעי רמי בר חמא לעיל ניתז על בגד טמא דהוי פיסול דם וטעינת כיבוס לבגד באין כא' אי אמרינן דאין טעון כיבוס ה"מ בזה אחר זה אבל בבת א' טעון כיבוס או דילמא לא שנא תיפשוט ממתני' דהכא אע"ג דהוו בבת אחת קתני אין טעון כיבוס ואדרבה לעיל פשט איפכא דלפי אוקמתא דאביי לרבנן טעון כיבוס ולאוקמתא דרבא לכ"ע טעון כיבוס דיש לומר דלק"מ דשאני הכא אע"ג דהוו בבת אחת מ"מ לא היה ראוי לזריקה כיון שלא נתקבל בכלי וקרא כתיב אשר יזה בראוי להזאה מדבר ולכך אין טעון כיבוס אבל בעיא דרמי בר חמא בניתז מן הכלי על בגד טמא דהיה ראוי להזאה שנתקבל בכלי ולכך מיבעיא ליה כיון דהיה ראוי להזאה והוה בבת אחת איכא למימר דטעון כיבוס ודוק ואחרי כתבי שוב ראיתי בגש"ק וז"ל וא"ת מרישא שמעת ליה דקיבלו פסולים (דקא) [דהאי] נתקבל בפיסול שלא נתקבל בכלי ויש לומר דאיצטריך משום דפיסולו והזאתו באין כאחד ומ"מ לא מצי למיפשט מינה בעיין דלעיל דשאני התם דנתקבל בהכשר ע"כ והוא כמ"ש ות"ל שנתכוונתי לדעת גדולים:

דף צג:

גמרא דתניא ר' חלפתא בר שאול קידוש פחות וכו' ואיבעיא להו וכו' ה"נ כתיב וטבל בדם ואיתמר א"ר זריקא וכו' אמר רבא תניא נמי הכי וטבל וכו' כצ"ל:

שם מן הדם שבענין ואיצטריך למיכתב וטבל ואיצטריך וכו' כצ"ל:

שם ואי כתב רחמנא בדם ה"א אפילו מספג מ"כ בגש"ק וז"ל פי' דהא דדרשינן בדם דמעיקרא אין הוכחה מזה שיהא בו שיעור טבילה אלא א"כ קאי אוטבל להכי כתב רחמנא וטבל ע"כ וע' פירש"י ז"ל לעיל דף מ' ע"ב:

שם מאי לאו ה"ק עד שלא גמר מלהזות וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל פי' אע"פ שיצתה כבר הזאה מתחת ידו אלמא שירים ראויים עדיין להזות מהן שאל"כ אמאי טעון כיבוס ותימא והיכי ס"ד למימר הכי והא קתני רישא דההיא על כל הזאה טבילה משמע משום דשירים פסולין הן וכן פי' שם הר"ר שמואל משנץ וי"ל דהשתא ס"ד לאו משום דשירים פסולין

אלא גזירת הכתוב היא דכתיב ולקח מדמה והזה ז' פעמים וקאי ז' פעמים אולקח ע"כ ע' להתוי"ט ז"ל במסכת פרה פ"ג משנה ט':

תוס' ד"ה מה טעם וכו' ותימא ונשפך על הרצפה ל"ל וכו' ואפשר לומר דאתיא לדיוקא דוקא נשפך מן הצואר על הרצפה אין טעון כיבוס אבל נשפך מן הכלי על הרצפה טעון כיבוס ולכך קתני טעמא דנשפך על הרצפה אין טעון כיבוס לפי שאין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי הא נתקבל בכלי אף ע"ג דנשפך על הרצפה טעון כיבוס ודוק:

ד"ה אלא אצבעו וכו' דמשמע שהיה הכל במקום אחד וה"ה לשריפה שהיה שם ונראה וכו' כצ"ל כ"מ בגש"ק:

גמרא שייך לעיל ראוי להזאה וכו' למעוטי קבל פחות מכדי הזייה וכו' הרמב"ם ז"ל בפרק ח' מהל' מעה"ק דין ו' כתב וז"ל לא אמרתי אלא בדם שנתקבל בכלי שרת וראוי להזייה ויש בו כדי הזייה נ"ל שיעור דבריו כך הוא לא אמרתי אלא בדם שנתקבל בכלי שרת ובשעת קבלת כלי היה ראוי להזייה דהיינו שקיבל בו כדי הזייה ודוק:

שם וטבל ולא מספג בדם עד שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' מעה"ק דין ט' כתב וז"ל וצריך שיהא שם כדי טבילה לא שיספג אצבעו בדם ע"ש למרן ז"ל מה שיישב בדברי רבינו ז"ל ומ"מ אכתי קשה דהו"ל למימר וצריך שיהא שם כדי טבילה מעיקרו כלישנא דברייתא ונ"ל שביאור דברי רבינו ז"ל בפשוטו כמו שהביא מרן ז"ל תחילה ע"ש אבל הא דבעי שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרו כאן לא כתבו רבינו ז"ל וסמך אמ"ש שם בפ"ה כמו שפירש דבריו לעיל ודוק:

שם אלא אצבעו במאי מקנח אמר אביי בשפת מזרק הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' פרה דין ב' כתב דאף אצבעו נמי מקנח בגופה של פרה וע' להל"מ ז"ל בפ"ה מהל' מעה"ק מ"ש בזה ליישב וע' לתוי"ט ז"ל פ"ג ממסכת פרה משנה ט' ודוק:

תוס' ד"ה מניין לרבות שק וכו' ולא גרסינן עד שלא הופשט וכו' משמע דמשהופשט וכו' דר"א לא מרבה אלא שק וכו' אין טעון כיבוס וזה אינו דיוק וכו' כצ"ל:

בא"ד משום דאינו מקבל וכו' לקצעה דהשתא מקבל וכו' וצריך יתור לרבותם והוא הדין וכו' וכן פירש"י דהשתא אינו מקבל טומאה משום הכי לא בעי וכו' כיון דראוי וכו' ע"י יחוד מיד אבל ר"א וכו' וכצ"ל:

בא"ד דההוא אפילו ר"י מודה דלא בעי כיבוס וכו' אבל הרמב"ם ז"ל בפ"ח מהל' מעה"ק דין ה' כתב וז"ל אחר שהופשט טעון כיבוס שאע"פ שאינו מקבל טומאה עתה הרי הוא ראוי לקבל טומאה לאחר שיתעבד עכ"ל משמע מדבריו דר"י ס"ל אע"פ שמחוסר מעשה מיקרי ראוי לקבל טומאה מפני שאחר שיתעבד יקבל ודלא כפירש"י ותוספות

ז"ל שפירשו דלא מיקרי ראוי לקבל טומאה אלא אם לא היה מחוסר אלא מחשבה לבד אבל אם היה מחוסר מעשה לא מיקרי ראוי לקבל טומאה והכריחו לומר כן משום דק"ל מה שהקשו התוספות לקמן מפרק אין טומנין דמשמע אין עור מקבל טומאה עד לאחר עבוד ואי כפירש"י ותוס' ז"ל הא מהכא משמע דאם חישב עלי' לעבודה כמו שהיא מקבל טומאה והתוספות נדחקו ליישב אבל לשיטת רבינו ז"ל ניחא דה"נ הא דקאמר עור משהופשט ראוי לקבל טומאה היינו לאחר עיבוד אבל בלא עיבוד אפילו חישב עליו לכלי כמות שהוא אינו מקבל טומאה וכן נמי ניחא דלא תקשי מה שהקשו התוספות עוד לקמן לפי' ר"ת דאפשר ר"ת יסבור כהרמב"ם ז"ל ודוק אבל קשה אם כן איך מדמה בגמרא לר' יהודה עור לאחר שהופשט לבגד שחשב עליו לצורה או לעוצבא שחשב עליו לקצעה דהתם במחשבה לחודה יכול להביאו לידי טומאה דהיינו דמבטל לה למחשבתיה ואינו מחוסר אלא מחשבה להביאו לידי טומאה אבל הכא מחוסר מעשה להביאו לידי טומאה וע"ק אי אפילו מחוסר מעשה מיקרי ראוי לקבל טומאה אם כן אמאי הוצרכו לומר בגמרא גבי בגד שחישב עליו לצורה דמיקרי ראוי משום שיכול לבטל מחשבתו שחישב עליו לצורה אפילו לא יבטל מחשבתו נימא דמיקרי ראוי מפני שאחר הציור יקבל ודמי לעור שאחר העיבוד יקבל ויש לומר דרבינו ז"ל לא הוה גריס בדברי רבא גבי בגד שחשב עליו לצורה הא נמי ראוי דאי בעי מבטל לה למחשבתיה ולא הוה גריס אלא סתמא והכי הוה גריס מאן דאמר ראוי הא נמי ראוי מ"ד דבר המקבל טומאה וכו' וראיה להאי גירסא דבאוקמתא דרבינא דאוקי בעוצבא דחשיב עלה לקצעה בכל הספרים ל"ג אלא סתמא ול"ג דאי בעי מבטל מחשבתיה וסובר רבינו ז"ל דה"פ אי באוקמתא דבגד שחשב עליו לצורה מפרש הא נמי ראוי ר"ל שאחר הציור יקבל ובאוקמתא דעוצבא מפרש (הא נמי) הא דקאמר הא נמי ראוי ר"ל לאחר שיקציענה יקבל דר' יהודה מפרש בגד דקרא בראוי לקבל טומאה בין שאינו מחוסר אלא מחשבה בין שמחוסר מעשה מיקרי ראוי והא דאמר אביי מטלית וכו' מ"ד ראוי הא נמי ראוי דאי בעי חשיב עליה ה"ה דהמ"ל דאי בעי מתקן ליה אלא חדא מינייהו נקט ודוק וע' להל"מ ז"ל מה שכתב ליישב:

בא"ד דהא אינו ראוי לקבל דהא מחוסר מעשה תימא היכי משכחת עור לר' יהודה דאינו ראוי לקבל טומאה מפני שמחוסר מעשה דהא האי עור דשמעתין מיירי אפילו בעור לח שאינו מעובד כמו שהוכיחו התוספות לקמן ואם חישב עליו [חק נתן: מקבל] טומאה מיד בלא שום מעשה (חק נתן: ואם לא חישב עליו מיקרי ראוי לקבל טומאה מיד בלא שום מעשה) ואם לא חישב מיקרי ראוי לקבל טומאה מפני דאי בעי מחשב עליו וטעון כיבוס ואי עוצבא שחשב לקצעא הא נמי מיקרי ראוי לקבל טומאה משום דאי בעי

מבטל למחשבתיה וטעון כיבוס וא"כ בכולה מחשבה מהניא לקבל טומאה ואפילו לא חישב מיקרי ראוי וטעון כיבוס כיון דאי בעי מחשב א"כ היכי משכחת מחוסר מעשה דמודה ר' יהודה דלא מיקרי ראוי ואינו טעון כיבוס ויש לומר דמשכחת לה בעורות של עבדן שאין המחשבה מועלת בהן כדתנן בפרק כ"ו ממסכת כלים משנה ח' יע"ש להר"ש ז"ל ודוק:

בא"ד אבל קשה אי גרסינן משהופשט מאי בעי מאי ביניהו וכו' כבר רש"י ז"ל תירץ קושיא זו במתק לשונו הטהור ד"ה מאי ביניהו וכן התוספות לקמן ד"ה מאי ביניהו תירצו זה ולא ידעתי מאי מקשו וצ"ע:

בא"ד אבל קשה ממתני' דגריס אף משהופשט וכו' כצ"ל:

בא"ד ותימא בפרק במה טומנין משמע דאין עור מקבל טומאה עד לאחר עיבוד וכו' הא דלא הקשו ממתניתין דפרק כ"ו ממסכת כלים דתנן כל מקום שאין חסרון מלאכה מחשבה מטמאתן וכל מקום שיש שם חסרון מלאכה אין מחשבה (מטומאתן) [חק נתן: מטמאתן] דמשמע שאם היו חסירי מלאכה מחשבה לא מהניא בהו התם איירי שהיה חסר דבר מהמלאכות לשיהיה ראוי לזה הדבר שחשב עליו ולכך המחשבה לא מהניא ולא יטמא בזאת המחשבה כמו שפירש שם הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות וכן פי' שם הר"ש ז"ל אלא שטעות נפל בדבריו וצ"ל כך שיש חסרון מלאכה שעדיין חסירה מעשה ואח"כ תתקיים המחשבה וכן הגיה התוי"ט ז"ל אבל אה"נ אם לא היה חסר למה שחשב עליו קושטא הוא דמקבל טומאה ולכך לא הוקשו אלא מפ' במה טומנין ודוק:

בא"ד דקאמר לא נטלטל עור אגב בשר וכו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דאף על גב דמקבל טומאה במחשבה כיון דלא שכיח שייחד לישיבה וכו' כצ"ל וכ"מ בגש"ק:

דף צד.

גמרא רבא אמר בגד שחישב עליה לצורה וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל ותימא וכי משום שחשב עליה הוציאו מידי טומאתו והא קי"ל יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין אלא בשינוי מעשה וי"ל דמיירי שחשב עליו לצורה מתחילתו הר"ף ע"כ:

שם רבינא אמר עוצבא וכו' כצ"ל וכ"מ בגש"ק:

דף צד:

אלא אמר רבא כל כיבוס וכו' אי ברכין וכדברי הכל וכו' הרמב"ם ז"ל ריש פ"ה מהל' מעשה הקרבנות דין ב' פסק כרבנן דאין טעון כיבוס אלא עור הרך אבל העור הקשה

הרי הוא כעץ וגורר הדם מעליו והקשה הל"מ ז"ל שם דבהלכות שבת פרק כ"ב דין ח"י גבי מנעל של עור כתב רבינו ז"ל סתם אסור לכבס והיה לו לחלק גם שם בין רך לקשה דקשה ודאי מותר דליכא כיבוס כדאמרינן הכא עכ"ל ונ"ל דא"צ לבאר דסתמו כפירושו מדכתב גביה דין כר וכסת וכו' ואם היתה של עור נותנין עליה מים עד שתכלה דהא ודאי כרים וכסתות רכין נינהו כדאמרינן הכא בגמרא ומדכתב גבייהו דין מנעל של עור ש"מ דבההוא גוונא איירי ודוק וע' לקמן מה שאכתוב עוד בזה:

שם רבא לטעמיה וכו' בשלמא סודר עביד כיבוס אלא זרע פשתן מ"ט וכ"ת משום דמקדח א"ה חטי ושערי נמי ר"ל דאי מטעם זורע מאי איריא זרע פשתן דנקט אפי' חטי ושערי אלא ע"כ דמשום זורע ליכא כיון דליכא עפר אלא מים לחוד לא צמחי ומשני דטעמא משום לישה וכן פסק הרמב"ם ז"ל סוף פ"ח מהל' שבת דזרע פשתן במים חייב משום לש וכו' אבל קשה למה שפסק שם ריש פ"ח דין ב' שכתב וכן השורה חטין ושעורין במים הרי זה תולדת זורע וחייב בכל שהו והוא הפך סוגיא דהכא לפי מה שפי' ומהתימא מהמ"מ והכ"מ ז"ל שכתבו מהסוגיא שבפ' דם חטאת והוא הפך ונראה דרבינו ז"ל סבר דסוגיא דהכא דסברא דאין בו משום זורע הוא בזריקה בעלמא ולא שהה במים אלא נטלו תכף לזריקה ולכך אין בו צמיחה אבל לישה יש בו בזרע פשתן אבל אי שרייה במים אה"נ דצומח וחייב משום זורע וזהו שדקדק רבינו ז"ל בלשונו דגבי חטי ושערי דכתב חייב משום זורע כתב השורה חטין ושעורין וגבי זרע פשתן דכתב חייב משום לש דמשמע אבל לא משום זורע כתב הנותן וזהו כוונת המ"מ והכ"מ ז"ל שכתבו מהסוגיא שבפרק דם חטאת ר"ל דמההוא סוגיא משמע דלא אמרן דליכא חיוב משום זורע אלא בזרק מדנקט זרק זרע פשתן במים ולא קאמר שרה זרע פשתן במים ש"מ בשורה איכא משום זורע ((א"ל)) [לוח הטעיות חק נתן: א"נ] י"ל דרבינו יש לו שיטה אחרת בפי' השמוע' והכי מפרשא (וכתב) [וכ"ת] משום דמקדח א"ה חטי ושערי נמי מאי איריא דנקט זרע פשתן דהא אי משום זורע אפי' חטי ושערי נמי צומחין אלא ש"מ משום איסור אחר הוא דליכא בחטי ושערי ולכך נקט זרע פשתן ומאי הוא ומשני דהאיסור הוא משום לישה הוא כיון דאית להו רירי מתדבקי אהדדי וקעביד לישה משא"כ בחיטי ושערי כיון דלית להו רירי לא קעביד לישה ואינו חייב עליהן אלא משום זורע ונראה דבזרע פשתן כיון דמתדבקי אהדדי לא עבדי צמיחה במים ואינו חייב עליהן משום זורע אלא משום לש לבד ולכך הרמב"ם ז"ל כאשר כתב חיובא דידהו לא כתב אלא משום לש ודוק ולהאי שיטה מ"ש המ"מ והכ"מ ז"ל מהסוגיא שבפרק דם חטאת יבוא על נכון ודוק:

שם דרש רבא מותר לכבס מנעל בשעת וכו' לא ידענא במאי איירי אי ברכין מ"ט דרש להו מותר לכבס והא איהו גופיה לעיל אייתי מקרא דבר כיבוס הוא וקאמר לעיל דברכין [חק נתן: דברי] הכל אסור בכיבוס ואי איירי בקשין ודרש להו דמותר כרבנן מ"ט הדר ביה לימא הא דאמר ר' חייא זימנין סגיאין וכו' שיכשוך אין אבל כיבוס לא לימא דברכין הוו כי היכי דאתי רב כרבנן וי"ל דרבא מספקא ליה אי מנעל דרב הוה רך ולכך אסר בכיבוס אפילו לרבנן או דילמא הוה קשה ואסר בכיבוס משום דס"ל דהילכתא היא כאחרים ולכך מספיקא הדר ביה ואסר בכיבוס אפילו קשה כאחרים לחומרא ובזה ניחא מה שלא חילק הרמב"ם ז"ל בפרק כ"ב מהל' שבת גבי מנעל בין רך לקשה משום דרבא החמיר מספיקא כמ"ש אבל לענין כיבוס בפ"ח מהל' מעה"ק חילק בין רך לקשה משום הכיבוס במקום קדוש הוה קולא וכה"ג תירץ שם הכ"מ ז"ל ד"ה ניתז מן הבגד ע"ש ודוק:

שם נטמא חוץ לקלעים קורעו וכו' (איצטריך) [חק נתן: איכא] למידק אמאי איצטריך למיקרעיניה ליטבליה וכן גבי כלי נחשת דקתני פוחתו וכן לקמן גבי מעיל דאמר ריש לקיש מכניסו בפחות משלש על שלש אמאי איצטריכו להכי ליטבלינהו וליטהרו וכי תימא משום דאכתי איצטריך להערב שמש מה בכך ליערבינהו שמשא ולמיעלינהו ואי משום דנפסל בלינה הא כבר נפסל ביוצא וי"ל דלא מצי למיטבלינהו משום דמעביר קצת מן הדם ע"י טבילה שלא במקום קדוש וא"ת אמאי לא עבדינן תקנתא במתני' דמכניסו בפחות משלש על שלש כדעביד לקמן ריש לקיש גבי מעיל י"ל דחיישינן שמא מכניסו שלש על שלש או יותר דוקא גבי מעיל עבדינן האי תקנתא משום דלא מצי למיקרעיניה ודוק:

שם והאמר רב הונא לא שנו אלא שלא שייר בה כדי מעפורת וכו' ע' בספר משנה למלך בפרק כ"ג מהלכות כלים הלכה י"א:

שם מתקיף לה רבינא קורעו בגד אמר רחמנא ולא בגד הוא תימא הא אמרינן לעיל בין ר' יהודה דאמר מה בגד הראוי לקבל טומאה ובין ר"א דאמר מה בגד דבר המקבל טומאה איכא בינייהו מטלית פחותה משלש מ"ד ראוי הא נמי ראוי [חק נתן: דאי] בעי חשיב עליה ואם כן מאי פריך קורעו בגד אמר רחמנא והא לאו בגד הוא הא אליבא דר' יהודה דהילכתא כוותיה אפילו מטלית פחותה משלש מיקרי בגד דאי בעי חשיב עלה ובמה שכתב הר"ש ז"ל בפ' כ"ח ממסכת כלים משנה ח' דפי' הא דאמר לעיל מטלית פחותה משלש איכא בינייהו דאיירי בטלית שבלתה ורוב שפתותיה קיימות אע"פ שאין בה שלש על ג' כלומר שנקרעה הטלית במקומות הרבה עד שאין מן השלם במקום א'

שלש על שלש והקרעים מכל הצדדים כל אחד מחובר בראשו עם שאצלו עש"ב ניחא דלק"מ ודוק:

שם והאמר רב הונא לא שנו וכו' אבל שייר בה כדי מעפורת חבור הוי מדרבנן הוא פי' דקאי אהא דקאמר אבל שייר בה כדי מעפורת חיבור הוי דאינו אלא מדרבנן גזירה דילמא לא אתי למיקרע רובה אבל מדאורייתא טהורה ומותר להכניסה משום מצות כיבוס כפרש"י והתו' ז"ל וכן מפרש הרמב"ם ז"ל בחיבורו הגדול בפ"ב מהל' מעה"ק דין י"ט אבל בפירושו למשניות פי' הא דקאמר מדרבנן הוא קאי אהא דקאמר קורעו ומכניסו ומכבסו במקום קדוש דזה אינו אלא מדרבנן אבל מדאורייתא אינו חייב לכבס אחר קריעה לפי שנאמר על הבגד עכ"ל לפ"ז כאילו אמר אלא מדרבנן הוא ועיקר שנויי קמא דאוקי דשייר בה כדי מעפורת והא דלא קאמר אלא משום דלא הוזכר שם אמורא קודם כמ"ש התוס' בכמה מקומות ולפ"ז הפי' ניחא דלא תיקשי תימא שתמהו התוס' דמאי שנא דלענין טומאה לא מיקרי בגד מן התורה ולגבי חטאת מיקרי בגד דלפי' זה לגבי חטאת נמי לא מיקרי בגד ואין טעון כיבוס אלא מדרבנן אבל קשה מכלי חרס דמשמע מפירושו דאם ניקבו נקבים קטנים כשיעור שרש קטן דאף ע"ג דנטהר מטומאתו מ"מ מיקרי כלי גבי חטאת אף מן התורה ומאי שנא יש לומר אע"ג דנטהר מטומאתו אפ"ה מיקרי כלי כיון דהנקבים קטנים וראוי הוא לקבל זיתים ורימונים והא דנטהר מטומאתו אינו אלא משום דלא הוי חזי למה שראוי מעיקרא כשהיה שלם אבל קשה אהא שכתב גבי כלי נחשת וז"ל ומ"ש פוחתו הוא שישבר אותו אבל אינו חייב במריקה מן התורה וכו' והא גמרא אוקי דרציף מרציף וא"כ הוי כלי מן התורה י"ל דלא הוה גריס כלל להאי שקלא וטריא והא לאו כלי הוא דרציף מרציף והוא משום דקשיא ליה א"כ כלי חרס הוא ואינו ראשון כמו שהקשו התוס' ולכך לא הוה גריס ומפרש הא דטעון מריקה הוא מדרבנן ודוק:

תוס' ד"ה א"ה שלחים נמי הר' חיים גריס שחלי' מ"כ בגש"ק וז"ל והם מין זרעים דאית בהו רירא ולפי' רש"י קשה ודקארי לה מאי קארי לה מה ענין שלחין אצל זרעים הר"פ ע"כ:

ד"ה לא שנו וכו' משום דלא וכו' חידוש של טומאה אלא וכו' כצ"ל:

בא"ד ופשא ליה טומאת מגע דחזיא לשלש אצבעות וכו' וכולה טומאה דשלש על שלש היא וכו' כצ"ל נ"ל:

בא"ד כיון שכל קרע וכו' בפחות משלש על שלש הוי כאילו וכו' כצ"ל:

בא"ד ורציף ליה היינו שהופך צד פנים וכו' מ"כ בגש"ק ז"ל ולפ"ז אינו ר"ל שנוקבו כלל הר"פ ע"כ:

בא"ד ואי ה"א דשיעור זיתים מדרבנן וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל עוד פי' מורי דשמא שורש קטן מועיל לטומאה דלמפרע ושיעור זיתים שלא יהא טמא מכאן ולהבא הר"פ ז"ל עכ"מ:

דף צה.

רש"י ומשני דרציף וכו' וגבי כלי חרס איכא למימר דנוקבו דמתני' כמוציא משקה ליטהר וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל לפרש"י הלשון כך ה"ג ניקב כלי אמר רחמנא והאי לאו כלי הוא דנקיב ליה בשורש קטן ואיכא למ"ד במסכת שבת שזהו שיעור נקיבתו לטהר ומיהו עדיין כלי הוא לקבל זיתים פוחתו כלי אמר רחמנא וכו' ומשני דרציף ליה מרצף מעיל וכו' ע"כ לשון רש"י ז"ל והגירסא שהיתה כתובה בספרים היא כך נוקבו כלי אמר רחמנא (והכי) [חק נתן: והאי] לאו כלי הוא דרציף ליה מרצף אמר ר"ל מעיל וכו' וכן מצאתי בקצת ספרי היד ומצאתי גירסא אחרת בקצת ספרי היד נוקבו כלי אמר רחמנא במוציא משקה פוחתו כלי אמר רחמנא וכו' דרציף ליה מרצף ע"כ קשה לפי גירסא זו דמשני במוציא משקה וכן בפירש"י שלפנינו הא התם בסוף המצניע לא אמרו במוציא משקה אלא לענין שאינו מטמא גיסטרא אבל לטהר הכלי לפחות בעינן במכניס משקה ואפשר לומר לגירסא זו דכל הני שיעורים מדרבנן הן אבל מדאורייתא במוציא משקה טהור כמו שתירצו התוס' לגירסא (שנוקב) [לוח הטעיות חק נתן: שניקב] בשורש קטן ודוק:

ד"ה והא בעי וכו' רוק תפל וגריסין של פול ומי רגלים ונתר וברית וקמוניא ואשלג כצ"ל וכ"ה מתני' התם בנדה ונמחק ותיבת ואהל כי אהל היינו ברית כדאיתא התם בגמרא:

דף צה:

גמרא בעי רמי בר חמא תלאו באויר תנור מהו וכו' הרמב"ם ז"ל בפ"ח מהל' מעה"ק דין י"ד (כתבו ז"ל) [חק נתן: כתב וז"ל] צלה הבשר בתנור של חרס יש בדבר ספק אם ישבר הואיל ולא נגעה בו עכ"ל וכתב עליו מרן הכ"מ ז"ל וז"ל שם בעי רמי בר חמא וכו' ולא איפשיטא בעיין וזהו שכתב רבינו ז"ל יש בדבר ספק ויש לתמוה למה לו להודיענו שהוא דבר ספק ולא פסקה לחומרא סתם כדרכו בשאר ספיקי דאורייתא וצ"ע עכ"ל ונ"ל דרבינו ז"ל לא מצי למיפסק לה לחומרא לומר דטעון שבירה מספיקא משום דאיכא למימר דילמא אבישול ובלוע הוא דקפיד רחמנא ואינו טעון שבירה ואם ישברנו מספיקא נמצא עושה אשפה בעזרה וזה זלזול גדול וליכא למימר דהיה נבלע במקומו

דלא היה נבלע במקומו אלא אם הוא מן הדין צריך שבירה וזה שמא אינו צריך שבירה דאבלוע קפיד רחמנא ואינו נבלע ונמצא שעושה אשפה בעזרה ולכך לא פסקה רבינו ז"ל לחומרא כדרכו בשאר ספיקי דאורייתא וכעין זה תירץ מרן ז"ל עצמו שם דין ט' גבי ניתז מן הבגד לבגד שני וכו' ע"ש עי"ל לפי מ"ש התוס' לקמן ד"ה אלא קדירות של מקדש שכתבו ונראה לפרש מאחר שהתיר הכתוב כלי נחשת במריקה ושטיפה ובכלי חרס לא התיר ש"מ דטעם משום בליעה הוא דזה יוצא מידי דופיו וזה אינו יוצא מידי דופיו ובישול בלא בלוע טעון שבירה בזה סברא לומר לפי שהחמיר בו הכתוב לחושבו כבלוע וכו' העולה מדבריהם הוא הא דמספקא לן אי בישול בלי בלוע קפיד רחמנא לאו מטעמא דגזירת הכתוב הוא אלא שמא הכתוב החמיר עליו לחושבו כבלוע וזה ספק רחוק הוא דאמרינן אע"פ שלא בלע החמיר בו הכתוב כאילו בלע ולכך לא פסקה רבינו ז"ל לחומרא ודוק:

שם כיון דאיכא שיורי מנחות וכו' ואיכא בישול ובלוע עבדינן וכו' ופירש"י ז"ל בלוע ובישול מחמת שמן המנחה מה שקשה מכאן אהרמב"ם ז"ל שפסק דכלי חרס א"צ שבירה אלא בחטאת דוקא אבל בשאר קדשים א"צ שבירה אלא די במריקה ושטיפה והא מנחת חוטא לא היה בה שמן ואם כן בע"כ בשאר מנחות איירי סוגיא דידן ואפ"ה א"א לעשות של חרס כיון דהיה זקוק לשבירה אפילו בשאינו של חטאת עיין בספר ברה"ז מה שיישב ונ"ל להביא סעד לסברת הרמב"ם ז"ל דמהני מריקה ושטיפה בכלי חרס בשאר קדשים והוא מהירושלמי שהביאו התוספות הכא בד"ה עירה לתוכו רותח דבעי (בהו) [מהו] ליתן תבלין מלמטה ולערות עליהן מלמעלה ר' יונה אמר עירוי ככלי ראשון חיליה דר' יונה מן הדה וכל כלי חרס אשר תבושל בו ישבר אין לי אלא שבישל בו עירה לתוכו רותח מניין ת"ל אשר תבושל בו ישבר מ"מ אמר ר' יוסי תמן כלי חרס בולע תבלין אינו מבשל איתיב ר' יוסי בר בון והתני אף בכלי נחשת כן אית לך למימר כלי נחשת בולע עי' פי' בתוספות נמצא דלא מצי לאיתויי ראיה דעירוי כמבשל אף בכלי נחשת אלא מברייתא דתני כן בהדיא ואי כפירש"י והראב"ד ז"ל דאף בשאר קדשים מריקה ושטיפה לא מהני לכלי חרס אלא דוקא שבירה אם כן הו"ל לאיתויי ראיה ממתני' דעירוי כמבשל אף בכלי נחשת דתנן אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח אחד קדשי קדשים וכו' טעונין מריקה ושטיפה משמע הא דקתני טעונין מריקה ושטיפה קאי נמי ארישא דתנן אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח וע"כ בכלי נחשת איירי מדקתני טעונין מריקה ושטיפה דאי בכלי חרס טעון שבירה כפירש"י והראב"ד ז"ל ואפ"ה (חק נתן:ד)קתני דעירוי כבישול ואם כן אמאי לא מייתי הירושלמי ראיה ממתני' אבל לפי'

הרמב"ם ז"ל ניחא דאיכא למימר דמתני' איירי בכלי חרס ובשאר קדשים לבד מחטאת דמהני בהו מריקה ושטיפה ודוק עוד הקשה בספר ברה"ז לסברת הרמב"ם ז"ל דס"ל דבשאר קדשים חוץ מחטאת סגי לכלי חרס במריקה ושטיפה אם כן היאך ילפינן בפרק אין מעמידין ובפרק כל שעה דהתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו ואין להם תקנה אלא שבירה ופירש"י ז"ל מדכתיב ומורק ושוטף ובכלי חרס ישבר ש"מ דאינו יוצא וכו' הא להרמב"ם ז"ל לענין שאר קדשים סגי במריקה ושטיפה חוץ מחטאת לחוד דצריך שבירה ובע"כ חידוש הוא שחידשה תורה בחטאת והיאך ילפינן מיניה שאר איסורים שבתורה דצריך שבירה ולא ילפינן משאר קדשים דסגי בהגעלה וכו' עכ"ל ונ"ל ליישב בעד רבינו ז"ל דטעמא דבשאר קדשים מהניא מריקה ושטיפה אף בכלי חרס הוא משום דהיתירא בלע כמו שמצינו בשו"ע י"ד סימן קכ"א סעיף ד' גבי מחבת דמחלק בהכי דאי איסורא בלע צריך ליבון ואי היתירא בלע סגי בהגעלה וכה"ג מחלק לדעת הרשב"א ז"ל דס"ל אפי' לא נשתמש איסור אלא במקצתו לא עלה לו הכשר עד שיכשיר כלו אפ"ה מודה היכא דהיתרא בלע כגון שנשתמש בו חלב במקצתו ורוצה להכשירו לבשר סגי ליה בהכשר מקצתו כמו שהובאו בס' השו"ך י"ד סימן קכ"א ס"ק י"ו ע"ש ומקור דהאי חילוקא הוא בשילהי ע"ז וכך מסיק שם רב אשי ע"ש ה"נ גבי כלי [חק נתן: חרס]כיון דהתירא בלע סגי במריקה ושטיפה בשאר קדשים והא דבחטאת צריך שבירה אף ע"ג דהתירא בלע היינו חומרא היא שהחמירה תורה בחטאת כדתנן זה חומר בחטאת וכו' דחשבה הכתוב כאילו איסורא בלע וזהו מה שאמרו התורה העידה על כלי חרס אינו יוצא מידי דופיו והוא מדאשכחן בחטאת דכתיב ישבר אף ע"ג דהיתירא בלע משום חומרא דעבדינן כאילו איסורא בלע ש"מ (חק נתן: ו)דאי איסורא בלע לית ליה תקנתא והשתא ניחא דלא תיקשי מה שהקשו התוס' היכי גמר מחטאת דאינו יוצא מידי דופיו דהתם גזירת הכתוב כדפי' את"ל דבישול בלא בלוע טעון שבירה ולפי מ"ש לדעת רבינו ז"ל ניחא דלא אמרן גזירת הכתוב אלא משום דהיתירא בלע אבל אי איסורא בלע דינא הכי הוא דאינו יוצא מידי דופיו והא דלא אשכחן בשום דוכתא בשאר איסורים תקנתא לכלי חרס אפילו היתירא בלע אלא שבירה חומרא דרבנן היא כיון דאשכחן דגזרת הכתוב בחטאת דאף ע"ג דהיתירא בלע אפ"ה החמירה בו תורה שצריך שבירה לכך בחולין נמי אע"ג דהיתירא בלע הצריכו רבנן שבירה כמ"ש התוס' לקמן ד"ה ואם טש כל הפת שכתבו בסוף הדיבור דאין סברא לומר גזרת הכתוב היא בדבר שמותר גמור בחולין אפילו מדרבנן מוכח שבדבר שאסור מגז"ה צריכי רבנן לאוסרו מדבריהם בעלמא ודוק נ"ל:

שם תיובתא דרבה בר אהילי תיובתא מ"כ בגש"ק וז"ל וא"ת אמאי איתותב לוקמא בשל מתכת וי"ל שמא הוא אסר אפילו בשל מתכת וא"ת אם כן ליתביה ממתני' השפוד והאסכלה מגעילן ויש לומר דשאני הנך דאפשר להכשירם בכל ענין משא"כ בתנור שאין הכשרו אלא בהיסק מבפנים הר"ף ע"כ:

רש"י ד"ה תלאו לשפוד וכו' אבל לא נבלע בו כלום מ"כ בגש"ק כי מה שנופל מן הבשר בגחלים שיש בתנור נופל ואינו נבלע כלל בתנור מספר ישן ע"כ:

דף צו.

גמרא אלא קדירות של מקדש אמאי אמר רחמנא ישברו מפי' רש"י ז"ל משמע דל"ג אמאי אמר רחמנא דאקרא לא קשיא דבמשכן כתיב וכן כתבו התוספות בהדיא דל"ג אמאי אמר רחמנא ודוק ושוב מ"כ בגש"ק וז"ל והר"פ כתב וז"ל ה"ג אלא קדירות שבמקדש אמאי ישברו ול"ג אמאי אמר רחמנא דשמא לא דבר הכתוב אלא במשכן שהיה מטלטל ולא היה מקום לכבשונות ע"כ:

רש"י ד"ה אלא קדירות וכו' הא אוקימנא דטעמא משום בלועה הוא וכו' לא ידענא מהיכא משמע ליה דבעיא איפשיטא הא בדרך דחייה קאמר גמרא כיון דאיכא שירי מנחות וכו' ואפשר דמשמע ליה דאי בדרך דחייה קאמר הו"ל לומר בהאי לישנא דילמא משום דאיכא שירי מנחות וכו' ומדקאמר בהאי לישנא כיון דאיכא שירי מנחות וכו' משמע ליה דפשיטותא היא ודוק:

תוס' ד"ה ואם טש כל הפת וכו' דמיתסרי לזרים לנשים ולעבדים דאין נאכלין אלא לזכרי כהונה וגם מיפסלי וכו' כצ"ל:

בא"ד וע"כ י"ל שם משום דמין במינו דאורייתא ברובא בטיל יש מקשים אם כן דזה מותר אפי' לכתחילה מן התורה מטעם מין במינו בטל מדאורייתא ברוב אם כן לא משכחת נותר מדאורייתא בכלי הנבלע מבשר קדשים ולמה באה המצוה בתורה וכל כלי נחשת אשר יבושל בו ומורק ושוטף במים ולי נראה דגזרת הכתוב היא בקדשים דאע"ג דמין במינו דאורייתא ברובא בטל אפ"ה אין לבשל בו לכתחילה עד שיעשה מריקה ושטיפה וכה"ג כתבו הכא התוספות אהא דהקשו ותימא אי נתבשלו נמי מותר אמאי אמרי וכו' וכתבו דאין סברא לומר גזירת הכתוב היא בדבר וכו' מוכח דטעמא הוא דלא אמרינן גזרת הכתוב משום דבחולין מותר אפי' מדרבנן אבל הכא דבחולין אין מבטלין איסור לכתחילה מדרבנן אמרינן גבי קדשים דגזרת הכתוב היא דאין מבטלין לכתחילה בכל

הנבלע מבשר קדשים שנעשה נותר א"נ יש לומר כיון כשנעשה נותר נתחייב במריקה ושטיפה שוב לא פקעה וכן כתב הסמ"ג ז"ל בהלכות חמץ ומצה ע"ש ודוק:

בא"ד ותימא אי נתבשלו נמי מותר אמאי אמרי רבנן מזמן אכילה של ראשון טעון מריקה ושטיפה לגבי שלמים דאתמול ושלמים דהאידנא דשניהם היתר וכו' קשיא לי מאי מקשו שהרי כתבו התוספות לקמן ד"ה ממתין להם כל זמן אכילה דלא חייב הכתוב מריקה ושטיפה עד אחר שנעשה נותר וא"כ לא הוי שניהם היתר דרבנן לית להו כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו ואפשר דמקשו לאותו פי' שדחו לקמן דמפרשי דמריקה קודם שיעשה נותר וכו' ע"ש ולכן מקשו שפיר אמאי טעון מריקה ושטיפה כיון דשניהם היתר וע"ז כתבו דאין סברא לומר גזרת הכתוב ר"ל כדי שלא יבואו קדשים לבית הפיסול כיון שמותר גמור בחולין אפי' מדרבנן ודוק:

בד"ה אלא קדירות של מקדש וכו' ושמא אף בתנור אם היה מסיקו בפנים ובחוץ וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל ועוד הוסיף משי"ח דאפילו החזירו לכבשן והסיקו בפנים ובחוץ לא מהני בה שאין החזרה מועלת אלא לשוויה כתחילת עשייתה הואיל וההסקה שעושה כלי בתחילה לא מהניא בה לשוויה כפנים חדשות מפני שדרך תשמישו בכך החזרה לכבשונות נמי לא מהני בה ועוד דיותץ תנן שלא כדברי התוספות שפי' שאם הוסק מבפנים ומבחוץ טהור וא"ת א"כ מאי פריך בסמוך למה לי של מתכת והלא אסור משום בישול ולא בלוע ופנים חדשות אין בו י"ל דהא גופא פריך תפשוט מהכא דבישול בלא בלוע אסור שאל"כ נעביד של חרס ויסיקנו (בקשיא) [וקשיא] דמאן דרמי לעיל דלעולם בעי בלוע ומשום שירי מנחות א"נ י"ל דבישול בלא בלוע לא עדיף טפי מבלוע ובמקום שיש תקנה לבלוע לא מיתסר משום בישול תדע שהרי כלי מתכת די לו במריקה ושטיפה ושוב אין נאסרין מפני הבישול ומש"ה ניחא דפריך לעיל קדירות אמאי ישברו וכן בכאן גבי תנור הואיל דההסקה הוציאתן מידי בליעה שוב אין נאסרין מפני הבישול הר"ף ע"כ:

בא"ד ויש לומר חידוש הוא שהתיר וכו' יש מקשים א"כ לפ"ז הדרא קושית התוס' לדוכתא היכי ילפינן חולין מכאן שאינו יוצא מידי דופיו דילמא יוצא והא דהצריך הכתוב שבירה לרבותא אע"ג דעדיין טעם דחטאת בעולם וכ"ש דמהני הגעלה דבטל הטעם מן העולם י"ל דלא כתבו התוס' חידוש הוא שהתיר הכתוב בשבירה אלא אהא דקשיא להו אמאי לא התיר הכתוב בהחזרת כבשונות אף ע"ג דלא דמי להיתר כלי מתכת מ"מ השתא נמי דכתב שבירה לא דמי לכלי מתכת וע"ז תירצו דחידוש הוא וכו' אבל אי אמרינן הגעלה מהני בכלי חרס קשיא אם כן אמאי איצטריך רחמנא למיכתב תקנתא דשבירה גבי כלי חרס ותקנתא דמריקה ושטיפה גבי כלי מתכת כיון דתקנתא דמריקה

מהניא נמי בכלי חרס לא הול"ל למיכתב אלא חדא תקנתא דשוייא בתרווייהו אלא ש"מ זה יוצא מידי דופיו וזה אינו יוצא מידי דופיו ודוק ובזה שכתבנו דהיכא דחדא תקנתא שוייא בתרווייהו אע"ג דאיכא תקנתא אחריתי לחדא מינייהו שבקא לה וכתב לאידך תקנתא דשויא בתרווייהו ניחא הא דהוה קשיא לן לפר"ת דאמר היכא דהוסקו נעשו כלים חדשים ופנים חדשות באו לכאן אף גבי טומאה וטעמא דתנור דלא מהניא ליה הסקה אלא נתיצה משום דדרך תשמישו כך א"כ אמאי אמרה תורה בטומאה גבי כלי חרס שבירה הא מהניא ליה חזרה לכבשונות לפי' ר"ת אף גבי טומאה ולפי מ"ש ניחא כיון דתנור לא מהני ליה אלא שבירה לכך כתבה נמי גבי כלי חרס שבירה אף ע"ג דאית ליה נמי תקנתא אחריתי משום דבעיא למיכתב חדא תקנתא דשויא בתרווייהו ודוק נ"ל:

דף צו:

גמרא מריקה כמריקת הכוס שטיפה כשטיפת הכוס פרש"י מריקה כמריקת הכוס מבפנים ככוס של ברכה כדאמרינן בברכות שטעון הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ עכ"ל לפ"ז צ"ל דהוה גריס במתני' מריקה בצונן ושטיפה בצונן ורבי סתם מתני' אליביה דס"ל הכי בברייתא דאי הוה גריס מריקה בחמין ושטיפה בצונן וסתם אליבא דרבנן לא היה לו לפרש כמריקת הכוס של ברכה דזה אינו אלא לרבי דס"ל מריקה ושטיפה שניהם בצונן ומדשני קרא ולא כתב תרי זימני ומורק ומורק או ושוטף ושוטף תרי זימני כיון ששניהם בצונן לומר לך ככוס של ברכה דזה מבפנים וזה מבחוץ אבל לסברת רבנן א"צ לומר דזה מבפנים וזה מבחוץ אלא שניהם מבפנים ומבחוץ והא דשני לומר לך דמריקה בחמין ושטיפה בצונן אלא ע"כ דרש"י ז"ל גריס מריקה ושטיפה בצונן אבל הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות גריס מריקה בחמין ושטיפה בצונן ומפרש הא דתנן מריקה כמריקת הכוס וכו' ר"ל שאינו חייב להפליג עד שיסיר כל הרושם ע"ש ודוק:

תוס' ד"ה בישל במקצת כלי וכו' תימא מאי קמיבעיא ליה וכו' אי כשמקצת כלי על האש שמבשל בו ושאר הכלי צונן קמבעיא ליה א"כ מאי קאמר בישול מפעפע הא לא מפעפע בכוליה כלי מ"כ בגש"ק וז"ל גי' מספר ישן בגמרא בעא מיניה בישל במקצת הכלי ומקצת האחר הוא חוץ לאש ע"כ הרי הגי' היא כפי' זה שדחו התוספות ונראה הא דקאמר בישול מפעפע אינו ר"ל דהאבעיא היא איירי במפעפע בכולו אלא ר"ל דלא דמי דם לבישול דדם אין דרכו לפעפע ובישול דרכו לפעפע ולכך אפשר דהתורה החמירה בו גבי קדשים אפילו בהאי גוונא דבעיין דאיירי בענין דאין מפעפע אפ"ה בעי מריקה בכולו ובזה ניחא הא דבעיא גמרא וטעמא מאי דאי הבעיא בגוונא דמפעפע בכולו מאי קמבעי

וכן לקמן דקאמר לא צריכא אלא לדאמר מר בישל במקצת כלי וכו' הא תרומה לא צריך אלא מקום בישול ואמאי והא מפעפע בכולו אבל לפי גי' זו דהכא אירי שמקצת האחר הוא חוץ לאש ניחא דגבי תרומה א"צ אלא מקום בישול ולכך בעי גבי קדשים טעמא מאי וקאמר אמר קרא וכו' ר"ל גזרת הכתוב היא ודוק:

בא"**ד** ואי בשכל הכלי חם פשיטא דמפעפע בכוליה ובעי מריקה ושטיפה נראה דהתוס' סברי כדעת הרשב"א ז"ל במשמרת הבית דס"ל אפילו לא נשתמש אלא במקצת הכלי צריך הכשר לכל הכלי אפילו בשאר איסורים ודלא כדעת הרא"ה ז"ל בבדק הבית דס"ל אין טעון הכשר אלא אותו קצת שנשתמש בו ע"ש דבריהם באורך והנה לדעת הרא"ה ז"ל ניחא דקמבעיא ליה גבי קדשים אע"ג דבשאר איסורים אין טעון הכשר אלא אותו מקצת אפשר גבי קדשים החמירה בו תורה וניחא הא דבעי טעמא מאי וכן ניחא הא דקאמר הא תרומה לא צריך אלא מקום בישול משום דכבולעו כך פולטו ואף לדעת הרשב"א ז"ל נר' ליישב משום דלא אמר הרשב"א ז"ל דצריך הכשר לכוליה כלי אלא אי איסורא בלע אבל אי היתירא בלע מודה דאין צריך הכשר אלא מקום בישול כמ"ש טעמו בספר משמרת הבית ולכך קמבעיא ליה גבי קדשים דהתירא בלע אם החמירה תורה דצריך הכשר בכוליה כלי וניחא הא דקאמר וטעמא מאי והא דתרומה דלא צריך אלא מקום בישול אף ע"ג דאיסורא בלע שאסורה לזרים כבר כתב טעם לזה הרשב"א ז"ל בספר משמרת הבית ומאותו טעם חשיב לה כאילו התירא בלע ע"ש ודוק:

דף צז.

גמרא מ"ט דר"ט וכו' הנה הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות פי' הא דאמר ר"ט בישל מתחילת הרגל יבשל בו כל הרגל ר"ל יבשל בו כל היום כל ימות הרגל וענין כל זה שאם יבשל בו אלו הקדשים יצטרך למרוק הכלי ואז יבשל בו קדשים פעם שניה ור"ט אומר שבמועד אין מחייבין למרוק הכלי כשתכלה האכילה אבל ראוי לו למרוק אותו בסוף היום מפני שהוא עסוק בשמחת הרגל ועכ"פ צריכה מריקה לדברי הכל ואז מבשלין בהם ממחרת וכו' עכ"ל הנה מ"ש מפני שהוא עסוק בשמחת הרגל הוא נתינת טעם למה אין מחייבין למרוק כשתכלה האכילה כסברת חכמים ונתן טעם מפני שהוא עסוק בשמחת הרגל לכך לא הטריחוהו למרוק בסוף כל אכילה ואכילה והנה לפי פי' זה דעכ"פ צריך למרוק בסוף היום לא ידענא היכי מתיישבא שמעתא אליביה דקאמר מ"ט דר"ט אמר קרא ופנית בבקר וגו' הכתוב עשאן לכולן בקר אחד ומאי מתקיף רב אחדבויי וכי אין פגול ברגל ואין נותר ברגל ואפשר לומר בדוחק דאה"נ לפי האי טעמא דהכתוב עשאן לכולן

בקר אחד דהפירוש הוא כפרש"י ז"ל ולא פי' הרמב"ם ז"ל זה הפי' אלא לפי מאי דמסיק דטעמא הוא משום דכל יום נעשה גיעול לחבירו אבל עדיין אף לפי האי טעמא לא ידענא איך מתיישב פירושו ואפשר לומר דה"פ ר"ל דכל יום ויום נעשה נותר לחבירו דהיינו ליום שקודם לו שאינו נעשה נותר באותו יום אלא עד שיבוא יום אחר הילכך די שמגעיל בסוף היום וא"צ להגעיל בסוף כל אכילה ואכילה מ"מ המעיין שם בשילהי מסכת ע"ז יראה שלא יצדק פי' זה כלל ועיקר אלא מבואר הוא כפרש"י ז"ל דאם מפרשים שם דר"ל משום דבכל יום ויום נעשה נותר לחבירו ואנו מגעילין קודם שיעשה נותר ולכך סגי ליה בהגעלה וא"צ לבון כיון דעדיין היתירא הוא א"כ מאי פריך שם תינח שלמים וכו' חטאת וכו' ומאי פריך דאף חטאת נמי עדיין התירא היא כיון דמגעיל בסוף היום ועוד מאי קאמר כי מבשל בה האידנא חטאת הוי נותר כי הדר מבשל בה למחר וכו' והא כבר הגעיל מאתמול בסוף היום לפי' הרמב"ם ז"ל ותו מאי פריך בסוף א"כ הגעלה נמי לא ליבעי דהא לפי' זה של הרמב"ם ז"ל ההגעלה צריכה בכל יום אלא ע"כ הפי' הוא כפרש"י ז"ל ודוק:

שם וחכ"א עד זמן אכילה מאי קאמר אמר ר"נ וכו' ממתין לה עד זמן אכילה וכו' וע' פירש"י ותוס' ז"ל אבל הרמב"ם ז"ל בפירושו ובחיבורו פ"ח מהל' מעה"ק מפרש דתכף אחר אכילה קודם שיעשה נותר יעשה מריקה ושטיפה בין בקלים בין בחמורים וקשה לפ"ז א"כ מאי קאמר לקמן גבי בישל בו ק"ק וקק"ל אין בהן בנ"ט אין הקלים נאכלים כחמורים ואין טעונין מריקה ושטיפה ופריך נהי דק"ק לא בעי קק"ל ניבעי ואמר אביי מאי אין טעונין דקאמר ק"ק אבל קק"ל טעונין בשלמא לפירש"י ז"ל ניחא דימתין שני ימים ולילה כקק"ל שהוא זמן אכילה ולא יום ולילה (או) [א'] בק"ק אבל לפי' הרמב"ם ז"ל דבין בקלים בין בחמורים אחר האכילה יעשה מריקה ושטיפה א"כ מאי קאמר אין טעונין מריקה ושטיפה בק"ק אבל בקק"ל טעונין והא אין הפרש ביניהן דבין ק"ק בין קק"ל לעולם הוא תכף אחר האכילה טעונין מריקה ושטיפה וכבר ראיתי להל"מ ז"ל שנתעורר בזה ונ"ל דרבינו ז"ל מפרש הכי דנהי דמתורת ק"ק לא בעי מריקה ושטיפה כיון שאינו בנ"ט מתורת קק"ל ניבעי מריקה ושטיפה ומשני אביי אה"נ דה"ק מתניתין אין טעונין מריקה ושטיפה מתורת ק"ק אבל מתורת קק"ל טעונין מריקה ושטיפה והנפקותא אינו כפירש"י ז"ל לענין זמן אכילה היא אלא הנפקותא היא דאי אמרינן דטעונין מריקה ושטיפה מתורת ק"ק הוא אם היו אלה הקק"ל מתבשלים בכלי חרס ובישל עמהם מהחטאת אי אמרינן דטעונין מריקה ושטיפה מתורת חטאת צריך שבירה לכלי חרס כדין חטאת ואי אמרינן דאין טעונין מריקה ושטיפה אלא מתורת קק"ל א"צ שבירה לכלי

חרס דדי לו במריקה ושטיפה כסברת רבינו ז"ל דס"ל דכלי חרס אינו טעון שבירה אלא בחטאת בלבד ודוק:

שם בשלמא לרבא היינו דקתני או ק"ק וקק"ל וכו' פירש"י ז"ל לאשמעינן דסתם לן כר"ש יש מקשים א"כ הוי הלכה כר"ש דהוו מחלוקת ואחר כך סתם דהלכה כסתם וא"כ למה לא פסק הרמב"ם ז"ל בפירושו ובחיבורו כר"ש וי"ל כיון דאיכא לפרושי מתני' (דאבייי) [כאביי] דקאמר מאי אין טעונין דקאמר ק"ק אבל קק"ל טעונין לא הויא סתמא מעליא והדרן לכללין דאין הלכה כר"ש לגבי ת"ק ואע"ג דהרמב"ם ז"ל בפירושו לא הזכיר אלא פי' רבא הוא משום דמיסתבר טפי אבל מ"מ לא הוי סתמא דאיכא לפרושי מתני' כאביי ודוק:

דף צז:

תוס' ד"ה ניתי עשה וכו' ומאי קושיא וכו' וי"ל דקרא איכא לאוקומיה בכשרה שתאכל כחומר שבה עד הלילה כצ"ל וגרסי כדגריס ר"מ שם בחולין דף צ"ט ומשמע דאיכא חומרא בשלמים דליכא בחטאת כגון דבישל שלמים דאתמול בקדירה דחטאת היום דרמינן עלייהו חומרא דחטאת לאסור לזרים לנשים ולעבדים וחומרא דשלמים שאין נאכלין אלא עד הלילה וחטאת של היום זמן אכילתה עד למחר כן פי' שם התוס' וק"ל:

בא"ד ומיהו קשה דכי הוי לילה ניתי עשה ונדחה לכאורה נראה דה"פ דמקשו אפילו אי אוקמת קרא בכשרה ותאכל כחמור שבהן עד הלילה אכתי קשה ניתי עשה דואכלו אותם ונדחה לא תעשה ויאכל בלילה וע"כ צ"ל דגזרת הכתוב היא א"כ לפ"ז כיון דגלי קרא בכשרה ה"ה בפסולה נמי דמאי שנא וא"כ מאי פריך ניתי עשה ונידחי ל"ת דילמא גזרת הכתוב הוא אבל לא יתיישב פי' זה דמאי מקשו דכי הוי לילה ניתי עשה ונידחי הא איכא כרת דנותר כדאיתא לעיל בפ' איזהו מקומן דף נ"ו ע"ב דאיתמר התם האוכל לאור שלישי חזקיה אמר פטור דלא אינתיק לשריפה ר' יוחנן אמר חייב דהא אידחי ליה מאכילה והילכתא כר' יוחנן דתניא כוותיה וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפרק ה"י מהל' פסולי המוקדשין דין י' וא"כ לא אתי עשה ודחי ל"ת שיש בו כרת אבל הנראה יותר נכון הוא כמו שהגיה בספר הברה"ז וכצ"ל ומיהו קשה דכי הוי לילה לא ניתי עשה ונדחה ונראה וכו' כצ"ל וכוונתם להקשות דלכשרים אין צורך לגזרת הכתוב דיקדש דאי הוי לילה אז הוי נותר ותו לא דחי ליה העשה וע"כ דאפסולים קאי וגזרת הכתוב היא ומאי מקשה ניתי עשה וידחה ל"ת והשתא אכתי לא אסיק אדעתייהו דקרא לא אתי לאשמעינן אלא להיתר מצטרף לאיסור כמו שתירץ ר' ברוך לקמן אלא קס"ד דאתי לאשמעי' נמי דלא

אתי עשה ודחי ל"ת ולכך קמקשו דלא איצטריך להכי וע"כ דאפסולים קאי ומאי מקשה הש"ס ודוק:

בא"ד ואחד עצים וכו' במקדש שאני ונ"ל דהכי פריך וכו' מונ"ל וכו' עד קדשים מחולין ברוך אין כאן מקומם ושייכי לסוף דיבור דלעיל מיניה ודוק:

בא"ד ומיהו קשה היכי אתי האי עשה ודחי ל"ת הא בעידנא דמיתעקר לאו דשבירת עצם לא מקיים עשה דאכילה ר"ל היכי ס"ד דאי לא הוה כתיב ועצם לא תשברו בו ה"א דאתי האי עשה ודחי ל"ת הא בעידנא וכו' וא"כ אמאי איצטריך ועצם לא תשברו ללמד דלא אתי עשה ודחי ל"ת בלאו האי קרא נמי ידענא דלא אתי עשה ודחי ל"ת משום דבעידנא דמיתעקר לאו לא מקיים עשה ולכך לא דחי ל"ת כדקי"ל בחולין ונ"ל ליישב קצת דאין ה"נ דלא איצטריך קרא לגופיה דהא בעידנא וכו' ואם אינו ענין לגופיה תנהו לשאר קדשים כמו הכא דבעידנא דמיתעקר לאו דכל שבקדש פסול הרי הוא בל תאכל מקיים עשה דואכלו אותם ולא אית לן קרא דלא דחי דיקדש איכא לאוקמי בבישול קדשים וחולין או להיתר מצטרף לאיסור כמ"ש התוס' ולכך איצטריך קרא דועצם לא תשברו בו דאם אינו ענין לגופיה דלא איצטריך כמ"ש התוס' תנהו לענין שאר קדשים כמו הכא דבעידנא דמיתעקר לאו דאכילת פסולים מקיים עשה דואכלו אותם וה"א דדחי לכך איצטריך ועצם לא תשברו בו ללמד דלא דחי באם אינו ענין לגופיה וכו' ודוק וראיתי כאן בפסקי תוס' שכתבו וז"ל אם א"א לקיים עשה בע"א לא בעיא בעידנא דמיתעקר לאו לקיים עשה עכ"ל ור"ל כמו הכא דא"א לקיים עשה דאכילת מוח דפסח דכתיב ואכלו את הבשר בלילה הזה בע"א דאף ע"י גומרתא א"א שלא ישרף מעט מן המוח כמ"ש התוס' הכא וכיון דא"א לקיים העשה בע"א ומתבטל העשה דאכילת מוח דפסח ואין לו קיום כלל ועיקר לא בעיא בעידנא וכו' ולכך אי לא כתיב ועצם לא תשברו בו ה"א דאתי עשה ודחי ל"ת ולא בעיא בעידנא וכו' לכך איצטריך ועצם לא תשברו בו לומר דלא אתי עשה ודחי ל"ת וטעמם ונימוקם עמם משום הא דילפינן דבעיא בעידנא וכו' הוא מכלאים בציצית דבשעת לבישה דמיתעקר לאו דכלאים מקיים מצות עשה דציצית והתם הוא דבעי' הכי משום דאין המצוה בטילה דאע"ג דאין יכולה להתקיים בטלית של פשתן יכולה להתקיים בטלית של צמר דאינו מחוייב לעשות טלית של פשתן ולכך בעיא בעידנא וכו' אבל אם היא בטילה וא"א לה להתקיים בע"א לא בעיא בעידנא וכו' ודוק:

ד"ה מה מנחה וכו' פי' בקו' הא דלא ילפינן וכו' הא לק"מ וכו' ר"ל דמהיקישא דזאת תורת העולה לא מצי למילף מה חטאת ואשם לזכרי כהונה וכו' כיון דכתיב בהו גבי אכילה זכרים מיעוטא ואיכא לאוקמי האי היקישא דחטאת ואשם למילתא אחריתי לכך

לא מצי למילף מהאי היקישא זכרי כהונה אבל ההיא היקישא דועשית שעיר עזים וגו' דלא איצטריך למילתא אחריתי ע"כ אתיא לזכרי כהונה אף ע"ג דאיכא מיעוטא דאל"ה למאי אתיא וק"ל:

בא"ד ועוד נראה לפרש וכו' לא מוקמינן לה לאכילת זכרים כיון דאינו שוה בכל הנהו דכתיבי בקרא וכו' ר"ל דאכילת זכרים לא שייכא בעולה דכולה כליל אי נמי דשלמים דכתיבי בקרא איירי נמי בשלמי נדבה כמ"ש לקמן וכיון דהאי היקישא דזכרי כהונה אינו שוה בעולה ובשלמי נדבה ואיכא למימר דאתי למילתא אחריתי לא ילפינן מינה זכרי כהונה משא"כ היקשא דמנחה דלא משכחת למילתא אחריתי ודוק:

דף צח

דף צח:

גמרא בעי רבא דם ורבב על בגדו מהו וכו' לא צריכא דעביד הא והא וכו' תיקו הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' מקואות דין ז' כתב וז"ל היה הטבח מוכר רבב והיה על בגדו דם ורבב הרי זה ספק אם חוצץ מפני שהן שנים ומקפיד או אינו חוצץ שהרי מלאכתו היא ואינו מקפיד עכ"ל ויש לתמוה למה לו להודיענו שהוא דבר ספק ולא פסקה לחומרא סתם כדרכו בשאר ספיקי דאורייתא וכהא"ג הקשה מרן הכ"מ ז"ל שם בהל' מעשה הקרבנות בפ"ק דין י"ד ע"ש וי"ל דטעמא שלא פסקה לחומרא סתם כדרכו בשאר ספיקי דאורייתא משום דהכא איירי נמי בטומאה של דבריהם כמ"ש שם בריש פ"א ובטומאה של דבריהם פסקינן להקל לכך הודיענו שהוא דבר ספק ואי הוה טומאה דאורייתא עבדינן לחומרא ואי הוי טומאה של דבריהם עבדינן לקולא ועוד הא דאמרינן אם היה דבר חוצץ לא עלתה לו טבילה דבר תורה אינו חוצץ עד שיהא חופה רוב האדם או רוב הכלי והוא שיקפיד עליו אבל אם אינו מקפיד עליו אע"פ שהוא חופה את רובו אינו חוצץ וכן אם לא היה חופה אלא מיעוטו אע"פ שהוא מקפיד עליו אינו חוצץ אלא מדברי סופרים גזרו אם היה מקפיד עליו אפילו אינו אלא על מיעוטו לא עלתה לו טבילה ואם היה חופה על רובו אף ע"פ שאינו מקפיד עליו לא עלתה לו טבילה כמ"ש הרמב"ם ז"ל שם בפרק א' דין י"ב וא"כ כיון דרוב החציצות הן מדבריהם דלא שכיחא שיהא על רובו ומקפיד עליו לכך לא פסקה רבינו ז"ל לחומרא סתם ודוק:

הדרן עלך פרק דם חטאת

פרק שנים עשר

תוס' ד"ה טבול יום ומחוסר כפורים וכו' ומיהו יש טומאות דרבנן דבעי הערב שמש כדאשכחן בפסחים וכו' העולה מדבריהם דיש טומאות דרבנן דבעו הערב שמש ובזה ניחא מה שכתב הרמב"ם ז"ל בפ"י מהל' אבות הטומאות דין ב' כל הטעון הערב שמש בין אדם בין כלים בין מדברי תורה בין מדברי סופרים וכו' וע"ש בכ"מ ז"ל:

דף צט.

גמרא מנא הני מילי וכו' איכא למידק מאי קבעי מנה"מ הא קתני מתני' שנאמר המקריב את דם השלמים וגו' ואף שר"ת ל"ג ליה לאו הוא מהאי הכרח אלא מהכרח אחר הוא ונ"ל דקבעי מנה"מ משום דמתני' קתני אפילו טמא בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקטר חלבים אינו חולק משמע הא טהור בשעת זריקת דמים וטמא בשעת הקטר חלבים חולק כדדייק לקמן גמרא דף ק"ב ע"ב ועל זה קבעי מנה"מ דאי מקרא דהמקריב את דם השלמים ואת החלב וגו' אדרבה מיניה משמע דאינו חולק עד שיהא טהור משעת זריקה עד שעת הקטר חלבים כדיליף מיניה אבא שאול לקמן והשיב ריש לקיש דאמר קרא הכהן המחטא אותה יאכלנה כהן המחטא יאכל וכו' משמע מהאי קרא דהחיטוי הוא העיקר דהיינו הזריקה ודוק:

תוס' ד"ה והרי קטן וכו' וא"ת אמאי לא משני וכו' א"כ אי הוה משני רבייה קרא וכו' ובדפוס חדש הגיה א"נ אי הוה משני וכו' ולשניהם אין שחר ונ"ל דטעות הוא וצריך למוחקו:

ד"ה ה"ג הא דאסח דעתיה וכו' נראה דבאו לשלול גי' רש"י ז"ל דגריס אלא ל"ק הא דאסח דעתיה וכו' ומפרש דעקר לאוקמתא דר' יוחנן דאוקי כאן כשטבל וכו' אלא לעולם דאיירי בלא טבל אלא הכא דקתני אונן נוגע איירי בדלא אסח דעתיה דעיקר טבילה היא משום היסח הדעת והתם דקתני צריך טבילה באסח דעתיה אבל התוס' ל"ג אלא ומפרשי דאכתי קיימי באוקמתא דאוקי ר' יוחנן כאן כשטבל וכו' אלא דגמרא בא לתרץ הא דפריך וכי טבל מאי הוי הא הדרא עליה אנינות דאמר רבה בר הונא אונן שטבל אנינותו חוזרת עליו ומתרץ ל"ק הא דאמר אונן שטבל אנינותו חוזרת עליו בדאסח דעתיה אבל מתני' דקתני אונן נוגע ואוקי ר' יוחנן בשטבל איירי דמשטבל לא אסח דעתיה ואזלי לשטתייהו שפי' באוקמתא דלקמן דאוקי באכילה עבוד רבנן מעלה בנגיעה לא שפי' דאכתי האי שנוייא דר' יוחנן דלעולם מתני' בשטבל וההיא דחגיגה בדלא טבל אלא הא דפריך מאונן שטבל דאנינותו חוזרת עליו היינו באכילה והכא במתני' דלא אמרן אנינותו חוזרת עליו היינו בנגיעה כדקתני אונן נוגע ולעולם דאיירי בשטבל ודלא כפרש"י ז"ל שם ונ"ל שזו

היא דעת הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות שכתב והאונן כבר נתבארו דיניו בתחילת פ"ב ואסור לו ליגע בקדש אלא אחר טבילה ע"מ שלא יסיח דעתו וכו' ואם לא עשה כן פוסל את הקדשים וכן מחוסר כפורים צריך טבילה לקדש כמו שביארנו בחגיגה עכ"ל הרי בהדיא שמפרש כמו שפי' לדעת התוס' דאכתי קיימי באוקמתא דר' יוחנן דמתני' איירי בשטבל אלא ע"מ שלא יסיח דעתו וכו' כדי שלא תחזור עליו אנינותו ופי' כאוקמתא קמייתא וה"ה דה"מ לפרש דמתני' בנגיעה ולכך כשטבל לא חזרה לו אנינותו דלא אמרו דחזרה אנינותו אלא באכילה אלא חדא מתרי אוקמתי נקט והא דכתב וכן מחוסר כפורים צריך טבילה לקדש דמשמע בטבילה סגי היינו לאחר שהביא כפרתו דאז בטבילה סגי אפילו לאכול אבל קודם שהביא כפרתו לא סגי בטבילה אפילו ליגע כמו שעתיד לבאר בע"ה וראיתי בספר תוי"ט ז"ל שכתב שבא לידו נוסחת ארץ ישראל ומצא שהוגה בלשון הרמב"ם ז"ל דהכא שבמקום שכתב ליגע צ"ל לאכול והא דכתב ע"מ שלא יסיח וכו' עד וכן מחוסר כפורים נמחק וגרס הכי ומותר לו ליגע אפילו קודם טבילה כמ"ש בכאן ואמרו באכילה מעלה עשו רבנן בנגיעה לא עשו מעלה אמנם מחוסר כפורים פוסל את הקדש אם נגע בו ובספרא והבשר אשר יגע בכל טמא אפי' במחוסר כפורים ע"כ והנה הגי' התם היא ע"פ פרש"י ז"ל ודוק וכן הרמב"ם ז"ל גופיה במתני' האונן ומחוסר כפורים צריכין טבילה לקדש פי' כפרש"י ז"ל ע"ש והנה לפי נוסחת א"י ולפי מה שפי' שם בחגיגה דמחלק בין אונן למחוסר כפורים דאונן אינו אסור אלא באכילה אבל בנגיעה מותר אבל מחוסר כפורים פוסל בנגיעה אין להקשות שהרי הרמב"ם ז"ל גופיה בפי"ב מהל' אבות הטומאה דין ט"ו כתב בהדיא דאונן ומחוסר כפורים שניהם מותרין בנגיעת קדש קודם טבילה לק"מ דהתם בפי"ב מהל' אבות הטומאה דכתב דמחוסר כפורים מותר במגע קדש קודם טבילה איירי לאחר הבאת קרבנותיו כמבואר שם בדבריו אבל מ"ש בנוסחת א"י ושם בחגיגה דמחוסר כפורים פוסל בנגיעה איירי קודם הבאת קרבנותיו דקרייה רחמנא טמא כדאיתא בספרא והבשר אשר יגע בכל טמא אפי' במחוסר כפורים כמו שנז' בנוסחת א"י וכן תירץ התוי"ט ז"ל שם בפרק בתרא דנדה משנה ז' ד"ה אינה צריכה טבילה באחרונה אבל מה שרצה לומר שם שקודם הבאת קרבנותיה מהניא טבילה למגע קדש לא נהירא דקרא קרייה למחוסר כפורים טמא כל זמן שלא הביא קרבנותיו וא"כ מאי מהניא ליה טבילה וכי טמא שטבל תוך זמן טומאתו מהניא ליה טבילה הקשה עוד התוי"ט ז"ל שם שבפ"ה מהל' משכב דין ד' גבי יולדת שטבלה וכו' שכתב ומטמאה את הקדשים כולד הטומאות עד שתשלים ימי טוהר ותהיה טהורה לכל ויראה לי שמאחר שהיא מטמאה את הקדש שהיא צריכה טבילה אחרת בסוף ואח"כ

תגע בקדש וכו' והתם לאחר שהביאה קרבנותיה מיירי כדפי' דבריו הכ"מ ז"ל מדכתב קודם לכן שתשלים ימי טוהר ותהיה טהורה לכל דבא להוסיף באמרו ותהיה טהורה לכל דהיינו שתביא קרבנותיה משום דקודם לכן אסורה ליגע בקדש כדמוכח מדבריו שבפי"ב מהל' אבות הטומאות נמצא לפי פי' הכ"מ ז"ל דאף ע"ג דהכא איירי אחר הבאת קרבנותיה אפ"ה כתב יראה לי וכו' אלמא שמטמאה קדש במגע קודם טבילה וזה סותר דבריו שבפי"ב מהל' אבות הטומאות דהתם כתב בהדיא דלנגיעה א"צ טבילה לזה נ"ל נמי דל"ק דשם בפ"ה מהל' משכב רבינו ז"ל חידש דין זה מדעתו שכתב בלשון יראה לי וכו' ודוקא גבי יולדת שגזרו עליה שתהיה כראשון לטומאה מפני שהיא טבולת יום ארוך והסיחה דעתה מן הקדשים כדאשכחן לב"ש שאומרים צריכה טבילה באחרונה לתרומה ולביאת מקדש מהאי טעמא ואע"ג דב"ה פליגי סובר הרמב"ם ז"ל דמודו גבי קדש ואף למגע קדש צריכה טבילה אבל לגבי שאר מחוסרי כפרה אינם צריכין טבילה לאחר הבאת קרבנותיהן למגע קדש אלא לאכילה דוקא ולפום האי חילוקא דמחלקינן בין טבולת יום ארוך דיולדת ובין שאר טבול יום ניחא מה שהיה קשיא לן דהרמב"ם ז"ל סתיר דידיה אדידיה דהכא בפ"ה מהל' משכב גבי יולדת שטבלה כתב דמטמאה את הקדשים כולד הטומאות כמתני' דפרק בתרא דנדה דתנן חזרו לומר הרי היא כמגע טמא מת לקדשים כדברי ב"ה ואלו בפ"י מהל' אבות הטומאות דין ג' כתב טבול יום פוסל אוכלי תרומה ומשקה תרומה ואוכלי קדש ומשקה קדש פוסל את הכל וכו' אלמא דטבול יום אינו מטמא את הקדש אלא פוסל אותו לבד כתרומה וכן שם דין ד' כתב וכן טבול יום משקין היוצאין ממנו כמשקין שהוא נוגע בהן שאין מטמאין אחרים כלל אלא וכו' ואם נגע במשקה קדש הרי הן רביעי וכן כתב נמי בפ"ו מהל' טומאת אוכלין דין ז' נמצא דפסק כחכמים דבפי"א דמסכת פרה משנה ד' וכדאיתא בריש פ"ב דמסכת מעילה ע"ש וכבר נתעורר בזה התוי"ט ז"ל שם בפרק בתרא דנדה והניח בצ"ע ולפי מה שחילקתי ניחא דסובר רבינו ז"ל דלא פליגי חכמים על אבא שאול שאומר טבול יום תחילה לקדש כדאיתא בברייתא בריש פ"ב דמעילה אלא גבי שאר טבול יום אבל גבי יולדת מודים לאבא שאול דהויא תחילה לקדש כיון דטבולת יום ארוך והסיחה דעתה מן הקדשים והשתא ניחא דל"ק סתמא אסתמא דהכא בפ' בתרא דנדה סתם כאבא שאול ובפ"ב דמעילה סתם כחכמים ולפי מ"ש ניחא דלא סתם בפרק בתרא דנדה כאבא שאול אלא גבי יולדת דוקא מטעמא שכתבנו ואפשר דגם חכמים מודים לו ואע"ג דבגמרא פרק בתרא דנדה אוקמוה למתני' כאבא שאול משום דלא אשכחן דאמר טבול יום תחילה לקדש אלא אבא שאול ואפילו את"ל דפליגי רבנן עליה אף גבי יולדת מ"מ כיון דסתמא

כוותיה גבי יולדת קי"ל הכי ודוק נ"ל והנה על מ"ש רבינו ז"ל שם בפ"ה מה' משכב גבי יולדת שטבלה שכתב ומטמאה את הקדשים כולד הטומאות עד שתשלים ימי טוהר ותהיה טהורה לכל כתב עליו הראב"ד ז"ל כמה דבריו מבולבלין ואיך תהיה טהורה לכל והלא מחוסרת כפרה היא ואף משתביא כפרה צריכה טבילה וכו' ואם יאמר ה"מ לאכילה אבל למגע לא הוי דבריו סותרים זה את זה עכ"ל ונ"ל דכונתו כך ואם יאמר ה"מ לאכילה ר"ל מתני' דתנן צריכה טבילה דוקא לאכילה אבל למגע לא והרמב"ם ז"ל שכתב ותהיה טהורה לכל היינו למגע אם כן הוו דבריו סותרים זה את זה שכתב טהורה לכל דהיינו למגע והדר כתב ויראה לי וכו' שהיא צריכה טבילה אחרת בסוף ואחר כך תגע בקדש דמשמע דקודם טבילה אסורה ליגע ודוק והכ"מ ז"ל פי' בע"א ע"ש:

ד"ה מדבר המטמאני וכו' ומפרש הר' חיים כגון דאכל ככר שלישי של תרומה שגופו שני לקדש אבל לא לתרומה וכו' אע"ג דלקמן אמרינן אמר ר' יוחנן אמר רבי האוכל שלישי של תרומה אסור לאכול ומותר ליגע ופירש"י ז"ל דאסור לאכול תרומה וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפי"א מהלכות אבות הטומאות דין י"א וא"כ כיון דאסור לאכול תרומה היכי קתני מתניתין צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה דלפי האי אוקמתא דטעמא דאונן הוא משום היסח הדעת אה"נ דלאכילה אפילו לתרומה צריך טבילה והא דקתני שא"צ טבילה היינו דוקא למגע אי נמי אפילו לאכילה א"צ טבילה דלא עשו מעלה זו דאוכל שלישי של תרומה אסור לאכול אלא באוכל שלישי ודאי אבל גבי אונן דחששא בעלמא הוא משום דאסח דעתיה לא עשו לו מעלה זו בתרומה אלא דוקא לקדש ואפילו למגע ודוק:

בא"ד ואי משקין דמטמו כלי וכו' א"כ אפילו לתרומה נמי בפ"ב דחגיגה דף כ' הקשו בשם הר' אלחנן במאי איפסלא הך מגריפה אי בראשון וכו' אין אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה וכו' ותירץ שנפסל במשקין דמשקין טמאין פוסלין בכלי וכו' והוא כמו שרצו לתרץ הכא ולא הקשו עליו א"כ אפילו לתרומה נמי כמו שהקשו הכא ונראה דה"ר אלחנן מוקי לה בחולין שנעשו בטהרה אבל התוס' הכא סברי דבתרומה (חק נתן: ו)איירי וכן הוא דעת הרמב"ם ז"ל בפי"ג מה' משכב דין ו' ולכך מקשו שפיר א"כ דהר' אלחנן ס"ל כדעת הרמב"ם ז"ל בפי"ג מהל' משכב דין ו' שכתב וכל תרומה שבסל פסולה מפני המגריפה טמאה שפוסלת האוכלין שבסל והכריחו משום דקתני והמגריפה טמאה משמע שפוסלת מה שבסל ולא ניחא ליה לפרש כפירוש רש"י ז"ל דטמאה היא להשתמש בה קדשים וגם כן ניחא דלא תיקשי קושי' התוספות והא דפריך

גמרא ותטמא מה שבתוכו וכו' דמשמע מה שבסל טהור ע"ש להכ"מ ז"ל שכתב פי' נכון ודוק:

בא"ד ואי משקין שנגעו לטבול יום וכו' א"כ אפילו קדש נמי לא מטמא וכו' מדבריהם נראה דבאו לאוקומי אליבא דר"מ דאמר מטמא את הקדש ופוסל התרומה דס"ל דטבול יום גבי קדש הוי כשני דמטמא אחד ופוסל אחד ולכך מקשו שפיר איך קתני והמגריפה טמאה דהא משקין שנגעו בטבול יום הוי שלישי והמגריפה שנגעה במשקין הוי רביעי ואם כן לא הו"ל למיתני אלא והמגריפה פסולה אבל לדעת חכמים אין חילוק בין תרומה לקדש שכמו שפוסל את התרומה כך פוסל את הקדש אבל ק"ל אמאי לא מוקמי לה אליבא דאבא שאול דאמר טבול יום תחילה לקדש דהשתא המשקין הוו שני והמגריפה שלישי ולכך קתני והמגריפה טמאה וצ"ע:

בא"ד והא דאמר ולא שמרתיה מדבר הפוסלה אע"פ שמטמאה לקדש כל דבר שאינו עושה שלישי ועושה אחר כך לקדש קרא פוסלה כמו שלישי של חולין עכ"ל דבריהם אינם מובנים ונ"ל דכוונתם כך הא דקאמר ולא שמרתיה מדבר הפוסלה לא קאי אמגריפה אלא ה"ק ולא שמרתיה מדבר הפוסלה כלומר מדבר שאינו מטמאה אלא לעשות האוכל שיגע בה פסול ולא יטמא האוכל ההוא את אחרים כמו שפי' הכ"מ ז"ל לדעת הרמב"ם ז"ל בפ' י"ג מהל' משכב ע"ש וזהו שכתב כל דבר שאינו עושה שלישי ועושה אח"כ לקדש קרא פוסלה ודוק היטב אבל (חק נתן: ו)מ"ש כמו שלישי של חולין אין לו שחר דשלישי של חולין לא טמא ולא פסול לכן נ"ל דצ"ל כמו שלישי של תרומה ור"ל דשלישי של תרומה נקרא פסול אע"פ שמטמא לקדש משום דאינו מטמא אלא פוסל ודוק:

דף צט:

ד"ה אמר רב חסדא פסח כדי נסביה וכו' ואע"ג דאכילה לא מעכבא מ"מ בעינן ראוי לאכילה כצ"ל נ"ל ודוק וכן איתא בפרק כיצד צולין דף ע"ח ע"ב דלר' נתן דס"ל אכילה לא מעכבא מוקי לקרא דאיש לפי אכלו דבעינן גברא דחזי לאכילה ע"ש:

דף ק.

רש"י ד"ה אביי אמר וכו' אבל חובת אכילה לא קדמה ליה ואכילת פסחים לא מעכבא לאביי וכו' מ"כ בגש"ק וז"ל אבל אי ס"ל אכילת פסחים מעכבא אז מצי ר"ש למיסבר אנינות לילה דאורייתא ואפ"ה כיון דחל עליה חיוב פסח קודם אנינות יאכל פסחו לערב

דאי לא אכיל לא מצי מקריב מיהו אע"ג דלא מעכבא אכיל דלא העמידו דבריהם במקום כרת דדילמא מימנע ולא שחיט א"נ כיון דע"כ וכו' ע"כ מס' ישן:

תוס' ד"ה הרי שהיה הולך וכו' ועוד נראה לדקדק וכו' הו"ל למיתנייא ברישא קודם כהן גדול דמעיקרא תני הקל יותר כי היכי דתני קודם כהן הדיוט נזיר ואח"כ כ"ג נזיר עכ"ל כצ"ל נ"ל ודוק אבל בפ"ג דברכות כתבו וז"ל וי"ל מדלא כייל גבי עושה פסחו כמו גבי אחרים מי שהיה נזיר וכהן הדיוט דמעיקרא נקט נזיר לחוד ואח"כ נזיר וכהן הדיוט וכו' עכ"ל והנה הב"ז הגיה דבריהם הכא ע"פ דבריהם דהתם כמו שנדפס בדפוס חדש ולא יתיישב מ"ש הכא דמעיקרא תני הקל יותר וכו' ודוק:

ד"ה הא ר' ישמעאל וכו' ולא דמי לעשה דהשלמה דאתי עשה דפסח ודחי ליה וכו' אע"פ שיש לו תשלומין בשני עכ"ל הטעם הוא משום דהעשה דהשלמה מיגרע גרע שהרי פסח גופיה דחי אותו כדאמרינן התם יאוחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים ולכך מחוסר כפורים נמי דהוי לצורך הפסח ג"כ דוחה אותו אף ע"פ שיש לו תשלומין בשני אבל גבי טומאה לא דחי כיון דטומאה אין לה תשלומין ופסח יש לו תשלומין בשני והיינו טעמא שכתבו לעיל ד"ה אמר רב חסדא דלא אתי עשה דפסח ודחי עשה דאנינות ודלא כהב"ז שכתב שם דס"ל דאין עשה דוחה אלא לא תעשה אבל אין עשה דוחה עשה הא ליתא דהא אשכחן הכא דאתי עשה דפסח ודחי עשה דהשלמה ואדרבה כתבו שם התוס' בפ' תמיד נשחט דף נ"ט ד"ה אתי עשה דפסח דלא בעינן בעידנא דמיתעקר לאו מקיים לעשה אלא דוקא בל"ת דחמיר אבל עשה דחמיר [חק נתן: דחי] עשה הקל בכל ענין אפילו לא מקיים העשה החמור בעידנא דקעבר אעשה הקל וע"ש בדבריהם ודוק:

דף ק:

גמרא רבא אמר אידי ואידי אחר חצות ול"ק כאן קודם ששחטו וזרקו עליו וכו' פירש"י ז"ל ואפי' מת לאחר חצות קודם ששחטו עליו אית ליה לר"ש לא יביא את פסחו וכו' ומכאן תימא להרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ז מהל' קרבן פסח דין ט' וז"ל האונן ראוי לאכול הפסח לערב מפני שאנינות לילה מדבריהם וכו' אלא שוחטין עליו וטובל ואח"כ אוכל וכו' בד"א שמת לו המת אחר חצות שכבר נתחייב בק"פ אבל אם מת לו המת קודם חצות אין שוחטין עליו אלא ידחה לשני ואם שחטו עליו וזרקו הדם טובל ואוכל לערב עכ"ל נראה מדבריו שפסק כאביי דמשני כאן קודם חצות כאן לאחר חצות דלאחר חצות שכבר נתחייב בפסח שוחטין עליו אפילו מת לו קודם שחיטה ודלא כרבא דאמר אפילו מת

לאחר חצות אם מת קודם שחיטה אין שוחטין עליו וק' אמאי שבק' לרבא ופסק כאביי וע"ק הא דמחלק במת קודם חצות בין לכתחילה לדעבד מנ"ל והנה לזה י"ל דרבינו ז"ל מפרש הא דמשני רבא כאן קודם ששחטו וזרקו עליו וכו' ר"ל כאן לכתחילה כאן בדעבד דלא כפרש"י ז"ל אבל קשה א"כ רבינו ז"ל מזכה שטרא לבי תרי דפסק כאביי ופסק כרבא והנה מרן הכ"מ ז"ל כתב ומשמע לרבינו דאביי ורבא ל"פ לענין דינא דבמת לאחר חצות שוחטין עליו ואוכל ובמת קודם חצות אין שוחטין עליו ואם שחטו וזרקו עליו אוכל וליכא בינייהו אלא לענין תירוצי מתנייתא דמר מתרץ להו הכי ומר מתרץ להו הכי עכ"ל וקשה איך אפשר לומר דל"פ שהרי רבא סבר דאף לאחר חצות דוקא בדעבד אבל לכתחילה לא ולאביי לאחר חצות שוחטין לכתחילה ועוד הא דמחלק רבא הוא לאחר חצות ואיך כתבו רבינו ז"ל בקודם חצות ונ"ל דרבינו ז"ל לא הוה גריס כגי' רש"י ז"ל רבא אמר אידי ואידי אחר חצות ול"ק וכו' אלא הכי הוה גריס רבא אמר אידי ואידי קודם חצות ול"ק וכו' וגי' זו שהכריחתו לפרש הא דקאמר כאן קודם ששחטו וזרקו עליו וכו' ר"ל כאן לכתחילה כאן בדעבד דלגי' זו א"א לפרש כפרש"י ז"ל והשתא לגי' זו מודה רבא לאביי דבמת לאחר חצות דשוחטין וזורקין עליו לכתחילה וכן מוכח מסוגיא דשילהי פ' מי שהיה טמא דף צ"ח ע"א דמודה רבא דמת אחר חצות שוחטין וזורקין עליו ע"ש ואתא רבא לאפלוגי עליה דאביי דאפילו במת קודם חצות אי עבר ושחיט טובל ואוכל לערב ומעתה לגי' זו עלו דברי רבינו ז"ל כהוגן ואין בהן נפתל ועקש ודוק ודע שרבינו ז"ל כתב הכא גבי אונן טובל ואחר כך אוכל ואילו לעיל דין ד' גבי מחוסרי כפרה לא הזכיר בו שטובל וכתב בספר לח"מ ז"ל דגבי מחוסרי כפורים לא בעי טבילה באכילת פסח ע"ש ונעלם מעיני הרב ז"ל הא דתניא בהדיא פרק תמיד נשחט דף נ"ט ע"א ת"ר אין לך דבר שקודם וכו' ואין לך דבר שמתעכב וכו' ומחוסר כפורים בערב הפסח שטובל שנית ואוכל את פסחו לערב אלא טעמא הוא דלא הזכיר בו רבינו ז"ל טבילה משום שסמך אהא דכתב בפ' י"ב מהל' אבות הטומאות דין ט"ו והא דלא סמך נמי גבי אונן לישנא דברייתא נקט דקתני לעיל אונן טובל ואוכל את פסחו לערב דל"ג בה מחוסר כפורים כפרש"י והתוס' ז"ל ודוק:

רש"י ד"ה הן היום וכו' ואין כהן לאוכלן קשה והלא פנחס היה עמהם כמו שהק' ר"י גופיה לקמן לר"נ ויש לומר דא"א לפנחס לאכול שלשתן דר"י לטעמיה דס"ל אפילו בקדשי שעה לא הותר להם אנינות אבל מה שהקשה לקמן ר"י לר"נ והלא פנחס היה עמהם הוא לטעמיה דר"נ דאמר קדשי שעה לא פסל בהו אנינות וא"כ לא נשאר אלא א' של ר"ח ולכך פריך ליה שפיר דפנחס היה אפשר לאוכלו ליום ולילה ודוק:

תוס' ד"ה אכילת פסחים מעכבא פלוגתא היא בפרק כיצד צולין דר' נתן ורבנן ומשמע מתוך פ"ה דסבר לה כמ"ד מעכבא לגבי הא דבעינן גברא ראוי לאכילה וכו' ר"ל אפי' למ"ד לא מעכבא אתי דלגבי הא דבעי גברא ראוי לאכילה מודה כדמוכח התם ומעכבא דקאמר לאו דוקא אבל קשה מהיכא משמע הא מתוך פ"ה דהא בפרש"י לא יש שום תוס' על לשון הגמ' ונ"ל דמ"ש מתוך פ"ה יש למוחקו וכצ"ל פלוגתא וכו' ומשמע דסבר לה כמ"ד מעכבא לגבי הא וכו' ור"ל דק"ל אמאי הוצרך לומר דאכילת פסחים מעכבא מדרבה בר רב הונא הא פלוגתא היא דר' נתן ורבנן ולימא דסבר לה כרבנן דאמרי מעכבא ואמאי הוצרך לאיתויי מדרבה בר רב הונא לכך כתבו דמשמע מתוך הסוגיא הא דקאמר אכילת פסחים מעכבא היינו אפילו למ"ד לא מעכבא מודה הוא לגבי הא דבעי גברא ראוי לאכילה ולכך קאמר מדרבה בר רב הונא דמדבריו מוכח דסבר כמ"ד לא מעכבא מדהעמידו דבריהם ביום קבורה ומדלא העמידו דבריהם ביום ליקוט עצמות ויום שמועה ש"מ דסבר לגבי הא מעכבא ודוק:

דף קא.

גמרא ודילמא באנינות אקריביתו ופסלתוה וכו' אף על גב דמפשט הכתובים בפרשה נראה דלא מתו נדב ואביהוא אלא לאחר הקרבת כל הקרבנות וירידת האש מ"מ איכא למימר דהקרבת שעיר ר"ח היה לאחר מיתתן דשם בפרשה לא נזכר אלא עבודת יום שמיני אבל עבודת מוסף ר"ח לא נזכר ודוק:

תוס' ד"ה וחכמים עשו חיזוק לדבריהם וכו' אין פי' יותר משל תורה דעלמא וכו' ר"ל דאין לפרש דחכמים עשו חיזוק לדבר שהוא אסור מדבריהם יותר ממה שעשו חיזוק לדבר שהוא אסור מן התורה בעלמא שהרי מצינו בכמה מקומות שחכמים עשו חיזוק לדבר תורה ואף ה"נ גבי אנינות דיום מיתה דאורייתא עשו לו חיזוק שתופס לילו מדרבנן אלא כלומר חכמים וכו' וק"ל:

ד"ה ורמינהו מפני אנינות נשרפה וכו' ונראה לפרש דס"ד כאשר צויתי וכו' אלא כאשר אני מצוה עכשיו תאכלו באנינות וכו' כל זה הוא הצעה כדי לתרץ הא דלא משני שמואל כולה ר"נ היא כאן בקדשי שעה כאן בקדשי דורות כמ"ש בסוף ועוד כדי שלא יהא משה טועה בין קדשי שעה לקדשי דורות ושיעור דבריהם כך הוא דהמקשה ס"ד הא דכתיב כאשר צויתי כאשר אני מצוה שעכשיו תאכלו החטאת באנינות אפילו ביום משום דהיה סבור משה כמו שהותר היום בקדשי דורות אנינות לילה כסברת ר"י ה"ה הותר ביום ובזה היה טועה משה דלא חילק בין יום ללילה ולכך אמר ליה אהרן הן היום אני היום

אסור ולילה מותר ולכך פריך ורמינהו מפני אנינות נשרפה ואם היתה אנינות לילה מותרת כמו שהשיב אהרן הן היום וכו' אמאי נשרפה היה להם לאכול בלילה ומשני הא ר"נ הא ר"י וכו' ודוק:

ד"ה ומה מעשר הקל וכו' תימא מה למעשר שכן טעון כסף צורה וכו' עיין לתוספות דפ"ב דשבת דף כ"ה ע"א סוף ד"ה הא בחול שפיר דמי מ"ש ליישב בזה:

ד"ה דאי ביום ק"ו ממעשר תימא בלילה נמי נימא ק"ו דהא ר"י וכו' ר"ל וכיון דלא אפשר למעבד נמי ק"ו בלילה שהרי הותר כאן אנינות במנחה דכתיב כי כן צויתי וע"כ דגזרת הכתוב הכא דאין איסור אנינות חל ולא עבדינן ק"ו ממעשר אם כן מה לי יום מה לי לילה כיון דבין אנינות יום ובין אנינות לילה תרווייהו דאורייתא לר"י לימא כיון דאישתרי אישתרי ודוק ובזה ל"ק מה שהקשה בספר הב"ז ע"ש ויש ליישב תמיהתם קצת דהכי קאמר ליה אהרן כיון דאיכא ק"ו ממעשר שמא לא שמעת אלא בלילה אף ע"ג דאנינות לילה נמי דאורייתא מ"מ יש לחלק דלא דמי יום ללילה דעיקר אנינות הוא דיום דכתיב ואחריתה כיום מר אלא שהתורה עשתה חיזוק לדבריה ואסרה אף בלילה א"כ איכא למימר הא דאישתרי אנינות במנחה אינו אלא בלילה דאינו אסור מן התורה אלא מטעם חיזוק ולכך לא עבדינן ק"ו ממעשר אבל יום דהוא עיקר האנינות לא הותר דשפיר עבדינן ביה ק"ו ממעשר ודוק:

דף קא:

גמרא בשלמא לר"נ היינו דכתיב הן היום אלא לרבנן מאי הן היום יש לתמוה לגי' זו של רש"י אמאי לא ניחא ליה לרבנן הן היום היינו היום אסור ולילה מותר ושמא לא שמעת אלא לילה כמו דניחא להו גבי ואכלתי חטאת היום ולזה יש לומר גבי חטאת היום דכתיב אכילה ניחא להו לרבנן דהיינו היום אסור ולילה מותר אבל גבי הן היום דכתיב גבי הקרבה לא ניחא להו דלא שייך גבי הקרבה לומר היום אסור ולילה מותר אבל לר"נ ניחא דהיינו חובת היום אבל אי קשיא הא קשיא שהרי ברייתא היא לעיל והתניא הן היום אני היום אסור ולילה מותר וכו' דברי ר"י ופרש"י גופיה שם הן היום הן משמע דאלו הקרבנות חלוקין וכו' הרי דר"י גופיה מפרש הן היום היום אסור וכו' ואי לאו פרש"י שם איכא למימר דה"ג והתניא ואכלתי חטאת היום אני היום אסור וכו' ודוק:

שם ה"ק הן הקריבו אני הקרבתי נראה דהשתא דידעינן להאי תירוצא דהאי קרא הכי מתרצינן ליה לכ"ע בין לרבנן בין לר"נ דהכי מסתבר טפי וראיה לזה דלעיל בגמרא מתרצי האי קרא הכי בין לסברת ר"נ ובין לסברת רבנן ובזה יש ליישב הא דקשיא לן

בפרש"י ז"ל בחומש שכתב הן היום הקריבו מהו אומר אלא אמר לו משה שמא זרקתם דמה אוננים שהאונן שעבד חילל אמר לו אהרן וכי הם הקריבו וכו' ותקראנה אותי כאלה אפילו לא היו המתים בני אלא שאר קרובים וכו' ואכלתי חטאת ואם אכלתי הייטב וגו' היום אבל אנינות לילה מותר וכו' היטב בעיני ה' אם שמעת בקדשי שעה אין לך להקל בקדשי דורות עכ"ל והנה רש"י ז"ל ארכביה לפירושיה דקרא אתרי רכשי שתחילה כתב היום אבל אנינות לילה מותר וכו' ואם כן אמאי לא הניחו עד הלילה ויאכלוהו ואין צריך לשורפו אלא ע"כ משום טומאה שנגעה בו והיינו כרבנן ואח"כ סיים בדבריו אם שמעת בקדשי שעה אין לך להקל בקדשי דורות והיינו כר"נ דאמר מפני אנינות נשרפה דאי לרבנן אין חילוק בין קדשי שעה לקדשי דורות דכולהו אסורים ביום ומותרים בלילה וכבר הקשה הרא"ם ז"ל זה והניח בצ"ע ע"ש ונ"ל דרש"י ז"ל שם בחומש רצה למיסבר הני קראי לכל הדעות שתחילה כתב שעיר החטאת שעיר מוספי ר"ח וכו' ומכולן לא נשרף אלא זה ונחלקו בדבר חכמי ישראל י"א מפני טומאה שנגעה בו נשרף וי"א מפני אנינות נשרף לפי שהיא קדשי דורות וכו' הרי שהביא השתי דעות ואח"כ בעי לתרוצי קראי אליבא דכ"ע וכתב מדוע לא אכלתם וגו' וכי חוץ לקדש אכלוה וכו' אלא אמר להם שמא חוץ לקלעים יצאה ונפסלה הן לא הובא שאילו הובא היה להם לשורפה וכו' וזה הפי' אתי ככ"ע אח"כ כתב הן היום הקריבו מהו אומר אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוננים וכו' אמר לו אהרן וכי הם הקריבו וכו' והאי פירושא נמי אתי ככ"ע כמ"ש ואח"כ כתב ואכלתי חטאת היום אבל אנינות לילה מותר וכו' וזה אליבא דרבנן וכיון דאנינות לילה מותר א"כ אמאי שרפוהו ולא הניחוהו עד הלילה ויאכלוהו אלא ע"כ משום טומאה שנגעה בו ואח"כ חזר ליישב אליבא דר"נ דאמר מפני אנינות נשרפה אמר לו אם שמעת בקדשי שעה אין לך להקל בקדשי דורות ודוק:

תוס' ד"ה ואידך נמי הכתיב וישמע פנחס הכהן וגו ובספרי מפיק לה וכו' שעמדו ממנו שמנה עשר כהנים בבית ראשון ושמנים בבית שני וכו' כצ"ל ועיין לתוס' בפ"ק דיומא דף ט' ע"א ד"ה ולא שימשו כו' אלא י"ח כהנים:

דף קב.

גמרא ויש אומרים לא פסקה כהונה אלא מזרעו של משה שנאמר ומשה איש האלהים בניו יקראו על שבט הלוי ופירש"י ז"ל אבל הוא כהן נראה דמהאי קרא מוכח דמשה כל ימיו היה כהן ואף ע"ג דקאמר וכ"ת לדורות הוא דכתיב היינו דאיכא למידחי דמהאי קרא אין להוכיח דמשה היה כהן אבל דאיכא לאוכחי מהאי קרא איפכא דלא היה כהן

לא משמע ומכאן קשה לרש"י ז"ל בחומש בפסוק הלא אהרן אחיך הלוי שהוכיח מהאי קרא איפכא דמשה לוי היה ולא היה כהן ועוד דאיתא בשמות רבה פ' שמיני ר' יודן בשם ר"י בר יהודה ור' ברכיה בשם ר' יהושע בן קרחה כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא נמנע משה מלשמש בכהונה גדולה הה"ד משה ואהרן בכהניו ר' ברכיה בשם ר' סימון מייתי לה מן הדין קרא בני עמרם אהרן ומשה וגו' איש האלהים בניו יקראו על שבט הלוי אלמא מהאי קרא יליף דמשה היה כהן ונ"ל דרש"י ז"ל סובר דיש אומרים סברי דאף זו נאמר בו רושם דקאמר רשב"י אינו ר"ל דנאמר בו רושם (חק נתן: לא) במשה עצמו אלא ר"ל בזרעו של משה וזהו שאמרו לא פסקה כהונה אלא מזרעו של משה ר"ל שאילו לא היה חרון אף לא היתה פוסקת אפילו מזרעו עכשיו שהיה חרון אף ממשה לא פסקה אבל מזרעו פסקה דכתיב ומשה איש האלהים בניו יקראו על שבט הלוי שפסקה מבניו כהונה אבל הוא היה כהן וזהו שכתב רש"י ז"ל בחומש והכהונה הייתי אומר לצאת ממך ר"ל מזרעך וזה שסיים אלא הוא יהי' כהן ואתה הלוי אין הכוונה על משה עצמו אלא על זרעו ולכך הביא מהאי קרא ומשה איש האלהים וגו' דמשמע מיניה דמשה היה כהן אבל לא זרעו ודוק:

שם ואמר ר"ל מלך הוא וכו' איפוך אין להקשות לפ"ז לר' יוחנן איך קאמר מלך הוא והסביר לו פנים והתניא רבי יהושע בן קרחה אומר כל חרון אף שבתורה נאמר בו רושם י"ל דר' יוחנן אמר לך אין למדין מן הכללות אפילו נאמר בהן חוץ ובזה ל"ק מה שהקשה בספר ברה"ז על פי' רש"י בחומש ע"ש ודוק:

דף קב:

גמרא ולא והרי בעל מום דלא ראוי לעבודה וחולק אע"ג דאין למדין מן הכללות אפילו במקום שנאמר בהן חוץ מ"מ הא דקתני כל שאינו ראוי לעבודה אין חולק לאו כללא הוא אלא טעמא הוא ולכך פריך שפיר ודוק:

שם הא טהור בשעת זריקת דמים וכו' מתני' דלא כאבא שאול וכו' הרמב"ם ז"ל בסוף פ"י מהל' מעה"ק דין כ"א פסק כאבא שאול והטעם הוא דשבק סתמא דמתני' משום דרב אשי דהוא בתראה איבעיא ליה אליבא דאבא שאול כפרש"י ז"ל ולכך פסק כוותיה ודוק אבל קשה שהרי רבינו ז"ל ריש פ"א מהל' בכורים פסק להא דר"ש כל כהן שאינו מודה בעבודה אין לו חלק בעבודה וההיא לא אתיא אלא אליבא דרבנן דאמרי טהור בשעת זריקה אע"פ שטמא בשעת הקטר חלבים חולק וא"כ ואת החלב לכדר"ש אתי כפרש"י ז"ל אבל לאבא שאול דאיצטריך ואת החלב דבעינן נמי טהור בשעת הקטר חלבים א"כ

מנ"ל כל כהן שאינו מודה בעבודה וי"ל דנפקא ליה מיתורא דמבני אהרן עבודה האמורה לבני אהרן כל כהן שאינו מודה בה אין לו חלק בכהונה כמו דנפקא לרבנן מיניה שאר עבודות לאבא שאול ילפינן כולא מיניה ודוק:

תוס' ד"ה בעל מום עובר מניין ת"ל כל זכר תימא דילמא איצטריך לבעל מום מעיקרו חד לאכילה וחד לחלוקה וכו' לא ידענא מאי קמקשו דלאכילה לא איצטריך קרא דהא כתיב לחם אלהיו מקדשי הקדשים יאכל והתם בההוא עניינא כתיבי כולהו בעלי מומין תם ונעשה בעל מום דכתיב שבר רגל או שבר יד בעל מום מעיקרו דכתיב או חרום או שרוע מום עובר דכתיב מום בו ופרש"י ז"ל שם בעוד מומו פסול הא אם עבר מומו כשר ועל כולהו קאי לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל ואע"ג דלישנא דגמרא קאמר אף האי נמי כמה דלא מתקן לא אכיל לאו דוקא קאמר אלא ר"ל אינו חולק אלא אגב דקאמר גבי טמא לא אכיל נקט נמי גבי בעל מום לא אכיל ודוק:

ד"ה מה אם דחיתני וכו' תימא אמאי לא קאמר כדקאמר לעיל וכו' גם זו לא ידענא מאי קמקשו דהא אי קאמר כדקאמר לעיל ומה אם דחיתני מחטאת וכו' איכא למימר מנחה תוכיח שהורע כחי כמו כחך ואפ"ה דחיתיך ודוק:

דף קג.

גמרא א"ל מוקמינא ליה במקדיש נכסיו וכדר' יהושע וכו' הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' מעה"ק דין כ"א כתב המתפיס עולתו לבדק הבית וכן המקדיש נכסיו והיו בהן זכרים שדינן שיקרבו עולות אין עורותיהם לכהנים וכו' נראה דפסק כר' יהושע דאמר זכרים עצמם יקרבו עולות ולכך מוקי לקרא דעולת איש ולא עולת הקדש למקדיש נכסיו וכו' וסתיר דידיה אדידיה שבפ"ה מהל' ערכין דין ז' פסק כר"א דאמר זכרים ימכרו לצרכי עולות ע"ש והל"מ ז"ל נתעורר בזה והניח בצ"ע ועיין בספר קרבן חגיגה ישוב לזה:

רש"י ד"ה מן המותרות וכו' ואין בעליו סומך עליהם ואינו עובדה כדתנן וכו' כצ"ל וכצ"ל לקמן ד"ה לנדבת יחיד וכו' והוא סומך עליו ועובדה ונסכים וכו' כצ"ל נ"ל וע"ש במתני' בתמורה:

ד"ה ה"ג עולת איש אין לי אלא עולת איש עולת נשים ועבדים מניין ת"ל וכו' עכ"ל צ"ל טעמיה דרש"י ז"ל הוא דל"ג עולת גרים משום דבאיזה גר אנן קיימי דאיצטריך לריבויי אי בגר חי אטו לאו איש הוא כדפריך הש"ס ואי בגר שמת ואין לו יורשים הא בברייתא לעיל ממעט ליה ר"י בר יהודה וליכא למימר דהאי ברייתא פליגא עליה משום דאיכא ריבוייא הא ליכא אלא העולה דיתירא היא כפרש"י ז"ל וליכא לריבויי מינה אלא תרתי

נשים ועבדים מתיבת העולה גופא ושנשחטה שלא לשמה מה"י דהעולה וליכא לריבויי מינה טפי וא"כ גר שמת ואין לו יורשים מהיכא מרבה ליה מפני כן ל"ג ליה רש"י ז"ל והא דקתני א"כ מה ת"ל עולת איש עולה שעלתה לאיש פרט לשנשחטה וכו' ה"ה דהמ"ל פרט לעולת גרים או לעולת הקדש אלא נקט חדא דקתני במתני' ועוד כדי לסיים ולומר יכול שאני ממעט שנשחטה שלא לשמה וכו' ודוק והנה הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' מעה"ק דין כ"א כתב וז"ל אחד עולת איש או אשה או כותי או עבד עורותיהם לכהנים וכו' נראה דגריס כותי במקום גר וע"ש בכ"מ ז"ל ובספר הברה"ז וק"ל מהיכא תיתי למעוטי כותי עד דאיצטריך לריבויי הא מרבינן מאיש איש לרבות עכו"ם שנודרים נדרים ונדבות כישראל לכן נ"ל דט"ס נפל בדברי הרמב"ם ז"ל וצ"ל גר במקום כותי ואיירי בגר שאין לו יורשים ולא מריבוייא מייתי ליה אלא שפסק כר' יהודה דלא ממעט מאיש אלא עולת הקדש אבל עולת גר שאין לו יורשים לא ממעט דס"ל דקרינן עולת איש כיון שתחילה היתה של איש והשתא לא אישתני למיקרי בשם אחר כמו מתפיס עולתו לבדק הבית שתחילה היתה עולת איש והשתא הויא עולת הקדש ודוק:

תוס' ד"ה לא מיבעיא וכו' תימא לדידיה אמאי איצטריך קרא הכא וכו' ר"ל בשלמא למ"ד לא תפסי מדאורייתא בבשר אלא אעור ניחא דאיצטריך קרא דאי לאו קרא ה"א אי עבר ושחטה והקריבה בלא פדייה דפדייה אינה אלא מדרבנן א"נ שפדה הבשר אחר שחיטה שכיון שמדרבנן היא אין צריך העמדה והערכה ולכך ה"א דהעור לכהנים לכך איצטריך עולת איש ולא עולת הקדש דהא העור הוא של הקדש אלא למ"ד מדאורייתא תפסי נמי אבשר אמאי איצטריך קרא דאם נשחטה קודם פדייה אין עורה לכהנים פשיטא כיון דקדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה א"כ אחר שנשחטה אין יכול לפדות הבשר כדי להקריבו וצריך לשורפה עם עורה דהא כיון דאינה קריבה אין זכייה לכהנים דכהנים משלחן גבוה קא זכו וא"כ אמאי איצטריך קרא למעוטי ודוק:

דף קג:

ד"ה ומודה רבי וכו' וי"ל מידי דהוי שנמצא טריפה וכו' מרצה על העור ה"נ וק' דתניא וכו' אלמא אין תקנה להביא הגזל קודם שנזרק ואין לומר וכו' בדם ובבעלים תעובר צורתו וכו' כצ"ל ודבריהם בשילהי פרק הגוזל עצים דף קי"א נפל בהם ט"ס וצריך להגיהם כן ד"ה אמר רבא לעורו ותימא וכו' ונעשה בו פיסול קודם זריקה שהביא קודם הכסף וכו' הדם מרצה על העור וכו' וכשהוא עם הבשר וכו' אחר זריקה הורצה בשר שעה אחת

וכו' והכא אירע בו פיסול קודם זריקה שהובא קודם הכסף וכו' כצ"ל ובזה נחה שקטה מה שהקשה שם מהרש"א ז"ל ע"ש ודוק:

דף קד.

גמרא ר' יהושע אומר אם אין דם אין בשר אם אין בשר אין דם ר"א אומר דם אע"פ שאין בשר וכו' הנה הרמב"ם ז"ל בפ"א מהלכות פסולי המוקדשין דין ל"א פסק כר"י ע"ש וע' בספר לח"מ ז"ל אבל גבי פלוגתא דרבי וראב"ש אם הדם מרצה על העור בפני עצמו או לא אינו מבואר בדבריו כמאן פסק והנה בפי"ט מהל' פה"מ דין ט' כתב כבר ביארנו שהקרבן שנפסל אחר שהופשט העור לכהנים וכו' אבל אם נפסל קודם הפשט הרי העור כבשר וישרף הכל וכו' וכן כתב נמי בפ"ה מהל' מעה"ק דין ב' שחולק בין קודם הפשיטן לאחר הפשיטן הנה מזה נראה שפסק כרבי דאי כראב"ש לא הו"ל למימר בזה הלשון קודם הפשט ואחר הפשט אלא הו"ל למימר קודם שנראה להפשט ולאחר שנראה להפשט כדאוקי הש"ס אליבא דראב"ש מדלא קאמר הכי ש"מ דכרבי פסק והנה ממה שסיים שם רבינו ז"ל בפי"ט מהל' פסולי המוקדשין דין ט' שכתב וזבח שהופשט קודם זריקה אינו פוסל וכו' כתב עליו מרן ז"ל פלוגתא דתנאי ופסק כרבי פי' אם הופשט קודם זריקה אין העור נפסל אפילו נפסל בשר קודם זריקה מרצה על העור לבדו עכ"ל נ"ל דאין מכאן הכרע משום דרבינו ז"ל כתב בפ"ה מהל' מעה"ק דין ח"י וז"ל ואין מפשיטין אותן עד שיזרק הדם וכו' נמצאת אומר זורק תחילה ואח"כ מפשיט וכו' וה"א לעיכובא קאמר לכך הוצרך לכתוב כאן בפי"ט מהל' פסולי המוקדשין וזבח שהופשט קודם זריקה אינו פוסל וכן כתב מרן ז"ל עצמו שם וז"ל בפרק טבול יום נתבאר דכ"ע מודו דאין הפשט קודם זריקה וכו' ולסוף (הלכה) [חק נתן: הל'] פ"ה כתב רבינו ז"ל זבח שהופשט קודם זריקה אינו פוסל עכ"ל משמע מדבריו כמ"ש אבל ק"ל שרבינו ז"ל שם בפי"ט מהל' פ"ה דין ט' כתב וכן זבח שהופשט ונמצא טריפה או שנפסל במחשבת הזמן או במחשבת המקום הואיל ולא נרצה הזבח ישרף העור וכו' הרי שכתב שאף אחר ההפשט ישרף העור בשלמא מה שכתב שנמצא טריפה אחר ההפשט ישרף העור משום שהטרפות היה קודם ההפשט אלא שלא ניכר כי אם אחר ההפשט ופסק כחכמים אבל מה שכתב או שנפסל במחשבת הזמן וכו' קשה דהוי דלא כרבי וי"ל הא דכתב או שנפסל במחשבת הזמן וכו' לא קאי אלאחר שהופשט אלא איירי שחישב בשחיטה א"נ שחישב בזריקה וקודם הפשט כדאמרן ומודה רבי שאין הפשט קודם זריקה ודוק:

שם והילכתא כחכמים הא דפסק הילכתא למשיחא ע' לתוס' לעיל פ' ב"ש דף מ"א ע"א ד"ה הילכתא למשיחא מ"ש בזה:

שם בשר בקבורה ועור בשריפה רש"י ז"ל ל"ג ליה אבל הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות ובחיבורו בפ"ג מהל' בכורות דין י"ג גריס ליה ומפרש כפרש"י דבתמים איירי ואפ"ה כתב דבשר בקבורה משום דס"ל דאין זה פיסולו בקדש שהטרפות היה קודם שחיטה וכן נמי ספי"ב מהל' פה"מ כתב שחט ונמצאת טריפה לא קדש הלחם נראה שטעמו משום שלא היה פיסולו בקדש ואם כן לפי דבריו הא דאמרי חכמים יוצא לבית השריפה לא קאי אלא על העור וצריך טעמא מאי שנא עור מבשר וי"ל דטעמא הוא משום דבשר ממהר לכלותו וסגי ליה בקבורה אבל עור קשה הוא ואין ממהר לכלות וחיישינן שמא יוציאוהו אחר שנקבר ולכך בעי שריפה וכה"ג חילקו התוס' בפ"ה דבכורות דף ל"ב ע"ב ד"ה מתני' מני ר"ע היא בסוף הדיבור ע"ש וע"ק דידיה אדידיה שהרי בפ"ב מהל' איסורי מזבח דין י"א כתב נשחטה ונמצאת טריפה הרי זו תצא לבית השריפה ואין לחלק בין קדשי מזבח לקדשי גבולים שהרי גבי תודה פסק דלא קדש הלחם ואפשר לומר דטעמא הוא דלא קדש הלחם משום דאין הלחם מתקדש אלא בשחיטה וכיון דשחיטה פסולה היא שהרי הפסול היה קודם שחיטה לכך לא קדש הלחם אבל לעולם דנקרא פיסולו בקדש לגבי קדשי מקדש כיון דלא ניכר הטריפות אלא לאחר שחיטה והפשט ודוק:

תוס' ד"ה לא הורצה כר"י תימא היכי מצי סבר כוותיה וכו' הא דמקשו הכי הוא משום דמפרשי פלוגתא דרבי וראב"ש הוא בנטמא הבשר או בנפסל אבל בנאבד או בנשרף ל"פ דאין הדם מרצה על העור ולכך מקשו שפיר היכי מצי סבר ראב"ש כר"י הא ר"י מודה דאם זרק הורצה וראב"ש סבר אפי' בדעבד אין הדם מרצה על העור אבל לפרש"י ז"ל שמפרש דפליגי נמי בנשרף או בנאבד ל"ק דראב"ש דסבר אפי' בדעבד אין הדם מרצה על העור איירי בנשרף או בנאבד ודוק:

בא"**ד** ונראה לפרש דמ"ד לא הורצה כר"י דגזר וכו' וה"נ אין הדם מרצה על העור בפני עצמו אפי' בדעבד בנטמא גזרה וכו' אע"ג דר"י לא גזר בנטמא אלא לכתחילה אבל בדעבד הורצה התם טעמא הוא משום דלא אפשר למיגזר אפי' בדעבד ולימא דלא הורצה וצריך להביא קרבן אחר דהוי חולין בעזרה כיון דבנטמא אינו אלא משום גזירה דאבוד ושרוף אבל גבי עור שפיר גזרינן אפי' בדעבד אטו אבוד ושרוף דליכא למיחש למידי ודוק:

בא"**ד** מידי דהוה אדעבד וכו' דדעבד אם זרק הורצה וכו' ר"ל כמו התם דלא גזרינן בדעבד משום דהוה חולין בעזרה ה"נ גבי עור לא גזרינן בדעבד משום הפסידא דכהנים ודוק:

בא"**ד** ופי' הקו' דחוק עכ"ל טעמא משום דלפרש"י ז"ל פלוגתא דרבי וראב"ש נמי בשרוף ואבוד א"כ היכי קאמר אפי' ר"י מודה מידי דהוה אדעבד הא לא מודה ר"י אלא בנטמא ונפסל אבל באבוד ושרוף ס"ל דלא הורצה ורש"י ז"ל הרגיש בזה וכתב אלמא קיל היה לו לר"י בדרשא זו וכו' וכתבו עליו שזה הפי' דחוק הוא ודוק:

דף קד:

גמרא לינה מהו שתועיל בפרים הנשרפים וכו' פרש"י ז"ל מהו שתועיל לפוסלן אם לנו עכ"ל ונפקא מינה דאי אמרן דפוסלתן נשרפים בעזרה וכן בעיא דיציאה נמי נ"מ להא מילתא וכמו שפי' התוס' בבעיא שיצא רובן במיעוט אבר וק"ל:

שם בעי ר"א יציאה מהו שתועיל וכו' אומר ריב"א אליבא דמ"ד עדיין לא הגיע זמנו לצאת וכו' הרמב"ם ז"ל בפי"ט מהל' פסולי המוקדשין דין ב' כתב פרים ושעירים הנשרפים יש בהם ספק אם הלינה והיציאה קודם שיגיע זמנם לצאת פוסלת וכו' לפיכך פוסלים אותם להחמיר וישרפו בעזרה וכתב(חק נתן: ו) עליו הרי"ק ז"ל יש לתמוה על רבינו שכתב ספק זה שהרי לא נסתפקו בגמרא אלא לדעת ר"ל שאמר וכו' אבל לר"י שסובר שכשר כיון שסופו לצאת ליכא לספוקי מידי וכו' וכיון דרבינו ז"ל פ"א פסק כר"י אין עוד ספק ואיך כתב רבינו ז"ל שהוא ספק ונראה שסובר רבינו ז"ל שמ"ש שם כן הוא קודם שידענו שאין זריקה מועלת לאכלו אבל אחר שהעלינו במעילה שאין זריקה מועלת לאוכלו אלא לשורפו שכיון שיצא פסול באכילה כיון שעדיין לא הגיע זמנו וכו' ע"ש ושותיה דמר לא ידענא דהא דאמרן שאין זריקה מועלת לאכלו אלא לשורפו לאו אבשר קדשים קלים שיצא חוץ לעזרה דההוא זריקה מועלת לאוכלו כיון שסופו לצאת אלא אבשר קדשי קדשים שיצא חוץ לעזרה ואבשר קדשים קלים שיצא חוץ לחומת ירושלים שהזריקה מועלת בהם לשרפו אבל לא לאוכלו אבל לעולם בשר קדשים קלים שיצא חוץ לעזרה זריקה מועלת בו לאכלו וכמו שפירשו הראב"ד והכ"מ ז"ל שם בפ"א דין ל"ב דברי רבינו ז"ל ע"ש וצ"ע:

רש"**י** ד"ה בבשר דבר אכילה כגון בשר עולה או אימורין שהן לאכילת מזבח או בשר קדשי קדשים שהן אכילת אדם אבל הני דלשריפה קיימי לא דלא אשכחן לינה אלא או וכו' כצ"ל:

ד"**ה** מהו מי הוי יציאה לטמא וכו' ולענין טומאת בגדים מחוץ למחנה בעי הס"ד ואח"כ ד"ה אלא שיצא חציו של אבר וכו' והשאר נמחק:

תוס' ד"ה לא מחשבה הוא וכו' תימא וכו' וי"ל דהתם דבאכילת מזבח וכו' אבל הכא בבשר פרים הנשרפים ר"ל דלא חזו לא לאכילת מזבח ולא לאכילת אדם ולכך איכא למימר אף ע"ג דלינה פסלה מחשבה לא פסלה וק"ל:
ד"ה שיצא רובן וכו' וק' דס"פ כיצד צולין וכו' עיין לתוס' שם:

דף קה.

גמרא ת"ר השורף פרה ופרים והמשלח את השעיר מטמאים בגדים והן עצמן וכו' כצ"ל וכ"ה בתוספתא וכן הביאו התוספות פ' מרובה דף ע"ז ע"א וכן נראה מפרש"י ז"ל:
שם דתנא דבי ר' ישמעאל וכי יותן מים על זרע מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר אף כל שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר אלא לרבנן וכו' כצ"ל ונמחק יצתה נבלת עוף טהור וכו' כ"ה הגי' בפ' העור והרוטב דף קכ"א ע"א אבל הא דנבלת עוף טהור שם תניא אמר ר' יוסי מפני מה אמרו נבלת עוף טהור וכו' ע"ש:
שם כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא צריכין הכשר טומאה ממקום אחר זאת הגי' מתיישבת לפי מה שמחקתי מדברי ר' ישמעאל יצתה נבלת עוף טהור וכו' דאי לאותה גי' כך הול"ל אמרי במערבא אין צריכין הכשר טומאה ממקום אחר ור"ל הא דקתני יצתה נבלת עוף טהור וכו' ואין צריכה הכשר היינו שאין צריכה הכשר טומאה ממקום אחר אבל צריכה הכשר אוכלים ולכך שעיר המשתלח אינו מטמא מפני שהוא חי דלא חזי לטומאה אבל לפי מה שמחקתי יצתה נבילת עוף טהור וכו' ניחא האי גי' ור"ל הא דתנא דבי ר' ישמעאל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר היינו הכשר טומאה ממקום אחר שיגע בשרץ או בנבילה ומינה דייקינן אבל מי שסופו לטמא טומאה חמורה א"צ הכשר טומאה ליגע בשרץ או בנבילה כגון פרה ופרים אבל בעינן דחזי לטומאה בעלמא ולא בעלי חיים דלא אשכחן ב"ח מטמאין בעלמא וכפרש"י ז"ל וראיתי לתוס' שם במרובה דגרסי אמרי במערבא אין צריכין הכשר טומאה וכו' ור"ל דקאי אדיוקא הא דתני כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר לא דייקינן מינה אלא הא מי שסופו לטמא טומאה חמורה אין צריכין הכשר טומאה וכו' אבל לעולם שצריכין הכשר אוכלים והנה הרמב"ם ז"ל סוף פ"ה מהל' פרה כתב הנוגע בפרים ובשעירין הנשרפין עצמן אפי' אחר שיצאו בין אדם בין כלים בין אוכלים בין משקים הכל טהור וכן אם נגעו בשעיר המשתלח עצמו בזמן הולכתו טהורים וכו' הנה רבינו ז"ל פסק דלא כמאן לא כר"מ ולא כחכמים וכתב מרן הכ"מ ז"ל שם שפסק כר"ש דאמר פרה מטמאה טומאת אוכלים שהיה לה שעת הכושר ופרים ושעירים הנשרפים אין מטמאים טומאת אוכלים

שלא היה להם שעת הכושר ע"ש ובפ"ו מהל' אבות הטומאות דין ט"ו כתב השורף פרה אדומה ושעירים הנשרפים והמשלח את השעיר אף ע"פ שבשעת מעשיהן מטמאים בגדים וכו' אם נגעו באוכלים אפי' בשעת מעשיהן הרי הן שני לטומאה לפי מה שפי' מרן ז"ל שם הא דכתב אם נגעו באוכלים קאי אפרה ופרים ושעיר עצמם א"כ רבינו ז"ל פסק כר"מ וע"ש בדברי מרן ז"ל והנה בפרק ג' מהל' אבות הטומאות דין ב' וג' כתב אין נבלת עוף הטהור צריכה מחשבה לטמא טומאה זו החמורה אלא כיון וכו' וחשב עליה לאכילה ה"ז מטמאה טומאת אוכלים והרי היא כאוכל ראשון לטומאה אף ע"פ שלא נגע בה טומאה אחרת ואינה צריכה הכשר פרה אדומה ושעירים הנשרפים אינן כן אע"פ שהן מטמאין את המתעסק בהן אם חשב עליהן לאכילה צריכין שתגע בהן טומאה ואח"כ יטמאו טומאת אוכלין עכ"ל וכתב עליו הראב"ד ז"ל בחיי ראשי כאשר עיינתי וכו' ודכ"ע אית להו דתנא דבי ר' ישמעאל וכו' עד בין ותדע והוא כפרש"י אלא שיש קצת הפרש ביניהן עוד כתב עוד יש לפרש להאי מימרא הכי לעולם רבנן לית להו דבי ר' ישמעאל דסבירא להו דבעי שיקבלו טומאה ממקום אחר ופרה ופרים נמי ע"י קבלת טומאה וכו' ולדעת הנך רבנן נבלת עוף טהור נמי לא מטמאה עד דמקבלה טומאה ממקום אחר והאי פי' נוח טפי להההיא סוגיא דזבחים מיהו בהאי סוגיא ובהאי פי' ליכא פלוגתא בין פרה ופרים לנבלת עוף טהור וסוגיין נמי בכולא גמרא כר' ישמעאל וכו' ר"ל שמפרש הא דאמרי במערבא צריכין הכשר טומאה ממ"א ר"ל דרבנן לית להו דרי"ש דאמר הואיל וסופן לטמא טומאה חמורה אין צריכין הכשר אלא סברי בעי שיקבלו טומאה ממ"א ולכך פרה ופרים דבני קבולי טומאה נינהו מקבלי טומאה ויהבי לה אבל שעיר שהוא חי לא מקבל טומאה ולא יהיב לה וקא מקשה לרבינו ז"ל אי מפרש כן א"כ ליכא פלוגתא בין פרה ופרים לנבלת עוף טהור דכולהו בעו קבולי טומאה ממ"א ורבינו ז"ל חילק עוד מקשה עליו דסוגיין נמי בכולה גמרא כרי"ש דלא בעינן לא הכשר מים ולא הכשר שרץ ואם כן איך שבק רי"ש ופסק כרבנן כן נ"ל פי' הראב"ד ז"ל ומדברי מרן ז"ל נראה דנזדמנה לו נוסחא מוטעת שכתוב בה לעולם רבנן אית להו דרי"ש דס"ל דבעי' וכו' ולכך נדחק בפירושא ע"ש וכתב מרן ז"ל שם ליישב לרבינו ז"ל י"ל שרבינו ז"ל מפרש דרי"ש אין צריכין הכשר טומאה ולא הכשר שרץ קאמר מיהו היינו דוקא בנבלת עוף דנקט וכל כיוצא בה שהם מטמאים אדם במגע לאפוקי פרה ופרים שאינם מטמאים אלא המתעסקים בהם ולא את הנוגעים בהם בלא מתעסקים דכגון אלו צריכין הכשר שרץ וכו' ע"ש והנה מ"ש הא דאמר רי"ש אין צריכין הכשר טומאה דוקא בנבלת עוף שמטמא אדם במגע לגבי נבלת עוף טהור אינו ר"ל מגע יד דהא אינה מטמאה

במגע אלא ר"ל במגע בית הבליעה והנה לפי פי' מרן ז"ל בסוגיא לדעת רבינו ז"ל וכן לפירושינו בדברי הראב"ד ז"ל צ"ל הא דבעי ר"א הכא בגמרא פרים ושעירים הנשרפים מהו שיטמאו אוכלין ומשקין בפנים וכו' אינו אלא לדעת ר"מ אבל לדעת חכמים ליכא למיבעי מידי אבל לפי' מרן ז"ל בדברי הראב"ד ז"ל מתיישבת הבעי' ג"כ לרבנן והבן והנה לפי פסק זה שכתב רבינו ז"ל כאן דאין פרה אדומה ושעירים הנשרפים מטמאים אוכלים אלא עד שתגע בהם טומאה וכמו שיישב מרן ז"ל הסוגיא לדעתו ולעולם פסק כרבנן ניחא מ"ש רבינו ז"ל בסוף פ"ה מהל' פרה הנוגע בפרים וכו' בין אוכלים בין משקים הכל טהור וכו' דשם מיירי בדלא קיבלו טומאה ממקום אחר וכן כתב בס' הברה"ז ע"ש ודלא כמ"ש מרן ז"ל שם דפסק כר"ש ומ"ש בפ"ו מהל' אבות הטומאות דין ט"ו השורף פרה אדומה וכו' אף ע"פ שבשעת מעשיהן מטמא בגדים וכו' אם נגעו באוכלים אפי' בשעת מעשיהן הרי הן שני לטומאה מ"ש אם נגעו באוכלים וכו' אשורף והמשלח קאי כפשט לשון רבינו ז"ל ואף ע"ג שמטמאין בגדים אפ"ה לא יטמאו אוכלים אלא להיות שני ודלא כס' הברה"ז ע"ש ומה שהקשה מרן ז"ל שזה דבר תימא הוא שהיאך אפשר שיטמאו בגדים ולא יטמאו אוכלים אלא להיות שני מ"מ הדין דין אמת הוא שאף ע"פ שמטמאין בגדים כיון שאין מטמאין אותן במגע גרידא אלא ע"י עסק לכך אינם מטמאין אוכלין אלא להיות שני דדוקא כל המטמא בגדים במגע מטמא שנים ופוסל אחד אבל מי שאינו מטמא בגדים במגע אף ע"פ שמטמא אותם ע"י עסק אינו מטמא אלא אחד ופוסל אחד ולכך אינו מטמא אוכלים אלא להיות שני ודבר זה מבואר בדברי רבינו ז"ל בפי' המשנה בסוף מסכת זבים אמתני' הנוגע בשרץ ע"ש וע"ש גם כן בס' התוי"ט ז"ל והנה מה שהקשה מרן ז"ל שם בפ"ו מהל' אבות הטומאות כשרצה לפרש הא דכתב רבינו ז"ל אם נגעו באוכלים וכו' דאפרה ופרים ושעיר עצמם קאי וכתב לזה ומ"מ צריך לי לימוד מניין לו שאינן מטמאים אוכלים אלא להיות שני נ"ל דזה ק"ו הוא ומה השורף והמשלח שמטמאים בגדים אפ"ה כיון שאין מטמאים אותם אלא ע"י עסק ולא במגע גרידא לכך אינם מטמאים אוכלים אלא להיות שני פרה ופרים ושעיר שאינם מטמאים בגדים כלל לא כ"ש שאינם מטמאים אוכלים אלא להיות שני ועוד שדבר זה מבואר שם בפ"ג בדברי רבינו ז"ל שכתב גבי נבלת עוף טהור חשב עליה לאכילה ה"ז מטמאה טומאת אוכלים והרי היא כאוכל ראשון לטומאה וכו' והשתא הדבר ק"ו הוא ומה נבלת עוף טהור שמטמאה מעצמה ואינה צריכה קבלת טומאה משרץ אפ"ה לא הויא אלא כאוכל ראשון לטומאה פרה ופרים ושעירים הנשרפים שצריכין קבלת טומאה ממקום אחר לא כ"ש דלא הויין אלא כאוכל ראשון לטומאה ודוק נ"ל:

רש"י ד"ה או דילמא בתר בהמה וכו' אם נטמא הפר שורפו בפנים עכ"ל נראה דמ"ש ואם נטמא הפר וכו' הג"ה היא ואינו מפי' רש"י ז"ל שהרי רש"י ז"ל מפרש לה לענין טומאת בגדים ודוק:

ד"ה השורף פרה וכו' פרים פר כהן משיח ופר העדה גמרי מקרא יתירה וכו' כצ"ל ונמחק ופר יום הכפורים:

ד"ה מהו שמטמא לר"מ וכו' אבל לענין מגע ליכא שיעורא בכזית אלא בכביצה לענין טומאת אוכלים דעלמא אלא לר"מ וכו' כצ"ל מס"י:

תוס' ד"ה או דילמא בתר בהמה אזלינן תימא אם הבהמה בפנים פשיטא דגברי טהורים וכו' לפרש"י קא מקשו ודוק:

ד"ה או דילמא כיון דהדור הדור וכו' נראה לפרש דמיבעי ליה לענין הנוגע בפנים וכו' לאו דוקא נוגע דנוגע אינו מטמא אלא ר"ל מתעסק ודוק:

ד"ה הג"ה פרים הנשרפים שיצאו וכו' מה שבפנים אינו מבואר וזה עיקר ברו"ך עכ"ל ר"ל מ"ש בתוספות אינו מבואר כל הצורך אבל כוונתם כך וק"ל:

ד"ה מחוסר יציאה וכו' וי"ל וכו' ולא מטמאו בשעת פרישתן דמיירי בניתזין בכל כחו וברושלמי וכו' כצ"ל:

בא"ד וברושלמי וכו' מהו שיטמאו בגדים בלא הכשר וכו' תימא הא אמרינן והן עצמן אין מטמאין בגדים וא"כ מאי בעי מהו שיטמאו בגדים ונ"ל דיש למחוק תיבת בגדים ולהגיה במקומה תיבת בפנים והבעיא היא מהו שיטמאו אוכלים ומשקים בפנים כדבעי הכא בש"ס דילן והשיב לו דאי אמרת שיטמאו אוכלים בפנים אם כן מעתה יטמאו האימורין אלא פשיטא דאין מטמאין בפנים וליכא למיבעי מידי והשיב לו דאכתי הבעיא קיימא ואי משום אימורים כשפירשו ר"ל כמ"ש התוס' דמיירי בניתזין בכל כחו וקודם פרישתן לא מטמאו כמ"ש התוס' דמחוסרי חתיכה ועוד השיב לו ואפי' תימא בדלא פירשו אע"ג דמטמאין אוכלים אחרים אין מטמאין את עצמן לטמא את אימוריהן כמו מי חטאת דמטמאין את הנושאן ואינן חוזרין לטמאות ממנו משום דעיקר הטומאה באה מעצמן ואין מטמאות את עצמן אף ה"נ אע"ג דמטמאין אוכלי' אחרים אין מטמאין את עצמן ודוק וע' להר"ש ז"ל בפ"ח דפרה משנה ב':

דף קה:

גמרא והא קתני רישא צריכה מחשבה ואין צריכה הכשר ומאן שמעת ליה האי סברא ר"מ וכו' תימא היכא אשכחן האי סברא לר"מ היא ולא לרבנן דנראה דהאי סברא

מוסכמת היא לכ"ע ולא אשכחן מאן דפליג עלה ובודאי אי האי סברא דוקא היא לר"מ צריכה היא לפנים ואמאי רש"י ותוס' ז"ל לא פירשו היכא אשכחן לה להאי סברא שהיא דוקא לר"מ כדרכם בכוליה הש"ס לפרש זה ונ"ל שטעות נפל וצריך למחוק ולהגיה וה"ג לא רבנן היא והא מדקתני סיפא שחיטתה ומליקתה מטהרת טריפתה מטומאתה מאן שמעת ליה האי סברא ר"מ רישא רבנן וסיפא ר"מ אין רישא רבנן וסיפא ר"מ א"ל רב המנונא וכו' כצ"ל והשאר נמחק וליכא סברא בהאי מתני' דאתיא כר"מ ולא כרבנן אלא הא דקתני שחיטתה ומליקתה מטהרת טריפתה וכן נראה שם מדברי הר"ש ז"ל ריש טהרות בהאי מתני' דלא הוה גריס אלא הכי וכן נראה מהתוספות דגרסי הכי שכתבו ומדסיפא ר"מ רישא נמי ר"מ משמע דרישא כולה אתיא כרבנן וכן ראיתי הגהה זו כ"י בגש"ק ומהתימא מס' ברה"ז שלא הרגיש בזה ולא הגיה כלום:

שם והא מדקתני סיפא שחיטתה ומליקתה מטהרת טריפתה מטומאתה מאן שמעת ליה האי סברא ר"מ וכו' תימא הא בהדיא קתני בהאי מתני' דברי ר"מ ואמאי איצטריך לומר מאן שמעת ליה האי סברא ר"מ ושוב ראיתי להר"ש ז"ל שם שהניח זה בקשיא ואפשר דל"ג במתני' דברי ר"מ אלא סתמא קתני ודוק ושוב ראיתי לתוס' בחולין דף ק"כ ע"א ד"ה ר"מ שהקשו קושיא זו:

שם נבלת העוף הטהור לר"מ מונין לה ראשון ושני וכו' ר"ל דחשבינן לה באב הטומאה והנוגע בה הוי ראשון או דילמא לא חשבינן לה אלא בראשון לטומאה והנוגע בה לא הוי אלא שני ופשיט ליה כיון דאין מטמא אדם במגע אין מונין בה ראשון ושני ולא הויא אלא ראשון וכה"ג הויא בעיא אחריתי גבי חיבורי אוכלים ע"י משקים דהוי חיבור לטומאה קלה בעי הכי אי מונין בו ראשון ושני וכו' ר"ל דהאי אוכלים איירי בנבילה כפרש"י ז"ל וקא בעי כיון דהוי חיבור לטומאה קלה אי חשבינן לה אב כדין נבילה והנוגע בה הוי ראשון או כיון דלא הוי חיבור לטומאה חמורה לטמא אדם לא הויא אלא ראשון כן נראה לפרש לשיטת רש"י ז"ל אבל הרמב"ם ז"ל בפי"א מהל' אבות הטומאות דין ו' כתב חיבורי אוכלים ע"י משקים הרי הן חיבור לטמא טומאת אוכלים והדבר ספק אם חשובים כגוף א' למנות בהן ראשון וכו' אי חושבין זה האוכל שנגעה בו הטומאה ראשון והאוכל המחובר לו שני עכ"ל נראה שמפרש לה דאיירי באוכלים טהורים שהיו שני אוכלים מחוברים ע"י משקים דהוי חיבור לטמא טומאת אוכלים ונגע שרץ בא' מהם ונטמא גם האחר וקא בעי אי חשבינן להו כגוף א' והו"ל תרווייהו ראשון או דילמא אף על פי שהמשקים מחברן מ"מ אינו נחשב כאילו נגע השרץ בשניהם ודי שנחשוב אותו כאילו נגע באוכל שנגע בו השרץ ולא הוי אלא שני כן נראה שמפרש רבינו ז"ל

בעיא זו וכן פי' הכ"מ ז"ל והנה לפי פי' זה הא דתנן חיבורי אוכלים ע"י משקים חיבור לטומאה קלה ואין חיבור לטומאה חמורה לא איירי סיפא במאי דאיירי רישא דרישא איירי באוכלים טהורים שנגעו בשרץ ואיך קאי עלה ואין חיבור לטומאה חמורה הא אפילו הוי חיבור אין מטמאין אדם דאין אוכלים מטמאים אדם אלא ע"כ דסיפא איירי בנבילה כפרש"י ז"ל וגם כן האי בעיא לא הויא כבעיא קמייתא דבההיא בעיא קמייתא ע"כ לפרש כמ"ש אבל קשה להאי פירושא דלא אתיא פשיטותא שפיר בשלמא לפרש"י ז"ל דהאי אוכלים הן נבילה ניחא האי פשיטותא כיון דאין מטמאין אדם לא הויין אב אלא לפי' רבינו ז"ל איך הא בהא תליא משום דאין מטמא אדם לא חשבינן כגוף א' ואפשר דרבינו ז"ל לא הוה גריס האי פשיטותא ולכך כתב דהדבר ספק ודלא כמ"ש הכ"מ ז"ל ע"ש וע' בס' ברה"ז ובזה ניחא מאי דהוה קשיא לן לפרש"י ז"ל מאי קא בעי ר' זירא חיבורי אוכלים מונין בו ראשון וכו' הא איהו גופיה פשיט לעיל לרב המנונא כל היכא דמטמא אדם במגע וכו' אבל לפי' רבינו ז"ל ניחא דהאי בעיא לאו מעין בעיא קמייתא היא ולא שייך עלה פשיטותא דבעיא קמייתא ול"ג בהאי בעיא פשיטותא דקמייתא ודוק ולפרש"י ז"ל י"ל דהאי בעיא הויא מקמי בעיא קמייתא וכדפשט ליה ר' אמי כל היכא דמטמא אדם וכו' קיבלה מיניה ר' זירא וכדבעא מיניה רב המנונא פשיט ליה הכי והש"ס דסידר בעיא דנבלת עוף טהור מקמי האי בעיא דחיבורי אוכלים אע"ג דהאי בעיא הויא קמייתא משום דבעיא דנבלת עוף טהור שייכא לענינא דשמעתין וההיא בעיא דחיבורי אוכלים מייתי לה באגב ודוק:

שם הא דתנן חיבורי אוכלין וכו' חיפשתי על משנה זו ולא מצאתיה בשום מקום ונ"ל דתוספתא היא או מימרא היא וכן נראה מפי' הר"ש ז"ל במס' טהרות פ"ח במשנת עריבה שהיא קטפרס ע"ש:

רש"י ד"ה ומטמאה טומאת אוכלים בכביצה פי' דכביצה ממנה אם יגע באוכלים טהורים נטמאו א"נ מצטרף לפחות מכביצה אוכלים לקבל האוכלים טומאה מאי לאו ר"מ מדקתני צריכה וכו' כצ"ל מס"י:

דף קו.

גמרא אלא לרבנן היכא שריף להו וכו' צ"ע לרבנן דלית להו ג"ש מנ"ל דשחיטת פרה אדומה חוץ לשלש מחנות שוב ראיתי לתוספות לקמן פ' השוחט והמעלה דף ק"ז ע"ב ד"ה יכול חוץ לשלש מחנות שכתבו ואפילו אינה מופנה ילפינן בגילוי מילתא כיון דלא אשכחן מחוץ למחנה אלא חוץ לשלש מחנות ודוק:

שם לכדתניא היכן נשרפין לצפון ירושלים וכו' תמהני מהרמב"ם ז"ל שלא גילה דעתו בזה כלל אי נשרפין למזרחה של ירושלים אי לצפונה אי צריך שיקדים שם דשן אי צריך מקומו משופך אלא כתב סתם שם בפ"ו מהל' מעה"ק דין ב' ושורפין אותן שם בבית הדשן וכן כתב שם בדין ד' והמקום השלישי חוץ לירושלים והוא הנקרא בית הדשן ולא ביאר יותר:

שם ת"ר השורף מטמא בגדים ולא המצית וכו' פרש"י ז"ל השורף המתעסק בצרכי שריפתן וכו' והאי תנא אית ליה כר"ש וכו' נראה דמשמע ליה מדקאמר השורף מטמא בגדים משמע דוקא השורף ולא המתעסק בהן קודם לכן אבל הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' פרה דין ד' כתב להאי ברייתא אף ע"ג דשם בדין ה' פסק כרבנן שמטמאים משיצאו חוץ לחומת העזרה ע"ש נ"ל דס"ל דהאי ברייתא אתיא נמי כרבנן אלא דאתיא לאשמעינן למי מטמא בשעת שריפה ולמי אינו מטמא בשעת שריפה כגון המצית והמסדר אבל לא אתיא למעוטי שאין מטמא המתעסק קודם שריפה כר"ש דאי כר"ש לא הו"ל למיתני סתם השורף מטמא בגדים דמשמע מתחילת שריפה אלא הו"ל למיתני השורף משעה שיוצת האור ברובן מטמא בגדים כדאמר במתני' אלא ש"מ דאתיא כרבנן ודוק:

הדרן עלך פרק (**טבל**) [**טבול**] **יום**

פרק שלשה עשר

רש"י ד"ה ע"כ עד המקרא הזה וכו' על שחיטת חוץ הס"ד והשאר נמחק נ"ל:

דף קז.

גמרא אמר קרא ואליהם תאמר על הראשונים תאמר כצ"ל כנראה מפרש"י ז"ל:

שם ר' יוחנן אמר אתיא הבאה הבאה מה להלן מוקטרי חוץ וכו' ר"ל מה להלן בשחוטי חוץ דחייב רחמנא היינו מוקטרי חוץ אף כאן דחייב רחמנא גבי העלאה אף במוקטרי חוץ נמי חייב וק"ל ודלא כהברה"ז ע"ש:

שם מתקיף לה רב ביבי וכו' דאיכא המעלה והמעלה קשיא ע' בס' משנה למלך ספי"ח מהל' מעה"ק ומ"ש בסוף דבריו וראיתי להל"מ בפ"א מהלכות שגגות שתמה על רבינו וכו' וכתב בסוף דבריו ואע"ג דכבר כתב הדין בהל' פ"ה וכו' מ"מ הו"ל למימנהו הכא וכו' עכ"ד ולא ידעתי היכן מצא בדברי רבינו ז"ל דס"ל דהמעלה והמעלה חייב שתים וכו' ע"כ נ"ל מ"ש הל"מ ז"ל ואף ע"ג דכבר כתב הדין בהל' פ"ה שט"ס וצ"ל בהל' מעה"ק כי שם בהל' פ"ה לא נזכר מזה הדין כלל וכוונתו לומר בהא דכתב ואף ע"ג דכבר כתב הדין בהל' מעה"ק ר"ל הא דכתב שם בפרק י"ח השוחט קדשים והעלם בחוץ חייב שתים

היינו מוקטרי חוץ וכתב נמי שחט בפנים והעלה בחוץ חייב על העלייה דהיינו מוקטרי פנים וע"ז קא מקשה אע"ג שכבר כתב הדין בהל' מעה"ק דאיכא חיובא במוקטרי פנים ובמוקטרי חוץ מ"מ הו"ל למימנהו הכא בתרתי כי היכי דמני הנך שכתב הדין במ"א ודוק:

שם מדתניא דם יחשב לרבות הזורק דברי ר' ישמעאל וכו' לאו מדם יחשב קא מרבה דההוא לא משמע אלא בשופך דם האדם שמתחייב בנפשו אלא מדם שפך משמע ליה לרבות את הזורק וכן פרש"י ז"ל בחומש ונראה דה"ג דם יחשב דם שפך לרבות הזורק וכן נראה מפרש"י ז"ל הכא דה"ג וכן ראיתי הגי' כן בסנהדרין דף ל"ד ודוק ומכאן קשיא לי אהא דכתב הרא"ם ז"ל על הא דכתב רש"י ז"ל שם בחומש אשר ישחט שור או כשב במוקדשין הכתוב מדבר וכו' וכתב עליו הרא"ם ז"ל שזה אינו אלא לר"ע דאמר דאישתרי להו לישראל במדבר בשר תאוה אבל לר' ישמעאל דאמר איתסר להו בשר תאוה מהכא יליף ובחולין הכתוב מדבר עש"ב הא בהדיא הכא דר' ישמעאל יליף מהאי קרא דם יחשב דם שפך לזורק מקצת דמים בחוץ דחייב ועוד תניא לקמן אשר ישחט אין לי אלא שוחט בהמה שחט עוף מנלן ת"ל או אשר ישחט וכו' ומוקי לה אליבא דר' ישמעאל אלמא דר' ישמעאל ס"ל במוקדשין הכתוב מדבר והא דאיתסר להו בשר תאוה נפקא ליה לר' ישמעאל ממה שכתוב כי ירחיב ה' אלהיך למד ממנו ר"י שאסרה להם תורה במדבר בשר תאוה כדאיתא בפ"ק דחולין דף י"ו ע"ב ומעתה ממילא איגלי דהכל בכלל ואל פתח אהל מועד לא הביאו ואפי' רצה לשחוט ולאכול אי אפשר לו עד שיביאנו אל פתח אהל מועד להקדישו שלמים ויאכל ודוק זה למדתי מתורתו של הרשב"א ז"ל שם בחידושיו לחולין שכתב לישב מה שהקשו התוספות שם לרש"י ז"ל ע"ש וע' בחידושי להרמב"ם ז"ל שם בפ"ד מהלכות שחיטה מ"ש ליישב לדעתו דמזכה שטרא לבי תרי ודוק:

שם מאי עביד ליה לחלק יש מקשים ל"ל או לחלק הא גבי אזהרה דהעלאה לא כתיב אלא עולה דכתיב השמר לך פן תעלה עולותיך ומהיכא ס"ד לומר עד דמסיק עולה ושלמים ונ"ל דל"ק דאה"נ לענין אזהרה דאף אחדא מוזהר אבל לענין עונש אי לא כתיב לחלק ה"א דלא מחייב עד דמסיק עולה ושלמים ודוק:

רש"י ד"ה ה"ג דאמר ר' יונה אמר קרא וכו' ע' בס' משנה למלך ריש פי"ח מהל' מעה"ק:

תוס' ד"ה ה"ג דאמר ר' יונה אמר קרא שם תעלה ושם תעשה איתקש שאר עשיות להעלאה כך גריס בקו' וי"ס שכתוב בהם אתיא שם שם וליתא דבהדיא מוכח כפי' הקו' בפ"ק דכריתות דמהיקשא יליף עכ"ל כצ"ל וכ"מ מוגה בגש"ק:

ד"ה הני תלתין ושב וכו' וקצת תימא גבי ע"ז וכו' ע' מ"ש בחידושי שם בריש כריתות:

ד"ה דאיכא המעלה והמעלה קשיא תימא דלא משני וכו' כצ"ל ותמיהא לי על תמיהתם מאי מקשו הא לא מצי לשנויי ההיא דכריתות כר"י הגלילי דפטר מוקטרי חוץ דהא מאן תנא כריתות ר"ע היא כדאיתא שם בריש כריתות דף ג' ע"ב ודף ז' ע"א ור"ע מחייב מוקטרי חוץ כדמוכח לקמן דאיצטריך לר"ע לעשות אותו למוקטרי חוץ שחסרו והעלו בחוץ דפטור משמע דס"ל דאם לא חסרו חייב עליהם דאי למוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ לר"ע חייב וכ"ש למאי דאוקמי התם דף ג' ע"א מתני' כר' ישמעאל ובמגדף סבר לה כר"ע דלא מצי לאוקמי כר"י הגלילי דהא ר' ישמעאל קאמר דאיצטריך תרי קראי חד למוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ וחד למוקטרי חוץ שחסרו והעלו בחוץ משמע דאם לא חסרו חייב אף אמוקטרי חוץ ואפשר דנפל חסרון תירוץ זה מהתוס' ודוק אבל אי קשיא הא קשיא לי דהא מוקטרי חוץ לא ילפינן בהו עונש ואזהרה אלא מואליהם וי"ו מוסיף על ענין ראשון ומערב הפרשיות לומר שאף בשחוטי חוץ שהעלו בחוץ חייב או מג"ש דהבאה הבאה מה להלן מוקטרי חוץ אף כאן מוקטרי חוץ נמי ואם כן ליכא אלא חד אזהרה וחד עונש למוקטרי חוץ ולמוקטרי פנים וא"כ מאי פריך תלתין ושב הויין דאיכא המעלה והמעלה והא ליכא בהו לאוי ומיתה לחלק ובין לר"ל ובין לר"י דפליגי בפ"ק דכריתות דף ג' ע"ב מודים הכא דאין חייב אלא אחת והא לא דמי לשחוטי חוץ דילפינן בהו אזהרה מג"ש ומהיקשא ואפ"ה השוחט והמעלה חייב שתיים אפילו לר' יוחנן דאית ליה לאוי מחלקי דהתם כתיב עונש בשחוטי חוץ וילפינן בג"ש מהעלאה מה התם לא ענש אלא א"כ הזהיר אף ה"נ וכו' והוי כאילו כתוב אזהרה בפני בשחוטי חוץ אבל מוקטרי חוץ לא כתיבי כלל בקרא אלא ילפינן בג"ש דמוקטרי פנים דחייב בהן קרא איירי נמי במוקטרי חוץ ולא הוי בהו אלא חד אזהרה וחד עונש ולכך אין חייב עליהם אלא א' והא לא דמי אלא לזורק דלא כתיב ביה קרא כלל ור"י יליף ליה מדם שפך דכתיב בשוחט ולכך ס"ל שחט וזרק אין חייב אלא א' משום דחד כרת וחד לאו הוא ור"ע יליף ליה מריבוייא דאו דכתיב בהעלאה ולכך ס"ל זרק והעלה אין חייב אלא א' ה"נ מוקטרי חוץ ומוקטרי פנים חד לאו וחד כרת הוא ולכך אין חייב עליהם אלא א' ומאי פריך רב ביבי וצ"ע:

ד"ה חד למוקטרי פנים וכו' הכא לא שייך למילף וכו' ולא שייך למילף ממוקטרי חוץ עכ"ל כצ"ל ור"ל דק"ל אמאי איצטריך לר"י תרתי חד למוקטרי פנים שחסרו וחד למוקטרי חוץ שחסרו דבחד סגי מאי אמרת דאי כתב חד ה"א ה"מ מוקטרי חוץ אבל מוקטרי פנים מחייב מ"מ הא ילפינן דשניהם שוים מואליהם תאמר לערב פרשיות או מג"ש דהבאה הבאה וכתבו דלא שייך למילף מואליהם או מג"ש משום דמוקטרי פנים

איכא טעמא לחייב משום דמהדרינן פוקעין וחשיבא הקטרה ולכך לא שייך למילף ממוקטרי חוץ דלא שייך בהו האי טעמא וק"ל:

דף קז:

גמרא אמר ר' אבהו שחט וזרק לדברי ר"י חייב אחת וכו' ע' בספר משנה למלך בפי"ח מה' מעה"ק:

שייך לעיל **גמרא** א"כ לא יאמר בזריקה ותיתי מבינייא וכו' להכי כתבי' קרא דלא תיתי מבינייא מהכא מוכח אף ע"ג דאמרינן מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא מילתא דאתיא במה מצינו או מבינייא לא אמרינן טרח וכתב לה קרא ומכאן קשה למ"ש התוספות שם בפ' ר"א דמילה דף קל"א ע"ב בד"ה אי מעומד שכתבו א"נ מילתא דאתיא במה הצד טרח וכתב לה קרא וכו' ואפשר דלא אמרינן טרח וכתב לה קרא אלא אי כתב לה קרא בהדיא או בג"ש אבל אי כתב לה בריבוייא כמו זריקה לא אמרי' טרח וכתב לה קרא בריבוייא דריבוי לא עדיף ממה הצד ודוק וע' מ"ש לעיל דף נ"ז ד"ה אין מלמדין וע' עוד בחידושי לפ"ק דהוריות דף ג' ד"ה מיעוט בחלב שכתבתי שזה מחלוקת רי"ש ור"ע אי ריבוי עדיף ממ"מ או לא ובזה ניחא מה שמקשים התוס' ז"ל כאן תימא על סוגיא זו וכו' דסוגיא אליבא דרי"ש דסובר דריבוי לא עדיף ממ"מ או ממה הצד אבל ההיא דפ' בתרא היא אליבא דר"ע דסובר דריבוי עדיף ולכך אמרינן טרח וכתב לה קרא ולכך איצטריך הא דדרשינן אשר יעלה עולה וכו' ודוק גם מוכח מהכא אף ע"ג דאין מזהירין מן הדין במה מצינו או מבינייא מזהירין ומכאן קשה למ"ש התוס' ז"ל שם בר"פ איזהו נשך דף ס"א בד"ה אמרי ה"נ שמוכח מדבריהם שם דגם במ"מ ובמה הצד השוה אמרינן אין מזהירין מן הדין וצ"ע גם מוכח מהכא מילתא דאתיא במה מצינו או מבינייא כגון הכא דזורק דאתי במה הצד משחיטה והעלאה אי עביד לה עם חדא מינייהו חייב שתים דאלת"ה א"כ מאי קאמר לא יאמר בזריקה וכו' דילמא כתיב בזריקה אי לר"י לחייב אם זרק והעלה שתים אי לר"ע לחייב שחט וזרק שתים כסברת ר' אבהו לקמן וליכא למימר דהאי סוגיא דקאמר א"כ לא יאמר בזריקה וכו' הוא אליבא דאביי דסתמא קאמר אלא ע"כ אי עביד לה עם חדא מינייהו חייב שתים ודמי למילתא דאתיא בג"ש או בהקישא דחשבינן כאילו כתוב בה בפי' כמו שחוטי חוץ דלא ילפינן אזהרה אלא בג"ש או בהיקישא מהעלאה ואפ"ה השוחט והמעלה חייב שתים אף לר' יוחנן דאמר לאוי מחלקי ולכך פריך א"כ לא יאמר בזריקה וכו' ודוק:

שם ת"ר או אשר ישחט מחוץ למחנה יכול עד שישחוט חוץ לג' מחנות מניין אף במחנה לוייה ת"ל או עז במחנה אי במחנה יכול השוחט עולה בדרום יהא חייב ת"ל מחוץ למחנה וכו' כצ"ל והשאר נמחק:
שם מתקיף לה רבא א"כ נכתוב קרא במחנה ומחוץ למחנה וכו' כצ"ל:

דף קח.

רש"י ד"ה רבא אמר קבלה בכלי חול איכא בינייהו שעת הכושר ליכא אף ע"ג דהשחיטה היתה בהכשר מ"מ לא מיקרי היתה לו שעת הכושר עד שתהיה גם הזריקה בהכשר דאז כשר להעלות האימורים בפנים ודוק:
תוס' ד"ה שחיטת לילה וכו' וקצת תימא וכו' וקבלה בכלי חול דהיינו כמו נשפך דמה דלא הוי אלא לר"ש וכו' קשיא לי לפי מה שרצו לומר בר"פ המזבח מקדש דף פ"ד ד"ה הניתנין למעלה בסוף הדיבור ע"ב שכתבו ומיהו צ"ע כי שמא בנשפך הדם ונאבד קודם קבלה לא יאמר ר"ש לא ירדו בשביל שחיטה לבדה אלא בנשפך מן הכלי ונאבד אחר קבלה והא הכא בקבלה בכלי חול דהוי כמו נשפך דמה קודם קבלה וקאמר דקדש מקבלו לר"ש ודוק:
בא"ד וק"ק דלר' יהודה אין מתיישב וכו' דאכתי תיקשי ליה אף הקומץ בפנים והעלה בחוץ כיון שהוציאו פסלו עכ"ל ר"ל בשלמא לרבי איכא למימר מה לקומץ בפנים והעלה בחוץ שכן היתה לו שעת הכושר תאמר בשוחט בחוץ וכו' אלא לראב"ש דאמר שכן קודש מקבלו תיקשי והא קומץ בפנים והעלה בחוץ כיון שהוציאו פסלו ואין הקדש מקבלו לר"י הגלילי ואפ"ה חייב עליו בחוץ אף אני אביא שחוטי חוץ שחייב על העלאתן בחוץ וקשיא לי מאי איריא דלא הקשו זה אלא לר' יהודה גם לר"ש נמי תיקשי כיון דשמעינן ליה לר"י הגלילי דאמר דמנחות ירדו אפ"ה מתני' מחייב הקומץ וכו' אלמא אף ע"ג דאין הקדש מקבלו אפ"ה חייב ואדרבה לר' יהודה ניחא דאיכא למימר מה לקומץ בפנים והעלה בחוץ שכן אין בו פיסול אחר מלבד פיסול יוצא תאמר בשחט בחוץ והעלה בחוץ דבאותה העלאה יש בה פיסול שחוטי חוץ מלבד פיסול יוצא ודוק:

דף קח:

גמרא ואלא לה' ל"ל להוציא שעיר המשתלח ופרש"י ז"ל וגלי בשחיטה וה"ה להעלאה דהא מיגמר גמירי מהדדי כדאמרן לערב פרשיות וכו' קשיא לי לפ"ז כיון דמיגמר גמירי מהדדי אמאי איצטריך למיכתב בתרווייהו ההוא למעוטי שוגג אנוס ומוטעה לכתוב

בחד וליגמר אידך מיניה בשלמא הא דלא יליף השוחט מהמעלה לחייב שנים ששחטו משום דכתיב בשחיטה ההוא יתירה לומר אחד ולא שנים וכן הא דלא יליף המעלה מהשוחט לחייב המעלה להדיוט משום דכתיב לה' בהמעלה ובהכרח לומר הא דכתיב ביה איש איש הוא לחייב שנים שהעלו ולה' הוא דכתיב בהשוחט הוא להוציא שעיר המשתלח דאי למעוטי שוחט לאיש לישתוק מיניה ונילף מהמעלה וגם כן לישתוק מאיש איש דהשוחט דלמאי איצטריך אי לחייב שנים ששחטו הא כתיב ההוא מיעוטא אלא ע"כ איש איש אתי לחייב השוחט לאיש ולה' להוציא שעיר המשתלח וליכא למימר נימא איפכא לה' דכתיב בהמעלה להוציא שעיר המשתלח ולה' דכתיב בהשוחט להוציא השוחט לאיש דא"כ איש איש למאי אתי אי לשנים ששחטו לא אפשר דהא כתיב ההוא א' ולא ב' אלא ע"כ דאיש איש לחייב השוחט לאיש ולה' להוציא שעיר המשתלח וי"ל דאגב דכתיב ההוא גבי כל ונכרת למעוטי שוגג וכו' נקט ה"נ בהמעלה גבי ונכרת אע"ג דלא איצטריך ודוק:

שם שיכול והלא דין הוא וכו' וה"ה אפילו בלא קל וחומר ה"א דפטור דהא מיגמר גמירי מהדדי כפרש"י ז"ל ודוק:

שם ר' יוסי אומר ההוא אחד ולא שנים וכו' וא"ת אי להאי אתיא ההוא למאי איצטריך הא מיגמר גמירי מהדדי וי"ל שלא תטעה ותדרוש מאיש איש לחייב שנים לכך כתיב ההוא לומר דאיש איש דברה תורה כלשון בני אדם ובזה ניחא נמי דלא תיקשי תיתי בק"ו ודוק:

שם ור' יוסי מהוא ההוא יש מקשים מאי פריך לר"י מנ"ל שוגג וכו' בהעלאה דפטור נימא דיליף בק"ו משחיטה מה השוחט להדיוט דחייב פטור שוגג וכו' ק"ו העלאה שפטור המעלה להדיוט אינו דין שיפטור שוגג וכו' וליכא למיפרך שום פירכא דלר"י ליכא שום חומרא בהעלאה יותר מבשחיטה י"ל דאי לא יליף לה מהוא ההוא אלא הוה מייתי לה בק"ו ה"א מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא וההוא לא אתי אלא למעוטי שוגג ולעולם שנים שהעלו חייבים משום דכתיב איש איש ולא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם כיון דאיכא לאוקומי ההוא לשוגג אע"ג דה"מ אתי בק"ו אמרינן מילתא דאתיא בק"ו כי היכי שלא נאמר דברה תורה וכו' לכך איצטריך לשנויי מהוא ההוא ודוק:

שם ופליגא וכו' כמאן מהדרינן פוקעין לגבי מזבח כמאן דלא כר' יוסי קשה מנ"ל דלא כר"י דילמא לעולם ס"ל מהדרינן והא דס"ל דפטור משום דנפקא ליה מלא יביאנו כר' ישמעאל דאית ליה תרי קראי חד למוקטרי חוץ וחד למוקטרי פנים כדאיתא לעיל ופירשו שם רש"י והתוס' ז"ל דאיצטריך תרי קראי משום דמהדרינן פוקעין ע"ש

ומהתימא מהתוספות ד"ה אכל בהמה כתיב שכתבו ומ"ס פטור כר' ישמעאל דלעיל וקסבר דלא מהדרינן פוקעים תרתי דסתרן כתבו דבתחילה כתבו דסבר כר' ישמעאל משמע משום דאית ליה תרתי וחזרו וכתבו וקסבר לא מהדרינן פוקעים ואי סבר כן לא איצטריך תרי קראי דבחד קרא סגי כמ"ש לעיל ואפשר לומר דמ"ש דסבר כר' ישמעאל היינו כוותיה ולאו מטעמיה דסבר כר' ישמעאל דפטור ולאו מטעמיה דאילו ר' ישמעאל ס"ל משום דכתיבי תרי קראי אבל ר' יוסי ס"ל כר"ע דלא כתיב אלא חד קרא דולא יביאנו לחלק אתי אלא טעמיה דס"ל דלא מהדרינן פוקעין דהכי קים ליה לאבוה דשמואל ודוק אבל אכתי קשה לפרש"י ז"ל שכתב ומ"ס פטור דנפקא ליה מלא יביאנו כר' ישמעאל ודוק:

רש"י ד"ה אכל בהמה כתיב וכו' הילכך כולה חדא העלאה היא ר"ל ולכך אם העלה וחזר והעלה עד שהשלים לכל הבהמה לר"י אין חייב אלא א' אע"ג דהיתה לו ידיעה בניתים דחדא העלאה היא דהא ס"ל דכי כתיב אותו על השלם הוא חייב ולא על החסר אכל בהמה כתיב שאינו חייב עד שיקריב כל הבהמה בחוץ אבל ר"ש ס"ל אכל אבר ואבר כתיב ולכך העלה וחזר והעלה והיתה לו ידיעה בניתים חייב על כל אבר ואבד וק"ל מ"כ בגש"ק על אהא דכתב רש"י ז"ל הילכך כולה חדא העלאה היא וז"ל ואי משום ידיעה בניתים אין ידיעה לחצי שיעור ע"כ:

ד"ה אבל באבר א' והקריבו לחצאין לאחר שהקריב שאר האיברים וכו' ר"ל ובין לר"י ובין לר"ש אינו חייב אלא א' לר"י הא אינו מחייב עד שיקריב לכל הבהמה בחוץ ובהקרבה זו נשלמה ההעלאה ולר"ש דמחייב אכל אבר ואבר אם העלה כל א' לבדו והיתה לו ידיעה בניתים כאן אינו מחייב אלא א' על שאר האיברים שהקריב בהעלם א' בתחילה אבל על אבר זה שהקריבו לחצאין אינו חייב כלל דהא בכל חצי שהקריב אין בו שיעור חיוב הקטרה וקשיא לי לר"ל [לוח הטעיות חק נתן: לפ"ז] דס"ל לר"י אין חייב עד שיקריב כל הבהמה בחוץ ולר"ש עד שיקריב אבר שלם א"כ היכי קאמר לעיל דף ק"ז ע"ב המעלה ואין בו כזית ועצם משלימו לכזית דר' יוחנן מחייב משום דחיבורי עולין כעולין ור"ל פוטר דס"ל דלאו כעולין הא בלאו הכי פטור אי לר' יוסי אינו חייב עד שיקריב לכל הבהמה אי לר"ש עד שיקריב אבר שלם בשלמא לר' יוחנן איכא למימר דהתם איירי במוקטרי פנים וכר"ש דסבר מוקטרי פנים שחסרו והעלה בחוץ חייב אלא לר"ל דלא כמאן בשלמא לפי' התוספות י"ל התם איירי אזית קמא ואיתיה לכולה בהמה אלא לפרש"י עד שיקריב לכולה בהמה או לכוליה אבר קשיא וי"ל דהתם איירי באבר שלם אלא שאין בו כזית אלא (עד) [עם] העצם ולר"י אליבא דכ"ע ולר"ל אליבא דר"ש וכן ראיתי

להרמב"ם ז"ל בפי"ט מהל' מעה"ק דין ו' שכתב העלה אבר שאין בו כזית וכו' ונ"ל דגם הרמב"ם ז"ל מפרש כפי' רש"י ז"ל שהרי שם בדין י"א כתב העלה אבר חסר פטור וכו' ומ"ש שם בדין ח' כל דבר שחייבין על העלאתו בחוץ כיון שהעלה ממנו כזית בחוץ חייב איירי שאותו כזית אבר הוא וכן מ"ש שם בדין ט' כיצד הקומץ וכו' והעולה וכו' שחסרו וכו' הא דכתב והעולה ר"ל אבר מהעולה אבל לא כל העולה שהרי כתב שם בדין י"א העלה וחזר והעלה חייב על כל אבר ואבר אבל הראב"ד ז"ל שם מפרש כפי' התוס' ע"ש אכתי קשה לפרש"י וז"ל הא דתנן לקמן המעלה כזית מן העולה ומן האימורין בחוץ חייב בשלמא לר' יוחנן איכא למימר דאיירי במוקטרי פנים ואליבא מאן דמחייב אלא לר"ל דלא כמאן ולפי' התוס' ניחא דהתם איירי בכזית קמא אלא לפרש"י ז"ל קשיא וי"ל דהתם איירי נמי באבר שהעלה אבר מן העולה אלא שאין בו כזית והשלימו מן האימורין וקמ"ל דמצטרפין וכן ראיתי להכ"מ ז"ל שם שפי' כן אלא דאכתי קשיא מהא דתנן עוד לקמן הקומץ והלבונה וכו' שהקריב מאחד מהן כזית בחוץ חייב ופרש"י ז"ל שם קסבר כי כתיב אותו על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר אשיעור הקטרה כתיב והיינו כזית ור"א נמי מדל"פ ארישא גבי עולה ה"נ דריש ליה אותו אשיעור הקטרה כרבנן וכו' וא"כ לפרש"י ז"ל אליבא דר"ל מתני' לא אתיא לא כר"י ולא כר"ש אבל מהא דתנן שם וכולן שהקריב בפנים ושייר מהן כזית והקריבו בחוץ חייב ל"ק דהתם כיון שצריך להקטיר כולו שזהו שיעור הקטרתן דהא מיפסלי בחסרון שכולם מתירין הם ולכך כשהקטיר בפנים ושייר כזית והקטירו בחוץ בזה נגמרה הקטרתן והוי כאילו היתה כל ההקטרה בחוץ ודוק וראיתי בספר משנה למלך בפי"ט מהל' מעה"ק הלכה י"א שנתעורר מזה ע"ש שהרחיב בפי' השמועה ולולא פי' רש"י ז"ל שם איכא למימר הא דאמרינן דבעינן שיקריב דבר שלם היינו דוקא גבי בהמה או גבי אבר דמתחילתו היה שלם אבל גבי מנחות דמתחילתן מפרט פריטי לא בעיא אלא כזית וכי כתיב שלם לגבי מנחות היינו שיהיה שלם בשעת העלאת כזית ממנו בחוץ נמצא הא דכתיב שלם לצדדין הוא לגבי עולה בעיא דמעלה דבר שלם וגבי מנחה בעי דמעלה מדבר שהוא שלם ונ"ל שזהו דעתו של הרמב"ם ז"ל ויותר נכון הוא מה שפי' בספר משנה למלך שדעתו של הרמב"ם ז"ל היא כדעת התוס' ע"ש ודוק והנה מהא דתניא לקמן דף ק"ט ע"ב יכול המעלה פחות מכזית קומץ ופחות מכזית אימורין וכו' יהא חייב ת"ל לעשות על השלם חייב וכו' משמע דכזית מיקרי דבר שלם וי"ל כמ"ש הכ"מ ז"ל כשהוא ממקום שאינו אבר כזית מיקרי דבר שלם ודוק:

ד"ה ומ"ס פטור דנפקא ליה מלא יביאנו כר' ישמעאל קשה לפ"ז מ"ט דר' יוסי דמחייב א' לא לחייב כלל כיון דס"ל כר' ישמעאל ואין לומר כיון שהקריב אבר שלם אע"ג שהקריבו לחצאין חייב דהא אמרן לעיל באוקמתא דריש לקיש דלר"ש אינו חייב אלא א' על שאר האיברים שהקריב בתחילה אבל על אבר זה שהקריבו לחצאין אינו חייב כלל משום שבכל חצי אין בו שיעור חיוב הקטרה וע"ק אהא דבעינן למימר אי הקריבו לחצאין אינו חייב כלל משום שבכל חצי אין בו שיעור הקטרה א"כ באוקמתא דריש לקיש דאמרן אבל באבר א' והקריבו לחצאין לאחר שהקריב שאר האיברים דאמרן לד"ה אינו חייב אלא א' אמאי חייב אפילו א' לר' יוסי כיון דלר' יוסי חיוב הקטרה הוא בכל הבהמה נמצא במה שהקריב שאר האיברים בתחילה אין בהן שיעור חיוב הקטרה ודמי לאבר א' שהקריבו לחצאין דאמרן לר"ש שפטור עליו והנה ראיתי בגש"ק כתוב אהא דכתב רש"י ז"ל לעיל בד"ה אבל באבר א' וכו' שכתב דהא אותו כתיב שלם ולא חסר כתוב עליו וז"ל וכגון שלא נודע לו בין שאר איברים להקטרה זה האבר דחצאין דאי נודע לו מחייב ר"ש שתים ע"כ ולכאורה תמוה הוא דאי לא נודע לו בניתים פשיטא דאין חייב אלא א' כיון דהכל בהעלם א' ונראה דכונתו כך שלא היתה לו ידיעה בין הקטרת שאר האיברים להתחלת הקטרת זה האבר דחצאין דאי היתה לו ידיעה ביניהן היה מחייב ר"ש שתים אחת על שאר האיברים שהעלה בתחילה ואחת על אבר זה שהעלהו לחצאין אף ע"פ שהעלהו לחצאין חייב עליו דמצטרף שיעור חיוב הקטרה אלא דאיירי שלא נודע לו בניתים אבל נודע לו בהקטרת אבר זה בין הקטרת חציו לחציו ולכך לכ"ע אין חייב אלא א' דלר' יוסי אין שיעור הקטרה אלא בכוליה בהמה ולכך אין חייב אלא א' ואע"ג דהיתה לו ידיעה בין חצאי האבר אפ"ה מצטרף דאין ידיעה לחצי שיעור ולר"ש אין חייב אלא א' על מה שהקריב בתחילה בהעלם א' אבל על חצי האבר האחרון שקדמה לו ידיעה פטור כיון שאין בו שיעור דעל השלם הוא חייב ולא על החסר ודוק:

תוס' ד"ה שוגג וכו' ושמא האי אנוס פרט לאומר מותר ר"ל ובא הכתוב ופטרו מכרת אבל חטאת מיהא חייב כדמוכח מכמה מקומות ודוק:

ד"ה כמאן מהדרינן פוקעין וכו' וצריך לדקדק אי מהדרינן פוקעין דידהו וכו' לכאורה קאי אקומץ והלבונה והקטרת והא ליתא דהא איתא בהדיא בפ"ג דמנחות דף כ"ו ע"ב תניא אין לי אלא דברים וכו' דברים שדרכן ליקרב ביום כגון הקומץ והלבונה והקטרת וכו' שמעלן ומקטירן מבוא השמש ופריך והא אמרת דרכן ליקרב ביום וקאמר ר"א מתני לה מבוא השמש ומוקים לה בפוקעים וכן כי אתא רב דמי אמר ר' ינאי בפוקעים ופריך ומי אמר ר' ינאי הכי והאמר ר' ינאי קטרת שפקעה מע"ג המזבח אפי' קרטין

שבה אין מחזירין אותן והתניא וכו' ואי אתה מחזיר עיכולי קטרת וקאמר סמי מכאן קטרת הא מבואר דקומץ ולבונה מהדרינן פוקעים דידהו וקטרת לא מהדרינן ואם כן איך מסתפקין כאן התוספות ונראה דכצ"ל וצריך לדקדק אי מהדרינן פוקעים טעמא דידה ובפ' המזבח וכו' ור"ל דקשיא להו אהא דבעי למימר דפלוגתא דר"ש ור"י טעמא דידהו תלוי אי מהדרינן פוקעים אי לאו דר' יוסי דפוטר מוקטרי פנים שחסרו והעלה בחוץ משום דס"ל לא מהדרינן פוקעים ומהתימא הוא דפליג אהא דרשינן בפ' המזבח מכמה קראי דמהדרינן פוקעים ודוק וכן ראיתי בספר הברה"ז שפירש דבריהם כן:

בא"ד משמע הא בשר דומיא דגידין ועצמות מהדרינן אפילו במקצת וכו' ר"ל דלא תימא הא דדרשינן דמהדרינן פוקעין היינו אברים שלמים שפקעו מע"ג המזבח אבל אם חסרים לא מהדרינן לכך כתבו מדמעיט גידין ועצמות משמע הא בשר דומיא דגידין ועצמות אפילו במקצת מהדרינן וק"ל:

שייך לעיל כתב הראב"ד ז"ל שם בפי"ט מהל' מעה"ק אהא דכתב הרמב"ם ז"ל העלה אבר חסר פטור וכו' כתב עליו לא האיר דבריו שהרי שנינו המעלה כזית מעולה ומאימוריה בחוץ חייב אלמא לא קפדינן אאבר שלם וכי איתמרא שמעתא במוקטרי פנים שחסרו בהקטרתן והוציאן והקטירן בחוץ דהלכה כר' יוסי דפטור עכ"ל והנה הא דכתב וכי איתמרא שמעתא במוקטרי פנים שחסרו בהקטרתן והוציאן וכו' לא זכיתי להבין דבריו דהא חסרון דהקטרת פנים לא הוי חסרון כדתנן לקמן וכולן שהקריב בפנים ושייר מהן כזית והקריבו בחוץ חייב ואף את"ל שיש לחלק בין קרבנות למנחות ולגבי קרבנות הקטרת פנים הוי חסרון אכתי קשה איך מחייב ר' יוסי אחת הא כבר חסרו בהקטרת פנים והוא סבר אף מוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ פטור והנה ראיתי בספר משנה למלך שם שהגיה בדברי הראב"ד ז"ל ומחק תיבת בהקטרתן משום דקשיא ליה קשיא א' שהקשינו מהא דתנן לקמן אבל אכתי קשה קשיא שנית שהקשינו אף לפי הגהתו אמאי מחייב ר' יוסי אפילו א' אם חסרו בפנים כדמשמע מדבריו אם כן חסרון בפנים הוי חסרון ואי חסרו מבחוץ ע"י הקטרה א' ולכך חייב א' על הקטרה א' אבל על שאר הקטרות פטור משום דכבר חסרו בהקטרה א' הא בעיא היא לקמן אי דחסרון דחוץ שמיה חסרון או לא שמיה חסרון ולא איפשיטא ופסקה הרמב"ם ז"ל בספק ותיפשוט מר' יוסי מדלא מחייב אלא א' ש"מ חסרון דחוץ שמיה חסרון לכן נ"ל דיש לחלק בין חסרון לחסרון הא דחסרו בפנים הוי חסרון ובחוץ מספקא לן הוא דוקא גבי מנחה דמיפסלא בחסרון ולכך מספקא ליה מה לי חסר מה לי יוצא אבל עולה דלא מיפסלא בחסרון בין מבפנים בין מבחוץ הוי חסרון לענין על השלם הוא חייב ולא על החסר וצריך להגיה בדברי הראב"ד

ז"ל הכי וכי איתמרא שמעתא במוקטרי פנים שחסרו בהקטרתן בחוץ וחזר והקטירן בחוץ והשתא ניחא דר' יוסי מחייב אחד על הקטרה קמייתא אבל על מה שחזר והעלה בחוץ פטור משום דהוי חסר דהקטרה קמייתא חשיב כנאבד כפי' התוספות ודוק ומ"מ מ"ש לחלק בין חסרון לחסרון הוא דוחק ולא משמע כן מדברי הרמב"ם ז"ל שם ואפשר לחלק בין חסרון ע"י אבוד לחסרון ע"י הקטרה בחוץ דלא מספקא לן אלא בחסרון ע"י אבוד אבל בחסרון ע"י הקטרה בחוץ הוי חסרון ודוחק וצ"ע:

דף קט.

גמרא ת"ל זבח מניין לרבות את הדם ת"ל או זבח מניין לרבות הקומץ וכו' כצ"ל כ"מ הגה"ה בגש"ק:

רש"י ד"ה ולחייב עליהן וכו' מעולת פגול או נותר או שאוכל כזית מכולן בטומאת הגוף מצטרף כצ"ל:

דף קט:

גמרא ת"ר המקטיר כזית בחוץ חייב חצי פרס בפנים פטור קס"ד מאי פטור פטור זר אמאי הקטרה היא מהכא מוכח היכא דחייב עליו בחוץ זר נמי חייב עליו בפנים ומכאן למד הרמב"ם ז"ל מ"ש בפ"ט מהל' ביאת מקדש דין ד' שכתב וכן אם הקטיר קטרת על מזבח הזהב משהקטיר כזית חייב וכן ממה שאמר אביי בהקטרה בפנים כ"ע ל"פ וכו' ר"ל דכ"ע מלא חפניו דוקא ובפנים דכ"ע ל"פ דשלימה בעינן מכאן למד הרמב"ם ז"ל ג"כ מ"ש שם אבל המקטיר קטרת ביוה"כ בקדשי הקדשים אינו חייב מיתה עליה עד שיקטיר מלא חפניו וכו' כיון דפחות ממלא חפניו לא הויא הקטרה לכך זר פטור עליה ומרן הכ"מ ז"ל שכתב שם על דברי רבינו ז"ל וז"ל כן יש ללמוד קצת מפרק השוחט והמעלה בחוץ אהא דת"ר המקטיר כזית בחוץ חייב חצי פרס בפנים פטור וצ"ע עכ"ל לא ידענא אמאי כתב וצ"ע דהא פסק דינו של רבינו ז"ל מבואר הוא בהדיא מהאי סוגיא ודוק עוד מוכח מהאי סוגיא דקאמר מאי פטור פטור צבור דקטרת של היכל אין לה שיעור מן התורה והאי פרס שיעור דרבנן הוא וצבור שהקטירו כזית בהיכל יצאו ידי חובתן ולא ידעתי למה השמיט הרמב"ם ז"ל דין זה עוד מוכח מהאי סוגיא לאוקמתא דאביי דהילכתא כוותיה דרב אשי מתרץ ליה דלרבנן אם הקטיר כזית בחוץ מקטרת של יוה"כ חייב דילפי פנים מחוץ מזה למד הרמב"ם ז"ל דגם אם הקטיר כזית זה בהיכל חייב שכתב בפ"ה מהלכות עבודת יוה"כ דין כ"ו הקטיר מן הקטרת של קדש הקדשים כזית

בהיכל חייב מיתה וכתב עליו מרן ז"ל שם נלמד ממה שאמרו בפרק השוחט והמעלה גבי אם הקטיר כזית בחוץ חייב עכ"ל ור"ל דהיכל גבי לפנים מיקרו חוץ כיון דקטרת זו אין כאן מקומה ודוק:

רש"י ד"ה מלא חפניו דוקא ובבת אחת וכו' הא דהוכרח לומר דבעינן נמי בבת אחת הוא כדי לישב מה שהקשו התוספות תימא ל"ל למימר לאו דוקא אפילו יהא דוקא הוו מחייבי רבנן אכזית ממנו בחוץ מידי דהוה אקומץ וכו' ובמה שכתב רש"י ז"ל דבעינן הקטרה בבת אחת לק"מ דשאני קומץ דתנן הקטיר קומצה פעמים כשירה הלכך הקטרה היא משא"כ קטרת אי אמרינן מלא חפניו דוקא בעי להקטיר מלא חפניו בבת אחת ולכך כזית ממנו לא הוי הקטרה וכן צ"ל נמי אי אמרינן קביעות מנא מילתא היא צריך להקטיר בבת א' כל מה שהוקבע במנא אבל התוס' סברי אע"ג דאמרינן מלא חפניו דוקא אפ"ה לא בעי להקטיר בבת אחת ולכך מקשו שפיר ודוק:

תוס' ד"ה כאן בשניתותרו וכו' וקשה לישנא דברייתא דקתני ולחייב עליהן וכו' ר"ל דלא איירי בזריקת דם אלא בחיוב פגול וכו' ומיתרצי דהיינו הך דאשמעינן דכשניתותרו כזית מעולה ואימורין הוי זריקה מעלייתא לאיחיובי משום פגול וכו' וק"ל:

בא"ד אבל מכיון דתני טמא ע"כ לענין אכילה וכו' ר"ל זהו סברת הא דבעי למימר דתנינא להא דת"ר אבל כד מסיק עולה אין שלמים לא בשלמא וכו' אלא פגול וכו' מ"ט וכו' ומשני אימא עולה ואימורין מצטרפין זה עם זה לכזית לזרוק עליהם את הדם לא איירי לענין אכילה דמצטרפין אלא לענין זריקה דמצטרפין למהוי זריקה מעלייתא לאיחיובי משום פגול נותר וטמא דקרבו מתיריו קרינא ביה כמ"ש לעיל ודוק:

דף קי.

גמרא רב אשי אמר ניסוך מהקטרה לא ילפי רבנן אף ע"ג דחוץ מחוץ הקטרה מהקטרה ילפי אף ע"ג דפנים מחוץ כצ"ל:

שם רב אמר מין במינו אינו חוצץ הרמב"ם ז"ל בפרק י"ט מהלכות מעה"ק פסק כהאי טעמא דרב משום דמין במינו וכו' ע"ש להכ"מ ז"ל טעמו עוד נראה לי דרבינו ז"ל דקדק בקביעות הש"ס דאורחיה דכוליה הש"ס למיקבע דברי רב ברישא ולבתר דברי שמואל ולבתר דברי ר"י והכא אמאי קבעינהו לדברי רב בבתרייתא אלא לאשמעינן דהכי הילכתא ודוק:

שם אי אליבא דרבנן דאמרי אין מפגלין בחצי מתיר לא מישרא שרי ולא מיקלש קליש וא"ת מהיכא פשיטא ליה אליבא דרבנן דאפילו מיקלש לא קליש אי משום דאמרי

רבנן אין מפגלין בחצי מתיר דילמא הוא משום דלא מישרא שרי אבל לעולם אימא לך דמיקלש קליש ואין לומר דאי מיקלש מפגל הא ליתא דהא פשיטא ליה אליבא דר"מ דאמר מפגלין דמישרא שרי ואי אמרת דאי מיקלש נמי מפגל א"כ אתיא הבעיא אליבא דר"מ אלא ש"מ דאין מפגל אלא אם כן מישרא שרי וא"כ הדרא קושיין לדוכתא מהיכא פשיטא ליה אליבא דרבנן דאפילו מיקלש לא קליש ויש לומר דה"ק אי אליבא דרבנן דאמרי אין מפגלין פשיטא דלא מישרא שרי ואימא נמי דאפילו מיקלש לא קליש ר"ל דאי איכא לספוקי אליבא דרבנן הכי הו"ל לספוקי אי קליש אי לא קליש וזהו כוונת רש"י ז"ל שכתב כלומר דילמא לא הא ולא הא וכו' ר"ל דקשיא ליה קושיא זו וכתב כלומר דילמא וכו' ר"ל דאין פשוט דאית להו מיקלש קליש אלא דילמא כמו דלית להו מישרא שרי נימא דלית להו נמי מיקלש קליש ומנ"ל לר"י נפחא דאו הא או הא עביד ודוק:

תוס' ד"ה מין במינו אינו חוצץ והא דאמרינן לעיל ע"ג רגל חבירו וכו' לולי דבריהם היה אפשר לומר הא דאמרינן מין במינו אין חוצץ היינו דוקא כשהוא גוף אחד כמו הכא אבל כשהם שני גופים אע"ג דמין במינו חוצץ ודוק:

דף קי:

גמרא אי מה להלן שלשת לוגין וכו' משמע מהכא מאן דיליף מונסכיה בעי שלשת לוגין אבל מאן דיליף מהלכה למשה מסיני לא בעי שלשת לוגין דוקא אלא איכא למ"ד בלוג גמירי לה או אין להם שיעור כפרש"י ז"ל ומכאן קשיא לי להרמב"ם ז"ל שבפ"י מהלכה תו"מ דין ו' פסק שדבר זה הל"מ ואפ"ה כתב שם בדין ז' כיצד היו עושין צלוחית של זהב מחזקת שלשת לוגין וכו' וע"ק שבפ"ב מהל' מעילה דין ט' כתב נתנו אותן בצלוחית מועלין בכולן והוא כר' יוחנן דאית ליה אין שיעור למים ונ"ל הא דכתב צלוחית של זהב מחזקת ג' לוגין לאו לעיכובא קאמר דהא אין להם שיעור אלא כך היו נוהגין לעשות אבל אכתי ק' אי סבר רבינו ז"ל דאין להם שיעור א"כ איך פסק שם בפי"ט מהל' מעה"ק דין ד' דהמנסך מים פחות מג' לוגין בחוץ פטור הא כיון דיליף מהל"מ אפילו פחות מג' לוגין חייב כדאמרן בהאי סוגיא אליבא דר"א ויש לומר דרבינו ז"ל סבר הא דאין להם שיעור היינו למעלה אבל למטה יש להם שיעור שלא יהא פחות מג' לוגין והוא כת"ק דר"א דברייתא וכפי' רש"י ז"ל ודוק ודע הא דכתב רבינו ז"ל או המנסך ג' לוגין יין או מים בחוץ לא ביאור לנו אי בעי קדושת כלי או לא בעי שהיא פלוגתא לקמן והנראה מדלא ביאר משמע אפילו דלא קדשינהו כלי חייב בין ביין או במים והוא כת"ק דברייתא וכאוקמתא דרבינא ודוק וע' בפירוש המשניות ששם כתב דברים מתמיהין וע' בספר תוי"ט ז"ל:

תוס' ד"ה אי מה להלן וכו' ונראה שפיר לישב גי' ספרים דאע"ג דאין ניסוך המים אלא בחג מ"מ חייבין עליו בחוץ כל השנה וכו' ר"ל כיון דנסוך המים ילפינן מקרא דונסכיה בשני ניסוכין הכתוב מדבר וכו' אם כן אי מה להלן חייב עליו בשאר ימות השנה אף כאן חייב עליו בשאר ימות השנה ואי אמרת דלא עבדינן האי הקישא משום דנסוך המים אינו אלא בחג ואיכא למימר דלא אתיא האי הקישא אלא בחג מה בכך הא אשכחן בשמעתין למ"ד קרבו נסכים במדבר דמחייב בלא כלי שרת וכו' אבל לפי מאי דמסיק דהלכה למשה מסיני הוא ניחא דהשתא ליכא למימר אי מה להלן חייב עליו וכו' דהא לאו מהיקישא ילפינן ליה ומהיכא תיתי דחייב בחוץ בשאר ימות השנה דהא האי טעמא דאשכחן למ"ד קרבו נסכים במדבר דמחייב בלא כלי שרת לא מהני אלא כדי לקיים ההיקשא אף בשאר ימות השנה אבל למעבד מיניה ילפותא גמורה לא מהני ודוק:

ד"ה אישתמיטי' וכו' ומיהו לא יתכן פי' זה לפי' הקו' דמעילה וכו' ר"ל דלפרש"י ז"ל ריש לקיש ס"ל אין שיעור למים אלמא ידע להא דנסוך הל"מ דאי מונסכיה שמעי' דיש להם שיעור כדקאמר הכא אי מה להלן ג' לוגין וכו' וא"כ מנ"ל דאין להם שיעור אי לא ידע לה להל"מ אלא ש"מ דידע לה ולא אישתמיטי' וק"ל:

דף קיא.

רש"י ד"ה בירוצי המדות וכו' ותוך כלי בעינן מ"כ בגש"ק וז"ל ומה שהוא בפנים בתוך הכלי אינו מתחייב עליו לפי שאין בו שיעור מספר ישן ע"כ:

תוס' ד"ה לדברי ר"י וכו' ואין יודע מי הזקיקו לכך לא ידענא מאי קאמרי שהרי בפי' הקו' שהביאו כתוב מה הזקיקו לכך והוא משום דקשיא ליה ממילואים דכתיב נסכים בעולת תמיד ודוק:

דף קיא:

גמרא אלא אסיפא קאי וכו' ואמר ליה ר"ש וכו' האי כל שאין חייבין מיבעי ליה ר"ל דהו"ל למיתני כל שאין חייבים עליו בפנים אין חייבין עליו בחוץ וה"ה דה"מ למיפרך לפ"ז הא קתני סיפא חוץ מן השוחט בפנים והעלה בחוץ אלמא דבשחיטה יש חילוק בין בפנים לבחוץ כי היכי דפריך לקמן אהא דקאמר כי היכי דבחוץ מחויב וכו' אלא חדא מינייהו פריך ודוק:

שם ותני כל שחייבין עליו בפנים חייבין עליו בחוץ כצ"ל:

שם נתן שניהם בפנים פטור כתב בספר תוי"ט ז"ל וז"ל בכל הספרים נדפס כך וכן בסיפא ומצאתי ברישא שנמחק ולא ידעתי למה לא ג"כ בסיפא וכו' ע"ש ולי נראה דסיפא איצטריך משום דקתני כשם שדמה פוטר את בשרה וכו' וכפרש"י ז"ל דאשחט שתיהן בפנים קאי ונראה הא דגרסי נמי ברישא הוא אגב סיפא דאיצטריך כמ"ש ודוק:

רש"י ד"ה נמצא דרך וכו' אסיפא דרך וכו' והכי איבעי למיתני דרך חיובו בחוץ פטורו בפנים חיובו בפנים פטורו בחוץ כגון שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב שחט בפנים והעלה בחוץ פטור מלק בפנים והעלה בחוץ חייב מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור נמצא וכו' כגון במליקת פנים פטור על העלתו אם נעשית המליקה בחוץ ובמקום שמתחייב על העלאתו אם נעשית עבודה ראשונה בחוץ כגון בשחיטה פטור בפנים וכו' כצ"ל והא דמגיהין רישא אף ע"ג דלא פריך אלא אסיפא מ"מ כיון דסיפא ע"כ תני דרך חיובו רישא נמי תני הכי דומיא דסיפא כיון דהאי לישנא שפיר אתי נמי ברישא ודוק:

ד"ה ר"ש אומר וכו' ומיהו הכי משמע כל שחייבין על העלאתו אם נעשית עבודתו כולו בחוץ חייבין עליו בנעשית וכו' ואילו דכותי' אם נעשית כולה בחוץ הוה מתחייב וכו' כצ"ל וכ"מ בגש"ק:

תוס' ד"ה השוחט בלילה וכו' אע"ג דלא מטמא בגדים אבית הבליעה שכך גזרת הכתוב שאין שום שחיטה וכו' כצ"ל וכ"מ בגש"ק:

דף קיב.

גמרא סיפא אתאן לת"ק דראב"ש דאמר כוס עושה דחוי לחבירו ומאן תנא דפליג עליה דראב"ש ר' נחמיה הוא כצ"ל מהכא מוכח דאפילו ר' נחמיה דאמר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב מודה בשתי כוסות א' בפנים וא' בחוץ פטור משום דכוס עושה דחוי לחבירו ומהתימא מהרמב"ם ז"ל בפי"ט מהל' מעה"ק דין י"ג דאע"פ שפסק שם בכוס א' אם נתן ממנו בפנים וחזר ונתן בחוץ פטור מפני שהן שירים ולא מעכבי אפ"ה פסק באם קבל בשני כוסות אפילו נתן אחד בפנים ואחד בחוץ חייב והא אפילו למ"ד שירים לדעתו פטור משום דפסק שירים לא מעכבי וכל שכן לפי מה שפסק הוא ז"ל בפ"ב מהל' פסולי המוקדשין דין כ"א כמ"ד דחוי וכבר הושג מהראב"ד ז"ל שם ועוד דשתי כוסות שמשך אחד מהן ונתן בפנים דמי למ"ש הוא ז"ל בפ"ד מהל' [חק נתן: פסולי] המוקדשין דין ג' גבי המפריש חטאתו ואבדה וכו' שכתב משך א' משתיהן ונתכפר בה האחרת תמות והכ"מ ז"ל כתב בשם מוהרי"ק ז"ל ליישב דשתי כוסות לא אמרינן דחוי אלא דמי לאחריות א"נ אפילו אם הוא דחוי אחר שהקריב אחד בפנים מתחילה לא היה דחוי וחייב זהו תורף

דבריו בקיצור ע"ש מלבד מה שנדחק איך מתיישבת מתני' דקתני פטור הנה גם מ"ש דשתי כוסות לא אמרינן דחוי אלא דמי לאחריות הא ליתא שהרי רבינו ז"ל פסק בפ"ב מהל' פ"ה כמ"ד דחוי ונשפכין לאמה גם מ"ש ודמי לאחריות הא נמי ליתא שהרי אמרינן גבי חטאת דטעמא דחדא מינייהו מעיקרא עולה היא וזה לא שייך בשתי כוסות ודמי למפריש שתי חטאות נקבות לאחריות גם מ"ש אפילו אם הוא דחוי אחר שהקריב א' בפנים מתחילה לא היה דחוי וחייב הא נמי ליתא דמה בכך שמתחילה לא היה דחוי מ"מ השתא מיהא דבעי לאיחיובי עליה כבר היה דחוי וכבר הוא ז"ל כתב שפי' זה דחוק הוא וצ"ע עוד כתב ואולי גי' אחרת היתה לו ואני הקטן לא ידעתי מציאות לגי' אחרת בהאי סוגיא וצ"ע רב ודוק:

תוס' ד"ה כשם שדמה וכו' והיינו טעמא וכו' דבבת א' חשיבי תרווייהו כחד גופא וכו' דבריהם סותרים זה את זה שבתחילה כתבו טעמא רצה מזה זורק רצה מזה זורק ובסוף דבריהם חזרו וכתבו טעמא דבבת א' חשיבי תרווייהו כחד גופא וע"ק דלהאי טעמא דחשיבי כחד גופא אין חילוק בין בת א' לזה אחר זה כדמוכח בשילהי פ"ק דמעילה דף ז' ע"ב דהאי טעמא הוה סבר ריש לקיש ולכך פריך מה לי בבת א' מה לי בזה אחר זה ור' יוחנן סבר דלא חשיבי כחד גופא אלא טעמא דבת א' רצה מזה זורק רצה מזה זורק ע"ש הסוגיא ופי' רש"י ותוספות ז"ל ונראה דט"ס נפל בדבריהם ויש למחוק מתחילת דבריהם הא דכתבו רצה מזה זורק רצה מזה זורק דאכתי לא אסיקו האי טעמא אלא דשקלי וטרי בטעמא שכתב רש"י ז"ל ולבסוף אסיקו האי טעמא וכצ"ל והיינו טעמא דיש חילוק בין בת א' לזה אחר זה דבבת א' רצה מזה זורק רצה מזה זורק ולכך פוטר וכו' ודוק:

ד"ה הא מני רבי היא וכו' וק"ק מאי רבי (היא) [חק נתן: הא] רבנן נמי ל"פ בהכי ר"ל כמו דאמרינן לסברת רבי בבא (למלך) [חק נתן: לימלך] אמרינן ליה לך התכפר בשאינה אבודה ואבודה מתה ואפ"ה מודה רבי דאם לא עשה כן כמו שאמרו לו אלא הלך ונתכפר באבודה דשאינה אבודה רועה הה"נ לסברת רבנן דאמרינן ליה לך והתכפר באבודה ושאינה אבודה תרעה אם לא עשה כן אלא הלך ונתכפר בשאינה אבודה מודים דאבודה מתה א"כ אתיא מתני' נמי כרבנן אלא לרבי בשעשה כדבריהם ולרבנן בשלא עשה כדבריהם דכולהו מודו אי נתכפר בשאינה אבודה דאבודה מתה והא דכתבו בלשון וק"ק משום דלרבי אתיא מתני' שפיר בשעשה כדבריהם אבל לרבנן לא מיתוקמא אלא כשעבר על דבריהם וק"ל ובספר הרבה"ז לא פי' כן ע"ש:

ד"ה וה"ק טעמא וכו' ותימא וכו' וק"ל מאי מקשו דהא ר"ע הוא דקאמר והרי מפריש חטאתו ואבדה ואימא דר"ע מחלק בין אבדה להפריש לאחריות דלא שמעינן ליה לר"ע

דלית ליה רועה כדשמעינן לר"ש וא"כ אימא לר"ע דוקא אבדה אבל הפריש לאחריות לא הוי פיסול מותר וי"ל דמסתמא ר"ש כר"ע רבו סבר ודוק:

הדרן עלך פרק השוחט והמעלה

דף קיב:

פרק ארבעה עשר

גמרא והמטיב את הנרות פרש"י ז"ל מדשן את המנורה בבקר נראה דוקא מדשן הוא דפטור משום שאינו גמר עבודה כדקתני האי טעמא לקמן בברייתא דף קט"ו ע"ב וכן כתבו הרמב"ם ז"ל בפי"ט מהל' מעה"ק דין ז' ובפ"ט מהל' ביאת מקדש דין ה' אבל על הדלקה שהיא גמר עבודה ודאי חייב עליה ודוק:

רש"י ד"ה קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים שאין לך קדשי קדשים נאכלין קרבי בבמת יחיד שכל שאין נידר וכו' כצ"ל:

ד"ה באו לנוב כמו שנאמר אין לחם וכו' קדש המוסרים מלפני ה' וכו' כצ"ל:

ד"ה לא תעשה כדילפינן משם תעלה ושם תעשה לשחיטה וכו' כצ"ל:

דף קיג.

גמרא מעוברות (וילדות) [חק נתן: ויולדות] שם ומגדלות שם וכו' של אבן בידם הגיעו (לשלוח) [חק נתן: לשילוח] ירדו ומלאום ועלו וישבו וכו' כצ"ל:

שם ה"נ הוו ופנינהו נהי דאיפני וכו' כצ"ל והשאר נמחק:

רש"י ד"ה איה הרוגי נבוכדנצר שהרג בה והופכו כולם וכו' הד"א:

תוס' ד"ה חוץ ממקום וכו' ותימא וכי מדאורייתא בעי בדיקה וי"ל דאיצטריך קרא לשורפה במקום טומאה וכו' כצ"ל ור"ל דמקשו אמאי איצטריך קרא דואל פתח אהל מועד לא הביאו לפטור פרת חטאת ששחטה או שרפה חוץ ממקום הבדוק לה וכי מדאורייתא בעי בדיקה דאיצטריך קרא לפוטרה והא בדיקה אינה אלא מדרבנן ואם כן בכל מקום אפילו אינו בדוק הוי מקומה של פרה מדאורייתא ותירצו דאיצטריך קרא לפוטרה אם שורפה במקום טומאה דאסור מדאורייתא וכו' וק"ל:

דף קיג:

גמרא מאי חרבה חרבה דמעקרא כדרב חסדא וכו' כצ"ל והשאר נמחק כנראה מפרש"י ז"ל וכ"מ בגש"ק:

שם א"ר אמי כל האוכל מעפרה של בבל כאילו אוכל שקצים ורמשים כצ"ל והשאר נמחק כ"מ מוגה בגש"ק ונראה טעמו הוא משום דדור המבול אינם אבותינו הם כי אנחנו בניו של נח וכן נראה מפרש"י ז"ל דל"ג שכתב כאילו אוכל שקצים ורמשים של מבול ואילו לעיל גבי כאילו אוכל בשר אבותיו לא פי' כלום משמע דל"ג ליה ודוק:

שם ת"ל לה' להוציא שעיר המשתלח ע' לחידושי בתמורה פ"ק דף ו' מ"ש בזה בישוב פסק הרמב"ם ז"ל ע"ש באורך:

רש"י ד"ה חרבה דמעיקרא קודם מבול כלומר כל אשר ביבשה וכו' כצ"ל כ"מ בגש"ק:

תוס' ד"ה יצאו קדשי בדק הבית וכו' ונראה דאין זו ראיה דפרת חטאת לא קיימא למזבח ואילו מתפיס וכו' כצ"ל ונ"ל אע"ג דדחו ראייתו של רש"י ז"ל מודים לענין דינא דאין חייב בחוץ על קדשי בדק הבית אפילו תמימים כיון דהשתא מיהת בשעת הקרבה בחוץ אינם ראויים לבא אלא עד שימכרו לצרכי עולות הילכך שפיר הקשו אח"כ וא"ת מ"ש קדשי בדק הבית תמימים וכו' וליכא למימר דמקשו לסברת רש"י ז"ל דא"כ היה להם לבאר זה אלא מדמקשו סתמא ש"מ אף לדידהו נמי מקשו ודוק:

ד"ה כאן קודם וידוי וכו' ומיהו קדשי בדק הבית שפיר מיקרו מיוחדים לה' וכו' יש מקשים דהא בפ"ק דתמורה דף י"ג ע"א קאמר גמרא דקדשי בדק הבית קרבן ה' איקרי קרבן לה' לא איקרי והא הכא גבי שחוטי חוץ כתיב קרבן לה' ואיך כתבו דשפיר מיקרו מיוחדים לה' ולא אימעיט מקרבן לה' ויש לומר דל"ק דלא כתבו שם דיש חילוק בין קרבן ה' לקרבן לה' אלא לסברת רבנן דממעטי קדשי בדק הבית דאין עושין תמורה מדכתיב קרבן לה' אבל לר"ש דממעט ליה ממעשר ס"ל דמיקרו נמי קרבן לה' והאי ברייתא דלא מימעטא בדק הבית מקרבן לה' דס"ל דשפיר מיקרו מיוחדים לה' ר"ש היא כדאוקמי לה התם בתמורה ודוק:

בא"ד וע"כ נמי ל"ג פרת חטאת בברייתא דלא תיקשי מתני' ר"ל בשלמא אי אמרת דפרת חטאת לא מימעטא מלה' איכא למימר דמתני' דקתני פרת חטאת ושעיר המשתלח מימעטי מואל פתח הוא משום פרת חטאת קתני הכי אבל שעיר המשתלח לא איצטריך דמימעיט נמי מלה' אבל אי גרסינן בברייתא פרת חטאת דמימעיט נמי מלה' קשיא מתני' דקתני דמימעטא מואל פתח אלמא פרת חטאת לא הוי ראוי לבא אל פתח ואילו ברייתא קתני דהוי ראוי לבא אל פתח וליכא לשנויי גבי פרת חטאת כדמשני גבי שעיר המשתלח כאן קודם וידוי וכו' וק"ל:

דף קיד.

גמרא ואי תנא תורין משום דלא חזי ואידחי וכו' וה"ה דהמ"ל ואי תנא תורין משום דלא מאיסי אבל בעלי מומין דמאיסי אימא לא דמודה להו ר"ש לרבנן וכן ה"ה דהמ"ל בצריכותא קמא דאי תנא בעלי מומין משום דאיחזו ואידחו אבל תורין דלא חזו ואידחו אימא לא דמודו ליה רבנן לר"ש ודוק:

תוס' בד"ה אתנן ומחיר וכו' לכל נדר פרט לנדור כצ"ל:

ד"ה קסבר ולדות קדשים בהווייתן הן קדושים משום אתנן ומחיר נקט לה דאי במעי אמן הן קדושים לא חייל עלייהו ומחייב בחוץ אבל משום יוצא דופן וכלאים לא איצטריך דבכל ענין ניחא וא"ת אי קסבר בהווייתן הן קדושים למה לי קרא וכו' כצ"ל כ"מ בגש"ק:

בא"ד ומפרש בגמרא משום דסבר בהווייתן הן קדושים דאי ס"ד במעי אמן הן קדושים הא תפסיתנהו קדושה דאימיה אלמא דלמ"ד בהווייתן הן קדושים אין קדושה וכו' כצ"ל כ"מ בגש"ק:

בא"ד וי"ל וכו' היינו קדושת הגוף לפדות ע"י מום וליאסר בגיזה וכו' כצ"ל נ"ל:

בא"ד דלא ממעטי מפתח אהל מועד בקדשי בדק הבית כצ"ל ור"ל משום דקדשי בדק הבית אין קדושתן עומדת למזבח ולכך ממעטי מפתח אהל מועד אבל קדושת דמים של אלו עומדת למזבח ולכך לא ממעטי מפתח אהל מועד וק"ל:

בא"ד וקשה למ"ד בהווייתן נמי נימא מיגו וכו' כצ"ל דקשיא זו קיימא היא וקושייתם היא לרשב"ג דאמר ילדה טומטום או אנדרוגינוס אין קדושה חלה עליהן משום דסבר בהווייתן הן קדושים ואין קדושה חלה בדבר שאין ראוי ליקרב ואמרינן דקדושת הגוף הוא דלא חלה אבל קדושת דמים חלה וקא מקשו אף דבהווייתן הן קדושים מ"מ כיון דחלה עליהן קדושת דמים נימא מיגו דנחתא להן קדושת דמים נחתא להן קדושת הגוף ואמאי קאמר רשב"ג דאין קדושה חלה עליהן אבל אין לפרש דקושייתם נמי אהכא דקאמר אתנן ומחיר בולדי קדשים דבהווייתן הן קדושים דנימא מיגו וכו' ואם כן איך חל עליהם אתנן ומחר דהא ל"ק דהא דאמרינן דחל עליהן קדושת דמים היינו לאחר לידה דבהווייתן הן קדושים וא"כ אפילו אמרינן מיגו וכו' היינו לאחר לידה ושפיר חל עליהן אתנן ומחיר במעי אמן ואי לא הוה כתיב להקריב הוה ס"ד לחיובי משום דהוו חזו אגב אמן והשתא נמי קדישי קמ"ל להקריב דפטור אבל אי השתא הוו חולין לא הוה צריך להקריב והוה פטרינן להו מואל פתח דחזו אגב אמן לחוד לא סגי כיון דהשתא מיהא חולין הן ודוק:

בא"ד ונראה לפרש וכו' או לאחר שנולדו וכו' ע' לחידושי (דעיל) [חק נתן: לעיל] פרק המזבח מקדש דף פ"ד ע"ב שכתבתי שם באורך:
ד"ה משום דפסולא דגופייהו וכו' והא דמשמע הכא איפכא וכו' נראה שהתוספות לא היתה גירסתם כמו גי' שלפנינו דגרסינן אבל אותו ואת בנו וכו' אימא מודו ליה רבנן לר"ש דאי הוו גרסי הכי לא הוי הכא איפכא מכל דוכתא אלא הוו גרסי אימא מודה להו ר"ש לרבנן והיא גי' הרע"ב ז"ל ע"ש:

דף קיד:

ד"ה אלמא אמר ר' זירא וכו' ה"מ התם דסמיכי גבי הדדי הלאוין אצל העשה משמע דהעיקר דסמיכי הלאוין אצל העשה אבל אם לא היה סמוך העשה אצל הלאוין אע"ג דהלאוין סמיכי אתי חד עשה ועקר תרי לאוי אבל מדבריהם שם פ' אותו ואת בנו דף פ"א משמע דאם הלאוין סמיכי הדדי אף ע"ג דעשה אין סמוך להם לא אלים חד עשה ועקר תרי לאוי ע"ש:
ד"ה רב נחמן וכו' וכ"ת ק"ו בחוץ ר"ל ומה אם שחטו בפנים חייב משום מחוסר זמן שחטו בחוץ אינו דין שיהא חייב משום מחוסר זמן והא דקאמר ר"ש במתני' כל שהוא ראוי לבוא לאחר זמן הרי זה בלא תעשה לאו משום שחוטי חוץ קאמר דהא אינו ראוי בפנים אלא משום מחוסר זמן קאמר וק"ל:

דף קטו.

גמרא יכול לא אוציא עולת מחוסר זמן בגופה וכו' כצ"ל והיא הגי' הכתובה בכל הספרים הישנים והיא הגי' הנכונה לרש"י ז"ל ומ"ש בספרים יכול שאני מרבה וכו' היא גי' הגרסנין שטעו וסברי דזו היא סיפא דלעיל כמו שעתיד לבאר בע"ה בפרש"י ז"ל ודלא כהב"ז:
רש"י ד"ה יכול שאני מרבה לא גרסינן הכי דרישא דלעיל היא וכו' כצ"ל נ"ל וכונת דבריו הוא שהגרסנין טעו וסברי דהאי היא סיפא דלעיל היא ולכך שינו את הלשון וגרסי יכול שאני מרבה וכו' משום כיון דסברי דהיא סיפא דלעיל דמרבה עולת מחוסר זמן בבעלים וכו' משור מ"מ וכיון דהתנא עסיק וקאי בריבוייא לא יצדק בסיפא של דבריו לומר זה הלשון יכול לא אוציא וכו' כי לא יצדק זה הלשון אלא אי הוה עסיק במיעוטא אז יצדק זה הלשון כלומר אוציא את אלו ולא אוציא וכו' ולכך הוו גרסי יכול שאני מרבה וכו' ור"ל כמו שרבינן ברישא עולת מחוסר זמן בבעלים וכו' משור מ"מ ה"נ יכול שאני מרבה

עולת מחוסר זמן בגופה וכו' משור מ"מ ובא רש"י ז"ל לומר דל"ג הכי דהגרסנין משום שטעו וסברי שהיא סיפא דלעיל לכך גרסי הכי אבל האמת דהא היא רישא דלעיל והכי תניא לה בת"כ אוציא את אלו שאינן מיוחדים לשם ולא אוציא עולת מחוסרת זמן בגופה וחטאת בין בגופה וכו' דקא עסיק וקאי במיעוטא ולכך לא יצדק אלא זה הלשון של ולא אוציא וכו' דאכתי לא אסיק אדעתיה האי ריבויא דשור מ"מ ולכך קאמר בסיפא דהאי ברייתא יכול שאני מוציא אף עולת מחוסר זמן בבעלים וכו' מהאי מיעוטא דקא עסקי ביה ת"ל שור מ"מ וכו' ודוק והוא ברור:

בא"ד והגרסנין שינו את הלשון וגרסי הכי יכול שאני מרבה וכו' לפי שהביאה התלמוד אחרונה וסברי דסיפא דההיא דלעיל היא יכול שאני מרבה משור מ"מ וכו' כצ"ל והד"א ומ"ש יכול שאני מרבה משור מ"מ וכו' היא גי' הגרסינן ופירושם בה ודוק:

ד"ה ה"ג הא מני ר"א וכו' דא"כ נשמעי' אשם דפטור דנשמעי' בה תרתי וכו' ר"ל דאי תנא אשם הוה שמעי' תרתי חדא דאשם פטור עליו בחוץ ועוד שמעי' דכל שאינו כשר לשמו אינו כשר שלא לשמו דאלת"ה אמאי פטור עליו בחוץ דהא לרבנן אשם כשר שלא לשמו אלא ע"כ לומר דוקא היכא דכשר לשמו אבל היכא שאינו כשר לשמו ה"נ אינו כשר שלא לשמו ומדלא אשמעי' אשם דשמעי' ביה תרתי ש"מ דר"א היא דיליף אשם מחטאת וק"ל:

דף קטו:

גמרא יתיב רב הונא וכו' קמיה דרב חסדא ויתיב וקאמר וישלח וכו' כצ"ל:

שם א"ל הכי א"ר אסי פסקו וכו' כצ"ל ונמחק קרבו:

שם והכל כשרין ליקרב בהמה וכו' כצ"ל:

רש"י ד"ה ונקדש בכבודי נאמרה וכו' ולא נרמז לו להבין מי הן עד שמתו כצ"ל והס"ד וכ"מ בגש"ק:

תוס' ד"ה כללות וכו' ה"מ לאיתויי מדר"י הגלילי דאמר בפ"ק דחגיגה וכו' תמהני אמאי הוצרכו לאיתויי הא דר' יוסי הגלילי מפ"ק דחגיגה הא איתא לקמן בשילהי מכילתין:

דף קטז.

גמרא זכרים ונקבות תמימין ובעלי מומין דאמר מר תמות וזכרות וכו' כתב רש"י ז"ל דל"ג דאמר מר תמות וזכרות בבהמה וכו' ונ"ל דרש"י ז"ל לא הוה גריס ואיתקש בהמה לעוף ולכך מחק הכל אבל לפי גירסתינו דגרסי' ואיתקש בהמה לעוף יש לקיים הגירסא שלפנינו דמייתי ראיה מנלן דלבני נח זכרים ונקבות תמימין ובעלי מומין אפילו בבהמה

ומייתי ראיה משום דקרא דכתיב בנח כתיב ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור דמקיש בהמה לעוף כמו דאין תמות וזכרות בעוף כך אין תמות וזכרות בבהמה וזהו שאמר דאמר מר וכו' ואיתקש בהמה לעוף ומ"ש תמימין ובעלי מומין לאפוקי וכו' הוא תחילת פסקא כמו אמר מר תמימין ובעלי מומין לאפוקי מחוסר אבר דלא ואה"נ דלא איצטריך היקישא לבעלי מומין דנפקא לן מדאסר להו מחוסר אבר ש"מ דבעלי מומין מותרין אלא עיקר היקישא אתא לומר לבני נח בין זכרים בין נקבות הקריבו עולה ודוק:

שם לאפוקי מחוסר אבר דלא דאמר ר"א מנין וכו' כצ"ל:

שם אמר רשב"נ א"ר יונתן מאותן שעתידין ליטהר מנא הוו ידעי כדרב חסדא וכו' כצ"ל וע' למהרש"א ז"ל בספר חידושי אגדות ולפ"ז הא דקאמר כל שהתיבה קולטתן בידוע שהוא טהור ר"ל כל שהתיבה קולטת שבעה בידוע שהוא טהור וכל שהתיבה אינה קולטת שבעה אלא שנים בידוע שהן טמאין וק"ל:

שם אלא אימא לכל קרבו עולות אבל שלמים לא וכמ"ד וכו' כצ"ל ר"ל דיש הפרש בין הכל קרבו עולות לבין לכל קרבו עולות דהכל קרבו עולות משמע דעד שלא הוקם המשכן היו כל הקרבנות עולות אבל לא היו שלמים כלל וקשיא מהא דכתיב בסיני ויזבחו שלמים אבל אי אמרינן לכל קרבו עולות ר"ל בין לישראל בין לבני נח קרבו עולות קודם שהוקם המשכן ושלמים לא קרבו אבל להא כדאיתיה ולהא כדאיתיה לבני נח לא קרבו שלמים כל עיקר אבל לישראל דוקא עד מתן תורה שהיו בכלל בני נח לא קרבו שלמים אבל משעת מתן תורה שנבחרו ישראל ויצאו מכלל בני נח קרבו להם שלימים ודוק וראיתי הגי' בספר עין יעקב הכי אלא אימא הכל קרבו עולות ושלמים והתניא אבל שלמים לא כי אם עולות כמ"ד לא קרבו שלמים בני נח וכן הגיה בספר הרבה"ז לפי גי' זו הא דלא ק"ל להיא ברייתא דקתני אבל שלמים לא וכו' מקרא דסיני ויזבחו זבחים שלמים משום דההיא ברייתא לא קתני עד שלא הוקם המשכן כדקתני האי ברייתא ואיכא למימר דאיירי קודם מתן תורה ודוק:

שם ר"א המודעי אומר מתן תורה שמע שכשנתן הקב"ה תורה לישראל היה קולו הולך וכו' וכל מלכי אומות העולם וכו' שמא מביא מבול לעולם שנאמר ה' למבול ישב אמר להם וישב ה' מלך וכו' מבול לעולם שנאמר כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי אמרו לו שמא מבול של מים וכו' אמר להם כבר נשבע שאינו מביא מבול כל עיקר שנאמר ולא יהיה עוד מבול לשחת ומה קול וכו' כצ"ל כ"ה הגי' בעין יעקב:

שם ראב"י אומר קריעת ים סוף וכו' מ"ש התם דקאמר ולא היה עוד רוח וכו' ע' בס' חידושי אגדות:

תוס' ד"ה אתך בדומין לך וא"ת א"כ הא מכל החי ל"ל דתרווייהו מאתך נפקי וכו' יש מקשים אי מאתך ולא כתיב מכל החי ה"א אפילו מום כל דהו פסול לבני נח דדוקא בדומין לך משום הכי איצטריך מכל החי דוקא למעוטי מחוסרת אבר שאין חיין ראשי איבריה ולא מום כל דהו ונ"ל דל"ק לפי מ"ש לעיל דאיתקש בהמה לעוף כמו דבעוף אין תמות וזכרות כך בבהמה לבני נח אין תמות וזכרות א"כ ליכא למימר בדומין לך אלא לטריפה ומחוסר אבר אבל לא למום כל דהו וליכא למימר דבעוף נמי פסול מום כל דהו לבני נח מדכתיב אתך בדומין לך הא ליתא מי איכא מידי דלישראל שרי ולבני נח אסיר ודוק:

דף קטז:

גמרא אמר רבא ולאורויי להן שרי כי הא דאיפרא הורמיז אימיה וכו' שדרא עגלא תלתא לרבא אמרה ליה אסקוה וכו' אמר להו לרב (סברא) [חק נתן: ספרא] וכו' עולמי גילאי וחזו וכו' ואפיקו נורא ממרא חדתא וכו' כצ"ל:

שם כמאן כר"א בן שמוע דתניא ר"א בן שמוע אומר מה מזבח שלא (נתשמש) [חק נתן: נשתמש] וכו' אף עצים שלא נשתמש וכו' והא מודה ר"א בן שמוע בבמה וכו' הא כיצד מקום בחמשים וכל הבית בשש מאות רבי אומר משום אבא יוסי בן דוסתאי גבה מכל שבט ושבט חמשים שהן שש מאות ר"א בן שמוע אומר כתיב ויקן דוד את הגורן כדמפורש בענין ומה מפורש בענין ויתן דוד לארנן במקום זהב משקל שש מאות אבל הבקר לעולה והמוריגים וכלי הבקר לעצים בכסף שקלים חמשים דכתיב ויאמר ארונה אל דוד וכו' כצ"ל ע"כ גי' רש"י ז"ל:

דף קיז.

גמרא ת"ר כל נידר ונידב וכו' אין קרב בבמה דברי ר"מ וכו' כצ"ל ונמחק מנחה ונזירות קריבין בבמה כנראה מפרש"י והתוספות ז"ל וכן מוכח בהדיא מדבריהם לקמן ע"ב ד"ה ר"ש אומר:

רש"י ד"ה כל הנידר וכו' ובת"כ תני לה בהדיא לר"מ מנחות ונזירות וכו' הד"א:

ד"ה כל שאין נידר וכו' וצבור בקטנה לא מקרבי כלל אי אישתכח וכו' כצ"ל:

ד"ה ר"ש פליג וכו' יותר מיחיד בקטנה אלא פסחים וכו' אבל פר העלם וכו' כצ"ל והד"א:

דף קיז:

תוס' ד"ה הג"ה וא"כ ביוה"כ וכו' ולא דייק בין מחברון ובחברון וצ"ל דההיא דפ"ב דתמורה דדייק בחברון ומשמע דסברא דאבשלום נזיר היה אליבא דר"מ דס"ל נזירות נידר ונידב הוא ודוק:

ד"ה ר"ש אומר וכו' ועוד לר"ש דמגילה מי נפקא מכלל נידר ונידב ר"ל בשלמא נזירות אמרינן חובות נינהו ונפקא מכלל נידר ונידב אלא מנחה נידר ונידב היא ולא נפקא מכלל נידר ונידב וק"ל:

בא"ד אבל יש נידר ונידב שאין קרב לא בזו ולא בזו כגון מנחות ונזירות לכאורה קשה כיון דמנחות ונזירות קרי להו נידר ונידב אמאי לא קרבי אפילו בבמה גדולה בשלמא נזירות איכא למימר ס"ל דחובות נינהו ור"ש לטעמיה דס"ל לא קרבו חובות בגדולה אלא שקבוע להן זמן אלא מנחה אמאי לא קרבה אפילו בגדולה וליכא למימר משום דכתיב זבחים ולא מנחות דהא לא אימעיט אלא ליחיד אבל לא לצבור דומיא דחובות וי"ל הא דקאמרי גבי מנחות לא קרבו לא בזו ולא בזו היינו ליחיד אבל לצבור קרבו דהוו חובות שקבוע להן זמן ודוק:

בא"ד ומאן דלא חשיב התם וכו' קמשני סמי מכאן נזירות עכ"ל ר"ל ולא חש לשנויי ללישנא ש"מ דלאו מלישנא דייק אלא עיקר את"כ סמיך ולכך לא קמשני אלא עלה וק"ל:

ד"ה ורבנן מנחות וכו' ולא מיסתבר וכו' לר' יהודה קרבו בבמת צבור דמהיכא וכו' כצ"ל:

ד"ה מחלוקת בעולה ושלמים בעולה ושלמים של נזירות קאמר וכו' כצ"ל:

דף קיח.

גמרא תני תנא קמיה דרב אדא וכו' א"ל יחיד חובות שקבוע להן זמן מנ"ל א"ל אסמייה אמר ליה תתרגם מתניתך בעולת חובה דאיכא עולת ראייה דאי חטאת יחיד הוא דקביע לה זמן מי איכא ולוקמא במנחת חובה דהא איכא חביתין קא סבר אין מנחה בבמה כך היא הגי' שלפנינו בס"י ונראה דה"פ דמדקתני אין בין במה (חק נתן:ב)גדולה לבמה קטנה אלא פסח וחובות הקבוע להן זמן משמע דאיכא חובות הקבוע להן זמן ליחיד אלא שאין יכול להקריב אותן בבמה קטנה ולכך פריך ליה רב אדא לתנא יחיד חובות (הקבוע) [חק נתן: שקבוע] להן זמן מנ"ל וקא"ל תנא אסמייה ר"ל להא דתני וחובות שקבוע להן זמן ולא תתני אלא פסח בלבד וא"ל רב אדא לא תסמייה תתרגם מתניתך בעולת חובה דאיכא עולת ראייה ר"ל שהיא עולת חובה ליחיד שקבוע לה זמן וקתני אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסח ועולת ראייה שקבוע לה זמן (שהקריבה) [חק נתן:

שקריבה] בבמה גדולה ואין קריבה בבמה קטנה אבל בחטאת לא מצי לאוקמה דליכא חטאת יחיד שקבוע לה זמן וקא פריך ולוקמא נמי במנחת חובה דהא איכא חביתין וקסבר דחביתין איקרי חובת יחיד דהיא מנחת כ"ג בכל יום והכי קתני אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסח וחובות הקבוע להן זמן דהיינו מנחת חביתין שאין יכול להקריבה אלא בבמה גדולה ולא בקטנה ומשני קסבר אין מנחה בבמה ולפ"ז לא קרבה מנחת חביתין בשעת היתר הבמות אפילו בבמה גדולה ודוק אלא דקשה להאי גי' ופי' דמשמע דחובות יחיד קריבין בבמה גדולה וזה אינו אלא לר"י דוקא ורש"י והתוס' ז"ל לא גרסי הכי והכי גרסי תני תנא קמיה וכו' אלא פסח וחובות הקבוע להן זמן א"ל תתרגם מתניתך בעולת חובה דאיכא עולת נדבה דאי חטאת חטאת נדבה מי איכא ולוקמא במנחת חובה דהא איכא חביתין וכו' ע' פירושם אלא דק"ל לפי' אמאי לא אשכח מנחת חובה אלא חביתין ואמאי לא קאמר דאיכא מנחת תמיד וי"ל דבעי לאשכוחי מנחת חובה שאינה באה עם הקרבן כמו מנחת נדבה ודוק:

רש"י ד"ה ור' יהודה וכו' כי כתיב איש הישר וכו' אבעיניו כתיב דהיא במה קטנה שהיא לפניו בכל אשר יבחר אבל בגדולה אף יחיד מקריב חובות כצ"ל כ"מ בגש"ק:

ד"ה חכמים היינו ת"ק וכו' דהא אינהו נמי הכי אמרי דיחיד וכו' ושלמים וצבור קרבי נמי חובות דהא וכו' כצ"ל:

ד"ה קרבו נסכים וכו' צריכים להקריב באהל מועד שבמדבר וכו' וכן בגלגל לשתי הבמות וכו' כצ"ל:

ד"ה ערל וכו' במילה וטהרה ורובן ערלים היו במדבר וכו' וכאן אי לא היו עד יום וכו' כצ"ל:

ד"ה בעולה כגון וכו' קרבו בה אבל חטאות הקבוע וכו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ותתרגם מתניתך וכו' וה"נ ה"מ למידק וכו' אף צבור לא הקריבו וכו' ואי משום דלא איירי וכו' כדאיירי הכא מ"מ לא חנם וכו' כצ"ל:

בא"ד ותימא מנ"ל לר"ש וכו' והא ליכא למילף מפסח דפסח נמי וכו' כצ"ל:

בא"ד ואי הוה מפרשינן דפסח חשיב כיוצא בו נדבה וכו' אבל בקו' לא פי' כן ר"ל שכתב אלא ה"ק אלא פסחים שקרבו בגדולה ולא קרבו בקטנה כלל ושאר דברים שקרבו כאן וכאן אין חילוק בהן וכו' וק"ל:

בא"ד וא"ת ונוקמא בשלמים וכו' דהא איכא כיוצא בו שלמי נדבה וכו' כצ"ל:

דף קיח:

גמרא תנא רואה שאמרו כל שהוא רואה ואין דבר מפסיק וכו' א"ל רשב"א אסברא לי א"ל כגון וכו' כצ"ל:

שם בעי ר' ירמיה עומד ע"ג הנחל ורואה בתוך הנחל ואינו רואה וכו' כצ"ל ור"ל את"ל בבעיא קמייתא כיון כשהוא עומד רואה אוכל מ"מ מיבעיא ליה עומד ע"ג הנחל ורואה ובתוך הנחל ואינו רואה איכא למימר כיון שבתוך הנחל אינו רואה אפי' כשהוא עומד אינו אוכל ודוק:

שם כי אתא רב דימי א"ר בשלש מקומות שרתה שכינה וכו' אע"ג דארבעה הן אפ"ה חשיב להו בשלש משום דנוב וגבעון חדא חשיב להו כפרש"י ז"ל לקמן גבי שלש בירות הן ובני' עין יעקב גריס בארבעה מקומות:

רש"י ד"ה ולא תאנת שילה וכו' אבל מצאתי ונסב הגבול מזרחה תאנת שילה כצ"ל יהושע י"ו:

ד"ה לא רואה את כולה אין צריך לראות וכו' כצ"ל:

דף קיט.

גמרא כל בית ישראל אחרי ה' הי נינהו עשרים שנה עשרה שנה שמלך שמואל בעצמו ושנה שמלך שמואל ושאול ושתים שמלך שאול וכו' בחברון מלך שבע שנים ובירושלים מלך ל"ג שנים ובשלמה כתיב וכו' כצ"ל:

תוס' ד"ה באו לנוב וגבעון וכו' בריש פרקין במתני' פי' בקו' דלעיל בבאו לגלגל לא הוזכר מעשר שני וכו' הביאו פי' הקו' להוכיח דגרסי' במתני' ומ"ש בכל ערי ישראל דאי ל"ג ומ"ש בכל ערי ישראל וטעמא הוא משום דלא היה נאכל דאיתקש למעשר בהמה דא"כ אמאי הוצרך הקו' לתת טעם דלא הוזכר בגלגל משום שלא נהגו מעשרות וכו' תיפוק לי' דאפי' בנוב לא היה משום דאיתקש למעשר בהמה אלא ש"מ דבנוב וגבעון גרסינן ומעשר שני בכל ערי ישראל וע"פ הנחה זו כתבו תימא וכו' ודוק:

דף קיט:

גמרא בעי ר' זירא עולת במת יחיד שהכניסה לפנים והוציאה וכו' מפרש"י ז"ל נראה דגרסינן קדשי במת יחיד וכו' שהרי פי' מהו מי נהוג בה דין קדשי במה גדולה ליטען בתרומת חזה ושוק וכו' וכן פי' התוס' ודוק:

רש"י ד"ה לא שנו דיש מחיצה לדמים בבמה גדולה וכו' רש"י ז"ל לא הוה גריס כגי' שלפנינו וכך היה גריס אמר רמי בר חמא לא שנו אלא בקדשי במה גדולה והקריבוה בבמה גדולה אבל בקדשי במה קטנה וקרבינהו בבמה גדולה אין חיצוי מתיב רבה חזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגין בבמה גדולה ואין נוהגין בבמה קטנה אימא נוהגין בקדשי במה גדולה ואין נוהגין בקדשי במה קטנה איכא דאמרי אמר רמי בר חמא לא שנו אלא בזמן במה גדולה אבל בזמן במה קטנה אף ע"ג דקרבינהו בבמה גדולה אין חיצוי מתיב רבה חזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגין בבמה גדולה ואין נוהגין בבמה קטנה אימא נוהגין בזמן גדולה ואין נוהגין בזמן קטנה ופליגא דר"א וכו' ולפי גי' זו תבין פרש"י ז"ל ודוק ולפי גי' זו ופרש"י ז"ל הא דתנן במתני' ומה בין במת יחיד לבמת צבור סמיכה וכו' ומחיצה לדמים וכו' לפי איכא דאמר דסברי בזמן היתר הבמות אין חילוק בין זו לזו דאפי' קדשי גדולה והקריבן בגדולה אין חיצוי כפרש"י ז"ל צ"ל הא דתנן במתני' מה בין במת יחיד לבמת צבור היינו זמן במת יחיד וזמן במת צבור וזה דוחק גדול במתני' ולפ"ז כל החילוקים שנז' במתני' בזמן היתר הבמות לא נהג א' מהן אפילו בבמה גדולה וע"ק לי' לאיכא דאמרי רבה אמאי שביק מתני' לאותוביה מינה וקא מותיב ליה מברייתא ומדברי התוס' בד"ה אין מנחה בבמה משמע דלא הוו גרסי אלא כגי' שלפנינו שכתבו דכ"ע מודו דבקדשי גדולה יש חיצוי ונ"ל הא דאמרינן לאיכא דאמרי דבזמן היתר הבמות אין חילוק בין זו לזו דאפי' קדשי גדולה והקריבן בגדולה אין חיצוי היינו דוקא בנדרים ונדבות הקריבין בשתיהן אין חילוק בין זו לזו אבל חובות שאין קריבין אלא בגדולה כל דיני זמן איסור הבמות נוהג בהן וזהו שדקדק רש"י ז"ל בלשונו הטהור שכתב אבל בזמן היתר הבמות אין חילוק בין זו לזו בדבר הקרב בשתיהן ר"ל הא דאמרן אין חילוק היינו בדבר הקרב בשתיהן דהיינו נדרים ונדבות אבל חובות שאין קרב בשתיהן אלא בבמה גדולה ודאי שיש חילוק ביניהן ומתני' הכי קתני מה בין במת יחיד לבמת צבור ר"ל מה בין נדרים ונדבות הקריבין בבמת יחיד לחובות הקריבין בבמת צבור וקתני סמיכה וכו' ולכך לא אותביה רבה אלא מברייתא דקתני חזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגין בבמה גדולה ואין בבמה קטנה דאיירי בנדרים ונדבות ודוק:

שייך לעיל **ד"ה** ויהי כנוח הארון וכו' בדברי הימים בשלמה קומה ה' אלהים לנוחך וכו' הא דלא מייתי קרא דתהלים קומה ה' למנוחתך אתה וארון עוזך משום דרוצה להגיה קרוב לקרא דכתיב בש"ס ויהי כנוח הארון ולכך אייתי קרא דדברי הימים דכתיב לנוחך משא"כ קרא דתהלים דכתיב למנוחתך ולכך התוספות כשכתבו ה"מ להביא לא כתבו

אלא קרא דויהי כנוח כפות וגו' א"נ ובנוחה יאמר שהלשון קרוב ללשון דקרא דכתיב בש"ס ודוק:

תוס' ד"ה ה"ג משכינהו גברי לגברא פי' לעיל וכו' כצ"ל:

ד"ה הקדישן בשעת היתר הבמות וכו' וכ"ת דאיצטריך משום חובות דאין קריבין בבמה או משום קרבנות צבור וכו' הא איכא לאו הבא מכלל עשה קשה הא איכא לאו גמור בהדיא לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום כפרש"י ז"ל לעיל ויש לומר דאה"נ הא דחובות יחיד אין קריבין בבמה איכא בהן לאו גמור אבל הא דקרבנות צבור אין קריבין בבמת יחיד ליכא בהו לאו גמור אלא הבא מכלל עשה לכך כתבו מילתא דשוייא בתרווייהו ודוק:

ד"ה אין מנחה בבמה וכו' דמאן דאית ליה אין מנחה בבמה היינו דלא קרבה כלל וכו' מזבח הנחשת שבנוב וגבעון אבל כולהו נהגו דכ"ע מודו וכו' כצ"ל:

דף קכ.

גמרא לאו היינו פלוגתא וכו' ואם עלו לא ירדו ואיבעיא להו ירדו מהו שיעלו וכו' [חק נתן: עיין] בס' ברה"ז מ"ש ליישב להרמב"ם ז"ל ועיין בזה מה (שכתבי) [חק נתן: שכתבתי] לעיל פ' חטאת העוף דף ס"ח ג"כ ליישב להרמב"ם ז"ל:

שם מילתא דפשיטא ליה לרבה וכו' מיבעי ליה לר' ינאי דבעי ר' ינאי איברי עולת במת יחיד וכו' היכא דמשלה בהן האור לא תיבעי לך כי תיבעי לך היכא דלא משלה בהן האור איכא דאמרי היכא דלא משלה בהן האור לא תיבעי לך כי תיבעי לך היכא דמשלה בהן האור מאי תיקו כצ"ל וכן מוכח מהתוס' דהוו גרסי הכי ואין צורך למה שנדחק בספר ברה"ז בביאור הגמרא ובביאור דברי התוס' ע"ש כי לפי גי' זו יבוא הכל על נכון ודוק היטב:

שם מר משני כאן בחולין כאן בקדשים וא"ת בשלמא למאן דמשני כולהו בקדשים וכאן בקדשי במה גדולה כאן בקדשי במה קטנה ניחא הא דקאמר להו ולא תחטאו לה' לאכול על הדם ר"ל בלא זריקת דם שלא היה שם במה לזרוק הדם עליה אלא למאן דאמר דהאי קרא בחולין מאי ולא תחטאו לאכול על הדם וי"ל לפי שהיו שוחטין בארץ ולא היה הדם ניגר ומתמצה יפה והיה נבלע בבשר לפיכך צוה לשחוט על האבן כדי שיהא הדם ניגר ומתמצה יפה וכן פי' הרד"ק ז"ל ודוק:

שם ת"ר מניין לעשות זמן בבמה קטנה כבמה גדולה דהא אמרה תורה לן ישרף ויוצא ישרף וכו' כצ"ל ומ"ש בספרים לן ישרף ופיגל ישרף וכו' נמחק וכן מחק אותו בספר

ברה"ז וטעמו ונימוקו עמו דהיכי קאמר מה פגול פסול אף לן פסול דפגול עצמו מהיכא פשיטא ליה דפסול בבמה קטנה יותר מלן דהא תרווייהו ילפי להו במסקנא מזאת תורת זבח השלמים ודוק:

רש"י ד"ה שהכניסה וכו' שהכניסה לאחר ששחטה בחוץ וכו' הא דלא ניחא ליה לפרש שהכניסה חיה כפירושו במעילה וכפי' התוס' משום דאי מפרשים הכי א"כ בעיא דר' זירא נמי דבעי עולת במת יחיד שהכניסה בפנים וכו' ה"נ מפרשים שהכניסה חיה ולא אתי שפיר הא דקאמר עד כאן לא קאמר רבה אלא במזבח דחזי ליה מקדש וכו' אבל מחיצה אע"ג דלא חזי לה קלטה ואי איירי שהכניסה חיה הא שפיר חזי לה ואיך קאמר אע"ג דלא חזי לה אבל אי איירי שהכניסה לאחר ששחטה בחוץ שפיר קאמר אע"ג דלא חזי לה והתוס' מיישבי הא דקאמר אף ע"ג דלא חזי לה היינו שלא הוקדשו לשמה וקשיא לי לפרש"י ז"ל מאי בעי ר' זירא שהכניסה לפנים והוציאה לחוץ מהו הא כיון דכשהכניסה קלטוה מחיצות לכל דבר א"כ כשהוציאה נפסלת ביוצא בשלמא לפי' התוס' ניחא שהכניסה חיה והוציאה חיה אבל לפרש"י ז"ל שהכניסה שחוטה ק' ואי לאו פרש"י ז"ל הוה מפרשינן דהיא בעיין וה"ק מי אמרינן כיון דעיילא לא קלטה מחיצתה ונפסלת ביוצא או דילמא כיון דהדר הדר ואין יוצא בבמה קטנה אלא שרש"י ז"ל לא פי' כן אלא פי' מי נהוג בה דין קדשי במה גדולה ליטען בתרומת חזה ושוק וצריך להחזירה לפנים או לא ולזה יש לומר אף ע"ג דקלטוה מחיצות מ"מ כיון דעיקרא קדשי במה קטנה ונשחטה בבמה קטנה אין נפסלת ביוצא ועי"ל דרש"י ז"ל לא מפרש הבעיא אלא בשלמים דוקא דאין בהן פסול יוצא דנאכלין בכל ערי ישראל אבל אכתי קשה מאי בעי ר' ינאי איברי עולת במת יחיד שעלו למזבח מהו שירדו ופרש"י ז"ל איברי עולה שנשחטה בבמת יחיד שלא במקומה הוא לגבי במה גדולה כקדשי קדשים ששחטן בדרום והא אמר ר"א עולת במת יחיד שהכניסה בפנים קלטוה מחיצות לכל דבר והיינו נמי להעלותן למזבח לכתחילה ולפרש"י ז"ל איירי שהכניסה לאחר שנשחטה בחוץ וא"כ איך בעי ר' ינאי מהו שירדו וליכא למימר דר' ינאי פליג אר"א דהא כתב רש"י ז"ל ובמעילה נמי ה"ג לה אבל לא בר' ינאי גרסינן לה אלמא בעיא דר' ינאי היא עצמה בעיא דמעילה ושם ר"א גופיה בעי לה ועוד ג"כ היא הפך בעיית ר' זירא דבעי שהכניסה לפנים אחר ששחטה בחוץ וחזר והוציאה ובעי למימר כיון דעיילא קלטה מחיצתה לכל דבר אבל אם לא הוציאה פשיטא ליה דקלטה מחיצתה אבל אי הוה מפרשי' שהכניסה חיה אתי שפיר דבעיא דר' ינאי איירי [חק נתן: אחר] שהכניסה חיה שחטה בדרום כפי' שם במעילה א"נ שהכניסה לאחר ששחטה בחוץ כפי' הכא דלא אמר ר"א דקלטוה מחיצות

לכל דבר אלא כשהכניסה חיה ונראה דבעיא דר' ינאי איירי לאחר ששחטה וזרקה בחוץ הכניס האיברים והעלן למזבח ולכך קא מיבעיא ליה מהו שירדו כיון דהזריקה היתה בחוץ דהיא עיקר הכפרה נפסלו האיברים לבמה גדולה דלא אמר ר"א עולת במת יחיד שהכניסה בפנים קלטוה מחיצות אלא אם לא נזרק דמה בחוץ אע"ג שנשחטה בחוץ קלטוה מחיצות אבל אי נזרק דמה בחוץ נפסלו איבריה לבמה גדולה ולכך בעי ר' ינאי עלו מהו שירדו ואפשר שטעות נפל בפרש"י ז"ל וכצ"ל איברי עולה שנשחטה ונזרקה בבמת יחיד וכו' ודוק:

ד"ה תורת זבח השלמים וכו' ונותר נמי מפגול יליף בג"ש וכו' קשיא לי אמאי איצטריך למילף נותר מפגול בג"ש דפסול בבמה קטנה דהא בההיא פרשתא דוזאת תורת זבח השלמים דרבינן תורה אחת לכל השלמים ואפילו לשלמי במה קטנה כתיב בה נותר ופגול וכפרש"י ז"ל לעיל ויש לומר דהא דאיצטריך נותר למילף מפגול בג"ש היא לחייבו כרת בבמה קטנה משום דבההיא פרשתא דרבינן במה קטנה לא כתיב בה כרת גבי נותר אלא גבי פגול דכתיב עונה תשא וה"א דנותר דבמה קטנה אין בו כרת לכך איצטריך למילף מפגול בג"ש דעון עון מה פגול דבמה קטנה בכרת שהרי כתיב ביה (חק נתן: כתר) אף נותר דבמה קטנה בכרת ודוק:

תוס' ד"ה בעי רב אדא וכו' אבל בספרים ישנים גרסינן איתמר קדשי קדשים וכו' כצ"ל:

בא"ד ולפי גי' זו וכו' וירדו מהו שיעלו פי' דכיון דשחטן בחוץ שמא הוי כמו ששחטן בדרום או שמא כיון ששחטן בהיתר וכו' כצ"ל קשה לפ"ז דמיבעי ליה לר' ינאי או שחיטת חוץ הוה כמו שחיטת דרום או כיון ששחטה בהיתר שלכך הקדישה תחילה לא הוה כמו שחיטת דרום ולכ"ע היכא דמשלה בהן האור יעלו א"כ מאי קאמר מילתא דפשיטא לרבה ור' יוסף מיבעיא ליה לר' ינאי הא לפ"ז בשחיטת דרום לא מיבעיא ליה אלא דמיבעיא ליה באיברי עולת במת יחיד שעלו למזבח וירדו מהו שיעלו אי הוי כשחיטת דרום ופלוגתא דרבה ורב יוסף או לכ"ע יעלו וי"ל דה"פ מילתא דפשיטא לרבה ורב יוסף ר"ל ממילתא דפשיטא לרבה בחד גיסא ולרב יוסף בחד גיסא בשחיטת דרום נמשך ממנה בעיא לר' ינאי באיברי עולת במת יחיד אי הוי כמו שחיטת דרום והוי בכלל פלוגתא דרבה ורב יוסף או דילמא בהא כ"ע מודו והוה כמו בעיא חדא מגו חדא ודו"ק:

בא"ד לכ"ע היכא דמשלה האור יעלו ללשון ראשון דמיבעיא וכו' כצ"ל וכ"ה בס"י:

בא"ד ונ"ל הא דקאמר מילתא דפשיטא וכו' היינו לאיכא דאמרי עכ"ל ולגי' רש"י ז"ל הא דקאמר מילתא דפשיטא לרבה ורב יוסף מיבעי ליה לר' ינאי היינו ללשון ראשון דמיבעיא ליה בלא משלה ודוק: